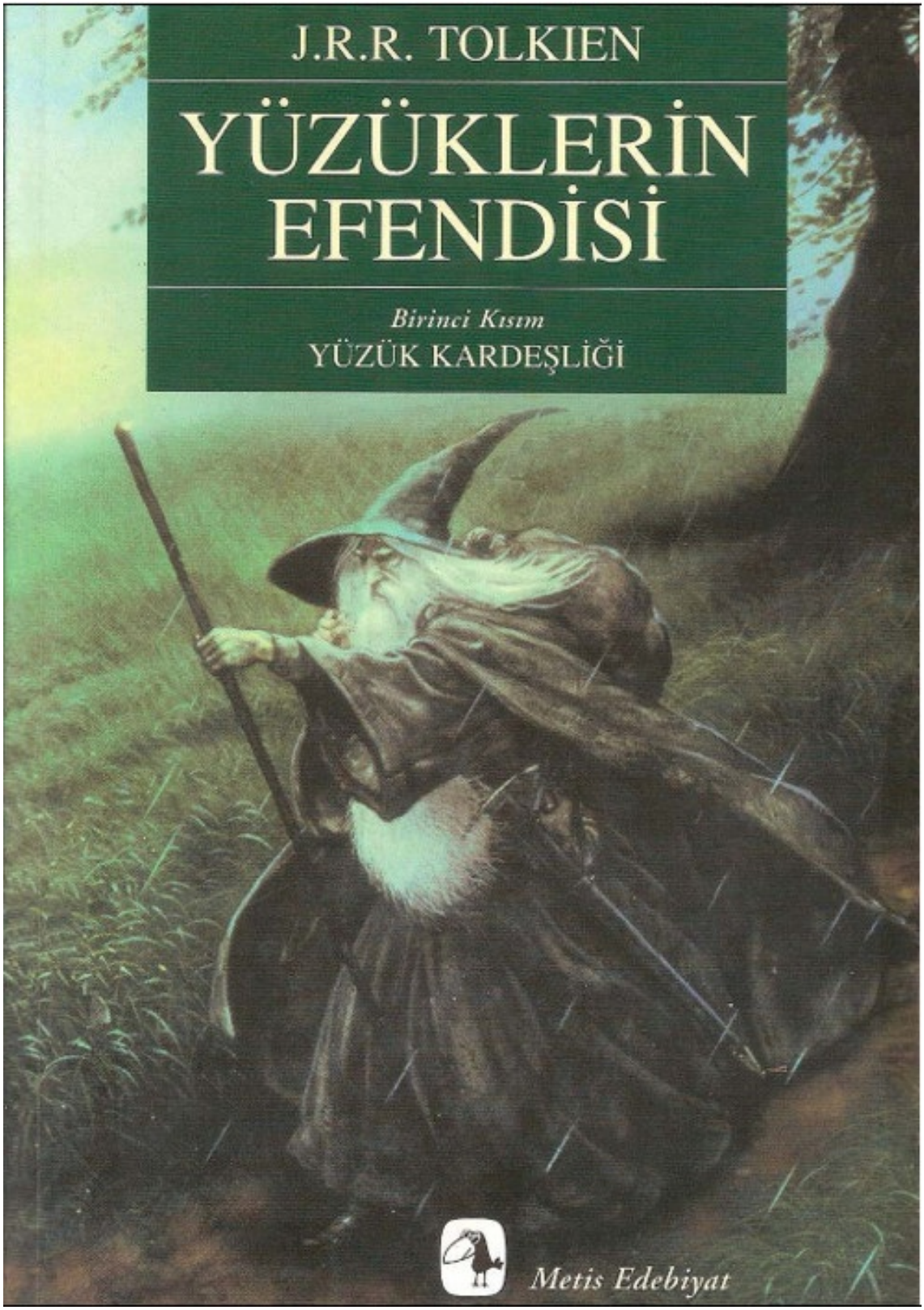

J.R.R. TOLKIEN
YÜZÜKLERİN EFENDİSİ
Birinci Kısım
YÜZÜK KARDEŞLİĞİ
Metis Edebiyat

Bu kitap Epubin.com sitesinden indirildi. Daha fazla e-kitap için sitemizi ziyaret edebilirsiniz.

www.epubin.com

J. R. R. Tolkien

YÜZÜKLERİN EFENDİSİ

YÜZÜK KARDEŞLİĞİ

John Ronald Reuel Tolkien, 1892'de Güney Afrika'da doğdu. Dilbilim ve Eski İngilizce konularında uzmanlaştı ve 1945'te Oxford Üniversitesinde İngilizce Profesörü oldu. 1959'a kadar bu görevde kaldı. Oxford'da II. Dünya Savaşı'ndan önceki yıllarda Owen Barfield, C. S. Lewis ve Charles Williams gibi yazarlarla birlikte edebi bir çevre oluşturdu. *Yüzüklerin Efendisi*'nin (ve örneğin, C. S. Lewis'in *Kozmik Üçleme*'sinin) temeli bu çevrenin toplantılarında atılmıştır.

Yüzüklerin Efendisi'*nin* 1954 ve 1955 yıllarında üç cilt halinde yayınlanması, özellikle "saygıdeğer" bir İngiliz Dili ve Edebiyatı profesörünün "fantezi" gibi bir türde eser vermesi, edebiyat eleştirisi çevrelerinde küçük çaplı bir skandala yol açtı. Tolkien'ın 1937'de yayınlamış olduğu *Hobbit* (Mitos/Altı-Kırkbeş, 1997), daha ziyade masal türüne ait bir çalışma olarak kabul edildiği için üzerinde pek durulmamıştı. Oysa Tolkien, *Yüzüklerin Efendisi*'*yle* birlikte, *Hobbit*'*te* başladığı "dünya yaratma" projesinde ısrarlı olduğunu gösterdi.

Yüzüklerin Efendisi'*nin* yarattığı dalgalanma, "fantezi" türünün, tıpkı o yıllarda bilimkurgu için de olduğu gibi, "saygın" edebiyat türleri arasında kabul edilmesinde önemli rol oynadı; Tolkien'ı izleyen fantezi yazarları, onu ve onun yarattığı "Orta Dünya"yı büyük ölçüde taklit etmekten vazgeçemediler.

Tolkien'ın 1973'teki ölümünden sonra "Orta Dünya"nın Birinci Çağ'ını ele alan *Silmarillion* (1977), oğlu Christopher Tolkien tarafından yayına hazırlandı. Christopher Tolkien 1980'li ve 90'lı yıllar boyunca babasının yarım kalmış elyazmalarını yayınlayarak eksiksiz bir "Orta Dünya" tarihi hazırlamaya gayret etti.

YÜZÜKLERİN EFENDİSİ

Üç Yüzük göğün altında yaşayan Elf Kralları 'na
Yedisi taştan saraylarında Cüce Hükümdarlar'a
Dokuz Yüzük Ölümlü İnsanlara, ölecekler ne yazık
Bir Yüzük gölgeler içindeki Mordor Diyarı 'nda
Kara tahtında oturan Karanlıklar Efendisi'ne
Hepsine hükmedecek Bir Yüzük, hepsini o bulacak
Hepsini bir araya getirip karanlıkta birbirine bağlayacak
Gölgeler içindeki Mordor Diyarı 'nda

YAYINCININ NOTU

Yüzüklerin Efendisi, Tolkien'ın kitaba yazdığı Ek'lerden birinde de belirttiği gibi, Kırmızı Kitap'tan yapılmış bir "çeviri". Her ne kadar Orta Dünya'nın Üçüncü Çağ'ında Elfler, Hobbitler, insanlar ve Cüceler bir Ortak Lisan konuşuyorlardıysa da, bu lisanın özellikleri ırktan ırka ve bölgeden bölgeye değişiyor. Tüm bu özelliklerin "İngilizceye çevrilmesi", Tolkien gibi bir dilbilimcinin on yıllarını almış. Aynı özellikleri bozmadan Türkçe'ye çevirmek daha da zor.

Zorlukların birincisi, isimler konusunda. Birçok isim zaten Ortak Lisan'da değil, kahramanların özgün dillerinde. Dolayısıyla Elfçe bir isim zaten İngilizceye çevrilmemiş, Elfçe kalmış. Biz de bu kurala uyduk. Ancak bazı isimler, özellikle de Hobbitlerin soyadları İngilizceye çevrilmiş; biz de yapabildiğimiz kadarıyla bu soyadları Türkçe'ye çevirdik. Aynı şey yer isimleri için de geçerli. Bu yüzden, örneğin, İngilizceye Brandywine olarak çevrilen Baranduin, Türkçe'de Brendibadesi oldu. Aynı şekilde, hancı Barliman Butterbur, Arpadam Kaymakpürüzü; Buckland ise Erdiyarı olarak çevrildi.

Bir de Yüzüklerin Efendisi'nin yayınlanmasından sonra İngiliz kültürüne yerleşmiş olan terimler var. Örneğin, Frodo Baggins'in kılıcının adı "Sting" ("arı iğnesi"). Ancak bir İngiliz rock yıldızı da kendisine bu adı seçti, bu adla ünlendi (Sting'in eskinden İngilizce öğretmeni olduğu ve Yüzüklerin Efendisi'ni çok sevdiği biliniyor); bu yüzden Sting'ı "iğne" diye çevirmeyi tercih etmedik.

Bunun gibi birkaç örnek dışında metinde İngilizceye benzeyen isimler, okuyucuyu aldatmamalı. Örneğin Sam Gamgee, bir ingiliz adı olan "Samuel"den kısaltılan bir ad değil, tersine "Samwise"dan kısaltılıyor; bunu çevirmeye kalksaydık, Samwise Efendi'ye "yarım akıllı" demek zorunda kalacaktık; o yüzden "Sam" olarak kaldı.

Orta Dünya'nın halkları farklı lehçeler konuşuyor. Örneğin Elfler oldukça resmi ve ağdalı, büyük ölçüde "Shakspeare dönemi" İngilizcesi ile konuşurken, Rohirrimler daha da eski bir İngilizceye sahipler. Türkçe'de Elf lehçesini daha ziyade "Lisanı Osman?" ile karşılarken, göçebe, at sırtında yaşayan Rohirrimler'in lehçesini daha bir "Orta Asya" Türkçesi ile karşılamayı seçtik.

SUNUŞ

"ÇEVRİLMİŞ BİR YAPITA ÖNSÖZ"*

*Deniz Erksan'ın bu yazısı ilk kez Metis Çeviri nin 1991 Bahar tarihli 15. sayısında, "Çevrilmemiş Yapıtlara Önsözler" bölümünde yayınlanmıştı. Aynı yazıyı bu kez "Çevrilmiş Bir Yapıta Önsöz" olarak yayınlamaktan mutluluk duyuyoruz, - y.n.

"One book to charm them all and in gladness bind them..."*

*Bunu açıklamıyacağım ama size büyü yaptığımı tahmin etmişsinizdir.

Bir çocuk filminin son sekansında, bana çok yakın gelen bir cümle duymuştum: "iki tür hikaye vardır," diyordu filmin esrarengiz sihirbazı. "Gerçek hikayeler, ve gerçek olması gereken hikayeler. Bu izlediğiniz ikinci tür hikayelerdendi."

J.R.R. Tolkien'in kült eseri Yüzüklerin Efendisi'nde ikinci tür hikayelerden biri, belki de en güzeli anlatılmakta.

Peki, ama nedir bana ve daha yüz küsur bin okuyucuya "Frodo Baggins'le sekiz yol arkadaşının öyküsü gerçek olmalıydı" dedirten? Çok mutlu bir dünyada mı yaşıyorlar, olaylar çok mu keyifli, "keşke bu maceralar benim başımdan geçseydi" diye mi düşünüyor insan?

Hiç değil. Yüzüklerin Efendisi'nin çizdiği MiddleEarth yani Orta Dünya'nın bir ütopya olmadığı kesin. En az bizim dış dünyamız kadar zor ve karmaşık bir yer orası da. Olaylar deseniz, en korkusuz okuyucunun dudağını uçuklatır. Kendi adıma, öykünün kahramanlarından en şanslısının bile yerinde olmak istemezdim. Gene de, bütün iyi fantezi öyküleri gibi, Yüzüklerin Efendisi de gerçek olmalıydı.

Başarılı bir fantezi eserinin okuyucuda bu tadı bırakmasının sanırım iki nedeni var. Birincisi, bildiğimiz gerçekliği askıya alıp bir süre için öykünün temel varsayımlarına inanmayı kabul ettiğimiz andan itibaren, olaylar zaten gerçektir*. Her şey iyi gitmeyebilir, herkes mutlu sona ulaşmayabilir, ya da Yüzüklerin Efendisi'nde olduğu gibi zaferin bedeli çok yüksek olabilir; fakat böyle başlayan bir öykü ancak böyle sürebilirdi diye düşünürüz. İkinci ve çok daha önemli sebebiyse, Tolkien insanoğlunun zamanın ve mekanın dışına çıkma, kendisi dışında akıllı varlıklarla iletişim kurma ihtiyacıyla açıklamakta. Bu öyle derin bir ihtiyaç ki, tarih boyunca anlatılmış tüm masalların, tüm mitlerin kaynağını oluşturuyor. Zaman ve mekanın ötesine geçip, bulunduğumuz yere dışarıdan bakmak; bize benzemeyen canlılarla alışverişe girip dünya üzerindeki bilinç sahibi tek ırk olmanın yalnızlığından kurtulmak... Belki bu perspektif, bu alışveriş, bu kıyaslama sayesinde insanoğlu bir ırk olarak kendisini ve kozmik düzendeki yerini anlayabilecektir. Bu anlamda yalnız fantezi değil, bilimkurgu da bu tarih kadar eski dileğe cevap vermekte.

*Tolkien fantezi edebiyatı konusundaki görüşlerini "On Fairy-Stories" adlı makalesinde kapsamlı bir şekilde anlatıyor.

Ve gene bu anlamda Yüzüklerin Efendisi fantezi türünün kusursuz bir örneği. Arka planda hemen hiçbir edebiyat ürünüyle mukayese kabul etmeyecek zenginlikte bir tarih ve coğrafya var. Zamanın ve mekanın dışına adım atan okuyucu kendisini bu zenginliğin ipuçlarıyla donatılmış Orta Dünya'da buluyor. Bizim bildiğimiz Dünya burası, ama "güneşin ve dünyanın çok daha genç olduğu bir zaman." Üçüncü Çağ'ının sonuna yaklaşan Orta Dünya bir yanda Elf, Cüce, Hobbit, Ent, İnsan ve Büyücüleriyle, diğer yanda Ork ve Trol gibi "hilkat garibeleri"yle, hepsinin gerisinde de varlıkları sezilen Vala ve Maia'larla bilinçli canlılar yönünden sonsuz bir çeşitliliğe sahip, işte bu fonun önünde dört Hobbit, iki insan, bir Büyücü, bir Elf ve bir Cüce'den oluşan dokuz kişilik topluluk, Orta Dünya'yı Yüzüğün Efendisi Sauron' dan kurtarmak için umutsuz bir yolculuğa çıkıyor.

Birinci ve İkinci Çağlar'da neler olmuş, Eldarin, yani Yüksek Elfler niçin Orta Dünya'da sürgünde, Büyücüler insan değilse nedir, umutlar ve yakarışlar neden denizin ötesine

Batı'ya yöneltiliyor? Bütün bu soruların cevabını vermiyor Yüzüklerin Efendisi.* Bunlar sadece hikayenin burada başlamadığını ve burada bitmeyeceğini sezdiren uçsuz bucaksız bir dokunun ipuçları. Kitabın bize anlattığı, öykünün yalnızca bir bölümü. Ama bu kadarı bile, mütevazı hobbit Frodo Baggins'in "Sauron'un planlarını boşa çıkarmak için herkesten çok çalışan" Büyücü Gandalf, yurtsuz kral Aragorn ve diğer arkadaşlarının yardımıyla sonuca ulaştırdığı yolculuğu Arayış Edebiyatı (Quest Literatüre) türünün klasik örnekleri arasına dahil etmek için yeterli.

*Bu soruların cevabı ve daha başka öyküler için, Tolkien'ın ölümünden sonra yayınlanan Silmarillion'a bakmanız gerek. Silmarillion Birinci Çağı anlatıyor.

Hayranlarına "bu öykü gerçek olmalıydı" dedirten de, bu Arayış'ın (yani sembolik anlamda ruhani olgunlaşma sürecinin) içtenliği belki de. Yüzüklerin Efendisi belki bu yüzden bir kült. Tolkien'ın çocuk kitabı Hobbit'le kendi yarattığı dillerin gerisine kurduğu mitoloji arasında bir köprü oluşturan ve yazımı tam on yedi yıl süren bu kitap, ilk yayımlandığı 1954 yılından benim elimdeki nüshasının ait olduğu 1968 yılına kadar yalnızca İngiltere'de tam 38 kere basılmış. Amerika Birleşik Devletleri'nde 60'lı yılların öğrenci hareketleri çerçevesinde öyle güçlü bir yankı uyandırmış ki, kampüslerde "Frodo yaşıyor" ya da "Cumhurbaşkanı adayımız Gandalf gibi rozetler görülür olmuş.* Bu kadar yoğun bir ilgi karşısında edebi çevreler de tepkisiz kalmamış tabii. Fantezi teriminin henüz yerleşmediği o ilk yıllarda ancak "mitoloji" diye tanımlanabilen Yüzüklerin Efendisi, eleştirmenleri Tolkien hayranları ve Tolkien düşmanları diye ikiye bölmüş ve bu kamplaşma üzerinden sayısız makale ve kitaba konu olmuş.

*Bu arada, ünlü ingiliz rock şarkıcısı Sting'in adını Frodo'nun kılıcından, ünlü new age topluluğu Shadowfax'in ise adını Gandalf'ın atından (Gölgeyele: Shadowfax) aldığını hatırlamakta yarar var. y.n.

Akademik tartışmalar öyle düzeylere varıyor ki, kahkahalarla gülmemek imkansız. Bir yanda Tolkien severler Yüzüklerin Efendisinin muhteşem bir edebi yapıt olduğunu söylüyor, Jung'un teorilerinden destek alan psikolojik çözümlemeler yapıyor, derin alegorik anlamlar çıkarıyorlar. Oysa Tolkien çok açık bir dille Yüzüklerin Efendisi'nin alegori olmadığını belirtmekte. "Varlığını sezecek kadar yaşlanıp bezdiğimden bu yana, alegorinin her türlü tezahüründen bütün kalbimle nefret ederim," diyen Tolkien'a göre, alegori, yazarı da okuyucuyu da küçük düşüren bir üslup. Yüzüklerin Efendisi ise bir tarih öyküsü.

Karşı kamptaki eleştirmenler bu tavra iyice öfkeleniyorlar elbette. Yüzüklerin Efendisi bir alegori olsa, mesela ikinci Dünya Savaşı'nı sembolize etse, tuhaf tuhaf yaratıkların olmayacak maceralara girip çıkmasını anlayışla karşılayabilecekler belki de. Gelgelelim içindeyaşadığımız dünyayla doğrudan paralellik kurmaya yanaşmayan bu hikaye, dış dünya için bir anlam taşımayarak günahların en büyüğünü işliyor. Yani koskoca Profesör Tolkien, bin küsur sayfa boyunca resmen "Kaçış Edebiyatı" yapıyor.

İyi kötü bir hayalgücü olan ve gördüğü her satırda ille kendi sığ trajedilerinin yansımasını aramayan okuyucu, Yüzüklerin Efendisi'nin gündelik hayatımız için bir anlam taşıyıp taşımadığına kendisi karar verecektir. Bana sorarsanız, Orta Dünya dış dünya için anlamlı mı bilmem, ama daha anlamlı olduğu kesin.

Kaçış edebiyatı suçlaması ise yazarın umurunda bile değil. Kaçış sözcüğüne haksız yere olumsuz anlam yüklendiği görüşünde Tolkien: "Kendini hapiste bulan bir insan kalkıp evine gitmek istedi diye onu nasıl küçümseyebiliriz? Ya da, kaçamıyorsa bile duvarlar ve gardiyanlar dışında birşeylerden söz etmesi suç mu? Mahkûm onu göremese de, dışarıdaki dünya hala gerçektir." Bir başka deyişle, hapisten kaçmakla kavgadan kaçmayı birbirine karıştırmamak gerek. Çünkü tıpkı Thoreau'nun inzivaya çekilmesi gibi, "gerçek Kaçış çoğu zaman iğrenme, Öfke, itham ve İsyan'la el ele gider".

Her fantezi severin içten içe hissettiği gerçeği de en iyi Tolkien özetliyor: "Kaçış ihtimali en çok kimi telaşlandırır? Kimi olacak, gardiyanları!"

Deniz Erksan, İstanbul 1991

ÖNSÖZ

1

Hobbitler Hakkında

Bu kitap büyük ölçüde hobbitler hakkındadır ve okuyucu kitabın sayfalarından onların özelliklerinin birçoğunu ve tarihlerinin de birazını çıkartabilir. Bu konuda daha fazla bilgi için, Hobbit adı altında yayınlanmış olan Batışımdan Kırmızı Kitabı'ndan alınan seçkilere bakabilirsiniz. Oradaki öykü, dünya çapında ün kazanmış ilk hobbit olan Bilbo tarafından yazılan Kırmızı Kitap'ın ilk bölümlerinden bir araya getirilmiştir ve Doğu'ya gidip döndüğü yolculuğu konu aldığı için Gittim ve Döndüm adını taşımaktadır. Bu macera daha sonra, burada anlatılan o Çağ'ın büyük hadiselerinde bütün hobbitleri bağlayacak olan bir maceradır.

Bununla beraber, kimileri o ilk kitaba sahip olmayabilir; birçok kişi de daha ilk başından bu tuhaf halk hakkında daha çok şey öğrenmek isteyebilir, işte bu okurlar için burada, hobbit irfanından önemli sayılabilecek noktalar üzerine birkaç not bir araya getirilmiş ve ilk macera kısaca hatırlatılmıştır.

Hobbitler pek kendilerini göstermeseler de kadim bir halktır. Eskiden şimdikine nazaran daha kalabalıklardı; çünkü barışı, huzuru ve iyi sürülmüş toprağı çok severler: Hobbitlerin en çok sevdikleri uğrak yerleri dedi toplu, güzelce ekilip biçilmiş kırlık yerlerdi. Alet kullanmada maharetli olmalarına rağmen demirci körükleri, su değirmenleri veya el dokuma tezgahlarından daha karmaşık makinalardan anlamazlardı; hala anlamazlar ve sevmezler. Eski günlerde dahi, "Büyük Ahaliden" bize böyle derlerdi genellikle uzak dururlardı; şimdi ise korkuyla kendilerini bizden sakınmaya başlamışlardır ve artık hobbitleri bulabilmek çok zordur. Kulakları delik, gözleri keskindir ve yapı olarak kilo almaya müsait olmalarına ve gereksiz yere acele etme eğilimleri olmamasına rağmen yine de hareketlerinde çevik ve marifetlidirler. Her şeyden önce, karşılaşmak istemedikleri iri halktan biri patavatsızca yollarına çıkarsa hızla ve sessizce kaybolma sanatına sahiptirler ve bu sanatı o kadar geliştirmişlerdir ki insanlara büyücülük gibi gelebilir. Fakat aslında hobbitler hiçbir zaman, hiçbir çeşit büyüyle uğraşmamışlardır; bu ele geçmezlikleri de tamamen soya çekim, idman ve toprak ile olan yakın bir dostluğun onlara bahşetmiş olduğu, daha iri ve daha hantal ırklar tarafından taklit dahi edilemeyen profesyonelce bir hünerden kaynaklanmaktadır.

Çünkü bunlar cücelerden de ufak tefek, minik bir halktır; yani cücelerden daha kısa boylu sayılmasalar da, pek o kadar sağlam yapılı ve tıknaz değillerdir. Boyları hobbitten hobbite değişir, bizim ölçülerimize göre 60 santim ile 120 santim arasındadır. Günümüzde bir metreye pek nadiren ulaşmaktadırlar; fakat kendi söylediklerine göre artık küçülmeye başlamışlardır, eski günlerde daha uzun boylu imişler. Kırmızı Kitap'a göre II. İsengrim'in oğlu Bandobras Took (Boğakükreten) bir buçuk metre kadarmış ve ata bile binebiliyormuş. Bütün hobbit kayıtlarında onu sadece eskinin iki ünlü şahsiyeti geçebilmiştir; fakat bu ilginç olay, zaten bu kitapta anlatılacaktır.

Bu öykülerle ilgisi olan Shire'lı Hobbitlere gelince, barış ve refah günlerinde onlar mutlu bir halk idi. Başta san ve yeşil olmak üzere canlı renkler giymeyi sever, fakat ayaklarının köselemsi tabanları olduğu ve üzerleri genellikle kahverengi olan saçları gibi sık kıvırcık tüylerle kaplı bulunduğu için çok nadiren ayakkabı kullanırlardı. O yüzden aralarında pek gelişmemiş olan tek zanaat kunduracılıktı; fakat uzun ve maharetli parmaklara sahiptiler ve birçok kullanışlı, zarif eşya yaparlardı. Yüzleri genellikle güzelden ziyade neşeli, ablak, gözleri parlak, yanakları kırmızı, dudakları her an gülmeye, yemeye ve içmeye hazır olurdu. Sık sık ve gönülden gülerler, her zaman için basit şakalardan hoşlanırlar, (ve imkan buldukça) günde altı öğün yemek yerler, içerlerdi. Dost canlısıydılar, partilere ve cömertçe hediyeler alıp vermeye bayılırlardı.

Zamanla uzaklaşmış olmalarına rağmen hobbitler ile aramızda bir akrabalık olduğu açıktır: Bize elflerden hatta cücelerden daha yakındırlar. Hobbitler eskiden insanların dillerini konuşurlarmış kendi Usullerince ve genellikle insanların hoşlandıkları şeylerden

hoşlanır, hoşlanmadıklarından hoşlanmazlarmış. Fakat aramızdaki akrabalığın tam olarak ne olduğunu bu zamandan sonra bulmak mümkün değildir. Hobbitlerin başlangıcı artık kaybolmuş ve unutulmuş olan Eski Günler'e dayanır. Sadece elfler hala o yitip giden zamanların kayıtlarını saklarlar ve adetlerine göre de neredeyse sadece tamamıyla kendi tarihleriyle ilgilenirler ki bunun içinde insanlar çok az görünür, hobbitlerin ise hiç sözü edilmez. Yine de, diğer halkların onların varlığını fark etmesinden epey yıllar öncedir hobbitlerin Orta Dünya'da sessiz sakin yaşamakta olduğuna şüphe yok. Ve sonuç olarak dünya sayılamayacak kadar garip yaratıklarla dolu olduğu için bu minik halk pek de önemli görülmemiştir. Fakat Bilbo ve varisi Frodo'nun zamanında aniden, kendi istekleri dışında hem önemli hem de ünlü oluverip Ariflerin ve Ulların aklını karıştırmışlardır.

O günler, yani Orta Dünya'nın Üçüncü Çağı artık çoktan geride kaldı, kıtaların şekilleri değişti; ama hobbitlerin yaşamış oldukları bölgeler hiç kuşku yok ki hâlâ bulundukları yerlerdir: Eski Dünya'nın kuzey batısı, Deniz'in doğusu. Bilbo'nun yaşadığı dönemde, hobbitlerin asıl yurtlarına dair bilgiler tamamen unutulup gitmişti. Öğrenme sevgisi (şecerelerine ait bilgiler hariç) aralarında yaygın olmaktan çok uzaktı; ama yine de eski aileler arasında kendi kitaplarını inceleyen, hatta elflerden, cücelerden ve insanlardan eski zamanlar ve uzak diyarlarla ilgili malumat toplayan birkaç kişi çıkmıştır. Kendi kayıtlan Shire'a yerleşmelerinden sonra başlamıştı; en eski efsaneleri de Gezginlik Günleri'nden pek geriye uzanmaz. Yine de bu efsanelerden, garip sözcükleri ve âdetlerinden, diğer birçok değişik halk gibi hobbitlerin de uzak geçmişte batıya doğru geldiği açıktır, ilk öyküleri, Anduin'in yukarı vadilerinde, Koca Yeşilorman'ın saçaklarının altı ile Dumanlı Dağlar arasında oturdukları bir zamandan dem vurur adeta. Daha sonra dağlardan zorlu ve tehlikeli bir geçiş yaparak Eriador'a neden gelmişlerdir, artık bilinmez. Kendi öyküleri, ülkede insanların çoğaldığından, gelip ormanı karartan ve adını dönüştüren bir gölgeden söz eder.

Daha dağları aşmadan önce hobbitler üç değişik soya ayrılmış gibidirler: Kılayaklar, Ülkenler ve Samanpostlular. Kılayaklar daha esmer, daha küçük ve kısa, sakalsız ve çizmesiz hobbitlermiş; elleri ve ayakları düzgün, hünerliymiş; yüksek yerleri ve dağ yamaçlarını severlermiş. Ülkenler daha cüsseli, daha ağır yapılıymış; elleri ve ayaklan daha iriymiş; ovaları ve nehir kıyılarını tercih ederlermiş. Samanpostluların tüyleri ve ciltleri daha açık renkliymiş ve diğerlerine nazaran daha uzun ve inceymişler; onlar ağaçları ve ormanlık ülkeleri çok severlermiş.

Kadim zamanlarda Kılayaklar'ın cücelerle çok alışverişi varmış ve uzun süre dağların eteklerinde yaşamışlar. Batıya en önce gelenler onlar olmuş; diğerleri hala Yabaneller'de oyalanırken onlar Eriador üzerinden Fırtınabaşı'na kadar uzanmışlar. Bunlar hobbitlerin en normal, en tipik örnekleri ve en kalabalık olanlarıymış. Bir yere yerleşip atalarının tüneller ve delikler içindeki yaşayış biçimlerini muhafaza etmeye en çok eğilimi olan da bunlarmış.

Ülkenler uzun süre Ulu Nehir Anduin'in kıyılarında oyalanmışlar ve insanlardan daha az çekiniyorlarmış. Onlar da Kılayaklar'dan sonra batıya gelmişler ve Gürültülüsu'yu izleyerek güneye inmişler; Orada, Tharbad ile Garpeli sının arasında epey bir zaman yaşayıp, neden sonra yeniden kuzeye göç etmişler.

Sayıca en küçük soy olan Samanpostlular kuzey kolunu oluşturuyormuş. Diğer hobbitlere nazaran elflerle daha dostça geçiniyorlarmış ve el işçiliğinden çok dilde ve müzikte maharet gösteriyorlarmış; eskiden beri çiftçilikten çok avcılıktan hoşlanırlarmış. Ayrıkvadi'nin kuzeyindeki dağları geçmişler ve Akpınar Nehri'nden aşağıya inmişler. Kısa bir süre sonra Eriador'da onlardan önce oraya gelmiş olanlarla karışmışlar fakat biraz daha cesur ve maceraperest olduklarından Kılayak ve Ülgen klanları arasında sık sık lider ve reis konumuna gelmişler. Bilbo'nun zamanında dahi, Tooklar ve Erdiyan'nın Efendileri gibi büyük ailelerde Samanpostlu soyunun güçlü kanı kendisini gösteriyordu.

Eriador'un batı topraklarında, Dumanlı Dağlar ile Mavi Dağlar arasında hobbitler hem insanları hem de elfleri bulmuşlardı. Gerçekten de Dünedain'den, yani Deniz'i aşıp Batıil'den gelen insanların krallarından arta kalan bir kısım burada yaşıyordu; fakat hızla azalmaktaydılar, onlara ait olan Kuzey Krallığı topraklan gün be gün yabana kanşmaktaydı. Gelenler için bol bol yer vardı ve çok geçmeden hobbitler düzenli topluluklar halinde yerleşmeye başlamıştı, ilk yerleşim merkezlerinin çoğu daha Bilbo'nun zamanında çoktan kaybolmuş ve unutulmuştu; fakat önem kazanan ilklerden

biri, zamanla küçülse de varlığını korumayı başarmıştı; burası Shire'ın kırk mil kadar doğusuna düşen Bree ve etrafındaki Tokay Ormanı idi.

Kuşkusuz bu ilk günlerde hobbitler yazıyı öğrenmişler ve bu sanatı çok daha önce elflerden öğrenmiş olan Dünedain tarzında yazmaya başlamışlardı. Yine o günlerde daha önce hangi dili kullanıyorlarsa onu unutmuşlar ve ondan sonra hep Westron adı verilen Arnor'dan Gondor'a kadar kralların ülkelerinde ve Belfalas'tan Mavi'ye kadar bütün sahillerde geçerli olan Ortak Lisan'ı kullanmışlardı. Yine de ayların ve günlerin kendi isimleri ve geçmişten kalan büyük bir şahıs isimleri birikimine ilaveten, kendilerine ait birkaç kelimeyi alıkoymuşlardı. Bu sıralarda hobbitler arasında, yıllar dikkate alınmaya başladıkça efsane, tarih halini almıştır. Çünkü Üçüncü Çağ' ın bin altı yüz birinci yılında Samanpostlu kardeşler Marko ile Blanko, Bree'den yola çıkmışlardı ve Fornost'taki* yüksek kralın izniyle arkalarında çok sayıda hobbitle kahverengi nehir Baranduin'den geçmişlerdi. Kuzey Krallığı'nın güçlü günlerinde inşa edilmiş olan Taşyay Köprüsü'nü aşıp, karşı kıyıda nehir ile Irak Yaylalar arasındaki toprakların tamamını kendi yerleşim bölgeleri olarak ilan etmişlerdi. Tek yükümlülükleri ise Koca Köprü'yü ve diğer türn köprülerle yolları bakımlı tutmak, kralın habercilerinin yolunu açmak ve kralın egemenliğini kabul etmekti.

*Gondor kayıtlarına göre bu, üç yüz yıl sonra Arvedui ile son bulan Kuzey soyunun yirminci kişisi II. Argeleb idi.

Böyle başlamıştı Shire Hesapları; çünkü (hobbitlerin taktıkları isimle) Brendibadesi'nin geçilmesi Shire'ın ilk yılı kabul edilmiş ve diğer bütün yıllar buna göre hesaplanmıştı.* Batılı Hobbitler yeni topraklarına ilk görüşte vurulup burada kalarak kısa bir süre sonra insanların ve elflerin tarihlerinden silinmişlerdir. Görünüşte hala sözde tebaı oldukları bir kral vardı ama aslında onlar kendi reisleri tarafından idare ediliyor ve dış dünyada olanlarla hiç ilgilenmiyorlardı. Fornost'ta Angmar'ın Büyücü Hükümdarı ile yapılan son savaşa kadar, insanlara ait hiçbir kayıtta geçmese de, kendi iddialanna göre kralı desteklemek için birkaç okçu yollamışlardı. Fakat o savaşta Kuzey Krallığı son bulmuştu; sonra da hobbitler toprağı mülkiyetlerine geçirip, giden kralın hakimiyeti yerine reisleri arasından Reis seçmişlerdi. Orada bin yıl boyunca savaşlardan pek rahatsız olmamışlardı ve Kara Musibet'ten (S. H. 37) sonra Uzun Kış'ta yaşanan büyük felakete ve onu takip eden açlığa kadar müreffeh yaşayıp çoğalmışlardı. O karanlık dönemde binlercesi yok oldu fakat Yokluk Günleri (115860) bu öykünün anlatıldığı zamanlarda çoktan geçip gitmişti ve hobbitler yeniden bolluğa alışmışlardı. Toprak zengin ve müşfikti ve onlar geldiklerinde uzun zamandan beri terk edilmiş olduğu halde eskiden güzel ekilip biçilmiş olduğu anlaşılıyordu; bir zamanlar kralın orada birçok çiftliği, darı tarlaları, bağları ve ormanları vardı.

*Böylece elflerin ve Dünedain'in hesabına göre Üçüncü Çağ'ın günleri, Shire hesaplarına 1600 eklenerek bulunabilir.

Irak Yaylalar'dan Brendibadesi Köprüsü'ne kadar kırk fersah, kuzey avlaklarından güneydeki bataklıklara kadar da elli fersah uzanıyordu toprakları. Hobbitler, Reislerinin yetki alanını oluşturan bu derli toplu iş bölgesine Shire adını verdiler. Ve dünyanın bu hoş köşeciğinde derli toplu yaşama işlerine iyice dalıp, dışarıda karanlık şeylerin harekete geçtiği dünya ile ilgilerini gitgide kaybettiler; öyle ki, sonunda barış ve bereketin Orta Dünya'nın değişmez bir kuralı ve aklı selim sahibi her ahalinin hakkı olduğunu zanneder oldular. Muhafızlar hakkında zaten pek az olan bilgilerini ve Shire'daki uzun barışı mümkün kılan tüm o çabalan ya unutmuşlardı ya da hatırlamazdan geliyorlardı. Aslında korunuyorlardı ama bunu hatırlarına getirmeyi bırakmışlardı.

Hiçbir zaman, hobbitlerin hiçbir ırkı savacı olmamıştır ve kendi aralarında hiç savaşmamışlardır. Eski zamanlarda, elbette, zorlu bir dünyada hayatta kalabilmek için savaşmak zorunda kalmışlardı; fakat Bilbo'nun zamanında bu kadim bir tarih olmuştu. Bu öykü başlamadan önce son ve aslında Shire sınırlan içinde yaşanmış olan tek savaş da artık hatıralardan silinmişti: Bu, S.H. 1147'de yaşanan, Bandobras Took'un ork istilasını bozguna uğrattığı Yeşiltarlalar Savaşı'dır. iklim bile daha ılımlı olmuş, o bembeyaz kış aylarında Kuzey sınırlannda dolanan kurtlar sadece dedelerin masallarında kalmıştı. Yani, Shire'da hala bir miktar silah stoku olmasına rağmen bunlar daha çok yadigar olarak kullanıyor, ocakların üzerine, duvarlara asılıyor ya da Ulığ Kazın'daki müzede toplanıyordu. Müzeye Belek Evi deniyordu; çünkü hobbitlerin artık kullanımı olmayan fakat atmaya kıyamadıkları şeylere hep belek ismi verilirdi. Evleri

beleklerle dolup taşmaya pek elverişliydi ve elden ele dolaşan hediyelerin çoğu da bu cinstendi.

Her şeye rağmen, rahatlık ve barış bile bu halkın şaşılacak ölçüde sağlam yapılı kalmasını engelleyememişti. Aslına bakılacak olursa hobbitlerin gözünü korkutmak veya öldürmek pek kolay olmazdı; güzel şeylerden öylesine bıkmadan usanmadan zevk almalarının nedeni, belki de mecbur kalınca pekala da bunlarsız yapabilecek olmalarıydı; bir de kederden, düşmandan ve iklimden kaynaklanan zahmetlerle onlan iyi tanımayan ve göbeklerinden ve besili yüzlerinden daha derinine bakmayanları hayrette bırakacak ölçüde iyi baş edebilmeleriydi. Kolay kolay tartışmaya girmeyen ve yaşayan şeyleri zevk olsun diye öldürmeyen hobbitler köşeye sıkışınca çok yiğit olurlardı ve zorda kalınca silahlarını beceriyle kullanırlardı. Keskin gözlü olduklarından ve hedefi şaşırmadıklarından çok iyi okçuydular. Sadece ok ve yay da değil. Eğer hobbitin biri bir taş almak için eğilirse, izinsiz arazilerine giren bütün hayvanların gayet iyi bildikleri gibi siper almakta fayda olurdu.

Eskiden tüm hobbitler yerdeki deliklerde yaşardı, ya da öyle olduğunu zannediyorlardı ve hala kendilerini en çok o tür yerleşim yerlerinde rahat hissederler; fakat zaman içinde diğer ev biçimlerini de geliştirmeye mecbur olmuşlardır. Aslında Bilbo'nun zamanında Shire' da, genellikle en zenginler ve en fakirler eski adetlere uyuyorlardı. Fakirler, gerçekten de sadece birer delik olan, ya da ya tek pencereli ya da penceresiz, en ilkel biçimiyle oyuklarda yaşamaya devam ediyordu; öte yandan hali vakti yerinde olanlar eskinin basit çukurlarından çok daha konforlu kovuklar inşa ettiriyordu. Fakat bu geniş ve kollara ayrılan tüneller (ya da onların deyimiyle iyin'ler) için gerekli alanlar her yerde bulunmuyordu; böylece hobbitler nüfusları arttıkça düzlüklerde ve alçak arazilerde yer üzerinde evler yapmaya başlamışlardı. Hatta Hobbitköy ve Tıkışkazası veya Ak Meralar'daki Shire'ın en büyük kazası Ulığ Kazın gibi tepelik bölgelerde ve eski köylerde bile gerek ahşap olsun, gerek tuğla veya taş, bir sürü ev yapılmıştı. Bunlar özellikle değirmenciler, demirciler, urgancılar, araba yapımcıları gibi meslek erbabı tarafından tercih ediliyordu; çünkü hobbitlerin daha deliklerde yaşadıkları zamandan beridir, baraka ve atölyeler yapma alışkanlıkları vardı.

Çiftlik evleri ve samanlık inşa etme adetinin ilk önce Brendibadesi boyunda bulunan Batak'ta başladığı söylenir. Bu tarafların hobbitleri, yani Doğudirhem'den olanlar daha iri ve ağır ayaklı olurlar, çamurlu havalarda da cüce çizmeleri giyerlerdi. Fakat damarlarında daha ziyade Ülken kanı akardı ve gerçekten de bu, çoğunun çenesindeki ince sakallardan da belli olurdu. Hiçbir Kılayak ve Samanpostlu'nun yüzünde sakalın izine bile rastlanmazdı. Aslında Batak, Erdiyar ve daha sonra işgal ettikleri Nehir'in doğu tarafındaki topraklann halkının çoğu daha sonraları güneyden Shire'a gelmişlerdi ve Shire'ın başka hiçbir yerinde rastlanmayan garip isimleri ve tuhaf sözcüklerinin birçoğunu muhafaza etmişlerdi.

Diğer birçok meslek gibi yapıcılık mesleğini de Dunedain'den almış olmaları muhtemeldir. Fakat hobbitler bu mesleği doğrudan, gençlik zamanlarında insanların öğretmeni olan elflerden de öğrenmiş olabilir. Çünkü Yüksek Soya sahip elfler, o zamanlar henüz Orta Dünya'yı terk etmemişlerdi ve hala batıda, uzaktaki Gri Limanlar'da ve Shire yakınlarında başka başka yerlerde yaşıyorlardı. Batı sınırlarının gerisindeki Kule Tepeleri'nde hatıralardan silinmiş zamanlardan kalma üç Elf Kulesi hala görülebiliyordu. Mehtapta uzaktan parlarlardı. En yüksek olanı en uzakta, yeşil bir tepeciğin üzerinde tek başına dururdu. Batıdirhem'de yaşayan hobbitler, o kulenin tepesinden Deniz'in görülebileceğini söylerlerdi; fakat herhangi bir hobbitin o kuleye tırmandığı da duyulmuş değildi. Gerçekten de Deniz'i görmüş olan veya Deniz'de yolculuk yapmış olan çok az sayıda hobbit vardı; geri dönüp gördüklerini anlatanların sayısı daha da azdı. Hobbitlerin çoğu nehirlere ve kayıklara bile derin bir kuşkuyla bakardı ve aralarında yüzme bilene pek rastlanmazdı. Shire'da geçirdikleri zaman boyunca elflerden gitgide daha az söz edilir oldu; elflerden korkmaya ve elflerle ilişkisi olanlara tekin gözle bakmamaya başladılar; Deniz ise aralarında korkunç bir sözcük, ölümün bir nişanı gibi kullanılıyordu ve zamanla yüzlerini batıdaki tepelerden çevirdiler.

Yapıcılık mesleği ister elflerden ister insanlardan gelmiş olsun, hobbitler bunu kendi usullerince kullanıyorlardı. Kuleler falan yapmaya kalkışmıyorlardı. Evleri genellikle uzun, alçak ve konforlu olurdu. En eski olanları, ot veya saman damlı veya çimle kaplı damlan ve kavisli duvarları olan, iyin'lerin taklitlerinden başka bir şey değildi. Gerçi bu dönem Shire'ın ilk yıllarına aitti; hobbit yapıcılığı cücelerden alınan veya kendi icat

ettikleri aletler sayesinde gelişerek çok zaman önce değişmiştir. Yuvarlak pencerelerin hatta kapıların tercih edilmesi hobbit mimarisinin garipliklerinin en belli başlı kalıntılarından biridir.

Shire'lı Hobbitler'in evleri ve delikleri genellikle geniş olur ve büyük aileleri barındırırdı. (Bilbo ve Frodo Baggins gibi bekar olanlara pek ender rastlanırdı; zaten bu ikisinin elflerle olan dostlukları ve birçok diğer gariplikleri de az rastlanan türdendi.) Büyük iyinler'de yaşayan Tooklar'da veya Brendi Konağı'nda yaşayan Brandybucklar'da görüldüğü gibi bazen birkaç kuşak akraba (nispeten) huzur içinde atadan kalma tek ve bol tünelli bir konakta yaşardı. Her halükarda bütün hobbitler aile bağlarına meraklıydı ve akrabalıklarının hesabını büyük bir titizlikle tutarlardı. Sayısız dallan olan uzun ve dikkatle meydana getirilmiş aile ağaçları çizerlerdi. Hobbitlerle ilgilenirken kim kimin akrabasıdır ve akrabalık dereceleri nedir bilmekte yarar vardır. Bu öykülerde anlatılan zamanda yaşamış olan en önemli ailelerin, önemli üyelerini kapsayan bir soy ağacı çizmek bile imkansız olurdu. Batısınırları Kırmızı Kitabı'nın sonundaki şecere ağaçları kendi başlarına küçük birer kitap sayılır ve hobbitler dışında herkes bunları son derece sıkıcı bulur. Titizlikle hazırlanmış olduğu sürece, hobbitler böyle şeylere bayılırlardı: Hakça geliştirilmiş, hiç çelişkisi olmayan, zaten bildikleri şeylerle dolu kitaplara sahip olmak çok hoşlarına giderdi.

2

Pipo Otları Hakkında

Eski hobbitlerle ilgili anlatılması gereken bir konu da, son derece şaşırtıcı bir adetleridir: Büyük ihtimalle Nicotiana türlerinden olan ve kendilerinin pipo otu ya da yaprağı adını verdikleri bir otun yapraklannı kil veya tahta pipolarında yakarak dumanı içlerine çekerlerdi. Bu garip alışkanlığın, ya da hobbitlerin tercihan söyledikleri şekliyle bu "sanatın" kaynağı, sırlara karışmış durumdadır. Bu konuda eski çağlardan gelen tüm bilgiler (daha sonra Erdiyan Efendisi olacak olan) Meriadoc Brandybuck tarafından derlenmiştir ve hem Meriadoc, hem de Güneydirhem'in tütünü bu kitapta anlatılacak olan tarihte bir yer tuttuğundan Shire'ın Ot Bilgileri adlı kitabının önsözündeki mütalaalarını burada tekrarlamakta fayda var.

"Bu," der, "bizim olduğunu kesin olarak iddia edebileceğimiz bir icattır. Hobbitlerin ilk ne zaman pipo içmeye başladıkları bilinmez, bütün efsanelerde ve ailelerin geçmişlerini ilgilendiren öykülerde bu olduğu gibi kabul edilmiştir; çünkü çağlar boyunca Shire halkı kimi kötü, kimi güzel çeşit çeşit ot içmiştir; fakat herkes Güneydirhem'den Uzundipli Tobold Boynuzüfleyen'in, Shire Hesabı'na göre 1070 yıllarında, ikinci isengrim zamanında kendi bahçelerinde gerçek pipo otunu yetiştirmiş olduğu konusunda hemfikirdir. Memleketimizde yetiştirilen en kaliteli otlar, özellikle de Uzundip Yaprağı, Yaşlı Tobi ve Güney Yıldızı diye bilinen cinsler hala o yöreden gelir.

"Yaşlı Tobi'nin bu otu nereden bulduğu hiç anlatılmaz çünkü öldüğü güne kadar bunu saklamıştır. Kendisi şifalı otlar hakkında çok şey bilirmiş, fakat bir gezgin değilmiş. Gençliğinde sık sık Bree'ye gittiği söylenir fakat Shire dışında gittiği en uzak yerin de burası olduğu kesindir. O yüzden en azından artık tepenin güney yamaçlarında bol bol yetişen bu otu Bree'den öğrenmiş olması muhtemeldir. Bree' li Hobbitler pipo otu içen ilk hobbitler olduklarını iddia ederler. Zaten her şeyi, "göçmenler" diye adlandırdıkları Shire halkından önce yaptıklarını iddia ederler hep; fakat bu kez, sanırım bu iddialarında haklı olabilirler. Cüceler ve bu kadim dört yol ağzından hala gelip geçen Kolcu, Büyücü ve gezginler gibi diğer ahali arasında gerçek otun içim sanatının, yakın yüzyıllarda Bree'den yayılmış olduğu kesindir. Sanatın yuvası ve merkezi de böylece, zamanın ötesinden beri Kaymakpürüzü sülalesi tarafından işletilen, Bree'deki eski Sıçrayan Midilli hanı olarak saptanabilir.

"Sonuç olarak güneye kendi başıma yaptığım yolculuklar sonucu yaptığım gözlemler, otun kendisinin dünyanın bize ait olan bölümüne has olmadığı, aşağı Anduin'den kuzeye geldiği ve buraya da ilk olarak Batıil insanları tarafından Deniz üzerinden getirilmiş olduğu konusunda beni ikna etmeye yetti. Bu ot Gondor'da bol bol yetişmektedir; ot burada, hiçbir zaman yabani halde bulunmadığı ve sadece Uzundip gibi ılık ve korunaklı yerlerde yetişebildiği Kuzey'dekinden daha gür ve daha

büyükür. Gondor'lu tnsanlar ota tatlı galenas adını takmıştır ve çiçeğinin kokusu için ota kıymet verirler. O topraklardan, Elendi!' in gelişi ile günümüze kadar geçen uzun yüzyıllar boyunca Yeşil Yol üzerinden taşınmış olmalıdır. Fakat Gondor'lu Dünedain dahi bizi bu konuda takdir eder: Otu pipoya ilk koyanlar hobbitler olmuştur. Büyücüler bile bunu bizden önce akıl edememiştir. Gerçi benim tanıdığım bir büyücü bu sanatı ele alarak, aklını koyduğu bütün diğer konularda olduğu gibi bu işte de tam bir usta olmuş bulunmaktadır."

3

Shire Düzeni Hakkında

Shire dört eşit bölgeye ayrılmıştı; daha önce de söz edildiği gibi, Kuzey, Güney, Doğu ve Batı Dirhemler; bunlar da yine kendi içlerinde, bu tarihin yaşandığı zamanlarda bu isimlere artık kendi topraklan dışında da rastlanmasına rağmen kimisi hala belli başlı eski ailelerin isimlerini taşıyan, ailelere ait topraklara ayrılırdı. Hemen hemen bütün Tooklar hala Tukeli'nde yaşıyorlardı ama bu Bagginsler ve Boffinler gibi diğer birçok aile için geçerli değildi. Dirhemler dışında da Doğu ve Batı Sınırları vardı: Erdiyan (I. 1389) ve Shire'a S. H. 1462 yılında eklenen Batısının.

O devirlerde Shire'da pek bir "hükümet" yoktu. Çoğunlukla aileler kendi işlerini kendileri hallediyorlardı. Yiyecek yetiştirmek ve bunları yemek zamanlarının çoğunu alıyordu. Genellikle diğer konularda açgözlü değil, son derece cömert olurlardı, fakat hallerinden memnun, ılımlı kimseler oldukları için mülkleri, çiftlikleri, işlikleri ve küçük çaplı ticaretleri nesiller boyu değişmeme eğilimi gösterirdi.

Elbette ki Shire'ın kuzeyinde, uzaklarda Fornost'taki, ya da onların deyimiyle Norbury'deki yüksek kral ile ilgili kadim adetler devam ediyordu. Fakat yaklaşık bin yıldır kral yoktu ve Kralın Norbury'sini bile otlar bürümüştü. Yine de hobbitler vahşi halklarla, (troller gibi) kötü şeylerin kraldan hiç haberdar olmadıklarını söylerlerdi. Onlar bütün köklü kanunlarını eskilerin krallarına atfediyorlardı; genellikle bu kanunlara kendiliklerinden uyuyorlardı çünkü (onların deyişiyle) Kurallar hem kadim hem de adildi.

Took sülalesinin uzun zamandır seçkin bir sülale olduğu doğruydu; çünkü birkaç yüzyıl önce Reislik görevi (Yaşlıer'lerden) onlara geçmiş ve Tooklar'ın büyüğü o gün bugündür bu rütbeyi taşımıştı. Reis Shire idare meclisinin başkanı, Shire erlerinin ve hobbit silahlı kuvvetlerinin komutanıydı, fakat erler ve silahlı kuvvetler sadece acil durumlarda toplanırdı ki bu da çok uzun zamandır hiç olmuyordu ve Reislik de ismen mevcut bir payeden başka bir şey değildi artık. Took ailesi gerçekten de hala özel bir saygı görüyordu, çünkü hem kalabalık hem de çok zengindiler ve her nesilde garip alışkanlıklara hatta maceracı bir yapıya sahip, güçlü kişilikli bireyler çıkarma eğilimleri vardı. Bununla beraber son özellikler genel olarak pek tasvip edilmeseler bile artık (zenginlerde) bir miktar hoşgörüyle karşılanıyordu. Yine de aile reisine Tuk diye hitap etme geleneği devam etmiş ve gerektiğinde de ismine bir rakam eklenmiştir: ikinci Isengrim gibi örneğin.

Bu tarihlerde Shire'ın tek gerçek resmi görevlisi Ulığ Kazın'da (veya Shire'da) yedi yılda bir, Ak Meralar'daki Kıvrak'ta kurulan Serbest Panayır'da, yani Yazortası'nda seçilen Belediye Reisi idi. Belediye Reisi olarak hemen hemen tek görevi sık aralıklarla tekrarlanan Shire bayramlarında verilen ziyafetlere başkanlık etmekti. Posta Amiri ve Kollukçu Başı memuriyetleri belediyeye bağlıydı; yani hem Ulak Servisi'ni hem de Nöbetçiler'i idare ediyordu. Bu ikisi Shire'ın yegane memuriyetleriydi; Ulak bu iki memuriyet arasında daha kalabalık ve daha meşgul olanıydı. Hobbitlerin hepsinin okur yazar olması gibi bir şey mevzubahis olmadığı halde, okur yazarlığı olanlar, kısa bir yürüyüş mesafesinde oturmayan bütün arkadaşlarına (ve akrabaları arasından seçtiklerine) durmadan mektup yazarlardı.

Kollukçu, hobbitlerin polislere ya da polise benzer yegane görevlilerine verdikleri isimdi. Elbette üniformaları yoktu (böyle şeyler bilinmezdi), sadece şapkalarında bir tüyleri olurdu; uygulamada polisten çok birer kır bekçisine benzerler, insanlardan ziyade sürüden ayrılan hayvanlarla ilgilenirlerdi. Bütün Shire'da, iç işlere bakmak üzere her Dirhem'de üçer tane olmak üzere sadece on iki Kollukçu vardı, ihtiyaca göre değişen ve biraz daha kalabalık olan bir topluluk da "hudutları kollamak" amacıyla kullanılır, bunlar

büyük olsun küçük olsun herhangi bir Yabancı'nın sorun çıkarmamasını temin ederlerdi.

Öykünün başladığı sırada Hudutçular onlara böyle denirdi büyük ölçüde artmıştı. Hudutlarda veya hudutları geçen garip tipler ve yaratıklar hakkında bir sürü rapor ve şikayet vardı: Her şeyin olması gerektiği ve uzun yıllar öncesinin masallarıyla efsaneleri hariç her zaman olageldiği gibi olmadığı yolundaki ilk işaretti bu. Çok azı buna kalak asmıştı, hatta Bilbo'nun bile henüz bunun neyin habercisi olduğu hakkında bir bilgisi yoktu. O unutulmaz yolculuğun üzerinden altmış yıl geçmişti ve yüz yaşını aşanlarına pek sık rastlanan hobbitler için bile yaşlı biri sayılırdı artık; yine de yanında getirdikleriyle hala önemli bir servete sahip olduğu açıktı. Ne kadar olduğunu kimselere belli etmiyordu, hatta en gözde "yeğeni" Frodo'ya bile. Ve bulmuş olduğu yüzüğü hala bir sır olarak saklıyordu.

4

Yüzük'ün Bulunuşu

Hobbit'te de anlatılmış olduğu gibi, günün birinde Bilbo'nun kapısına Büyük Büyücü, Gri Gandalf çıkagelmişti, yanı sıra on üç cüce ile birlikte: Bunlar kralların soyundan Thorin Meşekalkan ile sürgündeki on iki arkadaşından başkası değildi. Onlarla birlikte yola koyulmuştu Bilbo bir Nisan sabahı, Shire Hesabına göre 1341 yılında, büyük bir hazinenin, yani Dağ'ın, ta uzaklarda, Doğu'da, Vadi'deki Erebor'un altındaki Krallar'ın cüce hazinelerinin peşinde, bir yandan kendi de kendine hayret ederek. Maceraları başarıya ulaşmış, hazineyi koruyan ejderha yok edilmişti. Yine de, her şey olup bitmeden önce Beş Ordular Muharebesi yapılmış, Thorin can vermiş, birçok kahramanlıklar gösterilmişti; fakat yolda bir "kaza" meydana gelmemiş olsaydı olanlar tarihi pek ilgilendirmeyecek veya Üçüncü Çağ'ın vakayinamelerinde kısa bir nottan başka bir yer edinmeyecekti büyük bir ihtimalle. Yabaneller'e doğru giderken topluluk yüksek bir geçitte orkların saldırısına uğramıştı; böylece Bilbo bir süre dağların derinlerinde kara ork madenleri içinde kaybolmuş ve burada çaresizlik içinde el yordamıyla yolunu bulmaya çalışırken eline tünelin zemininde duran bir yüzük takılmıştı. Yüzüğü cebine atmıştı. O zaman bu tamamen bir tesadüf gibi gelmişti ona.

Dışarıya çıkmak için yolunu ararken Bilbo dağların köklerine, artık daha fazla ilerleyemeyeceği yerlere kadar inmişti. Tünelin dibinde, ışıklardan çok uzak soğuk bir göl vardı ve suyun içindeki kayalardan bir adada Gollum yaşıyordu. Gollum iğrenç, küçük bir yaratıktı: Soluk parlak gözlerle etrafı gözetleyip, uzun parmaklarıyla kör balıkları yakalıyor ve onları çiğ çiğ yiyor, koca yassı ayaklarını kürek gibi kullanarak küçük bir kayıkla dolaşıyordu. Kolayca yakalayıp boğazlayabileceği her canlıyı, orkları bile yerdi. Çok çok uzun yıllar önce, Gollum hala ışıkta yaşarken eline geçmiş olan gizli bir hazinesi vardı: Takan kişiyi görünmez yapan altın bir yüzük. Sevdiği tek şeydi o, onun "kıymetli"siydi ve Gollum onunla konuşurdu, yanında olmadığı zamanlarda bile. Çünkü avlandığı veya madenlerdeki orkları gözetlemek istediği zamanlar hariç adasında bir delikte emniyet içinde saklıyordu yüzüğünü.

Eğer karşılaştıklarında yüzük yanında olsaydı belki de Bilbo'ya hemen saldırırdı; ama yanında değildi ve üstelik hobbit elinde, kılıç gibi kullandığı bir elf bıçağı tutuyordu. O yüzden zaman kazanmak için Gollum Bilbo'yu bir Bilmece oyununa davet etti; eğer Bilbo soracağı bilmecenin cevabını bilemezse onu öldürüp yiyecekti; ama eğer Bilbo onu yenerse o zaman o da Bilbo'nun isteklerine boyun eğecek, onu bu tünellerden geçirerek dışarı çıkartacaktı.

Karanlıkta bütün ümidini yitirmiş bir halde kaybolmuş olduğundan ve ne ileri ne geri kıpırdayabildiğinden, Bilbo Gollum'un oyun davetini kabul etti; birbirlerine birçok bilmeceler sordular. Sonunda zekasından ziyade (anlaşıldığı üzre) daha çok bir şans eseri, Bilbo oyunu kazandı; çünkü sonunda soracak bilmece bulamayınca ve eline de bulup unutmuş olduğu o yüzük gelince, bağırıvermişti: Cebimde ne var? Bu soruya Gollum üç cevap hakkı talep ettiği halde, cevap verememişti.

Yetkililer'in sorulan son sorunun Oyun'un katı kurallarına göre sadece bir "soru" mu yoksa bir "bilmece" mi olduğu konusunda değişik fikirlere sahip oldukları bir gerçektir; fakat herkes, soruyu kabul edip bir cevap bulmaya çalıştığına göre, Gollum'un kendini verdiği sözle bağladığı konusunda hemfikirdir. Bilbo da onu, sözünü tutma konusunda

sıkıştırmıştı; çünkü verilen bu tür sözler kutsal sayılsa ve eskiden en kötü şeyler bile bu sözleri tutmamaktan korksa bile bu yapışkan yaratığın sözünde durmayacağını tahmin etmişti. Fakat karanlıkta geçirdiği yüzyıllardan sonra Gollum'un gönlü de kararmıştı; gönlünde ihanet vardı. Gollum sıvışarak, Bilbo'nun varlığından haberdar olmadığı, karanlık sular üzerinde pek uzakta bulunmayan adasına dönmüştü. Burada durduğunu zannediyordu yüzüğünün. Artık çok acıkmıştı, kızgındı da; bir kez "kıymetli"sini alsa hiçbir silahtan korkmasına gerek kalmayacaktı.

Fakat yüzük adada değildi; kaybetmişti, gitmişti. Acı ve tiz çığlığı neler olup bittiğini anlamamış olsa da Bilbo'nun tüylerini diken diken etmişti. Böylece sonunda Gollum bir tahminde bulunabilmişti, ama çok geçti. Cebinde nesi var? diye bağırıyordu. Hobbiti öldürüp "kıymetli"sine kavuşmak için bütün hızıyla geri dönerken gözlerindeki ışık yeşil bir alev halini almıştı. Bilbo tam zamanında gördü bu tehlikeyi; körükörüne sudan uzaktaki geçitlerden birine kaçtı ve bir kez daha şans eseri kurtuldu. Çünkü koşarken elini cebine sokmuş ve yüzük de parmağına geçivermişti. Böylece "hırsız" kaçmasın diye çıkışı kapatmak için onu görmeden yanından geçip giden Gollum olmuştu. Bilbo, kendi kendine konuşup "kıymetli"si hakkında söylenen Gollum'u yorgun argın izlemişti; sonunda bu konuşmadan Bilbo bile gerçekleri tahmin edebilmiş ve içine karanlıktan kurtulup kaçabilme ümidi düşmüştü: Bu olağanüstü yüzüğü kendisi bulmuştu ve orklarla Gollum'dan kaçabilirdi.

Sonunda madenlerin alt kapılarına, dağların doğu tarafına açılan gözden ırak bir kapının önünde durdular. Burada Gollum etrafı kollayıp dinleyerek pusuya yattı; Bilbo'nun da içinden onu kılıcıyla kesmek geldi. Fakat acıma duygusu engel oldu Bilbo'ya; kaçmak için tek ümidi olan yüzüğü alıkoysa bile, onu kullanarak savunmasız haldeki bu kötü yaratığı öldüremezdi. Sonunda cesaretini toplayarak karanlıkta Gollum'un üzerinden sıçradı ve düşmanının nefret ve çaresizlik haykırışları onu izlerken geçitten koşarak kaçmaya başladı: Hırsıs, hırsıs! Baggins! Sonsuzlara kadar nefret edicess!

Olayları Bilbo'nun arkadaşlarına ilk anlattığı şeklinin böyle olmaması ilginç bir gerçektir. Onun anlattığı öyküde, oyunu kazanırsa Gollum kendisine bir armağan vermeye söz vermişti: Fakat Gollum adaya gidip bu şeyi aradığında hazinesinin orada olmadığını fark etmişti: Bu şey çok çok önce ona yaş gününde verilmiş sihirli bir yüzüktü. Bilbo bunun kendi bulduğu yüzük olduğunu tahmin etmişti ve oyunu zaten kazanmış olduğu için ona sahip olmak Bilbo'nun hakkıydı. Fakat sıkışık bir durumda olduğu için bu konudan hiç söz etmemiş ve ödül olarak armağan yerine Gollum'un kendisine çıkış yolunu göstermesini sağlamıştı. Bu öyküyü Bilbo anılarında da böyle kaydetmişti ve bunu, Elrond'un Divanı'ndan sonra dahi hiç değiştirmemiş olduğu anlaşılmaktadır. Anlaşılan öykü Kırmızı Kitap'ta da muhtelif kopyalarında ve özetlerinde olduğu gibi bu şekilde geçmiştir. Fakat kopyaların birçoğu, şüphesiz ki gerçeği kendileri de öğrenmiş oldukları halde yaşlı hobbit tarafından yazılmış olan herhangi bir şeyi bozmaya pek gönüllü olmayan Frodo veya Samwise'ın notlarından çıkartılan gerçek öyküyü de içerir (alternatif olarak).

Bununla beraber Gandalf duyduğu andan itibaren Bilbo'nun ilk öyküsüne inanmamış ve yüzüğü merak etmeye devam etmişti. Zamanla, bir vakit dostluklarını zorlayan uzun süreli sorgu suallerden sonra Bilbo'dan gerçek öyküyü öğrenmişti; büyücü gerçeğin önemli olduğuna inanıyordu. Bilbo'ya bunu açıklamasa da, aynı zamanda daha ilk başından iyi yürekli hobbitin doğruyu söylememiş olmasını önemli ve rahatsız edici bulmuştu: Bu onun alışkanlıklarına oldukça ters düşüyordu. "Armağan" fikri tamamen hobbit vari bir icat sayılmazdı gene de. Daha sonra itiraf ettiğine göre bunun ilhamını Bilbo, Gollum'a kulak misafiri olunca duyduğu şeylerden almıştı; çünkü Gollum gerçekten de yüzük için "doğum günü armağanım" demişti birçok kez. Bunu da Gandalf garip ve kuşku uyandırıcı bulmuştu; fakat bu konudaki gerçeği daha uzun yıllar çözemeyecekti, bu kitapta da anlatıldığı gibi.

Bilbo'nun daha sonraki maceraları hakkında burada daha fazla bir şey söylenmesine gerek yoktur. Yüzüğün yardımıyla kapıdaki ork nöbetçilerden kaçmış ve arkadaşlarına katılabilmişti. Macerası boyunca yüzüğü, özellikle arkadaşlarına yardım etmek için birçok kez kullanmış fakat mümkün olduğu sürece yüzüğü arkadaşlarından gizlemişti. Evine geri döndükten sonra Gandalf ile Frodo hariç kimseye bir daha yüzükten bahsetmemişti; Shire'da başka kimse yüzüğün varlığından haberdar değildi, ya da öyle zannediyordu. Sadece Frodo'ya yapmış olduğu Yolculuk'un yazmakta olduğu öyküsünü

göstermişti.

Kılıcı Sting'i ocağının üzerine asmıştı Bilbo; cücelerin Ejderha hazinesinden ona armağan olarak verdikleri p harika zırhı da müzeye, daha doğrusu Ulığ Kazın'daki Belek Evi'ne geçici olarak vermişti. Fakat Çıkın Çıkmazı'nda bir çekmecede yolculuklarında giymiş olduğu eski pelerin ile başlığı saklamıştı ve yüzük, ince bir zincirle emniyete alınarak cebinde kalmıştı.

Çıkın Çıkmazı'ndaki evine elli iki yaşında (S. H. 1342) Haziran ayının 22'sinde dönmüştü ve yüz on birinci yaş kutlamaları için (S. H. 1401) hazırlıklara başlayıncaya kadar Shire'da Bay Baggins geri döndüğünden beri pek kayda değer bir şey olmamıştı, İşte tam bu noktada, bu tarih kitabı başlamaktadır.

SHİRE KAYITLARI HAKKINDA BİR NOT

Üçüncü Çağ'ın sonunda Shire'ın Yeniden Birleşmiş Krallığa dahil olmasına neden olan büyük olaylarda hobbitlerin üstlendikleri rol, içlerinde kendi tarihlerine karşı daha kapsamlı bir ilginin uyanmasına neden olmuştur ve o güne kadar daha çok sözlü olan adetleri toplanarak yazılmıştır. Büyük aileler Krallık'ta meydana gelen olaylarla büyük ölçüde ilgiliydi ve bu aileye mensup kişilerin büyük bir bölümü kadim tarihleri ve efsaneleri araştırıyordu. Dördüncü Çağ'ın ilk yüzyılının sonunda Shire'da çok sayıda tarihi kitap ve kayıt bulunan birçok kütüphane bulabilirdiniz.

Bu koleksiyonların belki de en büyükleri Büyük iyinler'de, Brendi Konağı'nda ya da Kuledipleri'ndeydi. Üçüncü Çağ'ın sonuna ait bu anlatılar daha çok Batışımdan Kırmızı Kitabı'ndan alınmıştır. Yüzük Muharebesi'nin bu en önemli kaynağına bu ismin verilmesi, eserin uzun süre Batışımdan Bekçileri Kumralbalalar'ın oturduğu Kuledipleri'nde kalmasındandır. Aslında bu eser Bilbo'nun yanında Ayrıkvadi'ye götürmüş olduğu şahsi günlüğüydü. Frodo bunu, notlarla dolu bir sürü sayfayla birlikte Shire'a geri getirmiş ve S. H. 14201 yıllarında sayfalarını Savaş anlatılarıyla doldurmuştur. Fakat bunlara ilaveten, Bilbo'nun kendisine ayrılış armağanı olarak verdiği, büyük bir ihtimalle tek bir büyük kırmızı kutuda saklanan, kırmızı deriyle birbirine bağlanmış üç koca cilt daha vardı. Bu dört büyük cilde Batışı mdarı'nda şerhler, şecereler ve Birlik'in hobbit üyelerini ilgilendiren birçok diğer konunun eklenmiş olduğu bir beşincisi ilave edilmişti.

Özgün Kırmızı Kitap muhafaza edilememiş ama birçok kopyası yapılmıştır, özellikle de Efendi Samwise'ın sülalesinin kullanımı için, ilk cildinin. En önemli kopyanın ise ayrı bir öyküsü vardır. Bu kopya Büyük iyinler'de muhafaza ediliyordu fakat büyük bir ihtimalle Peregrin'in torununun torununun ricasıyla Gondor'da yazılmış ve S. H. 1592'de (F. H. 172) tamamlanmıştı. Güneyde yazılan kopyasına şu not eklenmiştir: Kralın Katibi Findegil bu kitabı IV 172'de bitirmiştir. Bu Minas Tirith'teki Şefin Kitabı'nın tıpkı kopyasıdır. O kitap ise Kral Elessar'ın ricası üzerine Periannathlann Kırmızı Kitabı'ndan elde edilmiş ve kendisine IV 64 yılında Gondor'a çekildiğinde Reis Peregrin tarafından getirilmiştir.

Böylece Reis'in Kitabı, Kırmızı Kitap'tan yapılan ilk kopya olmuştur ve daha sonra çıkartılan veya kaybolan kısımların çoğunu da kapsamaktadır. Minas Tirith'te kitaba birçok ilaveler ve özellikle isimler, kelimeler ve elf dillerinden yapılan alıntılar konusunda düzeltmeler yapılmış ve Savaş'ın öyküsü dışında kaldığı için Aragorn ile Arwen'in Öyküsü'nün özetlenmiş bir çeşitlemesi eklenmiştir. Öykünün tümünün, Kral göçtükten bir süre sonra Vekilharç Faramir'in torunu Barahir tarafından yazıldığı söylenmektedir. Fakat Findegil'in kopyasının en büyük önemi Bilbo'nun "Elfçe'den Çeviriler"ini de kapsıyor olmasından kaynaklanır. 1403 ile 1408 arasında Ayrıkvadi' de bulunan hem canlı, hem yazılı bütün kaynaklardan yararlanılarak hazırlanan bu üç cildin büyük bir beceri ve bilgi ürünü olduğu söylenmektedir. Fakat bunlar Frodo tarafından pek kullanılmadıklarından ve hemen hemen tamamen Eski Günler ile ilgili olduklarından bu konuda burada başka bir şey söylenmemektedir.

Meriadoc ile Peregrin büyük ailelerinin başına geçtikleri ve bir yandan da Rohan ve Gondor ile bağlarını devam ettirdiklerinden, Erşehir ve Tıkışkazası'ndaki kütüphanelerde Kırmızı Kitap'ta bulunmayan birçok şey mevcuttur. Brendi Konağı'nda Eriador ve Rohan tarihiyle ilgili birçok eser bulunmaktaydı. Bunların bir kısmı Meriadoc' un kendisi tarafından bir araya getirilmiş veya başlanmış eserlerdi. Ama Meriadoc

Shire'da daha çok Shire'ın Ot Bilgileri ve Shire ile Bree' deki takvim ile, Ayrıkvadi, Gondor ve Rohan'daki takvimleri birbiriyle kıyaslayan Yılların Hesabı olarak bilinen eserleriyle tanınırdı. Aynı zamanda Shire'daki Eski Kelimeler ve (simler adlı kısa bir bilimsel inceleme de yazmış, yer adlarındaki eski unsurları ve belek kelimesinde olduğu gibi bazı "shire kelimeleri" ile Rohirrim lisanı arasındaki akrabalığı ortaya çıkartarak bu alana özel bir ilgi göstermiştir.

Büyük îyinler'de kitaplar, geniş kapsamlı tarihler için büyük bir önem taşıdığı halde Shire halkının daha az ilgisini çekmiştir. Bunlardan hiçbiri Peregrin tarafından yazılmamıştır ama hem o, hem de ardılları Gondor katipleri tarafından yazılmış birçok el yazmasını toplamışlardır: özellikle de Elendil ve varisleriyle ilgili tarih ve efsane özetleriyle kopyalarını. Sadece burada, Shire'da Nümenor tarihi ve Sauron'un uyanışı ile ilgili geniş kapsamlı malzeme bulunabilir. Yılların Öyküsü büyük bir ihtimalle, Meriadoc'un toplamış olduğu malzemenin yardımıyla Büyük lyin'de bir araya getirilmiştir. Gerçi verilen tarihlerin çoğu tahminidir, özellikle de ikinci Çağ ile ilgili olanlar; ama gene de bunlar dikkate değerdir. Meriadoc'un, birkaç kez ziyaret etmiş olduğu Ayrıkvadi'den yardım veya bilgi almış olması çok büyük bir ihtimaldir. Elrond ayrılmış olduğu halde oğullan Yüksek Elf Halkı'nın bir kısmıyla Ayrıkvadi'de kalmışlardır. Celeborn'un, Galadriel ayrıldıktan sonra buraya gidip yaşadığı söylenir; fakat onun da nihayet Gri Limanlar'ın yolunu tuttuğu ve böylece Eski Günler'in Orta Dünya'daki son canlı tanığının da buralardan ayrılmış olduğu günün tarihi, hiçbir yerde geçmemektedir.

BİRİNCİ KİTAP

BÖLÜM I

DÖRT GÖZLE BEKLENEN DAVET

Çıkın Çıkmazı'ndan Bay Bilbo Baggins kısa bir süre sonra yüz on birinci yaşgününü debdebeli bir davet ile kutlayacağını ilan ettiğinde Hobbitköy'de büyük bir heyecan yaşanmış ve söylentiler alıp yürümüştü.

Bilbo hem çok zengin hem de acayip biriydi; ayrıca tuhaf bir biçimde ortadan yokolup beklenmedik bir şekilde geri dönüşünden beri, yani altmış yıldır, Shire'ın merak konusuydu. Yolculuklarından alıp getirdiği servet yöresel bir efsane halini almıştı bile; yaşlılar ne derse desin hemen hemen herkes Çıkın Çıkmazı'ndaki Tepe'nin ağzına kadar define dolu tünellerle örülü olduğuna gerçekten inanıyordu. Ve bütün bunlar Bilbo'yu ünlü yapmaya yetmezmiş gibi, şayanı hayret bir özelliği daha vardı: Bitmek nedir bilmeyen dinçliği. Zaman, akıp gitse de Bay Baggins'e pek etki etmiyor gibiydi. Doksan yaşında, elli yaşındaki halinden pek farklı görünmüyordu. Doksan dokuz yaşında ona yaşım göstermiyor demeye başladılar; fakat yaşlanmıyor demek daha isabetli olurdu. Başlarım sallayıp böyle bir şeyin haddinden fazla iyi olduğunu söyleyenler de vardı; bir kişinin, hem (rivayete göre) bitmek tükenmek bilmeyen bir servete, hem de (görünüşte) ebedi bir gençliğe sahip olması haksızlıktı. "Bunun hesabını verecektir," diyorlardı. "Bu tabii bir şey değil, sonu selamet olmaz."

Fakat henüz bir bela gelmemişti Bay Baggins'in başına ve Bay Baggins paradan yana eli açık biri olduğu için hobbitlerin çoğu onun garipliklerini ve talihli olmasını hoş görmeye hazırdı. Akrabalarıyla ilişkisini karşılıklı ziyaretler seviyesinde tutmuştu (elbette ki TorbaKöylü Bagginsler hariç), ayrıca yoksul ve önemsiz hobbit aileleri arasında da bir sürü sadık hayranı vardı. Ama genç kuzenlerinden bazıları yetişinceye kadar hiç yakın arkadaşı olmamıştı.

Bu kuzenlerin en büyüğü ve Bilbo'nun en gözde kuzeni genç Frodo Baggins idi. Bilbo doksan dokuz yaşma geldiğinde Frodo'yu evlat edinip onu varisi yapmış ve bundan sonra yaşamım sürdürmesi için Çıkın Çıkmazı'na getirmişti; böylelikle sonunda Torbaköylü Bagginsler bozguna uğramış oluyorlardı. Bilbo ile Frodo'nun yaşgünü aynı güne denk geliyordu: Eylülün yirmi ikisine. "Frodo, en iyisi sen de gel burada yaşa evlat," demişti Bilbo bir gün, "o vakit yaşgünlerimizi rahatlıkla birlikte kutlayabiliriz." O zamanlar Frodo daha ara yıllar ındaydı; bu, hobbitlerin çocukluk yıllan ile reşit oldukları otuz üç yaş arasında, başlarında kavak yellerinin estiği yirmili yaşlarıdır.

Aradan on iki yıl daha geçmiş, Bagginsler Çıkın Çıkmazı'nda heryıl son derece canlı geçen çifte yaşgünü davetleri vermişlerdi; fakat artık bu güz, oldukça beklenmedik bir şeylerin tasarlanmakta olduğu anlaşılıyordu. Bilbo yüz on bir yaşına basacaktı; 111, bu bir hayli ilginç bir sayı ve bir hobbit için son derece saygın bir yaştı (Yaşlı Took bile sadece 130 yaşına ulaşabilmişti) ve Frodo otuz üç, 33 yaşında olacaktı, bu da önemli bir sayıdır: "rüştüne erme" zamanı.

Hobbitköy ile Subaşı'nda, çeneler durmak nedir bilmeden maya ve yaklaşmakta olan davetin söylentileri tüm Shire'da gezinmeye başladı. Bay Bilbo Baggins'in geçmişi ve kişiliği bir kez daha muhabbetlerin baş konusu halini aldı ve yaşlılar aniden hatıralarının kıymete bindiğini fark ettiler.

Kimsenin, Babalık olarak bilinen ihtiyar Ham Gamgee kadar pür dikkat kesilmiş dinleyicileri olamazdı. Babalık, Subaşı yolunda küçük bir han olan Sarmaşık'tı, haklı bir salahiyetle konuşup duruyordu; çünkü tam kırk yıldır Çıkın Çıkmazı'ndaki bahçeye o bakıyordu! ve daha önce de aynı işte çalışan yaşlı Holman'a yardım etmişti. Ar kendisi yaşlandığı ve mafsalları sertleşmeye başladığı için işin çoğunu en küçük oğlu Sam Gamgee üstlenmişti. Baba oğul, her ikisi de Bilbo ve Frodo'yla iyi dosttu. Onlar da Tepe'de, Çıkın Çıkmazı'nın he men altındaki Çıkınsaçması Sıraoyukları, 3 Numara'da oturuyorlardı.

"Hep söylemişimdir; Bay Bilbo gayetlen kibar, pek de tatlı dili bir bey hobbittir," diye beyan etti Babalık. Bu tamamiyle doğruydu; Çünkü Bilbo ona "Hamfast Efendi" diye

hitap ederek ve sebze yetiştirmek konusunda her zaman fikrini alarak son derece terbiyeli davranırdı "kökler" ve özellikle de patates konusunda Babalık etraftaki effl yetkili kişi diye bilinirdi (kendisi de bunun böyle olduğunu kabul ederdi).

"İyi de, onunla oturan şu Frodo neyin nesi?" diye sordu Subaşı lı Yaşlı Noakes. "Tamam, ismi Baggins, ama dediklerine göre yarı yarıyadan çok Brandybuck sayılırmış. Hobbitköylü bir Baggins neden ta orada, ahalinin o kadar garip olduğu o Erdiyarı'nda kendisine bir kız arar, hiç anlamam."

"O kadar garip olmalarına hayret etmemek lazım," diye söze karıştı Çiftayak Baba (Babalıkların kapı komşusu), "Brendibadesi Nehri'nin yanlış yakasında, Yaşlı Orman'ın tam kenarcığında yaşarlarsa, tabii tuhaf olurlar. Anlatılanların yansı bile doğru olsa, oranın karanlık, kötü bir yer olduğu çıkıyor ortaya zaten."

"Doğru dedin Baba," dedi Babalık. "Gerçi Erdiyarlı Brandybucklar Yaşlı Orman'ın içinde yaşıyor değiller; ama belli ki garip bir soyları var. O büyük nehirde kayıklarla avarelik ediyorlar bu hiç de normal bir şey değil. Bana soracak olursanız, böyle bir şeyden maraza çıkmasına şaşırmamak lazım. Fakat yine de, yani hal böyleyken bile, Bay Frodo görüp görebileceğiniz en iyi hobbitlerden biridir. Sırf şeklen değil, her bakımdan Bay Bilbo'ya çekmiş. Ne de olsa, babası bir Baggins idi. Son derece nezih, saygıdeğer bir hobbit idi Bay Drogo Baggins; ta ki booluncaya kadar onun hakkında söylenebilecek pek bir şey bulamazdınız."

"Booluncaya kadar mı?" dedi birkaç ses. Bunu ve biraz daha karanlık olan başka söylentileri de duymuşlardı daha önce elbette, ama hobbitlerin aile geçmişine karşı aşırı bir merakları vardır; bu olayı bir kez daha dinlemeye hazırdılar.

"Eh, öyle diyorlar," dedi Babalık. "Şimdi bakınız: Bay Drogo, fukara Bayan Primula Brandybuck ile evlenmişti. Primula bizim Bay Bilbo'nun anne tarafından birinci dereceden kuzeni olur (annesinin Yaşlı Took'un en küçük kızı olması dolayısıylan) ve Bay Drogo da ikinci dereceden kuzeni olur. Böylece Bay Frodo onun bir nesil alttan hem birinci, hem de ikinci dereceden kuzeni olmuş oluyor, bizde öyle denir ya, hesabı sizden. Bay Drogo iştahına pek düşkün olduğu, kayınpederi ihtiyar Gorbadoc'un Brendi Konağı'nda da hep mükellef sofralar kurulduğu için, evlendikten sonra sık sık kayınpederinin konağına yatılı misafir gidermiş; gene böyle bir misafirlikte Brendibadesi'nde kayığa binmiş; kansı da kendisi de boolup gitmişler, zavallı Bay Frodo da çocuk başıyla kalakalmış."

"Benim duyduğuma göre, akşam yemeğinden sonra, mehtapta suya açılmışlarmış," dedi yaşlı Noakes, "kayık da Drogo'nun ağırlığından batmış."

"Ben de kadının onu suya ittiğini, onun da kadını kendisiyle birlikte suya çektiğini duydum," dedi Hobbitköy'ün değirmencisi Kumlukişi.

"Her duyduğuna inanma Kumlukişi," dedi değirmenciden pek hoşlanmayan Babalık, "itmekten, çekmekten konuşmanın alemi yok. Sen bela aramadan yerli yerinde olursan da, kayık dediğin yeterince tehlikelidir zaten. Her neyse: Sonunda bizim Bay Frodo, hem öksüz hem de bütün o garip Erdiyarlılar arasında mahsur kalakalıp her nasılsa Brendi Konağı'nda büyümüş. Dediklerine göre Konak da handan betermiş hani. Yaşlı Efendi Gorbadoc'un orada hep birkaç yüzden fazla akrabası olurmuş. Bay Bilbo, delikanlıyı doğrudürüst bir halk arasına getirip gelivermekle yaptığı iyilik kadar büyüğünü yapmamıştır şimdiye kadar.

"Hem böylece o Torbaköylü Bagginsler de günlerini görmüş oldular. Vaktiyle Bay Bilbo burdan gidip öldü diye duyulduğunda, bunlar Çıkın Çıkmazı kendilerine kaldı diye heveslenmişlerdi. Sonra bizimki çıkageliyor ve onları kovuyor; üstelik yaşıyor babam yaşıyor; şu işe bakın, bir gıdım bile yaşlanmış görünmüyor! Sonra birdenbire bir de varis çıkartıyor ortaya, bütün kağıtları da yoluyla yordamıyla hazırlatıyor. Artık Torbaköylü Bagginsler, Çıkın Çıkmazı'nı rüyalarında bile göremezler hayırlısıyla."

"Oraya, epey bir miktar para istiflenmiş diye duymuşluğum var," dedi Batıdirhem'deki Ulığ Kazın'dan bir iş için gelmiş olan bir yabancı. "Duyduğuma göre sizin şu tepenin üst kısmı tünellerle delik deşikmiş, hepsine de ağzına kadar altın, gümüş ve zıynatla dolu sandıklar istiflenmiş."

"O halde sen benim diyeceğimden fazlasını duymuşsun," diye cevap verdi Babalık. "Ben zıynat falan bilmem. Bay Bilbo'nun eli boldur; göründüğü kadar, paradan yana bir

eksiği de yok; ama ben tünel kazıldığını duymadım. Bay Bilbo'yu geri döndüğü zaman görmüştüm; bu altmış yıl öncesinin, benim delikanlı olduğum zamanların hikayesidir. Yaşlı Holman'ın yanına çırak olarak gireli pek olmadıydı (babamın kuzeni olması dolayısıyla çırak gittiydim) o da satış zamanı, elalem bahçeden geçip orayı burayı çiğnemesin, etrafa bakarak olayım da ona yardım edeyim diye beni Çıkın Çıkmazı'na getirdiydi. Birdenbire ne görelim, bütün o kargaşanın tam ortasında Bay Bilbo bir midilli, dev gibi birkaç bohça, birkaç da sandık ile Tepe'den yukarı çıkagelmesin mi? Yükünün kısmı küllisi, dağlan bile altındandır dedikleri o yabancı yerlerden toplanmış definelerle doluydu mutlak; ama öyle tüneller dolduracak kadar bir şey yoktu. Gerçi benim Sam bu konulan daha iyi bilir. Habire Çıkın Çıkmazı'na girip çıkıyor. Bayılıyor eski zamanların hikayelerine, Bay Bilbo'nun da bütün hikayelerini dinliyor. Bay Bilbo ona harfleri de gösterdi kötü bir niyetle değil ama, yanlış anlamayın. Umarım sonu da kötü gelmez.

"Elfler ile Ejderhalar mü, diyorum ona. Lahanalarla patatesler, seninle bana daha çok yaraşır. Gidip burnunu senden daha büyüklerin işine sokma, yoksa boyundan çok büyük bir belaya bulaşırsın, diyorum. Başkaları da bu sözümden kendine hisse çıkarsa fena olmaz," diye ekledi, yabancı ile değirmenciye bir bakış atarak.

Fakat Babalık dinleyicilerini ikna edemezdi. Bilbo'nun servetinin efsanesi, genç hobbit neslinin aklına artık iyice nakşolunmuştu.

"İyi hoş da, herhalde getirdiği o ilk servete durmadan bir şeyler ekleyip duruyordur," diye savundu değirmenci, genel düşünceyi dile getirerek. "Sık sık evinden ayrılıyor. Sonra onu ziyaret edip duran şu yakışıksız tiplere bir bakın: Geceleri gelen cüceler, sonra o yaşlı gezgin hokkabaz Gandalf falan. Sen ne dersen de, Babalık, Çıkın Çıkmazı garip bir yer ve evin ahalisi evden de garip."

"Asıl sen ne dersen de, Bay Kumlukişi; kayıkları ne kadar bilirsen, bu konudan da o kadar anlarsın ancak," diye cevabı yapıştırdı Babalık. Değirmenciye artık iyice siniri kalkmıştı. "Eğer bu gariplikse, bizim buralara daha çok gariplik lazım gelir. Pek uzaklarda olmayan birileri var ki, duvarları altından yapılmış bir oyukta yaşasa bile arkadaşına bir bakraç bira ısmarlamak aklına gelmez. Ama Çıkın Çıkmazı'ndakiler hürmete layık şeyler yapıyorlar. Bizim Sam herkesin davete çağırılacağını ve gelen herkese armağanlar, dikkatinizi çekerim, armağanlar, verileceğini söylüyor bu içinde olduğumuz aydan bahsediyoruz."

Eylül ayındaydılar; öyle bir eylül ki eylüllerin en güzeli. Bir iki gün sonra, davette havai fişek gösterileri olacakı ve dahası, hemen hemen bir asırdır, hatta Yaşlı Took öldüğünden beri Shire'da böyle bir gösterinin görülmemiş olduğu hakkında bir söylenti (büyük bir ihtimalle olaylara vakıf Sam tarafından) yayıldı.

Günler geçti ve O Gün yaklaştı. Bir akşam, acayip denklerle dolu acayip görünüşlü bir yük arabası Hobbitköy'e girip Çıkın Çıkmazı'ndaki Tepe'yi zahmetle tırmanmaya başladı. Bu işe şaşıran hobbitler, ağızlan bir karış açık, lambaların aydınlattığı kapılarından at arabasını seyre koyuldular. Arabada garip şarkılar söyleyen dışarlıklı kişiler vardı: Uzun sakallı, uzun kukuletalı cüceler. Bunlardan birkaçı Çıkın Çıkmazı'nda kaldı. Eylülün ikinci haftasında başka bir at arabası da günün ortasında, Brendibadesi tarafından, Subaşı'ndan geçerek geldi. Arabayı yaşlı bir adam tek başına kullanıyordu. Uzun gri bir cübbe giymiş, sivri uçlu yüksek mavi bir şapka ve gümüş rengi bir boyun atkısı takmıştı. Uzun beyaz bir sakalı ve şapkasının kenarından taşan orman gibi kaşları vardı. Küçük hobbit çocuklar bütün Hobbitköy boyunca, ta tepenin üstüne kadar at arabasının ardından koştular. Tahmin ettikleri gibi, arabanın yükü havai fişeklerdi. Yaşlı adam Bilbo' nün ön kapısında yüklerini boşaltmaya başladı: Her biri, iri kırmızı bir G harfi T ve elf rünü f. ile işaretlenmiş, çeşit çeşit, boy boy havai fişek vardı arabada.

İşaret Gandalfın işaretiydi elbette ki; yaşlı adam da, Shire'deki ünü daha çok ateş, duman ve ışık konusundaki becerilerinden kaynaklanan Büyücü Gandalf tan başkası değildi. Asıl işi çok daha zor ve tehlikeliydi ama Shire halkı bu konuda hiçbir şey bilmiyordu. Onlar için Gandalf, Davet'teki eğlence kaynaklarından biriydi. Hobbit çocukların heyecanı da bundandı zaten. "En büyük G!" diye bağırıştılar; yaşlı adam gülümsedi. Gandalf Hobbitköy'de ancak arada bir görüldüğü ve hiçbir zaman uzun süreli kalmadığı halde, çocukların bir göz aşinalığı vardı; fakat ne onlar, ne de en yaşlıların haricindeki yetişkinler onun havai fişek gösterisini görmüşlerdi bu gösteriler artık efsaneleşmiş bir geçmişe aitti.

Yaşlı adam Bilbo ve cücelerin bazılarının da yardımıyla yükünü indirmeyi bitirince Bilbo etrafa birkaç kuruş dağıttı. Seyredenler epey hayal kırıklığına uğramışlardı, ne bir maytap, ne de bir fişek çıkmıştı ortaya.

"Dağılın bakayım hemen!" dedi Gandalf. "Zamanı gelince istediğiniz kadar göreceksiniz." Sonra Bilbo ile birlikte içeriye girip gözden kayboldu; kapı da arkalarından kapandı. Küçük hobbitler bir süre boşuboşuna kapıya bakıp durdular, sonra davet günü bir gelse diye sabırsızlanarak sıvıştılar.

Çıkın Çıkmazı'nın içinde Bilbo ile Gandalf küçük bir odanın batıya, bahçeye bakan açık penceresinin kenarına oturmuşlardı. Akşamüstünün ilerleyen saatleri parlak ve huzur doluydu. Çiçekler kırmızı kırmızı ve altın rengi parlıyorlardı: Aslanağızları, günebakanlar, toprak duvarların üzerine yayılmış, yuvarlak pencerelerden içeri burunlarını uzatan latin çiçekleri.

"Bahçen ne kadar parlak görünüyor!" dedi Gandalf.

"Öyle," dedi Bilbo. "Gerçekten de bahçeme çok düşkünümdür; bahçeme ve aziz, emektar Shire'ın tümüne. Yine de bir tatile ihtiyacım olduğunu düşünüyorum."

"Tasarılarında kararlı mısın yani?"

"Kararlıyım. Kararımı aylar önce verdim ve hiç değiştirmedim."

"Çok iyi. Başka bir şey söylemeye hacet yok. Tasarladığın şeylere tasarladığın her şeye ama, hatırlatmak gibi olmasın sadık kal; her şeyin hem senin, hem de hepimiz için en iyisi olmasını dilerim."

"Umarım. Ama ne olursa olsun perşembe günü iyi vakit geçirmeyi planlıyorum, eğlenip küçük şakamı yapmayı."

"Acaba gülen kim olacak?" dedi Gandalf başını sallayarak.

"Göreceğiz," dedi Bilbo.

Ertesi gün, başka arabalar da tırmandı Tepe'yi, ardından başka arabalar. Yerli esnaf bu işe homurdanmaya başlayabilirdi, ama hemen o hafta Hobbitköy, Subaşı ve civardan tedarik edilebilecek her türlü erzak, eşya ve lüks şeyler için Çıkın Çıkmazı'ndan siparişler sel gibi akmaya başladı. Herkesin hevesi arttı; takvimdeki günleri işaretlemeye, sabırsızlıkla postacıyı gözleyip davetiye beklemeye koyuldular.

Çok geçmeden davetiyeler de yağmaya başladı ve Hobbitköy postahanesi kilitlendi, Subaşı postahanesi boğuldu, gönüllü yardımcı postacılar işe çağırıldı. Tepe yukarı, Teşekkür ederim, mutlaka geleceğim mesajının birbirinden kibar yüzlerce çeşitlemesini taşıyan, durmayan bir postacı akışı oluştu.

Çıkın Çıkmazı'nın bahçe kapısına bir ilan asıldı: DAVETLE İLGİSİ OLMAYANLAR GİREMEZ. Aslında Davetle ilgisi Olan ya da ilgisi varmış gibi yapanlar bile içeri nadiren alınıyorlardı. Bilbo çok meşguldü: Davetiyeler yazıyor, cevapları işaretliyor, armağanları paketliyor ve kendi kendine gizli bazı hazırlıklar yapıyordu. Gandalfın oraya gelişinden beri, gözlerden uzak durmaya başlamıştı.

Hobbitler bir sabah uyandıklarında, Bilbo'nun ön kapısının güneyindeki büyük çayırın çadırlar için kullanılan ipler ve direklerle dolu olduğunu gördüler. Yola doğru inen eğime özel bir giriş bölümü kesilip açılmış, buraya geniş basamaklar ve büyük beyaz bir kapı yapılmıştı. Çayırın yanında bulunan Çılansaçması Sırakovukları'ndaki üç aile dört göz kesilmişti, hobbitlerin çoğu da onlara gıptayla bakıyordu. Yaşlı Babalık Gamgee artık bahçede çalışıyor gibi yapmaktan bile vazgeçmişti.

Çadırlar yükselmeye başladı. Çadırların arasında özellikle çok büyük bir çadır vardı; o kadar büyüktü ki, çayırdaki ağaç olduğu gibi çadırın içinde kalıyor ve tüm azametiyle bir köşede, şeref masasının başucunda yükseliyordu. Bütün dallarına fenerler asılmıştı. Bir şey daha vardı ki bu ağaçtan da cazipti (hobbitler için, tabii): Çayırın kuzey köşesine kurulmuş, muazzam bir açık hava mutfağı. Çıkın Çıkmazı'na yerleşen cücelere ve tüm o diğer tuhaf ahaliye ek olarak, bir de civardaki bütün han ve aşevlerinden akın akın aşçılar gelmişti. Heyecan doruk noktasına vardı.

Sonra hava bulutlanıverdi. Bu, çarşamba günü olmuştu, partinin arifesinde. Endişe korkunç bir boyuttaydı. Derken, perşembe günü, eylülün yirmi ikisi, nihayet geldi çattı. Güneş yükseldi, bulutlar yok oldu, bayraklar çözüldü ve eğlence başladı.

Bilbo Baggins buna bir davet demişti ama aslında birbirine harmanlanmış bir eğlenti çeşitlemesiydi bu. Yakın civarda yaşayan hemen hemen herkes çağrılmıştı. Kazara çok az birkaç kişi gözden kaçmıştı ama her halükarda onlar da geldiğinden, bu pek bir şey değiştirmiyordu. Shire'ın başka yerlerinden de birçok kişi çağırılmıştı; hatta sınırların dışından bile birkaç kişi vardı. Bilbo davetlileri (ve fazlalıkları) bizzat kendisi, yeni beyaz kapıda karşıladı. Girene çıkana bu ikinciler, arkadan çıkıp dolaşıp kapıdan tekrar girenler oluyordu hediyeler dağıttı. Hobbitler kendi yaşgünlerinde başkalarına hediye verirler. Âdetlerine göre, pek pahalı, hele hele bu durumda olduğu gibi de bol keseden hediyeler değildir verdikleri; ama fena bir sistem değildir bu. Normalde Hobbitköy ve Subaşı'nda hergün birilerinin yaşgünüdür, öyle ki bu yörelerdeki her hobbit, en az haftada bir, en azından bir hediye alma şansına sahiptir. Yine de hediyelerden usanmazlar.

Bu sefer ise hediyeler olağanüstü güzellikteydi. Hobbit çocuklar o kadar heyecanlandılar ki bir süre için az kalsın yemek yemeyi bile unutuyorlardı. Benzerini ömürleri boyunca görmemiş oldukları oyuncaklar vardı; hepsi çok güzel ve bazıları besbelli sihirli oyuncaklar. Hakikaten de oyuncakların birçoğu bir yıl önceden ısmarlanmış ve ta Dağ ile Vadi'den gelmişti ve gerçek cüce işiydi. Bütün konuklar tek tek karşılanıp, sonunda herkes kapıdan girince şarkılara, danslara, müziğe, oyunlara ve elbette ki yiyecek ile içeceklere geçildi. Üç ayrı resmi yemek vardı: Öğlen yemeği, beş çayı ve akşam yemeği. Fakat öğlen yemeği ile beş çayını diğer zamanlardan ayıran tek özellik, bu zamanlarda bütün konukların oturup birlikte yemek yemeleri idi. Diğer zamanlarda ise on birler öğününden, havai fişek gösterilerinin başladığı altı buçuğa kadar mütemadiyen sadece yiyip içen bir sürü kişi vardı.

Havai fişekler Gandalf a aitti: Onları sadece getirmekle kalmamış, bizzat kendisi tasarlayıp yapmıştı; ayrıca özel efektleri, kurgulu fişekleri ve roket filolarını da kendisi ateşliyordu. Fakat bunların yanı sıra bir sürü fişek, bonbon fişeği, kaynanazırıltıları, maytaplar, meşaleler, cücemumları, elff ıskiyeleri, gulyabanihomurtuları ve gökgümbürtüleri de cömertçe dağıtılmıştı etrafa. Hepsi de muhteşemdi. Gandalf in sanatı yaşıyla birlikte ilerlemişti doğrusu.

Kıvılcım saçan kuşların tatlı tatlı şakıyışlarını andıran roketler vardı. Kara duman gövdeli yeşil ağaçlar vardı: Dallan, bütün bir baharın bir anda fışkırışı gibi açıyor ve parlayan dallar, hayretler içindeki hobbitlerin üzerine, ışık saçan ve yukarı doğru çevrilmiş yüzlere değmeden hemen önce tatlı kokular salarak yok oluveren çiçekler döküyordu. Pırıldayarak ağaçların içine doğru uçan kelebek fıskiyeleri vardı; yükselip kartal veya yelken açmış gemi veya uçan bir kuğu sürüsü biçimi alan rengârenk alev sütunları vardı; kırmızı bir fırtına ve bardaktan boşanırcasına yağan san bir yağmur vardı; meydan muharebesinde savaşan bir ordunun haykırışı gibi bir haykırış ile aniden havaya fırlayan ve tekrar yüzlerce kızgın yılan gibi tıslayarak su içine düşen bir gümüş mızrak ormanı vardı. Ve Bilbo'nun şerefine, son bir sürpriz daha vardı; aynen Gandalf in umduğu gibi, hobbitleri aşın derecede şaşırtan bir sürpriz... Işıklar söndü. Büyük bir duman kütlesi yükseldi. Bu kütle uzaktan görülen bir dağ biçimim aldı ve zirvesi parlamaya başladı. Yeşil ve al alevler fışkırtıyordu, içinden bir ejderha uçuverdi gerçek boyutta değil, ama korkunç derecede gerçeğe benzeyen bir ejderha: Ağzından alevler yükseliyor, gözlerinde şimşekler çakıyordu; bir kükreme duyuldu ve ejderha tam üç kez şimşek gibi kalabalığın üzerinden geçti. Herkes başını eğdi, birçoğu da yüzü koyun yere kapandı. Ejderha ekspres bir tren gibi gelip geçti, bir takla attı ve kulakları sağır eden bir patlamayla Subaşı üzerinde infilak etti.

"Bu, akşam yemeği için bir işaret!" dedi Bilbo. O sancı ile korkulu hava aniden yok oldu ve yüzükoyun yatmakta olan hobbitler ayağa fırladılar. Herkese yetecek mükellef bir sofra vardı; yani özel aile yemeğine çağrılmamış herkese. Bu özel davet, içinde ağaç bulunan o büyük çadırda veriliyordu. Davetli sayısı on iki düzine ile sınırlandırılmıştı (Hobbitler tarafından bir Grosa denen sayıydı bu, gerçi bu sayının kişi saymada kullanılması pek münasip sayılmazdı); davetliler (Gandalf gibi) akraba olmayan birkaç özel dosta ilaveten, Bilbo ve Frodo ile akrabalığı olan aileler arasından seçilmişti. Konukların arasında, ebeveynlerin izniyle orada bulunan birçok genç hobbit de vardı; çünkü hobbitler, geç yatma konusunda çocuklarına müsamahalı davranırlar, özellikle de ucunda bedava bir yemek imkanı varsa. Genç hobbitleri büyütmek için gerçekten de bol yemek gereklidir.

Bagginslerle Boffinler, bir sürü de Took ile Brandybuck; birkaç Grubb (Bilbo

Baggins'in büyükannesi tarafından akrabaları), birkaç Chubb (Took büyükbabasının akrabaları) ve Barınaklardan, Toluklardan, Belkuşaklardan, Porsukevlerden, İyikişilerden, Boynuzüfleyenlerden ve Ayağıkibirlilerden özenle seçilip davet edilmiş bir grup vardı. Bunların bazıları Bilbo'nun sadece uzak akrabalarıydı ve bazıları Shire'ın uzak köşelerinde oturuyor olduklarından Hobbitköy'e daha önce hemen hemen hiç gelmemişlerdi. Torbaköylü Bagginsler de unutulmamıştı. Otho ile karısı Lobelia da davetteydi. Bilbo'dan hoş" lanmaz, Frodo'yu hiç sevmezlerdi ama davetiye hem yaldızlı kalemle yazılmıştı, hem de o kadar şaşaalıydı ki bu davetiyenin geri çevrilemeyeceğini düşünmüşlerdi. Ayrıca kuzenleri Bilbo, geçen yıllar içinde yemek konusunda son derecede ustalaşmış ve sofrası da etrafa ün salmıştı doğrusu.

Yüz kırk dört davetlinin hepsi, her ne kadar evsahibinin (kaçınılmaz bir şey olan) yemek sonrası nutkundan korkuyorlarsa da, hoş bir davet beklentisi içindeydi. Nutkuna şiir dediği şeylerden parçalar katma eğilimi vardı Bilbo'nun; bazen de, bir iki kadehten sonra, esrarengiz gezisinin saçma sapan maceralarından bahsetmeye başlardı. Davetliler hayal kırıklığına uğramadılar: Son derece hoş bir ziyafet, hatta çok dolu bir eğlenceydi: Zengin, bereketli, çeşitli ve uzun süreli bir eğlence. Daveti takip eden haftalarda bütün civardaki erzak alımsatımı hemen hemen durdu; fakat etraftaki dükkanların, kilerlerin ve depoların çoğunun stoğunu Bilbo'nun yemek servisi tüketmiş olduğu için buna önem veren olmadı.

Ziyafetten sonra, (ya da hemen hemen ziyafetten sonra) Nutuk başladı. Mamafih misafirlerin çoğu artık o latif aşamadaydı; yani "köşeleri doldurma" adını taktıkları hoşgörülü bir havaya girmişlerdi. En sevdikleri içkilerini yudumluyor, en sevdikleri yemeklerden çöpleniyorlardı; korkularını unutmuşlardı. Her şeyi dinlemeye ve her nokta işaretinde tezahürat etmeye hazırdılar.

Sevgili millet, diye başladı Bilbo bulunduğu yerde ayağa kalkarak. "Konuş! Konuş! Konuş!" diye bağırdı herkes ve bunu koro halinde tekrarlamaya devam etti; belli ki kendi sözlerine kendileri kulak asmıyordu. Bilbo yerini terk etti, gidip ışıklandırılmış ağacın altındaki bir sandalyenin üzerine çıktı. Lambaların ışığı Bilbo'nun gülümseyen yüzüne düşüyordu; işlemeli ipek yeleğindeki altın düğmeler parlamaktaydı. Bir eli havada, diğerini pantolonunun cebine sokmuş, ayakta, herkesin görebileceği bir yerdeydi.

Aziz Bagginsler ve Boffinler, diye yeniden başladı, ve aziz Tooklar, Brandybucklar, Grubblar, Chubblar, Barınaklar, Boynuzüfleyenler, Toluklar, Belkuşaklar, lyikişiler, Porsukevler ve Ayağıkibirliler, "Ayaklarıkibirliler!" diye bağırdı yaşlıca bir hobbit çadırın arkasından. Adı elbette ki Ayağıkibirli idi ve tam adının hobbitiydi; ayaklan hem büyük, hem de fevkalade tüylüydü ve her ikisi birden masanın üzerinde duruyordu.

Ayağıkibirliler, diye tekrarladı Bilbo. Aynı zamanda, nihayet Çıkın Çıkmazı'na tekrar hoşgeldiniz diyebildiğim iyi yürekli Torbaköylü Baggins'lerim. Bugün benim yüz on birinci doğum günüm: Bugün yüz on bir yaşındayım.' "Yaşasın! Yaşasın! Daha nice yıllara!" diye bağırıp masaları neşe içinde yumrukladılar. Bilbo harika gidiyordu doğrusu. Bu, tam onların hoşuna giden cinsten bir şeydi: Açık seçik ve kısa. Umarım hepiniz en az benim kadar eğleniyorsunuzdur. Kulakları sağır eden bir tezahürat. Evet, (ve hayır) haykırışları. Borazan, boru, flüt ve diğer müzik aletlerinin gürültüleri. Çadırda, daha önce de belirtilmiş olduğu gibi bir sürü genç hobbit mevcuttu. Yüzlerce müzikli fişek dağıtılmıştı. Fişeklerin birçoğunun üzerinde VADl işareti vardı; bu hobbitlerin çoğu için bir şey ifade etmiyordu ama hepsi bunların fevkalade oldukları konusunda hemfikirdi. Fişeklerde müzik aletleri saklıydı, küçük ama mükemmel yapılmış, büyüleyici ezgilere sahip müzik aletleri. Hatta bir köşede genç Tooklar'ın ve BrandybuckJar'ın bir kısmı, (zaten gerekli olan şeyleri açık seçik bir şekilde söylemiş olduğuna göre) Bilbo Amca'nın sözünün bittiğini zannederek ani bir ilhamla bir orkestra kurmuş, canlı bir dans ezgisine başlamışlardı. Efendi Everard Took ile Bayan Melilot Brandybuck ellerinde zillerle bir masanın üzerine çıkarak Coşkuhalkası'nı oynamaya koyuldular: Güzel, ama ziyadesiyle de hareketli bir danstı bu.

Fakat Bilbo sözünü tamamlamamıştı. Yakınındaki bir küçüğün elinden borusunu kaparak üç kere baykuş gibi öttürdü. Gürültü yatıştı. Sizi çok tutmayacağım, diye haykırdı. Bütün meclisten bir alkıştır koptu. Sizleri belli bir Amaç için bir araya topladım. Bunu söyleyiş tarzındaki bir şey, oradakiler üzerinde bir etki yaratmıştı. Hemen hemen tam bir sessizlik hakim oldu etrafa; bir iki Took da kulaklarını diktiler.

Aslında üç ayrı Amaç nedeniyle! Her şeyden önce, hepinizden ne kadar çok

hoşlandığımı, yüz on bir yılın böylesine mükemmel ve şayanı takdir hobbitler arasında yaşamak için çok kısa bir süre olduğunu söylemek için. Müthiş bir onay galeyanı.

İçinizden en az yarısını, arzuladığımın yarısı kadar bile tanımıyorum; ve yarınızdan azını hak ettiğinizin ancak yarısı kadar sevebiliyorum. Bu pek beklenmeyen ve biraz da anlaması zor bir şeydi. Orada burada birkaç alkış sesi oldu ama çoğunluk ne dendiğini ve bunun bir kompliman olup olmadığını çıkartmaya çalışıyordu.

İkinci amacım, yaşgünümü kutlamaktı. Tekrar tezahürat. Aslında yaşgünümüzü demeliyim. Çünkü elbette, bugün varisim ve yeğenim Frodo'nun da yaşgünü. Bugün rüştüne ve veraset hakkına erişiyor. Yaşlılar tarafından birkaç ilgisiz alkış; gençler tarafından da "Frodo! Frodo! Bizim kerata Frodo!" haykırışları. Torbaköylü Bagginsler ise kaşlarını çatarak "veraset hakkına erişiyor" ile neyin kastedildiğini düşünmeye koyulmuştu.

İkimiz birlikte yüz kırk dört sayısına ulaşıyoruz. Sizin sayınız da bu harikulade toplama uysun diye ayarlandı: Affınıza sığınarak, bir Grosa. Hiç tezahürat yok. Bu maskaralıktı. Konukların birçoğu, özellikle de Torbaköylü Bagginsler, belli ki, aynı bir paketteki mallar gibi gerekli olan sayıyı tamamlamak için çağırıldıklarını düşünerek alınmışlardı. "Bir Grosa ha! Terbiyesizce bir tabir."

Aynı zamanda, eğer fi tarihine değinmeme müsaade buyurursanız, bugün benim bir varilin içinde Uzun Göl'deki Esgaroth'a varışımın yıldönümü; gerçi o zaman yaşgünüm olduğu gerçeği aklımdan çıkmıştı. O zamanlar sadece elli bir yaşındaydım ve yaşgünleri o kadar önemli gelmiyordu bana. Gene de, ziyafet mükemmeldi, o zamanlar çok üşütmüş olduğum ve sadece "tok teşekkür ederib," diyebildiğim halde bunu hatırlıyorum. Simdi bunu daha düzgün bir biçimde tekrarlayabilirim: Verdiğim bu küçük ziyafete geldiğiniz için çok teşekkür ederim. İnatçı bir sessizlik. Hepsi artık bir şarkı veya bir çeşit şiirin an meselesi olmasından korkuyor ve sıkılıyordu. Neden konuşmayı bırakıp, onun sağlığına içmelerine izin vermiyordu sanki? Fakat Bilbo ne şarkı söyledi, ne de şiir okudu. Bir an için durdu.

Üçüncüsü ve sonuncusu, dedi, bir şey İLAN edeceğim, ilan sözcüğünü o kadar yüksek sesle ve o kadar ani söylemişti ki, ayakta durabilecek kadar ayık olan herkes yerinde dikildi. Daha önce de söylemiş olduğum gibi yüz on bir yıl sizlerin arasında geçirmek için kısa bir süre olduğu halde bunun SON olduğunu bildirmekten müteessirim. Gidiyorum. ŞİMDİ ayrılıyorum. HOŞÇA KALIN!

Aşağıya bir adım attı ve yok oldu. Gözleri kör edici bir ışık parlamış ve bütün konuklar gözlerini kırpıştırmışlardı. Gözlerini açtıkları zaman Bilbo görünürde yoktu. Yüz kırk dört tane dillerini yutmuş hobbit, sessiz sedasız oturuyordu. Yaşlı Odo Ayağıkibirli ayaklarını masadan indiririp yere vurdu. Bunu ölü bir sessizlik takip etti, derken birdenbire, birkaç derin iç çekişten sonra bütün Bagginsler, Boffinler, Tooklar, Brandybucklar, Grubblar, Chubblar, Barınaklar, Toluklar, Belkuşaklar, Porsukevler, lyikişiler, Boynuzüf leyenler ve

Ayağıkibirliler hep bir ağızdan konuşmaya başladı.

Genelde herkes şakanın kötü bir zevk ürünü olduğu ve konuklan girdikleri şoktan kurtarabilmek için daha çok içecek ve yiyecek gerektiği konusunda hemfikir olmuştu. "Deli. Hep söylemişimdir," sözü belki de en çok tekrarlanan yorumdu. Tooklar bile (birkaçı hariç) Bilbo'nun davranışının saçma sapan olduğunu düşünüyordu. O anda birçoğu Bilbo'nun yok oluşunu maskaralık türünden bir gösteri olarak İcabul etmişti.

Fakat yaşlı Rory Brandybuck o kadar emin değildi. Ne ilerleyen yaşı, ne de muazzam bir akşam yemeği onun aklını gölgelemeye yetmemişti; gelini Esmeralda'ya: "Bu işin içinde bir bit yeniği var şekerim! Korkarım bu kaçık Baggins gene iş başında. Aptal ihtiyar. Ama bize ne? Kayıntıyı götürmedi ya, sen ona bak," dedi ve şarabı bir kere daha dolaştırması için Frodo'ya seslendi.

Tek bir söz bile söylemeyen tek kişi Frodo olmuştu. Bir süre için Bilbo'nun boş sandalyesi yanında sessiz sedasız oturup bütün sözleri ve sorulan duymamazlığa geldi. Elbette ki önceden bildiği halde bu şakaya pek eğlenmişti. Konukların hiddetli şaşkınlıklarına gülmemek için kendisini zor tutuyordu. Fakat aynı zamanda derinden derine rahatsız hissetti kendini: Aniden yaşlı hobbiti ne kadar çok sevdiğini fark etmişti. Konukların çoğu yemeye, içmeye ve Bilbo Baggins'in geçmişteki ve şimdiki tuhaflıklarını konuşmaya devam etti; yalnız Torbaköylü Bagginsler hışımla çıkıp gitmişlerdi bile. Frodo

artık davetten uzaklaşmak istiyordu. Yeniden şarap getirilmesini emretti; sonra ayağa kalkıp sessizce kendi kadehini Bilbo'nun sağlığına dikti ve çadırdan süzülüp ayrıldı.

Bilbo Baggins'e gelince; o daha konuşmasını yaparken cebindeki altın yüzüğü ellemeye başlamıştı bile: Bunca yıldır bir sır olarak sakladığı sihirli yüzüğü. Aşağı inerken yüzüğü parmağına geçiriverdi ve bir daha Hobbitköy'de hiçbir hobbit tarafından görülmedi.

Bilbo neşeli bir şekilde oyuğuna geri yürüdü, bir an durup yüzünde bir tebessümle büyük çadırdaki gürültüyü patırtıyı ve çayırın diğer yerlerinden gelen keyif seslerini dinledi. Sonra içeri girdi. Davet giysilerini çıkardı, katladı, işlemeli ipek yeleğini ince bir kağıda sararak kaldırdı. Sonra aceleyle eski ve üstünden dökülen bir esvabı giyerek belini yıpranmış deri bir kemerle sıktı. Kemerine, eski püskü siyah deri kınında duran kısa bir kılıç astı. Naftalin kokulu kilitli bir çekmeceden eski bir pelerin ve kukuleta çıkarttı. Bunlar sanki çok değerli şeylermiş gibi kilitli tutulmuşlardı ama o kadar yamalıydılar ve o kadar sandık lekesi olmuşlardı ki gerçek renklerini tahmin etmek bile zordu: belki koyu yeşil olabilirlerdi. Bu giysiler Bilbo'ya göre epey büyüktü. Çalışma odasına geçti, büyük bir kasadan eski kumaş parçalarına sarılmış bir çıkın ve deriyle bağlı bir el yazması aldı; bunlara ilaveten de büyük, kabarık bir zarf. Kitap ile çıkım orada duran ve hemen hemen ağzına kadar dolmuş olan ağır bir torbanın üstüne tıktı. Zarfın içine yüzüğü ile yüzüğün ince zincirini koydu ve zarfı kapatıp üzerine Frodo'nun ismini yazdı. Zarfı önce şömine rafının üzerine bıraktı fakat sonra aniden geri aldı ve cebine soktu. Tam o anda kapı açılarak Gandalf hızla içeri girdi.

"Hah!" dedi Bilbo. "Gelip gelmeyeceğini merak ediyordum."

"Seni gözle görünür bir şekilde bulduğuma memnun oldum," diye cevapladı büyücü bir sandalyeye oturarak. "Seni yakalayıp son birkaç kelam etmek istedim. Sanırım her şeyin çok mükemmel ve tam senin planladığın gibi yürüdüğünü düşünüyorsundur?"

"Evet, aynen öyle," dedi Bilbo. "Gerçi o şimşek sürpriz oldu: Öbürleri bir yana, beni oldukça şaşırttı. Senin kendinden kattığın bir şeydi bu sanırım?"

"Öyleydi. Bunca yıldır akıllılık edip yüzüğü gizli tuttun; senin ani yok oluşunu konuklarına açıklayabilecek başka bir şey sunmanın doğru olacağını düşündüm."

"Böylelikle de, benim şakamı bozacak bir şey. Sen her şeye burnunu sokan yaşlı bir işgüzarsın," diye güldü Bilbo, "ama herhalde en doğrusunu sen bilirsin, her zamanki gibi."

"Öyle, bir şeyi bildim mi, doğrusunu bilirim. Fakat tüm bu olanlar hakkında pek emin değilim. Artık bitim noktasına vardı her şey. Sen şakanı yaptın ve tanıdıklarının çoğunu korkutup alınmalarına ve dokuz gün hatta muhtemelen doksan dokuz gün boyunca tüm Shire'da konuşacak bir konunun çıkmasına neden oldun. Daha da ileri gidecek misin?"

"Evet, gideceğim. Bir tatile ihtiyacım olduğunu hissediyorum, çok uzun bir tatile, sana daha önce de söylemiş olduğum gibi. Büyük bir ihtimalle de sürekli bir tatil: Geri döneceğimi sanmıyorum. Daha doğrusu dönmeye niyetim yok, bütün işlerimi ayarladım.

"Yaşlandım Gandalf. Göstermiyorum ama bunu gönlümün ta derinliklerinde hissediyorum. Yaşını göstermezmişl" diye homurdandı. "Yahu, kendimi incelmiş hissediyorum, bir yerde gerilmiş gibi, bilmem anlıyor musun: Aynen büyük bir parça ekmeğe sürülmüş az bir miktarda tereyağı gibi. Böyle bir şey doğru olamaz. Bir değişikliğe veya, ne bileyim, bir şeylere ihtiyacım var."

Gandalf merakla ve ilgiyle baktı ona. "Evet, bu pek doğru görünmüyor," dedi düşünceli düşünceli. "Evet, her şey bir yana, sanırım senin yaptığın plan gene de en iyisi."

"Eh, zaten her halükarda ben kararımı verdim. Dağlan tekrar görmek istiyorum Gandalf dağları; sonra da huzura ereceğim bir yer bulmak. Huzur dolu sessiz bir yer, akrabaların beni gözetlemedikleri, ortalığı birbirine katan ziyaretçilerin kapı ziline aşılmadığı bir yer. Kitabımı bitirebileceğim bir yer bulabilirim. Kitabım için güzel bir son tasarladım: ve ömrünün sonuna kadar mutluluk içinde yaşadı." Gandalf güldü. "Umarım öyle olur. Fakat her nasıl biterse bitsinden çıkıyor bütün bunlar? Yüzük benim, öyle değil mi? Onu buldum ve eğer onu alıkoymasaydım Gollum beni öldürecekti. O ne derse desin, ben hırsız değilim."

"Sana hiçbir zaman hırsızsın demedim ki," diye cevap verdi Gandalf. "Ayrıca ben de

hırsız değilim. Seni soymaya değil, sana yardım etmeye çalışıyorum. Bana güvenmeni isterdim, eskiden olduğu gibi." Arkasını döndü, gölge geçti. Tekrar küçülüp yaşlı, kır bir adam oldu, iki büklüm ve kaygılı bir adam.

Bilbo elleriyle gözlerini kapattı. "Özür dilerim," dedi. "Fakat kendimi çok garip hissettim. Aslında artık onun derdiyle uğraşmamak benim için de bir rahatlama olacak. Son zamanlarda hiç aklımdan çıkmaz olmuştu. Bazen onun beni izleyen bir göz olduğunu hissediyordum. Ve durmadan onu takıp ortadan yok olmak istiyordum, düşünsene; veya emniyette mi değil mi diye bakmak için cebimden çıkartıp duruyordum. Kilitli tutmayı denedim, ama cebimde olmadı mı rahat edemedim bir türlü. Nedenini bilmiyorum. Ve bir türlü karar veremiyorum."

"O halde benim kararıma güven," dedi Gandalf. "Ben kararımı verdim. Git ve onu arkanda bırak. Ona sahip olmaktan vazgeç. Frodo'ya ver onu, ben Frodo'ya göz kulak olurum."

Bilbo bir süre için gergin ve kararsız durdu. Sonra derin bir iç çekti. "Tamam," dedi biraz zoraki. "Öyle yapacağım." Omuzlarını silkerek, daha çok mahcubiyetle gülümsedi. "Ne de olsa, bütün bu davetin altındaki neden oydu aslında: Bir sürü doğumgünü hediyesi vererek, bir yerde onu da aynı anda vermeyi daha kolay kılmak. Sonuçta bu, işi kolaylaştırmadı fakat bütün yaptığım hazırlıkları yabana götürmek yazık olur. Böyle bir şey şakayı da bozar."

"Aslında bu olayda benim görebildiğim yegane manayı ortadan kaldırır," dedi Gandalf.

"Pekala," dedi Bilbo, "bu da diğerleriyle birlikte Frodo'ya gidecek." iç geçirdi. "Benim de hemen harekete geçmem gerekiyor gerçekten de, yoksa birileri beni yakalayacak. Hoşçakalın dedim, bir kez daha bunu tekrarlamaya dayanamayacağım." Bohçasını alarak kapıya doğru davrandı.

"Yüzük hala cebinde," dedi büyücü.

"Aa, öyleymiş!" diye bağırdı Bilbo. "Vasiyetim ve diğer belgeler de cebimde kalmış. En iyisi sen bunları al da benim yerime veriver. En emniyetlisi böyle olur."

"Hayır, yüzüğü bana verme," dedi Gandalf. "Şöminenin üzerindeki rafa koy. Frodo gelinceye kadar onun için en emniyetli yer orası. Onun gelmesini bekleyeceğim."

Bilbo zarfı çıkarttı fakat tam saatin yanına koyacağı sırada eli aniden geriye doğru çekildi ve paket yere düştü. Bilbo daha paketi yerden alamadan büyücü eğilerek paketi kaptı ve yerine koydu. Hobbitin yüzünde çarçabuk gelip geçen bir kızgınlık nöbeti göründü tekrar. Sonra bu görüntü aniden yerini ferahlığa ve bir tebessüme bıraktı.

"îşte bu kadar," dedi. "Şimdi gitme zamanı."

Birlikte hole çıktılar. Bilbo bastonluktan, en sevdiği bastonu seçti; sonra bir ıslık çaldı. Üç cüce, meşgul oldukları üç ayrı odadan çıkarak geldiler.

"Her şey hazır mı?" diye sordu Bilbo. "Her şey paketlenip etiketlendi mi?"

"Hem de her şey," diye cevap verdiler.

"Eh, öyleyse harekete geçelim!" Ön kapıdan dışarıya adımını attı Bilbo.

Güzel bir geceydi, kapkara gök yıldızlarla beneklenmişti. Havayı koklayarak yukarı baktı. "Ne büyük bir zevk! Tekrar gitmek, tekrar cücelerle birlikte yollara düşmek ne büyük bir zevk! Senelerdir özlemini duyduğum şey işte buydu! Hoşçakalın!" dedi, eski evine bakıp, kapıya doğru eğilerek selam verirken. "Hoşçakal Gandalf!"

"Şimdilik hoşçagit Bilbo. Kendine iyi bak! Yeterince yaşlısın, hatta belki yeterince akıllısındır da."

"Sen kendine iyi bak! Ben artık hiçbir şeyi umursamıyorum. Beni hiç merak etme! Şu anda, en az her zamanki kadar mutluyum, bu da az bir şey sayılmaz. Fakat zaman geldi. Sonunda benim de ayaklarım yerden kesildi!" diye ekledi ve sonra alçak bir sesle, sanki kendi kendine söylenirmiş gibi, karanlığın içinde yavaş bir şarkı tutturdu:

Yol hiç bitmez, uzar gider

Başladığı kapıdan Az gittik uz gittik ama

Gücüm yettikçe yola devam Bacaklarım yorulsa da

Yürürüm varana dek anayola

Yollarla işler birleşir orada

Bilmem yolculuk sonra ne yana

Durdu, bir an sessiz kaldı. Sonra başka bir söz söylemeden çayırlardaki ve çadırlardaki ışıklarla seslere arkasını dönerek peşindeki üç yoldaşıyla uzun yoldan aşağı doğru hızla yürüdü. Aşağıdaki çitin alçak yerinden atladı ve kırlara vurup tıpkı otlar arasındaki bir hışırtı gibi geceye karıştı.

Gandalf bir süre daha onun arkasından bakarak durdu karanlıkta. "Güle güle sevgili Bilbo bir dahaki karşılaşmamıza kadar!" dedi yavaşça ve tekrar içeri girdi.

Az sonra içeri giren Frodo onu karanlıkta, derin düşüncelere dalmış bir halde buldu. "Gitti mi?" diye sordu.

"Evet," diye cevap verdi Gandalf, "sonunda gitti."

"Keşke... yani, bu akşama kadar her şeyin sadece bir şaka olmasını ummuştum," dedi Frodo. "Ama içimden bir ses onun gerçekten gitmeye niyetli olduğunu söylüyordu. Ciddi konulan hep şakaya vururdu zaten. Keşke daha önce gelseydim de onu uğurlasaydım."

"Bence o gerçekten de, sonunda sessizce süzülüp gitmeyi tercih ediyordu," dedi Gandalf. "Fazla aklın takılmasın, îyi olacaktır artık. Sana bir paket bıraktı, işte orada!"

Frodo zarfı şömine rafının üzerinden aldı, baktı ama açmadı.

"Zarfın içinde vasiyetnamesi ile diğer belgeleri bulacaksın sanırım," dedi büyücü. "Artık Çıkın Çıkmazı'nın efendisi sensin. Sonra, zannedersem bir de altın yüzük bulacaksın."

"Yüzük!" diye haykırdı Frodo. "Onu bana mı bıraktı? Neden acaba? Yine de, işime yarayabilir."

"Belki yarar, belki yaramaz," dedi Gandalf. "Yerinde olsam onu kullanmaya kalkmazdım. Bunu bir sır olarak gizler, saklardım! Artık yatıyorum."

Çıkın Çıkmazı'nın efendisi olarak Frodo bütün konuklara güle güle demeyi kendisine sıkıcı bir görev bildi. Daha şimdiden garip olaylar hakkında söylentiler çayıra yayılmıştı bile ama Frodo sadece, eminim yarın sabah her şey açığa kavuşacaktır, diyordu. Gece yarısına doğru önemli konuklar için arabalar geldi. Tıka basa doymuş ama hiç mi hiç tatmin olmamış hobbitleri yüklenip teker teker gözden kayboldular. Daha önceden ayarlanmış olduğu gibi bahçıvanlar gelip, istemeden geri kalmış olanları da elarabalarıyla götürdüler.

Gece yavaş yavaş geçti gitti. Güneş uyandı. Hobbitler de epeyce gecikerek onu takip ettiler. Sabah ilerledi. Görevliler gelip (verilen emirlere göre) çadırları, masaları, sandalyeleri, kaşıkları, bıçakları, şişeleri, tabaklan, fenerleri, saksı çiçeklerini, ekmek kırıntılarını, maytap kağıtlarını, unutulmuş çantaları, eldivenleri, mendilleri, yenmemiş yemekleri (bunlar çok az yer tutuyordu) toplamaya başladılar. Daha sonra başkaları da geldi (emir dışı): Bagginsler ile Boffinler, Toluklar, Tooklar ve yakınlarda oturan ya da yakınlarda kalan diğer davetliler. Gün öğleni bulup davette en çok doymuş olanlar bile dışarı çıkacak kadar kendini topladığında, Çıkın Çıkmazı'nda büyük bir kalabalık oluşmuştu; davetsiz, ama beklenen bir kalabalık.

Frodo yüzünde bir tebessüm ile, ama oldukça yorgun ve endişeli bir halde basamakta beklemekteydi. Her ziyaretçiyi karşılıyordu ama, daha önce söylemiş olduğundan başka söyleyebileceği bir şey yoktu. Bütün sorgu ve suale verdiği cevap sadece şuydu: "Bay Bilbo Baggins buradan gitti; benim bildiğim kadanyla, bütün bütün gitti." Misafirlerden bir kısmım, Bilbo onlara bir "mesaj" bıraktığı için eve buyur ediyordu.

İçerde holde, çeşit çeşit paketlerden, çıkınlardan ve minik mobilya parçalarından oluşan büyükçe bir yığın vardı. Her parçanın üzerine bir etiket bağlanmıştı. Şu türden bir sürü etiket vardı:

Bir şemsiyenin üzerinde, ADELARD TOOK'a, ZATı ÂLİLERİNE mahsus, Bilbo'dan yazıyordu. Adelard etiketlenmemiş epey şemsiye götürmüştü zamanında.

Büyük bir çöp sepeti üzerinde, DORA BAGGlNS'e, UZUN bir mektuplaşmanın anısına, Bilbo'dan sevgilerle, yazıyordu. Dora Drogo' nün kız kardeşi ve Bilbo ile Frodo'nun

yaşayan en yaşlı kadın akrabasıydı; doksan dokuz yaşındaydı ve yarım yüzyıldan daha fazla bir süredir, nasihat üzerine nasihat yazıp dururdu.

Altın bir dolma kalem ve mürekkep hokkasının üzerinde, MİLO BARINAKLAR'a, işine yarayacağı umuduyla, B.B.'den, yazıyordu. Milo şimdiye kadar hiçbir mektuba cevap yazmamıştı.

Yuvarlak dışbükey bir aynanın üzerinde, ANGELJCA 'ya, Bilbo Amca'dan, yazıyordu. Angelica genç bir Baggins idi ve kendi yüzünü güzel bulduğu da pek aşikardı.

(Boş) bir kitaplığın üzerinde: HUGO BELKUŞAK'm koleksiyonu için, katkıda bulunan bir dosttan, yazıyordu. Hugo bol bol kitap ödünç alan ama geri vermeye pek yanaşmayan biriydi.

Bir kutu gümüş kaşığın üzerinde: LOBELİA TORBAKÖYLÜ BAĞGINS'e bir ARMAĞAN olarak, yazıyordu. Bilbo, daha önceki yolculuğu sırasında Lobelia'nın evden epeyce kaşık yürütmüş olduğu kanısındaydı. Lobelia da bunu gayet iyi biliyordu. Günün ilerleyen vakitlerinde eve geldiğinde atılan taşı hemen fark etti ama kaşıkları da almadan gitmedi.

Bu, holdeki armağanlardan sadece küçük bir seçkiydi. Bilbo'nun meskeni uzun yaşamının seyrine ait eşyalarla oldukça ıkış tıkış bir hal almıştı. Hobbit oyuklarının ıkış tıkış olma eğilimleri vardı zaten: Bu daha ziyade, bu kadar çok yaşgünü hediyesi verilmesinden kaynaklanıyordu. Gerçi elbette ki, hediyeler her zaman yeni olmazdı; yörede elden ele geçen, ne işe yaradığı unutulmuş bir iki eski belek bile vardı; fakat Bilbo genellikle yeni armağanlar vermiş ve kendisine verilmiş olanları da saklamıştı. Eski oyuk böylece biraz temizlenmiş oluyordu.

Birbirinden değişik, çeşit çeşit hediyenin her birinin üzerinde bizzat Bilbo tarafından yazılmış bir etiket vardı ve bunların epeycesi bir ima veya bir espri içeriyordu. Ama elbette ki verilen şeylerin çoğu da gittikleri yerde pek makbule geçecek armağanlardan oluşmaktaydı. Varlıklı sayılmayacak hobbitler, özellikle de Çıkınsaçması Sırakovukları'nda oturanlar için durum gayet iyiydi. Yaşlı "babalık Gamgee'ye iki çuval patates, yeni bir bahçıvan beli, yünlü bir yelek ve gıcırdıyan eklemleri için bir şişe şifalı yağ kalmıştı. Yaşlı Rory Brandybuck'ı ise, misafirperverliğine mukabil bir düzine Eski Bağlar şişesi bekliyordu: Eski Bağlar, Güneydirhem'de üretilen sert kırmızı şarabın adıdır, bu şişeler de zamanında Bilbo'nun babası tarafından yatırılmış olduğundan artık iyice yıllanmıştı. Rory Bilbo'yu derhal affetti ve ilk şişeden sonra onun harika bir herif olduğunu ilan etti.

Frodo'ya dünya kadar şey artakalıyordu. Ve elbetteki kitaplar, resimler ve gereğinden fazla mobilyanın yanı sıra en önemli hazineler de ona kalmıştı. Ancak paradan veya mücevherlerden ne bir haber vardı, ne de bir işaret: Kimseye ne bir metelik, ne de bir cam boncuk ihsan edilmişti.

Frodo o akşamüstü zor saatler geçirdi. Tüm ev eşyasının bedava olarak dağıtılacağı konusunda yanlış bir söylenti orman yangını gibi yayılmış ve aradan pek bir zaman geçmeden her yer, bir işi olmadığı halde oradan uzaklaştırılamayan hobbitlerle dolmuştu. Etiketler kopartılarak birbirine karıştırılmış, tartışmalar çıkmıştı. Bazıları holde pazarlığa oturup değiştokuş yapmaya kalkışırken bazıları da kendilerine bırakılmamış armağanları, veya gereksiz ya da bekçisiz gördükleri herhangi bir şeyi ele geçirip gitmeye çalışıyordu. Bahçe kapısına giden yol el arabaları ile tıkanmıştı.

Tüm bu kargaşanın tam ortasında Torbaköylü Bagginsler çıkageldiler. Frodo bir süre için odasına çekilerek, eşyalara göz kulak olması için arkadaşı Merry Brandybuck'ı bırakmıştı. Otho yüksek sesle Frodo'yu görmek istediğini söyleyince Merry kibarca eğilerek selam verdi.

"Kendisi rahatsız," dedi. "Dinleniyor."

"Saklanıyor desene şuna," dedi Lobelia. "Her neyse, biz onu görmek istiyoruz ve göreceğiz. Sen git ona böylece söyle!"

Merry onları uzun bir süre holde yalnız bıraktı, onlar da bu arada ayrılık hediyeleri olan kaşıkları keşfetme olanağını buldular. Bu onların sinirini daha da ayaklandırdı. Nihayet çalışma odasına buyur edildiler. Frodo üstü kağıtla dolu bir masanın başında oturuyordu. Rahatsız görünüyordu en azından Torbaköylü Bagginsler'i gördüğü için öyleydi; ayağa kalkarken cebindeki bir şeyle oynamaktaydı. Gene de onları kibarlıkla karşıladı.

Torbaköylü Bagginsler gayet kabaydılar, işe, bazı kıymetli ve etiketsiz şeyler için (arkadaş işi) kötü fiyatlar vererek başladılar. Frodo sadece Bilbo'nun özellikle belirttiği şeylerin verilmekte olduğunu söyleyince de, bu işte zaten bir terslik var deyiverdiler hemen.

"Ben onu bunu bilmem," dedi Otho, "gördüğüm kadarıyla sen bu işfpn pek karlı çıkıyorsun. Vasiyetnameyi derhal görmek istiyorum."

Frodo evlat edinilmiş olmasa, Bilbo'nun mirası Otho'ya kalacaktı. Vasiyetnameyi dikkatle okuduktan sonra homurdandı. Ne yazık ki, vasiyetname son derece net ve (diğer şartların yanı sıra, kağıdın yedi şahit tarafından kırmızı mürekkeple imzalanmasını öngören hobbit hukuk kurallarına göre) tamamen geçerliydi.

"Yine mağlup olduk," dedi karısına. "Hem de altmış yıl bekledikten sonra. Kaşık ha? Boşversene!" Parmaklarını Frodo'nun burnunun dibinde şıklatıp paldır küldür çıktı gitti. Fakat Lobelia'dan o kadar kolay kurtulunmuyordu. Kısa bir süre sonra Frodo işlerin ne alemde olduğunu görmek için çalışma odasından çıkınca Lobelia'yı hala ortalarda dolanır, dip bucak her yeri kurcalayıp zemini yoklar durumda buldu. Onu kibar ama gayet kesin bir şekilde kapının dışına çıkarırken, her nasılsa Lobelia'nın şemsiyesinin içine düşmüş olan birkaç minik (ama oldukça kıymetli) nesneyi geri almayı da ihmal etmedi. Lobelia'nın yüzü, Frodo'yu ezip geçecek bir son söz bulma telaşıyla oynayıp duruyordu; ama basamakta dönüp söyleyebildiği tek şey şu oldu: "Bunların hayrını görmeyeceksin delikanlı! Neden sen de gitmedin? Sen buraya ait değilsin; Baggins falan değilsin sen sen sen Brandybuck'sın!"

"Duydun mu Merry? Bu bir hakaretti bana kalırsa," dedi Frodo kapıyı kadının yüzüne kapatırken.

"İltifattı," dedi Merry Brandybuck, "ve bu yüzden de, tabii ki yanlıştı."

Sonra oyuğu şöyle bir dolaşarak üç genç hobbiti (iki Boffin ve bir Toluk) tam kilerlerden birinin duvarına delikler açmak üzereyken kapı dışarı ettiler. Frodo ayrıca, içinde bir yankı duyar gibi olduğu büyük kilerde kazıya başlayan genç Sanço Ayağıkibirli (yaşlı Odo Ayağıkibirli'nin torunu) ile de güreşmek zorunda kaldı. Bilbo'nun altınlarının efsanesi hem merak hem de umut konusuydu; çünkü herkesin bildiği gibi, efsanelerde geçen (kimbilir nasıl kazanılmış, hatta belki de çalınmış) altınlar, kim bulursa onun olur tabii eğer ararken yakalanmazsanız.

Frodo Sanço'nun hakkından gelip onu da dışarı attıktan sonra, holde bir sandalyeye çöktü. "Dükkanı kapatma vakti, Merry," dedi. "Kapıyı kilitle ve bugün başka kimseye açma, hatta şahmerdan getirseler bile açma." Sonra da kendine gelmek için geç de olsa bir çay içmeye gitti.

Tam oturmuştu ki ön kapının hafif hafif çalındığı duyuldu. "Yine Lobelia'dır mutlaka," diye düşündü. "Aklına gerçekten de kötü bir şeyler gelmiş olmalı ki onu söylemek için geri döndü. Söyleyeceği neyse, bekleyebilir."

Çayını içmeye devam etti. Kapı çok daha gürültülü bir şekilde tekrar çalındı, fakat yine umursamadı. Sonra birdenbire büyücünün kafası pencerede belirdi.

"Eğer beni içeri almazsan Frodo, kapını öyle bir patlatacağım ki, kapı ta oyuğun öbür tarafından dağı delip çıkacak."

"Sevgili Gandalf! Bir saniye!" diye bağırdı Frodo odadan çıkıp kapıya doğru koşarken. "Gir içeri! Gir! Ben de Lobelia zannetmiştim."

"O halde seni affediyorum. Fakat onu epey bir vakit önce, taze sütü bile kesecek bir suratla Subaşı'na doğru midilli arabasını sürerken gördüm."

"Beni neredeyse kaskatı kestiydi zaten. Gerçekten, az kaldı Bilbo'nun yüzüğünü parmağıma geçiri verecektim. Ortadan yok olmayı çok arzu ettim."

"Sakın ha!" dedi Gandalf otururken. "O yüzüğe cidden dikkat et Frodo! Aslında biraz da, bu konuda son bir söz söylemek için geldim."

"Peki, neymiş?" "Bu konuda neler biliyorsun?"

"Sadece Bilbo'nun bana anlattıklarını. Bütün hikayesini dinlemiştim: onu nasıl bulduğunu, nasıl kullandığını. Yolculuğu sırasında yani."

"Acaba hangi hikaye?" dedi Gandalf.

"Ha, cücelere anlatıp kitabına yazdığı hikaye değil," dedi Frodo. "Ben burada yaşamaya geldikten kısa bir süre sonra bana gerçek hikayeyi anlattı. Senin gerçek hikayeyi anlatıncaya kadar onu sıkıştırmış olduğunu, o yüzden iyisi mi benim de bilmem gerektiğini söyledi. 'Aramızda gizli saklı yok Frodo, ama anlattıklarım burada kalacak. Ne derlerse desinler, bu yüzük benim,' dedi."

"Bu ilginç," dedi Gandalf. "Peki sen bütün bunlar hakkında ne düşündün?"

"Eğer 'armağan' meselesini uydurmasını falan kastediyorsan, bence gerçek hikaye çok daha mantıklı, niye başka türlü anlattığını bile anlayamadım. Bilbo normalde böyle şeyler yapmaz aslında; bu bana çok tuhaf gelmişti zaten."

"Bana da. Fakat öyle bir hazineye sahip olanlara bu tür tuhaflıklar olur hep eğer bu hazineyi kullanırlarsa. Bu da sana, çok dikkatli olman konusunda bir uyan olmuş olsun. Dilediğin zaman seni görünmez yapmaktan başka güçleri de olabilir Yüzük'ün." "Anlamıyorum," dedi Frodo.

"Ben de," diye cevap verdi büyücü. "Yüzük'ten daha yeni yeni şüphelenmeye başladım, özellikle de dün geceden beri. Sen dert etme. Ama benim sözümü dinlersen, onu çok nadiren kullan, hatta hiç kullanma derim. En azından, bir söylentiye neden olacak veya merak uyandıracak bir şekilde kullanma, ne olursun. Tekrar söylüyorum: Onu iyi muhafaza et ve bir sır olarak sakla!" "Çok esrarengizsin! Neden korkuyorsun?" "Tam olarak bilmiyorum, o yüzden daha fazla konuşmayacağım. Geri döndüğüm zaman belki bir şeyler söyleyebilirim. Hemen yola koyuluyorum: Yani şimdilik hoşçakal." Ayağa kalktı.

"Hemen mi!" diye bağırdı Frodo. "Ama ben en az bir hafta kalırsın sanıyordum. Bana yardım etmeni dört gözle bekliyordum."

"Niyetim öyleydi, fakat kararımı değiştirmek zorunda kaldım. Uzunca bir süre uzaklarda kalabilirim; fakat mümkün olan en kısa zamanda gelip seni göreceğim. Beni görmeden, geldiğime inanma! Sessizce süzülüp gelirim. Artık Shire'ı pek öyle alenen ziyaret etmem. Görüyorum ki biraz gözden düşmüşüm. Baş belası, huzur kaçıran bir adam olduğumu söylüyorlar. Bazıları beni Bilbo'yu kaçırmakla, hatta daha kötü şeylerle bile suçluyor. Merak ediyorsan söyleyeyim, onun servetine konabilmek için seninle ikimizin bir entrika çevirdiğimizi düşünüyorlar."

"Bazıları mı?" dedi hiddetle Frodo. "Otho ve Lobelia demek istiyorsun. Ne nefret verici bir şey! Bilbo'nun geri gelmesi ve yine benimle birlikte kırlarda yürüyüşe çıkması için onlara Çıkın Çıkmazı ile birlikte her şeyimi verirdim. Shire'ı seviyorum. Fakat her nasılsa onunla gitmiş olmayı diler oldum. Merak ediyorum, bir daha onu hiç görebilecek miyim acaba... "

"Ben de," dedi Gandalf. "Ve daha neleri merak ediyorum neleri. Şimdilik hoşçakal! Kendine iyi bak! Beni bekle, özellikle ummadığın zamanlarda! Hoşçakal!"

Frodo onu kapıya kadar geçirdi. Elini son bir kez salladıktan sonra, şaşılacak bir hızla yürüyüp gitti Gandalf; fakat Frodo yaşlı büyücünün sanki ağır bir yük taşıyormuş gibi, aşın derecede iki büklüm olduğunu düşündü. Akşam eriyordu ve cübbeli şekil çabucak alacakaranlık içinde kayboldu. Frodo uzun bir süre için onu bir daha görmeyecekti.

BÖLÜM II

GEÇMİŞİN GÖLGESİ

Söylentiler ne dokuz, ne de doksan dokuz günde dindi. Bay Bilbo Baggins'in ikinci kere ortadan yok oluşu Hobbitköy'de, hatta bütün Shire'da üç yüz altmış altı gün boyunca tartışılıp durdu ve bu süreden daha uzun bir zaman boyunca da hatıralardan silinmedi. Küçük hobbitlere anlatılan bir ocak başı öyküsü oldu; zamanla, çakan şimşekler, gümbürtüler ve patırtılarla sırra kadem basıp sonra da değerli taş ve altın dolu torbalarla geri dönmeyi huy edinmiş Kaçık Baggins, efsanelerin en gözde kahramanlarından biri halini alıp, gerçek olaylar unutulduktan uzun zamanlar sonra bile yaşamına devam etti.

Fakat bu arada civardaki genel düşünce, eskiden beri biraz çatlak olan Bilbo'nun sonunda aklını tamamen oynattığı ve kendini dağlara vurduğu yolundaydı. Orada da mutlaka bir su birikintisine veya bir dereye düşmüş ve trajik ama pek de zamansız olmayan bir sona vasıl olmuştu. En çok suçlanan da Gandalf di.

"O körolmayasıca büyücü bari genç Frodo'yu rahat bıraksa, belki çocuk kıçını kırar oturur da biraz hobbit basireti edinir," diyorlardı. Ve görünüşe göre de büyücü Frodo'yu rahat bıraktı, Frodo da Çıkın Çıkmazı'na yerleşti yerleşmesine ama, hobbit basiretinde pek öyle kayda değer bir gelişme olduğu söylenemezdi. Hatta, derhal Bilbo' nün acayipliklerini sürdürmeye başladı. Yas tutmayı reddetti; ertesi yıl da Bilbo'nun yüz on ikinci yaşgünü onuruna Yüzgöbeği Şöleni diye adlandırdığı bir davet verdi. Fakat bu isim hafif kalmıştı, çünkü yirmi kişilik davette, hobbit tabirince yiyecekler ve içecekler sular seller gibi aktı.

Bazıları buna pek tepki göstermişti; ama Frodo her yıl Bilbo'nun yaşgünü davetini vermeye devam etti ve sonunda herkes bu âdeti kabullendi. Frodo Bilbo'nun ölmüş olmadığı kanaatindeydi. "Ee, öyleyse nerede?" diye sordukları zamansa, omuzlarını silkiyordu.

Bilbo gibi o da tek başına yaşıyordu; fakat bir hayli arkadaşı vardı, özellikle de çocukken Bilbo'ya bayılan ve sık sık Çıkın Çıkmazı'na girip çıkan (çoğunlukla yaşlı Took'un soyundan gelme) genç hobbitler arasında. Folco Boffin ile Fredegar Toluk bu gençlerden ikisiydi; ama Frodo'nun en yakın arkadaşları Peregrin Took (çoğunlukla Pippin derlerdi ona) ve Merry Brandybuck idi (Merry'nin gerçek ismi Meriadoc'tu ama bunu pek hatırlayan çıkmazdı). Frodo onlarla birlikte Shire'ı dolanıp dururdu; ama genellikle yalnız başına gezer ve aklıbaşında hobbitlerin hayretle gözlemledikleri üzere evinden çok uzaklarda, yıldızların altında tepelerde ve ormanlarda görülürdü. Merry ile Pippin onun zaman zaman Bilbo'nun yapmış olduğu gibi elfleri ziyaret ettiğinden kuşkulanıyordu.

Zaman geçtikçe ahali, Frodo'nun da pek "yaşını göstermediğini" fark etmeye başladı: Dıştan, yirmilerini yeni doldurmuş, dinç, enerji dolu bir hobbit görüntüsünü koruyordu. "Bazıları da amma şanslı oluyor," diyorlardı; fakat Frodo daha ağırbaşlı bir yaş olması beklenen elli yaşına yaklaşıncaya kadar, bunun tuhaf bir şey olduğunu düşünmemişlerdi.

Kendi açısından Frodo, ilk şaşkınlıktan sonra, kendi kendisinin efendisi ve Çıkın Çıkmazı'nın Bay Baggins'i olmayı bir hayli zevkli bulmuştu. Epeyce yıl, geleceği pek düşünmeden mutlu yaşadı. Fakat kendisi pek fark etmese bile Bilbo'yla gitmemiş olmanın pişmanlığı durmadan büyüyordu içinde. Zaman zaman, özellikle güz aylarında, kendisini yabani topraklan düşünürken buluyor, hiç görmemiş olduğu garip görünüşlü dağlar rüyalarına giriyordu. Kendi kendine, "Belki bir gün ben de Nehir'i geçerim," demeye başladı. Ama zihninin diğer yarısı buna hep, "Daha değil," diye cevap veriyordu.

Bu böylece, kırklı yaşlarının sonuna kadar sürdü gitti; ellinci yaşgünü yaklaşıyordu: Elli onun önemli (ya da uğursuz) saydığı bir rakkamdı; en azından, maceraların aniden Bilbo'ya gelip çattığı yaştı bu. Frodo içinde bir kıpırtıdır hissetmeye başladı; eski yollar fazla aşınmış görünüyordu gözüne. Haritalara bakıyor, haritaların bittiği yerden sonra neler olduğunu merak ediyordu: Shire'da yapılan haritalarda Shire'ın sınırlarının dışı genellikle beyaz bırakılırdı. Kırlarda daha da uzaklara gitmeye ve daha sık yalnız

gezmeye başladı; Merry ile diğer arkadaşları onu endişeyle izliyordu. Onu sık sık, o sıralarda Shire'da belirmeye başlayan yabancı yolcularla konuşur ve birlikte yürürken görür olmuşlardı.

Dışardaki dünyada meydana gelmekte olan garip şeyler hakkında söylentiler vardı; Gandalf yıllardır ortalıklarda görünmediği ve bir haber de yollamadığı için, Frodo toplayabildiği bütün haberleri topluyordu. Shire'da pek nadiren rastlanan elfler artık akşamlan ormanlardan batıya doğru giderken görülmekteydiler, hep batıya doğru, dönüşsüz bir gidiş; ama onlar Orta Dünya'yı terk ediyorlardı, artık buraların sorunları hakkında söyleyecek bir sözleri yoktu. Fakat yolda alışılmadık sayıda cüce de vardı. Kadim Doğu Batı Yolu, Gri Limanlara varmadan önce Shire'dan geçiyordu ve cüceler Mavi Dağlar'daki maden ocaklarına giderken hep bu yolu kullanırlardı. Cüceler, uzak yerler konusunda hobbitlerin belli başlı haber kaynağıydı tabii eğer hobbitler bir haber duymak isterlerse: Normalde cüceler çok az konuşur, hobbitler de daha fazlasını sormazdı. Fakat artık Frodo sık sık, Batı'da sığınacak bir yer arayan uzak diyarların cücelerine rastlar olmuştu. Cüceler tedirgindi ve bazıları alçak sesle Düşman'dan ve Mordor Ülkesi'nden söz ediyordu.

O ismi hobbitler, anılarının arka planında kalmış bir gölge misali, sadece karanlık geçmişe ait efsanelerin bir parçası olarak hatırlıyorlardı; fakat uğursuz ve rahatsız edici bir isimdi bu. Anlaşılan, Kuyutorman'daki o belalı güçler Ak Divan tarafından sürüldükten sonra daha da güçlenmiş ve Mordor'un kalelerinde tekrar ortaya çıkmışlardı. Karanlık Kule yeniden inşa edilmiş deniyordu. Güç, oradan dört bir yana yayılıyordu; ta uzak doğuda ve güneyde savaşlar oluyor, korku büyüyordu. Orklar dağlarda çoğalıyorlardı yeniden. Troller de çıkmıştı ortaya, üstelik artık öyle eskisi gibi kalın kafalı değil de kurnaz ve korkunç silahlarla donanmış olarak. Ayrıca çok daha korkunç yaratıklar hakkında da bir şeyler fısıldanıyordu, ama onların isimleri yoktu.

Elbette ki bunların pek azı sıradan hobbitlerin kulağına kadar ulaşmaktaydı. Fakat en sağır, en eve kapanmış hobbit bile garip hikâyeler duymaya başladı, işleri icabı sınırlara kadar gidenlerse tuhaf şeyler görür oldu. Frodo'nun ellinci yaşının ilkbaharında, bir akşam Subaşı'ndaki Yeşil Ejderha'da. Geçen konuşmadan anlaşılacağı gibi, hobbitlerin çoğu gülüp geçse de Shire'ın o ferah fasur göbeğinde bile söylentiler duyulmuştu.

Sam Gamgee ateşe yakın bir köşede oturuyordu, karşısında da değirmencinin oğlu Ted Kumlukişi vardı; çevredeki birkaç köylü hobbit de onların konuşmalarını dinlemekteydi.

"Bu günlerde tuhaf şeyler duy uluyor doğrusu," dedi Sam.

"Ya," dedi Ted, "dinlerse duyar, tabii. Ama canım ocak başı hikâyeleri ve çocuk masalları duymak isterse, evde de dinleyebilirim."

"Ona ne şüphe," dedi Sam, altta kalmayarak, "ama bana soracak olursan onların bazılarında da tahmininden fazla gerçek payı var. Hem bu hikâyeler nasıl doğmuş? Ejderhaları ele alalım mesela."

"Yok, sağ olasın," dedi Ted, "almayayım. Küçükkene de onlardan söz edildiğini duyardım, ama tutup da şimdi onlara inanmanın bir âlemi yok. Subaşında bir tek Ejderha var, o da Yeşil," diye ekledi, herkesi kahkahalarla güldürmeyi başararak.

"Tamam," dedi diğerleriyle birlikte gülen Sam. "Peki, ya şu Ağaç Adamlara, ya da istersen dev de onlara, onlara ne buyrulur? Koca bir ağaçtan daha büyük bir tanesinin, pek öyle uzun bir zaman önce de değil üstelik, Kuzey Avlakları'nın ardında göründüğünü söylüyorlar."

"Kim söylüyor?"

"Mesela kuzenim Hal. Kendisi Yukantepe'deki Bay Boffin'in yanında çalışır ve avlanmak için Kuzeydirhem'e gider. O bir tane görmüş."

"Belki de gördüm demiştir. Senin Hal habire bir şeyler gördüm deyip duruyor; belki de olmayan şeyleri görüyordur."

"Fakat bu anlattığı karaağaç kadar büyükmüş ve yürüyormuş; bir adım attı mı da, en azından yedi metre gidiyormuş."

"Öyleyse adım falan atmıyordur. Seninkinin gördüğü, zaten karaağaçtır garanti."

"Ama bu yürüyormuş diyorum sana; hem Kuzey Avlaklar'da karaağaç yok ki."

"Öyleyse Hal de görmüş olamaz," dedi Ted. Gülüşmeler ve alkışlar duyuldu: Dinleyiciler Ted'in bir puan aldığını düşünüyor olmalıydılar.

"Her neyse, fark etmez," dedi Sam, "sırf bizim Halfast değil, başkalarının da Shire'dan geçen tuhaf tuhaf tipler gördüğünü inkâr edemezsin ya geçen diyorum, dikkatini çekerim: Bir de sınırlardan geri çevrilenler var. Hudutçulara daha önce hiç bu kadar çok iş çıkmamıştı."

"Ve dediklerine göre elfler de batıya doğru ilerliyorlarmış. Onların limanlara, ta Ak Kuleler'den öteye gittiklerini söylüyorlar," dedi Sam, kolunu müphem uzaklıklara doğru sallayarak: Ne o, ne de diğerleri, Shire'ın batı sınırlarının ilerisindeki eski kulelerden sonra Deniz'in ne kadar uzakta olduğunu bilmiyordu. Fakat o yönde çok uzaklarda bir yerde Gri Limanlar'ın olduğu ve elf gemilerinin zaman zaman bir daha dönmemecesine oradan yelken açtığı, eskiden beri anlatılırdı.

"Deniz'in üzerinde yelken yelken gidiyorlar; Batı'ya gidip bizi terk ediyorlar," dedi Sam. Bu sözleri ağırbaşlı ve ciddi bir ifadeyle, adeta bir name gibi mırıldanmıştı. Ama Ted güldü.

"Eh, bu da yeni bir şey sayılmaz, tabii eğer eski masallara inanıyorsan. Bu seni veya beni neden ilgilendirir, anlayamıyorum. Buyursunlar gitsinler! Ama bahse girerim sen onların gittiğini görmedin; Shire'da başka gören de olmamıştır."

"Bilemiyorum," dedi Sam düşünceli düşünceli. Bir zamanlar ormanda bir elf gördüğü inancındaydı ve bir gün daha fazlasını görmeyi umuyordu. Çocukluğunda duyduğu tüm efsaneler arasında en çok, hobbitlerin bildiği kadarıyla elfler hakkında anlatılan yarım yamalak masallar ve eksik hatırlanan hikâyeler derinden etkilemişti onu. "Buralarda bile Uğurkı Halk'ı bilip onlardan haber alan bazıları var," dedi. "Mesela yanında çalıştığım Bay Baggins var. Bana, elflerin yelken açıp gittiklerini o söyledi, eh o da elfleri bilmez değildir. Yaşlı Bay Bilbo daha da iyi bilirdi: Küçücük bir oğlanken onla çok konuştuyduk."

"Oho onların ikisi de çatlak," dedi Ted. "En azından yaşlı Bilbo çatlak", Frodo da çatlatıyor. Sen haberi onlardan alıyorsan, daha safsataya ne hacet. Eh gari, arkadaşlar, ben eve gideyim. Sıhhatinize!" Kupasını boşaltarak gürültüyle dışarı çıktı.

Sam bir şey söylemeden sessizce oturdu. Düşünmesi gereken epey şey vardı. Bir kere, Çıkın Çıkmazı'ndaki bahçede yapılacak bir sürü iş bekliyordu ve ertesi gün hareketli bir gün olacaktı, tabii eğer hava açarsa. Çimler çok çabuk büyüyordu. Fakat Sam'in aklına takılanlar, bahçe bakımından ibaret değildi. Bir süre sonra iç geçirdi, ayağa kalktı ve dışarı çıktı.

Nisanın başlarıydı ve gökyüzü şiddetli bir yağmurdan sonra yeni açılmaktaydı. Güneş kavuşmuş, solgun serin bir akşam sessizce renk atarak geceye dönüyordu. Sam ilk çıkan yıldızların altında hafif bir ıslık tutturdu, düşünceli düşünceli Hobbitköy'ün içinden geçip Tepe'ye vurarak eve kadar yürüdü. .

İşte tam bu sırada Gandalf uzun yokluğundan sonra tekrar ortaya çıktı. Davet'ten sonra üç yıl uzakta kalmıştı. Sonra Frodo'ya kısa bir ziyarette bulunmuş ve ona şöyle bir dikkatlice bakıp yine gitmişti. Ondan sonraki bir iki yıl içinde, hava karardıktan hemen sonra hiç beklenmedik bir anda çıkıp gelerek ve güneş doğmazdan önce sessiz sedasız giderek sıkça kendisini gösterdi. Kendi işini ve gezilerini hiç konuşmazdı, daha ziyade Frodo'nun sıhhati ve yaptıklarıyla ilgilenir gibiydi.

Sonra birdenbire ziyaretleri bitivermişti. Frodo ondan haber alalı ya da onu göreli dokuz yıldan fazla oluyordu ve artık büyücünün bir daha hiç geri dönmeyeceğini, hobbitleri defterden sildiğini düşünmeye başlamıştı. Fakat o akşam Sam eve yürürken ve alacakaranlık iyice koyulaşırken, çalışma odasının penceresinde geçmişten aşina o tıkırtı duyuldu yine.

Frodo eski arkadaşını hayretle ve büyük sevinçle karşıladı. Birbirlerine uzun uzun baktılar.

"Her şey yolunda ha?" dedi Gandalf. "Hiç değişmemişsin Frodo!" "Sen de," diye cevapladı Frodo; fakat içten içe Gandalf in daha yaşlı ve endişeli göründüğünü düşündü. Kendisi ve şu engin dünya hakkında bir şeyler anlatsın diye onu sıkıştırdı; kısa sürede derin bir muhabbette daldılar ve gecenin geç vakitlerine kadar oturdular.

Ertesi sabah, geç edilen bir kahvaltıdan sonra, büyücü Frodo ile çalışma odasının açık penceresinin yanında oturuyordu. Ocakta parlak bir ateş vardı ama, hem güneş ılıktı hem de rüzgâr Güney'den esiyordu. Her şey taptaze görünüyor, baharın taze yeşili tarlalarda ve ağaçların parmak uçlarında titreşiyordu.

Gandalf, neredeyse seksen yıl önceki, Bilbo'nun Çıkın Çıkmazı'ndan yanma bir mendil dahi almadan çıkıp gittiği bir başka bahan düşünmekteydi. Saçları belki o günkünden daha beyaz; sakalı, kaşları daha uzun; yüzü endişe ve bilgelikle daha bir kırışmıştı, ama gözleri her zamanki kadar parlaktı ve piposunu hâlâ aynı keyifle içiyor, dumandan halkaları aynı kuvvet ve zevkle üflüyordu.

O anda sessizlik içinde içiyordu piposunu, çünkü Frodo derin düşüncelere dalmış kıpırdamadan oturuyordu. Sabahın ışığında bile Gandalf m getirmiş olduğu havadislerin karanlık gölgesini hissediyordu. Sonunda sessizliği bozdu.

"Dün gece yüzüğüm hakkında garip şeyler anlatmaya başlamıştın, Gandalf," dedi. "Ama sonra durdun ve bu tür meselelerin günışığına bırakılmasının daha iyi olacağını söyledin. Şimdi sözlerini tamamlamanın sırası değil mi sence de? Yüzüğün tehlikeli olduğunu söylüyorsun, benim tahmin edemeyeceğim kadar tehlikeli olduğunu. Nasıl yani?"

"Birçok yönden," diye cevapladı büyücü. "Benim ilk başta düşünmeye bile cesaret edemediğim kadar güçlü, o kadar güçlü ki, ona sahip olan her ölümlüyü eninde sonunda tamamıyla mağlup eder. O kimseye sahip olur.

"Çok uzun zaman önce Eregion'da Elf Yüzükleri yapılmıştı, sizin tabirinizle sihirli yüzükler. Ve bu yüzükler, elbette ki, çeşit çeşitti: Bazıları daha etkili, bazıları daha zayıf. Zayıf olan yüzükler, elflerin bu hünerleri tam olarak olgunlaşmadan önce yaptıkları denemelerdi ve Demirci Elfler için bunlar sadece oyuncaklardı yine de ölümlüler için tehlikeliydiler bence. Fakat Âli Yüzükler, Kudret Yüzükleri, işte onlar korkunçtu.

"Âli Yüzükler'den birini alıkoyan bir ölümlü ölmez, ama büyüyüp daha çok yaşam da elde etmez Frodo, sadece süregider; öyle ki, sonunda her dakika ona bir yorgunluk gibi gelmeye başlar. Ve eğer Yüzük'ü sık sık görünmez olmak için kullanırsa da, solar: Nihayet tamamen görünmez olur ve Yüzüklere hükmeden karanlık gücün nazarı altında alacakaranlıkta yürür. Evet, er veya geç eğer işin başında güçlü ve iyi niyetliyse daha geç olacaktır bu, ama ne güç, ne de iyi niyet dayanamaz er veya geç karanlık güç onu yutar."

"Ne kadar korkunç!" dedi Frodo. Uzun bir sessizlik daha oldu. Bahçeden, Sam Gamgee'nin çimleri kestiği duyuluyordu.

"Bunu ne kadar zamandır biliyorsun?" diye sordu Frodo neden sonra. "Ve Bilbo ne kadarını biliyordu?"

"Bilbo sana anlattığından fazlasını bilmiyordu, eminim," dedi Gandalf. "Bir tehlike içereceğini bildiği bir şeyi sana aktarmazdı kesinlikle, sana göz kulak olacağım konusunda ona söz vermiş olsam da. O yüzüğün çok güzel ve ihtiyaç anında çok işe yarar olduğunu düşünüyordu; gariplikleri, terslikleri de kendisine yoruyordu. 'Yüzüğün kafasında büyüdüğünü', hep yüzük konusunda endişe edip durduğunu söylemişti; ama suçlanması gerekenin yüzüğün kendisi olduğundan hiç kuşkulanmadı. Gerçi bu şeye göz kulak olması gerektiğini keşfetmişti; sanki her zaman aynı ağırlıkta ve büyüklükte olmuyordu; garip bir şekilde çekiyor veya genişliyordu ve parmağında sıkı sıkı dururken aniden kayıp düşebiliyordu."

"Evet, o konuda beni son mektubunda uyarmış," dedi Frodo, "o yüzden yüzüğü hep zincirinde tuttum."

"Çok akıllıca," dedi Gandalf, "Fakat Bilbo uzun yaşantısını hiçbir zaman yüzükle bağdaştıramadı. Bunun bütün nedenini kendisine bağladı ve bununla çok gurur duydu. Gerçi rahatsız ve huzursuz olmaya başlamıştı. İnce ve gergin oldum diyordu. Bu, yüzüğün denetimi ele geçirmekte olduğuna bir işaretti."

"Bütün bunları ne kadar zamandır biliyorsun?" diye sordu Frodo yine.

"Bilmek mi?" dedi Gandalf. "Sadece Arifler'in bildikleri nice şey var ki, hep bilirdim Frodo. Ama eğer, 'bu yüzüğü bilmek' diye soruyorsan, eh, hâlâ bilmiyorum denilebilir. Yapılması gereken son bir deney daha var. Ama artık tahminimden kuşku duymuyorum."

"İlk ne zaman bunu tahmin etmeye başlamıştım," diye derin derin düşünceye daldı, hafızasını gerilere doğru yoklayarak. "Dur bir bakayım Ak Divan'ın karanlık gücü Kuyutorman'dan kovduğu yılda, tam Beş Ordular Muharebesi'nden önce bulmuştu Bilbo yüzüğü. O zamandan, henüz daha neden korktuğumu bilmesem de, gönlüme bir gölge düşmüştü. Gollum'un bir Âli Yüzük'ü en azından Âli Yüzük olduğu başından beri açıkça belliydi nereden bulduğu sorusu sık sık takılıyordu aklıma. Sonra Bilbo'nun bu yüzüğü nasıl 'kazandığına' dair anlattığı garip öyküyü dinledim ve bu öyküye inanamadım. Sonunda doğrusunu ona anlattırabildiğim zaman, onun yüzüğü su götürmeyecek bir şekilde sahiplenmeye çalıştığını hemen anladım. Tıpkı Gollum'un 'doğum günü armağanı' gibi. İki yalan içime kurt düşürecek kadar birbirine benziyordu. Belli ki yüzüğün, sahibini hemen etkilemeye başlayan sıhhatsiz bir gücü vardı. Her şeyin yolunda olmadığına dair aldığım ilk gerçek uyarı bu olmuştu. Sık sık Bilbo'ya bu tür yüzüklerin kullanılmadan bırakılmalarının daha iyi olacağını anlattım; fakat o bundan gücendi ve kısa bir zaman sonra da sinirlenmeye başladı. Yapabileceğim pek başka bir şey yoktu. Daha büyük sakıncalar yaratmadan yüzüğü ondan alamazdım; üstelik böyle bir şey yapmaya hakkım da yoktu zaten. Sadece bekleyip izleyebilirdim. Belki Ak Saruman'a da danışabilirdim ama hep bir şeyler beni alıkoydu." "O kim?" diye sordu Frodo. "Adını daha önce hiç duymamıştım."

"Duymamış olabilirsin," diye cevap verdi Gandalf. "Hobbitler onun ilgi alanına girmez, ya da girmezdi. Yine de Arifler arasında ulu biri sayılır. Benim tarikatımın büyüğü ve Divan'ın başıdır. Bilgisi çok derindir ama bilgisiyle birlikte gururu da büyümüş, biri işine karıştı mı sinirlenir, ister büyük olsun ister küçük, elf yüzüklerinin irfanı onun bilgi sınırları içindedir. Uzun zamandır, yüzüklerin yapımıyla ilgili kaybolmuş sırlan araştırarak bu konuda çalışıyor; fakat Yüzükler Divan'da tartışıldığı zaman, yüzük ilminden bize aktardığı kadarı be' nim korkmama gerek olmadığını gösteriyordu. O yüzden kuşkum yatıştı ama huzursuzdum. Her şeye rağmen dikkat kesildim ve bekledim.

"Bilbo'yla ilgili her şey yolunda görünüyordu. Ve aradan yıllar geçti. Evet yıllar geçiyor ama ona pek ilişmiyor gibiydiler. Yaşlandığına dair hiçbir emare yoktu. Yine üzerime bir gölge düştü. Fakat kendi kendime: 'Canım, anne tarafından hep uzun yaşamış bir aileden geliyor. Daha zamanı var. Bekle bakalım!' dedim.

"Ve bekledim. Bu evi terk ettiği o geceye kadar bekledim. O gece beni Saruman'ın hiçbir sözünün yatıştıramayacağı bir korku ile dolduran şeyler söyledi ve yaptı. O zaman karanlık ve ölümcül bir şeyin iş başında olduğunu anladım. Ve o günden beri yıllarımın çoğunu bu işin aslını ortaya çıkarmak için harcadım."

"Kalıcı bir zarar olmamıştır, değil mi?" diye sordu Frodo endişeyle. "Zamanla iyi olacak değil mi? Yani huzur içinde dinlenebilecek mi demek istiyorum."

"Zaten hemen kendisini daha iyi hissetti," dedi Gandalf. "Fakat bu dünyada Yüzükleri ve etkilerini tepeden tırnağa bilen tek bir Güç var; ve benim bildiğim kadarıyla da hiçbir Güç hobbitler hakkında her şeyi bilmez. Arifler arasında hobbit ilmiyle ilgilenen bir ben varım: Silik bir bilgi dalı, ama sürprizlerle dolu. Tereyağı gibi yumuşak da olabiliyorlar, yaşlı ağaç kökleri kadar sert de. Sanırım bazıları Yüzükler'e, Arifler'in çoğunun düşünemeyeceği kadar uzun süreli tahammül edebilir. Bana sorarsan, Bilbo için üzülmene hiç gerek yok.

"Elbette ki yüzüğe uzun yıllar sahip oldu, onu kullandı da; o yüzden etkisinin üzerinden gitmesi, mesela yüzüğü sakıncasızca tekrar görebilecek duruma gelmesi için, uzun yıllar geçmesi gerekebilir. Yoksa yıllarca son derece mutlu olarak yaşamaması için bir neden yok: Yüzükten ayrıldığı andaki gibi kalır. Çünkü sonunda kendi iradesiyle terk etti onu: Bu da önemli bir nokta. Hayır, yüzüğü bıraktığından beri, artık sevgili Bilbo hakkında endişe duymuyordum. Ben kendimi senin için sorumlu hissediyorum.

"Bilbo ayrıldığından beri hem sen, hem de tüm bu sevimli, akılsız, biçare hobbitler için endişeleniyorum. Eğer Karanlık Güç Shire'a hâkim olur da, sizin şu iyi yürekli çakırkeyif sersem Tuluklarınız, Boynuzüfleyenleriniz, Boffinleriniz, Belkuşaklarınız ve diğerleri ve tabii maskara Bagginsler köle olurlarsa bu, dünya için çok acıklı bir darbe olur."

Frodo'nun tüyleri diken diken olmuştu. "Ama niye köle olalım?" diye sordu. "Hem sonra neden bizim gibi köleleri olsun istesin?"

"Doğruyu söylemek gerekirse," diye cevaplandırdı Gandalf, "sanırım şimdiye kadar dikkatini çekerim, şimdiye kadar hobbitlerin varlıkları tamamiyle dikkatinden kaçmıştı.

Bu yüzden şukretmelisiniz. Fakat artık emniyette değilsiniz. Onun size ihtiyacı yok işine daha çok yarayan bir sürü hizmetkârı var zaten ama bir cbhd M'/U unutamaz. Ve mutsuz köle Hobbitler, mutlu ve özgür hobbitlerden çok daha fazla keyif verir ona. Kötülük ve öç denilen bir şey var!"

"Öç mü?" dedi Frodo. "Neyin öcü? Ben hâlâ bunun Bilbo'yla, benimle ve yüzüğümüzle ne gibi bir ilgisi olduğunu anlayamadım."

"Her türlü ilgisi var," dedi Gandalf. "Henüz asıl tehlikeyi bilmiyorsun; ama bileceksin. Son kez buraya geldiğimde ben de bundan pek emin değildim; fakat artık konuşmanın zamanı geldi. Bir dakikalığına yüzüğü bana ver."

Frodo, kemerinden sallanan bir zincire tutturulmuş yüzüğü pantolonunun cebinden çıkarttı. Yerinden çözdü ve yavaş yavaş büyücüye uzattı. Yüzük aniden çok ağırlaşmıştı sanki ya yüzük, ya da Frodo, Gandalf m ona dokunması konusunda gönülsüzmüş gibi.

Gandalf yüzüğü eline alıp kaldırdı. Som altından yapılmış gibi görünüyordu. "Üzerinde bir yazı veya işaret görebiliyor musun?" diye sordu.

"Hayır," dedi Frodo. "Hiçbir şey yok. Dümdüzdür, ayrıca ne aşınır ne de yıpranır."

"Öyleyse seyret!" Frodo'yu hayrete ve telaşa düşüren ani bir hareketle, yüzüğü ateşin korları içine atıverdi büyücü. Frodo bir çığlık atarak elini maşaya uzattı, ama Gandalf onu durdurdu.

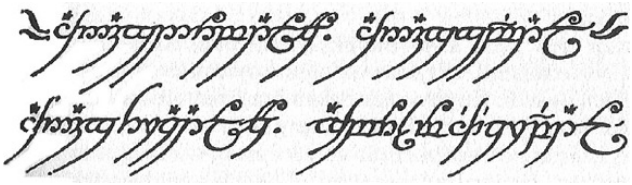
"Bekle," dedi emreden bir sesle, Frodo'a kalın kaşları altından dikkatli bir bakış fırlatarak.

Yüzükte gözle görünür bir değişiklik yoktu. Bir süre sonra Gandalf ayağa kalkarak pencerenin dışındaki panjurları kapattı ve perdeleri çekti. Oda karanlık ve sessiz oldu, gerçi Sam'in artık pencerenin daha yakınından gelen bahçe makasının takırtısı hâlâ belli belirsiz de olsa duyulabiliyordu. Büyücü bir an ateşe bakarak ayakta durdu; sonra eğilerek bir maşayla yüzüğü ocaktan çıkardı ve hemen eline aldı. Frodo'nun nefesi tutuldu.

"Tamamen soğuk," dedi Gandalf. "Al!" Frodo avucunu ürkerek açıp yüzüğü aldı: Yüzük her zamankinden daha kalınlaşmış, daha ağırlaşmış gibiydi.

"Kaldır!" dedi Gandalf. "Ve yakından bak!"

Frodo söyleneni yapınca, yüzüğün hem içinde hem de dışında yüzük boyunca dönen, ince, en ince kalem çizgilerinden de ince çizgiler gördü: adeta akıp giden bir el yazısını oluşturan ateşten çizgiler, içe işleyen bir canlılıkla parlıyorlardı ama yine de sanki çok büyük bir derinlikten gelirmişçesine uzaktılar.

"Bu ateşten harfleri okuyamam," dedi Frodo titrek bir sesle.

"Okuyamazsın," dedi Gandalf, "ama ben okurum. Bunlar eski elf harfleri ama lisan Mordor lisanı, ki o lisanı burada dile getirmeyeceğim. Fakat Ortak Dilde anlamı şu, aşağı yukarı:

Hepsine hükmedecek Bir Yüzük, hepsini o bulacak Hepsini bir araya getirip karanlıkta birbirine bağlayacak

Bu Elf irfanları'nda uzun zamandan beri bilinen bir şiirin iki mısrası:

Üç Yüzük göğün altında yaşayan Elf Kralları 'na

Yedisi taştan saraylarında Cüce Hükümdarlar'a,

Dokuz Yüzük Ölümlü İnsanlar'a, ölecekler ne yazık

Bir Yüzük gölgeler içindeki Mordor Diyarı 'nda

Kara tahtında oturan Karanlıklar Efendisi'ne

Hepsine hükmedecek Bir Yüzük, hepsini o bulacak

Hepsini bir araya getirip karanlıkta birbirine bağlayacak

Gölgeler içindeki Mordor Diyarı 'nda

Bir an duraksadı, sonra yavaş yavaş derin bir sesle: "Bu Hükmeden Yüzük; hepsine hükmedecek olan Tek Yüzük. Bu onun asırlar önce kaybettiği için gücünün büyük ölçüde zayıflamasına neden olan Tek Yüzük. Onu geri almayı çok arzuluyor ama almamalı," dedi.

Frodo sessiz ve hareketsiz oturdu. Korku, ona doğru kocaman bir el uzatıyordu sanki, Doğu'dan yükselip onu yutmak için büyüyen kara bir bulut gibi. "Bu yüzük!" diye kekeledi. "Nasıl, nasıl oldu da bu yüzük bana geldi?"

"Ah!" dedi Gandalf. "Bu çok uzun bir hikâye. Başlangıcı, artık sadece töre bilginlerinin hatırladığı Kara Yıllar'a dayanır. Sana bütün o hikâyeyi anlatacak olsam, bahar geçip kış gelse bile hâlâ burada oturuyor oluruz.

"Fakat dün gece sana Büyük Sauron'dan, Karanlıklar Efendisi'nden söz etmiştim. Duymuş olduğun söylentiler doğru: Gerçekten de yeniden uyandı, Kuyutorman'daki sığınağını terk etti ve Mordor'un Karanlık Kulesi'ndeki kadim kalesine geri döndü. Bu ismi, eski masalların sınırlarında dolanan bir gölge misali, siz hobbitler bile duymuşsunuzdur. Her bozgundan sonra, Gölge bir müddet bekleyip başka bir biçim alarak tekrar büyüyor."

"Benim zamanımda olmamış olmasını dilerdim," dedi Frodo. "Ben de," dedi Gandalf, "ayrıca böyle zamanlarda yaşaması nasip olan herkes de aynı şeyi dilerdi. Ama bu onların belirleyebileceği bir şey değil. Bizim belirleyebileceğimiz tek şey, bize verilen bu zamanda ne yapacağımız. Ve daha şimdiden Frodo, zamanımız kara görünmeye başladı. Düşman hızla ve çok fazla kuvvetleniyor. Tasarıları henüz pek olgunlaşmamış sanırım, ama olgunlaşıyor. Çok zorlanacağız. Hatta bu korkunç ihtimal ortaya çıkmasa bile, çok ama çok zorlanacaktık.

"Düşman hâlâ ona tüm karşı kuvveti yerle bir edecek, son savunmaları kıracak ve bütün diyarları yeniden karanlıkla kaplayacak olan güç ve bilgiyi sağlayabileceği tek şeyden mahrum. Tek Yüzük elinde değil.

"Hepsinin arasında en güzelleri olan Üç Yüzük'ü Elf Hükümdarları zamanında ondan saklamışlar, ellerini sürüp kirletememiş. Yedi tanesine Cüce Krallar sahip olmuş ama bunların üç tanesini geri almış, kalanları da ejderhalar imha etmiş. Dokuz tanesini mağrur ve büyük Fani insanlara vermiş ve böylece onları ele geçirmiş. Uzun zaman önce O'nun hâkimiyeti altına girip Yüzüktayfları olmuşlar, yani onun büyük Gölge'sinin altındaki gölgeler, en korkunç hizmetkârları. Çok eskiden bütün bunlar. Dokuzlar ortalıkta görünmeydi çok yıl oldu. Yine de kim bilebilir? Gölge bir kere daha büyümeye başladığına göre, onlar da tekrar ortaya çıkabilirler. Ama neyse! Bu tür şeylerden Shire'ın sabahında bile söz etmeyelim.

"Şimdi durum şöyle: Dokuzlar'ı geri aldı; Yediler'in de kimini aldı, kimi yok oldu. Üçler hâlâ gizli. Fakat bu artık onu hiç rahatsız etmiyor. Tek olan ona yeter; çünkü o yüzüğü bizzat yapmıştı; o onun yüzüğü ve eski gücünün büyük bir bölümünü bu yüzüğe aktarmıştı ki, tüm diğerlerine hükmedebilsin. Eğer yüzüğü tekrar elde ederse, o zaman yine hepsine emri geçebilecek, nerede olurlarsa olsunlar, hatta Üçlere bile; o zaman bu yüzüklerle işlenmiş olan her şey ortada kalacak ve o her zamankinden daha güçlü olacak.

"İşte o korkunç ihtimal bu, Frodo. Tek Yüzük'ün yitip gittiğini, elflerin onu imha ettiğini zannediyordu, zaten öyle de yapılması gerekirdi. Fakat artık yüzüğün yitip gitmediğini, bulunmuş olduğunu biliyor. Onu arıyor, arıyor ve bütün aklı fikri bu işte. Bu onun en büyük ümidi ve bizlerin en büyük korkusu."

"Neden, neden imha edilmemiş peki?" diye haykırdı Frodo. "Sonra madem Düşman o kadar güçlüydü ve yüzük onun için o kadar değerliydi, nasıl olmuş da yüzüğü kaybetmiş?" Sanki daha şimdiden, yüzüğü almak için uzanan karanlık parmaklan görüyormuşçasına, Yüzük'ü elinde sıkı sıkı tuttu.

"Yüzük ondan alınmıştı," dedi Gandalf. "Uzun yıllar önce elflerin ona karşı koyma güçleri çok daha fazlaydı; ayrıca insanların hepsi de elflere yabancılaşmamıştı daha.

Batıil insanları elflerin yardımına gelmişti. Aslında bu, kadim tarihin belki de hatırlamamızda fayda olan bir sayfası; çünkü o zamanlar da keder vardı, büyüyen bir karanlık vardı, ama nice yiğitlikler de oldu ve bütün o yapılanlar tamamen boşa gitmedi. Belki de bir gün bütün öyküyü anlatırım sana, ya da belli mi olur, belki de daha iyi bilen birinden dinlersin.

"Fakat şimdilik bütün bilmen gereken bu şeyin nasıl olup da sana geldiği, ki o da başlıbaşına bir hikâyedir; sana sadece şu kadarım söyleyeceğim. Sauron'u Elf Kralı Gilgalad ile Batıil'li Elendil bozguna uğrattı, kendileri de bu uğurda can verdiler; Elendil'in oğlu İsildur yüzüğü Sauron'un elinden kesip çıkarttı ve aldı. O zaman Sauron mağlup oldu ve ruhu kaçıp uzun yıllar saklandı, ta ki gölgesi tekrar Kuyutorman'da şekilleninceye kadar.

"Fakat Yüzük kayboldu. Ulu Nehir Anduin'e düşüp yok oldu. İsildur, Nehir'in doğu kıyılarında kuzeye doğru giderken, Ferah Çayırlar'ın yakınında Dağlı Orklar tarafından pusuya düşürüldü; halkının büyük bir bölümü öldü. O sulara atladı, ama yüzerken Yüzük elinden çıkınca orklar onu görüp oklarıyla onu da öldürdüler."

Gandalf bir an sustu. "Ve orada, Ferah Çayırlar arasındaki karanlık su birikintilerinde," dedi, "Yüzük tüm bilgilerden ve efsanelerden silindi gitti; tarihçesinin bu kadarcık bölümü bile bugün ancak birkaç kişi tarafından biliniyor, üstelik Arifler Divanı bile daha fazlasını bulamadı. Fakat galiba, artık ben bu öykünün devamını getirebileceğim."

"Uzun bir zaman sonra, ama yine de zamanımızdan çok yıllar önce. Ulu Nehrin kıyısında Yabandiyar'ın sınırında eli uz, ayağı sessiz küçük bir ahali yaşarmış. Sanırım, Ülkenler'in babalarının babalarıyla akraba bir hobbit türündenmişler bunlar, çünkü Nehir'i çok seviyorlar ve içinde yüzüp kamıştan küçük kayıklar yapıyorlarmış. Aralarında büyük hürmet gören bir aile varmış, çünkü bu aile. çoğu ailelerden daha geniş ve daha zenginmiş; sert mizaçlı ve kendi ahalisinin törelerinden yana irfan sahibi bir büyük anne tarafından yönetiliyormuş. Bu ailenin en meraklı ve mütecessis ferdinin ismi Smeagol imiş. Köklere ve başlangıçlara meraklıymış; derin su birikintilerine dalarmış; ağaçların ve büyüyen bitkilerin diplerini kazarmış; yeşil tepeciklere tüneller açarmış; böyle böyle dağların tepelerine, ağaçların yapraklarına ve havada açan çiçeklere bakmaz olmuş: Aklı da gözleri de hep aşağılardaymış.

"Aynı kendisi gibi, Deagol adında, daha keskin gözlü ama onun kadar atik ve kuvvetli olmayan bir arkadaşı varmış. Bir gün kayığa binip Ferah Çayırlar'dan aşağı, büyük süsen yatakları ile çiçek açan kamışların olduğu bir yere inmişler. Orada Smeagol çıkıp nehrin kıyılarını yoklamaya başlamış fakat Deagol kayıkta oturmuş balık avlıyormuş. Birdenbire oltasına büyük bir balık asılmış ve daha ne olduğunu anlayamadan Deagol'u kayıktan çekip suyun ta dibine kadar sürüklemiş. O zaman Deagol oltayı elinden bırakmış, çünkü nehir yatağında bir şeyin parlar gibi olduğunu görmüş ve nefesini tutarak bu şeye uzanıp kapmış.

"Sonra sular püskürterek, başında yosunlar, bir avuç çamurla yukarı çıkmış; kıyıya yüzmüş. O da ne! Çamuru yıkayınca avucunun içinde çok güzel altın bir yüzüğün bulunduğunu görmüş; yüzük güneşin altında öyle bir parlayıp ışıldıyormuş ki, gönlü hemen yüzüğe ısınıvermiş. Fakat Smeagol bir ağacın gerisinden onu seyrediyormuş, Deagol ağzı bir karış açık yüzüğüne sevinirken Smeagol yavaşça arkasından gelmiş.

'"Onu bize ver Deagol, canım,' demiş Smeagol arkadaşının omuzunun üzerinden.

"'Neden?' demiş Deagol.

'"Çünkü bugün benim yaşgünüm canım ve onu istiyoruz,' demiş Smeagol.

"'Bana ne,' demiş Deagol. 'Ben sana bir armağan verdim zaten, hem de ne armağan. Bunu ben buldum, benim olacak.'

"'Ya, öyle mi gerçekten şekerim,' demiş Smeagol ve Deagol'un boğazına yapıştığı gibi onu boğmuş, çünkü altın son derece parlak ve güzel görünüyormuş. Sonra yüzüğü parmağına geçirmiş.

"Kimse Deagol'un başına neler geldiğini öğrenememiş; evinden çok uzakta öldürülüp büyük bir ustalıkla saklanmış çünkü. Ama Smeagol tek başına geri dönmüş ve yüzüğü taktığı zaman ailesinden hiç kimsenin kendisini göremediğini anlamış. Bu buluşu çok hoşuna gitmiş ve bunu herkesten saklamış; yüzük sayesinde gizli tutulan şeyleri ortaya

çıkarıp, öğrendiklerini çarpık ve kötü amaçlı işler için kullanmaya koyulmuş. Can yakacak her konuda keskin gözlü ve delik kulaklı olmuş. Yüzük ona, kendi heybetine göre güç vermiş. Tahmin edeceğin gibi, hiç mi hiç sevilmeyen ve (göze göründüğü zamanlar) bütün akrabalarının kaçındığı biri olup çıkmış. Onu tekmeliyorlarmış, o da onların ayaklarını ısırıyormuş. Hırsızlık yapmaya başlamış ve etrafta kendi kendine konuşur, fokur fokur sesler çıkarır olmuş. O yüzden ona Gollum adını takmışlar, lanet okuyup oralardan uzaklaşmasını söylemişler; büyük annesi de huzura kavuşmak için onu aileden kovmuş ve oyuğundan atmış.

"Yapayalnız, biraz da dünyanın katılığına ağlayarak etrafta dolaşmış, Nehir yukarı gitmiş, sonra dağlardan akıp gelen bir dereye rastlayıp oraya yönelmiş. Görünmeyen parmaklarıyla derin su birikintilerinden balık avlayıp çiğ çiğ yiyormuş. Bir gün hava çok sıcakmış; tam bir su birikintisinin üzerine doğru eğilmişken başının arkasının adeta yandığını hissetmiş ve sudan gelen titrek bir ışık ıslak gözlerine acı vermiş. Önce anlayamamış, çünkü neredeyse güneşin varlığını bile unutmuşmuş. Sonra son bir kez daha yukarı bakmış ve yumruğunu güneşe sallamış.

"Fakat gözlerini yere doğru indirirken, uzaklarda derenin akıp geldiği Dumanlı Dağlar'ın zirvelerini görmüş. Ve birdenbire şöyle düşünmüş: 'O dağların altı serin ve gölgeliktir. Güneş orada beni gözleyemez. O dağların kökleri de köktür hani; oralarda başlangıçtan beri ortaya çıkarılmamış kimbilir ne büyük sırlar gömülüdür.'

"Böylelikle Gollum geceleri yol alarak dağlık bölgeye varıp kara derenin çıktığı küçük bir mağara ağzı bulmuş; aynı bir kurtçuk gibi kıvrıla kıvrıla dağların merkezine kadar inmiş ve kayıplara karışmış. Yüzük de onunla birlikte gölgelere dalmış ve zamanla gücü yeniden büyümeye başlayan yapıcısı dahi bu konuda bir şey öğrenememiş."

"Gollum!" diye bağırdı Frodo. "Gollum mu? Yani bu Bilbo'nun karşılaşmış olduğu o Gollum yaratığının ta kendisi mi? Ne kadar iğrenç!"

"Bence bu çok acıklı bir öykü," dedi büyücü, "üstelik aynı şey başkalarının da başına gelebilirdi, hatta benim tanıdığım hobbitlerden bazılarının bile başına gelebilirdi."

"Gollum'un, ne kadar uzaktan olursa olsun, hobbitlerle bir ilgisi olduğuna inanamam," dedi Frodo hararetle. "Düşünmesi bile korkunç!"

"Gene de doğru," diye cevap verdi Gandalf. "Her halükârda, hobbitlerin kökenlerini, hobbitlerin kendilerinden daha iyi bilirim. Üstelik Bilbo'nun öyküsü bile aradaki akrabalığı çağrıştırıyor. Akıllarının ve hafızalarının gizli köşelerinde birbirine çok benzeyen, birçok ortak şey vardı. Birbirlerini kayda değer ölçüde iyi anlıyorlardı; mesela bir hobbitin bir cüceyi veya bir orku, hatta bir elfi anlayabileceğinden çok daha iyi. En azından, her ikisinin de bildiği bilmeceleri düşün."

"Evet," dedi Frodo. "Gerçi hobbitlerden başka halklar da bilmece sorar ve bilmecelerin de çoğu birbirine benzer. Ayrıca hobbitler hile yapmazlar. Gollum daha en baştan hileye niyetliydi. Sadece zavallı Bilbo'yu savunmasız bırakmaya çalışıyordu. Hem eminim, kazanırsa kendisine kolay bir lokma sağlayabilecek, yok kaybederse de canını yakmayacak bir oyuna girmek, o kötü ruhuna çok eğlenceli gelmiştir."

"Korkarım tamamiyle haklısın," dedi Gandalf. "Ama bence işin içinde başka bir şey daha vardı, sen henüz bunu görmüyorsun. Gollum bile tamamiyle bozulmamıştı. Arifler'in bile tahmin edemeyeceği kadar sağlam çıkmıştı aynen bir hobbit gibi. Aklının hâlâ kendine ait olan bir köşesi vardı ve tıpkı karanlıktaki bir çatlak misali, buradan içeri ışık sızıyordu: Geçmişten bir ışık. Hatta sanırım rüzgârın, ağaçların, çimenler üzerindeki güneşin, bütün o unuttuğu şeylerin hatıralarını tekrar canlandıran sıcak bir ses duymak, hoşuna bile gitmişti.

"Fakat bu elbette ki onun kötü tarafını sonunda daha da kızdıracaktı eğer bu kötü tarafı tamamen fethedilemezse. Eğer bu kötü tarafı iyi edilmezse." Gandalf içini çekti. "Heyhat! Bu konuda onun için çok az ümit var. Yine de hiç yok, sayılmaz. Evet, hatta Yüzük o kadar uzun süredir, neredeyse kendini bildi bileli elinde olduğu halde. Çünkü Gollum yüzüğü takmayalı epey bir zaman geçmişti: Zifiri karanlıkta yüzüğe pek ihtiyacı olmuyordu. En azından 'solmuş' falan değildi. Hâlâ inoe ve sağlam yapılı. Fakat yüzük aklını kemirip duruyordu tabii ve bu azap dayanılmaz boyutlara gelmişti.

"Dağın altındaki tüm o 'büyük sırlar'ın boş laftan ibaret olduğu ortaya çıkmıştı: Sinsi sinsi, pis pis yemek yemekten ve onu içerleten hatıralardan başka bulup ortaya

çıkaracak, yapmaya değecek bir şey yoktu. Sersefil olmuştu. Karanlıktan nefret ediyordu ama ışıktan daha da çok nefret ediyordu: Her şeyden nefret ediyordu, en başta da Yüzük'ten."

"Ne demek istiyorsun?" dedi Frodo. "Yüzük onun kıymetlisi, önem verdiği tek şey değil miydi? Eğer ondan nefret ediyorduysa neden yüzükten kurtulmadı veya onu bırakıp çıkıp gitmedi?"

"Bütün bu duyduklarından sonra anlamaya başlaman lazım artık Frodo," dedi Gandalf. "Ondan hem nefret ediyor, hem de seviyordu, aynı kendinden nefret edip, kendini sevdiği gibi. Ondan kurtulamazdı. Artık bu konuda hiç iradesi kalmamıştı.

"Bir Güç Yüzüğü kendi başının çaresine bakar Frodo. Yüzük haince sahibinin parmağından düşebilir, ama sahibi hiçbir zaman onu terk edemez. Olsa olsa, yüzüğü bir başkasına emanet etmek düşüncesiyle kendini kandırıp durur bunu da ancak ilk devrelerde yapabilir, yüzük onu yeni yeni ele geçirmeye başladığı zamanlarda. Ama bildiğim kadarıyla yüzüğün tarihçesinde bir tek Bilbo bu düşünceyi sadece düşünce safhasında bırakmayıp gerçekleştirebildi. O da, ancak benim olanca yardımımla. Ve o bile, yüzüğü öylesine terk etmeyi ya da atıp kurtulmayı asla başaramazdı. Kararlan veren Gollum değildi Frodo. Yüzük'ün kendisiydi. Yüzük onu terk etti."

"Aa, tam da Bilbo'ya rast geleceği anda, öyle mi?" dedi Frodo. "Bir ork ona daha uygun olmaz mıydı?"

"Bu gülünecek bir konu değil," dedi Gandalf. "En azından, senin için değil. Yüzüğün bugüne kadar gelen tarihçesinde en garip olaydır bu: Bilbo'nun tam zamanında gelip, körü körüne, karanlıkta elini onun üzerine koyması.

"İşin içinde birden fazla güç vardı Frodo. Yüzük sahibine geri dönmek istiyordu, İsildur'un elinden kayıp düşmüş, onu ele vermişti; sonra bir fırsatı çıkınca zavallı Deagol u yakaladı ve Deagol öldürüldü; ondan sonra sırada Gollum var: Yüzük onu hırsla yiyip bitirdi. Gollum, artık Yüzük'ün işine y arayamazdı: fazla küçük ve soysuzdu; yüzük elinde olduğu müddetçe de o derin su birikintisini asla terk etmeyecekti. O yüzden, sahibi bir kez daha uyanıp karanlık düşüncesini Kuyutorman'dan yayınca, yüzük Gollum'u terk etti. Terk etti ve akla gelebilecek en son kişi tarafından bulundu: Shire'lı Bilbo!

"Bütün bunların gerisinde iş başında olan başka bir şey daha vardı, Yüzük Yapıcısı'nın tüm planlarını aşan bir şey. Bunu en açık şöyle söyleyebilirim: Yüzüğün, yapıcısı değil, Bilbo tarafından bulunması yazılmıştı. Bu durumda, senin eline geçmesi de yazılmıştı. Bu da bize cesaret verebilir."

"Hiç vermiyor," dedi Frodo. "Gerçi seni tam olarak anladığımı söyleyemeyeceğim. Fakat Yüzük ve Gollum hakkında bu kadar şeyi nasıl öğrendin? Bunları gerçekten biliyor musun, yoksa hâlâ sadece tahmin mi yürütüyorsun?"

Gandalf gözlerinde sert bir ışıltıyla Frodo'ya baktı. "Çok şey biliyordum ve çok şey öğrendim," diye cevap verdi. "Fakat bütün yaptıklarımın hesabını sana verecek değilim. Elendil, İsildur ve Tek Yüzük'ün öyküsünü bütün Arifler bilir. Başka hiçbir delil olmasa bile, sırf ateş yazısı yüzüğünün o Tek Yüzük olduğunu ispatlamaya yeterdi."

"Peki onu ne zaman keşfettin?" diye sordu Frodo sözünü keserek.

"Daha şimdi, bu odada elbette," diye cevap verdi büyücü sertçe. "Fakat böyle bir keşif yapmayı bekliyordum. Karanlık yolculuklardan ve uzun araştırmalardan, bu en son deneyi yapmak için geldim. Bu son kanıttı, artık her şey fazlasıyla açık. Gollum'un bu işteki rolünü bulup onu tarihçenin boş kalan yerine koymak için biraz düşünmem gerekti, îlk başta Gollum hakkında bazı tahminlerde bulunmuş olabilirim, ama artık tahmin yürütmüyorum. Biliyorum. Onu gördüm." "Gollum'u mu gördün?" diye bağırdı Frodo hayretle. "Evet. Elbette ki bunun gerekli olduğu besbelliydi, eğer mümkün olursa tabii. Uzun zaman önce denemiştim; sonunda başardım."

"O halde, Bilbo karanlıkta ondan kaçtıktan sonra ne olmuş? Bunu biliyor musun?"

"Pek sayılmaz. Sana anlattıklarım, Gollum'un anlatmaya yanaştığı şeylerdi gerçi, elbette ki, sana aktardığım şekilde değil. Gollum tam bir yalancı, söylediklerini elekten geçirmek gerekiyor. Mesela Yüzük için 'doğum günü armağanım' diyordu ve bu iddiadan asla vazgeçmedi. Yüzüğün bu türden bir sürü güzel şeye sahip olan büyük annesi tarafından verildiğini söylüyordu. Gülünç bir masal. Eminim ki Smeagol'un büyük annesi

bir maderşah, kendince büyük bir şahsiyetti, ama bir sürü elf yüzüğüne sahip olması olacak şey değil; onları hediye etmesiyse basbayağı yalan. Fakat içinde gerçeğin de bir zerresinin bulunduğu bir yalan.

"Deagol cinayeti Gollum için sürekli bir vicdan azabıydı; o da kendine bir savunma hazırladı ve karanlıkta kemikleri kemirirken bunu 'kıymetli'sine tekrarlaya tekrarlaya, neredeyse kendisi de inanır oldu. O gün sahiden onun yaşgünüydü. Deagol yüzüğü ona vermeliydi. Belli ki yüzük, sırf ona armağan olmak için öyle çıkagelmişti. Yüzük onun yaşgünü armağanı idi, falan filan.

"Elimden geldiğince ona tahammül ettim fakat gerçeği öğrenmek hayati önem taşıyordu, sonunda sertliğe başvurmak zorunda kaldım, içine ateş korkusunu saldım ve bol bol salya sümük ve hırıltılar arasından gerçek öyküyü parça parça söküp çıkarttım. Yanlış anlaşıldığı ve kötü muamele gördüğü kanısındaydı. Ama nihayet bana Bilmece oyununun sonuna ve Bilbo'nun kaçışına kadar tüm tarihçesini anlattıktan sonra, başka bir şey söyleyemedi, karanlık birkaç ima dışında, içinde, benim saldığımdan daha büyük bir korku vardı. Kendisine ait olanı geri alacağını mırıldanıyordu. Ordan oraya tekmelenip, deliğin birine sürülüp, bir de soyulmaya göz yummayacağını herkese gösterecekti. Gollum'un artık iyi arkadaşları, iyi ve çok güçlü arkadaşları vardı. Onlar ona yardım edecekti. Baggins bunun hesabını verecekti. Aklı fikri bundaydı. Bilbo'dan nefret ediyor ve ona lanetler yağdırıyordu. Dahası, Bilbo'nun nereden geldiğini de biliyordu."

"Peki bunu nasıl öğrenmiş?" diye sordu Frodo.

"Eh, ismini, Bilbo kendisi bütün aptallığıyla Gollum'a söylemiş; daha sonra Gollum bir kere dışarı çıktı mı da, Bilbo'nun hangi ülkeden olduğunu keşfetmesi pek zor olmazdı zaten. Evet, dışarı çıkmış. Yüzük'e olan özlemi, orklara hatta ışığa duyduğu korkudan bile daha ağır basmış. Bir iki yıl sonra dağları terk etmiş. Görüyorsun ya, her ne kadar hâlâ yüzüğün arzusuyla bağlanmış bile olsa Yüzük artık onu için için yiyip bitirmiyordu; biraz biraz yaşam bulmaya başlamıştı. Kendisini yaşlı, çok yaşlı hissediyordu ama yine de daha az ürkekti ve ölesiye acıkmıştı.

"Işıktan, güneşin ve ayın ışığından hâlâ korkuyor ve nefret ediyordu, sanırım hep de böyle kalacak; yine de şeytan gibi akıllıydı. Hem gün, hem de mehtap ışığından saklanabileceğini, o renksiz soğuk gözleriyle gecenin köründe yolunu usulca ve çabucak bulacağını ve korkmuş, ya da onu fark etmeyen küçük şeyleri avlayabileceğim keşfetti. Bu yeni yiyecekler ve yeni hava sayesinde kuvvetlendi. Tahmin edebileceğin gibi, Kuyutorman'a kadar sızmayı başardı." "Onu, orada mı buldun?" diye sordu Frodo. "Onu orada gördüm," diye cevap verdi Gandalf, "fakat daha önce, Bilbo'nun izini sürerek daha uzaklara gitmişti. Ondan kat'i bir şeyler öğrenmek çok zordu, çünkü konuşması sürekli lanetlerle ve tehditlerle kesiliyordu. 'Cebisinde ne varmış?' diyordu. 'Söylemicekmiş, yok kıymetlim. Küçük düzenbaz. O soru sayılmaz ki. Önce o hile yaptı, bal gibisi yaptı. Kurallarısımızı bozdu. Onu sıkıp suyunu çıkarmalıydık, ya kıymetlim. Görür o, kıymetlim!1

"Bu, konuşmasından bir örnekti. Sanırım daha fazlasını duymak istemezsin. Bunlarla dolu yorucu günler geçirdim. Fakat hırıltılar arasından kaptığım ipuçlarını bir araya getirerek, ayaklarının onu sonunda Esgaroth'a, hatta Vadi'nin sokaklarına kadar getirdiğini öğrendim. Buralarda saklı saklı etrafı dinleyip gözetlemiş. Eh, büyük olayların haberi Yabandiyar'da çabuk yayılmıştı, Bilbo'nun adını duymuş olan, onun nereden geldiğini bilen bir sürü kişi vardı. Batı'ya, onun yurduna döndüğümüzü de kimseden gizlememiştik. Gollum'un keskin kulakları öğrenmek istediklerini işitmekte gecikmemiştir."

"O halde neden Bilbo'yu daha ileriye kadar izlememiş?" diye sordu Frodo. "Neden Shire'a gelmemiş?"

"Hah," dedi Gandalf, "şimdi sıra ona geliyor. Sanırım Gollum bunu yapmaya çalıştı. Yola koyulup, batıya doğru, Ulu Nehir'e kadar geri geldi. Fakat sonra başka yola saptı. Uzaklığın gözünü korkuttuğunu hiç sanmam. Hayır, başka bir şey onu çekmişti. Onu benim için yakalamış olan arkadaşlarım böyle düşünüyor.

"İzini önce Orman Elfleri sürmüştü, bu onlar için çok kolay bir işti, çünkü izleri henüz tazeydi o zamanlar, izler onları Kuyutorman'ın içine ve sonra tekrar dışına kadar götürdü ama onu yakalayamadı lar. Orman onunla ilgili söylentilerle doluydu, hatta

hayvanlar ve kuşlar arasında bile korkunç öyküler dolaşıyordu. Ormanadamları etrafta yeni bir korkunun, kan içen bir hayaletin kol gezdiğini söylüyordu. Yuvalan bulabilmek için ağaçlara tırmanan, yavruları bulmak için emekleyip inlere giren, pencerelerden süzülüp beşikleri kapan bir şeydi bu.

"Fakat Kuyutorman'ın batı ucunda iz aniden yana saptı. Güneye doğru dolanıp Orman Elfleri'nin sahasından dışarı çıktı ve kayboldu. Ve ben o sırada çok büyük bir hata yaptım. Evet Frodo, yaptığım ilk hata da değildi bu; ama korkarım bu hepsinden kötü çıkacak: îşi oluruna bıraktım. Bıraktım gitsin; çünkü o sıralarda düşünmem gereken bir sürü başka şey vardı ve ben hâlâ Saruman'ın irfanına güveniyordum.

"Neyse, bunlar yıllar önceydi. Sonradan nice karanlık ve tehlikeli günlerle ödedim bunu. Bilbo buradan ayrıldıktan sonra tekrar Gollum'un peşine düştüğümde, iz çoktan soğumuştu. Eğer bir arkadaşımın, dünyanın bu çağındaki en büyük gezgin ve en büyük avcı olan Aragorn'un yardımı olmasa, ben ne kadar arasam fayda etmezdi. Aragorn'la birlikte Yabandiyar'ı baştan başa katedip umutsuzca ve başarısızca Gollum'u aradık. Fakat sonunda ben iz sürmekten vazgeçip diğer taraflara döndüğüm zaman Gollum bulundu. Arkadaşım büyük tehlikelere göğüs gerip, o korkunç yaratıkla birlikte çıkageldi.

"Gollum'un neler yaptığını öğrenemedik. Sadece ağlayıp, boğazında düğümlenen gollumlar arasından bizi zalimlikle suçluyordu; onu sıkıştırdığımız zaman da sanki eskiden yaşadığı bir işkenceyi hatırlarmış gibi sızlanarak korkudan yaltaklanmaya, uzun ellerini ovuşturmaya, parmaklarını sanki ona acı veriyorlarmış gibi yakmaya başlıyordu. Fakat korkarım bunun şüphe götürür tarafı yok: Yavaş yavaş, sinsice yolunu bulmuş, adım adım, mil be mil, güneye, nihayet Mordor Diyarı'na ulaşmıştı."

Odaya ağır bir sessizlik çöktü. Frodo kalbinin atışlarını duyabiliyordu. Dışarıda bile her şey durmuş gibiydi. Sam'in makasının sesi de gelmiyordu.

"Evet, Mordor'a," dedi Gandalf. "Heyhat! Mordor bütün çarpık şeyleri kendine çeker; Karanlık Güç de onları oraya toplamak için bütün iradesini kullanıyordu. Üstelik Düşman'ın Yüzük'ü de mutlak kendi izini bırakmış, onu taşıyanı bu çağrılara açık kılmış olmalı. Ve o sıralar her ahali Güney'deki yeni Gölge ve onun Batı'ya duyduğu nefret hakkında fısıldaşıp duruyordu, işte öcünü almasına yardım edecek o iyi yeni arkadaştan bunlardı!

"Zavallı budala! O diyarda çok fazla şey öğrenecekti, istediğinden çok fazlasını. Ve eninde sonunda, sınırlarda hırsız gibi gizlenip etrafı gözetlerken yakalanması ve... sorguya çekilmesi kaçınılmazdı. Korkarım böyle de oldu. Bizim elimize geçtiğinde, uzun bir süre orada kaldıktan sonra geriye dönüyordu. Kimbilir ne kötülükle görevlendirilmiş olarak. Ama bu artık pek önemli değil. Vereceği en büyük zararı verdi zaten.

"Evet, heyhat! Onun aracılığıyla Düşman Tek Yüzük'ün tekrar bulunduğunu öğrendi, isildur'un nerede düştüğünü biliyor. Gollum'un yüzüğünü nerede bulduğunu biliyor. Yüzük sahibine uzun bir yaşam verdiği için, bunun bir Ali Yüzük olduğunu biliyor. Bunun Üç taneden birisi olmadığını biliyor, çünkü onlar kayıp değildi ve ayrıca kötülüğe de cevaz vermezler. Yediler'den veya Dokuzlar'dan biri olmadığını da biliyor, çünkü onların herbirinin akıbetinden haberdar. Bunun O olduğunu biliyor. Ve sanırım sonunda hobbitleri ve Shire'ı da duymuş oldu.

"Shire... şu anda burayı arıyor olabilir, tabii hâlâ nerede olduğunu öğrenmediyse. Hatta, Frodo, korkarım uzun zamandır gözlerden kaçan Baggins adı bile onun için önem taşımaya başlamış olabilir."

"Fakat bu korkunç bir şey!" diye bağırdı Frodo. "imalarından ve uyarılarından hayalimde canlandırdığım en korkunç şeylerden bile çok daha korkunç. Ah Gandalf, dostların en hası, şimdi ben ne yapacağım? Çünkü şimdi gerçekten korkuyorum. Ne yapmalıyım? Bilbo'nun elinde fırsatı varken o iğrenç yaratığı bıçaklamamış olması ne açması bir şey!"

"Açması mı? Bilbo'nun elini Gollum'un üzerine inmekten alıkoyan Acıma duygusuydu. Acıma ve Merhamet: Nedensiz yere vurmamak. Ve Bilbo bunun ödülünü de alasıyla gördü, Frodo. Emin ol ki, kötülükten bunca az yara aldı ve sonunda kurtulduysa Yüzük'ü sahiplenişi bu duyguyla başladığı içindir. Acımayla."

"Özür dilerim," dedi Frodo. "Ama korkuyorum; Gollum'a da hiç acımıyorum."

"Onu görmedin," diye kesti sözünü Gandalf. "Doğru, görmedim, görmek de istemem," dedi Frodo. "Seni anlayamıyorum. Yani, yaptığı bütün o korkunç şeylerden sonra elflerle birlikte onu sağ bıraktığınızı mı söylemeye çalışıyorsun? En azından şimdi orklar kadar kötü biri o ve düşmandan başka bir şey değil. Ölümü hak ediyor."

"Hak ediyormuş! Belki hak ediyordur. Yaşayanların birçoğu ölümü hak ediyor. Ve ölenlerin bir kısmı da yaşamayı hak ediyor. Yaşamı onlara verebilir misin? O halde öyle hak, hukuk adına ölüm buyurmakta çok acele etme. Çünkü en bilge olanlar bile her şeyin sonunu göremez. Ben de Gollum'un ölmeden önce iyileşeceğini pek ummuyorum, ama bir şansı hep var. Sonra o, Yüzük'ün kaderiyle bağlanmış. Gönlüm bana, bu iş bitmeden onun da ister iyi yönde olsun, ister kötü, mutlaka bir rol oynayacağını söylüyor; o an geldiğinde Bilbo'nun acıma duygusu birçok kişinin en başta da senin kaderine hükmedecektir. Her halükarda, onu öldürmedik: Çok yaşlı ve çok zavallı biri. Orman Elfleri onu hapsettiler, ama ona bilge gönüllerinin elverdiğince iyilikle davranıyorlar."

"Her neyse," dedi Frodo, "Bilbo Gollum'u öldürmediyse bile, bari Yüzük'ü alıkoymasaydı. Keşke hiç bulmasaydı ve ben de almasaydım! Neden yüzüğün bende kalmasına izin verdin? Neden onu fırlatıp atmamı veya, veya yok etmemi sağlamadın?"

"Sağlamak mı? Sana bir şey yaptırmak mı?" dedi Büyücü. "Sana anlattıklarımı dinlemiyor muydun? Ağzından çıkanı kulağın duymuyor. Onu fırlatıp atmaya gelince, bu gerçekten de hata olurdu. Bu Yüzükler kendilerini buldurmayı iyi bilirler. Kötü bir ele düştü mü, büyük kötülüklere neden olurdu. Daha da kötüsü, Düşman'ın eline geçebilirdi. Nitekim mutlaka onun eline geçerdi; çünkü bu Tek Yüzük ve o tüm gücünü bunu bulup kendisine çekmek için sarfediyor.

"Azizim Frodo, bu elbette ki senin için tehlikeli bir şeydi ve bu beni ciddi bir şekilde huzursuz etti. Fakat tehlikede olan o kadar çok şey vardı ki, bazı şeyleri göze almak zorundaydım gene de, ben çok uzaklardayken bile, Shire hep dikkatli gözlerin koruması altında oldu. Kullanmadığın sürece, en azından daha epey bir zaman Yüzük'ün senin üzerinde uzun süreli bir etki, kötülüğe dönük bir etki bırakacağını düşünmüyordum zaten. Ayrıca unutma ki, dokuz yıl Önce seni son gördüğümde, kesin bildiklerim pek azdı."

"Peki şunu yok edip kurtulsak ya, sen de çok önceden yokedilmiş olmalıydı dememiş miydin?" diye haykırdı yine Frodo. "Eğer beni uyarsaydın veya bana bir haber uçursaydın, ben onun icabına bakardım."

"Öyle mi? Nasıl yapardın bunu? Hiç denedin mi?"

"Hayır. Ama herhalde döve döve ezilir, veya eritilebilir."

"Dene!" dedi Gandalf. "Hemen dene!"

Frodo Yüzük'ü tekrar cebinden çıkartarak baktı. Şimdi sade ve pürüzsüz görünüyordu, görünürde işaret veya nişan yoktu. Altın son derece ince ve saf duruyordu; Frodo renginin ne kadar zengin ve güzel, halkasının ne kadar mükemmel olduğunu düşündü. Hayran olunası bir şey, tam anlamıyla kıymetli bir şeydi. Yüzüğü ateşin en sıcak yerine fırlatıp atmak niyetiyle cebinden çıkartmıştı. Fakat şimdi kendisini iyice zorlamadıkça bunu yapamayacağını fark ediyordu. Tereddütler içinde, Gandalf m ona anlattığı her şeyi hatırlamaya çalışarak Yüzük'ü elinde tarttı; sonra bir gayretle, sanki alacakmış gibi bir hareket yaptı fakat bir baktı ki, tekrar cebine geri koymuş.

Gandalf acı acı güldü. "Gördün mü? Daha şimdiden, sen bile Frodo, onu ne kolay kolay bırakabiliyorsun, ne de yok etmeye gönlün var. Ve ben sana bunu 'yaptıramam' zor kullanırsam başka, bu da senin aklını sakatlar. Fakat Yüzük'ü sakatlamaya gelince, bu konuda zor kullanmak faydasız. Onu alıp ağır bir balyoz da indirsen, yüzükte bir iz bile bırakamazsın. O, ne senin, ne de benim ellerimle yok edilebilir.

"Senin şu küçük ateşin, sıradan altınları bile eritemez elbette. Bu Yüzük o ateşten yanmadan, hatta ısınmadan geçti zaten. Fakat bunun üzerinde en küçük değişiklik yapabilecek demirci ocağı Shire'ın hiç bir yerinde yoktur. Cücelerin örsleri ve ocakları bile bunu başaramaz. Ejderha Ateşi'nin Güç Yüzükleri'ni eritip imha edebileceği söylenir ama artık dünyada içinde yeterince hararetli kadim ateş taşıyan bir ejderha kalmadı; zaten hiçbir ejderha Tek Yüzük'e, Hükmeden Yüzük'e zarar veremezdi, Kara Ancalagon bile bir şey yapamazdı çünkü bu bizzat Sauron tarafından yapılmıştı.

"Eğer gerçekten yüzüğü yok etmek, Düşman'ın sonsuza kadar ona erişememesini sağlamak istiyorsan, sadece tek bir yol var: Orodruin'in yani Ateş Dağı'nın derinliklerindeki Kıyamet Çatlakları'nı bulup Yüzük'ü buraya atmak."

"Onu gerçekten yok etmek istiyorum!" diye bağırdı Frodo. "Ya da, yani, yok edilmesini istiyorum. Ben tehlikeli maceralar için yaratılmamışım. Yüzüğü hiç görmemiş olmayı dilerdim! Neden bana geldi? Neden ben seçildim?"

"Böyle sorulara cevap vermek mümkün değildir," dedi Gandalf. "Başkalarının sahip olmadığı, sadece sende olan marifetlerden kaynaklanmadığına emin olabilirsin: En azından güç ve bilgelikten dolayı olmadığına şüphe yok. Fakat sen seçildin ve o yüzden de sahip olduğun tüm gücü, yürekliliği ve aklı kullanmalısın."

"Fakat bende bu söylediklerinden çok az var! Sen hem bilgesin, hem de güçlü. Yüzük'ü sen alsan olmaz mı?"

"Hayır!" diye bağırdı Gandalf ayağa fırlayarak. "O güçle beraber gücüm çok büyük, çok korkunç bir hal alır. Ve Yüzük benim üzerimde daha da büyük ve ölümcül bir güç kazanır." Gözleri çakmaklandı, yüzü içten gelen bir ateşle parladı. "Aklımı çelme! Çünkü Karanlıklar Efendisi gibi olmak istemiyorum. Halbuki acıdığım için, zayıfa acıdığım ve iyilik yoluna güç istediğim için yüreğime girebilir Yüzük. Çelme aklımı! Kullanmadan, emniyette tutmak için olsa bile, almaya cesaret edemem. Onu kullanma arzusuna karşı koyamam çünkü. Ona o kadar ihtiyacım olacak ki. Önümde çok büyük tehlikeler uzanmakta." Pencereye giderek perdeleri ve kepenkleri açtı. Güneş ışığı tekrar odaya doldu. Sam ıslık çalarak bahçe yolundan geçmekteydi. "Şimdi," dedi büyücü tekrar Frodo'ya doğru dönerek, "karar senin. Fakat ben sana her zaman yardım edeceğim." Elini Frodo'nun omuzuna koydu. "Bu yük senin olduğu sürece, taşımana yardım edeceğim. Fakat en kısa zamanda bir şeyler yapmamız gerek. Düşman harekete geçti."

Uzun bir sessizlik oldu. Gandalf tekrar oturarak, düşünceler içerisinde kaybolmuş gibi piposunu içmeye koyuldu. Gözleri kapalı gibi duruyordu fakat göz kapaklarının altından Frodo'yu dikkatlice izlemekteydi. Frodo sabit gözlerle ocaktaki kor ateşe dalmıştı, öyle ki sonunda sanki bu görüntü bütün görüş açısını kapladı ve dipsiz bir ateş kuyusuna bakar gibi oldu. Efsanevi Kıyamet Çatlakları'nı ve Ateş Dağı'nın dehşetini düşünüyordu.

"Eee!" dedi Gandalf sonunda. "Ne düşünüyorsun? Ne yapman gerektiği konusunda bir karara vardın mı?"

"Hayır!" dedi Frodo karanlıktan çıkıp kendine gelerek; şaşkınlıkla etrafın karanlık olmadığını, pencereden güneşin aydınlattığı bahçeyi görebildiğini fark etti. "Veya belki de, evet. Söylediklerini anladığım kadarıyla sanırım Yüzük'ü alıkoyup onu korumam gerekiyor, en azından şimdilik, Yüzük bana ne yaparsa yapsın."

"Ne yaparsa yapsın, sen onu bu amaçla alıkoyarsan, yapacağını çok yavaş yapacaktır, kötülüğü yavaş işleyecektir," dedi Gandalf.

"Umarım," dedi Frodo, "Ama çok yakında daha iyi bir muhafız bulacağını ümit ediyorum. Fakat sanırım o zamana kadar, yanımda olan herkes için büyük bir tehlike oluşturacağım. Hem Yüzük'ü alıkoyup hem de burada kalmam mümkün değil. Çıkın Çıkmazı'nı terk etmem lazım, Shire' ı terk etmem lazım, her şeyi bırakıp uzaklara gitmem lazım." içini çekti.

"Elimden gelirse Shire'ı kurtarmak isterim gerçi zaman zaman Shire sakinlerinin kelimelerle anlatılamayacak kadar ahmak ve sıkıcı olduğunu, burayı ancak bir depremin veya ejderha istilasının paklayacağını düşünmedim değil. Ama artık öyle düşünmüyorum. Artık Shire arkamda güvencede ve rahat kaldığı sürece, ordan oraya dolaşmayı daha katlanılır bulacağım gibi geliyor bana: Benim ayaklarım bir daha oraya basamasa bile, bir yerlerde ayak basacak sağlam bir toprak olduğunu bileceğim.

"Elbette uzaklara gitmek bazen aklımdan geçerdi, ama bunu hep bir çeşit tatil gibi düşünürdüm; Bilbo'nunkiler gibi, ya da daha da hoş, sonu hep huzurla biten bir dizi macera. Fakat bu bir sürgün; tehlikeden, tehlikeyi peşimsıra sürükleyerek yine tehlikeye doğru bir kaçış olacak. Ve eğer tüm bunları yapıp Shire'ı kurtaracaksam, sanırım tek başıma gitmem gerekecek. Ama kendimi çok küçük hissediyorum, kökünden sökülüp atılmış gibi ve... umutsuz. Düşman öyle güçlü ve korkunç ki."

Gandalf a söylemedi, fakat konuşurken içine Bilbo'yu izlemek ve hatta belki de tekrar bulmak için bir ateş düşmüştü. Bu o kadar kuvvetliydi ki, korkusunu gölgeliyordu:

Neredeyse o dakikada odadan fırlayıp uzun zaman önce benzer bir sabah Bilbo'nun yapmış olduğu gibi şapkasını bile almadan koşup gidebilirdi.

"Sevgili Frodo!" diye haykırdı Gandalf. "Daha önce de dedim ya, hobbitler gerçekten ilginç yaratıklar. Onlarla ilgili öğrenilecek ne varsa bir ay içinde öğrenebilirsin, ama bir de bakarsın yüz yıl sonra bir darlık anında seni gene de şaşırtıvermişler. Böyle bir cevabı senden bile pek beklemiyordum doğrusu. Fakat Bilbo bunun ileride ne kadar önemli olacağını bilmese de, varisini gerçekten iyi seçmiş. Korkarım haklısın. Yüzük, Shire'da uzun süre daha saklı kalamaz; diğerlerinin olduğu kadar kendi iyiliğin için de buradan uzaklaşıp Baggins ismini arkanda bırakman lazım. Bu isim Shire dışında veya Yabandiyar'da başını derde sokar. Şimdi sana bir yolculuk ismi vereceğim. Buradan ayrıldığın zaman, ismin Bay Tepedibi olsun.

"Fakat bence tek başına gitmen gerekmiyor. Eğer güveneceğin birisi, senin yanında olmak isteyecek ve senin de meçhul tehlikelere sokmaktan çekinmeyeceğin birisi varsa tek başına gitmene gerek yok. Ama eğer kendine bir yoldaş arayacaksan, seçimini çok dikkatli yap! Ve en yakın dostlarınla bile dikkatli konuş! Düşman'ın hem çok fazla ajanı var, hem de bir suni haber alma yöntemi."

Aniden, sanki bir şeyler dinliyormuş gibi sustu. Frodo hem içerde, hem dışarda etrafın çok sessiz olduğunu fark etti. Gandalf pencerenin yan tarafına doğru süzüldü. Sonra tek hareketle pencereye sıçrayıp, kolunu aşağı uzattı. Bir viyaklama duyuldu ve Sam Gamgee'nin kıvır, çık başı bir kulağından çekilerek pencere hizasına yükseldi.

"Vay, vay, sakalıma hamdolsun!" dedi Gandalf. "Sam Gamgee değil mi bu? Neler yapıyordun acaba?"

"Üstünüze inayet Bay Gandalf Efendi!" dedi Sam. "Hiç! Yani demem o ki, pencerenin dibindeki çimleri biçiveriyodum sadecene." Sözlerine kanıt olarak, çim makasını gösteriyordu bir yandan.

"Hiç sanmıyorum," dedi Gandalf katı bir sesle. "Makasının sesini son duyduğumdan bu yana epey bir zaman geçti. Ne kadar zamandır kulak misafiri oldun?"

"Kulak misafiri mi beyim? Af buyur ama ne dediğini pek anlayamadım. Çıkın Çıkmazı'nda senden başka misafir yok, yeminle yok."

"Salaklaşma! Neler duydun ve neden dinledin?" Gandalf in gözlerinde şimşekler çakıyordu, kaşları da çalı gibi kabarmıştı.

"Bay Frodo, beyim!" diye bağırdı Sam titreyerek. "Canımı yakmasına izin vermeyesin beyim! Beni tuhaf bir şeye çevirmesine izin vermeyesin! ihtiyar babacığımın yüreğine iner valla. Kötü bir niyetim yoktu, şerefim üzerine yemin ederim yoktu beyim!"

"Canını yakmaz," dedi Frodo. Şaşırdığı ve aklı oldukça karıştığı halde, gülmemek için kendini zor tutuyordu. "Benim kadar o da kötü bir niyetin olmadığını biliyor. Ama uzatma da hemen sorularına cevap ver!"

"Şey, beyim," dedi Sam hafif bir tereddütle. "Düşman hakkında, yüzükler hakkında, Bay Bilbo hakkında, sonra beyim, ejderhalar ve ateşli dağlar hakkında ve... ve elfler hakkında tam olaraktan anlayamadığım bir işler duydum. Kendimi tutamadım da ondan dinledim, bilmem ne demek istediğimi anlatabildim mi. Üstüme inayet, amma ve lâkin beyim ben böyle hikâyelere bayılırım, inanırım da bunlara, Ted ne derse desin. Elfler beyim! Onları görmeyi öyle istiyorum ki. Gittiğin zaman, elfleri görmeye beni de alsan olmaz mı beyim?"

Gandalf birdenbire gülmeye başladı. "Gel içeri!" diye haykırdı, her iki elini de uzattığı gibi hayretler içersindeki Sam'i elinde makası ve çim kırpıntılarıyla birlikte kaldırdı, pencereden içeri alıp yere bıraktı. "Elfleri görmeye seni de alsın ha?" dedi; Sam'i tepeden tırnağa süzmekteydi, ama yüzünde hâlâ bir tebessüm vardı. "Demek Bay Frodo'nun gideceğini duydun?"

"Duydum beyim. Zaten o yüzden boğulacak gibi oldum: Anladığım kadarıylan siz de onu duydunuz. Kendimi tutmaya çalışmıştım beyim ama ağzımdan o ses çıkıverdi: Öyle üzülmüştümkine."

"Çaresi yok Sam," dedi Frodo hüzünle. Shire'dan kaçmanın, Çıkın Çıkmazının bildik rahatlıklarına veda etmekten daha acılı ayrılıkları da içereceğini anlamıştı birdenbire. "Gitmem gerekecek. Ama," burada Sam'e dikkatle baktı, "eğer beni gerçekten

düşünüyorsan bunu tamamen gizli tutacaksın. Anladın mı? Eğer tutmazsan, eğer burada duyduklarının tek bir kelimesini bile anlatacak olursan, umarım Gandalf seni benekli bir kurbağaya çevirir ve de bütün bahçeyi de yılanlarla doldurur."

Sam titreyerek dizleri üzerine çöktü. "Kalk ayağa Sam!" dedi Gandalf. "Benim aklıma daha iyi bir fikir geldi. Senin çeneni kapatacak ve bizi dinlediğin için de cezanı bulmam sağlayacak bir şey. Sen de Bay Frodo ile birlikte gideceksin!"

"Ben mi beyim!" diye haykırdı Sam, yürüyüşe çıkacağını anlayan bir köpek gibi ayağa fırlayarak. "Ben, gidip elfleri melfleri görecem! Yaşasın!" diye bağırdı ve bir anda hıçkırıklara boğuldu.

BÖLÜM III

ÜÇ KAFADAR

"Sessizce ve bir an önce ayrılmanız gerek," dedi Gandalf. iki üç hafta geçmişti ve Frodo hâlâ gitmek için bir harekette bulunmuyordu.

"Biliyorum. Fakat aynı anda ikisini birden başarmak zor," diye itiraz ediyordu. "Eğer Bilbo gibi birden ortadan yok olursam hikâye en kısa zamanda tüm Shire'a yayılır."

"Elbette ki ortadan yok olmaman gerekir!" dedi Gandalf. "Bu hiç olmaz! Sana bir an önce dedim, anında demedim. Eğer Shire'dan etrafa pek duyurmadan sıvışmak için bir yol bulabilirsen, bu biraz gecikmene değebilir. Fakat çok oyalanmamalısın."

"Sonbahara ne dersin, Bizim Yaşgünümüze veya daha sonrasına?" diye sordu Frodo. "Sanırım o zamana kadar bir şeyler ayarlayabilirim."

Doğrusunu söylemek gerekirse, işler bu raddeye varınca, harekete geçmeye gönlü hiç mi hiç elvermez olmuştu. Çıkın Çıkmazı yıllardır göründüğünden daha bir rahat görünüyordu gözüne ve elinden geldiğince Shire'daki son yazının tadına varmak istiyordu. Sonbahar geldiğinde en azından gönlünün bir parçasının, her yıl o mevsimde olduğu gibi, yolculuğa çıkmaya daha istekli olacağını biliyordu. Hatta, içinden kararını vermişti bile: ellinci Bilbo'nun da yüz yirmi sekizinci yaşgününde ayrılacaktı. Nedense onun peşinden yola düşmek için en uygun tarih gibi görünüyordu o gün gözüne. Bilbo'yu izlemek aklındaki en önemli fikir ve ayrılma düşüncesini katlanılır kılan tek şeydi. Yüzük'ü ve bu yüzden sonunda nerelere kadar sürüklenebileceğim elinden geldiğince az düşünüyordu. Fakat düşüncelerinin hepsini Gandalf a söylememişti. Büyücünün neler tahmin ettiği ise, her zamanki gibi meçhuldü.

Frodo'ya bakıp gülümsedi. "Pekâlâ," dedi. "Sanırım uygundur ama daha geçe kalmamalı. Çok tedirgin olmaya başladım. Bu arada çok dikkat et, nereye gittiğine dair bir ipucu bırakma! "Ayrıca Sam Gamgee'nin de konuşmaması için göz kulak ol. Eğer konuşursa, onu sahiden kurbağaya çeviririm. Benim nereye gittiğime gelince," dedi Frodo, "bunu ağzımdan kaçırmam biraz zor, çünkü nereye gittiğime dair benim de bir fikrim yok henüz."

"Saçma sapan konuşma!" dedi Gandalf. "Postaneye adresini bırakma demiyorum sana herhalde! Ama Shire'dan ayrılacaksın ve sen iyice uzaklaşıncaya kadar bu gizli kalmalı. Ya Kuzey'e, ya Güney'e, ya Batı'ya, ya Doğu'ya doğru gitmelisin veya o yönlere doğru yola koyulmalısın ve gideceğin istikamet de katiyen bilinmemeli."

"Çıkın Çıkmazı'nı terk etme ve vedalaşma fikrine kendimi o kadar kaptırdım ki, ne yöne doğru gideceğimi hiç düşünmedim bile," dedi Frodo. "Nereye gidebilirim ki? Pusulam ne? Neyi aramam gerekiyor? Bilbo hazine bulmaya gitti, gitti ve döndü; ama görebildiğim kadarıyla, ben bir hazineyi kaybetmek ve bir daha geri dönmemek üzere gidiyorum."

"Görebildiğim kadarıyla diyorsun ama pek ileriyi gördüğün söylenemez," dedi Gandalf. "Ben de göremem. Belki Kıyamet Çatlakları'nı araman gerekecektir; ama belki de bu görev başkalarına düşer: Bilemem. Her halükârda, henüz o uzun yol için hazır değilsin."

"Hem de hiç değilim!" dedi Frodo. "Fakat bu arada, hangi yolu seçeceğim?"

"Tehlikeye doğru gideni; ama ne çok aceleyle, ne de doğrudan," diye cevap verdi büyücü. "Eğer bana soracak olursan, Ayrıkvadi'ye git derim. Gerçi Yol eskisi kadar rahat değil ve yıl devrildikçe daha da kötü olacaktır, ama yine de bu yolculuğun çok tehlikeli olacağını zannetmiyorum."

"Ayrıkvadi!" dedi Frodo. "Çok iyi: Doğuya doğru gidip, Ayrıkvadi'nin yolunu tutacağım. Sam'i elflere misafir götüreceğim, çok mutlu olacaktır." Uçarı bir edayla konuşuyordu, ama Elrond Yanelf in evini görmek ve Uğurlu Halk'tan nicesinin hâlâ huzur içinde yaşadığı o derin vadinin havasını teneffüs etmek için gönlüne aniden bir ateş düşmüştü.

Bir yaz akşamı, Sarmaşık Çalısı ile Yeşil Ejderha'ya şaşırtıcı bir haber ulaştı. Shire'ın

sınırlarında boy gösteren devler ve diğer alâmetler, çok daha önemli bir konu nedeniyle unutuldu: Bay Baggins Çıkın Çıkmazı'nı satıyordu, hatta satmıştı bile hem de Torbaköylü Bagginsler'e!

"Hemi de iyi paraya," dedi bazıları. "Yok pahasına," dedi diğerleri, "alıcı Bayan Lobelia olunca böylesi beklenir zaten." (Otho birkaç yıl önce 102 yaşında, olgun ve dolgun ama hayal kırıklığı içinde bir hobbit olarak hayata gözlerini yummuştu.)

Bay Frodo'nun o güzelim oyuğunu neden sattığı ise, fiyatından daha çok tartışma konusuydu. Birkaç kişi Frodo'nun parasının tükenmekte olduğuna dair Bay Baggins'in de imalar yoluyla desteklediği bir teoriye inanıyordu: Hobbitköy'ü terk edecek, satışın geliriyle Erdiyarı'ndaki Brandybuck akrabalarının yanında sakin bir yaşam sürecekti. "Torbaköylü Bagginsler'den mümkün olduğu kadar uzakta," diye ekliyordu bazıları buna. Fakat Çıkın Çıkmazı'ndaki Bagginsler'in muazzam bir servete sahip olduğu fikri kafalarda öylesine yer etmişti ki, çoğunluk bu teoriye bir türlü inanamıyordu; kendi hayal güçlerinin yarattığı, mantıklı veya mantıksız herhangi bir şeye inanmak buna inanmaktan daha kolaydı: Çoğunun hayal gücü de, bu olayı Gandalf in mesnedi henüz ortaya çıkmamış karanlık bir dalaverası olarak yorumluyordu. Sessiz sedasız oturup gündüzleri hiç ortaya çıkmadığı halde, herkes onun "Çıkın Çıkmazı'nda saklandığı"ndan haberdardı. Fakat, bu yer değişikliğinin büyücülük tertiplerine ne ölçüde bağlı olduğu bir yana, kesin olan bir gerçek vardı: Frodo Baggins, Erdiyarı'na geri dönmekteydi.

"Evet, bu sonbaharda taşınacağım," diyordu. "Merry Brandybuck bana küçük bir oyuk, ya da belki küçük bir ev bulacak."

Aslında Merry'nin yardımıyla Erşehir'in gerisindeki Çukurçay'ın kırlarında küçük bir ev seçip almıştı bile. Sam dışında herkese karşı, kalıcı olarak oraya yerleşecekmiş gibi davranıyordu. Doğuya doğru yola çıkma karan vermişti ona bu fikri; çünkü Erdiyarı Shire'ın doğu sınırındaydı ve çocukluğunda orada yaşamış olması, geriye dönüşünü en azından daha inandırıcı kılabilirdi.

Gandalf, Shire'da iki aydan fazla bir süre kaldı. Derken, haziranın sonunda bir akşam, Frodo'nun planı nihayet ayarlandıktan az sonra, birdenbire ertesi sabah tekrar yola koyulacağını söyledi. "Sadece kısa bir süre için diye umuyorum," dedi. "Ama güney sınırlarının ötesine geçip, mümkün olursa biraz bilgi toplamaya çalışacağım. Haddinden fazla aylaklık ettim."

Rahat bir edayla konuşuyordu, ama Frodo onun endişeli olduğu hissine kapılmıştı. "Bir şey mi oldu?" diye sordu.

"Yoo hayır; fakat huzurumu kaçıran bir şey duydum, gidip bir bakmamda fayda var. Eğer derhal yola koyulmanız gerektiği sonucuna varırsam hemen geri gelir, veya en azından bir haber yollarım. Bu arada sen planına sadık kal; fakat her zamankinden daha dikkatli ol, özellikle de Yüzük konusunda. Bir kere daha hatırlatayım: Yüzüğü kullanma!"

Şafak vakti gitti. "Her an geri gelebilirim," dedi giderken. "En azından veda davetine yetişirim. Yeniden düşündüm de, galiba Yol'da yanınızda olmam daha iyi olacak."

Frodo başta bir hayli tasalanıp, Gandalf in ne duymuş olabileceğini epey düşündü; fakat zamanla huzursuzluğu azaldı ve güzel havalarda sorunlarını bir süre için unuttu. Shire gelmiş geçmiş en güzel yazlarından ve en bereketli güzlerinden birini yaşamaktaydı bu sene: Ağaçlar elma yüklüydü, bal kovanlardan taşıyordu, mısırlar da uzun ve dolgundu.

Frodo tekrar Gandalf ı merak etmeye başladığında, sonbahar epey ilerlemişti. Eylül ayı geçiyordu ve hâlâ ondan bir haber çıkmamıştı. Yaşgünü ve dolayısıyla taşınma günü yaklaşıyor, fakat o hâlâ ne görünüyor ne de bir haber yolluyordu. Çıkın Çıkmazı hareketlenmeye başladı. Frodo'nun birkaç arkadaşı, toparlanmasına yardım etmek için Çıkın Çıkmazı'nda kalmaya geldiler: Fredegar Toluk ile Folco Boffin ve tabii en yakın dostları olan Pippin Took ile Merry Brandybuck. Birlikte bütün oyuğun altını üstüne getirdiler.

Eylülün yirmisinde, Frodo'nun satmamış olduğu mobilyaları ve eşyaları taşıyan ağzına kadar dolu iki adet kapalı yük arabası, Brendibadesi Köprüsü üzerinden Erdiyarı'na, yeni evine doğru yola koyuldu. Ertesi gün Frodo ciddi ciddi endişelenmeye başladı ve sürekli Gandalf m yolunu gözler oldu. Perşembe, yani yaşgünü sabahı, aynı yıllar önce Bilbo'nun büyük davetinde olduğu gibi açık ve güzel bir gün doğdu. Gandalf hâlâ kayıptı. Akşam

Frodo veda davetini verdi: Küçük bir davetti bu, yalnızca dört yardımcısı ile kendisini içeren sade bir akşam yemeği; ama Frodo huzursuzdu ve canı hiç eğlence çekmiyordu. Genç arkadaşlarından o kadar kısa bir süre sonra ayrılacak olmak içine oturmuştu. Bunu onlara nasıl söyleyeceğini düşünüp duruyordu.

Öte yandan, dört genç hobbitin keyfine diyecek yoktu ve kısa bir süre sonra Gandalf in yokluğuna rağmen davet son derece neşelendi. Yemek odasında bir masa ile sandalyelerden başka eşya yoktu, ama yemek güzeldi ve güzel de bir şarap vardı: Frodo'nun şarapları Torbaköylü Bagginsle're yapılan satışa dahil değildi.

"T.B.'lerin pençesine düşen eşyalarımın kaderi ne olacak bilmem, ama en azından bunun için iyi bir yuva buldum!" dedi Frodo bardağını başına dikerken. Sözünü ettiği, Eski Bağlar'ın son yudumuydu.

Bir sürü şarkı söyleyip, birlikte yaptıkları birçok şeyi konuştuktan sonra, Bilbo'nun yaşgünü şerefine kadeh tokuşturdular ve Frodo'nun âdeti üzere hem onun hem de Bilbo'nun sağlığına içtiler. Sonra birazcık hava almak, yıldızlara göz atmak için dışarı çıktılar, ardından da gidip yattılar. Frodo'nun daveti bitmiş ve Gandalf gelmemişti.

Ertesi sabah, kalan bavulları başka bir yük arabasına yüklemekle geçti. Sonra Merry arabanın yönetimini alıp Tombiş (yani Fredegar Toluk) ile yola koyuldu. "Birinin oraya gidip sen gelmeden evi ısıtması lazım," dedi giderken, "Hadi sağlıcakla eğer yolda uyuyup kalmazsanız öbür gün görüşürüz!"

Öğlen yemeğinden sonra Folco eve gitti ama Pippin kaldı. Frodo huzursuz ve endişeli, boşu boşuna Gandalftan gelecek bir ses duymak için etrafı dinleyip duruyordu. Hava kararıncaya kadar beklemeye karar verdi. O saatten sonra, eğer Gandalf onu mutlaka görmek isterse Çukurçay'a giderdi artık; hatta oraya onlardan daha önce varabilirdi. Çünkü Frodo yürüyerek gidecekti. Başka sebeplerin yanı sıra, asıl Shire'ı son bir kez görmek ve tadını çıkarmak için, Hobbitköy'den Erşehir Safına kadar pek de acele etmeden yürümeyi planlamıştı.

"Bana da biraz idman olur," dedi yan yarıya boşalmış holdeki tozlu aynada kendine bakarken. Epey bir zamandır uzun ve zahmetli bir yürüyüş yapmamıştı ve aynadaki yansıması hiç de formda gibi görünmüyordu gözüne.

Öğlen yemeğinden sonra, Torbaköylü Bagginsler, yani Lobeliaile kum şansı saçlı oğlu Lotho çıkagelip Frodo'nun bütün tadını kaçırdılar. "Nihayet bizim oldu!" dedi Lobelia, içeriye adımını atar atmaz. Bu pek kibarca bir davranış olmadığı gibi, doğru da sayılmazdı; çünkü Çıkın Çıkmazı'nın satışı gece yarısından sonra geçerli olacaktı. Fakat Lobelia belki de hoş görülebilirdi: Çıkın Çıkmazı için bir zamanlar umduğundan tam yetmiş yedi yıl daha uzun bir süre beklemeye mecbur kalmıştı ve artık yüz yaşındaydı. Her neyse, şimdi parasını ödediği şeylerden giden olmasın diye kontrole gelmişti ve anahtarları istiyordu. Koskoca bir envanter defteriyle gelip her şeyi tek tek göz den geçirdiği için onu ikna etmek uzun bir zaman aldı. Nihayet Lotho'yu, yedek anahtarı ve diğer anahtarın da Çıkınsaçması Sıraoyuklan'ndaki Gamgeeler'e bırakılacağı sözünü alıp ayrıldı. Bu arada burnundan soluyup, Gamgeeler'in gece, oyuğu yağmalayacak tıynette olduklarını düşündüğünü ima etmekten de geri kalmadı. Frodo ona çay may ikram etmedi.

Kendisi çayını Pippin ve Sam Gamgee ile birlikte mutfakta içti. Sam'in de "Bay Frodo'nun işleriyle ilgilenmek ve bahçeciğine bakmak için" Erdiyarı'na gideceği resmen açıklanmıştı; bu, Babahk'ın da onayladığı bir karardı, ama Lobelia'yla komşu olmanın sıkıntısını hiç mi hiç hafifletmiyordu.

"Çıkın Çıkmazı'ndaki son yemeğimiz!" dedi Frodo sandalyesini geri iterken. Bulaşığı Lobelia'ya bıraktılar. Pippin ile Sam üçünün sırt çantalarını kayışlarla bağlayıp verandaya yığdı. Pippin bahçede son bir kez dolaşmaya çıktı. Sam ortalıktan yok oldu.

Güneş battı. Çıkın Çıkmazı hüzünlü, kasvetli ve darmadağınık görünüyordu. Aşina odalarda gezinen Frodo, kavuşan güneşin ışıklarının duvarlar üzerinde solduğunu, gölgelerin köşelerinden çıkmaya başladığını gördü, içeriler yavaş yavaş karardı. Dışan çıktı, patikanın sonundaki bahçe kapısına ve oradan da Tepe Yolu'ndan biraz aşağı doğru yürüdü. Gandalf m alacakaranlığın içinden büyük adımlarla çıkıp geleceğini ümit ediyordu biraz biraz.

Hava açıktı ve yıldızlar giderek parlıyordu. "Güzel bir gece olacak," dedi yüksek sesle.

"Yeni bir başlangıç için çok iyi. Canım yürümek istiyor. Etrafta daha fazla avare avare gezmeye dayanamayacağım. Artık yola çıkıyorum, Gandalf da beni izlesin." Geriye gitmek için döndü ve durdu, çünkü kulağına Çıkınsaçması Sıraoyuklan'nın sonundaki dönemecin gerisinden sesler gelmişti. Seslerden biri kesinlikle yaşlı Babalık'a aitti; diğeri yabancı ve nedense nahoş bir sesti. Onun ne söylediğini anlayamıyordu, ama Babalık'ın oldukça tiz perdeden cevaplarını duyabiliyordu. Yaşlı adam bozulmuş gibiydi.

"Hayır, Bay Baggins gitti. Bu sabah gitti, benim Sam de onlan birlikte gitti: En azından bütün eşyası gitti. Evet, sattı ve gitti dedim ya. Neden mi? Nedeni beni de alakadar etmez, seni de. Nereye mi? Gizlisi saklısı yok. Erşehir'e ya da işte öyle bir yerlere gitti, o yanda, aşşada. Evet, öyle bayağı uzak. Ben kendim te oralara kadar gitmedim hiç; o Erdiyarlılar tuhaf tiplerdir. Hayır, haber falan iletemem. Hayırlı geceler olsun!"

Ayak sesleri Tepe'den aşağı doğru uzaklaştı. Frodo, bu adımlar yukarı doğru gelmediği için neden bu kadar ferahladığını merak eder gibiydi. "Her yaptığımı merak edip bin bir soru sormalarından usandım artık sanırım," diye düşündü. "Hepsi de ne meraklı şeyler!" Babalık'a gidip soruşturanın kim olduğunu sormak geçti aklından; fakat (belki de bir hata yaparak) bundan vazgeçti ve dönüp hızla geriye, Çıkın Çıkmazı'na yürüdü.

Pippin verandada sırt çantasının üzerinde oturuyordu. Sam ortalıkta yoktu. Frodo karanlık kapıdan içeri adım atü. "Sam!" diye seslendi. "Sam! Vakit geldi!"

İçeriden, uzaklardan bir yerden, "Geliyorum beyim!" diye bir cevap duyuldu ve kısa bir süre sonra da Sam ağzını silerek ortaya çıktı. Mahzendeki bira fıçısıyla vedalaşmıştı.

"İyice doldurdun mu Sam?" diye sordu Frodo. "Evet beyim. Artık bu bana epey gider beyim." Frodo yuvarlak kapıyı kapatıp kilitledi, anahtarları Sam'e verdi. "Bir koşu bunu sizin eve götür, Sam!" dedi. "Sonra Sıraoyuklar'dan kestirmeden koşup, çayırların arkasındaki patikanın kapısında bize yetiş. Bu gece köyün içinden geçmeyeceğiz. Etrafta çok fazla meraklı göz ve delik kulak var." Sam bütün hızıyla koşup gitti.

"Eh, sonunda yola çıkıyoruz!" dedi Frodo. Çantalarını sırtlayıp sopalarını ellerine aldılar ve köşeyi dönerek Çıkın Çıkmazı'nın batı tarafına doğru yürüdüler. "Hoşçakal!" dedi Frodo, boş karanlık pencerelere bakarak. Elini salladı, döndü ve (kendisi bilmese de, Bilbo'nun tuttuğu yolu izleyerek) bahçe yolundan aşağı Peregrin'in arkasından hızla seyirtti. Aşağıdaki çitin alçak yerinden atladılar ve tarlalara vurup tıpkı otlar arasındaki bir hışırtı gibi karanlığa karıştılar.

Tepe'nin bati yamacının eteğinde, dar bir patikaya açılan bahçe kapısına vardılar. Burada durup sırt çantalarının kayışlarını ayarladılar. Bir süre sonra Sam acele acele yürüyerek ve nefes nefese çıkageldi; ağır çantasını omuzlarının üstüne oturtmuş, başına da şapka adını verdiği uzun ve şekilsiz bir keçe torba takmıştı. Loş ışıkta aynı bir cüceye benziyordu.

"Eminim en ağır şeyleri bana verdiniz," dedi Frodo. "Salyangozlara ve evlerini sırtlarında taşıyan ne kadar yaratık varsa hepsine çok acıyorum."

"Ben daha bir sürü şey alabilirim beyim. Benim bohçam epey hafif," dedi Sam yiğitçe yalan söyleyerek.

"Sakın ha, Sam!" dedi Pippin. "Taşısın, iyi gelir. O neyi emrettiyse, biz onu koyduk çantasına. Son zamanlarda çok gevşemişti zaten; hele kendi ağırlığını biraz eritsin, yükü de daha hafif gelecektir."

"Bu fukara yaşlı hobbite merhamet edin!" diye güldü Frodo. "Erdiyarı'na varmadan bir söğüt değneği kadar incecik olacağıma hiç şüphe yok. Ama saçmalıyordum. Korkarım sen kendine düşenden de fazlasını taşıyorsundur Sam, bir dahaki sefere denklerimizi yaparken kontrol edeceğim." Tekrar sopasını eline aldı. "Eh, hepimiz karanlıkta yürümeyi seviyoruz," dedi, "yatmadan önce birkaç mili arkamızda bırakalım."

Kısa bir süre batıya doğru giden patikayı izlediler. Sonra patikadan ayrılıp sola döndüler, sessizce tekrar tarlalara vurdular. Taflanlar ve ağaçlıklar boyunca tek sıra halinde ilerliyorlardı, dört bir yan gecenin karanlığına bürünmüştü. Koyu renkli pelerinleriyle, sanki hepsinin birer sihirli yüzüğü varmış gibi görünmez olmuşlardı. Hepsi birer hobbit olduğu ve sessiz olmaya çalıştıkları için, hobbitlerin duyabileceği bir çıtırtı bile çıkartmıyorlardı. Tarla ve koruluklardaki vahşi varlıklar bile onların geçtiğini pek fark etmedi.

Bir süre sonra Hobbitköy'ün batısında dar tahta bir köprüden Su' yu aştılar. Dere burada, kıyıları beli bükük akçaağaçlarla süslü, kıvrım büklüm kara bir kurdeleden ibaretti. Güneye doğru bir iki mil daha ilerleyip, Brendibadesi Köprüsü'nden gelen büyük yolu çabuk çabuk geçtiler; Artık Took diyar ındaydılar; güney doğuya doğru dönerek Yeşil Tepe Yurdu'na yöneldiler, tik yokuşları tırmanmaya başlarken dönüp arkalarına baktılar; Hobbitköy ışıklarının uzakta, latif Su vadisinde göz kırptığını görebiliyorlardı. Çok geçmeden bu görüntü kararan arazinin kıvrımları arasında yokoldu, gri göleti yanındaki Subaşı da birazdan onu izledi. Son çiftliğin ışıklan da iyice geride, ağaçların arkasında kalınca, Frodo dönüp elini sallayarak veda etti.

"Acaba bir daha bu vadiye hiç bakabilecek miyim," diye mırıldandı.

Aşağı yukarı üç saat kadar yürüdükten sonra, mola verip dinlendiler. Gece berrak, serin ve yıldızlıydı, fakat dumana benzeyen sis örtüleri derelerden ve derin çayırlardan yükselerek tepenin yanlarından tırmanıyordu. Başlarının üzerinde, hafif rüzgârda salınan yan çıplak huş ağaçları, solgun göğün önünde siyah bir ağ gibiydi. Çok sade bir yemek yediler (hobbitlere göre) ve tekrar yollarına devam ettiler. Kısa bir süre sonra, dolana dolana, tınmana ine, önünde uzanan karanlıkta solup giden dar bir yola vurdular: Ormansaray'a, Kütük'e ve Erşehir Şat'ına giden yol. Su Vadisi'ndeki ana yoldan tırmanarak uzaklaşıyor, Yeşil Tepeler'in eteklerinden Doğudirhem'in ücra bir köşesi olan Ormanlık Uç'a doğru dolanıyordu.

Bir süre sonra, kuru dallarını gecenin içinde hışırdatan yüksek ağaçlar arasından geçen derin bir patikaya daldılar. Çok karanlıktı, îlk başta kâh konuştular, kâh artık meraklı kulaklardan uzaklaşmış oldukları için birlikte ezgiler mırıldandılar. Sonra sessizce yürümeye devam ettiler; derken Pippin geri kalmaya başladı. Sonunda, dik bir yokuşu tırmanırlarken durdu ve esnedi.

"Çok uykum geldi," dedi, "yakında yola yığılıp kalacağım. Ayakta mı uyuyacaksınız siz? Neredeyse geceyarısı oldu."

"Karanlıkta yürümeyi sevdiğini zannediyordum," dedi Frodo. "Ama çok acelemiz yok. Merry bizi öbür gün herhangi bir saatte bekliyor; yani daha neredeyse iki günümüz var demektir, ilk uygun yerde dururuz."

"Rüzgâr Batı'dan esiyor," dedi Sam. "Eğer bu tepenin öbür yamacına geçersek pek güzel korunaklı ve rahat bir yer bulabiliriz beyim. Yanlış hatırlamıyorsam ilerde kuru bir köknarlık olacak." Sam Hobbitköy'ün yirmi mil civarını iyi tanırdı, ama bütün coğrafya bilgisinin sının da buydu.

Tepeyi aşar aşmaz köknar ağaçları öbeğine denk geldiler. Yoldan ayrılıp ağaçların reçine kokulu derin karanlığına girdiler ve ateş yakmak için kuru dal ve kozalak topladılar. Çok geçmeden, ulu bir köknar ağacının dibinde çıtırdıyan neşeli bir ateşleri olmuştu bile; başlan önlerine düşmeye başlayıncaya kadar ateşin etrafında oyalandılar. Sonra pelerin ve battaniyelerine sarınıp ulu ağacın köklerinin birer köşesine kıvrıldılar ve kısa bir sürede uykuya daldılar. Gözcü bırakmamışlardı; Frodo bile henüz bir tehlike beklemiyordu, çünkü hâlâ Shire'ın göbeğindeydiler. Ateş söndüğünde bir iki yaratık gelip onlara baktı. Kendi işi peşinde ormandan geçmekte olan bir tilki birkaç dakikalığına durup kokladı.

"Hobbitler!" diye düşündü. "Bakalım daha neler göreceğiz? Bu memlekette garip şeyler olduğunu duymuştum, fakat bir hobbitin açık havada, ağaç altında uyuduğu az görülür doğrusu. Üç tane birden! Bunun arkasında muazzam derecede tuhaf bir şey olmalı." Oldukça haklıydı fakat hikâyenin gerisini hiçbir zaman öğrenemedi.

Sabah soluk ve ıslak bir biçimde geldi. Önce Frodo uyanıp ağacın kökünün sırtında bir delik oyduğunu, boynunun da tutulduğunu fark etti. "Zevk için yürümekmiş! Neden arabayla gitmedim ki?" diye düşündü, her yolculuğun başında yaptığı gibi. "Üstelik bütün o güzelim kuş tüyü yataklarım da Torbaköylü Bagginsler'e satıldı! Bu ağaç kökleri onlara daha çok yakışırdı." Gerindi. "Kalkın bakalım hobbitler!" diye seslendi. "Güzel bir sabah."

"Neresi güzelmiş bunun?" dedi Pippin tek gözüyle battaniyesinin kenarından bakarak. "Sam! Saat dokuz buçukta kahvaltı hazır olsun! Banyo suyunu ısıttın mı?"

Sam, şiş gözlerle yerinden sıçradı. "Hayır beyim, hazırlamadım beyim!" dedi.

Frodo Pippin'in üzerindeki battaniyeye asılıp onu yuvarladıktan sonra ağaçlığın

kenarına doğru yürüdü. Güneş uzakta, doğuda, dünya üzerinde kalın bir tabaka halinde uzanan sisin içinden kıpkızıl yükselmekteydi. Al ile altın rengi vurmuş sonbahar ağaçları, kökleri yokmuş da gölgeli bir denizde yelken açmış gibiydiler. Frodo'nun biraz altında, sol tarafta, yol dik bir açıyla bir çukura doğru iniyor ve gözden kayboluyordu.

Geri döndüğünde Sam ile Pippin ateşi yakmışlardı. "Su!" diye bağırdı Pippin. "Su nerede?"

"Suyu cebimde taşıyacak değilim ya," dedi Frodo. "Su aramaya gittiğini düşünmüştük," dedi yiyecekleri ve kap kaçağı yerleştirmekle meşgul olan Pippin. "Şimdi gidip bulsan iyi olur." "Sen de gel madem," dedi Frodo, "su şişelerim de getiriver." Tepenin eteğinde bir dere vardı. Şişelerini ve minik kamp çaydanlığını, suyun gri bir taş çıkıntısından birkaç metre aşağı döküldüğü küçük bir çağlayandan doldurdular. Şu buz gibiydi; ellerini ve yüzlerini yıkarlarken öfleyip pöflediler.

Kahvaltıları bitip çantalar tekrar toplandığında saat onu geçiyordu; gün açılıp, ısınmaya başlamıştı. Yokuştan aşağı indiler; dereyi, yolun altından aktığı bir yerden geçtiler ve bir sonraki yokuşa tırmandılar, sonra bir tepeyi daha tırmanıp indiler; sonuçta pelerinleri, battaniyeleri, su, yiyecek ve diğer eşyalan onlara ağır bir yük gibi gelmeye başladı.

O gün yapacakları yürüyüş hem sıcak, hem de yorucu olacağa benziyordu. Ne var ki, birkaç mil sonra yol bir inip bir çıkmaktan vazgeçti: Yorgun zigzaklar çizerek dik bir uçurumun tepesine kadar çıktı ve oradan son kez aşağı inmeye hazırlandı. Önlerinde, uzakta kahverengi bir ormanın pusu içinde eriyen küçük ağaç kümeleriyle lekelenmiş daha alçak araziler uzanıyordu. Ormanlık Uç üzerinden Brendibadesi Nehri'ne doğru bakmaktaydılar. Yol önlerinde ip gibi kıvrılıp gidiyordu.

"Yol sonsuza kadar gider," dedi Pippin; "ama ben dinlenmeden gidemeyeceğim. Tam öğlen yemeği zamanı." Yolun uçurum tarafına oturdu ve uzağa, gerisinde Nehrin ve bütün yaşamını geçirmiş olduğu Shire'ın sonunun uzandığı doğudaki pusa baktı. Sam yanında, ayaktaydı. Yuvarlak gözleri faltaşı gibi açılmıştı çünkü şimdiye kadar hiç görmediği topraklardan yeni bir ufka doğru bakıyordu.

"O ormanlarda elfler var mı?" diye sordu.

"Benim duyduğum kadarıyla hayır," dedi Pippin. Frodo sessizdi, O da, daha önce hiç görmemişçesine gözleriyle yolu izleyerek doğuya bakıyordu. Birdenbire, yüksek sesle ama sanki kendi kendine konuşurmuş gibi yavaşça, kelimeler döküldü dudağından:

Yol hiç bitmez, uzar gider

Başladığı kapıdan

Az gittik uz gittik ama

Gücüm yettikçe yola devam

Bacaklarım yorulsa da

Sürürüm varana dek anayola

Yollarla işler birleşir orada

Bilmem yolculuk sonra ne yana

"Bu biraz Bilbo'nun şiirlerine benziyor," dedi Pippin. "Yoksa senin uydurmalarından mı? Pek de moral veriyor sayılmaz."

"Bilmiyorum," dedi Frodo. "Öyle, bir anda geldi işte, sanki kendim uyduruyormuşum gibi; ama belki de vaktiyle işittiğim bir şeydir. Gerçekten de, gitmeden önce son yıllarındaki Bilbo'yu hatırlatıyor bana. Sadece tek bir Yol olduğunu söylerdi sık sık; büyük bir nehir gibiydi bu Yol: Her kapı eşiği onun kaynaklan, her patika da kollanydı. 'Kapıdan çıkmak tehlikeli iştir Frodo,' derdi. 'Yola adımını atarsın ve eğer ayağını sağlam tutmazsan nereye sürükleneceğin belli olmaz.

Farkında mısın, bu Kuyutorman'ın içinden geçen patikanın ta kendisi, ve fırsat verirsen seni alıp Yalnız Dağ'a veya daha uzak ve kötü yerlere de götürebilir.' Çıkın Çıkmazı'nın ön kapısındaki patikada söylerdi bunları, özellikle de uzun bir yürüyüşten döndüğü zamanlar."

"Vallahi, en azından bir saatliğine, yol beni hiçbir yerlere sürükleyip götüremez," dedi

Pippin, çantasının bağlarını çözerken. Diğerleri de onu kendilerine örnek aldılar, çantalarını bayıra yaslayıp bacaklarım yola doğru salladılar. Biraz dinlendikten sonra güzel bir öğlen yemeği yiyip, biraz daha dinlendiler.

Onlar tepeden inmeye koyulduklarında güneş de alçalmaya başlamıştı, çevrelerindeki arazi öğleden sonranın ışığıyla aydınlanıyordu. Bu ana kadar, yolda daha bir kişiye bile rast gelmemişlerdi. Bu yol yük arabalarına uygun sayılamayacağından pek kullanılmazdı ve zaten Ormanlık Uç'a da pek gelip giden olmazdı. Bir saat kadar daha yürümüşlerdi ki, Sam durup etrafa kulak kabarttı. Artık düzlükteydiler ve yol o kadar dolanıp kıvrıldıktan sonra önlerinde, yaklaşmakta olan ormanları haber veren tek tuk yüksek ağaçların bulunduğu otluk bir arazinin ortasından dosdoğru uzanıyordu.

"Arkamızdaki yoldan gelen bir midilli veya at sesi duyuyorum," dedi Sam.

Arkalarına baktılar ama yolun dönemeci uzağı görmelerine engel oluyordu. "Acaba arkamızdan gelen Gandalf mı?" dedi Frodo; ama daha bunu söylerken böyle olmadığını hissetti ve aniden kendini atlıdan saklama isteği geldi içinden.

"Pek önemli olmayabilir," dedi özür dilercesine, "ama yol üzerinde görülmek istemiyorum kimse görmese, en iyisi. Yaptıklarımın dikkat çekip konuşulmasından bıktım. Hem eğer gelen Gandalf ise," diye ekledi yeni bir fikirle, "bu kadar geç kaldığı için onu korkutuveririz. Hadi saklanalım!"

Diğer ikisi sola, yoldan çok uzak olmayan bir çukura koştular çarçabuk. Orada yere kapandılar. Frodo bir an tereddüt etti: Merak duygusu ya da başka bir duygu, saklanmak için duyduğu istek ile çarpışıyordu. Nal sesleri yaklaşmaktaydı. Son anda, gölgesi yolu kaplayan bir ağacın arkasında kalan bir küme uzun otun arasına dalıverdi. Sonra başını kaldırıp, kocaman köklerin birinin ardından dikkatle yola baktı.

Dönemeçten siyah bir at, bir hobbit midillisi değil, kocaman bir at çıkageldi; atta, eğerin üzerinde çömelmiş gibi duran, sadece üzengiler üzerindeki çizmeleri görünecek şekilde kocaman kara bir pelerine sarınmış, kukuletasını başına çekmiş iri yarı bir adam oturmaktaydı; yüzü gölgede kalıyor ve seçilmiyordu.

Ağacın olduğu yere, Frodo'yla bir hizaya gelince, at durdu. Süvari silueti, sanki etrafı dinlercesine başı önüne eğik, kıpırdamadan oturdu. Kukuletanın içinden, sanki birisi çok hafif bir kokuyu yakalamaya çalışıyormuş gibi bir burun çekme sesi geliyordu; süvarinin başı da yolun bir o tarafına, bir bu tarafına dönmekteydi.

Frodo'nun üzerine aniden akla sığmaz bir ortaya çıkarılma korkusu geldi ve Yüzük'ünü düşündü. Nefes almaya bile cesaret edemiyordu, ama onu cebinden çıkarma arzusu o kadar kuvvetlendi ki yavaş yavaş eli hareket etti. Yüzük'ü parmağına bir geçirse emniyette olacağını hissediyordu. Gandalfın nasihati anlamsızdı. Bilbo Yüzük'ü kullanmıştı. "Hem, hâlâ Shire'dayım," diye düşündü ve eli Yüzük'ün asılı durduğu zincire değdi. Tam o anda sürücü yerinde doğruldu, dizginleri silkti. At önce yavaş adımlarla, sonra hızlı bir tırısla, yoluna devam etti.

Frodo yolun kenarına kadar sürünüp, uzakta küçülünceye kadar atlıyı gözledi. Pek emin olamıyordu ama sanki, at tam gözden kaybolmadan önce aniden dönerek sağ taraftaki ağaçların içine girmişti.

"Eh, işte ben buna tuhaf derim, hatta ürkütücü," diye kendi kendine söylenerek arkadaşlarının yanına gitti Frodo. Pippin ile Sam otların arasından kafalarını bile kaldırmamış ve hiçbir şey görmemişlerdi; Frodo atlıyı ve garip hareketlerini onlara da anlattı.

"Nedenini açıklayamıyorum ama sanki beni arıyor, beni bulmak için havayı kokluyor gibi geldi bana; ayrıca beni bulmaması gerektiğini iliklerime kadar hissettim. Daha önce Shire'da böyle bir şey ne görmüştüm, ne de hissetmiştim."

"İyi de, Büyük Ahali'den birinin bizimle ne işi olabilir?" dedi Pippin. "Ayrıca dünyanın bu yöresinde işi ne?"

"Etrafta bazı insanlar var," dedi Frodo. "Güneydirhem'de Büyük Ahali bir takım olaylar çıkarmıştı yanılmıyorsam. Fakat bu atlı gibi birini hiç duymamıştım. Nereden geliyor acaba?"

"Affınıza sığınarak," diye söze karıştı Sam aniden. "Onun nereden geldiğini biliyorum. Hobbitköy'den geliyor buraya bu kara atlı, tabii eğer birden fazla atlı yoksa. Ve nereye

gittiğini de biliyorum."

"Ne demek istiyorsun," dedi Frodo sertçe, ona şaşkınlık içersinde bakarak. "Neden daha önce konuşmadın?"

"Şimdi hatırladım beyim. Şöyle olduydu: Dün akşam, anahtarı bizim oyuğa götürdüğümde babam şöyle dediydi: Bak hele Sam!, dediydi. Bu sabah Bay Frodo'ylan gittin zannediyordum. Çıkın Çıkmazı'ndan Bay,Baggins'i soran yabancı bir herif geldiydi, daha şimdi gitti. Onu Erşehir'e yolladım. Adamın halini pek beğendim de sayılmaz hani. Bay Baggins'in bütün bütün taşındığını duyunca felaket şekilde bozuldu. Bana tısladı, bayağı tısladı. Tüylerim diken diken oldu. Nasıl bir adamdı, dediydim ben Babalık'a. Bilmiyorum, dediydi bana; ama hobbit değildi. Uzun boylu ve kara gibi bir şeydi, üzerime üzerime geliyordu. Yabancı yerlerden gelen Büyük Ahali'den biriydi galibam. Bir tuhaf konuşuyordu.

"Siz bekliyorsunuz diye, kalıp danasını dinleyemedim beyim; hem ben şahsen pek önem vermediydim. Babalık artık yaşlanmaya başladı, gözleri de pek iyi değil, hem bu adam Tepe'ye tırmanıp Babalık'ı bizim Sıraoyuklar'ın sonunda hava alırken bulduğunda hava da enikonu kararmıştı herhalde. Elverir ki o yahut ben bir ziyanlık yapmamışızdır beyim."

"Babalık'ı zaten suçlayamayız," dedi Frodo. "Aslında ben de beni soruşturduğu belli olan bir yabancıyla konuştuğunu duydum, neredeyse gidip konuştuğunun kim olduğunu da soracaktım. Keşke sorsaydrnı, ya da keşke sen bana daha önce anlatmış olsaydın. O zaman yolda daha dikkatli olabilirdim."

"Yine de, bu atlı ile Babalık'ın yabancısı arasında bir bağ olmayabilir," dedi Pippin. "Hobbitköy'den yeterince gizli çıktık, ayrıca bizi nasıl takip edebileceğini de anlamış değilim."

"Peki ya o havayı koklama işine ne dersiniz beyim?" dedi Sam. "Sonra Babalık, adamın kara biri olduğunu söyledi."

"Keşke Gandalf ı bekleseydim," diye mırıldandı Frodo. "Ama belki de o zaman işleri daha da karıştırmış olurdum."

"O halde sen bu atlı hakkında ya bir şeyler biliyorsun, ya da tahmin ediyorsun," dedi mırıltı halindeki sözleri yakalayan Pippin. "Bilmiyorum ve tahmin de etmek istemiyorum," dedi Frodo. "Pekâlâ kuzen Frodo! Eğer gizemli bir hava takınmak istiyorsan şimdilik sırrını kendine saklayabilirsin. Bu arada biz ne yapacağız? Ben bir lokma bir şey yiyip, bir yudum içmek isterim şahsen ama her nedense buradan bir an önce uzaklaşmamız gerektiğini düşünüyorum.

Görünmez burnuyla havayı koklayan atlı muhabbetiniz keyfimi kaçırdı."

"Evet, galiba hemen harekete geçmeliyiz," dedi Frodo; "fakat yoldan değil bakarsın o atlı yine gelir, veya başka bir tanesi onu izliyordur. Bugün epey bir yol katetmemiz lazım. Erdiyan'na hâlâ çok yol var."

Tekrar yola koyulduklarında, ağaçların otlar üzerindeki gölgeleri uzun ve inceydi. Artık yolun solundan, bir. taş atımı mesafeden ilerliyor, mümkün olduğunca yoldan görünmemeye çalışıyorlardı. Fakat bu durum işlerini zorlaştırmıştı; çünkü otlar sık ve düğüm düğümdü, zemin gayri muntazamdı ve ağaçlar da giderek öbeklenmekteydi.

Güneş arkalarındaki dağlarda kıpkızıl batıp akşam çökmeye başlarken, nicedir dümdüz gittiği büyük düzlüğün sonunda, tekrar yola döndüler. Tam o noktada yol sola dönüyor ve Yale ovalarına inerek Kütük'e devam ediyordu; fakat bir patika da yoldan sağa doğru ayrılıp yaşlı bir meşe ormanından dolanarak Ormansaray'a ulaşıyordu. "Bizim yolumuz bu," dedi Frodo.

Yol ayrımını çok geçmeden, koca gövdeli bir ağaca vardılar: Ağaç hâlâ canlıydı, çoktan kırılıp kopmuş kollarının yerine filizlenen küçük dallarında yapraklar vardı; ama gövdesinin içi boştu ve yolun aksi yönündeki bir çatlaktan içindeki kovuğa girilebiliyordu. Hobbitler emekleyerek içeri girdiler, kuru yapraklarla çürümüş ağaçtan oluşan zemine oturdular. Yavaş sesle konuşarak ve zaman zaman da etrafa kulak kabartarak dinlenip, hafif bir yemek yediler.

Tekrar patikaya çıktıklarında etraf alacakaranlık olmuştu. Batı rüzgârı dalların arasında iç çekiyordu. Yapraklar fısıldaşmaktaydı. Birazdan yol, sakin ama aralıksız bir

tempoyla akşam karanlığına gömülmeye başladı. Önlerinde, kararmakta olan Doğu'da, ağaçların üzerinden bir yıldız belirdi. Morallerini yüksek tutabilmek için yan yana ve uygun adım yürüyorlardı. Bir süre sonra yıldızlar daha da yoğunlaşıp daha bir parladıkça, üzerlerindeki huzursuzluktan kurtuldular ve artık nal sesleri beklemekten vazgeçtiler. Alçak sesle şarkı mırıldanmaya başladılar; hobbitlerin âdetidir bu, yürüyüşlerde, özellikle de gece eve doğru yaklaşırken, bir şarkı tuttururlar. Çoğu hobbit akşam yemeği veya yatma şarkısı söyler; ama bu hobbitler (gerçi içinde, elbette ki, hem akşam yemeği hem de uyku bahsi geçen) bir yürüyüş şarkısı mırıldanıyordu. Sözlerini Bilbo Baggins yazıp dağlar kadar eski bir melodiye oturtmuştu ve Su Vadisi'ndeki patikalarda yürüyüp

Maccra'dan söz ederlerken Frodo'ya öğretmişti.

Ateş al al yanar ocakta, Döşek serili damın altında; Ama yorulmadık daha Köşeyi dönünce belki bir ağaç Dimdik duran bir taş ya da Kimse görmez bizden başka.

Ağaç, çiçek, ot ve yaprak,

Geçsin bırak! Geçsin bırak!

Dağlar, sular, altında göğün

Geç yanlarından! Geç yanlarından!

Köşeyi dönünce bekler mi bizi

Yeni bir yol ya da bir kapı, gizli

Ve şimdi bakmadan geçip gitsek de

Olur ya, yarın yine geliriz bu yöne

Yüzümüz Ay'a veya Güneş 'e çevrili

O gizli yolu bulabiliriz belki.

Elma, diken, ceviz, çakal eriği Bırak gitsin! Bırak gitsin!

Kum, taş, göl ve dere Selametle! Selametle!

Evimiz arkada, önümüzde dünya,

Yürünecek ne çok yol var daha,

Gecenin kıyısına doğru, gölgeler içinden

Tüm yıldızlar yanana dek yen iden.

Sonra ardımızda dünya, önümüzde evimiz,

Dolaşıp yine evimize, yatağımıza döneceğiz.

Sis, alacakaranlık, bulut ve gölge

Solacak ileride! Solacak ileride!

Et, ekmek, ateş ve lamba

Sonra yatağa! Sonra yatağa

Şarkı bitti. "Şimdi yatağa! Şimdi yatağa!" diye, tiz bir sesle son mısrayı tekrarladı Pippin.

"Şşt!" dedi Frodo. "Galiba yeniden nal sesleri duyuyorum."

Bir anda durup, ağaç gölgeleri kadar sessiz bir şekilde etrafa kulak kabarttılar. Yolda bir nal sesi vardı, epey geriden geliyor fakat rüzgâr yönünde olduğu için ağır ağır yaklaştığı net olarak duyuluyordu. Çarçabuk ve sessizce yoldan ayrılıp meşe ağaçlarının altındaki daha koyu gölgelere daldılar.

"Pek fazla uzaklaşmayalım!" dedi Frodo. "Görünmek istemiyorum ama gene bir Kara Süvari olup olmadığını görebileyim."

"Pekâlâ!" dedi Pippin. "Ama o havayı koklama meselesini unutma!"

Nal sesleri yaklaştı. Saklanmak için ağaçların altındaki genel karanlıktan daha iyi bir yer aramaya vakitleri yoktu; Sam ve Pippin kalın bir ağaç gövdesinin arkasına çömelirken, Frodo yola doğru birkaç metre geri süründü. Yol ormanın içinde zayıflayan

bir ışık çizgisiydi, gri ve solgundu. Üzerindeki renksiz gökyüzü yıldızlarla ışıl ısıldı, ama ay yoktu.

Nal tıkırtısı durdu. Dikkatle gözleyen Frodo, iki ağaç arasındaki nispeten aydınlık boşluktan kara bir şeyin geçtiğini ve sonra durduğunu gördü. Kara bir at siluetine benziyordu bu, önünde de daha küçük kara bir gölge vardı. Kara gölge yoldan ayrıldıkları noktaya yakın bir yerde durmuştu, sağa sola sallanıyordu. Frodo'ya biri burnunu çekiyormuş gibi geldi. Gölge yere eğildi ve sonra ona doğru emeklemeye başladı.

Bir kez daha Yüzük'ü parmağına geçirme arzusu düştü Frodo'nun içine; ama bu kez, daha da kuvvetliydi bu arzu. O kadar kuvvetliydi ki, daha ne yaptığını anlayamadan eli cebine girmiş, yüzüğü aramaya başlamıştı bile. Fakat tam o anda, kahkaha ile karışık şarkı sesi gibi sesler duyuldu. Yıldızların aydınlattığı havada berrak sesler yükselip alçaldı. Kara gölge doğrularak geriledi. Gölgelerle örtülü atına tırmandı ve yolun karşı tarafındaki karanlığa karışıp kayboldu. Frodo tekrar nefes almaya başladı.

"Elfler!" diye haykırdı Sam boğuk bir fısıltıyla. "Elfler beyim!" Eğer onu tutmasalar, ağaçlardan fırlayıp seslere doğru atılacaktı.

"Evet, elfler," dedi Frodo. "Bazen onlara Ormanlık Uç'ta rastlanabiliyor. Shire'da yaşamıyorlar ama ilkbahar ve sonbaharda Kule Dağlar'ın gerisindeki topraklarından çıkıp buralara kadar geliyorlar. Hem de, iyi ki geliyorlar! Siz görmediniz ama, o Kara Süvari tam burada durmuştu ve şarkı başladığı sırada bize doğru emekliyordu. Sesleri duyar duymaz sıvışıp gitti."

"Peki ya elfler?" dedi, atlı hakkında kendini üzemeyecek kadar heyecanlanmış olan Sam. "Gidip onları göremez miyiz?"

"Dinle bak! Bu tarafa doğru geliyorlar," dedi Frodo. "Bütün yapacağımız beklemek."

Şarkı sesi gitgide yaklaştı. Şimdi tek, berrak bir ses diğer seslerin önüne çıkmıştı. Frodo'nun çok az bildiği, diğerlerininse hiç bilmediği latif elf lisanında söylüyordu şarkıyı. Yine de, ezgi ile karışan sesler, düşüncelerinde ancak birazını anlayabildikleri kelimeler halinde biçim alıyordu adeta. Frodo'nun duyduğu şekliyle, şarkı şöyleydi:

Kar beyazı! Kar beyaz!

Ey berrak Hanım!

Ey Batı Denizleri'nin ardındaki Ece

Burada dolanan bizlere Işıksın sen

Burada, örülmüş ağaçlar içinde.

Gilthoniel! Ey Elbereth!

Gözlerin ne parlak, nefesin berrak!

Kar beyazı! Kar beyazı! Şarkımız sana

Uzak bir diyardan Deniz 'in ardına.

Yıldızlar onun ışıyan elleriyle

Ekilmişti Güneşsiz Yıl'da

Parlak ve berrak şimdi rüzgârlı kırlarda

Gümüş rengi tomurcuklarının altında

Ey Elbereth! Gilthoniel!

Unutmadık seni biz buradakiler

Yıldızların Batı Denizi'nde parlarken

Ağaçlar altındaki bu uzak ülkede yaşayan bizler

Şarkı bitti. "Bunlar Yüksek Elfler! Elbereth'in adını anıyorlar!" dedi Frodo hayretler içersinde. "Bu en kutlu halk Shire'da hemen hemen hiç görülmezdi. Engin Deniz'in doğusunda, Orta Dünya'da pek azı kalmıştır artık. Bu gerçekten çok tuhaf bir tesadüf!"

Hobbitler yol kenarına, gölgeye oturdular. Birazdan, yolda vadiye doğru ilerleyen elfler göründü. Yavaş yavaş geçiyorlardı, hobbitler saçlarında ve gözlerinde oynaşan

yıldız ışıklarım görebiliyordu. Işık taşımıyorlardı, fakat onlar yürüdükçe ayaklarının dibine sanki yükselmeden önce dağların kıyısından görünen ay ışığına benzer hafif ve titrek bir ışık düşer gibiydi. Artık sessizdiler ve sonuncu elf tam geçerken döndü, hobbitlere bakarak güldü.

"Selam Frodo!" diye seslendi. "Geç saatlere kadar dışarda kalmışsınız. Yoksa yolunuzu mu kaybettiniz?" Sonra yüksek sesle diğerlerini çağırdı ve tüm yoldaşları durup hobbitlerin etrafında toplandı.

"Bu gerçekten de harika!" dediler. "Gece yansında, ormanda üç hobbit! Bilbo gittiğinden beri böyle bir şeye rast gelmemiştik. Bunun anlamı nedir ki?"

"Kutlu halk," dedi Frodo, "bunun anlamı, sadece sizin gittiğiniz yöne doğru gidiyor olmamızdan ibaret. Yıldızların altında yürümekten hoşlanırım. Ama sizin arkadaşlığınızı da oanı gönülden isterim."

"Lâkin bize başka arkadaş lazım gelmez, hem hobbitler çok sıkıcıdır," diye güldüler. "Sonra sizinle aynı yöne doğru gittiğimizi ne biliyorsunuz, bizim nereye gittiğimizi bilmiyorsunuz ki?"

"Ya siz benim ismimi nereden biliyorsunuz?" diye sordu Frodo karşılık olarak.

"Biz çok şey biliriz," dediler. "Seni daha önce kaç kez Bilbo'nun yanında görmüştük, sen bizi görmemiş olsan da." "Kimsiniz, lordunuz kim?" diye sordu Frodo. "Ben Gildor'um" diye cevap verdi başkanları, onu ilk selamlayan elf. "Finrod Hanedanı'ndan Gildor İnglorion. Bizler Sürgünler'iz, akrabalarımızın çoğu çoktan terki diyar eyledi; biz de Engin Deniz üzerinden geri dönmezden önce burada bir vakit oyalanıyoruz artık sadece. Fakat kandaşlarımızın bir kısmı hâlâ Ayrıkvadi'de huzur içinde ikamettedir. Haydi Frodo, bize neler olduğunu anlatın artık. Çünkü görüyoruz ki, üzerinizde bir korku gölgesi mevcut."

"Ey Arif Kişiler!" diye söze karıştı Pippin sabırsızlıkla. "Bize Kara Sûvariler'den söz edin!"

"Kara Süvariler mi?" dediler alçak seslerle. "Kara Süvariler'i neden soruyorsunuz?"

"Çünkü bugün iki tane Kara Süvari çıktı karşımıza, ya da bir tanesi iki kere çıktı," dedi Pippin; "daha biraz önce, siz yaklaşınca sıvışıp kaçtı."

Elfler hemen cevap vermedi, kendi dillerinde alçak sesle bir şeyler konuştular. Sonunda Gildor hobbitlere döndü. "Bu konuyu burada konuşmayacağız," dedi. "Fikrimizce en iyisi, şimdi bizimle gelmeniz.

Âdetimiz değildir, ama bu seferlik sizi kendi yolumuzdan götüreceğiz ve eğer kabul ederseniz bu gece bize misafir olacaksınız."

"Ey Kutlu Halk! Bu umutlarımın da ötesinde bir talih," dedi Pippin. Şam'ın dili tutulmuştu. "Size gerçekten teşekkür ederim Gildor İngloron," dedi Frodo eğilerek. "Elen süa lûmenri omentielvo, karşılaştığımız saatin üstünde bir yıldız parlıyor," diye de ekledi Yüksek Elf dilinde.

"Dikkatli olunuz dostlarım!" diye haykırdı Gildor gülerek. "Gizli şeyler konuşmayınız! Aramızda bir Kadim Dil ustası var. Bilbo iyi bir hocaymış. Selam Elf Dostu!" dedi Frodo'ya eğilerek.

"Dostlarınla gelip bizlere katıl! En iyisi ortamızda yürüyün ki, yoldan çıkmayasınız. Mola vakti gelinceye kadar yorgun düşebilirsiniz." "Neden? Nereye gidiyorsunuz?" diye sordu Frodo. "Bu gecelik, Ormansaray'ın yukarısındaki ormanlık tepelere gidiyoruz. Uzakçadır, ama yolun sonunda dinlenirsiniz, hem yarınki yolunuz da kısalmış olur."

Yine sessizlik içinde yürüyüşe geçip, gölgeler ve soluk ışıklar gibi ilerlediler: Çünkü elfler de istedikleri zaman (hobbitlerden bile) sessiz ve çıtırtısız yürüyebilirdi. Kısa bir süre sonra Pippin'in uykusu geldi ve bir iki kere sendeledi; fakat her seferinde yanında bulunan uzun boylu bir elf kolunu uzatarak düşmesini engelledi. Sam Frodo'nun yanında, yüzünde yan korku yan hayret dolu bir mutlulukla sanki bir rüyadaymış gibi yürümekteydi.

Her iki yanlarında orman sıklaştı; ağaçlar artık daha genç ve daha birbirine yakındı; yol aşağıya, tepelerin arasındaki bir kıvrıma doğru indikçe, yolun her iki tarafında yükselen yamaçlarda bir sürü sık fındık çalılıkları belirmeye başladı. Sonunda elfler

yoldan ayrıldılar. Sağ taraftaki çalıların ardında, neredeyse hiç seçilemeyen yeşil bir gezinti yolu gizliydi; ağaçlıklı tepelerden dolanıp, nehir vadisinin ovalarına doğru eğilmiş bir sırta kadar ulaşan bu yolu izlediler, Birdenbire ağaçların gölgesinden çıktılar; önlerinde, gecenin altında kurşuni renge bürünmüş geniş bir çimenlik uzanıyordu. Orman bu çimenliği üç yandan sıkıştırmaktaydı; ama doğu tarafında zemin aşağı doğru dimdik iniyor ve yamacın dibinde yetişen karaağaçların tepeleri ayaklarının altında kalıyordu, ileride, ovalar yıldızların altında loş ve dümdüzdü. Biraz daha yakında, Ormansaray köyünde birkaç ışık göz kırpıyordu. Elfler otların üzerine oturup, hafif seslerle kendi aralarında konuşmaya başladılar; artık hobbitlerle ilgilenmiyor gibiydiler. Frodo ile arkadaş lan pelerinleri ve battaniyelerine sarındılar; üzerlerine uyku çöktü. Gece ilerledi, vadideki ışıklar söndü. Yeşil bir tümseği kendine yastık yapan Pippin uyuyakaldı.

Ta Doğu'da, yükseklerde, Remmirath yani Ağ Yıldızları salınmaktaydı; ateşten bir mücevher gibi parlayan al renkli Borgil, yavaş yavaş pusun üzerine yükseldi. Derken, belli belirsiz bir esintiyle pus tıpkı bir peçe gibi kalktı ve dünyanın kıyısından tırmanan Göklerin Kılıçeri, yani parlak kemerli Menelvagor, oracıkta beliriverdi. Elfler hep bir ağızdan bir şarkıya başladılar. Ağaçların altında aniden kızıl ışıklı bir ateş harladı.

"Haydi!" diye seslendi elfler hobbitlere. "Haydi! Şimdi konuşma ve şenlik zamanı!"

Pippin doğrulup gözlerini ovuşturdu. Ürperdi. "Salonda ateşimiz, acıkmış konuklar için de yiyeceklerimiz var," dedi elflerden biri önünde durarak.

Çimenliğin güney ucunda bir açıklık vardı. Yeşil zemin oradan ormana doğru giriyor ve ağaç dallarının çatısını oluşturduğu, salon gibi geniş bir alan meydana getiriyordu. Ağaçların iri gövdeleri, her iki yanda, sütunlar gibi yükselmekteydi. Tam ortada bir odun ateşi alev alev yanıyor, ağaç sütunlarının üzerinde altın ve gümüş ışıklı meşaleler muntazaman parlıyordu. Elfler ateşin etrafında çimlerin ya da kesilmiş eski ağaçlardan artakalan halkaların üzerine oturmuşlardı. Kimisi ortada dolaşıp kadehleri taşıyor ve içecekleri dolduruyor, diğerleri tepeleme dolu tabak çanakların içinde yiyecekler getiriyordu.

"Soframız fakir," dediler hobbitlere; "çünkü konaklarımızdan uzakta, bu yeşil ormanda gezideyiz. Eğer kendi yerimizde bize konuk olursanız, sizi daha iyi ağırlarız."

"Bence bu en az bir yaşgünü şöleni kadar güzel," dedi Frodo. Pippin sonradan yiyecek ve içecekleri pek hatırlayamadı, çünkü elflerin yüzlerindeki ışık ve o son derece çeşitli, son derece güzel sesler aklını öylesine başından almıştı ki, bir hayal görüyor gibiydi. Fakat açlıktan ölmekte olan birine sunulan beyaz bir francaladan çok daha lezzetli bir ekmek; yabani böğürtlenler kadar tatlı ve meyva bahçelerinde özenle yetiştirilenlerden daha bereketli meyvalar olduğunu hatırlıyordu; bir de, berrak pınarlar kadar serin, yaz akşamüstleri kadar altın renkli, mis kokulu bir içecekle dolu bir bütün kadehi içip bitirmişti.

Sam, o gece, hafızasında yaşamının en önemli olaylarından biri olarak kaldığı halde, neler hissettiğini hiçbir zaman ne kelimelerle anlatabildi ne de kendi kendine net olarak hayalinde canlandırabildi. En fazla şöyle diyebiliyordu: "Yani efendim, öyle elma yetiştirsem bahçıvanın hası sayardım kendimi. Ama asıl içime işleyen şarkılarıydı, bilmem anlatabildim mi."

Frodo oturmuş, zevkle yiyor, içiyor, sohbet ediyordu; fakat aklı daha çok konuşulan sözlerdeydi. Elf lisanını az da olsa biliyordu ve canla başla dinliyordu. Arada sırada kendisine hizmet edenlerle konuşuyor, onlara kendi lisanlarında teşekkür ediyordu. Onlar da ona gülümseyerek, kahkahayla, "Bakınız hele, hobbitler arasında bir cevher! "diyorlardı.

Bir süre sonra Pippin derin bir uykuya daldı; olduğu yerden kaldırıp ağaçlar altındaki bir çardağa götürdüler; orada yumuşak bir yatağa yatırıldı ve bütün gece deliksiz uyudu. Sam beyinin yanından ayrılmayı reddetmişti. Pippin gittiği zaman gelip Frodo'nun ayağının dibine kıvrılıp oturdu, sonunda da burada başı önüne düşüp gözleri kapandı. Frodo, Gildor ile konuşarak geç saatlere kadar uyanık kaldı.

Yeni, eski birçok şeyden söz ettiler ve Frodo Gildor'u Shire'ın dışında kalan uçsuz bucaksız dünyada olanlar hakkında sorguya çekti. Havadisler genellikle acıklı ve uğursuzdu: Yoğunlaşan karanlık, insanlar arasında savaşlar, elflerin kaçışı. En sonunda Frodo, gönlüne en yakın duran soruyu sordu:

"Söyle Gildor, bizden aynlalı beri Bilbo'yu hiç gördün mü?"

Gildor gülümsedi. "Evet," dedi. "iki kere. Bize, tam bu mevkide veda etmişti. Fakat onu bir kere daha gördüm, buradan çok uzaklarda." Bilbo hakkında başka bir şey söylemedi; Frodo da sustu.

"Bana kendinle alakalı soru sormuyor ve pek bir şey anlatmıyorsun Frodo," dedi Gildor. "Fakat ben zaten bir kısmını biliyorum, birazını da çehrenden ve sorularının gerisindeki düşüncelerden okuyabiliyorum. Shire'dan ayrılıyorsun, lâkin aradığın şeyi bulacağından, maksadına ereceğinden, hatta geriye dönebileceğinden şüphen var. Öyle değil mi?"

"Öyle," dedi Frodo; "ama gidişimi sadece Gandalf in ve sadık yardımcım Sam'in bildiğini zannediyordum." Gözlerini indirip, tatlı tatlı horlamakta olan Sam'e baktı.

"Sırrınız bizden Düşman'a ulaşmaz," dedi Gildor.

"Düşman mı?" dedi Frodo. "O halde Shire'dan neden ayrıldığımı biliyorsun."

"Düşman'ın neden senin ardında olduğunu bilmiyorum," diye cevap verdi Gildor; "fakat peşine düşmüş olduğunu sezmekteyim gerçi bu bana tuhaf gelmiyor da değil. Ve seni uyarırım, tehlike şimdi hem önünde, hem arkanda, hem de her iki tarafında."

"Süvarileri mi kastediyorsun? Onların Düşman'ın hizmetkârları olmasından korkmuştum zaten. Nedir bu Kara Süvariler?" "Gandalf sana hiçbir şey anlatmadı mı?" "Bu tür yaratıklar hakkında hiçbir şey anlatmadı." "O halde daha fazlasını söylemek bana düşmez olmaya ki korku seni yolculuğundan alıkoysun. Çünkü bana öyle geliyor ki tam zamanında yola çıkmışsın, tabii o da bir ümit. Artık acele etmen, geri dönmemen ve oyalanmaman lazım gelir; çünkü Shire artık seni koruyamaz. İmaların ve uyanlarından daha çok korkutacak bir bilgiyi hayal bile edemiyorum," diye tepki gösterdi Frodo. "önümdeki tehlikenin varlığını biliyordum elbette; ama tehlikeyle bizim Shire'da karşılaşmayı hiç beklemiyordum. Bir hobbit Su'dan, Nehir'e emniyet içinde gidemeyecek mi yani?"

"Ama burası sizin Shire'ınız değil ki," dedi Gildor. "Hobbitlerden önce burada başkaları yaşamıştı; hobbitler yok olduklarında da başkaları yaşayacak. Etrafınızda uçsuz bucaksız dünya uzanıyor: Kendinizi buraya kapatabilirsiniz, ama dünyayı sonsuza dek dışarıya hapsedemezsiniz."

"Biliyorum yine de hep öyle emniyetli ve bildik bir yer gibi görünürdü ki... Şimdi ne yapabilirim? Ben Shire'ı gizlice terk edip Ayrıkvadi'nin yolunu tutmayı tasarlıyordum; ama daha Erdiyan'na varmadan izime düştüler bile."

"Bana soracak olursan, tasarladığın gibi yap derim," dedi Gildor. "Zannetmem ki Yol senin cesaretini kırsın. Fakat daha açık bir öğüt almak istiyorsan, Gandalfa danışmalısın. Neden kaçtığını bilmiyorum, o yüzden peşindekilerin hangi vasıtalarla üzerine saldıracaklarını da bilemem. Bunları Gandalf in bilmesi icap eder. Herhalde Shire'dan ayrılmazdan önce onu göreceksiniz, değil mi?"

"Umarım. Beni huzursuz eden şeylerden biri de bu ama. Kaç gündür Gandalf ı bekliyordum. En geç iki gece önce Hobbitköy'e gelmiş olacaktı; fakat görünmedi bile. Şimdi ben de ne oldu diye merak içindeyim. Onu bekleşem mi?"

Gildor bir an için sessiz kaldı. "Bu haberi beğenmedim," dedi sonunda. "Gandalf m geç kalması iyiye alamet değil. Fakat ne derler: Büyücülerin işine karışma; ince iş yapar, çabuk kızarlar. Tercih senin: Ya gideceksin, ya bekleyeceksin."

"Aynı zamanda şöyle de derler," diye cevapladı Frodo: Akıl danışmaya elflere gitme; hem evet, hem hayır derler.

"Gerçekten öyle mi derler?" diye güldü Gildor. "Elfler iyice düşünmeden nasihat vermez pek; çünkü nasihat, bir bilgeden bir bilgeye verilecek olsa dahi tehlikeli bir armağandır ve her yol kötüye çıkabilir. Fakat ne bekliyordun ki? Bana kendine dair her şeyi anlatmadın; bu durumda ben senden daha iyi bir seçimi nasıl yapabilirim? Ama bir nasihat istiyorsan, dostluğun hatırı için vereceğim. Bence hemen, hiç oyalanmadan gitmelisin; eğer sen yola çıkıncaya kadar Gandalf hâlâ gelmemişse, bir öğüdüm daha var: Tek başına gitme. Güvenilir ve istekli arkadaşlar al yanına. Doğrusu minnettar olman gerek, çünkü bu nasihatleri gönülden vermiş değilim. Elflerin kendi işleri, kendi kederleri vardır ve hobbitlerin yahut dünya üzerindeki diğer yaratıkların meseleleri pek

alakadar etmez bizi. ister tesadüfen olsun ister maksatlı, yolumuz nadiren onların yollarıyla çakışır. Bizim karşılaşmamız sırf tesadüf değil belki; ama maksadı tam olarak bilemediğimden daha fazla bir şey söylemeye çekmiyorum."

"Gerçekten minnettarım," dedi Frodo; "ama bana Kara Süvariler'in ne olduğunu açık açık söylemeni isterdim. Eğer sözünü dinlersem Gandalf ı uzun bir süre göremeyebilirim, bu durumda beni izleyen tehlikenin ne olduğunu bilmem gerekir."

"Onların Düşman'ın hizmetkârları olduğunu bilmen kâfi değil mi?" diye cevapladı Gildor. "Onlardan kaç! Onlarla hiç konuşma! Ölüm demektir onlar. Bana daha fazlasını sorma! Ama içime öyle doğuyor ki, tüm bu mesele sona ermeden evvel sen, Drogo oğlu Frodo, bu uğursuz şeyler hakkında Gildor İnglorion'dan daha çok şey biliyor olacaksın. Elbereth seni korusun!"

"İyi ama cesareti ben nereden bulacağım?" diye sordu Frodo. "Benim esas ihtiyacım olan o."

"Cesaret hiç beklenmedik yerlerden çıkar," dedi Gildor. "Ümidini yitirme! Şimdi uyu! Sabah biz gitmiş olacağız; fakat ülkeden ülkeye haberimizi uçururuz. Gezgin Dostlar sizin yolculuğunuzdan haberdar olur ve iyiliğe kudreti olanlar yardıma hazır bulunur. Ben seni Elf Dostu ilan ediyorum; dilerim yıldızlar yolunun ucunu aydınlatsın! Yabancılardan böylesine hoşnut kaldığımız nadirdir, hem Kadim Lisan'ın kelimelerini dünyadaki diğer gezginlerin ağzından duymak da hoş oluyor."

Daha Gildor konuşmasını bitirirken, Frodo üzerine uyku bastırdığını hissetti. "Artık uyuyayım," dedi; elf onu Pippin'in yanındaki bir çardağa götürdü, Frodo kendisini hemen yatağa atıp derhal rüyasız bir uykuya daldı.

BÖLÜM VI

MANTARLARA ÇIKAN KESTİRME YOL

Sabah Frodo dinlenmiş olarak uyandı. Yere kadar sarkan dallan dantel gibi birbirine örülmüş, canlı ağaçtan bir çardakta yatıyordu; derin, yumuşak ve hoş kokulu yatağı eğrelti otu ve çimenden yapılmıştı. Güneş ağacın hâlâ yeşil kalmış kıpırtılı yapraklan arasından parlamaktaydı. Frodo sıçrayıp kalktı, dışarı çıktı.

Sam ormanın kenarındaki çimlere oturmuştu. Pippin durmuş, gökyüzünü ve havayı inceliyordu. Elflerden iz yoktu.

"Bize meyva, içecek ve ekmek bırakmışlar," dedi Pippin. "Gel de kahvaltını et. Ekmek neredeyse dün geceki kadar leziz. Sana bırakmayacaktım, ama Sam çok ısrar etti."

Frodo, Sam'in yanma oturarak yemeye başladı. "Bugünkü planın ne?" diye sordu Pippin.

"Mümkün olduğu kadar çabuk Erşehir'e yürümek," diye cevap verdi Frodo ve tüm dikkatini yemeğe topladı.

"Sence o Süvariler'den görür müyüz?" diye sordu Pippin neşeyle. Sabah güneşinin altında, onlardan bir tabur görme fikri bile ona pek ürkütücü gelmiyor gibiydi.

"Evet, büyük bir ihtimalle," dedi Frodo, konunun hatırlatılmasından hiç hoşlanmayarak. "Fakat nehri onlara görünmeden geçebilmeyi ümit ediyorum."

"Gildor'dan, onlar hakkında bir şeyler öğrenebildin mi?" "Pek sayılmaz sadece bazı imalar ve bilmeceler," diye cevap verdi Frodo isteksizce.

"Havayı koklamalarıyla ilgili bir şeyler sordun mu?" "O konuyu konuşmadık," dedi Frodo dolu ağzıyla. "Sormalıydın. Eminim ki çok önemlidir." "Eğer öyleyse, ben de eminim ki Gildor bir açıklama yapmayı reddederdi," dedi Frodo sertçe. "Ama artık beni biraz rahat bırak! Yemek yerken bir dizi soruya cevap vermek istemiyorum. Düşünmek istiyorum!"

"Daha neler!" dedi Pippin. "Kahvaltıda mı?" Yeşilliğin kenarına doğru uzaklaştı.

Bu parlak hatta, ona sorulursa, haince parlak sabah, izlenme korkusunu sürüp atmamıştı Frodo'nun içinden; şimdi Gildor'un sözlerini tartmaktaydı. Pippin'in neşeli sesi geldi kulağına. Yeşil çimen üzerinde koşarak şarkı söylüyordu.

"Hayır! Yapamam!" dedi kendi kendine. "Genç arkadaşlarımı Shire'da benimle birlikte acıkıp yoruluncaya, yemeğin ve yatağın kıymetini bilinceye kadar yürütmek neyse ne. Onları sürgüne, açlık ve yorgunluğun belki de bir çaresinin bulunamayacağı yerlere sürüklemekse apayrı kendileri gelmek isteseler bile. Bu miras sadece bana ait. Sam'i bile almamalıyım belki de." Sam Gamgee'ye baktı ve Sam'in de kendisini seyretmekte olduğunu gördü.

"Eee, Sam!" dedi. "Ne dersin? Shire'ı en kısa zamanda terk ediyorum hatta artık, eğer mümkün olursa Çukurçay'da bir gün bile beklememeye karar verdim."

"Âlâ beyim!"

"Hâlâ benimle gelmeye niyetli misin?"

"Öyle."

"Çok tehlikeli olacak Sam. Daha şimdiden tehlikeli zaten. Büyük bir ihtimalle ikimiz de geri dönemeyeceğiz."

"Eğer siz geri dönmezseniz beyim, ben de dönmem, ona şüphe yok," dedi Sam. "Sakın ola onu bırakma!, dediler bana. Bırakmak mı!, dedim. Hiç niyetim yok. Aya bile tırmansa onunla birlikte gideceğim; hele o Kara Süvariler'in biri onu durdurmaya çalışsın, karşısında Sam Gamgee 'yi bulur, dedim. Onlar da güldü." "Onlar kim; neden söz ediyorsun sen?"

"Elflerden beyim. Dün gece biraz konuştuk; senin gideceğini biliyor gibiydiler, o

yüzden ben de inkâr etmeye mahal görmedim. Harika bir halk şu elfler, beyim! Harika!"

"Öyleler," dedi Frodo. "Artık daha yakından gördüğüne göre, hâlâ seviyor musun onları?"

"Tabir caizse, benim sevmemle sevmememle ölçülecek hali aşmış gitmiş onlar," diye cevap verdi Sam ağır ağır. "Onlar hakkında ne düşündüğüm önemli değil sanki. Benim beklediğimden epey çene farklıydılar hem çok yaşlı, hem çok genç; hem çok neşeli, hem çok mahzundular."

Frodo, Sam'e biraz hayretle, onda meydana gelen bu garip değişikliğin dış görüntüsünde de bir belirtisini görmeyi umarmış gibi baktı. Sesi, o tanıdığını zannettiği Sam Gamgee'nin sesinden başka gibiydi. Fakat oturduğu yerde o bildik Sam Gamgee'den hiç de farklı görünmüyordu, sadece yüzü alışılmadık derecede düşünceliydi.

"Onları görme dileğin daha şimdiden gerçek olduğuna göre, Shire'dan ayrılmaya hâlâ gerek görüyor musun?" diye sordu.

"Evet beyim. Nasıl denir bilemiyorum ama, dün geceden sonra kendimi bir değişik hissediyorum. Sanki ileriyi görür gibiyim bir çeşit. Uzun bir yol, karanlığa doğru giden bir yol tutacağımızı biliyorum, ama yüzgeri edemeyeceğimi de biliyorum. Artık elfleri veya ejderhaları veya dağları görmek değil derdim ne istediğimi tam olarak bilemiyorum: Fakat her şey bitmeden önce benim yapacağım bir şey var ve her neyse o iş, Shire'da değil, ileride bekliyor. Bunu yapıp bitirmem gerek beyim, bilmem anlatabildim mi?"

"Tam manasıyla anladım sayılmaz. Fakat Gandalf ın bana iyi bir yol arkadaşı seçmiş olduğunu anlıyorum, içim rahat etti. Birlikte gideceğiz."

Frodo sessizce kahvaltısını bitirdi. Sonra ayağa kalkıp önünde uzanan araziye baktı ve Pippin'i çağırdı.

"Yola çıkmaya hazır mıyız?" dedi Frodo, Pippin koşturup gelirken. "Hemen harekete geçmemiz gerek. Geç vakte kadar uyuduk; önümüzde de gidecek epey bir mesafe var."

"Geç vakte kadar uyudum, demek istiyorsun," dedi Pippin. "Ben çoktan uyanmıştım; sadece senin kahvaltıyı ve düşünmeyi bitirmeni bekliyoruz."

"Her ikisini de bitirdim. Ve bir an önce Erşehir Şat'ına varmayı hedefliyorum. Dün gece ayrıldığımız yola geri dönüp işi uzatmak niyetinde değilim: Buradan başlayıp dosdoğru araziden gidiyorum."

"Herhalde uçacaksın öyleyse," dedi Pippin. "Bu bölgede hiçbir yerde dosdoğru yürünemez."

"En azından yoldan daha kestirme olur," diye cevap verdi Frodo. "Sat Ormansaray'ın doğusunda; fakat yol sola doğru kıvrılıyor bak ta kuzeyde, şurada, bir bölümünü görebilirsin. Kütük'ün ilerisindeki Köprü'den gelen esas yola bağlanmak için Batak'ın kuzey ucundan dolanıyor. Fakat bu bizi asıl yönümüzden çok uzaklaştırır. Eğer bulunduğumuz yerden dümdüz Şat'a doğru gidersek, hurdan oraya mesafenin dörtte birlik bir bölümünü kazanmış olacağız."

"Kestirme yollar zaman kaybettirir," diye itiraz etti Pippin. "Bu civardaki arazi engebelidir, hele aşağıda Batak'ta, bataklıktan tut da her türlü zorluk var buraların toprağını bilirim. Hem, mesele Kara Süvariler'se, onlarla yolda karşılaşmakla ormanda veya kırlarda karşılaşmak arasında bir fark göremiyorum."

"Ormanda ve kırlarda birisini bulmak daha zordur," diye cevap verdi Frodo. "Ve eğer yolda olman bekleniyorsa, seni yolun dışında değil üzerinde aramaları daha muhtemeldir."

"Pekâlâ!" dedi Pippin. "Batak demem hendek demem, seninle gelirim. Fakat içime oturacak bu! Gün kavuşmadan Kütük'teki Altın Tünek'z varırız diyordum. Doğudirhem'in en iyi birasını orada yaparlar, ya da yaparlardı: Tatmayalı epey oldu."

"Tartışma bitmiştir!" dedi Frodo. "Kestirme yollar zaman kaybettirir, ama hanlar daha da çok zaman kaybettirir. Her ne pahasına olursa olsun seni Altın Tünek'ten uzak tutmamız gerek. Hava kararmadan Erşehir'e varmak istiyoruz. Sen ne dersin Sam?"

"Ben sizinle geleceğim Bay Frodo," dedi Sam (içten içe bir kuşku ve Doğudirhem'in en iyi birasını kaçıracağı için bir pişmanlık duymasına rağmen).

"Eh, madem bataklıklarla ve dikenliklerle cebelleşeceğiz, hemen gidelim!" dedi Pippin.

Daha şimdiden neredeyse bir önceki günkü kadar sıcak olmuştu bile, ama Batı'dan da bulutlar gelmeye başlıyordu. Hava yağmura dönecek gibiydi. Hobbitler dik, yeşil bir uçurumdan paldır küldür inerek aşağıdaki sık ağaçların içine daldılar. Kendilerine, Ormansaray'ı sollarında bırakacak ve dağın doğu tarafında öbeklenmiş ormanlardan eğrilemesine geçip ilerideki ovalara ulaşacak bir güzergâh çizmişlerdi. Oradan sonra, birkaç hendek ve çit sayılmazsa, açıklık bir arazide doğrudan Şat'ın yolunu tutabilirlerdi. Frodo, düz bir çizgi halinde giderlerse önlerinde on sekiz mil olduğunu hesaplıyordu.

Kısa bir süre sonra, ağaçlıkların göründüklerinden daha sık ve birbirine daha dolanık olduğunu anladı. Ağaçların altında patika falan yoktu ve pek hızlı ilerleyemiyorlardı. Büyük uğraşlarla tepenin eteğine vardıklarında, burada üzeri böğürtlen çalılarıyla örtülü, her iki yanı da kaygan ve dik olan derin bir yatak içinde, arkadaki dağlardan çıkıp gelen bir derenin aktığını gördüler. Münasebetsizce, onların seçtikleri yolun tam ortasından geçiyordu dere. Ne üzerinden atlayabilirlerdi, ne de ıslanmadan, üstleri başları çizilmeden ve çamurlanmadan için den geçebilirlerdi. Ne yapacaklarını düşünerek durdular. "Birinci çinko!" dedi Pippin acı acı gülerek.

Sam Gamgee dönüp arkaya baktı. Ağaçların arasındaki bir açıklıktan, aşağı inmiş oldukları yeşil yamacın tepesi bir parça görünüyordu. "Bak!" dedi Frodo'nun koluna yapışarak. Hepsi birden baktılar ve ta yukarıdaki düzlüğün kenarında, göğe karşı bir atın durmakta olduğunu gördüler. Yanında da eğilmiş kara bir şekil vardı.

Geriye dönme fikrinden bir anda caydılar. Frodo başı çekti ve derenin yanındaki sık çalılıklara daldı. "Üff!" dedi Pippin'e. "ikimiz de haklıymışız! Kestirme yol daha şimdiden çetrefilleşti, ama biz de ancak ucu ucuna gözden kaybolabildik. Senin kulakların keskin, Sam Yaklaşan bir şey duyuyor musun?"

Neredeyse nefes bile almadan sessizce durup etrafı dinlediler: ama izlendiklerine dair hiçbir ses yoktu. "Atını bu yamaçtan indirmeye kalkacağını zannetmem," dedi Sam. "Ama tahminim, bizim buradan indiğimizi biliyor. Yolumuza devam etsek fena olmaz."

Yola devam etmek o kadar da kolay değildi. Sırtlarında çantaları vardı, üstelik çalılıklar ve böğürtlenler onlara yol vermek konusunda pek gönüllü sayılmazdı. Arkalarındaki dağ rüzgârı kestiği için hava durgun ve ağırdı. Sonunda zorlanarak daha açık bir araziye çıkabildiklerinde hem sıcaktan bunalmışlardı, hem yorulmuşlardı, hem de her yanlan çizik içinde kalmıştı ve artık yönlerinden de emin değillerdi. Ovaya ulaşınca derenin kıyıları alçaldı; sığlaşıp genişleyerek Batak'a ve Nehir'e doğru akıp gidiyordu.

"Aa, bu Kütük Çayı'ymış!" dedi Pippin. "Eğer deminki yolumuza dönmek istiyorsak hemen karşıya geçip sağdan devam etmemiz gerekir."

Dereyi geçtiler, karşı kıyıdaki her yanı açık, ağaçsız ve sazlık alanı hızla kat ettiler. Bu alanın gerisinde yine bir ağaç kuşağı vardı: Orada burada birkaç karaağaç ve dişbudak dışında, büyük ölçüde uzun meşelerden oluşan bir kuşak. Zemin oldukça düzgündü ve pek fazla çalı yoktu; fakat ağaçlar ilerisini pek rahat göremeyecekleri şekilde sıktı. Yapraklar ani esintilerle havalanıyordu, bulutlu gökyüzünden de yağmur damlaları düşmeye başlamıştı. Sonra rüzgâr dindi ve yağmur iyice bastırdı. Çimenlik bölgelerden, derin ölü yaprak birikintilerinin içinden, zahmetle ve ellerinden geldiğince hızla yürümekteydiler; bu arada yağmur tıpırtı ve şırıltılarla dört bir yanlarını sarmıştı. Konuşmuyorlar, durmadan arkalarına ve etraflarına bakıyorlardı.

Yarım saat sonra Pippin, "Umarım çok güneye dönüp bu ormanı uzunlamasına geçmiyoruzdur! Bu kuşak pek geniş değildir en geniş yerinde bir mil kadar falandır ancak şimdiye kadar çıkmış olmamız gerekirdi," dedi.

"Zigzaglar çizmeye başlamamızın gereği yok," dedi Frodo. "Bu, durumu düzeltmez. Tuttuğumuz yoldan devam edelim! Henüz açık alana çıkmayı da pek istemiyorum."

Böylece birkaç mil daha devam ettiler. Derken güneş bölük pörçük bulutların arasından tekrar ışıdı ve yağmur hafifledi. Artık gün ortasını geçmişlerdi ve öğlen yemeği için geç bile kaldıklarını düşünüyorlardı. Bir karaağacın altında durdular: Hızla sararmaya başlamış olsa da yaprakları hâlâ sıktı ve altındaki toprak oldukça kuru ve korunaklı sayılırdı. Yemeği hazırlayacaktan zaman, elflerin mataralarını uçuk altın renkli berrak bir içecekle doldurmuş olduğunu gördüler: Bir sürü değişik çiçekten yapılmış bir

bal gibi kokuyordu bu içecek ve harikulade ferahlatıcı bir etkisi vardı. Çok kısa bir süre içinde yüzleri gülmüş, yağmuru ve Kara Süvarileri hiç umursamaz olmuşlardı. Son birkaç mil de pek yakında arkalarında kalacak gibi geliyordu onlara.

Frodo arkasını ağacın gövdesine dayayıp gözlerini kapadı. Yanında oturan Sam ve Pippin önce bir melodi mırıldanmaya başladılar, sonra da alçak sesle şarkıya girdiler:

Hey! Hey! Hey! Gidiyorum işte şişeye Kalbimi avutup derdimi gömmeye. Yağsın yağmur, essin rüzgâr Gidilecek daha çok yol var, Ama önce uzanıp ulu bir ağacın altına Geçsin diye yol vereceğim bulutlara.

Hey! Hey! Hey! diye, daha yüksek sesle tekrar başladılar. Sonra birdenbire susuverdiler. Frodo ayağa fırladı. Rüzgârın estiği yönden upuzun bir haykırış geliyordu, melun ve yalnız bir yaratığın çığlığı gibi bir haykırış. Ses bir yükselip bir alçalarak sonunda kulakları tırmalayıcı tiz bir notada sona erdi. Onlar henüz kimi ayakta kimi oturduğu yerde donup kalmışken, daha uzaktan ve daha hafif, ama en az öbürü kadar iç ürpertici başka bir çığlık bu sese cevap verdi. Sonra, sadece yapraklar arasındaki rüzgârın bozduğu bir sessizlik oldu.

"Peki, sizce neydi o?" diye sordu Pippin sonunda. Önemsemezmiş gibi konuşmaya çalışmıştı, ama sesi biraz titriyordu. "Kuş desem, şimdiye kadar Shire'da hiç böyle kuş duymamıştım."

"Ne kuş, ne de başka bir hayvan," dedi Fıodo. "Bir çağrı veya bir sinyaldi ben çıkaramadım ama, o çığlığın içinde kelimeler vardı. Fakat hiçbir hobbitin öyle sesi olamaz."

Bu konuda daha fazla konuşmadılar. Hepsi Süvariler'i düşünüyordu fakat hiçbiri onların adını ağzına almadı. Artık ne gitmeye, ne de kalmaya gönülleri vardı; fakat Şat'a ulaşmak için eninde sonunda açık araziden geçmek zorundaydılar ve bir an önce, gündüz gözüyle gitmek daha iyiydi. Birkaç dakika içinde yüklerini omuzlayıp yola koyulmuşlardı bile.

Çok geçmeden orman aniden sona erdi. Önlerinde engin otluk araziler uzanıyordu. O zaman, gerçekten de fazlasıyla güneye yönelmiş olduklarını fark ettiler. Uzakta, ovaların üzerinden Nehir'in öte yanındaki Erşehir'in alçak tepesini seçebiliyorlardı, ama orası artık sollarında kalmıştı. Ağaçlığın kenarından dikkatle ve sessizce çıkıp, ellerinden geldiğince acele ederek açık alanda yola koyuldular.

İlk başlarda, ormanın korunağından çıkmış oldukları için korkuluydular. Ta geride, sabah kahvaltılarını yapmış oldukları yüksek yer duruyordu. Frodo, orada uzakta, göğe karşı kara ve küçük bir atlı silueti görse hiç şaşırmayacaktı sanki; fakat görünürde öyle bir şey yoktu, indikleri tepelere doğru batmakta olan güneş, dağılan bulutlardan kaçıp gene parlamaya başlamıştı. Hâlâ huzursuz olsalar da, korkuları uçup gitti. Arazi giderek daha yumuşak ve tertipli bir görünüm kazanıyordu. Kısa bir süre sonra bakımlı tarlalara ve otlaklara ulaştılar: Etrafta taflanlar, bahçe kapıları, sulama kanatları vardı. Her şey sakin ve huzur dolu görünüyordu, Shire'ın sıradan bir köşesiydi işte. Her adımda moralleri biraz daha düzeldi. Nehir'in çizgisi gitgide yaklaştı ve Kara Süvariler, artık uzaklarda, arkalarında kalmış ormanın hayaletleri gibi gelmeye başladı onlara.

Büyük bir turp tarlasının kenarından sağlam bir kapının önüne geldiler. Kapının gerisinde muntazaman dikilmiş alçak boylu taflanların arasından geçen ve üzerinde derin tekerlek izleri bulunan bir patika, ötelerdeki bir ağaç kümesine doğru uzanıyordu. Pippin durdu.

"Bu tarlaları ve bu kapıyı tanıyorum ben!" dedi. "Burası Karıkboyu; bizim Çiftçi Tırtıl'ın arazisi. O ağaçların arasındaki de çiftlik binaları işte."

Frodo, sanki Pippin yolun bir ejderha yuvasına çıktığını söylemiş gibi bir telaşla, "Bela üstüne bela!" deyiverdi. Diğerleri ona hayretle baktılar.

"İhtiyar Tırtıl'la ne alıp veremediğin var ki?" diye sordu Pippin; "Bütün Brandybucklar'ın sağlam dostudur. Tabii arazisine izinsiz girenlerin canına okur, sonra azgın köpekleri de var fakat ne de olsa, burada yaşayan halk sınıra yakın olduğu için biraz daha dikkatli olmak zorunda."

"Biliyorum," dedi Frodo. "Ama gene de," diye ekledi mahcup bir kahkahayla, "Ben ondan ve köpeklerinden çok korkuyorum. Yıllardır çiftliğinden uzak dururum.

Çocukluğumda, Brendi Konağı'nda kalır' ken, mantar toplamak için izinsiz arazisine girip birkaç kez yakalanmıştım ona. Sonunda beni bir güzel patakladı, sonra da götürüp köpeklerine gösterdi. 'Bakın oğullarım,' dedi, 'bu küçük haşarat bir daha topraklarıma adımını atarsa, onu yiyebilirsiniz. Şimdi çıkann bunu buradan!' Köpekler Şat'a kadar kovaladılar beni. O korkumu bir daha hiç yenemedim gerçi herhalde hayvanlar işlerini gayet iyi biliyorlardı, aslında kılıma bile dokunacak değillerdi, ama... "

Pippin güldü. "Eh artık yüzleşmenin zamanı gelmiş. Özellikle de artık gelip Erdiyarı'nda yaşayacaksan. ihtiyar Tırtıl gerçekten sıkı heriftir yeter ki mantarlarını rahat bırak. Hadi yoldan gidelim, içeri izinsiz girmiş sayılmayız. Eğer onunla karşılaşırsak ben konuşurum. Merry'nin arkadaşı olur kendisi, bir zamanlar sık sık buraya gelirdik."

Yoldan yürümeye koyuldular; birazdan, önlerindeki ağaçların arasından büyük bir evin "ve çiftlik yapılarının sazdan damlan belirdi. Tırtıllar, Kütük'ten Çamurayaklar ve Bataklılar'ın çoğu, evlerde otururlardı; Tırtıl'ın evi tuğla ile sağlamca inşa edilmiş ve etrafına yüksek bir duvar çekilmişti. Duvardan yola doğru açılan geniş bir tahta kapı vardı.

Tam onlar binaya yaklaşmışken, birden korkunç bir havlama ve uluma sesidir koptu; gür bir sesin, "Kapan! Azman! Kurt! Haydi oğullarım!" dediği duyuldu.

Frodo ile Sam kıpırdamadan kalakaldılar ama Pippin birkaç adım daha ilerledi. Kapı açıldı, çok iri üç köpek dışarı uğrayıp hiddetle havlayarak yolculara doğru atıldı. Pippin'e bakmadılar bile; Sam duvarın kenarına büzüşmüştü, kurttan farksız iki köpek onu kuşkuyla koklayıp her kıpırdadığında hırlıyordu. Üç köpeğin en iri ve azgını ise, tüylerini kabartıp gürleyerek Frodo'nun önünde dikilmişti.

O arada kapıdan yuvarlak kırmızı suratlı, iri yapılı, tıknaz bir hobbit göründü. "Hey! Hey! Kimsiniz siz, ne istiyorsunuz?" diye seslendi.

"İyi günler Bay Tırtıl!" dedi Pippin.

Çiftçi ona dikkatlice baktı. "Vay, Efendi Pippin değil mi bu Bay Peregrin Took yani!" diye bağırdı çatık kaşları yerini tebessüme bırakırken. "Sizi buralarda görmeyeli epey oldu. Şansınız varmış ki sizi tanıdım. Ben de tam bütün yabancıları kovalasınlar diye köpekleri dışarı çıkaracaktım. Bugün bir tuhaf dolaplar dönüyor. Tamam, buralarda garip tiplerin dolandığı görülmemiş şey değil. Nehir'e fazla yakın burası," dedi başını sallayarak. "Fakat bu herif, hayatımda gördüğüm en yakışıksız tipti."

"Kimden bahsediyorsunuz?" diye sordu Pippin.

"O halde onu görmediniz, öyle mi?" dedi çiftçi. "Biraz önce yoldan yukarı, şoseye doğru gitti. Tuhaf sorular soran tuhaf bir herifti. Ama içeri girsenize, şöyle rahat rahat konuşuruz o zaman. Eğer siz ve arkadaşlarınız arzu ederseniz, fıçıda birkaç yudum güzel biram da var Bay Took."

Belli ki, eğer usulü ve zamanı ona bırakılırsa çiftçi onlara daha çok şeyler anlatacaktı, o yüzden hepsi de daveti kabul ettiler. "Köpekler ne olacak?" diye sordu Frodo kaygıyla.

Çiftçi güldü. "Benden emir almadıkça size zarar vermezler. Gel Kapan! Azman! Buraya!" diye bağırdı. "Buraya, Kurt!" Köpekler çekilip onları serbest bırakınca, Frodo ile Sam de rahat bir nefes aldılar.

Pippin iki dostunu çiftçiye takdim etti. "Bay Frodo Baggins," dedi. "Bilmem hatırlar mısınız, eskiden Brendi Konağı'nda otururdu." Çiftçi Baggins ismini duyunca irkilip Frodo'ya dikkatlice bir baktı. Bir an için, çiftçinin çalınan mantarlarını hatırladığını ve onu köpeklerine kovalatacağını zannetti Frodo. Fakat Çiftçi Tırtıl uzanıp kolunu tuttu.

"E, bu iyice garip işte!" dedi hayretle. "Bay Baggins, ha? İçeri girin! Konuşmamız lazım."

Çiftçinin mutfağına girip geniş ocağın yanına oturdular. Bayan Tırtıl kocaman bir sürahinin içinde bira getirip dört büyük kupayı doldurdu. Güzel yapılmış bir biraydı; Pippin Altın Tünek'ı kaçırmanın karşılığını fazlasıyla almıştı. Sam birasını kuşkuyla yudumladı. Shire'ın diğer bölgelerinde yaşayanlara karşı doğal bir güvensizliği vardı; ayrıca efendisini, eskiden de olsa, dövmüş olan biriyle kolay kolay arkadaş olmaya yatkın değildi.

Birkaç cümle hava durumundan ve tarım işlerinden konuşuldu (bunların her

zamankinden daha kötü olmadığında hemfikirdiler), sonra Çiftçi Tırtıl kupasını masaya koyup her birini teker teker süzdü. "Ee, Bay Peregrin," dedi, "nerelerden gelip, nerelere gidiyorsunuz? Beni ziyarete mi geliyordunuz? Çünkü eğer öyleyse, sokak kapımdan bana görünmeden geçmişsiniz."

"Şey, hayır," diye cevap verdi Pippin. "Siz de tahmin ettiniz ya, doğruyu söylemek gerekirse biz yola öbür taraftan girdik: Tarlalarınız üzerinden geldik. Ormanlarda, ta Ormansaray'ın orada, Şat'a kestirmeden çıkalım derken yolumuzu kaybetmiştik."

"Aceleniz vardıysa, yoldan gitmek daha çok işinize yarardı," dedi çiftçi. "Ama benim derdim o değil. Canınız istiyorsa, arazimden geçmenize izin var Bay Peregrin. Sizin de Bay Baggins gerçi korkarım hâlâ mantar seviyorsunuzdur ya." Güldü. "Ah evet, bu ismi hatırladım. Genç Frodo Baggins'in Erdiyarı'nın en belalı haylazlarından biri olduğu günleri unutmuş değilim. Ama aklıma takılan şey mantarlar değildi. Sız gelmeden az önce Baggins ismini duymuştum. Bilin bakalım o tuhaf herif benden ne sordu?"

Endişeyle sözün gerisini beklediler. "Valla," diye devam etti çiftçi söylemek istediği konunun tadına vara vara, "koca siyah bir atın üzerinde bahçe kapısından girdi, kapı da o sırada acıkmış, ta kapımın eşiğine kadar dayandı. Kendi de simsiyahtı, sanki tanınmak istemezmiş gibi pelerin ve kukuletaya bürünmüştü. 'Dur hele, böyle biri Shire'da ne arar?' diye düşündüm kendi kendime. Sınırın öte yanından Büyük Ahali'ye pek rastlamayız buralarda; zaten bu siyahlı adam gibisini de hiç duymadıydım.

"Çıkıp yanına gittim, 'iyi günler olsun!' dedim. 'Bu yol hiçbir yere varmaz, her nereye gidiyorsan en kestirme yol yine şose yoldur.' Adamın görünüşünü sevmediydim; Kapan da dışarı çıktı, herifi bir kerecik kokladı, sanki bir şey sokmuş gibi bir cıyakladı: Kuyruğunu kıstırdığı gibi uluya uluya kaçtı gitti.

'"O yandan geldim,' dedi yavaş yavaş, hani kazık gibi bir halde ve benim tarlaların üzerinden geriyi, batıyı işaret etti, iyi mi? 'Baggins'i gördün mü?' diye sordu garip bir sesle ve bana doğru eğildi. Yüz muz göremedim çünkü kukuletası iyice önüne düşüyordu ve sırtımın ürperdiğini hissettim. Ama yine de benim topraklarımda öyle fütursuzca at sürmesine eyvallah diyecek değildim.

"'Defol!' dedim. 'Burada Baggins Maggins yok. Shire'ın yanlış tarafındasın. Geriye, Hobbitköy'e gitmen lazım ama bu kez yoldan gidebilirsin.'

'"Baggins ayrılmış,' diye cevap verdi fısıltı halinde. 'Geliyor. Pek uzakta değil. Onu bulmak istiyorum. Eğer geçerse bana haber verir misin? Sana altın getiririm.'

"'Hayır, getiremezsin,' dedim. 'Ait olduğun yere dön sen, acele yoluyla hemi de. Bir dakika içinde gitmezsen, köpeklerimi çağıracağım.'

"Tıslar gibi bir ses çıkardı. Gülmüş olabilir, ama olmayabilir de. Derken koca atını bana doğru mahmuzladı; tam zamanında kenara sıçradım. Köpeklere seslendim ama o atı çevirdi, bahçe kapısından geçmesiyle şimşek gibi yoldan şoseye doğru sürdü. Buna ne dersiniz?"

Frodo bir süre ateşe bakarak oturdu; tek düşüncesi Şat'a nasıl ulaşacaklarıydı. "Ne diyeceğimi bilemiyorum," dedi en sonunda.

"O zaman ben size soy ley i vereyim," dedi Tırtıl. "O Hobbitköylülere hiç bulaşmayacaktınız Bay Frodo. Oradakiler biraz acayiptir." Sam oturduğu yerde kıpırdayıp çiftçiye düşmanca gözlerle baktı. "Fakat sen hep pervasız bir delikanlıydın. Brandybucklar'dan kalkıp o ihtiyar Bay Bilbo'nun yanına gittiğini duyduğum zaman, başını belaya sokacağını söylemiştim. Sen benim sözümü yabana atma, bütün bunlar Bay Bilbo'nun o garip işlerinden kaynaklanıyor. Parasını yabancı diyarlardan tuhaf bir biçimde kazandığını söylüyorlar. Duyduğum kadarıyla, Hobbitköy tepesine altın ve mücevherat gömmüşmüş, belki de bunların akıbetini öğrenmek isteyen birileri olabilir, öyle değil mi?"

Frodo hiçbir şey söylemedi: Çiftçinin keskin tahminleri oldukça sinir bozucuydu.

"Neyse Bay Frodo," diye devam etti Tırtıl, "Erdiyarı'na geri dönecek kadar sağduyun olduğuna memnun oldum. Bana soracak olursan: Burada kal! Ve o dışarlıklı tiplere bulaşma. Buralarda arkadaşsız kalmazsın. Eğer bu siyahlı tipler yine peşinden gelirse onlarla ben ilgilenirim. Senin öldüğünü söylerim, ya da Shire'ı terk ettiğini, ya da her ne istersen onu söylerim. Yalan da sayılmaz aslında; çünkü muhtemelen onların haberini

sorduğu Bay Bilbo'dur zaten."

"Belki haklısındır," dedi Frodo gözlerini çiftçinin gözlerinden kaçırıp ateşe bakarak.

Tırtıl düşünceli düşünceli baktı ona. "Eh, görüyorum ki kendince bazı düşüncelerin var," dedi. "O atlı ile senin aynı akşamüstü gelmenizin tesadüf olmadığı ayna gibi ortada; belki benim anlattıklarım da bilmediğiniz bir haber değildi. Söylemek istemediğiniz bir şey varsa bana anlatın demiyorum size; ama görüyorum ki başınız bir çeşit belada. Belki de yakalanmadan Şat'a gitmenin pek kolay olmayacağını düşünüyorsunuzdur, ha?"

"Öyle düşünüyordum," dedi Frodo. "Fakat ne yapıp yapıp oraya ulaşmam gerek; bunu da oturup düşünerek yapamam elbette. Bu yüzden, korkarım gitmemiz gerekiyor. Gerçekten de iyi niyetine teşekkür ederiz! Belki duyunca sana komik gelecek ama otuz yıldan fazla bir zamandır senden ve köpeklerinden çok korkuyordum Tırtıl Efendi. Ne yazık olmuş: iyi bir dosttan mahrum kalmışım. Şimdi de bu kadar kısa bir zamanda ayrılmak zorunda olduğum için üzülüyorum. Ama geri gelirim belki de bir gün eğer mümkün olursa."

"Ne zaman gelirsen başımın üzerinde yerin var," dedi Tırtıl. "Fakat şimdi bir fikrim var. Neredeyse hava kararmak üzere, birazdan akşam yemeğine oturacağız; çünkü biz genellikle güneş kavuştuktan sonra uzun etmeden yatarız. Eğer Bay Peregrin, sen, hepiniz kalıp bizle bir lokma bir şeyler yerseniz çok memnun oluruz!"

"Biz de çok memnun olurduk," dedi Frodo. "Ama korkarım hemen yola çıkmamız gerekiyor. Şimdiden bile, Şat'a varmadan hava kararmış olacak."

"Ah! ama bir dakika! Dediğimi bitirmedim: Bir lokma bir şey yedikten sonra, küçük bir yük arabası çıkartır sizi Şat'a kadar götürüveririm. Bu sizi yürümekten kurtarır, ayrıca başka çeşit belalara bulaşmanızı da engelleyebilir."

Frodo bunun üzerine daveti minnettarlıkla kabul etti, böylece Pippin ile Sam de rahat bir nefes aldılar. Güneş çoktan batıdaki tepelerin ardına geçmişti ve ışığı zayıflıyordu. Tırtıl'ın oğullarının ikisi ve üç kızı içeri girdi; büyük yemek masasının üzerine gani bir sofra kuruldu. Mutfak mumlarla aydınlatılmış, ateş de kuvvetlendirilmişti. Bayan Tırtıl bir içeri, bir dışarı koşuşturuyordu. Çiftlik evinin ahalisinden bir iki hobbit daha geldi içeri. Kısa bir süre sonra on dört kişi yemeğe oturmuşlardı. Bildik bir sürü çiftlik yiyeceğinin yanı sıra bol bol bira ve koca bir tabak da mantar ve jambon vardı. Köpekler ateşin yanına yatmış, yemek artıklarını ve kemikleri yalayıp yutmaktaydı.

Yemekten sonra çiftçi ile oğulları bir fenerle çıkıp yük arabasını hazırladılar. Konuklar dışarı çıktığında avluya karanlık çökmüştü.

Denklerini arabaya atıp kendileri de tırmandılar. Çiftçi, sürücü yerine oturarak iri yapılı iki midillisini kırbaçladı. Karısı açık duran kapının ışığında dikiliyordu.

"Kendine dikkat et Tırtıl!" diye seslendi. "Yabancılarla tartışayım deme ve hemen geri dön!"

"Dönerim," dedi Tırtıl ve arabayı bahçe kapısından dışarı sürdü. Artık etrafta yaprak bile kıpırdamıyordu; gece durgun Ve sessizdi; havada bir ürperti vardı. Yollarına yavaş yavaş, ışıksız devam ettiler. Bir iki mil sonra patika derin bir hendekten geçip kısa bir yokuş çıkarak düşük banketli şose yolda sona erdi.

Tırtıl aşağı inerek yolun kuzeyine de güneyine de iyice baktı fakat karanlıkta hiçbir şey görünmüyordu, durgun havada da bir çıtırtı bile yoktu. Hendeklerin üzerinde asılı kalmış ince nehir pusları tarlalara doğru ilerlemekteydi.

"Sis kalınlaşacak," dedi Tırtıl; "fakat eve dönüş yoluna kadar fenerleri yakmayacağım. Bu gece yolda bir şey varsa, karşılaşmadan çok önce sesini duyacağız."

Tırtıl'ın patikasından Şat'a olan mesafe beş mil kadardı. Hobbitler kendilerini iyice sarıp sarmaladılar, fakat tekerleklerin gıcırtısı ve midilli nallarının yavaş tıkırtıları arasından duyulacak herhangi bir sese karşı kulakları tetikteydi. Frodo'ya, araba sanki bir kaplumbağadan daha yavaşmış gibi geliyordu. Pippin yanında uyuklamaya başlamıştı; ama Sam gözlerini ileriye, yükselmekte olan sise dikmişti.

Sonunda Şat'a giden patikanın başına ulaştılar. Giriş, aniden sağ yanlarında beliriveren yüksek iki beyaz kazıkla işaretlenmişti. Çiftçi Tırtıl dizginleri çekti, araba gıcırdayarak durdu. Tam dışarı çıkmak için hazırlanıyorlardı ki aniden hepsi birden korktukları şeyi duydular: Önlerindeki yoldan gelen nal sesleri. Ses onlara doğru

ilerliyordu.

Tırtıl aşağıya atladı, midillilerin yularından tutarak durdu ve karanlığa doğru baktı. Taktuk, taktuk diye yaklaştı binici. Nal sesleri, durgun ve sisli havada kuvvetle çınlamaktaydı.

"Siz saklansanız fena olmaz Bay Frodo," dedi Sam endişeyle. "Arabanın içine yatıp battaniyeleri üzerinize çekin; biz bu geleni yoluna göndeririz!" Aşağı inerek çiftçinin yanına gitti. Kara Süvariler onu çiğnemeden arabaya yaklaşamazdı.

Taktak, taktak. Atlı neredeyse yanlarına gelmişti.

"Hey oradaki!" diye seslendi Çiftçi Tırtıl. Yaklaşmakta olan at sesi aniden kesildi. Bir iki metre önlerinde, koyu renk pelerinli bir silueti belli belirsiz görür gibiydiler.

"Hele bakayım!" dedi çiftçi yularları Sam'e atıp büyük adımlarla ilerleyerek. "Bir adım daha yaklaşayım deme! Ne istiyorsun, nereye gidiyorsun?"

"Bay Baggins'i istiyorum. Onu gördünüz mü?" dedi boğuk bir ses fakat ses Merry Brandybuck'ın sesiydi. Bir fenerin kapağı açıldı, ışığı çiftçinin afallamış yüzüne düştü. "Bay Merry!" diye haykırdı çiftçi.

"Elbette! Sen kim zannetmiştin?" dedi Merry yaklaşarak. Korkuları yatışıp Merry de sisten çıkarak yaklaşınca, cüssesi birdenbire normal bir hobbit boyuna inivermişti sanki. Bir midilliye biniyordu ve boynuyla çenesine sisten korunmak için bir eşarp sarmıştı.

Frodo onu karşılamak için arabadan fırladı. "E, nihayet yani!" dedi Merry. "Artık bugün de mi gelmeyeceksiniz yoksa diye merak etmeye başlamıştım ve neredeyse akşam yemeği için geri dönüyordum. Sis çökünce karşıya geçip, bir hendeğe falan düşmüş olmayasınız diye Kütük'e doğru sürdüm midilliyi. Ama nereden geldiğinizi anladıysam ne olayım. Onları nerede buldunuz Bay Tırtıl? Ördek havuzunuzda mı?"

"Hayır, onları izinsiz arazimden geçerken yakaladım," dedi çiftçi, "neredeyse köpekleri üzerlerine salıyordum; ama olanları kendileri anlatır sana, eminim. Şimdi, eğer müsade ederseniz Bay Merry, Bay Frodo, hepiniz; eve dönsem iyi olacak. Saat ilerliyor,'Bay an Tırtıl da evham yapmaya başlar."

Arabayı geri geri yola kadar sürüp çevirdi. "Haydin, hepinize iyi geceler," dedi. "Hakkatten de garip bir gündü. Sonu iyi oldu mu, her şey iyi demektir; gerçi bunu evlerimizin kapısına varmadan söylememek lazım ya. Ne yalan söyleyeyim, evimin kapısına varınca rahat bir nefes alacağım." Lambalarını yaktı ve arabaya atladı. Derken birdenbire oturduğu yerin altından bir sepet çıkarttı. "Neredeyse unutuyordum," dedi. "Bayan Tırtıl bunu Bay Baggins için hazırladı, selamlarıyla." Sepeti verdi, arkasından yükselen koro halindeki teşekkür ve iyi geceler sesleriyle uzaklaştı.

Arabanın fenerleri etrafındaki soluk ışık halkalarının sisli gecenin içinde uzaklaşıp kaybolmasını seyrettiler. Frodo aniden gülmeye başladı: Elinde tuttuğu üstü kapalı sepetten mantar kokulan yükseliyordu.

BÖLÜM V

SUÇ ORTAKLARI ORTAYA ÇIKIYOR

"Artık biz de eve gitsek iyi olur," dedi Merry. "Gördüğüm kadarıyla bütün bu olanlarda bir acayiplik var; fakat eve varıncaya kadar bekleyebilir."

Düz, bakımlı ve kenarlarına beyaza boyalı taşlar dizilmiş olan Sat yoluna girdiler. Yüz metre kadar sonra, yol onları üzerinde geniş tahta bir iskele bulunan nehir kıyısına getirdi. İskeleye altı düz, büyük bir sat bağlanmıştı. Su kenarındaki beyaz iskele babalan yüksek direkler üzerinde duran iki lambanın ışığında parıldıyordu. Arkalarındaki düz tarlaların üzerindeki sis artık taflanların boyunu aşmıştı; fakat önlerindeki su, kıyıdaki sazlar arasından buhar gibi yükselen birkaç sis büklümü hariç, kapkaranlıktı. Karşı kıyıda daha az sis var gibiydi.

Merry midilliyi düz bir tahtanın üzerinden sata yöneltti, diğerleri de onu izledi. Sonra Merry şatı uzun bir sırıkla ağır ağır iterek karşı kıyıya doğru hareket ettirdi. Önlerinde, geniş ve yavaş, Brendibadesi akmaktaydı. Diğer tarafta su kıyısı dikti ve karşı iskeleden yukarı doğru kıvrıla kıvrıla tırmanan bir yol vardı. Orada lambalar göz kırpıyordu. Geride Er Tepesi yükseliyordu; tepede, dağınık sis perdeleri arasından bir sürü yuvarlak pencere kırmızı sarı parlıyordu. Bunlar, Brandybucklar'ın atadan kalma evi olan Brendi Konağı'nın pencereleriydi.

Çok uzun bir zaman önce, Bataktaki hatta Shire'daki en köklü ailelerden biri olan Yaşlıer ailesinin reisi Kirliçıkı Yaşlıer, doğu bölgelerinin eski sınırı olan nehiri geçmişti. Brendi Konağı'nı inşa etmiş (ve kazmış), ismini Brandybuck olarak değiştirmiş ve buraya yerleşip neredeyse küçük bir bağımsız ülke sayılabilecek bu bölgenin efendisi olmuştu. Ailesi büyüdü de büyüdü, o toprak olduktan sonra da büyümeye devam etti; öyle ki, sonunda Brendi Konağı üç büyük ön kapısı, bir sürü yan kapısı ve yüz kadar penceresi olan bir yapı haline gelip alçak tepenin tümünü kaplar oldu. Bunun üzerine, Brandybucklar ile sayısız hizmetkârları tepenin çevresinde önce oyuklar kazmaya, zamanla da toprağın üstünde yapılar yükseltmeye koyuldular. Nehir ile Yaşlı Orman arasında gayet yoğun yerleşimli bir şerit olan ve Shire'ın genişlemesinin ürünü sayılabilecek Erdiyarı böyle doğmuştu. En önemli köyü de, Brendi Konağı'nın arkasındaki bayırlara kümelenmiş olan Erşehir idi.

Batak'takiler Erdiyarlılarla iyi geçinirlerdi, Konağın Efendisi'nin (yani Brandybuck aile reisinin) hâkimiyeti de hâlâ Kütük'ten Sazlık'a kadar bütün çiftçiler tarafından kabul ediliyordu. Fakat eski Shire'da oturanların çoğu Erdiyarlılar'ı tuhaf tipler, sanki yarı yarıya yabancıymışlar gibi görüyorlardı. Halbuki aslında Dört Dirhemler'deki diğer hobbitlerden pek de farklı değillerdi. Tek bir nokta hariç: Kayıklardan hoşlanıyorlardı ve bazıları yüzme bile biliyordu.

Başlangıçta topraklan Doğu yönünden korunaklı değildi; ama o tarafa bir çit örmüşlerdi: Yüksek Otluk. Birkaç nesil önce dikilen bu çalılık artık çok sıklaşmış ve çok yükselmişti; çünkü çalılar sürekli bakım görmekteydi. Çit, nehirden başlayıp kıvrılarak Brendibadesi Köprüsü'nden (Gündüzsefası'nın Orman'dan çıkıp Brendibadesi'ne döküldüğü yer olan) Otlukucu'na kadar uzanıyordu: Bir uçtan bir uca yirmi millik bir mesafe. Fakat elbette ki bu tam bir koruma sağlamıyordu. Orman birçok yerde çite çok yakındı. Erdiyarlılar hava karardıktan sonra kapılarını kilitli tutuyorlardı; bu da Shire'da pek olağan bir şey sayılmazdı.

Sat, suyu ağır ağır katetti. Erdiyarı kıyısı gitgide yaklaştı. Grupta nehri daha önce geçmemiş tek kişiydi Sam. Yavaş yavaş çağıldayan dere altından kaydıkça, içini garip bir his kapladı: Eski yaşamı arkasında sisler içinde kalmıştı, önünde ise karanlık maceralar uzanıyordu. Başını kaşıdı; bir an aklından, keşke Bay Frodo Çıkın Çıkmazı'nda sakin sakin yaşayıp gitseydi, diye geçirdi.

Dört hobbit şattan indiler. Merry şatı bağlamaya, Pippin de midilliyi patikadan yukarıya yürütmeye başlamıştı ki, (Shire'a veda etmek istercesine geriye bakmakta olan) Sam boğuk bir sesle fısıldadı:

"Arkanıza bakın Bay Frodo! Bir şey görebiliyor musunuz?"

Öbür yakada, uzaktaki lambaların altında ancak seçebildikleri bir şekil vardı: Geride unutulmuş simsiyah bir bohçaya benziyordu. Fakat baktıkça, sanki hareket ediyormuş, yerde bir şey ararcasına bir o yana bir bu yana sallanıyormuş gibi geldi onlara. Sonra şekil emekleyerek ya da eğilerek, lambaların arkasındaki loşluğa geri çekildi.

"Shire aşkına, nedir o?" diye bağırdı Merry.

"Bizi takip eden bir şey," dedi Frodo. "Fakat şu anda daha fazlasını sorma! Haydi, hemen uzaklaşalım!" Patikayı hızla çıkıp nehir kıyısının tepesine ulaştılar, ama dönüp geri baktıklarında karşı kıyı artık sisle örtülmüştü ve hiçbir şey görünmüyordu.

"İyi ki batı kıyısında kayık bulundurmuyorsunuz!" dedi Frodo. "Atlar nehri aşabilirler mi?"

"Yirmi mil ötedeki Brendibadesi Köprüsü'ne gidebilirler belki yüzebilirler de," diye cevap verdi Merry. "Gerçi Brendibadesi'ni yüzerek geçen bir at duymadım hiç. İyi de, konunun atlarla ne ilgisi var?"

"Sonra anlatırım. Önce eve girelim, sonra konuşuruz."

"Tamam! Pippin'le siz yolu biliyorsunuz; o yüzden ben midilliyle gidip Tombiş Toluk'a geldiğinizi söyleyeyim. Akşam yemeğini falan bir hale yola koyalım."

"Biz akşam yemeğini erkenden Çiftçi Tırtıl'larda yedik," dedi Frodo; "ama bir akşam yemeği daha göz çıkartmaz."

"Tamam, yiyeceksiniz! Şu sepeti ver bana!" dedi Merry ve midillisini sürüp önlerindeki karanlıkta gözden kayboldu.

Brendibadesi'nden Frodo'nun Çukurçay'daki yeni evine epey bir mesafe vardı. Yolun solundaki Er Tepesi ile Brendi Konağı'nı geçtiler ve Erşehir'in eteklerinde, Erdiyarı'nın Köprü'den gelip güneye uzanan ana yoluna çıktılar. Bu yoldan kuzeye doğru yarım mil gittikten sonra sağlarında, yola açılan bir patikaya vardılar. Kırlık alanın içlerine doğru yüksele alçala giden bu patikayı birkaç mil boyunca takıp ettiler.

Sonunda sık fundalardan oluşan bir çitte açılmış dar bir kapıya geldiler. Karanlıkta ev namına bir şey görünmüyordu: Ev patikadan bir hayli içeride, geniş bir çim alanın ortasındaydı; bunun çevresinde kısa boylu ağaçlardan oluşan bir kuşak, en dışta da fundalık çit vardı. Frodo bu evi kırlık bölgenin enikonu ücra bir köşesinde olduğu ve etrafında başka yerleşim yerleri bulunmadığı için seçmişti. Eve fark edilmeden girilip çıkı labi lirdi. Brandybucklar bu evi çok eskiden, konuklar ya da Brendi Konağı'nın kalabalık yaşantısından bir süreliğine kaçmak isteyen aile üyeleri kullansın diye yapmışlardı. Mümkün olduğu kadar bir hobbit oyuğuna benzetilmiş, eski moda köy tarzı bir evdi: Uzun ve alçaktı, tek katlıydı; sazdan damı, yuvarlak pençeleri ve büyük, yuvarlak bir kapısı vardı.

Bahçe kapısından içeri uzanan yeşil patikada yürürlerken ışık mışık göremediler; pencereler karanlık, kepenkler kapalıydı. Frodo kapıyı çaldı, Tombiş Toluk açtı. Dostça bir ışık aktı dışarıya. Çabucak içeri süzülüp hem ışığı, hem kendilerini içeri kapattılar. Her iki yanında kapılar bulunan geniş bir salondaydılar; karşıda, evi ortasından katederek arka bölümlere açılan bir koridor vardı.

"Ee, nasıl buldunuz?" diye sordu Merry koridordan onlara doğru gelirken. "Bu kadar kısa bir sürede elimizden geldiğince eve benzetmeye çalıştık. Ne de olsa, Tombiş'le ben de son arabadaki eşyalarla daha dün gelebildik zaten."

Frodo etrafına bakındı. Sahiden de eve benziyordu. En çok sevdiği bir sürü eşya ya da Bilbo'nun eşyaları (bu yeni ortamda ona Bilbo'yu daha birçok hatırlatıyorlardı) mümkün olduğu kadar Çıkın Çıkmazı'ndaki gibi yerleştirilmişti. Hoş, rahat ve kucak açan bir yerdi; kendisini buraya gerçekten de yerleşip inzivaya çekilmek için gelmiş olmadığına hayıflanır buldu Frodo Arkadaşlarını bu kadar zahmete sokmuş olmak ona haksızlık gibi geldi ve onlardan o kadar kısa bir süre sonra, hatta hemen ayrılacağı haberini nasıl açıklayacağı, bir kez daha aklını kemirmeye başladı. Yine de bu işin o gece, yatmadan önce yapılması gerekiyordu. "Harika!" dedi kendini zorlayarak. "Taşındığıma kırk şahit lazım."

Yolcular pelerinlerini asıp yüklerini yere bıraktılar. Merry onları koridordan geçirip, koridorun sonundaki bir kapıyı önlerinde ardına kadar açıverdi. İçerden, yanan ateşin

ışığı ile buharın pofurtusu geliyordu.

"Banyo!" diye bağırdı Pippin. "Ah sevgili Meriadoc!"

"Hangi sırayla yıkanacağız?" dedi Frodo. "Önce yaşlı olan mı, hızlı olan mı girecek? Her iki halde de sen sonuncu olursun Peregrin Efendi."

"Benim işleri tahmin ettiğinizden de iyi ayarladığıma emin olabilirsiniz!" dedi Merry. "Çukurçay'daki yaşamımıza bir banyo için kavga ederek başlayamayız. O odada üç tane küvet ve bir kazan dolusu kaynar su var. Sonra havlular, keçeler ve sabunlar da var. İçeri girin ve çabuk olun!"

Merry ile Tombiş koridorun diğer yanındaki mutfağa gidip geç bir akşam yemeği için hazırlıkları tamamlamaya koyuldular. Banyodan, su şapırtıları ve çalkantı gürültüleriyle karışık, birbiriyle yarışan şarkılar yükseliyordu. Aniden Bilbo'nun en gözde banyo şarkılarından birini söyleyen Pippin'in sesi diğerlerini bastırdı.

Şarkı söyleriz günün sonunda Yorgun çamuru paklayan banyoya! Şarkı söylemeyenin aklına şaşarız Ah! Sıcak Su ne soylu şey.

Ah! ne tatlı yağan yağmurun sesi Tepeden düzlüğe sıçrayan derenin şırıltısı. Ama yağmurdan ve salınan dereden daha iyisi Dumanı tüten sımsıcak su

Ah! Soğuk Su dökeriz istersek Kurumuş boğazımızdan aşağı; Ama bira daha iyi gelir susuzluğa Sıcak Su da sırtımızdan aşağıya

Ah! Göğün altındaki beyaz fıskiyeden, Yükselen su gibisi yoktur dünyada Ama o bile Sıcak Suda şapırdattığım ayaklarımın Sesi kadar hoş gelemez Kulağa.

Fevkalade bir su şapırtısı ve Frodo'nun Ona!, diye bağırdığı duyuldu. Belli ki, Pippin'in küvetinden epey bir su fıskiye olma sevdasına düşüp havalara sıçramıştı.

Merry kapıya gitti: "Gırtlağınız için bira ve yiyeceğe ne dersiniz?" diye seslendi. Frodo saçlarım kurulayarak dışarı çıktı.

"Havada o kadar çok su var ki, işimi bitirmeye mutfağa geliyorum," dedi.

"Pes!" dedi Merry içeri bakarak. Yer su içinde yüzüyordu. "Yemek istiyorsan, önce bütün bu suyu temizlemen gerekecek Peregrin.' dedi. "Çabuk ol, yoksa seni beklemeyiz.. "

Akşam yemeklerini mutfakta, ateşin yanında bir masada yediler. "Herhalde siz üçünüz biraz daha mantar istemezsiniz?" dedi Fredegar, pek de umutlanmadan.

"Evet efendim, isteriz!" diye haykırdı Pippin.

"Onlar benim!" dedi Frodo. "Çiftçi eşlerinin Kraliçesi Bayan Tırtıl' tarafından bana verildi. O pis ellerini çek, servisi ben yapacağım."

Hobbitler mantara çok düşkündür, hatta bu düşkünlükleri Bölge Ahalisi'nin en tamahkar zevklerini bile geçer. Bu, genç Frodo'nun Batak'ın meşhur tarlalarında yaptığı uzun keşifleri ve zarara uğrayan Tırtıl'ın hiddetini kısmen açıklayan bir gerçektir. O akşam ise, hatta hobbit standartlarına göre bile hepsine yetecek kadar mantar vardı. Mantarı takiben yenecek bir sürü şey daha hazırlanmıştı ve yemek bittiğinde Tombiş Toluk bile memnuniyetle iç geçirdi. Masayı iterek, sandalyelerini ateşin etrafına çektiler.

"Sonra toplarız," dedi Merry. "Şimdi bütün olanları anlatın bakalım! Galiba bazı maceralara bulaştınız ki bunları bensiz yaşamanız hiç de adilane değil. Her şeyi tüm tafsilatıyla istiyorum; hepsinden de önemlisi yaşlı Tırtıl'ın nesi vardı ve benimle niye öyle konuştu onu öğrenmek istiyorum. Hani olacak iş değil ama, neredeyse korkuyordu diyeceğim."

''Hepimiz Korkmuştuk," dedi Pippin, Frodo'nun susup ateşe dalıp gittiği bir sessizlikten sonra. "Seni de iki gün boyunca Kara Süvariler takip etse, sen de korkardın."

"Neymiş onlar?"

"Kara adara binen, kara gidile/," diye cevap verdi Pippin. "Frodo konuşmıyacaksa, bütün olanları sana başından itibaren ben anlatırım." Böylece, Hobbitköy'ü terk ettikleri andan başlayarak bütün yolculuklarını tüm ayrıntısıyla anlattı. Sam yer yer başını sallayarak ve nidalar çıkararak onu destekliyordu. Frodo sessizdi.

"Hepsini uyduruyorsunuz derdim," dedi Merry, "ama iskeledeki o kara şekli ben de gördüm ve Tırtıl'ın sesindeki o garip tınıyı duydum. Bu olup bitenlere ne diyorsan Frodo?"

"Kuzen Frodo'nun ağzı çok sıkıydı," dedi Pippin. "Ama artık baklayı ağzından çıkarmanın zamanı geldi. Şimdiye kadar bize söylenen tek işe yarar şey, Çiftçi Tırtıl'ın bu olanların Bilbo'nun hazinesiyle bir ilgisi bulunduğu hakkındaki tahminiydi."

"O sadece bir tahmindi," dedi Frodo telaşla. "Tırtıl gerçekten bir şey biliyor değil ki."

"İhtiyar Tırtıl zeki heriftir," dedi Merry. "Konuşurken açık etmediği bir sürü şey vardır o yuvarlak yüzünün ardında. Bir zamanlar Yaşlı Orman'a sık sık girip çıkarmış, bir sürü acayip şey hakkında bilgisi olduğuna dair de bir ünü vardır. Ama en azından, Frodo, bize onun tahmininin yerinde olup olmadığını söyleyebilirsin."

"Sanırım," diye cevapladı Frodo yavaş yavaş, "bir dereceye kadar iyi bir tahmindi. Meselenin Bilbo'nun eski maceralarıyla bir ilgisi var ve Süvariler onu ya da beni arıyorlar veya araştırıyorlar denilebilir. Bana soracak olursanız, bu işin şakası da yok korkarım; ne burada, ne de başka bir yerde emniyette sayılmam." Sanki aniden yıkılıvereceklermiş gibi etrafında, pencerelerde ve duvarlarda gezdirdi gözlerini. Diğerleri sessizce onu süzüp aralarında manalı manalı bakıştılar.

"Şimdi çıkıyor bakla," diye fısıldadı Pippin Merry'ye. Merry başıyla onayladı.

"Eh!" dedi Frodo sonunda, sanki bir karara varmış gibi yerinde doğrulup dimdik oturarak. "Daha fazla gizleyemem. Hepinize söylemem gereken bir şey var. Fakat nasıl başlayacağımı bir türlü bilemiyorum."

"Sanırım sana yardımcı olmak için," dedi Merry sakince, "bir kısmını sana ben anlatabilirim."

"Ne demek istiyorsun?" dedi Frodo, ona kaygıyla bakarak.

"Sadece şunu, benim sevgili şaşkın dostum Frodo: Çok bedbahtsın, çünkü nasıl veda edeceğini bilemiyorsun. Tabii ki Shire'dan ayrılmak niyetindeydin. Fakat tehlike tahmin ettiğinden de erken baş gösterdi ve şimdi hemen gitmeyi düşünüyorsun. Ve gitmek istemiyorsun. Senin için çok üzgünüz."

Frodo ağzını önce açtı, sonra kapadı. Yüzündeki şaşkınlık ifadesi o kadar komikti ki, hepsi güldüler. "Sevgili Frodo!" dedi Pippin. "Gerçekten de hepimizi uyuttuğunu mu sanıyordun? Ne o kadar dikkatlisin, ne de akıllı! Bu sene nisan ayından beri gitmeyi planlıyordun, hep uğradığın yerlere veda ediyordun. Sürekli, 'Acaba bu vadiyi bir daha görebilecek miyim?' falan gibi şeyler mırıldandığını duyuyorduk. Hele sanki paran tükenmiş gibi yapıp sevgili Çıkın Çıkmazı'nı Torbaköylü Bagginsler'e satman! Sonra Gandalf la o sıkı fıkı konuşmaların..."

"Eyvahlar olsun!" dedi Frodo. "Hem akıllı, hem de dikkatli davrandığımı zannediyordum. Kimbilir Gandalf ne der bu işe. Yani bütün Shire benim ayrılışımdan haberdar mı şimdi?"

"Yo hayır," dedi Merry. "Bu konuda kaygın olmasın! Bu sır uzun süre gizli kalamaz elbette; ama şimdilik sanırım sadece biz suç ortaklarınca biliniyor. Hem sonra unutma ki, biz seni çok iyi tanıyoruz ve sık sık da seninle birlikte oluyoruz. Ne düşündüğünü genellikle tahmin edebiliyoruz. Bilbo'yu da tanırdım. Doğruyu söylemem gerekirse, o gittiğinden beri seni yakından izliyordum. Eninde sonunda onun peşinden gideceğini düşünüyordum; aslında daha önce gideceğini düşünmüştüm ve son zamanlarda epeyce endişelenmeye başlamıştık. Bizi atlatıp, onun yaptığı gibi birdenbire tek başına gidivereceksin diye ödümüz kopuyordu. Bahardan bu yana gözlerimizi dört açtık ve kendi kendimize bir sürü planlar yaptık. O kadar kolay kaçamazsın!"

"Ama gitmem gerekiyor," dedi Frodo. "Bunun çaresi yok sevgili dostlarım. Bu hepimiz için pek hoş olmayan bir şey ama beni alıkoymaya kalkmanın bir faydası yok. Bu kadar çok şeyi tahmin ettiğinize göre lütfen bana yardım edin, engel olmayın!"

"Anlamıyorsun!" dedi Pippin. "Senin gitmen gerekiyor o yüzden bizim de gitmemiz gerekiyor. Merry ile ben seninle geliyoruz. Sam harika bir heriftir, seni kurtarmak için bir ejderhanın ağzından içeri atlayabilir; tabii bu arada ayakları birbirine dolanıp yeri de öpebilir, o başka; fakat bu tehlikeli serüveninde tek yoldaştan fazlasına ihtiyacın var."

"Benim canım, çok sevgili hobbitlerim!" dedi Frodo son derece duygulanmış bir halde.

"Fakat buna izin veremem. Buna da çok zaman önce karar verdim. Tehlikeden söz ediyorsunuz ama anlayamıyorsunuz. Bu bir servet avı, gidip gelinecek bir seyahat değil. Ben, korkunç bir tehlikeden, korkunç bir tehlikeye doğru kaçıyorum."

"Elbette ki anlıyoruz," dedi Merry kesin bir edayla. "O yüzden gelmeye karar verdik. Yüzük'ün çocuk oyuncağı olmadığını biliyoruz; ama Düşman'a karşı sana elimizden geldiğince yardım edeceğiz." "Yüzük mü!" dedi Frodo, artık tamamiyle hayrete düşerek. "Evet, Yüzük," dedi Merry. "Benim canım hobbitim, sen arkadaşlarının meraklılıklarını yabana atma. Senelerdir Yüzük'ün varlığından haberdarım Bilbo gitmeden öncesinden beridir, aslında; fakat o Yüzük'ü bir sır olarak kabul ettiği için ben de bilgimi kafamda sakladım, ta ki suç ortaklığımızı kurana dek. Bilbo'yu, elbette ki, seni tanıdığım kadar tanımıyordum; ben çok gençtim, o da daha dikkatliydi ama yeterince değil, tik nasıl öğrendiğimi merak ediyorsan, anlatmaya devam edeyim." "Devam et!" dedi Frodo güç duyulan bir sesle. "Senin de tahmin edebileceğin gibi, ona açık verdiren Torbaköylü Bagginsler oldu. Davet'ten bir yıl önce bir gün, yolda yürürken Bilbo'yu yolda önümde gördüm. Birdenbire uzakta, bize doğru gelmekte olan T.B.'ler belirdi. Bilbo yavaşladı ve sonra hoppadanak! yok oldu. Ben o kadar hayrete düşmüştüm ki, kendimi daha normal bir şekilde saklamaya bile neredeyse aklım yetmeyecekti; ama çitten geçip yolun kenarındaki tarladan yürüdüm. T.B.'ler geçtikten sonra çitten yolu gözlüyordum ki birde ne göreyim, Bilbo tam önümde aniden ortaya çıkıvermesin mi? Altın gibi parlayan bir şeyi pantolonunun cebine koyduğu da gözümden kaçmadı.

"Ondan sonra gözlerimi hep açık tuttum. Hatta itiraf edeyim, onu gözetledim. Fakat siz de kabul etmelisiniz ki bu son derece merak uyandırıcı bir şeydi ve ben de daha delikanlıydım. Bütün Shire'da babalığın gizli kitabını senden başka gören bir tek ben varıradır herhalde Frodo."

"Bilbo'nun kitabını mı okudun!" diye haykırdı Frodo. "Daha neler duyacağım? Hiç mi bir şey emniyette değil?"

"Yeterince değil, diyebilirim," dedi Merry. "Fakat sadece tek bir kere çarçabuk göz atabildim ve bu da hiç kolay olmadı. Kitabı hiç ortalarda bırakmazdı. Ne oldu acaba o kitap? Bir kere daha görmek isterdim. Kitap sende mi Frodo?"

"Hayır. Çıkın Çıkmazı'nda değildi. Alıp götürmüş olmalı." "Neyse, dediğim gibi," diye devam etti Merry, "bu bahara, işler ciddiye bininceye kadar, bildiklerimi kendime sakladım. Sonra suç ortaklığımızı kurduk; bu konuda ciddi olduğumuz ve niyetimiz niyet olduğu için de, pek öyle kılı kırk yarmadık. Kolay kırılır cinsten bir ceviz sayılmazsın; Gandalf ise senden de beter. Fakat bizim baş hafiyemizle tanışmak istersen, onu sana takdim edeyim."

"Nerede?" dedi Frodo etrafına bakınarak, sanki maskeli ve meşum bir suretin dolaptan çıkmasını beklermiş gibi.

"Öne çık Sam!" dedi Merry ve Sam kulaklarına kadar pancar gibi olmuş bir halde ayağa kalktı. "İşte bizim bilgi toplayıcımız! Ve hiç şüphen olmasın, sonunda yakalanıncaya kadar çok da iyi bilgi topladı. Fakat yakalandıktan sonra galiba şeref sözü verdiği için serbest kaldığını falan düşündü ki, bir daha ağzını açmadı."

"Sam!" diye haykırdı Frodo; artık daha fazla şaşıramayacağını hissediyor, kızsın mı, gülsün mü, rahatlasın mı yoksa aptallığına mı yansın bilemiyordu.

"Evet beyim!" dedi Sam. "Affınıza sığınırım beyim! Fakat niyetim kötü değildi Bay Frodo, ne size ne hatta Bay Gandalf a karşı. Bak onun aklı çalışıyor, ha; siz tek başıma gideceğim, dedinizdi de, o hayır! yanına mutemet birini al, dediydi."

"Fakat anlaşılan kimseye itimat etmeye gelmiyor," dedi Frodo.

Sam ona mutsuzca baktı. "Bu ne istediğine bağlı," diye söze karıştı Merry. "Düzde de bozda da yanında olacağımıza itimat edebilirsin sonuna kadar. Senin her sırrını saklayacağımıza itimat edebilirsin senin saklayacağından daha iyi hem de. Fakat belanın karşısında yalnız kalmana, veya bir söz söylemeden çekip gitmene izin vereceğimize güvenme. Biz senin arkadaşlarınız Frodo. Her neyse: Durum bu. Gandalf ın sana söylediklerinin çoğunu biliyoruz. Yüzük hakkında epeyce bilgimiz var. Bu işten korkunç derecede korkuyoruz ama seninle geliyoruz; ya da seni av köpekleri gibi izleriz."

"Hem, beyim," diye ekledi Sam, "Elflerin öğütlerini de kulak ardı etmen olmaz. Gildor sana, isteyen varsa yanma katmanı söyledi, bunu inkar edemezsin."

"İnkar etmiyorum," dedi Frodo, artık sırıtmakta olan Sam'e bakarak, "inkar etmiyorum ama bir daha senin uyuduğuna hiç inanmayacağım, horlasan da horlamasan da. Emin olmak için, bir güzel tekmeleyeceğim seni.

"Size gelince, siz de bir avuç hain hilekarsınız!" dedi diğerlerine dönüp. Sonra güldü, "Fakat sağ olasınız!" dedi, ayağa kalkıp kollarını sallayarak, "Pes ediyorum. Gildor'un sözünü dinleyeceğim. Eğer tehlike bu kadar kara olmasaydı sevincimden oynardım. Öyle bile olsa mutlu olmaktan alamıyorum kendimi; uzun zamandan beri olamadığım kadar mutluyum. Bu geceden öyle çekiniyordum ki."

"Güzel! Anlaştık. Komutan Frodo ve takımı için üç kere varol!" diye haykırdılar ve Frodo'nun etrafında dans ettiler. Merry ile Pippin, belli ki bu an için hazırlamış oldukları bir şarkıya başladı.

Şarkı, yıllar önce Bilbo'yu macerasına sürükleyen cüce şarkısı model alınarak yapılmıştı ve aynı ezgiyle söyleniyordu:

Ocağa da, odaya da elveda Rüzgar da esse, yağmur da yağsa, Gün doğmadan ayrılmamız gerek Ormanlarla yüksek dağları asıp uzaklara.

Elflefin yaşadığı Yarmavadi'ye Sisli şelalelerin altına, ormandaki açıklıklara Hızla süreceğiz atları kırlarda ve çöllerde Sonra ise bilmiyoruz yolumuz nereye.

Ardımızda korku, önümüzde düşmanlar

Göğün altında kurulacak yataklar

Ta ki tüm zorluklar asılana

Yolculuk bitip, işimiz, tamamlanana kadar.

Gitmeliyiz! Gitmeliyiz!

Gün doğmadan atları sürmeliyiz!

"Çok güzel!" dedi Frodo. "Ama bu durumda en azından bu gecelik bir çatı alımdaki yataklarımıza gitmeden önce, yapmamız gereken bir sûru şey var."

"Aa! O şiirdi!" dedi Pıppin. Gerçekten gün doğmadan önce başlamayamı niyetlisin?"

"Bilmiyorum," diye cevap verdi Frodo. "O Kara Süvariler'den korkuyorum ve de bir yerde fazla oyalanmanın güvenli olmadığına eminim., özellikle ete gittiğimin bilindiği bir yerde, üstelik Gildor da bana oyalanmamam öğütledi. Gandalfı görebilmeyi çok islerdim Gandalfın ortaya çıkıvermesini duyunca Gildo'un bile tedirgin olduğu gözümden kaçmadı. Mesele iki şeye bağlı. Süvariler Erşehir'e ne kadar zamanda ulaşır"' Ve biz en erken ne zaman yola çıkabiliriz? Epey bir hazırlanmamız gerekecek."

"İkinci sorununun cevabı," dedi Merry, "Bir saat içinde ayrılabileceğimizde. Ben hemen hemen her şeyi hazır ettim. Tarlaların öbür tarafındaki ahırda Altı tane midilli var; kumanyalar, eşyalar hep paketlendi, birkaç fazladan kıyafet ile bozulacak yiyecekler hariç."

"Çok becerikli bir suç ortaklığı olmuş bu," dedi Frodo. "Ama Kara Süvariler ne olacak? Gandalf ı bir gün daha beklesek tehlikeli olur mu?"

"Bunun cevabı, Süvariler seni burada bulursa ne yapacakları konusunda senin ne düşündüğüne bağlı," diye cevap verdi Merry. "Şimdiye çoktan buraya gelebilirlerdi tabii ki, ama Köprü'nün hemen bu tarafında, Çalıçit'in nehir yatağına kadar indiği yer, Kuzey Kapısı yollarını kesiyor. Kapı nöbetçileri onları gece vakti geçirmez, yarıp geçerlerse o başka. Gün ışığında bile onları içeri sokmamaya çalışırlar, en azından Konağın Efendisi'ne bir haber iletinceye kadar çünkü Süvariler'in tipinden hiç hoşlanmayacak ve şüphesiz korkacaklardır. Ama tabii, Erdiyarı kararlı bir saldırıya uzun bir süre karşı koyamaz. Ve sabah vakti bir Kara Süvari bile kapıya gelip Bay Baggins'i sordu mu, içeri alınabilir pekala. Senin geri gelip Çukurçay'da oturacağını bilmeyen kalmadı."

Frodo bir süre düşünceler içinde oturdu. "Kararımı verdim," dedi sonunda. "Yarın, gün ışır ışımaz yola koyulacağım. Fakat yoldan gitmiyorum: Burada beklemek bile yoldan gitmekten daha güvenlikli. Erdiyarı'ndan ayrıldığımı en azından birkaç gün için gizli tutmamız mümkün, ama Kuzey Kapısı'ndan çıkarsam bu anında duyulur. Dahası, Süvariler Erdiyarı'na girse de girmese de, Köprü ve Doğu Yoiu'nun sınır civarındaki bölümü mutlaka gözlenecektir. Kaç Süvari olduğunu bilmiyoruz; ama en azından iki tane

var, belki de daha fazla. Yapılacak şey, hiç beklenmeyen bir yöne doğru gitmek."

"Fakat o zaman geriye sadece Yaşlı Orman kalıyor:" dedi Frodo dehşetle. "Oraya girmeyi düşünüyor olamazsın. En az Kara Suvariler kadar tehlikelidir orası."

"O kadar değil," dedi Merry. "Kulağa son derece korkunç geliyor. ama bence de Frodo haklı. Derhal izimize düşülmeden buradan ayrılmanın tek yolu bu. Şansımız yaver giderse peşimizdekilere Bayağı fark atmış oluruz."

"Ama Yaşlı Orman'da şansın yaver gitmez ki," diye karşı çıktı Fredegar. 'Orada kimsenin şansı yoktur. Kaybolup gidersiniz. Kimse oraya girmiyor"

"Bal gibi giriyorlar!" dedi Merry. "Brandybucklar giriyor arada bir, akıllarına estiği zaman. Sizim özel bir giriş yerimiz var. Çok eskiden Frodo da bir kere girmişti. Ben kaç kere girdim: Genellikle gündüz vakti elbette, ağaçların uykulu ve oldukça sakin oldukları zamanlarda." 'İyi öyleyse, nasıl biliyorsanız öyle yapın!" dedi Fredegar. "Ben Yaşlı Orman'dan korktuğum kadar hiçbir şeyden korkmuyorum: Hakkında anlatılan hikayeler kabustan beter; fakat sizinle gelmediğine göre, benim sözümün pek bir ağırlığı yok. Yine de Gandalf geldiğinde, ki eminim pek yakında gelecektir, burada ona ne yaptığınızı anlatacak birinin kaldığına memnunum."

Frodo'yu çok sevdiği halde Tombiş Toluk'un Shire'ı bırakmaya veya Shire dışında neler olduğunu görmeye hiç niyeti yoktu. Ailesi Doğudirhem'dcn, daha da doğrusu Köprüalanı'ndaki Kürkgeçidi'nden gelmeydi, ama o hayatında Brendibadesi Köprüsü'nün karşısına bile geçmemişti. Suç ortaklarının başlangıçtaki planlarına göre, onun görevi geride kalıp meraklılarla ilgilenmek ve mümkün olduğunca Bay Baggins hala Çukurçay'da oturuyor muş gibi davranmaktı. Hatta, rolünü oynamasında yardımı olur diye Frodo'nun birkaç eski giysisini de yanına almıştı. Bu rolün ne kadar tehlikeli olabileceği hiçbirinin aklına geliniyordu.

"Harika!" dedi Frodo, planı anladığı zaman. "Yoksa, Gandalfa hiç haber bırakamayacaktık. Bu Süvariler okuma yazma bilirler mi bilmezler mi meçhul tabii, ama eve girip de ortalığı ararlarsa diye yazılı bir not bırakmaktan korkacaktım. Fakat madem Tombiş kaleyi korumaya gönüllü ve Gandalf da bizim ne yöne gittiğimizi öğrenecek, artık kararım kesin. Yarın ilk iş Yaşlı Orman'a dalıyorum."

"Tamam o halde," dedi Pippin. "Şöyle bir bakınca, Tombiş'in yerinde olup Kara Süvariler gelinceye kadar burada beklemektense, bizim işi tercih ederim."

"Sen önce Orman'ın derinliklerine gir de sonra göreyim ben seni," dedi Fredegar, "yarın bu vakitlerde benim yanımda olmadığına çok yanacaksın."

"Artık bu konuda tartışmanın anlamı yok," dedi Merry. "Daha, yamadan önce toparlanıp denklerimize son bir kez balcmamız gerek. Hepinizi gün doğmadan kaldıracağım."

Sonunda yatağa uzanabildiğinde, Frodo bir süre uyuyamadı. Bacakları sızlıyordu. Sabah midilliye bineceği için sevinçliydi. Neden sonra, kendisini yüksek bir pencereden, birbirine girmiş ağaçlardan oluşan karanlık bir denize bakıyormuş gibi gördüğü, muğlak bir rüyaya daldı. Ta aşağıdan, köklerin arasında sürünen ve burnunu çeken yaratıkların sesi geliyordu. Ona öyle geldi ki, eninde sonunda onun kokusunu alacaklar. Sonra uzaktan bir ses duydu. İlk önce bunun ormanın yapraklan arasından gelen müthiş bir rüzgar olduğunu düşündü. Sonra bu sesin yaprakların değil, uzaktaki Deniz'in sesi olduğu doğdu içine; uyanık hayatında hiç duymadığı ama rüyalarında hep içine dert olan bir ses. Aniden, açık havada olduğunu fark etti. Ağaç falan yoktu etrafında üstelik. Karanlık çorak bir toprak üzerindeydi ve havada yabancı bir tuz kokusu vardı. Başım kaldırınca, önünde yüksek bir uçurumun üzerinde tek başına duran yüksek beyaz bir kule gördü, içinde kuleye tırmanıp Deniz'i görmek için müthiş bir istek uyandı. Kan ter içinde kuleye doğru uçurumu tırmanmaya başladı: Fakat aniden gökyüzünde bir ışık parladı ve gök gürüldedi.

BÖLÜM VI

YAŞLI ORMAN

Frodo aniden uyandı. odanm içi hâlâ karanlıktı. Merry bir elinde mumla durmuş, diğer eliyle kapıyı yumrukluyordu. "Tamam! Ne var?" dedi Frodo, hâlâ " gererek ve şaşkınlık içinde.

"Ne mi var!" diye bağırdı Merry. "Kalkma zamanı. Saat dört buçuk ve her tarafta sis var. Haydi! Sam çoktan kahvaltıyı hazırlamaya başladı. Pippin bile kalktı. Ben de şimdi midillileri eyerleyip yük midillisini getirmeye gidiyoıum. O üşengeç Tombiş'i de uyandır! En azından kalksın da bizi geçirsin bari."

Saat altıyı henüz geçmişken hobbitlerin beşi de yola çıkmaya hazırdı. Tombiş Toluk hâlâ esniyordu. Hiç ses etmeden evden dışarı süzüldüler. Merry üzeri yüklenmiş bir midilliyi çekerek önden gidiyordu; evin arkasındaki bir koruluktan sonra birkaç da tarlanın içinden geçen bir yolda dikkatle ilerlemekteydi. Ağaçların yaprakları parlıyor, dallardan sular damlıyordu; otlar serin çiğlerden kurşunileşmişti. Her şey sakindi; bir avluda tavukların gıdaklaması, ta nerelerdeki bir evin kapısının kapanması gibi uzak sesler, hemen yakından geliyormuş gibi net duyuluyordu.

Midillileri barakalarında buldular; hobbitler tarafından çok sevilen türden gürbüz ufak tefek hayvanlardı bunlar, hızlı değil ama gün boyu iş görecek kadar dayanıklıydılar. Midillilere bindiler ve vakit kaybetmeden, önlerinde gönülsüzce açılan ve ardlarından amansızca kapanan sisin içine daldılar. Ağır ağır ve hiç konuşmadan bir saat kadar yol aldıktan sonra, Çalıçit'in aniden önlerinde yükseldiğini gördüler. Çok yüksekti ve her tarafı gümüş örümcek ağlarıyla Örülmüştü.

"Bunun içinden nasıl geçeceksiniz?" diye sordu Fredegar.

"Beni izlerseniz," dedi Merry, "görürsünüz." Çalıçit boyunca sola doğru ilerledi, kısa bir süre sonra çitin, bir çukurun kıyısını izleyerek biraz içeri çekildiği bir noktaya vardılar. Buraya, Çalıçit'in biraz ilerisine, tat!ı bir meyille toprağın altına giden bir oyuk açılmıştı. Oyuğun iki yanında tuğladan duvarları vardı; bu duvarlar muntazam bir şekilde yükselip aniden kemer peklini alıyor, Çabçit'in altına dalarak diğer taraftaki çukur yerden çıkan bir tünel oluşturuyordu.

BuradaTombişToluk durdu. "Hoşçakal Frodo!" dedi. "Keşke ormana giriyor olmasaydınız. Umarım gün kavuşmadan kurtarılmaya muhtaç hallere düşmezsiniz. Ama size iyi şanslar hem bugün, hem de sonrası için!"

"Eğer önümüzde Yaşlı Orman'dan daha kötü şeyler yoksa kendimi şanslı kabul edeceğim," dedi Frodo. "Gandalf a acilen Doğu Yolu'na gelmesini söyle: Yakında Yol'a çıkar, elimizden geldiğince hızlı ilerleriz." "Hoşçakal," diye seslendiler ve midillilerini meyilden aşağı sürüp Fredegar'ın görüş alanından çıkarak tünele girdiler.

İçerisi karanlık ve nemliydi. Diğer ucu sık demir parmaklıklardan yapılmış bir kapı ile kap inmişti. Merry yere inip kapının kilidini açü, hepsi geçtikten sonra yeniden ittirdi. Kapı şakırtıyla kapandı ve kilit yerine otururken klik diye bir ses çıkardı. Meşum bir sesti bu.

"İşte!" dedi Merry. "Shire'dan ayrıldınız, artık dışarıda, Yaşlı Orman'ın kenarındasınız."

"Burası için anlatılan hikâyeler doğru mu?" diye sordu Pippin. "Hangi hikâyeleri kastettiğini bilmiyorum," diye cevap verdi Merry. "Eğer Tombiş'in dadılarından dinlediği, umacılarla, kurtlarla falan ilgili eski gulyabani hikâyelerini kastediyorsan, cevabım hayır olur. En azından ben onlara inanmıyorum. Fakat Orman tuhaf bir yerdir, içindeki her şey, tabiri caizse, Shire'Jaki şeylerden çok daha fazla canlı, olup bitenlerin çok daha farkındadır. Ve ağaçlar yabancılardan hoşlanmaz. Seni gözlerler. Gündüz vakitleri genellikle sadece izlemekle yetinirler, pek bir şey yapmazlar. Zaman zaman en düşmanca olanları üstüne bir dal düşürür veya yoluna bir kök çıkarır, ya da bir sarmaşık uzatıp seni tutmaya çalışır. Fakat gece işler gayet ürkütücü olabiliyormuş, öyle diyorlar.

Hava karardıktan sonra ben burada ya bir kere, ya iki kere bulunmuşumdur, o da sadece Çalıçit yakınlarında. Bütün ağaçlar birbirleriyle fısıldaşıyor, anlaşılmaz bir lisanda haberleri ve planları birbirlerine aktarıyor gibiydiler; rüzgâr yokken bile dallar sallanıp etrafı yokluyordu. Ağaçların gerçekten hareket ettiklerini, yabancıları kuşattıklarını ve içlerine hapsettiklerini de anlatırlar. Nitekim, yıllar önce Çalıçit'e saldırmışlar: Gelip çitin hemen kıyısına dikilmiş, çite abanmaya başlamışlar. Fakat hobbitler gelip yüzlerce ağacı kesmiş, kestiklerini Orman da üstüste yığıp büyük bir ateş yakmış ve Çalıçit'in doğusundaki bütün araziyi uzun bir şerit halinde tutuşturup kül etmiş. Bundan sonra ağaçlar saldırıyı kesmiş, fakat bize düşman olmuşlar. Çitten az içerde, büyük ateşin yakıldığı yerde, hâlâ geniş bir çıplak alan vardır."

"Tek tehlike ağaçlar mı?" diye sordu Pippin.

"Ormanın derinliklerinde ve öbür ucunda yaşayan çeşit v;eşit garip şeyler var," dedi Merry, "ya da en azından öyle olduğunu duydum; yalnız ben hiçbirini görmedim. Fakat iz bırakıp yol açan bir şeyler var. Ne zaman içeri girseniz yeni açılmış yollara rastlarsınız; fakat zaman zaman garip bir şekilde yer değiştirir bu yollar sanki. Bu tünelde" pek uzak olmayan bir yerde, önce Şenlik Ateşi Meydanı'na, oradan da aşağı yukarı bizim gideceğimiz yöne, doğuya ve biraz da kuzeye doğru ilerleyen geniş bir yolun girişi var, daha doğrusu çoktandır vardı. Ben de şimdi o yolu bulmaya çalışacağım."

Böylece hobbitler tünel kapısından ayrılıp midillilerini geniş çukurun karşı kenarına sürdüler. Öte tarafta, Çalıçit'in yüz metre kadar ilerisindeki Orman'a doğru ilerleyen belli belirsiz bir patika vardı; fakat yol onları ağaçların altına getirir getirmez yok oldu. Arkalarına baktıklarında, daha şimdiden etraflarını sık bir biçimde çevirmiş olan ağaçların gövdeleri arasından Çalıçit'in karanlık çizgisini görebiliyorlardı. Önlerindeyse sadece, sayısız biçimde ve boyutta ağaç gövdesi görülüyordu: Düz veya eğri büğrü, burma biçimli, yere eğilmiş, tıknaz veya zayıf, düzgün veya dallı budaklı; hepsinin gövdesi de yosundan veya yıvışık, salkım saçak bitkilerden oluşan yeşil ya da kurşuni bir örtüye bürünmüştü.

Bir tek Merry'nin keyfi yerinde görünüyordu. "En iyisi sen başı çek de o yolu bul," dedi Frodo ona. "Sakın birbirimizi kaybetmeyelim, Çalıçit'in ne tarafta olduğunu da unutmayalım!"

Ağaçların arasından bir yol tuttular; midillileri eğri büğrü ve birbirine karışmış bir sürü kökten kendilerini sakınarak ağır ağır yürüyordu. Ağaçların altında bitki örtüsü yoktu. Zemin düzgün bir meyille yükseliyor, onlar ilerledikçe ağaçlar adeta daha da uzuyor, kararıyor ve sıklaşıyordu. Hareketsiz yapraklar arasından ara sıra düşen çiğ damlalarının sesinden gayri çıt bile duyulmuyordu. Şimdilik dallar arasında herhangi bir fısıldaşma veya hareket yoktu, yoktu ama, hobbitlerin hepsi de hoşnutsuzluk, nefret, hatta giderek düşmanlıkla gözlendiklerine dair rahatsız edici bir hisse kapıldılar. Bu hisleri sürekli büyüdü, en sonunda sanki umulmadık bir darbe beklerlermiş gibi gayri ihtiyari aniden yukarıya veya omuzlarının üzerinden arkaya bakar oldular.

Henüz patikanın izi bile yoktu ve ağaçlar durmadan yollarını keser gibiydiler. Pippin aniden, artık buna daha fazla dayanamayacağını hissetti ve beklenmedik bir anda bir bağırtı koyuverdi. "Oy! Oy! Hiçbir şey yapacak değilim. Bırakın da geçeyim yahu!"

Diğerleri şaşırarak durdular; fakat bağırtı, sanki ağır bir perde ile boğulmuşçasına çöktü gitti. Ne bir yankı, ne bir cevap vardı ama orman sanki daha da bir kalabalıklaşıvermiş, daha bir dikkat kesilmişti az öncesine göre.

"Yerinde olsam, bağırmazdım," dedi Merry. "Faydasından çok zararı var."

Frodo, buradan geçen bir yol bulmanın mümkün olup olmadığını ve diğerlerini bu menfur ormana getirmekle doğru yapıp yapmadığını düşünmeye başlamıştı. Merry bir o yana bir bu yana bakıyor ve daha şimdiden ne tarafa doğru gideceğini bilemez görünüyordu. Pippin bunu fark etti. "Yolumuzu kaybettirmen pek zamanını almadı," dedi. Fakat tam o anda Merry rahat bir nefes aldı ve ileriyi işaret etti.

"Hayret!" dedi. "Bu ağaçlar gerçekten hareket ediyor, işte Şenlik Ateşi Meydanı önümüzde (yani umarım bu odur), fakat ona açılan patika adeta yürüyüp gitmiş!"

Onlar ilerledikçe ışık netleşti. Aniden ağaçların arasından çıkıp kendilerini daire şeklinde geniş bir açık alanda buldular. Üstlerinde masmavi ve berrak bir gök vardı; buna şaşırdılar, çünkü Orman'ın çatısı altındayken günün doğup sisin dağıldığını

görememişlerdi. Gerçi güneş henüz açıklık alanı doğrudan dolduracak kadar yükselmemişti, fakat ağaçların tepelerinde ışığı görülebiliyordu. Açıklığın kenarındaki yapraklar daha sık, daha yeşildi ve alanı neredeyse yekpare bir duvar gibi kuşatıyorlardı. Açıklıkta hiç ağaç yetişmemişti, sadece kaba çimen ve bir sürü yüksek ot vardı: kelleşmiş, solmuş büyük baldıranlar ve yabani maydanozlar, tohuma kaçıp kül gibi uçmaya başlamış epilobiumlar, her yana yayılmış ısırgan otları ve deve dikenleri. Kasvetli bir yerdi: Fakat boğucu Orman'dan sonra hoş ve neşeli bir bahçe gibi geliyordu.

Hobbitler cesaretlenip gökyüzünde genişleyen gün ışığına umutla baktılar. Açık alanın karşı tarafında, ağaçtan duvarda bir boşluk ve boşluğun gerisinde de temiz bir patika vardı. Patikanın, yer yer genişleyerek ve üzeri açılarak ormanın içine doğru uzandığını görebiliyorlardı, kimi yerlerde de ağaçlar patikaya doğru yaklaşarak yolu karanlık dallarıyla gölgelendiriyordu. Bu yoldan sürdüler midillilerini. Hâlâ tatlı bir meyille tırmanmaktaydılar, fakat artık çok daha hızlı ilerliyorlardı ve gönülleri daha rahattı; çünkü sanki Orman'ın hışmı sönmüş ve hayrettir, geçmelerine engel olmayacakmış gibi gelmeye başlamıştı onlara.

Fakat bir süre sonra hava ısınmaya ve bunaltmaya başladı. Ağaçlar gene yolu iki yandan sıkıştırdı; artık pek ileriler görünmüyordu. Ormanın kötü niyetinin bir kez daha amansızca üstlerine çöktüğünü, şimdi her zamankinden daha kuvvetle hissetmekteydiler. Etraf o kadar sessizdi ki, midillilerinin nallarının öjü yapraklar üzerinde hışırdayarak veya arada bir gizlenmiş bir köke takılarak yere değmesi, kulaklarına gümbür gümbür iniyordu. Frodo onları cesaretlendirmek için bir şarkı söylemeye çalıştı ama sesi bir fısıltı halinde çıktı.

Ey bu gölgeli diyardaki gezginler

Yitirmeyin umudu! Çünkü karanlık da olsa

Bir sonu vardır her ormanın

Bakın nasıl da geçip gidiyor bulutsuz güneş

Güneş batıyor, güneş doğuyor

Gün bir bitiyor, bir başlıyor

Ya doğuda ya batıda mutlaka kesilecek orman

Kesilecek daha bu sözü söylemişti ki, sesi zayıflayarak kesildi. Hava ağır, sözleri dile getirmekse çok yorucuydu adeta. Tam arkalarında, yerlere kadar sarkan yaşlı bir ağaçtan iri bir dal büyük bir çatırtıyla patikanın üzerine düştü. Önlerinde de sanki ağaçlar birbirlerine yaklaşıyordu.

"Bitmekti, zayıflamaktı türü şeylerden hoşlanmıyorlar," dedi Merry. "Ben olsam şu anda pek şarkı söylemezdim. Ormanın kenarına varıncaya kadar bekle, o zaman hep birlikte dönüp bangır bangır koro yaparız!"

Neşeyle konuşmuştu, eğer endişeli idiyse bile bunu belli etmiyordu. Diğerleri cevap vermediler. İçleri kararmıştı. Frodo'nun yüreğine giderek ağırlaşan bir yük çökmekteydi ve artık attığı her adımda ağaçların hiddetine meydan okumaya kalkıştığına biraz daha pişman oluyordu. Gerçekten de tam durup geri dönmelerini önerecekti (tabii eğer bu haltı mümkün idiyse) ki, işler yeni bir boyut kazandı. Patika tırmanmayı bıraktı, bir süre için hemen hemen düz gider oldu. Karanlık ağaçlar kenara çekildi; önlerinde patikanın neredeyse dümdüz ilerlediğini görebiliyorlardı. Karşılarında biraz uzakta, ağaçsız, etrafını saran ormandan kel bir kafa gibi yükselen yemyeşil bir tepe vardı. Yol doğruca oraya gidiyor gibiydi.

Bir süre için de olsa Orman'ın çatısının üzerine tırmanacakları fikriyle mest olarak, yeniden aceleyle ilerlemeye başladılar. Patika önce indi, sonra tırmanarak onları nihayet dik yamacın eteğine ulaştırdı. Burada da ağaçlardan ayrılarak otlar arasında kayboldu. Orman, traşlanmış bir başın etrafında keskin bir çizgiyle çember oluşturan gür saçlar misali, bütün tepeyi çepeçevre sarıyordu.

Hobbitler midillilerini çekerek tepeye varıncaya kadar döne döne tırmandılar. Burada durup etraflarına bakındtlar. Hava güneşli ve pırıl pırıl, ama pusluydu; pek ileriyi göremiyorlardı. Yakınlarda sis artık hemen hemen tamamen dağılmıştı; yine de, orada burada ormanın çukur yerlerine sis çökmüştü ve güneylerinde Orman'ı bir baştan bir başa kesen derin bir kıvnmdan hala buhar gibi, ya da beyaz duman kümeleri gibi, sis

yükseliyordu.

"Şu," dedi Merry, eliyle işaret ederek, "Gündüzsefası'nın çizgisi. Yaylalar'dan çıkıp gelir, tam Orman'ın ortasından geçip güney batıya akarak Otlukçıktısı'nda Brendibadesi'yle birleşir. Biz o tarafa doğru gitmek istemiyoruz! Gündüzsefası vadisinin bütün ormanın en acayip yeri olduğu söylenirbütün acayipliklerin çıktığı merkezdir adeta."

Diğerleri Merry'nin işaret ettiği yöne baktılar, ama nemli ve derin vadinin üzerindeki sisten başka pek bir şey göremediler; bu çizginin gerisinde ise, Orman'ın güney yarısı bulanarak gözden kayboluyordu.

Tepedeki güneş, artık ısınmaya başlamıştı. Saat on bir olmalıydı; fakat sonbahar pusu bu saatte bile diğer yönleri doğru dürüst görmelerine izin vermiyordu. Batı yönünde ne Çalıçit'in çizgisini, ne de gerisindeki Brendibadesi vadisini seçebiliyorlardı. Büyük ümitlerle baktıklar, kuzey tarafında bile, ulaşmak istedikleri o büyük Doğu Yolu'nun çizgisi olabilecek herhangi bir şey göremiyorlardı. Ağaçlardan bir deniz ortasındaki bir adadaydılar ve ufuk bir örtünün ardındaydı.

Güney doğu tarafında zemin, sanki tepenin yamaçları gerçekten de derin sulardan yükselen bir dağın etekleriymişçesine, ağaçların da çok altına kadar gidiyormuş hissi vererek dimdik iniyordu. Tepenin yeşil kıyısında oturup altlarındaki ormana bakarak öğlen yemeklerini yediler. Güneş yükselip öğlen vaktini geçince, uzaklarda doğuda, Yaşlı Orman'ın o yanının ardında uzanan Yaylalar'ın grimtrak yeşil hattı gözlerine çarptı. Bu onların moralini epey bir arttırdı; çünkü ormanın sınırları dışında herhangi bir şeyi görebilmek hoştu. Gerçi o tarafa gitmeyi hiç mi hiç düşünüyor değillerdi: Hobbit efsanelerinde Höyüktepe Yaylalarının da en az Orman'ın kendisi kadar uğursuz bir namı vardı.

Neden sonra, yola devam etmeye karar verebildiler. Onları tepeye getiren patika, tepenin kuzey yanında yeniden beliriyordu; yalnız az bir şey ilerledikten sonra patikanın sürekli bir biçimde sağa doğru döndüğünü fark ettiler. Birazdan patika hızla yokuş aşağı inmeye başlayınca da, yolun aslında Gündüzsefası vadisine doğru gittiğini anladılar: Gitmeyi hiç dilemedikleri bir yöndü bu. Biraz tartıştıktan sonra, onları yanlış yere götüren bu patikadan ayrılıp kuzeye yönelmeye karar verdiler; çünkü tepeden göremedilerse bile Yol o tarafta olmalıydı, üstelik pek uzakta da olamazdı. Ayrıca kuzeyde, patikanın sol tarafında arazi daha kuru ve açık gibiydi, daha az ağaçlıklı yamaçlara doğru yükseliyordu ve bu yamaçlarda meşe, dişbudak ve sık ormanlara özgü garip, adsız ağaçların yerini çamlar ve köknarlar alıyordu.

İlk başlarda iyi bir seçim yapmış gibiydiler: Enikonu hızla ilerliyorlardı, yalnız ne zaman bir açıklıktan güneşe göz atacak olsalar, anlaşılmaz bir biçimde doğuya doğru dönmüş oldukları çıkıyordu ortaya. Fakat bir süre sonra, tam da uzaktan daha seyrek ve daha az içice gibi gördükleri ağaçlar tekrar sıklaşmaya başladı. Derken, hiç beklenmedik bir şekilde, zeminde, devasa tekerlek izlerini veya uzun zamandır kullanılmayıp böğürtlen çalılarıyla dolmuş geniş hisar hendeklerini ve çökmüş yolları hatırlatan derin yarıklar bulunduğu anlaşıldı. Bu yarıklar genellikle tam onların gittiği yönü kesiyor ve ancak içlerine inip tekrar tırmanarak gelebiliyordu ki bu da yanlarında midillileri olduğu için gayet zahmetli ve zor bir işti. Her aşağı indiklerinde yarığın her nasılsa sol tarafa doğru geçit vermeyen, ancak sağa döndüklerinde yol açan sık çalıklar ve keçeleşmiş otlarla dolu olduğunu görüyorlardı; dipte yangın karşı yüzüne tırmanıl ^cak bir yer bulmaları için de indikleri noktadan biraz ilerlemeleri gerekiyordu. Güç bela her bir yarıktan çıktıklarında ağaçlar biraz daha yoğun, daha karanlık görünüyordu; her seferinde sola yukarıya doğru yol bulmakta çok zorlanıyor, sağa ve aşağıya doğru gitmek zorunda kalıyorlardı.

Bir iki saat içinde yönlerini iyice şaşırmışlardı, yalnız çoktandır kuzeye doğru gitmedikleri gün gibi aşikârdı. Belli bir yöne sürülüyorlardı; bu izledikleri, onlar adına seçilmiş olan bir yoldu doğuya ve güneye, Orman'dan dışarı değil Orman'ın göbeğine doğru giden bir yol.

O ana kadar karşılaştıkları arasında en derin ve en geniş olan çukura yuvarlana yuvarlana indiklerinde, gün ikindiye yaklaşmıştı. Burası o kadar dik ve çıkıntılı bir yerdi ki, midillilerini ve eşyalarını bırakmadıkça, ne ileri ne geri, tekrar yukarı çıkmanın mümkün olmadığı anlaşıldı. Bütün yapabildikleri çukuru gittiği yere kadar izlemekti yani

aşağıya doğru. Zemin giderek yumuşadı, yer yer bataklaştı; kenarlarda pınarlar belirmeye başladı, bir süre sonra bir de baktılar ki yosunlu bir yatakta şınldayarak akan ip gibi bir dereyi izliyorlar. Sonra zemin sert bir meyille alçalmaya, dere büyüyüp gürüldeyerek hızla aşağı dökülmeye başladı. Derin, loş, ta yukarıdaki ağaçların üzerinde kemer oluşturduğu bir dere yatağmdaydılar.

Bir süre derenin yanında bata çıka ilerledikten sonra, aniden bu kasvetli karanlıktan çıkıverdiler. Sanki önlerinde bir kapı varmış gibi, karşılarında güneş ışığı belirdi. Açıklığa varınca, geldikleri yolun neredeyse uçurum denecek kadar yüksek ve dimdik bir vadi yamacındaki ince bir yarık olduğunu gördüler. Uçurumun eteğinde otlarla ve kamışlarla kaplı geniş bir alan vardı; uzakta neredeyse buradaki kadar dik olan başka bir yamaç görünüyordu. Aradaki gizli alanı, altın rengi bir ikindi güneşinin ılık ve uyuşuk ışıkları örtmekteydi. Alanın orta yerinde, kahverengikara bir nehir tembel tembel kıvrılarak akıyordu; kıyıları yaşlı söğütlerle çevrili, üstü söğütlerle kemerlenmiş, devrilmiş söğütlerle yolu kesilmiş ve binlerce solgun söğüt yaprağıylabeneklenmişti. Yer gök bu yapraklarla doluydu, dallarda sarı sarı titreşmekteydiler; çünkü vadide hafif hafif esen ılık ve tatlıbir meltem vardı, kamışlar hışırdıyor söğüt dalları çıtırdıyordu.

"Eh, en azından artık nerede olduğumuza dair bir fikrim var!" dedi Merry. "Hedefimizin hemen hemen tam zıddı yöne gelmişiz. Bu da Gündüzsefası Nehri! Ben gidip bir araştırayım."

Gün ışığına dalarak yüksek otlar arasında kayboldu. Bir süre sonra yeniden belirerek uçurumun eteği ile nehir arasında sert sayılabilecek bir toprak parçası olduğunu, bazı yerlerde de sık çimlerin su kenanna kadar indiğini bildirdi. "Dahası," dedi, "nehrin bu tarafında dolanan, keçi yoluna benzer bir şey var. Eğer sola dönüp yolu izlersek, eninde sonunda Orman'ın doğu tarafından dışarı çıkarız."

"Ya, tabii!" dedi Pippin. "Eğer yol oralara kadar giderse; bizi bir bataklığa kadar götürüp bırakmazsa. Acaba bu yolu kim ve neden açtı? Bizim kara kaşımıza kara gözümüze yapmadıklarına eminim. Bu Orman'dan da içindeki her şeyden de fena halde kuşkulanıyorum, hakkındaki hikâyelere de inanır oldum. Ayrıca, doğuya doğru ne kadar gitmemiz gerektiği hakkında bir fikrin var mı?"

"Hayır," dedi Merry, "yok. Gündüzsefası'nm neresinde olduğumuza veya buralara bir patika oluşturacak kadar sık sık gelip gidenin kim olduğuna dair en ufak bir fikrim yok. Fakat buradan çıkmak için başka bir yol da göremiyorum."

Yapacak bir şey yoktu, sıraya dizildiler ve Merry onları bulduğu patikaya doğru götürdü. Dört bir yanlannda gümrah ve yer yer başlarını aşacak kadar uzun sazlar ve otlar yükseliyordu; fakat bataklıklar ve su birikintileri arasından basılabilecek yerleri seçerek eğrilö büğrüle giden patikayı bir kere bulduktan sonra, izlemek kolaydı. Yol, arada sırada daha yüksekteki ormanlık araziden gelerek hendeklerden Gündüzsefası'na doğru akan minik derelerden geçiyordu ve bu noktalarda karşı kıyıya köprü oluşturacak şekilde özenle yerleştirilmiş ağaç gövdeleri ve dal birikintileri vardı.

Hava hobbitlere çok sıcak gelmeye başladı. Kulaklarının dibinde her türden sinek orduları vızıldamaktaydı; akşamüstü güneşi sırtlarında yanıyordu. Sonunda aniden hafif bir gölgeliğe geldiler; büyük gri dallar yolun üstüne uzanıyordu. Attıkları her bir adım, bir öncekinden daha gönülsüz olmaya başladı. Uyku adeta yerden çıkıp bacaklarından yukarı tırmanıyor, havadan başlarına ve gözlerine ağır ağır dökülüyordu.

Frodo çenesinin göğsüne doğru indiğini, başının düştüğünü fark etti. Tam önünde Pippin, diz üstü yere çöktü. Frodo durdu. "Olmayacak," dediğini duydu Merry'nin. "Dinlenmeden surdan şuraya gidemem. Bıı kestirmem lazım. Söğütlerin altı serin. Daha az sinekli!"

Frodo bu işi hiç beğenmemişti. "Haydi!" diye seslendi. "Daha uyuyamayız. Önce Orman'dan çıkmamız lazım." Fakat diğerleri umursayacak durumda değildi. Sam de yanlarında dikilmiş, esneyip aptal aptal gözlerini kırpıştırıyordu.

Birdenbire Frodo'ya da uyku bastırıverdi. Başı dönüyordu. Artık havada hiç ses yoktu hemen hemen. Sinekler vızıldamaz olmuştu. Sadece, duymanın sınırında tatlı bir ses, yarı yarıya fısıldanan bir şarkı misali yumuşak bir pıtırtı, yukarıdaki dallarda dalgalanır gibiydi. Ağırlaşan gözlerini kaldırınca yaşlı, ağarmış, kocaman bir söğüt ağacının üzerine eğilmekte olduğunu gördü. Dev gibi bir ağaçtı; dört bir yana yayılmış dallan, uzun parmaklı elleriyle bir şeylere uzanan kollar gibi yükseliyor dalları hareket ettikçe

yumrularla dolu bükük gövdesinde esneyip acılan geniş çatlaklar belli belirsiz pıtırdıyordu. Parlak göğe karşı titreyen yapraklar Frodo'nun gözlerini kamaştırdı, yüzüstü yuvarlanıp otların üzerine düştüğü yerde yattı kaldı.

Merry ile Pippin güç bela ileriye doğru emekleyip sırtlarını söğüt ağacının gövdesine yaslayarak yattılar. Arkalarında ağaç sallanıp gıcırdadıkça, büyük çatlaklar iyice genişleyerek onlara kucak açıyordu. Yukarıya, ışığa karşı hafif hafif hareket edip şarkı söyleyen gri ve sarı yapraklara baktılar. Gözlerini yumdular, o zaman da sanki su ve uyku ile ilgili bir şeyler anlatan sözcükler, serin sözcükler duyar gibi oldular. Kendilerini bu büyüye bıraktılar ve ulu gri söğüt ağacının altında uykuya daldılar.

Frodo bir süre üzerine basmakta oian uykuyla savaşarak uzandı kaldı; sonra bir gayret tekrar ayağa kalktı. Karşı konulmaz bir şekilde serin sular istiyordu canı. "Beni bekle Sam,"diyebildi yarım yamalak. "Ayaklarımı bi yıkamalıyım."

Yarı uykulu yarı uyanık ileriye, büyük ağacın nehir tarafına, dolanık iri köklerin eğilmiş su içmek için uğraşan yamru yumru minik ejderler gibi nehire doğru uzamış olduğu bir noktaya yürüdü. Bu köklerden birini bacaklan arasına alarak oturup ayaklarını serin kahverengi sulara bıraktı ve burada, sırtı ağaca yaslanmış vaziyette, bir anda uyuyakaldı.

Sam oturup başını kaşıdı, ağzını mağara gibi sonuna kadar açarak bir güzel esnedi. Endişeliydi. Akşam oluyordu ve aniden bastıran bu uykunun pek tekin olmadığını düşünüyordu. "Bunun altında güneşlen ılık havadan başka bir işler var," diye söylendi kendi kendine. "Bu koca ağacı hiç gözüm tutmadı. Güvenmiyorum bu ağaca. Bak nasıl da uyku şarkıları söylüyor! Bu böyle olmayacak!"

Zorla ayağa kalkıp sendeleyerek midillilerin nerede kaldığına bakmaya, gitti. Midillilerden ikisini patika boyunca epey bir uzaklaşmış buldu; tam onlan yakalayıp diğerlerinin yanına getirmişti ki, iki ayrı ses duydu; biri yüksek diğeri alçak ama net seslerdi. Biri, ağır bir şeyin suya düşme sesiydi; diğeri ise bir kapının yavaşça sıkı sıkıya kapandığı zaman çıkardığı, kilitin yerine oturuş sesi.

Hemen nehir kıyısına koştu. Frodo kıyıya yakın bir yerde suyun içindeydi, büyük bir ağaç kökü onu suya batırır gibi üzerinde duruyordu ama Frodo hiç çırpınmıyordu. Sam onu ceketinden yakalayıp kökün altından çıkarttı; sonra zar zor kıyıya çekti. Frodo neredeyse hemen uyandı, sular püskürterek öksürmeye başladı.

"Biliyor musun Sam,' dedi sonunda, "o korkunç ağaç beni itti! Bunu hissettim. O büyük kök döndü ve beni suyun içine ittıriverdi!"

"Herhalde rüya görüyordun Bay Frodo." dedi Sam. "Uykuluyken öyle yerlere oturmamalısın."

"Öbürlerinden ne haber?" diye sordu Frodo. "Onlar ne tür rüyalar görüyorlar merak ediyorum doğrusu."

Ağacın öbür yanına gittiler ve o zaman Sam duyduğu o klik sesinin ne olduğunu anladı. Pippin gözden kaybolmuştu. Uzandığı yarık tamamen kapanmıştı, öyle ki bir çizik bile görünmüyordu. Merry ise kapandaydı: Başka bir yarık onu beline kadar yakalamıştı; bacakları dışarıdaydı, ama geri kalan kısmı, iki kenardan bir cımbız gibi kavrayan karanlık bir kovuğun içindeydi.

Frodo ile Sam i!k ünce ağacın Pippin'in yatmış olduğu yere denk gelen kısmını yumrukladılar. Ondan sonra, zavallı Merry'yi yakalamış olan yarığın kenetlenmiş ağzını açrnak için deliler gibi çekiştirdiler. Faydasızdı.

"Ne korkunç bir şey." diye bağırdı Frodo çılgınca. "Ne diye kalktık bu korkunç ormana geldik ki sanki? Keşke hepimiz şu anda Çukurca'da olabilseydik!" Kenai ayağını hiç düşünmeden bütün gücüyle ağaca bir teKme attı. Gövdeden başlayarak dallara dağılan belli belirsiz bir titreme oldu: yapraklar hışırdadı ve fısıldadı ama bu kez zayıf ve derinden bir kahkahaydı bu.

"Eşyalarınız arasında balta falan yoktur herhalde, ha Bay Frodo!" diye sordu Sam.

"Yakacak odun kesmek için yanıma küçük bir el baltası almıştım." dedi Frodo. "Pek işimize yaramaz."

"Bir dakika!" diye haykırdı Sam, yakacak odun lafından aklına bir şey gelerek. "Ateşle bir şeyler yapabiliriz!"

"Yapabiliriz." dedi Frodo şüpheyle. "Pippin'i içerde diri diri kızartmayı başarabiliriz."

"Bu ağacın canını acıtıp korkutmakla başlayabiliriz işe,' dedi Sam hiddetle. "Eğer onları bırakmazsa boyunu deviririm, kemirmek zorunda kalsam biie." Midillilere doğru koştu ve aradan pek bir zaman geçmeden iki parça kav, çakmak kutusu ve bir el baltasıyla geri döndü.

Çabucak kuru otları, yapraklan ve kabuklan bir araya topladılar; kınk dal parçacıkları ve kesilmiş odun parcaianndan bir yığın yaptılar.

Bunu tutsakların bulunduğu yerin tam aksi yönünde ağacın gövdesinin önüne yığdılar. Sam kavdan kıvılcımı çakar çakmaz kuru otlar tutuştu ve aceleci bii alev ile duman yüksekli. Dal parçaları çıtırdadı. Ateşin minik parmakları kadim ağacın çentik çentik kuru kabuklarını yalayıp kavurdu. Söğüt baştan aşağı hir titredi. Yapraklar tepeden , acı ve hiddet sesleriyle tıslar gibiydiler. Merry'den avaz avaz bir haykırış yükseldi ve ağacın içinden Pippin'in boğuk çığlığını duydular.

"Söndürün! Söndürün!" diye bağırıyordu Merry. "Yoksa beni sıkıp ikiye ayıracak. Öyle diyor!"

"Kim? Ne?" diye bağırdı Frodo ağacın öbür tarafına doğru koşarak. "Söndürün! Söndürün!" diye yalvardı Merry. Söğüdün dalları deliler gibi sallanmaya başladı. Sanki nehir vadisinin sessiz uykusuna bir taş atmışlar da bütün Orman'da yayılan öfke dalgaları oluşturmuşlar gibi, giderek yükselen ve etraftaki diğer bütün ağaçların dallarına doğru yayılan rüzgâr misali bir ses duyuluyordu. Sam minik ateşi tekmeleyip kıvılcımları ayaklarıyla basa basa söndürdü. Ama Frodo, neden yaptığını veya ne ümit ettiğini bile bilmeden, imdat! imdat! imdat! diye bağırarak patikada koşmaya başladı. Kendi tiz sesinin sedasını bile duyamaz gibiydi: Kelimeler ağzından çıkar çıkmaz söğüt rüzgârına kapılıp gidiyor ve yaprakların velvelesinde boğuluyordu. Çaresizlik içindeydi: Kaybolmuş ve aklı uçup gitmiş gibi hissediyordu.

Aniden durdu. Bir cevap vardı, ya da ona öyle gelmişti; ama sanki arkasından geliyordu, geriden, Orman'ın derinliklerindeki patikadan. Olduğu yerde dönüp dinledi, az sonra hiç kuşku kalmamıştı: Biri bir şarkı söylüyordu; kalın mutlu bir ses kaygısızca ve neşeyle bir şarkı tutturmuştu, ama saçmasapan bir şarkıydı bu:

Lay lom! Lay la lom! Gongu çal da gel! Gongu çal! Zıpla gel! Söğütler içinden! Tom Bom, şen Tom, Tom Bombadil!

Frodo da Sam de, biraz yeni bir tehlikeden korkarak, biraz da ümitlenerek oldukları yerde durdular. Birdenbire, uzun bir dizi anlamsız (ya da öyle duyulan) sözden sonra ses iyice yükseldi, belirginleşti ve şu şarkıya dönüştü:

Hey! Gel bili bom! Lay lay lom! Bir tanem! Sığırcığını süzülür eserken meltem.

Tepenin altında, güneşte parlar, Soğuk yıldızlan eşikte bekler, Benim güzel sevgilim, doğmuş Irmakkadın'dan Sudan durudur teni, incedir söğüt dalından. Bizim Tom Bombadil elinde su zambaklarıyla Yine eve dönüyor. Bak şarkı söylüyor hoplaya zıplaya Hey! Gel bili bom! Lay lay lom! Bir tanem! Altınyemiş, Altınyemiş, tatlı sarı böğürtlen! Zavallı Söğütadam, köklerini topla,) ol umdun çek' Tom'ın acelesi var. Günün peşinden akşam gelecek. Tom eve dönüyor yine, elinde su zambakları, Hey! Lay lay lom! Duyuyor musunuz şarkımı?

Frodo ile Sam büyülenmişçesine duruyorlardı. Rüzgâr söndü. Yapraklar yine gergin dallardan sessiz sessiz sarktılar. Şarkı bir kez daha patladı ve sonra birdenbire patikada sazların tepesinde hoplayıp danseden, yüksek tepeli, bandına uzun mavi bir tüy takılmış, eski püskü, yamru yumru bir şapka beliriverdi. Şapka bir kere daha hoplayıp sıçradı ve görüş alanlarına bir adam girdi ya da adama benzeyen biri. Her halükârda bir hobbite göre çok iri ve ağır sayılırdı; ama kalın bacaklarındaki büyük san çizmeleriyle otlar ve sazlar arasından ortalığı yıkıp geçerek suya giden bir inek gibi ilerlerken Büyük Ahali kadar çok gürültü yapsa da, onlardan biri olacak kadar uzun boylu da değil gibiydi. Mavi bir ceketi ve uzun kahverengi sakalı vardı; gözleri parlak ve maviydi, yüzü olgun bir elma kadar kırmızıydı ama yüzlerce kahkaha kırışığıyla buruşmuştu. Ellerinde, tepsi gibi büyük bir yaprağa dizdiği bir küçük öbek beyaz nilüfer taşıyordu.

Frodo ile Sam "İmdat!" diye bağırıp ellerini uzatarak ona doğru koştular.

"Hop! Hop! Durun hele!" diye bağırdı yaşlı adam bir elini kaldırarak ve onlar da sanki

vurulmuş gibi donakaldılar. "Hele, benim miniminnacık adamcıklarım, nereye gidiyorsunuz böyle körük gibi pöfleyerek bakayım? Neymiş buradaki mesele madem? Kim olduğumu biliyor musunuz? Ben Tom Bombadil'im. Derdiniz nedir söyleyin bana! Toml un acelesi var. Sakın nilüferlerimi ezeyim demeyin!"

"Arkadaşlarım söğüt ağacının içine hapsoldu," diye bağırdı Frodo nefes nefese.

"Ne?" diye haykırdı Tom Bombadil havaya sıçrayarak. "Yaşlı Söğüt Adam, ha? Hepsi bu muydu? Bunu hemen hallederiz. Ona söylenecek şarkıyı bilirim ben. Başı ağarmış Söğüt Adam! Eğer terbiyesini takınmazsa iliklerini dondururum. Şarkılarımla köklerini çıkartırım. Bir şarkıyla rüzgâr estirip yapraklarını, dallarını uçururum. Seni Yaşlı Söğüt Adam seni!"

Nilüferlerini dikkatle otların üzerine bırakarak ağaca koştu. Ortada Merry'nin hâlâ dışarda duran ayakları vardı bir tek geri kalan kısmı çoktan içeri çekilmişti bile. Tom ağzını çatlağa dayayarak içeriye doğru alçak sesle bir şarkı söylemeye başladı. Hobbitler sözleri yakalayamıyorlardı ama görünüşe göre Merry heyecanlanmıştı. Bacakları tekmeler savurmaya başladı. Tom kenara sıçradı ve soğutun sallanan bir dalını kırıp bununla ağacın yanına vurdu. "Onları hemen dışarı bırak Yaşlı Söğüt Adam!" dedi. "Aklından neler geçiyor? Senin uyuyor olman lazım. Toprak ye! Derinleri kaz! Su iç! Uykuya dal! Bu konuşan Bombadil!" Sonra da Merry'yi ayağından tuttuğu gibi, aniden açılan çatlaktan çekip çıkarttı.

Yırtılır gibi bir çatırtı duyuldu ve diğer çatlak da ardına kadar açıldı, Pippin sanki tekmeyle atılmış gibi içerden fırlayıp çıkıverdi. Sonra kuvvetli bir çat sesiyle her iki yarık da sıkı sıkı kapandı. Ağaç köklerinden tepesine kadar bir titredi ve sonra mutlak bir sessizlik çöktü.

"Sağolun!" dedi hobbitler birbirleri ardı sıra.

Tom Bombadil kahkahalarla gülmeye başladı. "Hele, benim minik arkadaşlarım!" dedi, eğilip yüzlerine yakından bakarak. "Benimle eve geleceksiniz! Sofra sarı kaymak, bal peteği, ak ekmek ve tereyağı ile donanmıştır. Altınyemiş bekliyor. Sorulan da akşam sofrasının etrafına bırakalım. Siz gelebildiğiniz kadar çabuk peşimden gelin!" Böyle deyip nilüferlerini aldı, eliyle onlara bir gel işareti yaptı, gene yüksek sesle abuk sabuk bir şarkı tutturup hoplaya dansede doğuya giden patikada yola koyuldu.

Hobbitler konuşamayacak kadar şaşkın ve rahatlamış olarak ellerinden geldiğince çabuk çabuk onu izlediler. Fakat ellerinden gelen, yeterince hızlı değildi. Kısa bir süre sonra Tom önlerinde gözden kayboldu ve şarkının gürültüsü gitgide zayıflayarak uzaklaştı. Sonra birden, kuvvetli bir selam gibi havada dalgalanarak geri geldi sesi!

Gelin benle minik dostlar Gündüzsefası boyunca! Tom gidiyor önden mumları yakmaya.

Batıdan batar Güneş; karanlık basar birazdan. Gece gölgelen çöker, kapı açılır o zaman, Pencereden sızar ışık, etrafı aydınlatır. Korkmayın kara kızılağaçtan! Kır söğüt zararsızdır! Korkmayın ne kökten, ne daldan! Tom Bombadil önden gitti. Hey hm! Lay lay lom! Bekliyoruz sizleri!

Bundan sonra hobbitler sesini duymaz oldular. Neredeyse aynı anda, güneş arkalarındaki ağaçların içine gömülür gibi gözden kayboldu. Brendibadesi üzerinde göz kırpan yatık akşam ışığını ve yüzlerce lamba ile parlamaya başlayan Erşehir pencerelerini düşündüler. Üzerlerine büyük gölgeler düşüyor; ağaçların gövdeleri ve dallan kara kara ve tehdit edercesine patikanın üzerine sarkıyordu. Beyaz bir sis yükselip derenin yüzeyine kıvrılarak sınırındaki ağaçların köklerini sarmaya başladı. Tam ayaklarının dibinden, yerden gölgeli bir buhar yükselerek yavaş yavaş çöken alacakaranlığa karıştı.

Patikayı takip etmek zorlaştı; çok yorulmuşlardı. Bacakları sanki kurşundandı. Her iki yanlarındaki çalılıklarda ve sazlarda garip sinsi sesler dolaşıyordu; soluk gökyüzüne baktıklarında, yüksek yamaçtan ve ormanın sınırından onlara pis pis göz diken, alacakaranlığa karşı kara bir kasvete bürünmüş garip yamru yumru çehreler gözlerine çarpıyordu. Bütün bu diyarın aslında gerçek olmadığını ve hiç uyanışı olmayan meşum bir rüyada düşe kalka ilerlediklerini düşünmeye başlamışlardı.

Tam artık ayaklan yavaşlayıp durmak üzereydi ki, zeminin yavaş yavaş yükselmekte olduğunu fark ettiler. Su mınldanmaya başladı. Karanlıkta, derenin kısa bir şelaleden

döküldüğü yerdeki köpüklerin beyaz ışıltısını gördüler. Sonra aniden ağaçlar bitti, sis arkalarında kaldı. Adımlarını Orman'dan dışarı attılar ve karşılarında yükselen geniş çimenlik bir alanda buldular kendilerini. Artık hızlı hızlı akan küçük nehir, gökyüzünü doldurmaya başlayan yıldızların ışığında yer yer yanıp sönerek onları karşılamak için neşeyle çağıldıyordu.

Ayaklarının altındaki otlar sanki kırpılmış veya traşlanmış gibi düzgün ve kısaydı. Orman'ın arkalarında kalan saçakları kesilmiş ve bir çit gibi budanmıştı. Artık bakımlı ve kenarları taşlarla sınırlandırılmış patika, önlerinde açık seçik görünüyordu "Solgun yıldızlı gök altında şimdi grilere bürünmüş çimenlik bir yola doğru dolandı; orada, hâlâ yukarılarında kalan dağın eteğindeki bir yamaçta, bir evin pırpır eden ışıklarını gördüler. Patika tekrar aşağı indi, sonra muntazam çimli uzun bir yamaç boyunca tekrar ışığa doğru yükseldi. Aniden bir kapı açıldı, geniş sarı bir ışık huzmesi parıldayarak dışarı süzüldü. İşte, Tom Bombadil'in evi karşılarında, bir yukarı, bir aşağı derken tepenin tam dibinde idi. Gerisinde çıplak ve gri, dik bir toprak çıkıntısı uzanıyordu; onun da ardında Höyüktepe Yaylaları doğu akşamına doğru azametle uzanmaktaydı.

Hobbit midilli demeden, hep beraber hızla ilerlediler. Daha şimdiden yorgunluklarının yarısı, korkularının tümü uçup gitmişti. Hey! Gel Lay Lay Lom! diye çınladı şarkı onları buyur edercesine.

Hey lay! Nay nay nom! Haydi canlar sekiniz!

Hobbitler!Midilliler! Konukları severiz.

Haydi eğlence başlasın! Birlikte şarkı söyleyelim!

Sonra başka bir berrak ses, ilkbahar kadar genç ve ilkbahar kadar kadim, aynı tepelerdeki parlak sabahtan aşağıya geceye akan mutlu suların şarkısı gibi bir ses, gümüş gibi dökülerek onları karşıladı:

Haydi şarkı başlasın! Söyleyelim birlikte Güneş, yıldız, ay ve sis, yağmur ve bulut üstüne, Tüydeki çiy tanesi, tomurcukta ışıklar, Fundalıkta çıngıraklar, açık tepede rüzgâr, Su üstünde zambaklar, sazlar gölgeli göl başında: Bizim Tom Bombadil ve Nehrinkızı hakkında!

Ve bu şarkıyla birlikte hobbitler eşiğe vardılar, altın rengi bir ışık tüm çevrelerini sardı.

BÖLÜM VII

TOM BOMBADİL'İN EVİNDE

Dört hobbit geniş taş eşikten içeri adımlarını attılar ve gözlerini kırpıştırarak kıpırdamadan durdular. Tavandaki kirişlerden sallanan bir sürü lambanın ışığıyla dolmuş uzun alçak bir odadaydılar; koyu renkli, cilalı ahşap masanın üzerinde parıl parıl yanan uzun ve sarı bir sürü mum duruyordu.

Odanın ta öbür ucunda, dış kapıya karşıdan bakan bir sandalyede bir kadın oturmaktaydı. Uzun sarı saçları omuzlarına dökülüyordu; giysisi yeşil, taptaze sazlar kadar yeşildi ve içinden çiğ taneleri gibi gümüş çizgiler akıyordu; zambak yapraklarından bir zincir şeklinde olan altın kemeri, unutmabeni çiçekleri gibi soluk mavi taşlarla bezenmişti. Ayaklarının dibinde yeşil ve kahverengi geniş toprak kaplar içinde beyaz nilüferler yüzüyordu, öyle k! sanki göl ortasında bir tahtta oturuyor gibiydi.

"Girin aziz konuklar!" dedi kadın ve konuştuğunu duyunca az önce şarkı söyleyen o berrak sesin onun sesi olduğunu anladılar. Odanın içine doğru birkaç tedirgin adım daha attılar ve bir yudum su dilenmek için bir kulübenin kapısını çalıp da karşılarında canlı çiçeklere bürünmüş genç ve zarif bir elf krıliçesi bulan köylüler misali, kendilerini garip bir şekilde şaşkın ve münasebetsiz hissederek, yerlere kadar eğilmeye başladılar. Fakat daha ağızlarını açamadan, kadın uçar gibi kalkıp nilüfer taslarının üzerinden sıçradı ve gülerek onlara doğru koştu: koşarken giysisi çiçeklenmiş nehir kıyılarındaki rüzgarlar gibi hafifçe hışırdıyordu.

"Gelin sevgili dostlar!" dedi kadın Frodo'nun elinden tutarak. "Gülün, eğlenin! Ben Altınyemiş'im, Nehrinkızı." Sonra tüy gibi süzülerek onları geçti ve kapıyı kapatıp beyaz kollarını geroıek sırtını kapıya verdi. "Gelin geceyi dışarıya kapatalım!" dedi. "Çünkü hala korkuyorsunuzdur belki de, sisten, ağaç gölgelerinden, derin sudan ve yaban şeylerden. Korkmayın! Çünkü bu gece Tom Bombadil'in çatısı altındasınız."

Hobbitler hayretle kadına baktılar; o da her birine tek tek bakarak gülümsedi. "Altınyemiş, güzel hanım!" dedi Frodo sonunda, kalbinin anlayamadığı bir neşeyle dolduğunu hissederek. Zarif elf seslerinden büyülendiği zamanlarda olduğu gibi kalakalmıştı, ama şimdi onu etkileyen büyü farklıydı: Daha az keskin, daha azametsiz bir hazdı bu, ama daha derin ve fani yüreklere daha yakındı; harikuladeydi ama yabancı değildi. "Altınyemiş, güzel hanım!" dedi tekrar. "Şimdi o duyduğumuz şarkılarda gizlenen neşeyi anlıyorum."

Ah duru sudan da duru! İncecik, tıpkı bir söğüt dalı!

Ah canh göl başındaki saz gibi! Nehrin güzel kızı!

Ah bahar vakti, yaz vakti, derken yine bahar!

Ah yaprakların kahkahası, şelaledeki rüzgâr!

Aniden sustu ve bu tür şeyler söylediğine kendisi de şaşırarak kekeledi. Ama Altınyemiş güldü.

"Hoşgeldiniz!" dedi. "Shire halkının bu kadar tatlı dilli olduğunu bilmezdim. Lâkin gördüğüm kadarıyla siz elf dostusunuz; gözlerinizdeki ışık ve sesinizdeki tını, öyle söylüyor. Ne hoş bir karşılaşma! Oturun, evin efendisini bekleyin! Geç kalmaz. Yorgun havyanlarınıza bakıyor."

Hobbitler oturağı hasırdan örülmüş alçak iskemlelere memnuniyetle oturdular, Altınyemiş de sofrayla ilgilenmeye koyuldu; gözleri kadını izliyordu çünkü hareketlerindeki ince zerafet içlerini sessiz bir sevinçle doldurmuştu. Evin arkasından bir yerlerden şarkı sesi geliyordu. Arada sırada, hey lom, laylay lom, traylay lom, sözleri arasından şu sözleri yakalıyorlardı:

Şu bizim Tom Bombadil ne kadar tatlı dilli;

Ceketi parlak mavi, sarıdır çizmeleri.

"Güzel hanımım!" dedi Frodo bir süre sonra yeniden. "Sorması ayıp ama, söyler

misiniz bana kimdir bu Tom Bombadil?"

"Odur," dedi Altınyemiş, çevik hareketlerine ara verip gülümseyerek.

Frodo gözlerinde soru işaretleriyle kadına baktı. "Ne görüyorsanız odur," dedi kadın onun bakışlarına cevap olarak. "O, ormanın, suyun ve tepenin Efendi'sidir."

"O zaman bütün bu garip topraklar ona ait, öyle mi?" "Elbette ki değil!" diye cevap verdi kadın ve gülümsemesi soldu. "Bu gerçekten de ağır bir yük olurdu," diye ekledi alçak bir sesle, sanki kendi kendine konuşur gibi. "Bu topraklarda ağaçlar, otlar, yaşayan ve büyüyen her şey, kendi kendisine aittir. Tom Borruadil bunların efendi'sidir. Ormanda yürürken, suda giderken, tepelerde sıçrarken, aydınlıkta gölgede, yaşlı Tom'a yetişecek biri ne geldi ne geçti bu güne dek. Korku nedir bilmez o. Tom Bombadil, efendidir."

Bir kapı açıldı ve içeri Tom Bombadil girdi. Artık şapkası başında değildi, gür kahverengi saçları güz yapraklarıyla taçlanmıştı. Güldü ve Altmyemiş'e giderek elini tuttu.

"işte benim güzel hanımım!" dedi hobbitlere doğru eğilerek, "işte, gümüş yeşiline bürünmüş, kemerine çiçekler takılı Altınyemiş'im! Sofra donandı mı? Kaymakla bal peteği, beyaz ekmekle tereyağı, süt, peynir, dalından toplanmış yeşillikler ve olgun yemişler gelmiş. Bunlar bize yeter mi? Akşam yemeği hazır mı?"

"Hazır," dedi Altınyemiş; "ama belki konuklarımız hazır değildir?" Tom ellerini çırparak haykırdı: "Tom, Tom! Konukların yorgun, neredeyse unutuyordun! Gelin şimdi neşeli dostlarım, Tom sizi canlandırsın! Kirli ellerinizi temizleyip, yorgun yüzlerinizi yıkayın; çamurlu pelerinlerinizi atın üzerinizden, saçlarınızdaki düğümleri tarayın!"

Kapıyı açtı, peşine düşüp kısa bir koridor ve dik bir dönemeç geçtiler. Eğik ve alçak tavanlı bir odaya geldiler (evin kuzey ucunda çatı odası gibi bir yerdi). Duvarları temiz taştan yapılmıştı ama büyük bir bölümü yeşil duvar kilimleri ve san perdelerle örtülüydü. Taş zeminin üzerine taze yeşil sazlar yayılmıştı. Bir tarafta duvar kenarı boyunca, her birinin üzerinde beyaz battaniyeler yığılı dört kalın ot şilte seriliydi. Onun karşısındaki duvarda üzeri geniş toprak leğenlerle dolu uzun bir kerevet ve dibinde kimi soğuk kimi kaynar suyla dolu kahverengi ibrikler vardı. Her yatağın yanında da onları bekleyen yumuşak yeşil terlikler duruyordu.

Çok geçmeden hobbitler yıkanmış ve ferahlamış, ikisi bir yana ikisi öbür yana olmak üzere masaya oturmuşlardı bile. Masanın iki başında Altınyemiş ile Efendi oturuyordu. Uzun, neşeli bir akşam yemeğiydi bu. Hobbitler kıtlıktan çıkmış birer hobbit gibi yedikleri halde, sofra duruyordu ama yine de gönüllerine şarap gibi akıyor, dillerini açıyordu. Konuklar aniden neşeyle şarkı söylemekte olduklarını fark ettiler, sanki şarkı söylemek konuşmaktan daha kolay ve daha doğal geliyor gibiydi.

Sonunda Tom ile Altınyemiş kalktılar, sofrayı çabucacık toplayıverdiler. Konukların her birine oturacak birer sandalye ve yorgun ayaklarını uzatacak tabureler verilip, sessizce oturmaları buyuruldu. Önlerindeki geniş ocak başında sanki elma kütüklerinden çatılmış gibi tatlı kokulu bir ateş yanıyordu. Her şey yerli yerine konulduğunda, bir lamba ile ocağın üzerindeki rafın iki ucundaki bir çift mumdan gayri odadaki bütün ışıklar söndürüldü. Sonra Altınyemiş geldi, elinde bir mumla önlerinde durdu; her birine iyi geceler ve derin uykular diledi.

"Şimdi huzur içinde olun," dedi, "sabaha kadar! Gecenin seslerine kulak asmayın! Çünkü buraya kapıdan pencereden ay ışığı, yıldız ışığı ve tepenin rüzgarından başka hiçbir şey giremez, iyi geceler!" Pırıltı ve hışırtılar]a çıktı odadan. Adımlarının sesi tıpkı gecenin sakinliğinde serin taşların üzerinden tatlı tatlı tepelerden aşağı dökülen bir ırmağı andırıyordu.

Tom bir süre yanlarında sessizce oturdu, bu arada her bir hobbit de akşam yemeği sırasında sormaya niyetlendiği bin bir sorudan birini sormak için cesaretini toplamaya çalıştı. Gözkapaklarma uyku çöküyordu.

Sonunda Frodo konuştu:

"Benim bağırdığımı duymuş muydunuz Efendim, yoksa o anda sizi oraya getiren sadece şans mıydı?"

Tom, hoş bir rüyadan kaldırılmış bir adam gibi kıpırdadı. "Ha, ne?" dedi. "Bağırdığını

duydum muydu? Yok, duymadım: Şarkı söylemekle meşguldüm. Şans eseri geldim oraya, eğer buna şans diyebilirsen. Tasarlamış değildim bu işi, ama sizi bekliyordum. Sizin haberinizi almış, dolandığınızı öğrenmiştik. Pek geçmeden su tarafından geleceğinizi kestiriyorduk: Bütün yollar oraya çıkar, Gündüzsefası'na. Yaşlı gri Söğüt Adam muazzam şarkıcıdır; küçük ahali onun kurnaz dolambaçlarından zor kurtarır yakayı. Fakat Tom'un orada gecikmeye gelmez bir işi vardı." Yine, sanki uykuya yeniliyormuş gibi başı düştü

Tom'un; fakat alçak şakrak bir sesle sözüne devam etti:

İşim vardı orada o yeşil yapraklar, beyaz zambaklar,

nilüferler devşiriyordum güzel hanımıma,

nenenin son çiçeklerini kata kıştan korumaya,

karlar eriyene dek güzel ayaklarının dibinde açsınlar diye.

Her yıl, yaz sonunda gider bulurum çiçekleri onun için,

büyük, derin ve duru bir gölde, Gündüzsefası 'nın ilersinde;

baharda ilk orada açıp, en son orada kapanırlar.

O gölün kıyısında, çok zaman evvel bulmuştum Nehrinkızı'm,

sazların içinde oturan genç narin Altınyemiş.

Şarkısı çok tatlıydı o zamanlar ve pırpır ediyordu kalbi!

Gözlerini açarak, şimşek gibi mavi bir bakış attı hobbitlere:

Ve bu da sizin isinize yaradı çünkü bundan böyle

ormansuyunda inmeyeceğim o kadar derinlere,

yıl ilerlemişken en azından. Geçmeyeceğim artık

Yaşlı Söğüt Adam 'ın evinden, bahar vaktinden önce,

şen bahar gelmeden, Nehrinkızı dans ederek

suda yıkanmak için söğüt yolundan geçmeden önce.

Sonra tekrar sustu; ama Frodo bir soru daha sormadan edemedi: Cevabını en çok merak ettiği soruydu bu. "Efendim," dedi, "Söğüt Adam'ı anlatın bize. Nedir o? Daha önce ondan söz edildiğini hiç duymamıştım."

"Hayır, sakın ha!" dedi Merry ve Pippin aynı anda, birdenbire yerlerinde doğrularak. "Şimdi değil! Sabahtan önce olmaz!"

"Doğru!" dedi yaşlı adam. "Şimdi dinlenme zamanı. Dünya gölgedeyken bazı şeyleri duymak iyi değildir. Sabah ışığına kadar uyuyun, huzur bulun yastıktan! Gecenin sesine kulak asmayın! Korkmayın söğütün bozundan!" Böyle deyip lambayı aldı, üfleyerek söndürdü ve her iki eline birer mum alarak onları odadan çıkarttı.

Ot şilteleri ve yastıkları kuştüyü gibi yumuşacık, battaniyeleri beyaz yündendi. Kalın yataklarına yatıp hafif örtülerini de üstlerine çeker çekmez uyuyuverdiler.

Gecenin köründe Frodo hiç ışığı olmayan bir rüyanın içindeydi. Sonra yeni ayın doğmakta olduğunu gördü; ayın ince ışığı altında, büyük bir kapıya benzeyen karanlık bir kemerle delinmiş siyah taş bir duvar, karşısında yükselmekteydi. Frodo'ya sanki biri onu havaya kaldırmış gibi geldi; uçarak üzerinden geçince, taş duvarın aslında halka halinde dizilmiş tepeler olduğunu ve bunların içinde bir düzlük, düzlüğün ortasında da taş bir zirve olduğunu gördü; zirve muazzam bir kule gibiydi, ama el ürünü değildi. Tam tepesinde bir adam silueti duruyordu.

Ay yükselirken bir an için adamın başının tepesinde asılıymış gibi kaldı ve rüzgârın dalgalandırdığı beyaz saçları üzerinde parladı. Aşağıdaki karanlık düzlükten meşum seslerin haykırışları ve bir sürü kurt uluması yükseliyordu. Birdenbire, büyük kanatlar şeklindeki bir gölge ayın önünden geçti. Siluet ellerini kaldırdı ve asasından bir şimşek çaktı .

Ulu bir kartal süzülüp gelerek onu aldı götürdü. Sesler inildedi, kurtlar ürüdü. Sert bir rüzgârı andıran bir ses başlamıştı ve bu ses nal sesleri, Doğu'dan koşarak, koşarak, koşarak gelen nal sesleri taşıyordu. "Kara Süvariler!" diye düşündü Frodo uyanırken;

kafasının içinde nal sesleri hâlâ yankılanmaktaydı. Bir daha bu taş duvarların emniyetinden dışarı çıkmaya cesaret edebilecek miyim acaba, diye geçti aklından. Kıpırdamadan yatıp dinlemeye devam etti; fakat artık her şey sessizdi, o da sonunda dönüp yeniden uykuya ya da başka bir hatırlanmayan rüyaya kayıp gitti.

Yanıbaşında Pippin hoş rüyalar içinde yatıyordu; fakat rüyalarında bir değişme oldu, yan dönerek inledi. Sonra birdenbire uyandı, ya da uyandığını zannetti, ama karanlıkta onu rüyasında rahatsız eden sesi hala duyabiliyordu: Pıtpıt, gıcırt: Rüzgarda dalgalanan dalların, duvarı ve pencereyi çizen ağaç parmaklarının sesine benziyordu bu gürültü: Gırç, gırç, gırç. Evin yakınında söğüt ağacı olup olmadığını merak etti; sonra birdenbire sanki aslında normal bir evde değilmiş, söğüdün içindeymiş de, yine ona gülmekte olan o gıcırtılı korkunç sesin kahkahasını dinliyormuş gibi feci bir duyguya kapıldı. Doğrulup oturdu, ellerinin altında çöken yumuşak yastıkları hissetti ve içi rahatlayarak tekrar yattı. Kulaklarında bazı sözler yankılanıyor gibiydi: "Hiçbir şeyden korkma! Yarın sabaha kadar huzur içinde ol! Gecenin seslerine kulak asma!" Sonra tekrar uykuya daldı.

Merry'nin duyduğu, huzur dolu uykusuna dökülen suyun sesiydi: Tatlı tatlı akıyordu su, sonra karşı konulmaz bir şekilde tüm evin etrafına yayılıp kıyısı olmayan bir göle dönüşmeye koyuldu. Duvarların altından çağıldıyor, yavaş yavaş ama tartışılmaz biçimde yükseliyordu. "Boğulacağım!" diye düşündü. "Su bir yerlerden içeri girecek ve boğulacağım!" Yumuşak çamurlu bir bataklıkta yattığını hisseder gibi oldu, fırladı, ayağı soğuk sert bir taşın köşesine değdi. O zaman nerede olduğunu hatırladı camlardan ve pencerelerden ay ve yıldız ışığı ile tepelerdeki rüzgardan sesini duyar gibi oldu, ya da duyduğunu hatırladı. Minik bir temiz hava akımı perdeyi kıpırdattı. Merry derin bir nefes alarak tekrar uyudu.

Hatırlayabildiği kadarıyla Sam bütün geceyi derin ve mesut bir uykuda geçirdi, tabii eğer kütüklerin mesut oldukları vaki ise.

Dördü bir anda, sabah aydınlığında uyandılar. Tom odanın içinde bir sığırcık gibi ıslık çalarak dolanıp duruyordu. Onların kıpırdadıklarını duyunca ellerini çırptı ve bağırdı: "Hey! Haydi lay lom! Lay lay lom! Yiğitlerim!" Sarı perdeleri açtı; o zaman hobbitler bu perdelerin ardında, odanın karşılıklı iki duvarında biri doğuya, biri batıya bakan iki pencere bulunduğunu fark ettiler.

Dinlenmiş olarak fırladılar yataklarından. Frodo doğu yönündeki pencereye koştu ve karşısında çiy ile grileşmiş mutfak bahçesini buldu. Halbuki duvarların dibine kadar nal izleriyle beneklenmiş çimenler görmeye hazırlanmış gibiydi. Aslında görüş sahası dizi dizi yüksek fasulye sırıklarıyla kesilmekteydi; fakat bunların gerisinde ve üzerinde, dağın gri tepesi tan yerine karşı bütün haşmetiyle yükseliyordu. Solgun bir sabahtı: Doğu'da, kenarları kırmızı bir renk ile lekelenmiş kirli yün ipliklere benzeyen uzun bulutların'ardında, ışıl ışıl sarı derinlikler uzanıyordu. Gökyüzü yakında yağmur yağacağını haber verse de ışık büyük bir hızla genişlemekteydi; fasulyelerin üzerindeki kırmızı çiçekler ıslak yeşil yapraklar arasında parlamaya başlamışlardı.

Pippin batıdaki pencereden dışarı baktı ve aşağıda bir sis gölü gördü. Orman sis altında gizlenmişti. Aynı, buluttan bir çatıya yukarıdan bakmak gibi bir şeydi bu. Sisin tüy tüy ve dalga dalga ayrıldığı bir kırışıklık veya bir kanal görünüyordu; yani Gündüzsefası vadisi. Dere sol taraftan, dağdan aşağı doğru akıyor ve beyaz gölgeler içinde yok oluyordu. Evin önünde bir çiçek bahçesi ve kırkılmış, gümüş ağlı bir çalıçit, bunların da ardında çiğ taneleriyle solmuş, biçilmiş gri çimler uzanmaktaydı. Görünürlerde hiç söğüt ağacı yoktu.

"Günaydın neşeli dostlarım!" diye bağırdı Tom, doğu penceresini sonuna kadar açarak. İçeri yağmur kokulu serin bir hava doldu. "Bakıyorum da, güneş bugün yüzünü pek göstermeyecek. Gri şafr.k doğduğundan beridir, rüzgârı ve havayı koklaya koklaya, ayağımın altında ıslak çimenler, tepemde ıslak gökyüzü, tepe başlarında sıçrayarak dört bir yanı dolaştım. Pencerenin altında şarkı söyleyip Altınyemiş'i uyandırdım; ama hobbit halkı sabahın erkeninde hiçbir sese uyanmıyor. Küçük halk gece karanlıkta kalkıyor, ışık geldikten sonra uyuyor! Traylay lom! Uyanın artık neşeli dostlarım! Gece seslerini unutun! Traylay lom da lom! Lay lay lom yiğitlerim! Eğer hemen gelirseniz hazır bulursunUz masada kahvaltıyı. Geç kalacak olursanız bulursunuz yağmur suyu ile otları!"

Tom'un tehdidi pek öyle ciddiye benzemese de, hobbitlerin bir an önce kahvaltıya

oturduklarını ve sofradan oldukça geç, masa artık boşalmaya başladığında kalktıklarını söylemeye gerek yok. Ne Tom, ne de Altınyemiş vardı ortalıkta. Tom'un evin içinde dolandığı, mutfakta takırtı tukurtıı yaptığı, merdivenlerden inip çıktığı ve dışarıda orada burada şarkı söylediği duyuluyordu. Oda batıya, sis bulutlarıyla kaplı vadiyc doğru bakıyordu ve penceresi açıktı. Yukardaki saz damın saçaklarından su damlıyordu. Daha onlar kahvaltılarını bitirmeden bulutlar deliksiz bir tavan oluşturacak şekilde birleşti ve düz gri bîr yağmur yavas yavaş ve aralıksız inmeye başladı. Orman tümüyle yağmurun derin perdesinin ardına gizlenmişti.

Onlar pencereden bakarken, yukarda şarkı söyleyen Altınyemiş'in sanki yağmurla gökyüzünden akıyormuş gibi yumuşacık dökülen berrak sesi geldi. Bir iki kelime duyabiliyorlardı, fakat şarkının yaylalardaki bir pınardan çıkıp ta aşağılarda Deniz'e dökülen bir nehrin öyküsünü anlatan, kuru tepelerdeki sağanaklar kadar tatlı bir yağmur şarkısı olduğunu anlamışlardı. Hobbitler sevinçle şarkıya kulak verdiler; Frodo'nun gönlü coştu ve içinden o müşfik havayı kutsadı, çünkü hava onları gitmekten alıkoymaktaydı. Kalktığı andan itibaren gitme düşüncesi tüm ağırlığıyla üzerine çökmüştü; fakat artık o gün daha ileri gidemeyeceklerini tahmin ediyordu.

Yükseklerdeki rüzgâr Batı'ya çöktü; daha kalın ve ıslak bulutlar yukararı toplanıp, yüklendikleri yağmuru Yaylaların çıplak başlarına boşaltmaya koyuldular. Evin etrafında, düşen yağmurdan başka bir şey görmek mümkün değildi. Frodo açık duran kapının yanında dışardaki beyaz kireç yolun minik bir süt deresine dönüşerek vadiye doğru köpüre köpüre akmasını seyretti. Tom Bombadil sanki yağmuru başından savarmış gibi kollarını sallayarak koşar adımla evin köşesinden doğru geldi ve gerçekten de eşikten atlayıp girdiğinde, çizmeleri hariç oldukça kuru görünüyordu. Çizmelerini çıkarıp ocağın köşesine koydu. Sonra en büyük koltuğa oturarak, hobbitleri etrafına çağırdı.

Bugün Altınyemiş'in çamaşır ve sonbahar temizliği günü," dedi, "Hobbit halkı için biraz fazla ıslak onlar fırsatını bulmuşken biraz dinlensin! Uzun öyküler anlatmak, sorular sorup cevaplar almak için güzel bir gün bu, öyleyse lafı Tom açacak."

Sonra da bir sürü dikkate değer öykü anlattı onlara, bazen sanki kendi kendine konuşurmuş gibi, bazen kalın kaşları altındaki parlak parlak gözlerini aniden onlara dikivererek. Sesi sık sık şarkıya dönüşüyor, koltuğundan kalkıp etrafta dans etmeye başlıyordu. Onlara arılardan, çiçeklerden, ağaçların huylarından, Orman'ın garip yaratıklarından hayırlı-hayırsız şeylerden, dost olan-olmayan şeylerden, zalim-merhametli şeylerden, böğürtlen çalılarının altına saklanan gizlerden öyküler anlattı.

Dinledikçe, Orman'ın yaşamlarını kendilerinden ayrı olarak anlamaya başladılar ve hatta her şeyin yerli yerinde olduğu bu ortamda kv.dilerinin yabancı olduğunu hissettiler. Yaşlı Söğüt Adam sürekli olar Tom'un öykülerine girip çıkıyordu; Frodo artık tatmin olacak çok şey öğrenmişti, hatta gerektiğinden fazlasını, çünkü bu iç rahatlatacak bir irfan sayılmazdı. Tom'un sözleri ağaçların yürekleı ini ve düşünce! "' rini çırılçıplak önlerine sermişti: Çoğunlukla karanlıktılar, tuhaftıki'. yeryüzünde serbestçe dolaşan şeylere, kemiren, ısıran, kıran, çenten yakan şeylere, kısacası zararlı ve mütecaviz şeylere karşı nefret yüklüydüler. Buraya Yaşlı Orman demeleri sebepsiz değildi çünkü gerçektende kadim, unutulup gitmiş engin ormanlardan hayatta kalabilmiş bıı ör mandı; içinde hala ağaçların dağlar kadar yavaş yaşlanan atalarının at, lan yaşıyor ve kendi hükümdarlık zamanlarını hatırlıyordu. Saymakla bitmeyecek bunca yılda içleri gurur, köklürbir irfan ve garaz dolmuştu. Fakat hiçbiri Ulu Söğüt'ten daha tehlikeli değildi: Onun kalbi çürümüştü ama kuvveti hala yeşildi; kurnazdı, rüzgarlara hakimdi, şarkısı ve düşünceleri nehrin iki yanındaki ormanda dolanıp duruyordu. Haris gri ruhu, topraktan kudret çekip Çalıçit'ten Yaylalar'a kadar ince kılcal kökler gibi yere, görünmeyen dal dal parmaklarla da havaya yayılarak, neredeyse Orman'ın bütün ağaçlarını hakimiyeti altına almıştı.

Birdenbire Tom'un sohbeti ormanları bıraktı ve genç dereden, köpüklü şelalelerden, çakıl taşlarından ve yıpranmış kayalardan, sık çimenler arasındaki minik çiçeklerden, ıslak çatlaklardan sıçrayıp en sonunda Yaylalar'a ulaştı. Büyük Höyükler'i, yeşil tepecikleri, dağlardaki ve dağların arasında yatan çukurlardaki taş çemberleri dinlediler. Sürü sürü koyunlar meleşti. Yeşil duvarlar, beyaz duvarlar yükseldi. Tepelerde kaleler vardı. Küçük krallıkların Kralları birlikte savaşıyorlardı ve genç güneş, yeni ve tamahkar kılıçlarının kırmızı metali üzerinde ateş gibi yanıyordu. Zaferler ve

yenilgiler geçti; kuleler devrildi, kaleler yandı, alevler göklere yükseldi. Ölmüş kral ve kraliçelerin anıt mezarlar üzerine altınlar yığıldı, üzerlerine tepeler örtüldü ve taştan kapılar kapatıldı; hepsinin üzerinde otlar bitti. Bir süre koyunlar otları yiyerek üzerlerinde dolaştılar, fakat çok geçmeden tepeler yine boşaldı. Uzaklarda, karanlık yerlerden bir gölge çıkagelmişti ve höyüklerin içindeki kemikler kıpırdandı. Höyüklü kişiler, soğuk parmaklarda yüzüklerin ve rüzgârda altın zincirlerin şakırtısıyla çukurlarda yürüyorlardı. Topraktan çıkan taş çemberler ay ışığında kırık dişler gibi sırıtıyordu.

Hobbitlerin tüyleri ürperdi. Orman'm gerisindeki Höyük Yaylaları'nda bulunan Höyüklü kişilerin söylentileri Shire'da bile duyulmuştu. Fakat bu, hiçbir hobbitin ta uzaklarda rahat bir ocak başında bile dinlemekten hoşlandığı bir öykü değildi. Bu dört hobbit de, bu evin neşesinin zihinlerinden silmiş olduğu şeyi yeniden hatırl ay ı verdiler birdenbire: Tom Bombadil'in evi, tam o korkunç tepelerin eteklerinde yuvalan. mıştı. Tom Bombadil'in öyküsünün ucunu kaçırıp birbirlerine bakarak huzursuzca kıpırdandılar.

Tekrar sözlerine kulak verdiklerinde, Tom artık onların hafızalarını da bilinçli düşüncelerini de çok aşan yabancı bölgelerde, dünyanın daha geniş olduğu, denizin batı Sahil'ine kadar dümdüz akıp gittiği zamanlarda dolanmaktaydı; derken daha da gerilere, sadece Ata Elfler'in uyanık olduğu ve Tom'un geçmiş zaman yıldızlan altında şarkılar söylediği çağlara kadar uzandı. Sonra birdenbire sustu ve sanki uyuyakalacakmış gibi başının önüne düştüğünü fark ettiler. Hobbitler büyülenmişçesine kıpırdamadan karşısında oturuyorlardı; sanki onun sözlerinin büyüsü altında rüzgâr durmuş, bulutlar kurumuş, gün çekilmiş, doğudan ve batıdan karanlık gelmiş ve bütün gökyüzü beyaz yıldızların ışığıyla dolmuştu.

Bir günün mü sabahı ve akşamı geçmişti, yoksa birçok günün mü, bilemiyordu Frodo. Acıkmamış, yorulmamış, yalnızca içi hayretle dolmuştu. Pencereden yıldızlar parlıyordu ve göklerin sükûneti onu çepeçevre sarmış gibiydi. Sonunda merakından ve o sükûnetten duyduğu ani korkudan, konuştu:

"Siz kimsiniz Efendim?"

"Hı, ne?" dedi Tom doğrularak ve gözleri kasvetin içinden parıldayarak. "Daha benim adımı öğrenmedin mi? Tek cevap o. Sen bana söyle, sen kimsin, böyle tek başına sen olarak, isimsiz? Ama sen gençsin, ben ise yaşlıyım. Ben neyim biliyor musun, en yaşlı olanım. Lafıma mim koyun dostlarım: Tom, nehir ile ağaçlar henüz yokken buradaydı; Tom ilk yağmur damlasıyla ilk meşe palamudunu hatırlıyor. O Büyük Ahali'den önce patikalar açtı ve Küçük Ahali'nin gelişini gördü. O, Krallardan, mezarlardan ve Höyüklü Kişüer'den önce de buradaydı. Denizler eğrilmeden elfAer batıya geçtiklerinde, Tom çoktan burada vardı. Yıldızlar altındaki karanlığı, korkunun bilinmediği zamanları gördü o Karanlıklar Efendisi Dışarı'dan gelmeden önceki zamanları."

Pencerenin yanından bir gölge geçmiş gibi oldu ve hobbitler telaşla dışarı baktılar. Tekrar başlarını çevirdiklerinde, gerideki kapıda ışık ile çevrelenmiş Altınyemiş durmaktaydı. Getirdiği mumu esintiye karşı eliyle siperlemişti; ışık, aynı beyaz bir kabuktan süzülen güneş ışığı gibi, elinin içinden süzülüyordu.

"Yağmur durdu," dedi; "yıldızların altında tepeden aşağıya yeni sular akıyor. Haydi artık gülüp mutlu olalım!"

"Ve yiyip içelim!" diye bağırdı Tom. "Uzun öyküler susatır. Uzun uzun dinlemek de acıktıran bir iştir, sabah, öğlen, akşam!" Bu sözle birlikte koltuğundan fırlayarak bir sıçrayışta şömine rafından bir mum aldı, Altınyemiş'in tuttuğu alevle yaktıktan sonra masanın etrafında dans etti. Aniden kapıdan zıplayarak geçip gözden kayboldu.

Elinde kocaman ve dolu bir tepsiyle çabucak geri döndü. Sonra Tom ile Altınyemiş sofrayı kurdular; hobbitler de yarı hayret, yarı kahkahalar içinde onları izlediler: Altınyemiş'in zarafeti öylesine güzel, Tom'un zıplayıp hoplaması öylesine neşeli ve garipti ki. Ama yine de, birlikte bir dans örer gibiydiler, odaya girip çıkıyorlar, masanın etrafında dönüyorlar ve asla yollan çatışmıyordu; böylece büyük bir hızla yiyecekler, kap kaçaklar ve ışıklar bir düzene sokuldu. Raflar san ve beyaz mumlarla ışıl ışıl olmuştu. Tom konuklarını eğilerek selamladı. "Yemek hazır," dedi Altınyemiş; hobbitler şimdi onun beyaz bir kuşak takıp, gümüş renklerine bürünmüş olduğunu gördüler; ayakkabıları da balık pullan gibiydi. Tom ise yağmurun yıkadığı unutmabeniler gibi

tertemiz maviler içindeydi ve yeşil çorapları vardı.

Bu öncekinden de iyi bir akşam yemeğiydi. Hobbitler Tom'un sözlerinin büyüsü altındayken bir değil birkaç yemeği de kaçırmış olabilirlerdi, fakat yiyecekler önlerine gelir gelmez sanki bir haftadır hiçbir şey yememiş gibi hissettiler kendilerini, bir süre şarkı söylemediler, hatta konuşmadılar bile ve pür dikkat tabaklarına eğildiler. Fakat bir vakit sonra yürekleri ve ruhları tekrar açıldı, sesleri şenlik ve kahkahayla çınladı.

Yemeklerini yedikten sonra Altınyemiş onlara bir sürü şarkı söyledi, neşeyle dağlarda başlayıp yavaşça sessizliğe dökülen şarkılardı bunlar; bu sessizliklerde hayallerini bildikleri bütün sulardan daha engin sular ve göller dolduruyor, bunlara baktıkça altlarında gökyüzünü ve değerli taşlar gibi derinlerdeki yıldızlan görüyorlardı. Sonra Altınyemiş yine hepsine teker teker iyi geceler dileyerek onları ocak başında bırakıp gitti. Fakat Tom artık tamamen uyanmış görünüyordu ve hobbitlere soru üzerine soru sormaya koyuldu.

Zaten onlar ve aileleri hakkında birçok şey biliyor gibiydi; hatta Shire'm hobbitlerin bile pek hatırlayamadığı kadar geçmiş tarihini ve olup bitenlerin çoğunu biliyordu adeta. Bu artık onları hayrete düşürmüyordu; yine de Tom, son bilgileri genellikle Çiftçi Tırtıl'dan edindiğini saklamadı. Anlaşıldığı kadarıyla Tırtıl'ı onların düşündüğünden daha ehemmiyetli biri olarak görüyor, "Yaşlı ayaklarının altında toprak, parmaklarında çamur, kemiklerinde irfan var; bakmasını da bilir, görmesini de," diyordu. Tom'un elflerle de alakası olduğu belliydi ve görünüşe göre Frodo'nun kaçış haberi bir şekilde Gildor'dan ona ulaşmıştı.

Gerçekten de Tom o kadar çok şey biliyor ve o kadar kurnazca sorular soruyordu ki, Frodo bir anda Bilbo hakkında, kendi umutlan ve korkuları hakkında, şimdiye dek Gandalf a bile anlatmadığı kadar çok şeyi Tom'a anlatır buldu kendini. Tom başını bir yukarı bir aşağı sallayarak dinledi ve Süvariler'i duyduğunda gözünde bir pırıltı çaktı.

"Bana şu kıymetli Yüzük'ü göster!" dedi birdenbire öykünün ortasında: Ve Frodo kendi yaptığına kendi de hayret ederek cebindeki zinciri çekti, Yüzük'ü çözdüğü gibi Tom'a uzattı.

Bir an Tom'un kahverengi derili koca elinde yatan Yüzük, sanki durduğu yerde büyüdü. Sonra aniden Tom yüzüğü gözüne tutarak güldü. Altın bir halka içinden parlayan parlak mavi gözü, hem komik hem de korku verici bir görüntü sundu hobbitlere bir saniyeliğine. Derken Tom Yüzük'ü serçe parmağının ucuna taktı ve mum ışığına doğru tuttu. Hobbitler önce bunda bir tuhaflık görmediler. Sonra birden nefesleri tıkandı. Tom'un ortadan kaybolduğu falan yoktu!

Tom tekrar güldü, sonra Yüzük'ü havaya fırlattı ve Yüzük şimşek gibi bir parıltıyla yok oldu. Frodo bir çığlık attı Tom öne doğru eğilip gülümseyerek Yüzük'ü geri uzattı.

Frodo (hokkabazın birine bir süs eşyasını ödünç vermiş biri gibi) Yüzük'e dikkatli ve kuşkulu bir göz attı. Yüzük aynı Yüzük'tü, ya da aynı görünüyor, aynı ağırlıktaymış gibi duruyordu: Çünkü Frodo'ya Yüzük elinde hep garip bir şekilde ağır gelirdi. Fakat içinden bir his, bir deneme yapmaya kışkırttı onu. Gandalfın bunca tehlikeli ve önemli saydığı bir şeyi bu kadar hafife aldığı için belki de Tom'a birazcık bozulmuştu. Bir fırsatını kolladı ve sohbet koyulmaya başlayıp Tom porsuklar ve porsukların garip huylarıyla ilgili saçma sapan bir öykü anlatırken, Yüzük'ü parmağına geçiriverdi.

Merry ona bir şey söylemek için başını ona doğru çevirdi, irkildi ve bağırmamak için kendini zor tuttu. Frodo (bir anlamda) pek keyiflendi: Demek ki yüzük kendi yüzüğüydü çünkü Merry boş boş oturduğu sandalyeye bakıyordu, belli ki onu göremiyordu. Ayağa kalktı, ocak başından ayrıldı ve sokak kapısına doğru ilerledi.

"Hop kardeş!" diye seslendi Tom, parlak gözlerini gayet keskin bir bakışla ona çevirerek. "Hop, Frodo kardeş! Uğur ola? İhtiyar Bombadil daha o kadar körleşmedi. Altın yüzüğünü çıkar parmağından! Onu takmadan ellerin daha zarif görünüyor. Gel hele! Oyun oynamayı bırak da yanıma otur! Biraz daha konuşup sabahı düşünmemiz gerekiyor. Ayaklarınız şaşıp gitmesin diye Tom'un size doğru yolu öğretmesi lazım."

Frodo (sevinmeye çalışarak) güldü ve Yüzük'ü parmağından çıkartarak gidip tekrar oturdu. Şimdi dediğine göre Tom ertesi gün güneşin parlayacağını tahmin ediyordu, neşeli bir sabah doğacaktı, böyle bir sabahta yola koyulmak ümit vericiydi. Fakat yola erkenden koyulsalar iyi olurdu; çünkü o topraklarda hava öyle bir şeydi ki, ne olacağını

Tom bile uzun süreli tahmin edemiyordu ve bazen daha o ceketini değiştiremeden değişirdi havanın durumu. "Ben iklimlerin efendisi değilim," diyordu; "ne de iki ayaklı herhangi bir varlık öyle olabilir."

Sözünü dinleyerek onun evinden neredeyse tam Kuzey'e yönelip Yaylalar'ın batıdaki alçak eteklerinin üzerinden bir yol tutmaya karar verdiler: Böylece bir günlük bir yolculukla Doğu Yolu'na çıkma ümitleri vardı, üstelik Höyükler'den de kaçınabileceklerdi. Tom onlara korkmamalarını, sadece kendi işlerine bakmalarını söyledi.

"Yeşil çimenlerden ayrılmayın. Eğer gönüllerine hiç tereddüt düşmeyen sağlam kişilerden değilseniz, sakın ola eski taşlarla soğuk Kişiler'e bulaşmayın ve onların evlerine burnunuzu sokmayın!" Bunu birkaç kez tekrarladı; olur da yolları höyüklerden birine rast gelirse batı tarafından geçmelerini öğütledi. Sonra onlara, ertesi gün bir talihsizlik eseri tehlikeye veya zorluğa düşerlerse söylemeleri için bir tekerleme belletti.

Hey! Tom Bombadil, Tom Bombadillo! Su, orman, tepe, saz ve söğüt adına,

Ateş, güneş, ay adına, dinle şimdi, duy bizi! Gel Tom Bombadil, ihtiyacımız var sana!

Bu tekerlemeyi onun arkasından hep birlikte söyledikleri zaman gülerek hepsinin sırtına birer şaplak indirdi ve mumları alıp onları yatak odalarına götürdü.

BÖLÜM VIII

HÖYÜK YAYLALARINDA SİS

O gece hiç ses duymadılar. Fakat Frodo rüyalarından mı yoksa dışarıdan mı geldiğini bilemediği tatlı bir şarkının zihninde dolandığını işitti: Gri bir yağmur perdesinin ardından gelen soluk bir ışık gibiydi şarkı önce, derken gitgide kuvvetlenip perdeyi baştanbaşa cama ve gümüşe dönüştürdü, sonunda da perde durulup çekildi ve hızla doğan güneşin altında uzak yeşil bir diyarı Frodo'nun önüne serdi.

Görüntü eriyip uyanıklıkta son buldu; Tom, bir ağaç dolusu kuş gibi ıslık çalmaktaydı; güneş daha şimdiden tepeden aşağı doğru meyletmiş, açık pencereden içeri giriyordu. Dışarıda her şey yeşil ve soluk altın rengiydi.

Yine bir başlarına ettikleri kahvaltıdan sonra, böylesi bir günde yani serin, parlak ve yeni yıkanmış açık mavi güz göğü altında tertemiz bir günde içleri ne kadar sıkılabilirse o kadar sıkıntıyla vedalaşmaya hazırlandılar. Hava tüm tazeliğiyle kuzey batıdan geliyordu. O sakin midillileri bile neredeyse tay gibi olmuş, her şeyi koklayıp sabırsızca kıpırdanıyordu. Tom evden çıktı, kapı eşiğinde şapkasını sallayıp dans ederek hobbitlere "hadi bakayım, oyalanmayın"larla karışık iyi yolculuklar diledi.

Evin arkasından başlayıp dolana dolana, dibinde evin yuvalandığı dik tepenin kuzey ucuna doğru yükselen bir patikadan yola koyuldular. Tam midillilerini son dik yamaçtan yürütmek için hayvanlardan inmişlerdi ki, Frodo aniden durdu.

"Altınyemiş!" diye bağırdı. "Gümüşi yeşillere bürünmüş zarif hanım! Ne veda ettik ona, ne de dün akşamdan beri yüzünü gördük!" Buna o kadar telaşlanmıştı ki geri döndü; fakat tam o anda berrak bir ses dalgalanarak döküldü. Orada, tepenin çıkıntısında durmuş, eliyle onları çağırmaktaydı: Saldığı saçları güneş ışığında parlayıp ışıldıyordu. Dans ettikçe, ayaklarının altından çiy düşmüş çimenlerdeki suyun şavkı gibi ışıklar saçılıyordu.

Son yamacı aceleyle çıktılar ve nefes nefese Altmyemiş'in yanına ulaştılar. Eğilerek selam verdiler fakat o, kolunun bir dalgalanmasıyla onları etrafa bakmaya davet etti; onlar da sabahın altında.uzanan topraklara çevirdiler başlarını. Buradan bakınca batıdaki karanlık ağaçlar içinden soluk ve yeşil yükseldiği görülebilen Orman'daki küçük tepeciğin üzerinde durduklarında etraf nasıl perdelenmiş ve sisli idiyse, şimdi de o kadar berrak, o kadar ufka dek gözler önündeydi. Batı yönünde Brendibadesi'nin vadisi güneş altında yeşil, sarı ve kırmızılara bürünmüş ağaçlıklı zirveler halinde yükselen bir arazinin ardında gizli kalmıştı. Güneyde, Gündüzsefası'nın hattı üzerinde, BrendibaJesi Nehri'nin ovada büyük bir kavis çizip hobbitlerin bilgilerinin dışına akıp gittiği yerde, soluk bir cam gibi duran ırak bir pırıltı vardı. Kuzeyde, alçalıp giden yaylaların gerisinde arazi gri, yeşil ve soluk toprak rengi düzlükler ve kabarıklıklar halinde ilerleyip nihayet şekilsiz ve gölgeli bir uzaklıkta solup gitmekteydi. Doğu tarafında Höyük Yaylaları sabaha doğru birbiri ardına dizilmiş tepeler halinde yükseliyor ve bilinmeyene doğru gözden kayboluyordu: Göğün kıyısına karışan, mavi ve soluk beyaz ışık zerreciklerinin oluşturduğu bir belirsizlikten ibaretti orası, ama hatıraların ve eski masalların ışığında onlara uzaktaki yüksek dağlardan bir ses getiriyordu.

Havayı derin bir solukla içlerine çektiler; bir sıçrayış ve birkaç iri adımla istedikleri yere ulaşabilirlermiş gibi bir his doldu içlerine. Tepeleri ayakbastı yapıp dosdoğru dağlara kadar Tom gibi coşkuyla sıçramak varken, yaylaların örselenmiş eteklerinden aşağı, Yol'a doğru kenardan kenardan yürümek yüreksizlik olacaktı sanki.

Altınyemiş konuşup, gözlerini ve düşüncelerini geri çağırdı. "Acele edin artık aziz konuklar! Ve gayenize sıkı sıkı sarılın! Rüzgâr sol gözünüzde olsun, hayır duamız da ayaklarınızda, haydi kuzeye! Hazır güneş parhyorken hızla gidin!" Ve Frodo'ya, "Hoşçakal Elf Dostu, ne mutlu ki karşılaştık! "dedi.

Fakat Frodo cevap vermek için söz bulamadı. Yerlere kadar eğilerek selam verip midillisine bindi, arkasında arkadaşları, hafif bir meyille tepenin arkasına inen yokuştan yavaş yavaş ilerledi. Tom Bombadil'in evi, vadi ve Orman gözden kayboldu, iki yanda yükselen yeşil yamaçtan duvarların arası gitgide daha sıcak, her nefesle içlerine

çektikleri çimen kokusu daha kuvvetli ve tatlıydı. Yeşil çukurun dibine varıp da geri bakınca, artık göğe karşı güneşin aydınlattığı bir çiçek gibi küçük ve narin kalan Altınyemiş'i gördüler: Hâlâ durmuş onları seyrediyordu ve elleri onlara doğru uzanmıştı. Hobbitler bakarken berrak bir çınlamayla seslenerek elini kaldırdı, arkasını dönüp tepenin ardında gözden kayboldu.

Yolları çukurun tabanından kıvrılarak ilerledi, dik bir tepenin çıkıntısını dolanıp daha derin, daha geniş bir vadiye indi, daha ilerideki tepelerin sırtlarından yukarı, sonra uzun kollarından aşağı, tekrar muntazam yanlarından yukarı, yeni tepelere ve yeni vadilere doğru dolanıp durdu. Ne etrafta bir ağaç vardı, ne de görünürde su: Araziyi otlar ve bastıkça yaylanan kısa çimenler bürümüştü; havanın toprağın kenarlarındaki fısıltısı ve yabancı kuşların tiz ve yalnız çığlıkları dışında ses yoktu. Onlar yolculuklarına devam ettikçe, güneş yükseldi ve ısındı. Her yeni tepeye tırmanışlarında esintinin biraz daha azaldığını hissediyorlardı. Batılarında kalan toprakları görebildiklerinde, baktılar ki uzaktaki Orman adeta tütüyor, sanki düşen yağmur yapraktan, kökten ve topraktan tekrar buharlaşıyordu. Artık, görüş alanlarının ucunda bir gölge, karanlık bir pus uzanmaktaydı; bu pusun üzerinde gökyüzü sıcak ve ağır, mavi bir başlık gibiydi.

Öğlene doğru üzeri geniş ve düz bir tepeye vardılar; kenarları yeşil bombeli düz bir fincan tabağı gibiydi. Bu çemberin içinde hiç hava akımı yoktu ve gök adeta başlarına çok yakınmış gibi duruyordu. Burayı bir baştan bir başa geçip kuzeye baktılar. Birden moralleri düzeldi, çünkü görünüşe göre daha şimdiden umduklarından daha çok mesafe katetmişlerdi. Elbette ki artık uzaklar puslu ve aldatıcı görünüyordu, ama Yaylalar'ın sona ermekte olduğuna kuşku yoktu. Altlarında, kıvrılarak kuzeye doğru uzanıp sonunda iki dik sırt arasında bir açıklığa varan uzun bir vadi yatmaktaydı. Bunun gerisinde başka tepe yoktu galiba. Tam kuzeylerinde, belli belirsiz seçilen uzun, koyu renk bir çizgi uzanıyordu. "Bu, bir ağaç sırası,"dedi Merry, "ve Yol'u sınırlıyor olmalı. Köprü'nün doğusunda epey bir mesafe boyunca, Yol'un iki yanı ağaçlıktır. Kimileri bu ağaçların kadim günlerde dikildiğini söyler."

"Âla!" dedi Frodo. "Eğer öğleden sonra da sabahki kadar iyi yol alırsak, güneş batmadan Yaylalar'dan çıkmış, konaklamak için münasip bir yer arıyor olacağız." Fakat daha konuşurken bakışlarını doğuya doğru çevirdi ve o tarafta tepelerin daha yüksek, onlara yukarıdan bakar olduğunu gördü; bütün o tepeler yeşil tümseklerle doluydu ve bazılarının üzerinde yeşil diş etlerinden çıkan sivri uçlu dişler gibi göğe dönük dikili taşlar vardı. i

Bu manzara nedense ürpertici geliyordu; o yüzden görüntüye sırtlarını çevirerek çukur dairenin içine indiler. Dairenin tam ortasında tek bir taş, güneşin altında upuzun uzanan ve bu saatte gölgesi hiç olmayan bir taş duruyordu. Biçimsiz fakat yine de anlamlıydı: Tıpkı bir sınır taşı ya da nöbetçilik yapan, daha doğrusu ihtar eden bir parmak gibi. Fakat çok acıkmışlardı ve güneş hala korkudan uzak öğlen vaktindeydi; o yüzden sırtlarını taşın doğu tarafına dayayıp oturdular. Taş sanki güneşin gücü onu ısıtmaya yetmezmiş gibi serindi; fakat o anda bu onlara çok hoş geldi. Burada yiyeceklerini ve içeceklerini çıkartarak açık göğün altında mükellef bir öğlen yemeği yediler; çünkü yemek "aşağıdan Tepe dibinden" gelmeydi. Tom, o gün rahat etsinler diye onlara bol bol yiyecek tedarik etmişti. Yüklerinden kurtulan midillileri de çimenlerin üzerine yayıldı.

Midilli sırtında tepeleri aşmak, tıka basa yemek yemek, ılık güneş, çimen kokusu, gereğinden biraz fazla uzanıp kalmak, bacaklarını uzatmak, burunlarının tepesindeki göğü seyretmek: Bunlar, belki de olanları anlatmak için yeterli sayılır. Her nasıl olduysa oldu: Hobbitler aniden ve rahatsız bir şekilde, baştan hiç niyetli olmadıkları bir uykudan uyanıverdiler. Dikili taş soğuktu ve uzun soluk gölgesi üzerlerinden doğuya doğru uzanıyordu. Solgun ve sulu san renkteki güneş, içinde yattıkları çukurun batı duvarının hemen üzerinde pusun arasından parlamaktaydı; kuzeyde, güneyde ve doğuda, duvarın gerisinde sis kalın, soğuk ve beyazdı. Hava sessiz, ağır, ürperti vericiydi. Midillileri birbirlerine sokulmuş, başları öne eğik duruyordu.

Hobbitler telaşla ayağa fırlayıp çukurun batı kenarına koştular. Sisin ortasında bir adadaydılar. Ufuktaki güneş hayıflanarak bakan gözlerinin önünde beyaz bir deniz içine battı gitti ve arkalarda, Doğu'da, soğuk gri bir gölge yükseldi. Sis duvarlardan yuvarlanıp çıkarak boylarını aştı ve tırmandıkça eğiterek bir çatı halini aldı: Orta direği dikili taş olan, sisten bir salonun içine hapsolmuşlardı.

Sanki etraflarında bir tuzak kapanmaktaymış gibi bir his doldu içlerine; fakat yine de

tam anlamıyla ümitlerini yitirmediler. Ilerilerdeki Yol'un çizgisinin ümit veren görüntüsünü hâlâ hatırlıyorlardı ve ne tarafta olduğunu hâlâ biliyorlardı. Her halükârda, taşın etrafındaki o çukur yerden artık o kadar soğumuşlardı ki, orada kalmak akıllarından bile geçmedi. Soğuktan donmuş parmaklarının müsaade ettiğince hızla toparlandılar.

Kısa bir süre sonra midillilerini tek sıra halinde çukurun kenarından aşırıp tepenin uzun kuzey yamacından aşağıya, sisli denizin içine doğru sürmekteydiler. Aşağı doğru indikçe sis daha bir soğuk, daha bir rutubetli olmaya başladı; üzerinden sular damlayan saçları dümdüz yatıp alınlarına yapışmıştı. Aşağıya vardıklarında hava o kadar soğuktu ki durup pelerin ve kukuletalarını giydiler, kısa bir süre içinde onlar da gri damlalarla ıslanıverdi. Sonra midillilerine binip, yollarını zeminin yükseliş ve alçalışlarına göre çıkarmaya çalışarak tekrar yavaş yavaş ilerlediler. Ellerinden geldiğince, sabah görmüş oldukları uzun vadinin kuzey ucundaki bahçe kapısına benzeyen girişe doğru yönelmekteydiler. O aralıktan bir geçtiler mi eni konu düz bir hat üzerinden ilerlemeleri yeterliydi, böylece sonunda Yol'a varabileceklerdi. Düşünceleri daha ilerisine gitmiyordu; en fazla, belki de Yaylalar'ın gerisinde sis olmayacağına dair belli belirsiz bir umut vardı içlerinde.

Çok yavaş ilerlemekteydiler. Birbirlerinden ayrılıp ayrı ayrı yönlere dağıtmasınlar diye, en önde Frodo olmak .üzere tek sıra halinde gidiyorlardı. Frodo'nun arkasında Sam vardı, ondan sonra Pippin, sonra da Merry. Vadi sonsuzmuşçasına uzanıyordu. D.erken birdenbire Frodo ümit verici bir işaret gördü. İleride sisin içinde, her iki yandan bir karaltı yükselmeye başlamıştı; nihayet dağlar arasındaki açıklığa, Höyük Yaylalan'nın kuzey kapısına yaklaşmış olduklarını düşündü. Eğer buradan geçebilirlerse kurtulacaklardı.

"Haydi! Beni takip edin!" diye bağırdı omzunun üstünden geriye doğru ve aceleyle ilerledi. Fakat kısa bir süre sonra umudu yerini şaşkınlığa ve dehşete bıraktı. Karanlık lekeler daha da karardı, ama küçüldü; birdenbire önünde uğursuzca dikilen, tepesi olmayan bir kapının sütunları gibi birbirlerine doğru eğilmiş dev boyutlu iki dikili taş gördü. Sabah tepeden baktığında vadide buna benzer bir şey gördüğünü hatırlamıyordu. Daha ne olduğunu anlayamadan aralarından geçmişti bile: Ve tam geçerken her yanını karanlıklar sardı adeta. Midillisi burnundan soluyarak geriledi ve Frodo yere düştü. Arkasına dönüp baktığında tek başına olduğunu gördü: Diğerleri onu izlememişlerdi.

"Sam!" diye bağırdı. "Pippin! Merry! Geri kalmasanıza!" Cevap yoktu. Korkuya kapıldı, deliler gibi bağırarak taşların arasından geriye koştu: "Sam! Sam! Merry! Pippin!" Midilli fırlayıp sisin içinde kayboldu. Sanki uzaklardan bir yerden, bir ses duyduğunu zannetti:

"Hu! Frodo! Hu!" Gözlerini kısmış, kasvetli karanlıkta bir şeyler seçmeye çalışarak o büyük taşların dibinde dikiliyordu ve ses solundan, doğudan gelmişti. Sesin geldiği yöne doğru atıldı ve kendini dik bir yokuşta buldu.

Zorlukla ilerlerken tekrar tekrar ve gitgide daha telaşla seslenmeye devam etti; fakat bir süre hiç cevap alamadı, sonra çok zayıf, çok uzaktan, tepesinden bir yerden duyar gibi oldu. "Frodo! Hu!" diye geldi ince sesler sisin içinden: Daha sonra imdat, imdat! gibi tınlayan bir bağırtı birkaç kez tekrarlandı, son bir imdat! yükseldi, tiz bir feryada dönüşüp uzun uzun yankılandı ve aniden kesildi. Apar topar ileri, seslere doğru bütün hızıyla ilerledi Frodo; fakat artık ışık gitmişti, her yanı saran gece dört bir yanından kapanmıştı, öyle ki yön tayin etmek imkansızdı. Sanki durmadan yukarı, yukarı doğru tırmanıyor gibiydi.

Nihayet bir tepeye vardığını, sadece ayağının altındaki zeminin düzleşmesinden çıkarabildi. Yorgundu; hem terliyor, hem titriyordu. Etraf tamamen karanlıktı.

"Neredesiniz?" diye bağırdı perişan bir halde.

Hiç cevap yoktu. Durup etrafı dinledi. Birdenbire havanın soğumakta olduğunu ve burada, yüksekte, buz gibi bir rüzgann esmeye başladığını fark etti. Hava değişiyordu. Artık sis ip ip, parça parça, çevresinden akıp geçmekteydi. Ağzından buhar çıkıyordu ve karanlık daha az yakın, daha az koyu görünüyordu. Yukarıya baktı ve tepesinden aceleyle geçen şerit halindeki bulutlar ve sis arasından solgun yıldızların belirmekte olduğunu gördü hayretle. Rüzgar otların üzerinde hışırdamaya başlamıştı.

Birdenbire boğuk bir çığlık duyar gibi oldu ve o tarafa yöneldi; daha o ilerlerken sis de

durulup çekildi, yıldızlı gök gözler önüne serildi. Şöyle bir bakınca, yüzünün güneye dönük olduğunu ve herhalde kuzey yanından tırmanmış olacağı yuvarlak bir tepede bulunduğunu fark etti. İçine işleyen rüzgar doğudan esiyordu. Sağ yanında, batı yıldızlarına karşı koyu kara bir şekil yükselmekteydi. Orada büyük bir höyük vardı.

"Neredesiniz?" diye bağırdı tekrar, hem kızgın,'hem korkuyla.

"Burada!" dedi, sanki toprağın içinden gelen derin ve soğuk bir ses.

"Seni bekliyorum!"

"Hayır!" dedi Frodo; fakat kaçmadı. Dizleri boşaldı ve yere düştü. Hiçbir şey olmadı, etrafta hiç ses yoktu. Titreyerek başını kaldırdığında, uzun boylu karanlık bir şeklin yıldızların önünde bir gölge gibi yükseldiğini gördü. Gölge, üzerine eğilmişti. Adeta çok uzaklardan gelen bir ışıkla parlayan, ama çok soğuk bir çift göz görür gibi oldu. Sonra demirden daha güçlü ve daha soğuk bir el onu kavradı. Bu buz gibi temas kemiklerine kadar işledi ve bilincini kaybetti.

Tekrar kendine geldiğinde bir süre korku hissinden başka bir şey hatırlayamadı. Sonra ansızın hapsedildiğini, umutsuzca yakalanmış olduğunu anladı; bir höyüğün içindeydi. Onu bir Höyüklü Kişi ele geçirmişti ve belki daha şimdiden, hakkında fısıltılı söylentilerin anlatıldığı Höyüklü Kişiler'in o korkunç büyüleri altına girmişti bile. Kıpırdanmaya cesaret edemedi, kendini nasıl bulduysa öylece kaldı: Elleri göğsünde, soğuk bir taş üzerine sırtüstü yatmış vaziyette.

Fakat, duyduğu korku onu çevreleyen karanlıkla yekvücutmuş gibi görünecek kadar büyük olduğu halde, yattığı yerden Bilbo Baggins'i ve onun öykülerini, birlikte yollar ve maceralar hakkında konuşarak Shire' ın patikalarında yürüyüşlerini düşünür buldu kendini. En şişman ve en ürkek hobbitin yüreğinde bile (genellikle iyice derinlerde de olsa), çaresiz bir tehlike karşısında büyümeyi bekleyen son bir cesaret tohumcuğu gizlidir. Frodo ne çok şişmandı, ne de çok ürkek; aslında, o bunu bilmese de, Bilbo (ve Gandalf) onun Shire'daki en sıkı hobbit olduğunu düşünürlerdi. Macerasının sonuna geldiği kanısındaydı, korkunç bir sona, fakat bu düşünce onu katılaştırdı. Son bir sıçrayış yapacakmışçasma gerilmeye başladığını fark etti; artık kendisini çaresiz bir av gibi zayıf hissetmiyordu.

Öylece düşünerek ve kendisine hâkim olmaya çalışarak yatarken, bir anda karanlığın yavaş yavaş zayıflamakta olduğunu fark etti: Etrafında soluk yeşil bir ışık büyümekteydi, îlk başta, ışık nasıl bir yerde bulunduğunu göstermeye yetmiyordu çünkü adeta ondan ve yerden, yanından çıkıyordu; henüz tavana veya duvarlara ulaşmamıştı. Döndü ve o soğuk parıltıda Sam, Pippin ve Merry'nin yanında yatmakta olduklarını gördü. Sırtüstüydüler, yüzleri ölü gibi renksizdi ve beyazlar içindeydiler. Etraflarında bir sürü mücevher vardı, belki de altından yapılmış bir sürü şey, ama bu ışıkta hepsi soğuk ve sevimsiz duruyordu. Başlarında minik taçlar vardı, bellerinde de altın zincirler; parmakları yüzük doluydu. Yanlarında kılıçlar, ayak uçlarında kalkanlar seriliydi. Fakat üçünün boynunun üzerinde, bir boydan bir boya, uzun çıplak bir kılıç yatırılmıştı.

Aniden bir şarkı başladı Bir yükselip bir alçalan soğuk bir mırıltı Bazen havada vukseklеıde ve tiz, bazen sanki topraktan yükselen alçak bir homurtu gibi bir sesti kulağa çok uzaktan ve ölçülemeyecek kadar kasvetli geliyordu. Hüzünlü takat korkunç seslerin bıcımsız ırmağı içinden, arada sırada bir dizi söz belirmekteydi. Merhametsiz, sert, soğuk sözler kalpsiz ve bedbaht. Gece mahrum kaldığı sabaha hücum ediyor, soğuk açlığını çektiği sıcaklığı lanetliyordu Frodo iliklerine kadar donmuştu Bir sure sonra şarkı netleşti ve Frodo içim dolduran korkuyla şarkının buyu mısralarına dönüştüğünü fark etti

Soğuk olacak el de, kalp de, kemik de,

Soğuk olacak bu uyku taştan kabrin içinde

Bir daha hiç uyanmayacak, mekânı bu taştan yatak

Güneş bitip Ay ölene dek hiç uyanmayacak

Kara yeller içinde ölecek bir bir yıldızlar

Yine de bırak yatsın burada altın üzerinde onlar

Ta ki karanlıklar efendisi ölü deniz

ve çorak topraklar

üstünde elini kaldırana kadar

Başının arkacından bir gıcırtı ve sürtme sesi duydu Bir kolu üzerinde doğrulup bakınca artık o soluk ışıkta, bir çeşit koridorda olduklarını gördü hemen genlerinde koridor bir dönemecin ardında gözden kaybolmaktaydı. Dönemecin köşesinden uzun bir kol dönmüş, parmakları üzerinde yürüyerek en yakınında yatmakla olan Sam'e ve onun üzerinde duran kılıcın kabzasına doğru ilerliyordu

İlk başta Frodo efsun nedeniyle gerçekten de bir taşa dönüşmüş gibi kalakaldı. Sonra delice bir kaçma düşüncesi düştü içine. Belki Yüzük'u takarsa Höyüklü Kişi'ye görünmez, dışarı çıkmak için bir yol bulabilirdi. Çimenlerin üzerinde özgürce koştuğunu hayal etti, Merry, Sam ve Pıppın için üzülecek, fakat kendisi özgür ve hayatta olacaktı Gandalf bile yapabileceği başka bir şey bulunmadığını kabul ederdi

Fakat içinde uyanan cesaret artık çok güçlenmişti. Arkadaşlarını böyle kolay bırakamazdı. Tereddüt içinde cebini yokladı, sonra tekrar kendisiyle savaştı, bu süre içinde kol sürünerek daha da yaklaştı. Aniden içinde bir kararlılık doğdu, yanına uzatılmış kısa bir kılıcı kapıp diz çökerek arkadaşlarının bedenleri uzerinden iyice eğildi. Kalan bütün gücüyle emeklemekte olan kolun bileğine tekrar tekrar indirdi kılıcını ve el koptu, takat aynı anda kılıç da kabzasına kadar yarıldı Tiz bir çığlık yükseldi ve ışık yok oldu. Karanlıkta bir hırıltı duyuldu

Frodo Merry nın üzerine düştü Merry nin yüzü soğuktu. Bir anda, sisin ilk çökmesiyle birlikte unutmuş olduğu Tepe dibindeki evin ve şarkı söyleyen Tom'un hatırası geldi aklına. Tom'un onlara öğrettiği tekerlemeyi hatırladı Ümitsiz minik bir sesle söylemeye başladı. Hey' Tom Bombadil ve sanki bu isimle birlikte sesi daha bir kuvvetlendi. Tok, canlı bir tınısı vardı ve karanlık oda trampet ve boru çalınıyormuş gibi yankılanıyordu.

Hey' Tom Bombadil, Tom Bombadillo.

Su orman, tepe, saz ve söğüt adına,

Ateş güneş, ay adına, dinle şimdi duy bizi'

Gel Tom Bombadıl, ihtiyacımız var sana'

Aniden derin bir sessizlik çoktu, Frodo kendi kalp atışlannı duyabiliyordu Geçmek bilmeyen uzun bir andan sonra, açık seçik ama uzaktan, sanh toprağın veya kalın duvarlann gerisinden gelen bir sesin, şarkıyla ona cevap verdiğini duydu

Şu bizim Tom Bombadıl ne kadar tatlı dilli.

Ceketi parlak mavi, sarıdır çizmeleri.

Ele geçmez asla, çünkü Tom her şey'in efendisi Şarkıları daha güçlü, daha hızlı ayakları.

Sanki kayalar yuvarlanıp düşüyormuş gibi bir gümbürtü koptu ve aniden içeriye ışık, gerçek ışık, bildiğimiz gün ışığı doluverdi. Frodo'nun ayaklan yönündeki uçta kapıya benzer alçak bir açıklık belirdi, açıklığın kenarları, arkasından kıpkırmızı doğmakta olan güneşin ışığına karşı (şapkası, tüyü müyü, her şeysıyle). Tom un başını çerçevelemekteydı. Işık yere ve Frodo'nun yanında uzanmış yatan üç hobbıtın yüzüne vurdu .Hareket etmediler, ama yuzlerindeki hastalıklı renk gitti .Artık, sanki sadece derin bir uykudaymışlar gibi görünüyorlardı.

Tom eğildi, şapkasını çıkarttı ve şarkı söyleyerek karanlık odaya girdi:

Çek git seni ihtiyar Yaratık' Gün ışığında yok ol'

Soğuk sis gibi çekil uluyan yeller gibi,

Dağların gerisindeki boz kırlara doğru kaybol git!

Bir daha buraya gelme hiç' Höyüğün boş Kalsın.

Karanlıktan da kara, kapıların sonsuza dek kapah olduğu yerde

Kaybolasın, unutulasın, dünya düzeltilinceye kadar,

Bu sözler üzerine Frodo bir çığlık duydu ve odanın arka ucunun bir bölümü büyük bir gümbürtüyle çöktü. Sonra bunu, mesafesi tahmin bile edilemeyecek bir yere doğru zayıflayarak uzayıp giden bir feryat izledi; sonra sessizlik oldu.

"Gel dostum Frodo!" dedi Tom. "Gel, tertemiz çimenin üzerine çıkalım! Onları taşımama yardım etmen gerekecek."

Birlikte Merry'yi, Pippin'i ve Sam'i taşıdılar. Frodo son kez höyükten çıkarken, bir toprak yığını içinde kesik bir elin yaralı bir örümcek gibi hâlâ kıvrılıp durduğunu görür gibi oldu. Tom tekrar içeri girdi, içerden gümbür gümbür ayak vurma sesleri duyuldu. Dışarı çıktığında elleri kollan hazinelerle doluydu: Altından, gümüşten, bakırdan, bronzdan şeyler; boncuklar, zincirler, taşlı ziynetler. Yeşil höyüğün üzerine tırmanarak bunları höyüğün tepesine, güneş altına bıraktı.

Elinde şapkası, saçlarında rüzgârla burada durdu ve tümseğin batı yanına otların üzerine sırtüstü yatırdıkları üç hobbite baktı. Sağ elini kaldırarak berrak ve emreden bir sesle şöyle dedi:

Artık uyanın şen gençler! Uyanın da duyun beni!

Kalbiniz, eliniz kolunuz ısınsın! Soğuk taş devrildi;

Kara kapı sonuna kadar açık; ölümün eli kırıldı,

Gecenin altındaki Gece uçtu ve Büyük Kapı açıldı.

Frodo'nun sevinçli bakışları altında hobbitler kıpırdadılar, kollarını gerdiler, gözlerini ovuşturdular ve birdenbire ayağa fırladılar. Şaşkınlık içinde etraflarına, önce Frodo'ya, sonra tepelerindeki höyüğün üzerinde kanlı canlı dikilen Tom'a, en son olarak da kendilerine; büründükleri incecik ak paçavralara, soluk altın taç ve kemerlerine, üzerlerinde şıngırdayan incik boncuğa baktılar.

"Bu ne ola ki?" diye başladı Merry, gözlerinden birinin üzerine kaymış olan minik altın tacı elleyerek. Sonra durdu, yüzü gölgelendi ve gözlerini kapadı. "Tabii, hatırladım!" dedi. "Carn Dûm'lular gece karanlığında baskın verdi, bizi telef ettiler. Ah! Kalbime giren o mızrak!" Göğsünü tuttu. "Hayır! Hayır!" dedi gözlerini açarak. "Ben ne diyorum? Rüya görüyordum. Nerelerdeydin Frodo?"

"Kayboldum zannediyordum," dedi Frodo; "ama bu konuda konuşmak istemiyorum. Esas bundan sonra ne yapacağımızı düşünelim! Yola devam edelim!"

"Bu kılıkla mı beyim?" dedi Sam. "Giysilerim nerede?" Tacını, kemerini ve yüzüklerini otların üzerine fırlattı; pelerinini, ceketini, pantolonunu ve diğer hobbit giysilerini yakınlarda bir yerde bulmayı umarcasına, çaresizce etrafına bakındı.

"O giysilerinizi bir daha bulamayacaksınız," dedi Tom, tepecikten sıçrayarak indi, güneş ışığında gülerek etraflarında dans etmeye koyuldu. Ona bakan, hiç de öyle tehlikeli veya korkunç bir şey yaşanmamış olduğunu zannederdi; gerçekten de onu izleyip gözlerindeki neşeli parıltıyı gördükçe, gönüllerindeki korku eridi gitti.

"Ne demek istiyorsun?" diye sordu Pippin ona bakıp; bir yandan aklı karışmıştı, bir yandan da eğleniyordu. "Neden bulamayacakmışız?"

Fakat Tom, "Derin suların içinden kendinizi buldunuz," dedi başını sallayarak. "Boğulmaktan kurtulduysanız giysinin pek bir önemi olmaz gözünüzde. Memnun olun neşeli dostlarım, bırakın şimdi sıcak güneş ışığı kalbinizi, ellerinizi, ayaklarınızı ısıtsın! Bu soğuk paçavraları atın! Çimenlerde çırçıplak koşun, Tom da bu arada gidip avını avlasın."

Islık çalarak ve uzaklara seslenerek tepeden aşağıya doğru sıçrayıp gitti. Arkasından bakınca Frodo onun güneye doğru, onların bulunduğu tepe ile komşu tepe arasındaki yeşil vadi boyunca, ıslık çalmaya ve seslenmeye devam ederek koşmakta olduğunu gördü:

Hey lom! Geliver lay lay lom! Uğrun ne yana ? Yukarı mı, aşağı mı, uzağa mı, yakına mı? Ya buraya, ya oraya. Keskin Kulak, Bilge Burun, Hışırtılı Kuyruk, Ahmak, Küçücük oğlum, Beyaz Çorap, ihtiyar Hantal Tombiş demek!

Dilinde bu şarkıyla ve şapkasını havaya atıp tutarak hızla koşmaktaydı, nihayet arazideki bir yükseltinin arkasında gözden kayboldu: Fakat bir süre daha hey lom!, lay lom'lan güneye doğru yer değiştiren rüzgarda taşınarak onlara kadar gelmeye devam etti.

Hava yeniden çok ısınmaya başlamıştı. Hobbitler bir süre Tom'un söylediği gibi çimenlerin üzerinde koşuşturdular. Sonra, buz gibi kışı yaşarken kendilerini birden dost

bir iklimde bulan, ya da uzun bir süre hasta yatmışken günün birinde uyanıp hiç ummadıkları bir şekilde iyileşmiş olduklarını ve günün yine umut vaat ettiğini fark eden kişilerin mutluluğuyla, uzanıp güneşin keyfini çıkardılar.

Tom geri döndüğünde kendilerini güçlü (ve aç) hissediyorlardı. Önce şapkası, sonra Tom tepenin sırtında yeniden belirdi, arkasından da itaatkâr bir sıra içinde altı midili geliyordu: Onların beş midillisine ilaveten bir midilli daha. Belli ki sonuncusu Hantal Tombiş idi: Onların midillilerinden daha büyük, güçlü, iri (ve yaşlı) bir hayvandı bu. Diğer midilliler Merry'ye aitti, o da onlara böyle isimler vermemişti aslında, ama midilliler o günden sonra ömürleri boyunca Tom'un onlara taktığı bu yeni isimleri benimsediler. Tom onları birer birer çağırdı, midilliler de tepenin sırtını aşıp bir sıra halinde durdular. Sonra Tom hobbitlere eğilerek selam verdi.

"İşte midillileriniz!" dedi. "Onların (bazı bakımlardan) siz gezgin hobbitlerden daha çok sağduyusu var burunları daha hassas. İlerde tehlike varsa onlar kokusunu alıyor, sizse gözü kapalı giriyorsunuz; eğer canlarını kurtarmak için kaçıyorlarsa, doğru yana kaçıyorlar. Onları affetmelisiniz; çünkü gönülleri sadık da olsa, Höyüklü Kişiler karşısında kavi durmak için yaratılmamışlar. Bakın, yine geldiler işte, yükleriyle birlikte!"

Merry, Sam ve Pippin denklerindeki yedek giysilere hüründüler; çok geçmeden de iyice sıcakladılar, çünkü yaklaşmakta olan kış için taşıdıkları daha kalın şeyleri giymek zorunda kalmışlardı.

"Diğer yaşlı hayvan, şu Hantal Tombiş nereden çıktı?" diye sordu Frodo.

"O benim," dedi Tom. "Benim dört ayaklı dostum; gerçi ona pek binmem, o da çoğunluk uzaklara vurur, tepelerin yamaçlarında başıboş dolaşır. Midillileriniz bizde kaldığında Hantal'la tanışmışlardı; gece onun kokusunu alıp bir koşu yanına varmışlar. Onlara göz kulak olacağını ve bilgece sözleriyle korkularını alacağını düşünmüştüm. Ama şimdi, güzel Hantalım, yaşlı Tom sana binecek. Hey! o da sizinle geliyor, sırf sizi yola koyabilmek için; o yüzden de bineğe ihtiyacı var. Çünkü midilliye binmiş hobbitlerin yanında yayan koştururken, bir de sohbet etmek zor iştir hani."

Hobbitler bunu duyduklarına çok sevinmişlerdi, Tom'a tekrar tekrar teşekkür ettiler; ama o güldü ve yollarını şaşırma konusunda o kadar becerikli oldukları için, onları kendi toprağının sınırları dışına çıkartıncaya kadar rahat edemeyeceğini söyledi. "Bir sürü işim var," dedi: "yaptıklarım, şarkılarım, konuşmalarım, gezinmelerim, memleketi gözleyişim. Tom kapıları ve söğüt kovuklarını açmak için her dakika el altında duramaz. Tom'un gözetmesi gereken bir evi var, Altınyemiş de bekliyor."

Güneşe göre vakit oldukça erken, daha ancak dokuzon gibiydi, hobbitler yemek konusuna eğildiler. Son yedikleri yemek, bir gün önce dikili taş yanında yedikleri öğlen yemeği olmuştu. Şimdi de Tom'un verdiği erzaktan artan ve aslında akşam yemeği olması düşünülmüş yiyeceklere ilaveten, Tom'un bu kez yanında getirdikleri ile kahvaltı ettiler. Pek büyük bir yemek değildi (hobbitler ve koşullar gözönüne alındığı takdirde), ama keyiflerini iyice yerine getirdi. Onlar yemeklerini yerken, Tom tümseğin tepesine çıkarak hazineyi elden geçirdi. Parçaların çoğunu parlayan ve ışıldayan bir öbek halinde çimenlerin üzerine yığdı. Bu yığına orada kalıp "kuş, hayvan elf veya insan, iyi yürekli yaratıklardan kim bulursa emrine amade" olmalarını buyurdu; böylece tümseğin büyüsü bozulacak, dağılacak ve bir daha hiçbir Höyüklü Kişi oraya geri dönmeyecekti. Yığının içinden kendisi için keten çiçeği ya da mavi kelebeklerin kanatları gibi birkaç tondan oluşan mavi taşlı bir broş seçti. Sanki bir şey hatırlarmışçasına uzun uzun baktı broşa, nihayet başını sallayarak konuştu:

"İşte Tom ile hanımına güzel bir oyuncak! Uzun yıllar önce bunu pek güzel biri omuzuna takardı. Şimdi Altınyemiş takacak ve biz o ilk takanı unutmayacağız!"

Her bir hobbit için uzun ve ince, yaprak biçimli, mükemmel bir işçiliğe sahip, kırmızı ve altın renginde yılan biçimleriyle renklendirilmiş birer kama seçti. Hafif ve sağlam garip bir metalden dövülmüş ve üzerine âteşin taşlar kakılmış siyah kınlarından çektiğinde, ışıl ışıl yandı kamalar. Bu kınlardaki bir faziletten mi yoksa höyükteki büyüden midir bilinmez, zamandan etkilenmemiş, paslanmamış, keskin ve parlak duruyorlardı güneşin altında.

"Eski kamalar hobbitahalisi için kılıç kadar uzun sayılır," dedi Tom. "Eğer Shire halkı doğuya, güneye ya da uzağa, karanlıklara, tehlikenin içine gidecekse, yanlarında keskin

bıçak bulundurmakta fayda var." Sonra onlara bu kamaların uzun yıllar önce Batıil insanları tarafından dövülmüş olduğunu anlattı: Karanlıklar Efendisi'nin düşmanıydı bu insanlar, ama Angmar Ülkesi'ndeki Carn Dûm'un melun kralı tarafından yenilgiye uğratılmışlardı.

"Artık onları hatırlayan çok az kişi var," diye mırıldandı Tom, "yine de kimisi hâlâ etrafta dolanıyor, unutulmuş kralların oğulları yalnızlıkta yürüyüp tedbirsiz ahaliyi kötü şeylerden koruyor."

Hobbitler Tom'un sözlerini anlamadılar fakat o konuşurken sanki geçmişte kalmış engin yılları görür gibi oldular bir an; geniş ve gölgeli bir ova vardı önlerinde adeta, üzerinden parlak kılıçlar kuşanmış uzun boylu ve kararlı insan siluetleri geçiyordu, en sonunda da alnında yıldız olan' bir adam göründü. Sonra görüntü soldu ve tekrar gün ışığının aydınlattığı dünyaya geri döndüler. Yeniden yola koyulma zamanı gelmişti. Denklerini toplayıp midillilerini yükleyerek hazırlandılar. Yeni silahlarını da bunları son derece yakışıksız hissederek ve işe yarayıp yaramayacaklarını merak ederek ceketlerinin altına, deri kemerlerine astılar. Kaçışlarının başlarına açacağı maceralardan birinin de dövüşmek olacağı fikri, daha önce hiçbirisinin aklına gelmemişti.

Sonunda yola koyuldular. Midillilerinin önüne düşüp tepeden aşağıya indiler; sonra binip çabuk çabuk vadiden seyirttiler. Arkalarına bakınca tepenin üzerindeki eski tümseği gördüler, altınlara vuran gün ışığı sarı bir alev gibi yükseliyordu üzerinden. Derken Yaylalardaki dirseklerden birini döndüler ve tepe gözden kayboldu.

Frodo her yanma baktığı halde, bir kapı gibi duran büyük dikili taşlan göremedi; az sonra kuzeydeki açıklığa geldiler ve bu açıklıktan midillilerini hızla sürüp geçtiler; önlerindeki arazi alçalmaya başladı. Göbeğinden beklenmedik bîr hızla giden Hantal Tombiş'in üzerinde Tom Bombadil, kâh yanlarında kâh önlerinde, neşeyle onlara eşlik ettiğinden hoş bir yolculuk oluyordu. Tom genellikle şarkı söylemekteydi, ama çoğu saçmasapandı şarkılarının veya belki de hobbitlerin bilmediği, sözcükleri daha ziyade zevk ve hayret içeren eski ve yabancı bir dildi bu.

Dümdüz ilerliyorlardı, fakat kısa bir süre sonra Yol'un tahmin ettiklerinden daha uzakta olduğunu anladılar. Önceki gün sis olmasa bile, öğlen uyuyakaldıktan sonra hava kararmadan Yol'a varmaları mümkün olmayacaktı. Görmüş oldukları kara çizgi de bir sıra ağaç değil, karşı tarafında dik bir duvar bulunan derin bir hendek boyunca büyüyen çalılardı. Tom buranın vaktiyle, ama çok çok eskilerde, bir krallığın sınırı olduğunu söyledi. Burasıyla ilgili acıklı bir şey hatırlıyor gibiydi, o yüzden fazla konuşmadı.

Hendeğe inip karşı tarafa tırmandılar, duvardaki bir aralıktan geçtiler, sonra Tom tamamen kuzeye yön verdi çünkü biraz batıya doğru kaymışlardı. Önlerinde açık ve oldukça düz bir arazi uzanıyordu artık, onlar da adımlarını sıklaştırdılar; fakat yüksek ağaçların oluşturduğu çizgiyi nihayet karşılarında görüp beklenmedik bir sürü maceradan sonra tekrar Yol'a çıktıklarını anladıklarında, güneş alçalmaya başlamıştı bile. Son birkaç fersahı midillilerini koşturarak geçip ağaçların uzun gölgeleri altında durdular. Meyilli bir tümseğin üzerindeydiler, akşam basmakta olduğu için loş görünen Yol altlarında kıvrılarak gidiyordu. Bu noktada, aşağı yukarı güney batıdan kuzey doğuya uzanıyor ve sağ taraflarında dik bir eğimle geniş bir çukura doğru alçalıyordu. Üzerinde tekerlek yarıkları ve yeni yağmış şiddetli yağmurların izleri vardı; her yerinde gölcükler ve içinde sular birikmiş derin çukurlar göze çarpıyordu.

Midillilerini tümsekten aşağı sürüp sağa sola baktılar. Görünürde bir şeycikler yoktu. "Eh, sonunda yine yoldayız!" dedi Frodo. "Galiba Orman'a girip kestirmeden geçelim demem sayesinde sadece iki günlük bir kaybımız oldu! Ama belki gecikmemizde de bir hayır vardır bu gecikme izimizi kaybetmelerini sağlamış olabilir."

Diğerleri ona baktılar. İçlerine birdenbire tekrar Kara Süvariler'in korkusunun gölgesi düşüverdi. Orman'a girdiklerinden beri daha ziyade sadece Yol'a geri dönebilmeyi düşünmüşlerdi; ancak şimdi, Yol ayaklarının altında olunca, onları kovalayan ve büyük bir ihtimalle bizzat Yol'un üzerinde onları beklemekte olan tehlikeyi hatırladılar. Kavuşmakta olan güneşe doğru çevirdiler başlarını endişeyle, ama Yol kahverengi ve bomboştu.

"Sizce," diye sordu Pippin tereddütle, "sizce bu gece peşimize düşerler mi?"

"Hayır, bu gece sanmam," diye cevap verdi Tom Bombadil; "belki ertesi gün de düşmezler. Fakat benim tahminime güvenmeyin; çünkü kesin bir şey söyleyemem.

Doğuya çıkınca benim bilgimin kıymeti kalmaz. Tom, memleketinden çok uzaklardaki Kara Ülke'den gelen Süvariler'in efendisi değildir."

Gene de, hobbitler onun kendileriyle geliyor olmasını isterlerdi. Eğer Kara Süvariler'le başa çıkmasını bilecek biri varsa, onun da Tom olduğunu seziyorlardı. Çok yakında kendilerine tamamen yabancı olan, Shire'ın ancak en müphem, en uzak efsanelerinde adları geçen ülkelere gireceklerdi; ağır ağır çöken alacakaranlıkta sıla hasreti çöktü içlerine. Üzerlerinde derin bir yalnızlık ve bir kayıp hissi vardı. Vedalaşmaya gönülsüz, sessiz sedasız durdular ve Tom'un onlara iyi yolculuklar dilemekte, gönüllerini ferah tutmalarını ve hava karanncaya kadar hiç durmadan yol almalarını öğütlemekte olduğunu, neden sonra fark ettiler.

"Tom size bugünün bitimine kadar güzel öğütler verecek (ondan sonra kendi uğurunuz size yol göstersin ve sizinle olsun): Dört mil kadar sonra Yol'da kapıları batıya bakan bir köye varacaksınız; Bree Tepesi'nin eteğindeki Bree'ye. Orada Sıçrayan Midilli adında eski bir han göreceksiniz. Hancı Arpadam Kaymakpürüzü'dür, işinin hakkını verir. Geceyi orada geçirip sabah yola koyulabilirsiniz. Cesur ama açıkgöz olun! Gönlünüzü hoş tutup talihinize doğru sürün midillilerinizi!"

Hiç olmazsa hana kadar yanlarında gelip onlarla bir şeyler içmesi için yalvardılar; ama o gülerek reddetti ve şöyle dedi:

Tom'un memleketi bitiyor burada: O, sınırı aşmaz. Bakacak bir evi var, Altınyemiş onu bekler.

Sonra dönüp şapkasını havaya attı, Hantalın sırtına atlayarak yol kenarından yukarı sürdü, şarkı söyleyerek alacakaranlık içinde kayboldu. Hobbitler yukarı tırmanıp, gözden kaybolunca kadar onu izlediler. "Bay Bombadü'den ayrıldığımıza üzüldüm," dedi Sam. "Antika birisiydi, katıksız. Bana sorarsanız, dünyanın öbür ucuna da gitsek ondan iyisini veya ondan tuhafını bulamayız. Ama ne yalan söyleyeyim, şu dediği Sıçrayan Midilli'yi görsem memnun olacağım. Umarım bizim oradaki Yeşil Ejderha gibi bir yerdir! Bree'liler nasıl bir halktır ki acep?"

"Bree'de hem hobbitler var," dedi Merry, "hem de Büyük Ahali. Yabancılık çekeceğimizi zannetmem. Midilliyi iyi bir han diye anlatır herkes. Bizim memleketten arada sırada oraya giderler."

"Şahane bir han olabilir," dedi Frodo; "ama gene de Shire'ın dışında bir yer. Kendinizi pek de kapıp koy vermeyin! Lütfen hepiniz amaBaggins isminin hiç ağıza alınmayacağını aklınızda tutun. Eğer lazım olursa, benim adım Bay Tepedibi."

Böylece midillilerine atlayıp, sessizce akşama doğru sürdüler. Yavaş yavaş önce tepeden aşağı, sonra yukarı doğru ilerleyip sonunda ileride bir yerde ışıkların pırıldadığını gördüklerinde, karanlık çökmüştü bile.

Önlerinde, puslu yıldızlara karşı karanlık bir kütle halindeki Bree Tepesi yolu kesercesine yükseliyordu; batı tarafında büyük bir köy yuvalanmıştı. Artık, sadece bir ateş ve onları geceden ayıracak bir kapı bulmak arzusuyla köye doğru seyirttiler.

BÖLÜM IX

SIÇRAYAN MİDİLLİ HANINDA

Bree, boş arazilerin ortasında kalmış bir ada gibi küçük bir meskûn bölge olan Bree Eli'nin en önemli köyüydü. Bree'nin yanında, tepenin diğer tarafında Staddle, biraz doğu tarafında derin bir vadide Koyak, Tokay Ormanı'nın kenarında da Baştokay vardı. Bree Tepesi'nin ve köylerin etrafında tarlalar ve işlenmiş ağaçlıklardan oluşan ancak birkaç mil eninde küçük bir kırlık alan uzanıyordu.

Bree insanları kumral saçlı, iri, oldukça kısa boylu, neşeli ve hür kişilerdi: Kendi kendilerinin efendileriydiler; fakat hobbitlere, cücelere, elflere ve etraflarında bulunan dünyanın diğer sakinlerine, Büyük Ahali'nin âdeti olduğundan daha dost ve daha aşinaydılar. Onların öykülerini dinleyecek olursanız buranın ilk sakinleriydiler ve Orta Dünya'nın Batısı'nda görülen ilk insanların soyundan geliyorlardı. Eski Günler'in kargaşasında pek azı sağ kalmıştı, ama Krallar Engin Deniz'in ardından geri geldiklerinde Bree insanlan'm yine aynı yerlerinde bulmuşlardı ve şimdi eski Krallar'ın hatırası çimenler arasında solup gitmişken onlar hâlâ buradaydılar.

O günlerde bu kadar batıda veya Shire'ın yüz fersah çevresinde başka insan yerleşimi bulunmuyordu. Fakat Bree'nin gerisindeki yaban topraklarda esrarengiz gezginler vardı. Bree'liler bunlara Kolcu diyor ve nereden geldikleri hakkında hiçbir şey bilmiyorlardı. Bunlar Bree Insanları'ndan daha uzun boylu, daha esmerdi; duyma ve görme konusunda garip güçlere sahip olduklarına ve hayvanlarla kuşların dilinden anladıklarına inanılıyordu. Akıllarına estiğince güneye, doğuya hatta Dumanlı Dağlar'a kadar gidip dolaşırlardı; fakat artık seyrekleşmişlerdi ve nadiren görülüyorlardı. Ortaya çıktıkları zaman uzaklardan herkesin sabırsızlıkla dinlediği haberler getirir, unutulmuş garip öyküler anlatırlardı; ama Bree'liler bunlarla arkadaş olmazdı.

Bree Eli'nde aynı zamanda birçok hobbit ailesi de vardı ve onlarda burasının daha Brendibadesi aşılmadan ve Shire'a yerleşilmeden çok önce kurulmuş olan en eski hobbit yerleşim merkezi olduğu iddiasındaydılar. Hobbitler daha çok Staddle'da yaşıyordu, ama Bree'de de hobbitler vardı, özellikle de tepenin yüksek yamaçlarında, insanların evlerinden yukarılarda. Büyük Ahali ile Küçük Ahali (birbirlerine böyle hitap ediyorlardı) dostluk içinde yaşıyor, herkes kendi işine bakıyordu ve her biri haklı olarak kendisini Bree halkının elzem bir parçası olarak görüyordu. Bu alışılmamış (ama mükemmel) düzen, dünyanın başka hiçbir yerinde yoktu.

Büyüğüyle, küçüğüyle, Bree halkı pek seyahat etmezdi; onların belli başlı kaygıları bu dört köyün işleriydi. Arada sırada Bree'li Hobbitler Erşehir'e veya Güneydirhem'e kadar uzanırdı, fakat bu küçük memleketin Brendibadesi Köprüsü'nden ancak bir günlük mesafede olmasına rağmen Shire'lı Hobbitler artık buraya pek sık gelmiyordu. Arada sırada yolu düşmüş bir Erdiyarlı ya da maceraperest bir Took bir iki geceliğine Han'a gelirdi fakat bu bile gitgide seyrekleşmeye başlamıştı. Shire'h Hobbitler Bree'lilere de, Shire sınırları dışında yaşayan tüm diğer hobbitlere de Dışarlıklı diyor ve bunları sıkıcı ve kaba buldukları için pek ilgilenmiyorlardı. Büyük bir ihtimalle, o günlerde Dünya'nın Batısı'na dağılmış olarak yaşayan hobbitlerin sayısı Shire'lıların tahmin ettiğinden çok daha fazlaydı. Bazıları kuşku yok ki herhangi bir toprak tümseğinde bir oyuk kazıp paşa gönülleri dilediği kadar orada kalan serserilerden pek farklı değildi bunların. Fakat en azından Bree'deki hobbitler terbiyeli, müreffeh ve içerdeki uzak akrabalarının çoğundan daha köylü sayılmayacak hobbitlerdi. Bree ile Shire arasında bir vakitler sık sık gelinip gidildiği henüz unutulmamıştı. Herkesin dediğine göre Brandybuck'larda Bree kanı vardı.

Bree'de Büyük Ahali'nin genellikle Yol'un yukarısında, tepenin yamacına yuvalanmış, pencereleri batıya bakan yüz kadar taş evi vardı. O tarafta, dağdan çıkıp tekrar dağa dönecek şekilde yarımdan büyük bir daire şeklinde uzanan, iç kısmındıa, çalıdan bir çit bulunan derin bir hendek kazılıydı. Hendeğin üzerine Yol için bir asma geçit yapılmıştı; fakat Yol'un çiti yardığı yeri büyük bir kapı örtüyordu. Güney köşesinde, Yol'un köyden çıktığı yerde bir kapı daha vardı. Hava kararınca kapılar kapanırdı; ama hemen kapıların içinde kapı bekçilerinin küçük kulübeleri bulunurdu.

Yol'un dağın eteğini dolanabilmek için sola doğru savrulduğu yerde, büyük bir han vardı. Çok önceleri, yollardaki trafik çok daha fazlayken inşa edilmişti. Çünkü Bree eskj bir kavşakta kuruluydu; geçmişten kalma bir diğer yol hemen köyün batı ucundaki hendeğin dışında bir yerlerde Doğu Yolu'nu kesiyordu; eski günlerde insanlar ve değişik bir sürü halk bu yol üzerinde çok seyahat etmişti. Bree'den gelen haberler kadar tuhaf sözü o günlerden, Kuzey'den, Güney'den ve Doğu'dan gelen haberlerin handa duyulabileceği ve Shire'lı hobbitlerin haberleri işitmek için buraya daha sık gelip gittikleri günlerden kalma, Doğudirhem'de hâlâ kullanılan bir atasözüydü. Fakat Kuzey Ülkeleri uzun zamandan beri terk edilmiş durumdaydı, Kuzey Yolu da çok nadiren kullanılıyordu: Yolun üzerinde otlar bitmişti ve Bree'liler bu yola Yeşilyol diyorlardı.

Bree Han'ı yine de yerinde duruyordu ve hancı çok önemli bir kişiydi. Hanı dört köy içinde yaşayanlar arasında büyük küçük demeksizin bütün aylak, çenesi düşük ve meraklıların buluşma yeri; Kolcular, diğer gezginler ve hâlâ Doğu Yolu üzerinde yolculuk yapıp Dağlara gidip gelen (çoğunluğu cüce) yolcular için de bir barınaktı.

Frodo ve arkadaşları nihayet Yeşilyol kavşağına varıp köye yaklaştıklarında hava kararmış, beyaz yıldızlar parıldamaya başlamıştı. Batı Kapfya ulaştıklarında geçidi kapalı buldular ama gerisindeki kulübenin kapısında oturan bir adam vardı. Adam ayağa fırlayıp bir fener bularak kapının üzerinden hayretle bunlara baktı.

"Ne istiyorsunuz ve nereden geliyorsunuz?" diye sordu homurtuyla.

"Buradaki hana varmaya çalışıyoruz," diye cevapladı Frodo. "Doğuya doğru gidiyoruz ama bu gece daha fazla ilerleyemeyeceğiz."

"Hobbitler! Dört tane hobbit! Üstüne üstlük, konuşmalarına bakılacak olursa Shire'lılar," dedi kapı nöbetçisi, sanki kendi kendine konuşurmuş gibi yavaşça. Bir an için onlara yüzü karararak baktı, sonra yavaş yavaş kapıyı açıp midillilerini içeri sürmelerine izin verdi.

"Shire'lılan gece vakti Yol'da gezerken pek görmeyiz de," diye devam etti sözüne, hobbitler kulübesinin kapısında bir an duraklayınca. "Kusura bakmazsanız, Bree'den doğularda ne işiniz vardır diye merak ediyor insan! Müsaadenizle isimlerinizi sorabilir miyim?"

"isimlerimiz de, işimiz de bizi ilgilendirir; burası bunları konuşmak için pek iyi bir yere benzemiyor," dedi adamın görünüşünü ve sesindeki tonu gözü kesmeyen Frodo.

"Elbette ki herkesin işi kendini ilgilendirir," dedi adam; "fakat hava karardıktan sonra soru sormak da benim işim."

"Biz Erdiyar'lı Hobbitler'iz. Canımız seyahat etmek ve buradaki handa gecelemek istiyor," diye lafa karıştı Merry. "Ben Bay Brandybuck'ım. Bu senin için yeterli mi? Ben, Bree'liler yolculara kibar davranır diye bilirdim."

"Tamam, tamam!" dedi adam. "Kabalık etmek istemedim. Ama sanırsam, ihtiyar kapı bekçisi Harry'den başkaları da size sorgu sual edecektir. Etrafta garip tipler var. Midilli'ye gidiyorsanız, orada başka konuklar da olduğunu göreceksiniz."

Adam iyi geceler dedi, onlar da konuşmayı uzatmadılar; ama Frodo fener ışığında adamın hâlâ onları meraklı meraklı süzdüğünü görebiliyordu. Midillilerini ileri doğru sürerken kapının arkalarından trak diye kapandığını duymak içini rahatlattı. Adam neden o kadar kuşkucuydu, birisi bir hobbit kafilesinden haber mi sormuştu acaba? Bu Gandalf olabilir miydi? Onlar Orman'da ve Yaylalar'da vakit kaybederken Gandalf m buraya ulaşmış olması mümkündü. Fakat kapı nöbetçisinin halinde ve sesinde onu huzursuz eden bir şey vardı.

Adam hobbitlerin arkasından bir süre baktı, sonra kulübesine geri döndü. O sırtını döner dönmez, kara bir şekil kapının üzerinden çabucak tırmanıp köy sokağının gölgeleri arasına karıştı.

Hobbitler hafif bir yokuşu tırmanıp aralıklı birkaç evi geçerek hanın dışında durdular. Evler onlara büyük ve garip görünüyordu. Sam hanın üç katına, kalabalık pencerelerine bakakaldı ve içinin ezildiğini hissetti. Yolculuğu sırasında bir ara, ağaçlardan daha uzun boylu devler, hatta çok daha korkunç başka yaratıklarla karşılaşacağını hayal etmişti; ama o anda insanları ve onların evlerini ilk kez görmek bile ona yetiyordu, hatta yorucu bir günün karanlık sonu için fazlaydı bile. Hanın avlusunda eyerlenmiş duran Kara atlar

ve karanlık üst kat pencerelerinden dışarıyı gözetleyen Kara Süvariler canlandı gözünde.

"Bu akşam burada konaklamayacağız, değil mi beyim?" diye isyan etti. "Madem ki buralarda da hobbitler varmış, bizi misafir edecek birilerini bulsak ya! O zaman evimizde gibi oluruz."

"Hanın nesi var?" dedi Frodo. "Tom Bombadil burayı tavsiye etti. Herhalde içerisi yeterince eve benziyordur."

Han, bilen gözlere dışarıdan bile hoş bir ev gibi görünüyordu. Cephesi yola bakıyordu, iki yanda da kısmen tepenin eteklerinin alt kısımlarından kazanılmış bir arsa üzerinde uzanan iki kanat vardı, dolayısıyla binanın arka kısmında ikinci kat pencereleri toprakla aynı seviyedeydi. Enli bir kemerin altından iki kanat arasındaki avluya çıkılıyordu ve kemerin altında sol tarafta birkaç geniş basamakla varılan büyük bir kapı vardı. Kapı açıktı, ışıkları dışarıya taşmıştı. Kemerin tepesinde bir lamba yanıyordu, lambanın altında da büyük bir levha asılıydı: Şaha kalkmış şişman bir beyaz midilli. Kapının üzerine beyaz harflerle SIÇRAYAN MİDİLLİ, ARPADAM KAYMAKPÜRÜZÜ yazılmıştı. Alt katlardaki pencerelerin çoğunda, kalın perdelerin ardından ışıklar görünüyordu.

Onlar dışarıda karanlıkta tereddüt ederken, içerden biri neşeli bir şarkı söylemeye başladı ve bir sürü neşeli ses avaz avaz koro halinde ona katıldı. Bir an için bu yüreklendirici sesi dinledikten sonra midillilerinden indiler. Şarkı sona erdi, bir alkış, bir kahkaha tufanıdır koptu.

Midillilerini kemerin altından geçirip avluda bırakarak merdivenleri çıktılar. Frodo bir iki adım attı ve şişman, kısa boylu, kel kafalı, kırmızı suratlı bir adamla burun buruna geldi. Adamın üzerinde beyaz bir önlük vardı, elinde kupa dolu bir tepsiyle bir kapıdan telaşla çıkmış, bir diğerine giriyordu.

"Acaba biz... " diye başladı Frodo.

"Bir dakika müsaadenizle!" diye bağırdı adam omuzunun üzerinden ve bir curcuna ve duman buluru içinde kayboldu. Bir an sonra, ellerini önlüğünde kurulayarak yeniden karşı lanndaydı.

"iyi akşamlar küçük efendi!" dedi, eğilerek. "Ne arzu ediyorsunuz acaba?"

"Dört kişiye yatak ve beş midilliye ahır, eğer mümkünse. Siz Bay Kaymakpürüzü müsünüz?"

"Aynen öyle! Adım Arpadam. Arpadam Kaymakpürüzü hizmetinizde! Siz Shire'dansınız değil mi?" dedi ve sonra birdenbire sanki bir şeyler hatırlamaya çalışıyormuş gibi elini alnına vurdu. "Hobbitler!" diye bağırdı. "Ya, bu bana bir şey hatırlatacak, ama? İsimlerinizi öğrenebilir miyim beyim?"

"Bay Took ile Bay Brandybuck," dedi Frodo, "ve Sam Gamgee. Benim ismim deTepedibi."

"Bak şimdi!" dedi Bay Kaymakpürüzü, parmağını şıklatarak. "Yine gitti aklımdan! Ama düşünmeye vakit bulunca yeniden hatırlarım, iki ayağım bir pabuca girdi; ama sizin için bir şeyler yapmaya çalışacağım. Bu aralar Shire'dan pek sık konuğumuz gelmiyor, sizi iyi ağırlayamazsam üzülürüm. Ama daha şimdiden handa nicedir eşini görmediğimiz öyle bir kalabalık var ki. Zaten yağmur yağmaz yağmaz da bardaktan boşanır, deriz biz Bree'de."

"Hey, Nob!" diye bağırdı. "Neredesin tüylü ayaklı binek arabası? Nob!"

"Geldim beyim! Geldim!" Kapıların birinden şen görünüşlü bir hobbit fırladı, yolcuları görünce olduğu yerde kalakaldı ve büyük bir ilgiyle gözlerini onlara dikti.

"Bob nerede?" diye sordu hancı. "Bilmiyor musun? Git bul o halde! Gözünü dört aç! Benim altı ayağım, altı gözüm yok ya! Bob'a söyle, ahıra alınacak beş midilli var. Ne yapsın yapsın yer bulsun." Nob sırıtıp göz kırparak fırladı gitti.

"Ee, ben ne diyecektim şimdi?" dedi Bay Kaymakpürüzü parmağını alnına vurarak. "Hani derler ya, bir işe koşarken öbürünü unutuyorum. Bu gece öyle bir meşgulüm ki, başım dönüp duruyor. Dün gece Yeşilyol'dan, ta Güney'den bir kafile geldi bu zaten başlıbaşına bir garipti. Sonra bu akşam gelen bir grup cüce var, onlar da Batı'ya gidiyor. Şimdi de siz geldiniz. Hobbit olmasanız size yatacak yer bile bulamazdık belki. Neyse, kuzey kanatta bu bina dikilirken hassaten hobbitler için yapılmış bir iki odamız var.

Zemin katta, hobbitler çokluk öyle sever ya; yuvarlak pencereli falan, her şeysiyle onların gönlüne göre. Umarım rahat edeceksiniz. Akşam yemeği istersiniz kuşkusuz. En kısa zamanda. Bu taraftan!"

Onları bir koridordan kısa bir mesafe götürdü ve bir kapı açtı. "işte hoş bir saloncuk!" dedi. "Umarım beğenirsiniz. Şimdilik beni mazur görün. O kadar meşgulüm ki. Konuşacak zaman yok. Hemen koşmam lazım, iki bacağı olana zor iş, ama baksanıza zayıfladığım da yok. Biraz sonra yine gelirim. Bir şeye ihtiyacınız olursa zili çalın, Nob gelir. Eğer gelmezse, hem zili çalın, hem bağırın!"

Sonunda onları oldukça nefessiz bırakarak gitti. Ne kadar meşgul olursa olsun, sonsuza kadar aralıksız konuşabilirmiş gibi görünüyordu. Hobbitler kendilerini küçük ve rahat bir odada buldular. Ocakta parlak, küçük bir ateş yanıyordu, önünde de birkaç alçak ve rahat koltuk vardı. Üzerine daha şimdiden beyaz bir örtü örtülmüş olan yuvarlak bir masa, masanın üstünde de büyük bir zil durmaktaydı. Fakat hobbit hizmetkâr Nob, daha onlar zili çalmayı düşünmeden çok önce içeri daldı. Mumlar ve bir tepsi dolusu tabak getirmişti.

"İçecek bir şey ister misiniz beyler?" diye sordu. "Hem, akşam yemeğiniz hazır olana kadar size yatak odalarınızı da göstereyim mi?"

Bay Kaymakpürüzü ile Nob tekrar geldiklerinde hobbitler ellerini yüzlerini yıkamış, derin bira kupalarının yansına gelmişlerdi bile. Göz açıp kapayıncaya kadar masa kuruldu. Sıcak çorba, soğuk et, böğürtlen turtası, taze ekmek, dilim dilim tereyağı ve yarım kalıp eski peynir vardı: Güzel sade yiyecekler, en az Shire'daki kadar güzel ve (daha şimdiden biranın mükemmelliği karşısında enikonu rahatlamış olan) Şam'ın son kuruntularını ortadan kaldıracak kadar tanıdık.

Hancı kısa bir süre etraflarında dolandı sonra müsaadelerini istedi. "Yemeğinizi yedikten sonra konukların arasına katılmak ister misiniz bilmem," dedi kapıda durarak. "Belki de yatmak istersiniz. Ama eğer gönlünüz çekerse, konuklar sizi görmekten çok memnun olacaklardır. Buraya Dışarlıklılar Shire'lı yolcular diyeyim affınıza sığınarak pek sık gelmez; o yüzden biraz haber duymak, aklınızda bir hikâye veya şarkı varsa dinlemek hoşumuza gider. Fakat nasıl isterseniz! Bir eksiğiniz olursa zili çalın!"

(Gereksiz konuşmalarla bölünmeden aşağı yukarı üççeyrek saat bütün dikkatlerini verdikleri) yemeğin sonunda kendilerini o kadar canlanmış ve o kadar yüreklenmiş hissediyorlardı ki Frodo, Pippin ve Sam konuklara katılmaya karar verdiler. Merry, orasının çok boğucu olacağını söyledi. "Burada ateşin yanında sakin sakin biraz daha oturur, sonra belki dışarı çıkıp biraz hava alırım. Sözlerinize ve hareketlerinize dikkat edin; kaçışımızın gizli kalması gerektiğini, hâlâ anayolda bulunduğunuzu ve Shire'dan pek uzakta olmadığınızı unutmayın!"

"Tamam!" dedi Pippin. "Sen kendine bak! Kaybolayım deme, sonra içerilerin daha emniyetli olduğunu da unutma!"

Konuklar hanın büyük salonundaydılar. Topluluğun büyük ve karışık olduğunu fark etti Frodo, gözleri ışığa alışınca. Işık daha çok alev alev yanmakta olan kütük ateşinden geliyordu, çünkü kirişlerden sallanmakta olan üç lamba pek kuvvetli sayılmazdı ve dumandan yarı yarıya perdelenmişti. Arpadam Kaymakpürüzü ateşin yakınında ayakta durmuş, birkaç cüce ve bir iki garip görünüşlü adam ile konuşmaktaydı. Uzun banklarda çeşit çeşit ahali vardı: Bree'li adamlar, (birlikte oturmuş çene çalan) bir grup yerli hobbit, birkaç cüce daha ve pek iyi seçilemeyen kıyıda köşede, gölgede kalmış kimi belirsiz siluetler.

Shire'lı hobbitler içeri girer girmez Bree'liler hep bir ağızdan onları buyur elti. Yabancılar, özellikle de Yeşilyol üzerinden gelmiş olanlar, merakla gözlerini diktiler. Hancı yeni gelenleri Bree'lilere o kadar büyük bir hızla takdim etti ki, birçok ismi yakalamış olsalar da isimlerin kime ait olduğunu pek anlayamadılar. Bree insanları'nın, (Kaymakpürüzü bir yana) Salmumu, Keçiyaprağı, Fundaparmağı, Elmacık, Devedikeniyünü ve Eğrelti gibi oldukça bitkisel (ve Shire'lı lar için oldukça tuhaf) isimleri vardı. Hobbitlerin bir kısmının isimleri de o türdendi, örneğin Pelinağacı ailesi pek kalabalığa benziyordu. Fakat çoğunun ismi Kıyı, porsukevi, Uzundelik, Kumfırlatan, Tünelli gibi, normal ve çoğu Shire'da da kullanılan isimlerdi. Staddle'dan da bir sürü Tepedibi gelmişti ve bunlar akraba olmaksızın bir ismi paylaşmayı hayal bile edemediklerinden Frodo'yu uzun zaman önce yitirdikleri bir kuzenleri olarak bağırlarına

bastılar.

Doğrusu Rrec'li Hobbitler arkadaş canlısı ve meraklı kimselerdi ve Frodo kısa bir Sİ'TC sonra ne yapağı konusunda bir şeyler söylemek zorunda olduğunu fark etti. Tarih ve coğrafyaya ilgisi olduğunu açıkladı (bunun üzerine, bu sözcükler Bree lehçesinde pek kullanılan sözcükler olmadığı halde, hemen hemen herkes başını salladı). Bir kitap yazmayı tasarladığını (bunun üzerine sessiz bir şaşkınlık yaşandı), kendisi ve arkadaşlarının Shire dışında, özellikle de doğu taraflarında yaşıyan hobbitler hakkında bilgi toplamak istediklerini söyledi.

Bu söz üzerine bir curcunadır koptu. Eğer Frodo gerçekten bir kitap yazmak istese ve bir sürü kulağı olsa, bir iki dakika içinde birkaç bölüme birden yetecek kadar bilgi toplayabilirdi. Bunlar yetmezmiş gibi, "bizim İhtiyar Arpadam" ile başlayıp ona daha çok bilgi verebilecek kişilerin uzun bir listesini sayıyorlardı. Fakat Frodo hemen oracıkta bir kitap yazmaya girişmediği için, bir süre sonra hobbitler Shire'daki işlerle ilgili sorularına geri döndüler. Frodo pek konuşkan çıkmadı ve az sonra kendisini bir köşede oturmuş etrafı seyredip konuşulanları dinlerken buldu. İnsanlar ve cüceler daha çok uzaktaki olaylardan konuşuyor ve artık fazlasıyla tanıdık gelen türden haberler anlatıyorlardı. Ta aşağıda, Güney'de olaylar vardı ve anlaşıldığı kadarıyla Yeşilyol'dan gelen insanlar göçe kalkmış, biraz huzur bulabilecekleri bir yer arıyorlardı. Bree'liler anlayışlıydılar ama küçük memleketlerine büyük sayılarda yabancıyı kabul etmeye razı olmadıkları açıktı. Yolculardan biri, kısık gözlü, çirkin bir adam, yakın gelecekte çok, çok daha fazla ahalinin kuzeye geleceğini söylüyordu. "Eğer onlara yer açılmazsa, onlar kendilerine açarlar. Başka halklar kadar, onların da yaşamaya hakkı var," dedi sesini yükselterek. Yerliler bu ihtimalden pek memnun kalmış görünmedi.

Hobbitler tüm bunlara pek kulak vermiyordu ve o anda bu konuşulanlar onlarla ilgili gibi de görünmüyordu. Büyük Ahali hobbit oyuklarına sığınmaya kalkışacak değildi ya. Hobbitler artık kendilerini evde gibi rahat hissetmeye başlayan ve Shire'da olanlar hakkında neşeyle çene çalan Sam ve Pippin ile daha çok ilgileniyorlardı. Pippin, Ulığ Kazın'daki Şehir Oyuğu'nun çatısının nasıl çöktüğünü anlatarak epey bir kahkahanın kopmasına neden oldu: Batıdirhem'in en şişman hobbiti olan Belediye Başkanı Will Nebzeayak kireç tozuna batmış ve unlu kurabiye gibi çıkmıştı. Ama Frodo'nun huzurunu kaçıran sorular da geliyordu arada. Shire'a epey gelip gittiği anlaşılan bir Bree'li, Tepedibi'lerin nerede oturduklarını ve kimlerle akrabalıkları olduğunu sorup duruyordu.

Birdenbire Frodo, duvar kenarında gölgede oturmakta olan tuhaf, yıpranmış görünüşlü bir adamın da hobbitlerin konuşmalarını dikkatle dinlemekte olduğunu fark etti. Adamın önünde kapaklı büyük bir içki maşrapası vardı ve garip bir tarzda oyulmuş uzun saplı bir pipo içiyordu. Bacaklarını, yumuşak deriden yapılmış ve ayaklarına tam uyan, fakat artık eskimiş ve bir de çamura batmış olan uzun çizmeleri görünecek şekilde ileri doğru uzatmıştı. Yolculuk lekeleri taşıyan, ağır, koyu yeşil pelerinine sıkı sıkı sarınmış ve odanın sıcaklığına rağmen kukuletasını da başına çekip yüzünü gölgeler içinde bırakmıştı; fakat hobbitleri izlerken, gözlerinin pırıltısı seçilebiliyordu.

"Bu kim?" diye ilk fırsatta Bay Kaymakpürüzü'ne sordu Frodo fısıltıyla. "Onu takdim ettiğini sanmıyorum."

"O mu?" dedi hancı, o da fısıltıyla, başını çevirmeden gözüyle işaret ederek. "Tam olarak bilmiyorum. Gezginlerden biri o biz onlara Kolcu deriz. Çok az konuşur: Gerçi eşi görülmemiş hikayeler anlattığı da olur ama aklına eserse. Bir ay hatta bir yıl yok olur ortadan, sonra yeniden mantar gibi biti verir. Geçen bahar sık sık geldi gitti; fakat son zamanlarda pek görünmüyordu. Asıl adını hiç duymuşluğum yok: Ancak buralarda Volgezer denir ona. O uzun bacaklarıyla rüzgar gibi yürüyüp gider; gelgellim, nereye koşturduğunu da kimseye anlatmaz. Fakat, Doğu ile Batı'ya akıl sır ermez diye bir laf vardır bizim Bree'de, söz meclisten dışarı, kastettiklerimiz de Kolcular ile Shire'lılardır. Onu sormanız çok garip." Fakat tam o sırada Bay Kaymakpürüzü müşterilerinin biraz daha bira istemeleri nedeniyle Frodo'nun yanından ayrıldığı için, son söylediği söze bir açıklık getirmedi.

Frodo, Yolgezer'in artık sanki söylenenleri duymuş ya da tahmin etmiş gibi ona bakmakta olduğunu fark etti. Biraz sonra, elinin ve başının bir hareketiyle Frodo'yu gelip yanına oturmaya davet etti. Frodo yaklaşırken kukuletasını geriye itti, kır düşmüş gür koyu renk saçlı bir baş ve solgun sert bir yüzde bir çift keskin gri göz ortaya çıktı.

"Bana Yolgezer derler," dedi alçak bir sesle. "Sizinle karşılaştığıma çok memnun oldum Efendi... Tepedibi, eğer ihtiyar Kaymakpürüzü isminizi doğru anladıysa."

"Doğru anlamış," dedi Frodo gergin bir şekilde. O keskin gözlerin bakışları altın'da kendini hiç de rahat hissetmiyordu.

"Evet, Efendi Tepedibi," dedi Yolgezer, "yerinizde olsam genç arkadaşlarınızın gereğinden fazla konuşmasına engel olurdum, îçki, sıcak bir ateş ve yeni ahbaplar hoş şeyler ama eh burası Shire değil. Etrafta tekin olmayan kişiler var. Gerçi bunu söylemek bana düşmez diye düşünüyor olabilirsiniz," diye ekledi iğneli bir tebessümle, Frodo'nun yan bakışı üzerine. Sonra Frodo'nun yüzüne dikkatle bakarak, "Hem son zamanlarda Bree'den daha garip yolcular da geçti," diye sözünü sürdürdü.

Frodo bakışlarını adamdan kaçırmadı ama hiçbir şey de söylemedi; Yolgezer de başka bir harekette bulunmadı. Birdenbire bütün dikkati Pippin'e dönmüş gibiydi. Frodo, şişman Ulığ Kazın Belediye Başkanı hikayesiyle kazandığı basandan cesaret alan genç maskara Took'un şimdi de gülünç bir öykü olarak Bilbo'nun veda partisini anlatmakta olduğunu fark etti korkuyla. Pippin daha şimdiden Nutuk'un taklidini yapmaya başlamış, o herkesi hayrete düşüren Ortadan Kaybolma sahnesine doğru ilerliyordu.

Frodo'nun canı sıkılmıştı. Yerli hobbitlerin çoğu bakımından zararsız bir öyküydü bu şüphesiz: Ta Nehrin ötesinde oturan o komik halk hakkında komik bir öykü; fakat bazıları (yaşlı Kaymakpürüzü örneğin) bir şeyler biliyordu ve herhalde vaktiyle Bilbo'nun yok oluşuyla ilgili söylentiler kulaklarına çalınmıştı. Bu onların aklına Baggins ismini getirecekti, özellikle de Bree'de bu ismi araştıran birileri olduysa.

Frodo ne yapacağını düşünerek yerinde kıpırdanıyordu. Belli ki Pippin gördüğü ilgiden son derece memnundu ve içinde bulundukları tehlikeyi bütün bütün unutmuştu. Frodo aniden, onun bu haliyle Yüzük'ten bile söz edebileceğinden korktu; bu da gerçekten bir felakete neden olabilirdi.

"Hemen bir şeyler yapsan iyi olacak!" diye fısıldadı Yolgezer kulağına.

Frodo sıçrayıp bir masanın üzerine çıktı ve konuşmaya başladı. Pippin'in dinleyicilerinin dikkatleri dağılmıştı. Hobbitlerin bir kısmı Frodo'ya döndüler ve Bay Tepedibi'nin birayı biraz fazla kaçırdığını düşünerek gülüp el çırptılar.

Frodo aniden kendini aptal gibi hissetti ve (her konuşma yapışında olduğu gibi) cebindeki şeylerle oynamakta olduğunu fark etti. Zinciri ucundaki Yüzük eline geldi, hiç beklenmedik bir şekilde onu parmağına takıp bu aptalca durumdan kurtulma isteği kapladı benliğini birden. Adeta bu fikir her nasılsa kendi dışından bir yerden, odanın içindeki birinden veya bir şeyden geliyormuş gibi hissediyordu. Bu dürtüye metanetle karşı koydu ve sanki kaçmasın veya bir muzırlık yapmasın diye denetiminde bulundurmak için Yüzük'ü avucunda sıkı sıkı kavradı. Her halükârda Yüzük'ten bir ilham alamayacağı açıktı. Shire'da dedikleri gibi "bir iki uygun söz" söyledi: Bize gösterdiğiniz bu misafirperverlikten dolayı sizlere minnettarız; bu kısa ziyaretimin Shire ile Bree arasındaki eski dostluk bağlarını yeniden kuvvetlendirmesini temenni etmek isterim; sonra durakladı ve öksürdü.

Artık salondaki herkes ona bakıyordu. "Şarkı!" diye bağırdı hobbitlerden biri. "Şarkı! Şarkı!" diye bağırdı diğerleri de. "Hadi beyim, bize daha önce duymadığımız bir şarkı söyle!"

Frodo bir an için ağzı açık kalakaldı. Sonra, çaresizlik içinde Bilbo'nun oldukça sevdiği (ve sözlerini kendi uydurduğu için doğrusu oldukça da gurur duyduğu) saçma sapan bir şarkıya başladı. Şarkı bir hanla ilgiliydi; muhtemelen bu yüzden Frodo'nun aklına gelivermişti o anda. İşte şarkının tümü. Artık genel olarak sadece birkaç sözü hatırlanıyor.

Bir han vardı, ihtiyar, şen bir han

kadim, boz bir dağın eteğinde,

Ve burada öyle bir bira mayalarlardı ki

Ay'daki Adam bile indi yeryüzüne

bir gece, payına düşeni içmeye.

Seyisin çakırkeyif bir kedisi vardı
beş telli bir keman çalan
Kemanının yayını sallardı bir aşağı bir yukarı
Kâh tiz perdeden çığınr, kâh peşten gıygıylardı
kimi zaman da sürterdi ortadan.

Hancının minik köpeği
pek severdi latifeyi,
Konuklar ne zaman neşelense aralarında
Kulak kabartır bütün şakalara
boğuluncaya kadar gülerdi.

Birde boynuzlu inekleri vardı
bir kraliçe kadar mağrurdu;
Fakat müzik döndürürdü basını bira kadar
Püsküllü kuyruğunu durmadan sallar,
ve yeşillikte oynar dururdu.

Ve ah! O gümüş çanak dizileri,
o çatal bolluğu gümüşten!
Pazar günleri için özel bir takım vardı,
Dikkatle ovulur, pırıl pırıl parlardı
cumartesi akşamüstünden.

Ay'daki Adam içiyordu da içiyordu
başlamıştı feryat ve figana kedi;
Bir çanakla, bir çatal masada başlamıştı oynamaya,
Dans ediyordu bahçedeki inek deli gibi zıplaya zıplaya
küçük köpek ise kuyruğunun peşindeydi.
Ay'daki Adam bir bakraç daha aldı da,
sandalyesinin altına yuvarlanıverdi;
Orada sızıp kaldı, rüyasında biralar
Ta ki gökteki yıldızlar solana kadar
ve yaklaşana kadar tan vakti.

Sonra seyis çakırkeyif kedisine dedi ki:
"Şu Ay 'ın ak küheylanlarına bak,
Kişneyip çiğniyorlar gümüş gemlerini,
Ama sahiplen içkide boğdu zihnini
Güneş ise doğdu doğacak"

Böylece kedi kemanında öyle şıkırdak şeyler,
öyle bir hava çaldı ki ölüyü diriltirdi:

Yayını oynattı, hızlandırdı ezgiyi, sesler döküldü kemanından
Hancı Ay'daki Adam'ı sarsarken bir yandan:
"Saat üçü geçti kardeş," dedi.

Adam'ı yavaşça tepeye yuvarlayıp
dertop edip dîıverdiler Ay'a
Bu arada atları da seyirttiler arkadan,
İnek sıçrayarak geldi, sanki bir ceylan,
çatalın biri koşup geldi, takılmış bir çanağa

Artık keman daha hızlı çalıyordu gıygıy da gıygıy,
ulumaya başladı köpek de
İnek He atlar amuda kalktılar,
Tüm konuklar sıçrayıp yataktan çıktılar
dansa durdular yerde

Pink! diye koptu kemanın telleri!
inek sıçrayıp Ay'ın üzerinden aştı,
Küçük köpek bunca komikliğe güldü katıla katıla
Ve cumartesi çanağı koşa koşa
gümüş pazar kaşığıyla kaçtı.
Yuvarlak Ay yuvarlandı tepenin ardına
Güneş kaldırırken başını;
Hanım inanamadı ateşli gözlerine*
Çünkü hayrettir ki, gündüz olduğu halde
hepsi tekrar yataklarına yollanmışlardı.

*Elfler (ve Hobbitler) Güneş ten hep Hanım olarak söz ederler.

Uzun ve yüksek bir alkıştır koptu. Frodo'nun sesi güzeldi, şarkı da hoşlarına gitmişti. "Yaşlı Arpa nerede?" diye bağırdılar. "Bunu dinlemeli. Bob da kedisine keman öğretsin, o zaman biz de dans ederiz."

Daha çok bira isteyip bağırmaya başladılar: "Haydi bir daha beyim!

Haydi! Bir daha!"

Frodo'ya bir içki daha içirdiler; sonra Frodo tekrar şarkısına başladı, epeycesi de eşlik etmeye koyuldu; çünkü ezgi çok bilinen bir ezgiydi, onlar da sözleri çabucak kapıyorlardı. Şimdi kendiyle böbürlenme sırası Frodo'daydı. Masanın tepesinde sıçrayıp duruyordu; ikinci kere inek Ay'ın üzerinden atladı, kısmına gelince havaya zıpladı. Hem da fazlasıyla hararetle; çünkü indiği zaman, hoop, kendisini içi maşrapalarla dolu bir tepsinin içinde buldu, kaydı ve büyük bir gümbürtü ve patırtıyla masadan yuvarlanarak düştü! Dinleyiciler katıla katıla gülmek için ağızlarını bir karış açmışlardı ki, sessizlik içinde kalakaldılar; çünkü şarkıcı yok olmuştu. Öylece ortadan kayboluvermişti, sanki arkasında delik bile bırakmadan aniden yerin dibine geçmişti!

Yerli hobbitler hayret içersinde bakındılar; sonra ayağa fırlayıp Arpadam'a seslendiler. Herkes Pippin ile Sam'in yanından çekildi, ikisi belli bir mesafeden düşmanca ve kuşkulu bakışlar altında, bir köşede yapayalnız kaldılar. Belli ki artık etraftakilerin çoğu onları bilinmeyen güçlere ve amaçlara sahip gezgin bir büyücünün yoldaşları olarak görüyordu. Fakat aralarında esmer bir Bree'li vardı ki, bütün huzurlarını kaçıran bilgiç ve yan alaylı bir ifadeyle süzmekteydi onları. Derken bu kişi arkasında kısık gözlü

Güneyli ile kapıdan süzüldü gitti: Bu ikisi, bütün akşam boyunca bol bol f ısıldaşmışlardı. Kapı nöbetçisi Harry de onların hemen arkasından çıktı.

Frodo kendini aptal gibi hissediyordu. Ne yapacağını bilemediğinden masalann altından emekleye emekleye, Yolgezer'in istifini hiç bozmadan, düşüncelerini dışa hiç yansıtmadan oturmakta olduğu karanlık köşeye süzüldü. Sırtını duvara dayayıp Yüzük'ü çıkarttı. Parmağında ne aradığını hiç bilmiyordu. Olsa olsa, şarkı söylediği sırada cebinde onu evirip çeviriyordu da, düşerken kendini korumak için yaptığı ani bir hareketle her nasılsa parmağına geçivermişti. Bir an, acaba Yüzük ona bir oyun mu oynadı diye geçti aklından; belki de odanın içinden gelen bir dilek veya emre uyup kendi kendini ortaya çıkarmak istemişti. Dışarı çıkan adamların suratları hiç hoşuna gitmemişti Frodo'nun.

"Ee?" dedi Yolgezer, Frodo tekrar ortaya çıkınca. "Neden yaptın bunu? Arkadaşlarının söyleyebilecekleri en kötü şeyden de beterdi bu. Başını belaya soktun! Yoksa parmağını mı demeliydim?"

"Ne demek istediğini anlayamadım," dedi Frodo hem bozulup hem telaşlanarak.

"Bal gibi anladın," diye cevapladı Yolgezer; "ama şu şamata yatışıncaya kadar beklesek iyi olur. Sonra, müsaadenizle Bay Baggins, sizinle bir çift laf konuşmak isterim."

"Ne hakkında?" diye sordu Frodo, birdenbire asıl isminin kullanılmış olmasını duymamazlığa gelerek.

"Önemli ikimiz için de önemli sayılabilecek bir konu hakkında," diye cevap verdi Yolgezer, Frodo'nun ta gözlerinin içine bakıp, "işine yarayacak bir şeyler öğrenebilirsin."

"Çok iyi," dedi Frodo, umursamıyormuş gibi davranmaya gayret ederek. "Sonra konuşurum seninle."

Bu arada, ocak başında bir tartışma yaşanmaktaydı. Bay Kaymakpürüzü içeri seyirtmiş, şimdi de aynı anda, aynı olayın birbirine uymayan birkaç açıklamasını birden dinlemeye çalışıyordu.

"Ben onu gördüm Bay Kaymakpürüzü," dedi bir hobbit; "daha doğrusu onu görmedim, ne demek istediğimi anlıyorsunuzdur. Bir anda havaya karıştı adeta."

"Demeyin Bay Pelinağacı!" dedi hancı, yüzünde şaşkın bir ifadeyle.

"Dedim bile!" diye cevapladı Pelinağacı. "Dediklerimde ciddiyim hemi de."

"Bu işte bir yanlışlık olmalı," dedi Kaymakpürüzü başını sallayarak. "Bu Bay Tepedibi etli butlu biriydi, öyle kolay kolay havaya karışırmış, daha doğrusu bu odada hava yok ya, havasızlığa karışırmış gibi gelmedi bana."

"Ee, nerede öyleyse?" diye atıldı birkaç ses.

"Nereden bileyim ben? Sabah parasını ödedikten kelli, istediği yere gidebilir. Bakın, Bay Took orada, o yok olmamış,"

"Ben gördüğümü gördüm, görmediğimi de görmedim," dedi Pelinağacı inatla.

"Ben de bu işte bir yanlış var diyorum," diye tekrarladı Kaymakpürüzü tepsiyi alıp kırılmış çanak çömleği toplarken.

"Elbette bir yanlışlık var!" dedi Frodo. "Ben yok olmadım. Buradayım! Şu köşecikte Yolgezer'le biraz laflıyorduk."

Öne, ateşin ışığına çıktı; fakat konukların çoğu öncekinden daha da büyük bir kuşkuyla geriledi. Düştükten sonra masaların altından çabuk çabuk emeklediği şeklindeki açıklaması hiç de inandırıcı gelmiyordu onlara. O akşam başka eğlenceye katlanacak hali kalmayan Bree'li Hobbitler'in ve insanların çoğu, hemen o dakika, söylene söylene çıktı. Bir ikisi Frodo'ya asık yüzle bakıp kendi aralarında fısıldaşarak gittiler. Cüceler ve daha gitmemiş olan iki üç yabancı insan da ayağa kalkıp, Frodo ve arkadaşlarına sırt çevirerek hancıya iyi geceler diledi. Çok geçmeden, bir köşede dikkat çekmeden oturan Yolgezer' den başka kimse kalmadı.

Bay Kaymakpürüzü pek rahatsız olmuşa benzemiyordu. Büyük bir ihtimalle, bu esrarengiz olay didik didik tartışılıncaya kadar hanının daha epey bir akşam dolup taşacağının farkındaydı. "Neler yapıyordunuz öyle Bay Tepedibi?" diye sordu. "Cambazlıkla müşterilerimi korkutup tabak çanağımı kırmak da nereden çıktı?"

"Mesele çıkardığım için çok üzgünüm," dedi Frodo. "Sizi temin ederim, isteyerek olmadı. Son derece talihsiz bir kazaydı."

"Tamam, Bay Tepedibi! Ama iyisi mi bir daha cambazlık mı yapacaksınız, ruh mu çağıracaksınız, artık her neyse, baştan milleti uyarın ve bana haber verin. Biz buralarda alışılmadık, tekin olmayan şeyler konusunda biraz şüpheciyizdir, bilmem anlatabildim mi; böyle şeyler aniden oldu mu da hiç kaldıramayız."

"Bir daha o tür bir şey yapmayacağım Bay Kaymakpürüzü, söz veriyorum. Zaten yatsam iyi olacak. Sabah erkenden yola çıkacağız. Midillilerimiz saat sekize hazır olabilir mi?"

"Pekâlâ! Fakat gitmeden önce, sizinle başbaşa bir konuşmak istiyorum Bay Tepedibi. Size söylemem gereken bir şey hatırladım birdenbire. Umarım kusuruma bakmazsınız. Size uygunsa, bir iki işimi halledip odanıza geleyim."

"Elbette!" dedi Frodo; fakat içine bir sıkıntı düştü. Yatmadan önce kaç özel konuşma yapmak zorunda kalacağını ve bu konuşmaların neleri ortaya çıkaracağını merak etti. Bütün herkes ona karşı birleşmiş miydi ne? Yaşlı Kaymakpürüzü'nün şişman yüzünün bile karanlık bazı niyetleri gizlediğinden kuşkulanmaya başladı.

BÖLÜM X

YOLGEZER

Frodo, Pippin ve Sam oturma odasına geri döndüler. Odada hiç ışık yoktu. Merry ortalıklarda görünmüyordu ve ateş geçmeye başlamıştı. Kor halindeki odunları üfleyip ateşe çalı çırpı atmışlardı ki, Yolgezerl in de onlarla birlikte gelmiş olduğunu fark edebildiler. Oracıkta, kapının yanındaki bir sandalyede sakin sakin oturuyordu!

"Hayda!" dedi Pippin. "Sen de kimsin, ne istiyorsun?"

"Bana Yolgezer derler," diye cevap verdi "ve arkadaşınız belki unutmuştur ama benimle baş başa konuşmak için söz vermişti."

"işime yarayacak bir şeyler öğrenebileceğimi söylemiştin sanırım." dedi Frodo. "Ne söyleyecekmişsin bakalım?"

"Birçok şey," diye cevap verdi Yolgezer. "Fakat elbette ki bir bedelim var."

"Ne demek istiyorsun?" diye sordu Frodo sertçe.

"Telaşlanma! Sadece şunu söylemek istiyorum: Bildiklerimi size söyleyeceğim ve biraz da nasihatte bulunacağım ama karşılığında bir ödül isterim."

"Ya bu ödül ne olacak acaba?" dedi Frodo. Bir serseriye çattığından kuşkulanmaya başlamıştı ve yanına pek az para aldığını düşünerek huzursuzlanıyordu. Bütün parasını verse böyle bir bıçkının gözünü doyuramazdı, üstelik bir kuruşu bile boşa harcayacak durumda değildi.

"Verebileceğinden fazla bir şey değil," diye cevapladı Yolgezer sanki Frodo'nun düşüncelerini tahmin etmiş gibi yavaş yavaş tebessüm ederek. "Sadece şu kadar: Ben sizden ayrılmak isteyinceye kadar, beni de yanınıza alacaksın."

"Ya, elbette!" diye cevapladı Frodo, şaşırmış ama pek de rahatlamamış bir durumda. "Eğer bir yol arkadaşı daha isteseydim bile, kim olduğun ve bizden ne istediğin hakkında adamakıllı bir şeyler öğrenmeden böyle bir şeyi kabul etmezdim."

"Şahane!" diye belirtti fikrini Yolgezer, ayak ayak üzerine atıp rahatça arkasına dayanarak. "Aklın başına geliyor gibi, bu da çok iyi bir şey. Şu ana kadar fazlasıyla dikkatsizdin. Pekâlâ! Bildiklerimi anlatacağım ve ödülü de sana bırakacağım. Beni dinledikten sonra istediğimi kendiliğinden, seve seve verebilirsin."

"Devam et o halde!" dedi Frodo. "Ne biliyorsun?" "Çok fazla şey; çok fazla karanlık şey," dedi Yolgezer asık bir yüzle. "Fakat sizin işinize gelince..." Ayağa kalkıp kapıya gitti, hızla açıp dışarıya bir göz attı. Sonra sessizce kapattı ve tekrar oturdu. "Kulaklarım keskindir," diye devam etti sesini alçaltarak, "görünmez olamasam da, yabani ve ürkek nice avlar yakaladım bugüne kadar; istediğim zaman gözden kaçmayı da beceririm genellikle. Şimdi, bu akşam dört hobbit Yaylalar'dan çıktığında, ben de Bree'nin batısındaki Yol'da, çalıçitin arkasındaydım. Onların ihtiyar Bombadil'e ve birbirlerine neler dediklerini tekrarlamama gerek yok, fakat bir şey ilgimi çekti. Lütfen, dedi içlerinden biri, Baggins isminin hiç ağza alınmayacağını unutmayın. Eğer lazım olursa, benim adım Bay Tepedibi. Bu benim o kadar ilgimi çekti ki, onları buraya kadar izledim. Hemen onların arkasından, kapıdan atladım. Belki de Bay Baggins'in ismini geride bırakmasının namuslu bir sebebi vardır; fakat eğer öyleyse, ona ve arkadaşlarına daha dikkatli olmalarını tavsiye ederim."

"Bree'de benim ismim kimi ne ilgilendirir anlamıyorum," dedi Frodo öfkeyle, "ayrıca senin neden ilgilendiğini de hâlâ öğrenebilmiş değilim. Bay Yolgezer'in casus gibi konuşulanlara kulak misafiri olması için namuslu bir sebebi olabilir; fakat eğer öyleyse, ona bunun gerekçelerini açıklamasını tavsiye ederim."

"Güzel cevap!" dedi Yolgezer gülerek. "Fakat açıklamam oldukça basit: ismi Frodo Baggins olan bir hobbit arıyordum. Onu hemen bulmam gerekiyordu. Öğrendiğime göre, nasıl demeli, beni ve arkadaşlarımı ilgilendiren bir sırrı Shire'dan dışarı götürüyormuş."

"Yanlış anlamayın şimdi!" diye bağırdı, Frodo yerinden kalkıp Sam de kaşlarını çatarak

ayağa sıçrayınca. "Bu sırrı sizden daha dikkatli korurum. Dikkat gerektiren bir konu çünkü gerçekten de!" ileri doğru uzanarak onlara baktı. "Her gölgeye dikkat edin!" dedi alçak sesle. "Siyah atlılar geçti Bree'den. Pazartesi günü bir tanesinin Yeşilyol'dan indiği söyleniyor; daha sonra da bir başkası yine Yeşilyol'dan, güneyden çıkmış gelmiş."

Bir sessizlik oldu. Sonunda Frodo, Pippin ile Sam'e baktı: "Kapıdaki nöbetçinin bizi karşılayışından anlamalıydım," dedi. "Ayrıca hancı da bir şeyler duymuş gibiydi. Neden bizi, diğer konuklarla birlikte olmamız için sıkıştırdı? Ve neden, neden öyle aptal gibi davrandık sanki: Sessiz sakin burada kalmalıydık."

"iyi olurdu," dedi Yolgezer. "Elimden gelse, o umumi salona girmekten alıkoyardım sizi; fakat hancı sizi görmeme veya haber yollamama izin vermedi."

"Sence o..." diye başladı Frodo.

"Hayır, yaşlı Kaymakpürüzü'nden yana kaygım yok. Sadece benim gibi esrarengiz göçebelerden hoşlanmaz, o kadar." Frodo şaşkın bir bakış yöneltti ona. "Canım, serseri bir görünüşüm var, öyle değil mi?" dedi Yolgezer, dudaklarında bir tebessüm ve gözünde garip bir pırıltıyla. "Ama umarım birbirimizi daha iyi tanırız. Ve umarım o zaman bana şarkının sonunda neler olduğunu anlatırsın. Çünkü o küçük şaka..."

"O tamamen bir kazaydı!" diye atıldı Frodo.

"Acaba," dedi Yolgezer. "Kaza diyelim. O kaza, durumunuzu tehlikeye soktu."

"Olduğundan daha tehlikeli bir hale sokamaz," dedi Frodo. "Bu atlıların peşimde olduklarını biliyordum; en azından şimdilik beni zamansız arayıp çekip gittikleri anlaşılıyor."

"Böyle bir şeye güvenmemelisin!" dedi Yolgezer sertçe. "Geri döneceklerdir. Ve dahası da geliyor. Başkaları da var. Kaç tane olduklarını biliyorum. Bu Süvariler'i tanıyorum." Durdu; gözleri soğuk ve sertti. "Ayrıca Bree'de de güvenilmez birkaç kişi var," diye devam etti. "Bili Eyrelti, örneğin. Bree Eli'nde kötü bir namı vardır ve evine garip tipler girip çıkar. Konuklar arasında onu fark etmişsinizdir: Esmer, pis gülüşlü bir tip. Güneyli yabancılardan biriyle çok samimiydi ve senin 'kaza'ndan sonra birlikte süzülüp gittiler. O Güneylilerin hepsi iyi niyetle gelmiş değil; Eyrelti'ye gelince, herkese her şeyi satabilir; ya da sırf eğlence olsun diye muzurluk çıkarabilir."

"Eyrelti ne satabilir ki; hem benim kazamın onunla ne ilgisi var?" dedi Frodo, Yolgezer'in imalarını anlamamak için hala inat ederek.

"Senin haberini satacak elbette ki," diye cevap verdi Yolgezer. "Senin gösterinin hikayesi, bazı kişilere çok ilginç gelecektir. Zaten bu olaydan sonra, senin gerçek ismini duymalarına bile pek gerek kalmadı. Benim fikrimce, daha bu gece sona ermeden olup biteni öğrenmeleri çok muhtemel. Bu kadar yeter mi? Ödül konusu, sana kalmış: İster beni rehber olarak al, ister alma. Fakat şunu da söyleyeyim ki, Shire ile Dumanlı Dağlar arasındaki bütün topraklan iyi tanırım çünkü senelerdir buralarda geziyorum. Göründüğümden daha yaşlıyımdır. İşinize yarayabilirim. Bu geceden sonra açık yoldan ay r anız gerekecek; çünkü atlılar o yolu gece gündüz gözleyeceklerdir. Bree' den kaçabilirsiniz, hatta güneş tepedeyken biraz ilerlemenize izin bile verirler; fakat fazla uzaklaşamazsınız. Kırlık yerlerde, etraftan yardım alamayacağınız karanlık bir köşede üzerinize gelirler. Sizi bulmalarını ister misiniz? Korkunçtur onlar!"

Hobbitler Yolgezer'e baktılar ve yüzünün sanki acı çekiyormuş gibi gerildiğini, elleriyle koltuğun kollarını sıkı sıkı kavradığını gördüler hayretle. Oda çok sessiz, çok sakindi ve adeta loşlaşmıştı. Bir süre, sanki geçmişte kalmış bir anıda yürüyormuş ya da uzakta, Gece'nin içindeki sesleri dinliyormuş gibi görmeyen gözlerle oturdu Yolgezer.

"Neyse!" diye haykırdı bir an sonra, eliyle alnını oğuşturarak. "Belki de sizi izleyenler hakkında, sizden daha çok bilgim vardır. Onlardan korkuyorsunuz ama yeterince korkmuyorsunuz henüz. Yarın kaçmak zorunda kalacaksınız, eğer becerebilirseniz. Yolgezer sizi nadir ayağın bastığı yollardan götürebilir. Onu yanınıza alacak mısınız?"

Ağır bir sessizlik çöktü. Frodo cevap vermedi, aklı kuşku ve korkuyla karışmıştı. Sam yüzünü asarak beyine baktı ve sonunda patladı:

"izninle Bay Frodo, ben olaydım hayır derdim! Bu Yolgezer bizi uyarıyor, dikkat edin diyor; burası tamam, ama dikkat etmeye onunla başlayalım. Yabanellerden çıkmış gelmiş, ora halkı hakkında hiç iyi bir şey duymuşluğum yoktur. Bir şeyler biliyor, bu

belli; bu kadar çok şey bilmesi hoşuma gitmiyor; ama sırf biliyor diye, onun tabiriyle, bizi kimsenin yardım edemeyeceği karanlık bir köşeye sürükleyip götürmesine izin vermemiz olacak şey değil."

Pippin huzursuz bir ifadeyle kıpırdandı. Yolgezer Sam'e cevap vermedi ve keskin gözlerini Frodo'ya çevirdi. Frodo onunla önce göz göze geldi, sonra gözlerini kaçırdı. "Hayır," dedi yavaşça. "Aynı fikirde değilim. Sanırım, sanırım görünmek istediğin gibi biri değilsin aslında. Benimle Bree'liler gibi konuşmaya başladın ama sonra sesin değişti. Yine de Sam'in haklı olduğu bir konu var: Hem dikkat etmemiz konusunda bizi uyarıp, hem de neden sana güvenmemizi ve yanımıza almamızı istersin, anlayamıyorum. Neden rol yapıyorsun? Kimsin sen? Benim... Benim meselemle ilgili tam olarak neler biliyorsun ve nasıl oluyor da biliyorsun?"

"Dikkatli olmanız konusundaki dersi iyi almışsınız," dedi Yolgezer buruk bir tebessümle. "Fakat dikkat etmek başka şeydir, kararsız kalmak başka. Artık kendi başınıza Ayrıkvadi'ye varamazsınız; tek şansınız bana güvenmek. Kararınızı vermeniz lazım. Eğer buna faydası olacaksa, sorularınızın bazılarına cevap veririm. Ama eğer zaten bana güvenmiyorsanız, anlatacağım öyküye ne diye inanasınız ki? Yine de, anlatayım... "

Tam o sırada kapı vuruldu. Bay Kaymakpürüzü, elinde mumlarla çıkageldi, arkasında da elinde içleri sıcak su dolu tenekelerle Nob vardı. Yolgezer karanlık bir köşeye çekildi.

"Size iyi geceler dilemeye geldim," dedi hancı mumlan masanın üzerine bırakarak. "Nob! Sulan odalara götür!" içeri girip kapıyı kapattı.

"Şimdi mesele şu," diye başladı müteredditve kaygılı bir halde. "Eğer bir zararım olduysa sahiden çok üzgünüm. Fakat kabul edersiniz ya, olaylar birbirini kovalıyor; ben de çok meşgul bir adamım. Neyse, bu hafta önce bir şey oldu, arkasından başka bir şey daha oldu derken kafamda şimşek çaktı, öyle derler ya; umarım çok geç kalmamışımdır. Anlayacağınız, Shire'dan gelecek olan hobbitler için gözümü dört açmam söylenmişti, özellikle de ismi Baggins olan bir tanesi için."

"İyi de bunun benimle ilgisi ne?" diye sordu Frodo.

"Ah! Orasını siz daha iyi bilirsiniz," dedi hancı, bilgiç bilgiç. "Sizi ele vermem; fakat bana bu Baggins'in Tepedibi ismiyle dolaşacağını söylemişlerdi ve kusura bakmazsanız tarifi de size pek bir benziyor."

"Öyle mi! Dinleyelim şu tarifi o halde!" dedi Frodo akılsızca müdahale ederek.

"Kırmızı yanaklı toparlak bir ufaklık" dedi Bay Kaymakpürüzü ciddiyetle. Pippin kıkırdadı ama Sam hiddetlenmiş görünüyordu. "Bunun sana pek faydası olmaz, bu bütün hobbitler için geçerlidir Arpa, dediydi bana," diye devam etti Bay Kaymakpürüzü Pippin'e bir bakış atarak. "Fakat bu bazılarından daha uzun boylu, çoğundan da daha zarif ve çenesinde bir çukuru var: Parlak gözlü, uyanık bir delikanlı. Özür dilerim

"O mu söyledi? İyi de o kimdi?" diye sordu Frodo hevesle.

"Hah! Gandalftı; kim olduğunu biliyor musunuz bilemem. Büyücü olduğunu söylerler ama, öyle olsa da olmasa da benim iyi dostumdur. Fakat bir daha görüşürsek bana ne der bilemiyorum şimdi: Bütün biramı ekşitir ya da beni bir kütüğe çevirirse hiç şaşmam. Biraz acelecidir. Yine de olan oldu, değiştiremem ki."

"iyi hoş da, ne yaptın?" dedi Frodo, Kaymakpürüzü'nün düşüncelerini yavaş yavaş çözümleyişinden sabrı taşarak.

"Nerede kalmıştım?" dedi hancı bir an durup, sonra parmaklarını şıklattı. "Ha, tamam! Bizim Gandalf. Üç ay önce, kapıyı bile çalmadan odama daldı. Arpa, dedi, sabah ayrılıyorum. Benim için bir şey yapar mısın? Söylemen yeter, dedim. Çok acelem var, dedi, ve hiç vaktim yok ama Shire'a bir haber göndermek istiyorum. Yollayabileceğin ve gideceğine güvendiğin biri var mı? Birini bulabilirim, dedim, yarın ya da yarından sonra, yarın yolla, dedi ve bana bir mektup verdi.

"Kime gideceği üstünde yazılı zaten," diye cebinden bir mektup çıkartıp adresi yavaş yavaş ve kıvançla okudu (okuma yazma bilen bir adam olarak tanınmaktan pek gururlanırdı):

BAY FRODO BAGGİNS, ÇIKIN ÇIKMAZI, SHIRE'daki HOBBİTKÖY.

"Gandalf tan bana bir mektup!" diye bağırdı Frodo.

"Hah!" dedi Bay Kaymakpürüzü. "O halde asıl isminiz Baggins, öylemi?"

"öyle," dedi Frodo, "o mektubu bir an önce bana verip, neden şimdiye kadar yollamadığını açıklasan iyi olacak. Sadede gelinceye kadar lafı epey dolandırdın, ama sanırım bunu anlatmaya gelmiştin."

Zavallı Bay Kaymakpürüzü tedirgin görünüyordu. "Haklısınız beyim," dedi, "çok özür dilerim. Eğer bu yüzden kötü bir şey olursa, Gandalf geldiğinde ne der diye ödüm patlıyor. Ama bilerek alıkoymadım mektubu. Emniyetli bir yere kaldırdım. Sonra ne ertesi gün, ne de ondan sonraki gün Shire'a gitmeye gönüllü birini bulamadım, kendi adamlarımdan da kimseyi işinden alıp yollayamadım; sonra işti güçtü derken mektup aklımdan çıktı gitti. Ben meşgul bir adamım, işleri tekrar yoluna koymak için ne gerekirse yaparım ve eğer yardımım olacak bir husus varsa, söyleyin yeter.

"Zaten mektup bir yana, Gandalf a böyle sözüm var. Arpa, dediydi bana, Shire'lı bu arkadaşım var ya, çok geçmeden buralara gelebilir; O ve bir arkadaşı daha. Adının Tepedibi olduğunu söyleyecek. Unutma! Ama ona soru sorma. Eğer ben onun yanında değilsem, belki bası sıkışıktır ve yardıma ihtiyacı olabilir. Onun için elinden geleni yaparsan minnettar olurum, dediydi. Ve işte buradasınız, görünüşe göre başınız da yakında sıkışacağa benziyor." "Ne demek istiyorsun?" diye sordu Frodo. "Bu kara adamlar," dedi hancı sesini alçaltarak. "Onlar da Baggins'i arıyorlar ve eğer iyi niyetle arıyorlarsa ben de hobbit olayım. Pazartesi akşamıydı, bütün köpekler sızlanıyor, bütün kazlar bağırıyordu. Hayra alamet değil, dediydim. Nob geldi, kapıda Baggins diye bir hobbiti ariyan iki kara adam olduğunu söyledi. Nob'un saçları bütün diken diken olmuştu. Kara adamları defedip kapıyı suratlarına çarptım; fakat duyduğuma göre aynı soruyu ta Baştokay'a kadar sormuşlar. Ve şu Kolcu Yolgezer de sorular sorup duruyor. Daha siz bir lokma bir şey yemeden, gelip sizi görmek istediydi bu Yolgezer."

"İstediydi ya!" dedi Yolgezer aniden ileriye, ışığa çıkarak. "Ve eğer onu buraya getirseydin birçok sorun da engellenmiş olacaktı Arpadam."

Hancı şaşkınlıkla sıçradı. "Sen!" diye bağırdı. "Habire önüme çıkarsın. Şimdi ne istiyorsun?"

"Benim iznimle burada bulunuyor," dedi Frodo. "Bana yardım teklif etmek için geldi buraya."

"Eh, siz işinizi biliyorsunuzdur belki," dedi Bay Kaymakpürüzü Yolgezer'e kuşku dolu gözlerle bakarak. "Fakat eğer ben sizin şu kötü durumunuzda olsaydım, Kolcularla sıkı fıkı olmazdım."

"Ya kimle olurdun?" diye sordu Yolgezer. "Kendi adını bile, sırf insanlar bütün gün ona o isimle bağırıyorlar diye hatırlayabilen şişko bir hancıyla mı? İlelebet Midilli'de kalamazlar, evlerine de geri dönemezler. Önlerinde uzun bir yol var. Sen onlarla birlikte gidip kara adamları uzak tutabilir misin?"

"Ben mi? Bree'den ayrılmak mı? Dünyaları verseler olmaz," dedi Bay Kaymakpürüzü gerçekten de korkmuş görünerek. "Fakat burada sessiz sedasız biraz daha kalsanız ne olur ki, Bay Tepedibi? Bütün bu olan acayiplikler ne? Bu kara adamlar neyin peşinde ve nereden geliyorlar, sorabilir miyim?"

"Üzgünüm ama her şeyi açıklayamam," dedi Frodo. "Hem yorgunum hem de çok endişeliyim ve bu da uzun bir öykü. Fakat eğer bana yardım etmek istiyorsan, hanında bulunduğum sürece çok büyük bir tehlikede olduğun konusunda seni uyarmam gerekir. Bu Kara Süvariler. Emin değilim ama sanırım, korkarım, bunların geldikleri yer... "

"Mordor'dan geliyorlar," dedi Yolgezer alçak bir sesle. "Mordor1 dan, Arpadam, eğer bu söz senin için bir anlam ifade ediyorsa."

"Sen koru!" diye bağırdı Bay Kaymakpürüzü sapsarı kesilerek; belli ki bu ismi biliyordu. "Bu, hayatım boyunca Bree'ye gelen en kötü haber."

"Öyle," dedi Frodo. "Hala bana yardım etmeye gönüllü müsün?"

"Gönüllüyüm," dedi Bay Kaymakpürüzü. "Şimdi daha da gönüllüyüm. Gerçi benim gibi biri ne yapabilir o, o..." durakladı.

"Doğu'daki Gölge'ye karşı," dedi Yolgezer sakince. "Pek bir şey yapamazsın Arpadam,

ama en ufak şeyin de faydası vardır. Bu gece Bay Tepedibi'nin, hay Tepedibi olarak burada kalmasına izin verebilir ve o buradan iyice uzaklaşıncaya kadar Baggins ismini unutabilirsin."

"Bunu yaparım," dedi Kaymakpürüzü. "Ancak korkarım benim yardımım olmadan da onun burada olduğunu öğreneceklerdir. Bay Baggins'in bu akşam herkesin dikkatini üzerine çekmesi pek kötü oldu, o da hafif bir deyişle. Şu Bay Bilbo'nun ayrılış öyküsü Bree'de zaten biliniyordu. Bizim Nob bile, kendi yavaş işleyen aklınca tahminler yürütmeye başladı; Bree'de ondan çok daha uyanıklar var."

"Eh, Süvariler'in hemen geri gelmeyeceğini ümit etmek zorundayız," dedi Frodo.

"Aman, uzak dursunlar," dedi Kaymakpürüzü. "Ama hayalet olsalar da olmasalar da, Midilli'ye o kadar kolay giremezler. Siz sabaha kadar hiç meraklanmayın. Nob'dan söz çıkmaz. Ben ayaklarımın üstünde durdukça da hiçbir kara adam kapılarımdan geçemez. Hem ben, hem adamlarım bu gece nöbet tutarız; ama siz yatıp uyuşanız iyi olar,

Uyku tutarsa tabii."

"Ne olursa olsun, şafakta bizi kaldırmanız lazım," dedi Frodo. "Mümkün olduğu kadar erken ayrılmalıyız. Sabah kahvaltısı altı buçukta hazır olsun lütfen."

"Tamam! Ben gidip icabına bakayım," dedi hancı, "iyi geceler Bay Baggins yani Tepedibi! İyi geceler ee, haydaa! Sizin şu Bay Brandybuck nerede?"

"Bilmiyorum," dedi Frodo ani bir endişeyle. Merry'yi tamamen unutmuşlardı ve vakit gitgide ilerliyordu. "Korkarım dışarıda. Biraz hava almak için dışarı çıkmaktan söz ediyordu."

"Eh belli, size göz kulak olmak lazım: Siz tatile çıktınız galiba!" dedi Bay Kaymakpürüzü. "Hemen gidip kapıları sürgülemeli, ama arkadaşınız geldiğinde içeri alınmasını söylerim. En iyisi Nob'u yollayayım da ona bir baksın. Hepinize iyi geceler!" Nihayet, Bay Kaymakpürüzü Yolgezer'e kuşku dolu son bir bakış atıp başını sallayarak dışarı çıktı. Ayak sesleri koridorda uzaklaştı.

"Ee?" dedi Yolgezer. "O mektubu ne zaman açacaksın?" Frodo mührü kırmadan önce dikkatle inceledi. Gerçekten de Gandalf m mührüne benziyordu, içinde, büyücünün güçlü ama zarif el yazısıyla şu mesaj vardı:

SIÇRAYAN MİDÎLLİ, BREE. Yılortası Günü, Shire Yılı, 1418.

Sevgili Frodo,

Burada kötü bir haber aldım. Hemen gitmem gerekiyor. Bir an önce Çıkın Çıkmazı'nı terk edip, en geç temmuz sonunda Shire'dan ayrılsan iyi olacak. Ben mümkün olan en kısa zamanda geri döneceğim; seni gitmiş bulursam, peşinden gelirim. Eğer Bree'den geçersen, buraya haber bırak. Hancı'ya (Kaymakpürüzü) güvenebilirsin. Yolda bir dostumla karşılaşman mümkündür: Zayıf, esmer, uzun boylu, bazılarının Yolgezer dedikleri bir insan. O da bizim işimizden haberdar ve sana yardım edecek. Ayrıkvadi'ye yönel. Orada tekrar buluşacağımızı umuyorum. Eğer ben gelmezsem Elrond sana yol gösterecektir.

Acele içindeki dostun,

GANDALF JP

Not: SAKIN bir daha O'nu kullanma, ne olursa olsun! Gece yolculuk yapma! Y

Not: Gerçek Yolgezer olup olmadığını kontrol et. Yollar bir sürü yabancı adam dolu. Asıl ismi Aragorn'dur. Y

Altın olan her şey parlamaz,

Her gezgin yitirmemiştir yolunu,

Gücü olan yaşlı kolay kolay solmaz,

Derindeki kök atlatır donu.

Küllerden bir ateş dirilecek,

Bir ışık fırlayacak gölgelerden,

Kırılan kılıç yenilenecek,

Şimdi taçsız olan, kral olacak yeniden.

Not: Umarım Kaymakpürüzü bunu bir an evvel yollar. İyi adamdır ama hafızası sandık odasından farksız. Aradığı şey hep en altta kalmış olur. Eğer unutursa onu ızgara yaparım. Hoşça kal!

Frodo mektubu kendi kendine okuduktan sonra Pippin ile Sam'e geçirdi. "Gerçekten de yaşlı Kaymakpürüzü işi yüzüne gözüne bulaştırmış!" dedi. "Kızartılmayı hak ediyor. Eğer mektubu hemen almış olsaydım, şimdi hepimiz sağ salim Ayrıkvadi'ye varmış olacaktık, iyi ama Gandalf a ne olmuş olabilir? Sanki çok büyük bir tehlikeye atılıyormuş gibi yazmış."

"Uzun yıllardır öyle yapıyordu zaten," dedi Yolgezer. Frodo, aklında Gandalf'ın yazmış olduğu ikinci not, dönüp düşünceli düşünceli baktı ona. "Neden bana Gandalf m dostu olduğunu hemen söylemedin?" diye sordu. "Zamanımız boşa harcanmamış olurdu."

"Öyle mi olurdu? Şu ana kadar, içinizden bana inanan çıkar mıydı?" dedi Yolgezer. "Bu mektuptan haberim yoktu. Bildiğim kadarıyla, eğer size yardım edeceksem, elimde hiçbir kanıt olmadan bana güvenmenizi sağlamak zorundaydım. Her halükârda, size hemen kendim hakkında bilgi vermek niyetinde de değildim. Önce sizi incelemem ve sizden emin olmam gerekiyordu. Düşman şimdiye kadar az tuzak kurmadı bana. Kararımı verdiğim andan itibaren, sorduğunuz her sorunun cevabını vermeye hazırdım. Fakat itiraf etmeliyim ki," diye ekledi garip bir kahkahayla, "sırf ben ben olduğum için bana yakınlık duyabileceğinizi ümit ediyordum, izlenen insan bazen güvensizlikten yoruluyor ve dostluğu özlüyor. Ama neyse, sanırım görünüşüm benim aleyhime."

"Öyle en azından ilk bakışta," diye güldü Pippin, Gandalf in mektubunu okuduktan sonra duyduğu ani ferahlamayla. "Fakat Shire'da dediğimiz gibi, tipin değil işin güzel olsun yeter; hem bahse girerim, birkaç gece hendeklerde çukurlarda yatıp kalktık mı biz de aynı görünmeye başlayacağız."

" Yolgezer'e benzemeniz için Yaban'da birkaç günden, hatta haftadan, hatta yıldan daha fazla gezinmiş olmanız gerekir," diye geldi cevabı. "Ve eğer göründüğünüzden daha sağlam değilseniz, zaten ömrünüz vefa etmez."

Pippin çenesini kapattı; fakat Sam'in gözü korkmamıştı, Yolgezer'i hala şüpheli şüpheli süzüyordu. "Senin Gandalf m dediği Yolgezer olduğun nereden belli?" diye dayattı. "Bu mektup ortaya çıkana kadar Gandalf tan hiç söz etmedin. Bana sorarsan, bizi yanına katmak için rol kesen bir casus olabilirsin pekala. Asıl Yolgezer'in işini bitirip onun kılığına girmiş olabilirsin. Buna ne diyeceksin?"

"Cesur biri olduğunu söyleyeceğim," diye cevapladı Yolgezer; "fakat korkarım sana verebileceğim tek cevap şudur, Sam Gamgee. Eğer gerçek Yolgezer'i öldürmüş olsaydım, sizi de öldürebilirdim. Ve bu kadar konuşmadan, çoktan öldürmüş olurdum sizi. Eğer Yüzük'ün peşinde olsaydım, onu alırdım hem de hemen ŞiMDi!"

Ayağa kalktı ve birdenbire boyu daha da uzadı adeta. Gözlerinde keskin ve hükmedici bir ışık parlıyordu. Pelerinini geriye atıp elini belinde asılı duran ve o ana kadar fark etmedikleri kılıcın kabzasına koydu. Hobbitler kıpırdamaya bile cesaret edemediler. Sam, ağzı bir karış açık, dili tutulmuş bir halde ona bakarak oturmuş kalmıştı.

"Neyse ki, ben gerçek Yolgezer'im," dedi sonra, yüzünü yumuşatan ani bir tebessümle onlara bakarak. "Ben Arathorn oğlu Aragorn'um ve canım pahasına sizi korumaya çalışacağım."

Uzun bir sessizlik oldu. Sonunda Frodo tereddüt ederek konuştu. "Daha mektup gelmeden senin dost olduğuna inanmıştım," dedi, "ya da en azından öyle olmanı diliyordum. Bu akşam beni birkaç kere korkuttun, ama Düşman'ın uşakları bu tür bir korku salmazdı içime, yani ben öyle tahmin ediyorum. Bence onun ajanları ne bileyim, gözüme daha hoş ama yüreğime daha kirli gelirlerdi, bilmem anlatabildim mi."

"Anlıyorum," diye güldü Yolgezer. "Benim görünüşüm kirli, ama yüreğine hoş geliyorum. Öyle mi? Altın olan her şey parlamaz, her gezgin yitirmemiştir yolunu."

"O mısralar senin için miydi yani?" diye sordu Frodo. "Ne manası olduğunu çıkartamamıştım. Ama, Gandalfın mektubunu görmediysen bunların mektupta olduğunu nasıl bildin?"

"Bilmiyordum," diye cevap verdi. "Ama ben Aragorn'um, ve o mısralar bu isme aittir." Kılıcını çekti ve hobbitler kılıcın gerçekten de kabzasının on iki parmak altından kırılmış olduğunu gördüler. "Pek bir işe yaramaz, değil mi Sam?" dedi Yolgezer. "Fakat yeniden yapılacağı zaman yaklaştı."

Sam hiçbir şey söylemedi.

"Ee," dedi Yolgezer, "Sam'in izniyle, anlaştık diyebiliriz herhalde. Yolgezer rehberiniz olacak. Yarın zorlu bir yol var önümüzde. Bree' den engellenmeden çıkabilsek bile, artık dikkat çekmeden ayrılmayı ümit etmek yersiz. Fakat en kısa zamanda izimizi kaybettirmeye çalışacağım. Anayolun dışında Bree Eli'nden çıkan bir iki yol biliyorum. Bizi izleyenleri bir atlatabilirsek, Fırtınabaşı'na doğru yöneleceğim."

"Fırtınabaşı mı?" dedi Sam. "O da ne?"

"Yolun hemen kuzeyinde, Ayrıkvadi ile buranın tam ortasında bir dağ. Civarına tamamen hakimdir; orada etrafımıza bir göz atma imkanı bulabiliriz. Gandalf da bizi takip edecek olursa oraya yönelir. Fırtınabaşı'ndan sonra yolculuğumuz daha da zorlaşacak, tehlikelerden tehlike beğenmek zorunda kalacağız."

"Gandalf ı en son ne zaman gördün?" diye sordu Frodo. "Nerede olduğunu, ne yaptığını biliyor musun?"

Yolgezer'in yüzü ciddileşti. "Bilmiyorum," dedi. "Baharda onunla birlikte batıya geldim. Son birkaç yıldır, onun başka yerlerde işi olduğu zaman Shire sınırına gözcülük ederdim. Orayı hemen hiç gözcüsüz bırakmıyordu. En son olarak mayısın ilk günü karşılaştık: Brendibadesi'ndeki Sarn Geçidi'nde. Seninle olan işinin iyi gittiğini, senin eylülün son haftası Ayrıkvadi'ye doğru yola çıkacağını söyledi. Onun sizin yanınızda olduğunu bildiğim için, ben de kendi başıma bir yolculuğa çıktım. Ve bu kötü oldu; çünkü belli ki ona bir haber gelmiş, ben de ortalıklarda yoktum.

"Onu tanıdığımdan beri ilk kez tedirgin oluyorum. Kendisi gelemese bile, bir mesaj gönderirdi. Günler önce geri döndüğümde kötü haberi aldım. Gandalf in ortalıklarda olmadığı ve atlıların göründüğü, dört bir yanda duyulmuştu. Ben bunu Gildor'un elf halkından öğrendim; daha sonra sizin yola çıktığınızı da söylediler; fakat Erdiyarı'ndan ayrıldığınızla ilgili bir haber gelmedi. Endişeyle Doğu Yolunu gözlüyordum."

"Sence Kara Süvariler'in bu işle Gandalf m ortalıklarda olmayışıyla yani bir ilgisi var mı?" diye sordu Frodo.

"Onu yolundan alıkoyabilecek başka bir şey bilmiyorum ben, Düşman'ın kendisi hariç," dedi Yolgezer. "Fakat umudunuzu yitirmeyin! Normal olarak siz Shire'lılar onun sadece şakalarını ve oyuncaklarını görebilirsiniz, ama Gandalf sizin bildiğinizden çok daha büyüktür. Fakat bizim yapacak olduğumuz bu iş, onun en büyük hizmeti olacak."

Pippin esnedi. "Kusura bakmayın," dedi, "ama yorgunluktan bittim. Bütün bu tehlikelere ve endişelere rağmen yatmam gerekiyor, yoksa oturduğum yerde uyuyup kalacağım. Şu sersem Merry nerelerde? Bir de çıkıp karanlıkta onu arayacaksak, bu bardağı taşıran son damla olacak."

Tam o anda bir kapı çarpıldı; sonra koridorda koşarak yaklaşan ayak sesleri duydular. Merry, arkasında Nob'la rüzgâr gibi girdi içeri. Aceleyle kapıyı kapattı ve kapıya dayandı. Nefessiz kalmıştı. O nefes nefese konuşuncaya kadar bir an için korkuyla ona baktılar: "Onları gördüm Frodo! Onları gördüm! Kara Süvariler!" "Kara Süvariler!" diye haykırdı Frodo. "Nerede?" "Burada. Köyde. Bir saat kadar içerde oturdum. Sonra, siz geri gelmeyince ben de şöyle bir dolaşmak için dışarı çıktım. Tam geri dönmüş, lamba ışığının az dışında durup yıldızlara bakıyordum. Birdenbire ürperdim ve korkunç bir şeyin sürünerek yaklaşmakta olduğunu hissettim: Yolun karşısındaki gölgeler arasında, tam lambanın ışığının kenarcığında, daha koyu bir gölge gibi bir şey vardı. Hiç ses çıkarmadan hemen karanlığın içine kaydı gitti. At yoktu."

"Ne tarafa doğru gitti?" diye sordu Yolgezer aniden ve sertçe. Merry yabancıyı ilk kez fark ederek irkildi. "Devam et!" dedi Frodo. "Bu Gandalf in bir arkadaşı. Sonra anlatırım."

"Yoldan yukarı, doğuya doğru tüymüş gibi geldi bana," diye devam etti Merry. "izlemeye çalıştım. Tabii ki neredeyse bir anda gözden kayboldu; fakat ben köşeyi dönüp Yol'daki son eve kadar gittim." Yolgezer Merry'ye hayretle baktı. "Çok yüreklisin," dedi,

"ama aptallık etmişsin."

"Bilmiyorum," dedi Merry. "Ne cesaretti, ne de aptallık sanırım. Elimde değildi. Sanki o yöne çekiliyor gibiydim. Her neyse, gittim ve birdenbire çitin yanında sesler duydum. Birisi bir şeyler homurdanıyor, diğeri de fısıldıyor, daha doğrusu tıklıyordu. Konuştuklarının tek kelimesini bile duyamadım. Daha yakına da emeklemedim, çünkü her yanım titremeye başladı. Sonra dehşete kapılıp geri döndüm, tam buraya koşacaktım ki arkamdan bir şey geldi ve ben... ben düştüm."

"Onu ben buldum beyim," diye atıldı Nob. "Bay Kaymakpürüzü beni lambayla dışarı yolladıydı. Batı Kapı'ya kadar gittim, sonra oradan Güney Kapı'ya döndüm. Tam Bili Eyrelti'nin evinin berisinde Yol'da bir şey gördüm gibi geldi bana. Yalan olmasın ama, sanki iki adam eğilmiş bir şey kaldırıyorlardı. Seslendim, ama oraya vardığımda onlardan eser yoktu, sadece Bay Brandybuck yol kenarında yatıyordu. Uyuyor gibiydi. 'Derin bir suya düştüm sanki, dedi bana, onu sarstığım zaman. Hali pek garipti, hem de gözünü açar açmaz ayağa kalkmasıyla tavşan gibi buraya koştu."

"Korkarım aynen öyle," dedi Merry, "gerçi ne dediğim hakkında hiç fikrim yok. Şu anda hatırlayamadığım çok çirkin bir rüya görüyordum. Perişan olmuştum. Bana neler oldu bilemiyorum."

"Ben biliyorum," dedi Yolgezer. "Kara Nefes. Süvariler atlarını dışarda bırakıp Güney Kapı'yı gizlice aşmış olmalılar. Bili Eyrelti'yi ziyaret ettiklerine göre bütün haberleri öğrenmişlerdir; büyük ihtimalle o Güneyli de casustu. Biz Bree'den çıkmadan, bu gece bir şeyler olabilir."

"Ne olur?" dedi Merry. "Hana mı saldırırlar?" "Hayır, zannetmem," dedi Yolgezer. "Henüz hepsi burada değil. Zaten bu onların tarzı değildir. Onlar karanlıkta ve tenhada güçlerinin doruğunda olurlar; çaresiz kalmadıkça, hele daha önümüzde Eriador' un uzun yollan varken, aydınlık ve kalabalık bir eve açık açık saldırmazlar. Fakat onların güçleri dehşete dayanır ve daha şimdiden Breel de birkaç kişiyi pençelerine düşürmüşler. Bu biçare kimseleri kötü işlerine alet edeceklerdir: Eyrelti'yi, yabancılardan bir kısmını ve belki kapı nöbetçisini bile. Pazartesi günü Harry ile Batı Kapı'da bir şeyler konuştular. Oradaydım, gizlice seyrettim. Yanından ayrıldıklarında Harry kül gibi olmuş tir tir titriyordu."

"Her yanımız düşmanla çevrili sanki," dedi Frodo. "Ne yapacağız?"

"Burada kalın ve odalarınıza gitmeyin! Mutlaka hangi odalarda kaldığınızı öğrenmişlerdir. Hobbit odalarının pencereleri kuzeye bakar ve yere yakındır. Bu gece şu pencereyle kapıyı sağlama alıp hep birlikte kalacağız. Ama önce Nob'la ikimiz eşyalarınızı getirelim."

Olanların bir özetini verdi. Yolgezer'le Nob döndüğünde Merry hala Gandalf in mektubunu okuyup akıl yürütüyordu.

"Tamam beyim," dedi Nob, "örtüleri kabartıp her yatağın ortasına birer yastık koydum. Bir de kahverengi yün keçeden kafanızın benzerini yaptım bir güzel Bay Bağ... Tepedibi," diye ekledi sırıtarak.

Pippin güldü, "iyi benzetmişsin!" dedi. "Fakat aldatıldıklarını kavradıklarında ne olacak?"

"Göreceğiz," dedi Yolgezer. "Biz yine de işin sabaha kadar yürüyeceğini temenni edelim."

"Size iyi geceler," dedi Nob ve kapılarda tutulacak nöbette yerini almak üzere yanlarından ayrıldı.

Denklerini ve eşyalarını salonda yere yığdılar. Alçak bir sandalyeyi kapının arkasına sürükleyip pencereyi kapattılar. Dışarıya bir göz atan Frodo gecenin hala berrak olduğunu fark etti. Orak* Bree Tepesi'nin sırtları üzerinde ışıl ışıl salınıyordu. Frodo etrafa bakıldıktan sonra pencerenin ağır iç kepenklerini kapatarak perdeleri çekti Yolgezer ateşi canlandırdı ve mumları söndürdü.

*Hobbitlerin Saban ya da Büyük Ayı ya verdikleri isim.

Hobbitler ayaklarını ocağa doğru uzatarak battaniyelerine sarınıp uzandılar; ama Yolgezer kapıya dayalı duran sandalyeye yerleşti. Biraz daha konuştular, çünkü

Merry'nin daha soracağı şeyler vardı.

"Ay'ın tepesinden atlamış!" diye kıkırdadı Merry battaniyesine sarınırken. "Çok saçmasın Frodo! Ama orada olup görmek isterdim. Bree eşrafı yüzyıl bunu konuşur artık."

"Umarım," dedi Yolgezer. Sonra hepsi sustu ve hobbitler birer birer uykuya daldı.

BÖLÜM XI

KARANLIKTA BİR BIÇAK

Onlar Bree'deki handa uykuya hazırlanırken, Erdiyarı'na karanlık çökmüştü; küçük vadilerde ve nehir yatağı boyunca başıboş bir buğu dolanıyordu. Çukurçay'daki ev sessizdi. Tombiş Toluk dikkatle kapıyı açarak dışarı bakındı. Gün boyunca içinde bir korku büyüyüp durmuştu, şimdi ne dinlenebiliyor, ne de yatabiliyordu: Durgun gece havasında kuluçkaya yatmış bir tehdit vardı. Tombiş Toluk kasvetli karanlığa bakarken, ağaçların altında kara bir gölge hareket etti; bahçe kapısı kendi kendine açılıp hiç ses çıkarmadan tekrar kapanmıştı sanki. Dehşet her yanını kapladı. Geriye çekildi, bir an holde titreyerek durdu. Sonra kapıyı kapatıp kilitledi.

Gece koyulaştı. Patikadan sessizce yürütülen atların hafif çıtırtıları duyuldu. Atlar bahçe kapısının dışında durdu, gecenin toprak üzerinde sürünen gölgeleri gibi üç kara şekil içeri süzüldü. Biri kapıya gitti, diğerleri kapının iki yanındaki köşelere; gece yavaş yavaş ilerlerken, taşların gölgeleri kadar hareketsiz, öylece dikildiler. Ev de, sessiz ağaçlar da, nefeslerini tutmuş bekliyor gibiydi.

Yapraklarda belli belirsiz bir kıpırdanma oldu, uzakta bir horoz öttü. Şafaktan önceki soğuk saat geçiyordu. Kapının yanındaki şekil hareket etti. Aysız ve yıldızsız karanlıkta, ürpertici bir ışık kınından yavaşça çekilmiş gibi bir bıçak parladı. Yumuşak fakat ağır bir darbe duyuldu ve kapı titredi.

"Mordor adına, aç!" dedi ince ve tehditkâr bir ses.

İkinci darbede tahtalar patladı, kilit kırıldı, kapı dağılarak açıldı. Kara şekiller usulca içeri süzüldü.

Tam o anda, geceyi dağ tepesinde bir yangın gibi yırtan bir boru sesi duyuldu yakındaki ağaçların arasından.

KALKIN! FELAKET! YANGIN! DÜŞMANLAR! KALKIN!

Tombiş Toluk boş durmamıştı. Kara şekillerin bahçeden süzüldüklerini gördüğü andan itibaren, koşup kurtulmazsa canından olacağını biliyordu. O da koştu; arka kapıdan çıktı, bahçeyi geçerek tarlalara vurdu. En aşağı bir mil ötedeki en yakın eve varınca, kapının eşiğine yığılıp kaldı. "Hayır, hayır, hayır," diye ağlıyordu. "Hayır, ben değilim! Bende değil!" Neler gevelediğini anlamak hobbitlerin epey bir zamanını aldı. Sonunda Erdiyarı'na düşmanların girdiğini, Yaşlı Orman'dan garip bir taarruza uğradıklarını çözebildiler. Ve bu andan sonra vakit kaybetmediler.

FELAKET! YANGIN! DÜŞMANLAR!

Brandybucklar Brendibadesi'nin donduğu Felaket Kışı'nda beyaz kurtlar bölgeye indiğinden beri, yani yüz yıldır sesi duyulmamış olan Erdiyarı Seferberlik Borusu'nu öttürüyorlardı.

KALKIN! KALKIN!

Uzaktan, cevap boruları duyuldu. Tehlike haberi yayılıyordu. Kara şekiller evden fırladılar. Biri, koşarken bir hobbit pelerinini merdivenlere alıverdi. Patikadan nal sesleri yükseldi, atlar dörtnala karanlığı döverek uzaklaştı. Çukurçay'ın dört bir yanında borular ötüyor, bağırışmalar ve koşuşturmalar duyuluyordu. Fakat Kara Süvariler bir kasırga gibi Kuzey Kapı'ya sürdüler atlarını. Varsın küçük ahali borularını öttürsün! Sauron onlarla sonra ilgilenirdi. Bu arada onların başka bir görevi vardı: Artık evin boş, Yüzük'ün de gitmiş olduğunu biliyorlardı. Kapıdan bekçileri yararak geçip Shire'dan ayrıldılar.

Gecenin erken bir vaktinde, Frodo sanki bir sesten veya bir şeyin varlığından rahatsız olmuş gibi derin uykusundan uyandı aniden. Yolgezer sandalyesinde dikkat kesilmiş oturmaktaydı: Gözleri, yeni odun atılmış ve alev alev yanmakta olan ateşin ışığında parlıyordu; fakat ne bir tepki verdi ne de kıpırdadı.

Frodo kısa bir süre sonra tekrar uykuya daldı; fakat rüyaları rüzgarın ve dörtnala giden atların gürültüsüyle sıkıntılıydı gene. Rüzgar evi sarıp sallıyordu adeta; uzaklarda

deliler gibi öttürülen bir boru duyuyordu. Gözlerini açınca, hanın avlusunda bir horozun vargücüyle öttüğünü işitti. Yolgezer perdeleri çekmiş, kepenkleri şakırdatarak açmıştı. Günün ilk gri ışığı odayı aydınlatmaktaydı; açık duran pencereden de soğuk hava doluyordu.

Yolgezer hepsini uyandırır uyandırmaz önlerine düşüp yatak odalarına götürdü onları. Odaların halini görünce, Yolgezer'in öğüdüne uymuş olduklarına sevindiler: Pencerelerin kanatlan zorlanarak açılmış sallanıp duruyor, perdeler uçuşuyordu; yataklar savrulmuş, yastıklar deşilmiş ve yere fırlatılmıştı; kahverengi keçe paramparçaydı.

Yolgezer hemen gidip hancıyı getirdi. Zavallı Bay Kaymakpürüzü uykulu ve korkmuş görünüyordu. Bütün gece neredeyse gözünü bile kırpmamıştı (öyle diyordu), ama hiç ses mes duymamıştı.

"Hayatım boyunca böyle bir şey olmadıydı," diye bağırdı ellerini dehşetle kaldırarak. "Konuklar yataklarında uyuyamadı, güzelim yastıklar mahvoldu! Daha başımıza neler gelecek?"

"Zaman kötü," dedi Yolgezer. "Fakat şimdilik, bizi başından attın mı, seni rahat bırakabilirler. Biz hemen ayrılacağız. Kahvaltıyı boşver: Ayaküstü bir yudum içecek ve bir lokma yiyecekle yetinmek zorundayız. Birkaç dakika içinde toparlanmış oluruz."

Bay Kaymakpürüzü midillilerinin hazır edilmesini söylemek ve onlara "bir lokma" bir şeyler getirmek için aceleyle çıktı. Fakat çok kısa bir süre sonra kederler içinde geri döndü. Midilliler yok olmuştu! Gece ahırın bütün kapılan açılmış ve midilliler gitmişti: Sadece Merry' nin midillileri değil, orada bulunan bütün diğer atlar ve hayvanlar da.

Frodo bu haberle yıkıldı. Peşlerinde atlı düşmanlarla Ayrıkvadi'ye yayan olarak varabilmeyi nasıl umut edebilirlerdi? İyi bari yola çıkmışken aya da gitselerdi. Yolgezer bir süre, sanki güçlerini ve cesaretlerini tartıyormuş gibi hobbitleri süzerek sessiz sedasız oturdu.

"Midilliler atlılardan kaçarken işimize yaramazdı," dedi en sonunda düşünceli düşünceli, sanki Frodo'nun aklından geçenleri tahmin ediyormuş gibi. "Benim izlemeyi düşündüğüm yollarda, yayan olarak da az çok aynı hızı tutturabilsek gerektir. Ben her halükârda yürüyecektim. Beni düşündüren, yiyeceklerle eşyalar. Ayrıkvadi'ye varıncaya kadar, yanımızda götürdüklerimiz dışında yiyecek bir şey bulmamız pek mümkün değil; yedek olarak da yanımıza epey yiyecek almamız gerekir; çünkü gecikebiliriz, düz yoldan ayrılıp dolaşarak gitmek zorunda kalabiliriz. Sırtlarınızda ne kadar yük taşımaya hazırsınız?"

"Taşımamız gerektiği kadar," dedi Pippin şevki kırılarak, ama bir yandan da göründüğünden (ya da hissettiğinden) daha kuvvetliymiş gibi görünmeye çalışarak.

"Ben iki kişilik taşıyabilirim," dedi Sam meydan okurcasına.

"Bir şey yapılamaz mı Bay Kaymakpürüzü?" diye sordu Frodo. "Köyden birkaç tane, ya da hiç olmazsa eşyalar için bir tanecik midilli bulamaz mıyız? Onları kiralayamayız sanırım, ama belki satın alabiliriz,' diye de, buna parasının yetip yetmeyeceğini düşünerek ekledi kararsızca.

"Zannetmem," dedi hancı üzgün üzgün. "Bree'deki epi topu iki üç binek midillinin tümü benim ahırımda dururdu, hepsi gitti. Yük atı, koşumluk midilli falan deseniz Bree'de zaten pek az var, onlar da satılık değildir. Fakat elimden geleni yapacağım. Bir an önce Bob'u deliğinden çıkartayım da, etrafa bir yollayayım."

"Evet," dedi Yolgezer gönülsüzce, "iyi olur. Korkarım en az bir midilli edinmeye çalışmalıyız. Ama böylece erkenden yola koyulup sessizce gözden kaybolma ümitlerimiz suya düşüyor! Ayrıldığımızı ilan etmek için borazan öttürmüş kadar olduk. Bu da onların planlarının bir parçasıydı kuşkusuz."

"Azıcık da olsa bir tesellimiz var," dedi Merry "ve umarım çok da azıcık değildir: Beklerken kahvaltı edebiliriz hem de oturarak. Hadi Nob'u bul alım!"

Sonuçta, üç saatten fazla bir gecikme yaşandı. Bob, etrafta ne hatırla ne parayla, satılık at da midilli de bulamadığı haberiyle geri geldi; bir tane hariç: Bili Eyrelti'nin, belki satabileceği bir midillisi vardı. "Açlıktan yarı yarıya ölmüş, zavallı bir mahlûk," diyordu Bob; "fakat benim tanıdığım Bili Eyrelti, hazır eliniz mecburken hayvanı değerinin üç katından bir kuruş eksiğine satarsa ne olayım."

"Bili Eyrelti mi?" dedi Frodo. "Bu işte bir iş yok mu? Hayvan sırtında bütün yükümüzle ona kaçmaz mı, ya da izimizi bulmalarına yardımcı falan olmaz mı?"

"Kim bilir," dedi Yolgezer. "Fakat bir kere canını kurtardıktan sonra ona geri dönecek bir hayvanı hayal bile edemiyorum. Bana kalırsa, bu âlicenap Efendi Eyrelti'nin sonradan aklına gelmiş bir fikirden ibaret: Bu durumdan elde edeceği kazancı arttırmanın bir yolu sadece. Esas tehlike, zavallı hayvanın gerçekten ölümün eşiğinde olabileceği. Fakat başka bir seçeneğimiz yok gibi görünüyor. Hayvan için ne istiyor?"

Bili Eyrelti'nin fiyatı on iki gümüş peni idi; bu gerçekten de bu civarlarda, midillinin değerinin en az üç katı demekti. Hayvan, safi kemik, sıska, ahi gitmiş vahi kalmış bir şey çıktı; ama henüz ölecek gibi durmuyordu. Bay Kaymakpürüzü hayvanın parasını kendisi ödedi ve kaybolan hayvanlar için Merry'ye ayrıca bir on sekiz peni daha teklif etti. Dürüst bir adamdı ve Bree'ye göre hali vakti yerindeydi; fakat otuz gümüş peni bütçesini bir hayli sarsmıştı doğrusu ve Bili Eyrelti tarafından dolandırılmış olmak buna katlanmayı daha da zorlaştırıyordu.

Aslında, sonuçta kârlı çıktı bu meseleden. Bir vakit sonra, sadece bir atın gerçekten çalınmış olduğu çıktı ortaya. Diğerleri dışarı sürülmüşler ya da korkularından kaçmışlardı ve Bree Eli'nin sağında solunda birer birer yakalandılar. Merry'nin midillileri hepten kaçmış ve zamanla (yeterince sağduyuları olduğu için) Yaylalara Hantal Tombiş'i bulmaya gitmişlerdi. Böylece bir süre Tom Bombadil'in bakımında kalıp rahat ettiler. Fakat Bree'de olanlar Tom'un kulağına gelince, Tom bunları Bay Kaymakpürüzü'ne yolladı; o da böylelikle gayet ehven bir fiyata iyi durumda beş hayvan kazanmış oldu. Hayvanlar Bree'de daha çok çalışmak zorundaydı, ama Bob onlara iyi bakıyordu; yani sonuçta şanslıydılar: Karanlık ve tehlikeli bir yolculuktan kurtulmuşlardı. Fakat Ayrıkvadi'yi hiç görememiş oldular.

Gelgelelim, şimdilik Bay Kaymakpürüzü bildiği kadarıyla parasını iyiden iyiye ya da kötüden kötüye kaptırmış durumdaydı. Ve dertleri bununla da bitmiyordu. Çünkü kalan müşteriler de kalkıp handaki saldırıyı duyunca büyük bir karışıklık olmuştu. Güneyli seyyahlar birkaç at kaybetmişler ve hancıyı gürültüyle suçlamaya koyulmuşlardı; derken gece içlerinden birinin de ortadan yok olduğu anlaşıldı, üstelik bu Bili Eyrelti'nin şaşı arkadaşından başkası değildi. Bütün kuşkular birden onun üzerinde yoğunlaştı.

"Madem bir at hırsızını tutup da evime getirdiniz," dedi Kaymakpürüzü sinirlenerek, "gelip bana bağıracağınıza, bütün zararları kendiniz ödemeniz gerekirdi. Gidin de yakışıklı arkadaşınızın nerede olduğunu Eyrelti'ye sorun!" Fakat adamın kimsenin arkadaşı olmadığı çıktı ortaya; kimse de onun aralarına ne zaman katıldığını hatırlayamıyordu.

Kahvaltıdan sonra hobbitler denklerini yeniden yapıp çıkmayı tasarladıkları daha uzun yolculuk için başka ihtiyaçlarını da toparladılar. Nihayet yola koyulduklarında saat ona geliyordu. Bu arada da bütün Bree heyecandan arı kovanına dönmüştü. Frodo'nun ortadan yok olma numarası; kara atlıların görülmesi; ahırların soyulması ve tabii ki Kolcu Yolgezer'in gizemli hobbitlere katıldığı haberi, nice olaysız yıla yetecek bir hikâye oluşturmaktaydı. Bree ve Staddle sakinlerinin çoğunluğu, hatta Koyak ve Baştokay'dan da epey bir kişi, yolcuların yola çıkışlarını görmek için yola doluşmuştu. Handaki diğer müşteriler de ya kapılara çıkmış, ya da pencerelerden sarkıyorlardı.

Yolgezer fikrini değiştirerek, Bree'den çıkarken anayoldan gitmeye karar verdi. Yola çıkar çıkmaz kırlara vurmaya kalkışmak, işi daha da zorlaştıracaktı: Ahalinin yarısı, neler karıştırdıklarını anlamak ve tarlalarına dalmalarını önlemek için peşlerine takılırdı.

Nob ve Bob'la vedalaştılar ve teşekkürlerini birçok kez dile getirerek Bay Kaymakpürüzü'nden müsaade istediler. "Bu sıkıntılar geçince, yine karşılaşacağımızı umuyorum," dedi Frodo. "Hanınızda sakin sakin bir süre kalabilmeyi gerçekten çok isterim."

Kalabalığın gözleri önünde, kaygılı ve çökkün bir halde yayan olarak yola koyuldular. Ne bakan yüzlerin, ne de haykırılan sözlerin hepsi dostçaydı. Fakat anlaşılan, Yolgezer Bree Eli'lilerin çoğunu bir hayli etkilemişti; o birine gözlerini dikti ı. , karşısındaki çenesini kapatıp geri çekiliyordu. Yolgezer'le Frodo önde yürümekteydiler; sonra Merry ve Pippin geliyordu; en sonda da midilliyi çekmekte olan Sam vardı. Midilliye içlerinin elverdiği kadar eşya yüklemişlerdi; ama hayvan daha şimdiden, sanki kaderindeki bu değişikliği onaylarmışçasına, daha az meyus görünüyordu. Sam düşünceli düşünceli

elindeki elmayı yemekteydi. Ceplerinden biri elma doluydu: Nob ve Bob'dan bir veda hediyesi. "Yürüyüş için elma, molalar için pipo," dedi kendi kendine. "Ama, anlaşılan çok geçmeden ikisini de çok arayacağım."

Hobbitler, yol boyunca kapı aralıklarından onları dikizleyen veya duvarların ve çitlerin üzerinden beliriveren meraklı yüzleri görmemezlikten geliyorlardı. Fakat köyün öbür kapısına yaklaştıklarında, Frodo sık bir çitin arkasında karanlık, bakımsız bir ev gördü: Köyün son evi. Pencerelerin birinde çekik gözlü, sinsi bakışlı, rengi bozuk bir surat takıldı gözüne; fakat suratın görünmesiyle kaybolması bir oldu.

"Demek ki o Güneyli burada saklanıyormuş!" diye düşündü. "Tıpkı da gulyabaniye benziyor."

Çitin üzerinden başka bir adam açık açık onları seyretmekteydi. Kalın karakaşları, tepeden bakan kara gözleri vardı; koca ağzı alaycı bir sırıtmayla kıvrılmıştı. Kısa, siyah bir pipo içiyordu. Onlar yaklaşınca, pipoyu ağzından çıkartarak tükürdü.

"Günaydın, Uzunbacak!" dedi. "Erkencisin, ha? Sonunda kendine arkadaş da bulmuşsun?" Yolgezer cevap vermeden başını sallamakla yetindi.

"Günaydın minik dostlarım!" dedi diğerlerine. "Yanınıza kimi kattığınızdan haberiniz var mı bari? Ona Boşgezeninboşkalfası Yolgezer derler! Daha kötü isimler de derler ya, o ayrı. Bu gece dikkatli olun! Ha, sen de Sammie, sakın benim zavallı ihtiyar midillime kötü davranayım deme! Hah!" Tekrar tükürdü.

Sam hemen döndü. "Ve sen Eyrelti," dedi, "o çirkin suratını saklasan iyi olur, yoksa canın yanacak." Ve elma ani bir savuruşla şimşek gibi elinden fırlayıp, Bill'i tam burnunun ortasından vurdu. Bili çok geç eğilmişti, çitin arkasından küfürler duyuldu. Sam, "Güzelim elma yabana gitti," diye içini çekip yoluna devam etti.

Sonunda köyü gerilerinde bıraktılar. Çocuklardan ve meraklılardan oluşan refakatçi grubu yorulup Güney Kapı'dan geri döndü. Hobbitler ve Yolgezer kapıdan geçerek birkaç mil kadar Yol'dan devam ettiler. Yol önce sola saptı, sonra Bree Tepesi'nin eteğini dolanarak doğuya doğru uzanan çizgisine geri döndü ve hızla aşağıya, ormanlık araziye doğru inmeye koyuldu. Sollarında, tepenin daha az dik olan kuzey doğu yamaçlarındaki Staddle'ın evlerini ve hobbit oyuklarının bir kısmını görebiliyorlardı; Yol'un kuzeyinde, epey uzaklardaki derin bir çukur bölgeden, Koyak'ın yerini belli eden duman kıvrımları yükseliyordu; Baştokay ise daha ilerideki ağaçların gerisine saklanmıştı.

Yol biraz daha inip Bree Tepesi'ni yüksek ve boz arkalarında dikilir bıraktıktan sonra, kuzeye doğru uzanan dar bir patikaya vardılar, "işte burada açık yolu bırakıp gizlenmeye başlayacağız," dedi Yolgezer.

"'Kestirme bir yol değildir umarım," dedi Pippin. "Ormandan geçerken tuttuğumuz kestirme yol neredeyse bir felaketle sonuçlanıyordu."

"Ha, ama o zaman ben yanınızda değildim," diye güldü Yolgezer. "Benim seçtiğim yollar, ister kestirme olsun ister uzun, yanlış yere çıkmaz." Yolun yukarısına ve aşağısına bir göz attı. Görünürde kimse yoktu; önlerine düşüp hızla ormanlık vadiye doğru inmeye koyuldu.

Buralara yabancı olan hobbitlerin anlayabildiği kadarıyla, Yolgezer'in planı önce Baştokay'a doğru gidip köyü sağlarına alarak doğusundan dolaşmak, sonra da yaban topraklardan mümkün olduğu kadar dümdüz Fırtınabaşı Tepesi'ne doğru ilerlemekti. Bu şekilde, eğer her şey yolunda giderse, ilerde Titrersineksu Bataklıkları'nın çevresinden dolanmak için güneye doğru büyük bir kavis çizen Yol'dan epey bir mesafe kazanmış olacaklardı. Fakat tabii ki bu durumda kendileri bataklıklardan geçmek zorunda kalacaklardı ve Yolgezer'in tarifine göre hiç de hoş yerler değildi bataklıklar.

Fakat bu arada, yürüyor olmak hiç de kötü sayılmazdı. Gerçekten de, bir gece önceki olayların rahatsızlığı olmasa, bu ana kadarki yolculuklarının en keyifli kısmı bu olurdu. Güneş parlıyordu; hava açıktı ama çok sıcak değildi. Vadideki ağaçlar hala yapraklı ve rengarenkti; huzurlu ve tekin görünüyordu. Yolgezer şaşmaz adımlarla onları kendi başlarına olsa çoktan kaybolmuş olacakları bir sürü kavşaktan geçirmekteydi. Oraya buraya dönerek, bir gittiği yoldan bir kez daha geçerek, dolambaçlı bir yol takip ediyordu ki izleyen varsa atlatabilsinler.

"Bili Eyrelti Yol'dan nereden ayrıldığımıza bakmıştır mutlaka," dedi; "gerçi kendisinin

bizi takip edeceğini hiç zannetmiyorum. Buraları o da iyi tanır, ama ormanda benimle başa çıkamayacağını biliyor. Benim korktuğum, onun diğerlerine ne söyleceği. Pek uzakta olduklarını zannetmiyorum. Eğer Baştokay'a gittiğimizi zannederlerse, ne ala."

Artık Yolgezer'in maharetinden mi, başka sebepten mi bilinmez, bütün o gün boyunca başka herhangi bir canlının ne sesini duydular, ne izine rastladılar: iki ayaklılar arasından kuşlar, dört ayaklılar arasından da bir tilki ile bir iki sincap dışında. Ertesi gün dümdüz doğuya doğru ilerlemeye başladılar; her yer hala sessiz ve sakindi. Bree'den ayrıldıklarının üçüncü gününde Tokay Ormanı'ndan çıktılar. Yol'dan ayrıldıklarından beri arazi muntazam bir biçimde alçalmıştı; şimdi, yürüyüşü çok daha zorlaştıran geniş bir düzlüğe girmekteydiler. Bree Eli sınırlarının çok dışındaydılar artık; yolu izi olmayan yabanlıktaydılar ve Titrersineksu Bataklığı'na yaklaşıyorlardı.

Toprak artık nemlenmişti; yer yer balçık kısımlara, orada burada su birikintilerine ve saklanmış minik kuşların şakımalarıyla dolu geniş kamış ve sazlıklara rast geliyorlardı. Hem ayaklarını ıslatmamak, hem de gittikleri yönden sapmamak için yollarını çok dikkatli seçmeleri gerekiyordu, ilk başta oldukça iyi ilerlediler, fakat gittikçe bataklıktan geçişleri hem yavaşladı, hem de daha tehlikeli bir hal aldı. Bataklık tutarsız ve haindi, habire kayıp duran bataklar arasında Kolcular bile sürekli bir patika belleyemezdi. Sinekler eziyet vermeye başlamışlardı ve hava, kollarından paçalarından içeri tırmanan, saçlarına dolanan mini minnacık titrersinek bulutlarıyla doluydu.

"Beni canlı canlı yiyorlar," diye bağırdı Pippin. "Titrersineksuymuş! Burada sudan çok titrersinek var!"

"Hobbit bulamadıklarında neyle beslenir bunlar?" diye sordu Sam, boynunu kaşıyarak.

Bu ıssız ve nahoş topraklarda perişan bir gün geçirdiler. Konaklama yerleri nemli, soğuk ve rahatsızdı; her yanlarını ısıran böcekler onları uyutmuyordu. Ayrıca kamış ve ot öbeklerinde, seslerinden cırcırböceğinin melun akrabaları olduğu anlaşılan iğrenç yaratıklar barınmaktaydı. Bunlardan binlerce vardı, bütün bir gece ta ki hobbitler neredeyse çileden çıkıncaya kadar hiç durmamacasına niikbriik niikbriik diye dört bir yanlarında viyaklayıp durmuşlardı.

Ertesi gün, yani dördüncü gün, pek az daha iyiydi; gece ise hemen hemen bir o kadar rahatsız. Nikbrikleri (Sam onlara böyle diyordu) geride bırakmışlardı, ama titrersinekler hâlâ peşlerindeydi.

Frodo yorgun argın ama gözlerini kapayamadan uzanırken, uzaklarda bir yerde, gökyüzünün doğu tarafında bir ışık görür gibi oldu: Şimşek gibi defalarca çakıp çakıp soluyordu ışık. Şafak söküyor olamazdı, çünkü şafak vaktine daha birkaç saat vardı.

"O ışık ne?" dedi Frodo, doğrulup ayağa kalkmış gecenin içinde uzaklara bakman Yolgezer'e.

"Bilmiyorum," diye cevap verdi Yolgezer. "Bu kadar uzaktan seçmek mümkün değil. Dağların tepesinden fışkıran şimşekler sanki."

Frodo geri yattı, fakat beyaz şimşekleri ve şimşeklerin önünde Yolgezer'in sessiz ve tetikte duran uzun kara siluetini hâlâ görebildiği epey bir süre daha geçti. Sonunda huzursuz bir uykuya daldı.

Beşinci gün az bir yürüyüşten sonra bataklıkların oraya buraya dağılmış son su birikintilerini ve kamış yataklarını arkalarında bıraktılar. Önlerindeki arazi yeniden muntazam bir şekilde yükselmeye başlamıştı. Uzakta, doğu tarafında, bir dağ çizgisini görebiliyorlardı artık. En yüksek dağ, çizginin sağında diğerlerinden biraz ayrı duruyordu. Zirvesi hafif yassı lmış külah biçiminde bir tepesi vardı.

"Orası Fırtınabaşı," dedi Yolgezer. "Artık epey sağımızda kalan Eski Yol bu dağın güneyinden, eteklerinin az berisinden geçer. Eğer dosdoğru ilerlersek yarın öğlen vakti oraya varabiliriz. Sanırım öyle yapmak en iyisi."

"Ne demek istiyorsun?" diye sordu Frodo. "Şunu söylemek istiyorum: Oraya vardığımızda ne bulacağımız belli değil. Orası Yol'a çok yakın."

"Ama orada Gandalf ı bulmayı ümit etmiyor muyduk?" "Evet; ama bu zayıf bir ümit. Bu taraflara gelse bile Bree'den geçmeyebilir, o zaman da ne yaptığımızı bilemez. Ve zaten, eğer şans eseri hemen hemen aynı anda oraya varmazsak, birbirimizi bulmamız mümkün değil; orada beklemek ne onun için, ne de bizim için pek güvenli olmaz.

Süvariler bizi yabanlıkta bulamazlarsa, onlar da Fırtınatepesi'ne yollanacaktır. Oradan her yer iyice görülür çünkü. Hatta biz burada dururken bizi dağın tepesinden görebilecek bir sürü kuş ve hayvan vardır buralarda. Bütün kuşlara güven olmaz ve onlardan daha kötü yürekli daha ne casuslar var."

Hobbitler endişeyle uzaktaki dağlara baktılar. Sam, parlak ve düşmanca gözlerle üzerlerinde süzülen atmacalar veya kartallar görürüm korkusuyla, soluk gökyüzüne çevirdi başını. "Sayende huzurum kaçtı, kimsesiz gibi oldum Yolgezer!" dedi.

"Ne yapmamızı salık veriyorsun?" diye sordu Frodo. "Sanırım," diye cevapladı Yolgezer yavaş yavaş, sanki o da pek emin değilmiş gibi, "sanırım en iyisi Fırtınabaşı'nı değil de dağ çizgisini hedef alıp, buradan mümkün olduğunca dümdüz doğuya gitmek. Sonra dağların eteğinde bildiğim bir patika var, oraya sapabiliriz; bu patika daha korunaklı bir şekilde bizi kuzeyden Fırtınatepesi'ne çıkartır. O zaman ne göreceksek görürüz."

O gün, erken çöken soğuk akşama kadar bütün bir gün boyunca ağır ağır ve zorla yürüdüler. Arazi daha kuru ve daha çıplak bir hal almıştı; fakat bataklıkla birlikte sis ve buhardan da kurtulmuşlardı. Yuvarlak kırmızı güneş yavaş yavaş batıdaki gölgeler içine batıncaya kadar birkaç kederli kuş cikcikleyip feryat figan edip durdu; sonra boş bir sessizlik çöktü. Hobbitler, ta uzaktaki Çıkın Çıkmazı'nın şen şakrak pencerelerinden içeri bakan gün batımının yumuşak ışıklarını geçirdiler akıllarından.

Günün sonunda kendini durgun bataklıklara salmak için dağlardan dolanıp gelen bir dereye vardılar ve ışığın yettiği sürece kıyısından yukarı doğru çıktılar. Sonunda durup derenin kıyısındaki bodur akçaağaçların altında kamplarını kurduklarında, gece olmuştu bile. Artık karşılarında, karanlık gökyüzünün önünde dağların kasvetli ve ağaçsız sırtları yükseliyordu. O akşam nöbetleşe yattılar ve galiba Yolgezer de hiç uyumadı. Ay büyüyordu; gecenin erken vakitlerinde toprağın üzerine soğuk boz bir ışık düşmüştü.

Ertesi gün güneş doğduktan az sonra yeniden yola koyuldular. Havada don vardı; gökyüzü soluk ve berrak maviydi. Hobbitler gece adeta deliksiz bir uyku çekmiş gibi canlanmış hissediyorlardı kendilerini. Daha şimdiden yetersiz yiyecekle her halükarda, Shire'da olsa ayakta kalmalarına bile zor yeter diye düşünecekleri kadar yemekten daha azıyla uzun süre yürümeye alışmışlardı. Pippin, Frodo'nun eskisinden iki kat daha iri göründüğünü iddia ediyordu.

"Çok ilginç," dedi Frodo, kemerini sıkarak, "çünkü aslında basbayağı hacim kaybetmiş durumdayım. Umarım bu zayıflama süreci hep böyle devam etmez, yoksa bir hayalete dönüşeceğim."

"Böyle şeylerden söz etmeyin!" dedi Yolgezer hemen, onları hayretler içinde bırakan bir ciddiyetle.

Dağlar gitgide yaklaştı. Yer yer neredeyse bin ayağa kadar yükselen, yer yer de arkalarında kalan doğu topraklarına açılan geçitlere veya derin yarlara inen dalgalı bir sırt oluşturmaktaydılar. Hobbitler bu sırtın tepesi boyunca, üzeri yeşilliklerle kaplanmış duvar veya set kalıntılarına benzeyen şeyler görebiliyorlardı; yarlarda da eski taş eserlerin yıkıntıları hala ayakta duruyordu. O gece batıya bakan yamaçların eteğine varıp orada konakladılar. Bu 5 Ekim gecesiydi ve Bree'den çıkalı altı gün olmuştu.

Sabah, Tokay Ormanı'ndan ayrıldıklarından beri ilk kez gözle görülür bir patika buldular. Sağa dönüp bu patikadan güneye doğru ilerlemeye başladılar. Yol, hem yukarıdaki tepelerden, hem de batıdaki düzlükten bakıldığında mümkün olduğunca gözden uzak kalsın diye özenle seçilmiş gibi görünen kurnazca bir çizgi izlemekteydi. Küçük vadilere dalıyor, dik yamaçların hemen dibinden gidiyordu; daha düz ve açık arazilerden geçerken de, iki yanına çit gibi dizilmiş iri kayalar ve yontulmuş taşlar yolcuları gözlerden gizliyordu.

"Bu yolu kim, ne için açmış acaba?" dedi Merry, olağandışı irilikte taşların sık aralıklarla yerleştirilmiş olduğu bu bölümlerin birinden geçerlerken. "Buradan pek hoşlandığım söylenemez: Buranın... Ne bileyim, biraz Höyüklü Kişimtrak bir hali var. Fırtınabaşı'nda höyük var mıdır?"

"Yok. Ne Fırtınabaşı'nda, ne de diğer dağlarda höyük bulunmaz," diye cevap verdi Yolgezer. "Batı insanları son yıllarında bu dağlan Angmar'dan gelen belaya karşı bir süre savundular gerçi, ama buralarda oturmazlardı. Bu patika, surlar üzerindeki hisarlar için yapılmış. Fakat ondan çok önce, Kuzey Krallığı'nın ilk günlerinde Fırtınatepesi'nde Amon

Sül adını verdikleri muazzam bir gözcü kulesi inşa etmişlerdi. Çoktan yakılıp yıkılmış, geride yalnız tepenin başında kaba bir taç gibi duran yıkık dökük bir taş çember kalmış. Oysa vaktiyle başı göklerde, güzel bir kuleymiş. Elendil'in Son ittifak günlerinde Gilgalad'ın Batı'dan gelişini oradan gözlediği anlatılır."

Hobbitler Yolgezer'e bakakaldılar. Belli ki yabanlığı bildiği kadar eski irfanlardan da haberdardı. "Gilgalad kim?" diye sordu Merry; fakat düşüncelere dalmış görünen Yolgezer'den cevap gelmedi. Aniden alçak bir ses şöyle mırıldanmaya başladı:

Gil-galad bir Elf Kralı 'ydı.
Ozanlar hüzünle söyler olanları:
son kraldı o, Dağ ve Deniz arasında,
hükmederdi adil ve özgür bir krallığa.

Uzundu kılıcı, mızrağı sivri,
uzaklardan seçilirdi parlayan miğferi;
sayısız yıldız, göklerin tarlasında
görünürdü gümüş kalkanının aynasında.

Ama ayrıldı gitti uzun zaman önce,
kimse bilmez şimdi nerede;
çünkü düştü yıldızı karanlıklara
gölgelerin hükmettiği Mordor'a.

Diğerleri hayretle dönüp baktılar, çünkü ses Sam'in sesiydi. "Durma!" dedi Merry.

"Bütün bildiğim bu," diye kekeledi Sam kızararak. "Bunları Bay Bilbo'dan öğrendiydim, delikanlılığımda. Elfleri ne çok merak ettiğimi bildiğinden, bana hep böyle hikayeler anlatırdı. Bana yazmayı öğreten de odur. Çok alimdi sevgili Bay Bilbo'cuğum. Şiir de yazardı. Bu deyiverdiğim şiiri o yazdıydı."

"O yazmadı," dedi Yolgezer. "Bu, kadim bir lisanda yazılmış olan Gilgalad'ın Düşüşü ağıtından bir bölümdü. Bilbo tercüme etmiş olmalı. Bunu bilmiyordum."

"Gerisi de vardı," dedi Sam, "hep Mordor'la ilgili. Ben o kısmı öğrenmedim, tüylerimi diken diken ediyordu. Bir gün yolumun o taraflara düşeceğini hiç düşünmezdim!"

"Mordor'a gitmek mi!" diye bağırdı Pippin. "O kadar da değildir umarım!"

"O ismi o kadar yüksek sesle söylemeyin!" dedi Yolgezer.

Patikanın güney ucuna yaklaştıklarında günün ortasını etmişlerdi bile; ekim güneşinin solgun berrak ışığında, dağın kuzey yamacına köprü gibi tırmanan grimtrak yeşil bir set vardı önlerinde. Henüz gün iyice aydınlıkken bir an önce yukarıya çıkmaya karar verdiler. Artık kendilerini gizlemeleri mümkün değildi, bir düşman veya casusun onları görmeyeceğini ümit etmekten başka çareleri yoktu. Dağda kıpırdayan bir şey görünmüyordu. Eğer Gandalf etrafta bir yerlerdeyse bile, izi belli değildi.

Fırtınabaşı'nın batı yanında, dibinde etrafı otlarla kaplı çanak şeklinde kuytu bir yeri olan korunaklı bir çukur buldular. Sam ile Pippin'i, midilli ve eşyalarla burada bıraktılar. Diğer üçü yola devam etti. Yarım saat süren zahmetli bir tırmanıştan sonra Yolgezer dağın başına vardı; Frodo ile Merry de yorgun argın ve nefes nefese onu izlediler. Son yamaç pek dik ve kayalık gelmişti.

Yolgezer'in söylemiş olduğu gibi, tepede kısmen dağılmış kısmen de yılların otlarıyla örtülmüş eski taşlardan örülme geniş bir çember buldular. Fakat çemberin ortasında kırık taşlardan bir kurgan vardı. Taşlar sanki ateşten kararmış gibi duruyordu. Etrafındaki çimenler köklerine kadar yanmış, halkanın içindeki bütün otlar da sanki dağın tepesini alevler yalamış gibi kavrulup buruşmuşlardı; ama herhangi bir canlıdan iz yoktu.

Yıkık çemberin kenarına çıkınca, aşağıdaki arazinin dört bir yanını uzaklara kadar

görebiliyorlardı; ilerde güneydeki ağaç kümeleri ve bunların gerisinde yer yer göze çarpan bir su ışıltısı dışında, arazi büyük ölçüde boş ve düzlüktü. Tepenin bu güney tarafında, altlarında, Eski Yol batıdan gelerek doğuda karanlık bir sırtın ardında kayboluncaya kadar bir aşağı bir yukarı kıvrılarak kurdela gibi akıp gidiyordu. Üzerinde hareket yoktu. Yolun çizgisini gözleriyle doğuya doğru takip edince, Dağlan gördüler: Yakındaki tepecikler boz ve kasvetliydi; bunların gerisinde gri renkli, daha boylu şekiller yükseliyordu; daha da geride ise bulutlar arasından parıldayan yüksek beyaz zirveler vardı.

"İşte geldik!" dedi Merry. "Çok da neşesiz ve albenisiz bir yermiş! Ne su var, ne de bir korunak. Gandalf tan da eser yok. Ama bizi beklemedi diye onu suçlamıyorum tabii eğer buraya geldiyse."

"Kim bilir," dedi Yolgezer etrafına düşünceli düşünceli bakarak. "Bree'ye bizden bir iki gün sonra varmış olsa bile, buraya bizden önce gelebilirdi. Sıkıştığında çok hızlı at sürer." Aniden eğilip kurganın tepesindeki taşa baktı; bu taş diğerlerinden daha düz ve sanki yangından etkilenmemiş gibi daha bir beyazdı. Taşı eline alıp parmakları arasında çevirerek inceledi. "Bu taş yakın bir zamanda elden geçmiş," dedi. "Bu işaretler nedir sizce?"

Frodo, taşın düz olan alt yanında bazı çizikler gördü: I'MII" "Sanki bir çizgi, bir nokta, sonra da üç çizgi daha var gibi," dedi.

"Sol taraftaki, ince dallı bir G rünü olabilir," dedi Yolgezer. "Belki Gandalf tan bir işarettir, yine de emin olamayız. Çizikler ince ve belli ki yeni yapılmış. Fakat bu işaretlerin bizimle hiç alakasız tamamen başka bir anlamı olması da mümkün. Kolcular da rünlerle haberleşir, bazen buralara da uğrarlar."

"Gandalf yaptıysa bile, ne demek olabilir ki bunlar?" diye sordu Merry.

"Bence," diye cevap verdi Yolgezer, "bunlar G3 anlamına geliyor ve Gandalf m 3 Ekim'de burada olduğunu belirtiyor: Yani bundan üç gün önce. Aynı zamanda acelesi olduğunu ve bir tehlikeyle karşılaştığını da gösteriyor, öyle ki daha uzun ve anlaşılır bir şey yazmaya ya zamanı yokmuş, ya da bunu göze alamamış. Eğer durum böyleyse bizim de ihtiyatlı olmamız gerekecek."

"Ne anlama gelirse gelsin, bu işaretleri onun yaptığından emin olabilseydik keşke," dedi Frodo. "ister önde olsun ister arkada, onun da bu yol üzerinde olduğunu bilmek bayağı rahatlatacaktı beni."

"Olabilir," dedi Yolgezer. "Kendi adıma, onun burada bulunduğu ve bir tehlikeyle karşılaştığı fikrindeyim. Burayı ateşler kavurmuş; şimdi üç gece önce doğuda gökyüzünde gördüğümüz ışıklar geliyor aklıma. Sanırım bu dağ başında saldırıya uğradı, ama sonuç ne oldu onu bilemem. Artık burada değil ve bizim de kendi başımızın çaresine bakıp elimizden geldiğince Ayrıkvadi'ye ulaşabilmek için yola devam etmemiz lazım."

"Ayrıkvadi'ye ne kadar var?" diye sordu Merry yorgun gözlerle çevreye bakarak. Fırtınabaşı'ndan bakınca dünya çok yabani ve engin görünüyordu.

"Bree'den doğuya bir günlük mesafede Terkolmuş Han vardır," diye cevap verdi Yolgezer." Yol'un oradan sonraki bölümünün mil olarak ölçülüp ölçülmediğini bilmiyorum. Kimileri şu kadar der, kimileri bu kadar. Garip bir yoldur ve geçen zaman kısa da olsa, uzun da olsa, gidenler bir an önce oraya varmak için sabırsızlanır hep. Ama hava iyi olur, şansım da yaver giderse ben yayan olarak ne kadar zamanda varırdım, onu biliyorum: Buradan, Yolun Ayrıkvadi'den çıkan Gürültülüsu'yu aştığı Bruinen Geçidi'ne on iki gün. Önümüzde en azından iki haftalık bir seyahat var, çünkü Yol'u kullanabileceğimizi hiç zannetmiyorum."

"İki hafta!" dedi Frodo. "O süre içinde çok şey olabilir."

"Olabilir," dedi Yolgezer.

Bir süre tepenin güney kenarında sessizce durdular. O tenha yerde Frodo ilk kez olarak ne kadar evsiz barksız ve tehlike içinde olduğunu tam anlamıyla kavradı. Talihin onu sakin ve aziz Shire'dan ayırmış olması içini yakıyordu. Geriye, batıya evine doğru uzanan nefret verici Yol'a dikti gözlerini. Aniden, batıya doğru gelmekte olan iki kara noktanın yol üzerinde hareket ettiğini fark etti; bir daha baktı, başka üç kara noktanın

da ağır ağır ötekilere doğru ilerlemekte olduğunu gördü. Bir çığlık atarak Yolgezer'in koluna yapıştı.

"Bak," dedi aşağısını işaret ederek.

Yolgezer derhal Frodo'yu da yanına çekerek yıkıntı halindeki çemberin gerisine, yere yapıştı. Merry de kendini onların yanına attı.

"Ne onlar?" diye fısıldadı.

"Bilmiyorum, ama korkarım en kötü haber," diye cevap verdi Yolgezer.

Yavaş yavaş tekrar çemberin kenarına kadar sürünüp iki sivri taş arasından, uçurumun kenarından bakındılar. Işık artık parlak değildi, o açık sabah solmuş, Doğu'dan sokulan bulutlar devrilen güneşi ele geçirmişti. Hepsi kara lekeleri görebiliyorlardı, ama Frodo'yla Merry şekillerini tam olarak seçemiyordu; fakat içlerinden bir ses onlara orada ta aşağıda, dağın eteğinin gerisinde, Yol'da, Kara Süvariler'in toplanmakta olduğunu söylüyordu.

"Evet," dedi daha keskin gözleriyle şüpheye yer bırakmayacak kadar açık gören Yolgezer. "Düşman burada!"

Telaşla emekleyerek arkadaşlarını bulmak için dağın kuzey tarafından aşağıya süzüldüler.

Sam ile Peregrin de boş durmamış, bulundukları kuytuyu ve etrafındaki bayırları gözden geçirmişlerdi. Yamacın pek de uzak olmayan bir yerinde berrak bir su pınarı, pınarın yakınlarında da olsa olsa bir iki günlük ayak izleri bulmuşlardı. Çukurun içinde de, yakın zamanda yakılmış bir ateşle acele bir konaklamanın kalıntıları görülebiliyordu. Bulundukları çukurun dağ tarafında birkaç devrilmiş kaya vardı. Bu kayaların arkasında Sam, özenle dizilmiş küçük bir odun stokuna rast geldi.

"Acaba bizim Gandalf mı gelmiş buraya?" dedi Pippin'e. "Bu odunları buraya kim koyduysa, geri dönmeye niyeti varmış gibi geliyor bana."

Bu buluşlar Yolgezer'in de çok ilgisini çekti. "Keşke biraz durup buradaki zemini kendim araştırsaydım," dedi ayak izlerini incelemek için pınara doğru seyirtirken.

"Tam korktuğum gibi," dedi geri döndüğünde. "Sam ile Pippin yumuşak toprağı çiğnemişler, izler karışıp bozulmuş. Yakınlarda Kolcular uğramış buraya. Odunları bırakan onlar. Fakat Kokularınkilerden başka, daha yeni izler de var. Daha bir iki gün önce, en az bir çift ağır çizme geçmiş bu çukurdan. En az bir çift. Artık emin olamam, ama sanırım çizmeliler birkaç kişi olmalı." Sustu ve kaygılı düşüncelere daldı.

Hobbitlerin hepsinin aklında pelerinli, çizmeli Süvariler'in hayali canlandı birden. Eğer atlılar bu kuytu yeri zaten bulmuşlarsa, Yolgezer'in onları en kısa zamanda başka bir yere götürmesi daha iyiydi. Düşmanların sadece birkaç mil ötede, Yol'da olduğu haberini de almış olan Sam, çukura büyük bir hoşnutsuzlukla bakıyordu.

"Bir an önce buradan ayrılsak daha iyi değil mi Bay Yolgezer?" diye sordu sabırsızca. "Vakit geç oluyor, bu çukuru da hiç sevmedim: Her nedense içimi daraltıyor."

"Evet, gerçekten de ne yapmamız gerektiğine hemen karar vermeliyiz," diye cevap verdi Yolgezer, yukarı bakıp zamanı ve havayı tartarak. "Eh Sam," dedi sonunda, "ben de buradan hoşlanmıyorum; fakat hava kararmadan varabileceğimiz daha iyi bir yer de düşünemiyorum. En azından şu an için göz önünde değiliz, eğer hareket edersek casusların bizi görmesi ihtimali artar. Zaten olsa olsa tamamen geri dönüp sıra dağların bu tarafından kuzeye gidebilirdik ki orada da arazi buradan hiç farklı değil. Yol'u gözlüyorlar, ama ta güneydeki ağaçlıklara saklanalım dersek yoldan karşıya geçmek zorundayız. Dağların gerisinde ise Yol'un kuzey tarafı millerce çıplak ve düzdür."

"Süvariler görebiliyor mu?" diye sordu Merry. "Yani, sanki genellikle gözlerinden çok burunlarını kullanıyorlar, en azından gün ışığında bizi bulmak için ortalığı kokluyorlar gibi gelmişti bana; buna koklamak denirse, tabii. Fakat sen onları aşağıda görünce bizi yere yatırdın; şimdi de hareket edersek görüneceğimizden söz ediyorsun."

"Tepede çok dikkatsiz davrandım," diye cevap verdi Yolgezer. "Gandalf tan bir iz bulmayı çok arzu ediyordum; fakat üçümüzün oraya birlikte gidip o kadar uzun süre ayakta durmamız bir hataydı. Çünkü kara atlar görebilirler; Süvariler de insanları ve başka yaratıkları casus olarak kullanabilir, Bree'de de tanık olduğumuz gibi. Işık

dünyasını bizim gibi göremezler, fakat bizim şekillerimiz zihinlerinde bir gölge bırakır ve ancak öğlen güneşi bozabilir bunu; karanlıkta ise bize meçhul olan birçok işaret ve şekli algılayabilirler: En çok o zaman korkmak gerekir onlardan. Ve her zaman için canlılardaki kanın kokusunu alır, hem arzular hem de nefret ederler. Görme ve koklamadan başka duyular da var, tabii. Biz onların varlığını hissedebiliyoruz daha buraya gelir gelmez, onları henüz görmeden içimiz daralmıştı; onlar bizim varlığımızı daha da şiddetle hisseder. Ayrıca," diye ekledi, sesi bir fısıltıya dönüşerek, "Yüzük onları çeker."

"Hiç kurtuluş yok mu yani?" dedi Frodo kapana kısılmış gibi etrafa bakınarak. "Kıpırdarsam beni görüp avlayacaklar! Durursam, onları kendime çekeceğim!"

Yolgezer elini Frodo'nun omzuna koydu. "Hâlâ bir ümit var," dedi. "Yalnız değilsin. Gelin, yakılmak üzere hazırlanmış bu odunları bir işaret olarak düşünelim. Burası pek korunaklı ve emniyetli sayılmaz, ama ateş her ikisi yerine de geçecektir. Sauron her şey gibi ateşi de kendi melun emelleri için kullanabilir, ama bu Süvariler ateşi pek sevmez ve ateş kullananlardan korkarlar. Ateş, yabanlıkta bizim dostumuz."

"Belki," diye mırıldandı Sam. "Aynı zamanda, benim gördüğüm kadarıyla, 'bakın buradayız1 diye bas bas bağırmaktan da farksız."

Çukurun en alçak ve en korunaklı köşesinde bir ateş yakıp yemek hazırladılar. Akşamın gölgesi düşmeye başladı, ortalık söğüdü. Aniden ne kadar çok acıktıklarını fark ettiler, sabahtan beri bir şey yememişlerdi; fakat idareli bir akşam yemeğinden fazlasına da kalkışamayacaklardı. Önlerindeki topraklar kuşlardan ve hayvanlardan başka bir canlının bulunmadığı, tüm dünya ırkları tarafından terk edilmiş düşmanca yerlerdi. Kolcular zaman zaman dağların ardına geçerdi, fakat hem bunların sayıları azdı hem de fazla oyalanmazlardı. Başka gezginlere nadir rastlanır, rastlandığı kadarı da kötü varlıklardan olurdu: Dumanlı Dağlar'ın kuzey vadilerinden troller inerdi bazen. Yolcularla sadece Yol'da karşılaşmak mümkündü, ki bunlar da genellikle kendi işlerinin peşinde koşan ve yabancılardan yardımı da bir iki kelimeden fazla sohbeti de esirgeyen cücelerden ibaretti.

"Yiyeceğimizin yetmesini nasıl sağlayacağız bilemiyorum," dedi Frodo. "Son birkaç gündür epeyce dikkatli harcadık, ayrıca bu akşam yemeği de ziyafet sayılmaz; yine de eğer iki hafta hatta daha da fazla yolumuz varsa, kullanmamız gerektiğinden fazlasını kullandık."

"Yabanlıkta yiyecek bulunur," dedi Yolgezer; "yemişler, kökler ve otlar; mecbur kalınca ben de fena bir avcı sayılmam. Kışa kadar, aç kalmaktan korkmayın. Fakat yiyecek toplamak ve avlamak uzun ve yorucu iştir, bizim de acele etmemiz gerekiyor. O yüzden kemerlerinizi sıkın ve Elrond'un evindeki sofraları hayal edin!"

Karanlık bastırdıkça soğuk arttı. Bulundukları kuytu yerin kenarından baktıklarında, artık hızla gölgeye dönüşmekte olan gri araziden başka bir şey görmüyorlardı. Yukarıdaki gökyüzü yeniden açılmış, yavaş yavaş pırıldayan yıldızlarla dolmuştu. Frodo ile arkadaşları bulabildikleri bütün giysi ve battaniyelere sarınıp ateşin etrafında büzüştüler; onlardan biraz ayrı oturmuş düşünceli düşünceli piposunu çeken Yolgezer'e ise, tek bir pelerin yetiyordu.

Akşam çöküp de ateş ışıl ışıl göz almaya başlayınca, korkuyu akıllarından uzaklaştırmak için onlara öyküler anlatmaya koyuldu. Uzun yıllar öncesinden kalma, insanlar ve elflerle ilgili, Eski Günler'in iyi ve kötü bir sürü tarihi olayını ve efsanesini biliyordu. Hobbitler onun kaç yaşında olduğunu ve tüm bu irfanı nereden öğrendiğini merak eder olmuşlardı.

"Bize Gilgalad'ı anlat," dedi Merry birdenbire, Yolgezer Elf Krallıkları hakkındaki bir öyküyü bitirip duraklayınca. "O sözünü ettiğin eski ağıtın devamını biliyor musun hiç?"

"Elbette biliyorum," diye cevapladı Yolgezer. "Frodo da bilir, çünkü bu öykü bizi yakından ilgilendiriyor." Merry ve Pippin gözlerini ateşe dikmiş olan Frodo'ya baktılar.

"Ben Gandalf ın anlattığı kadar bir bölümünü biliyorum sadece," dedi Frodo yavaş yavaş. "Gilgalad Orta Dünya'nın büyük Elf Kralları'nın en sonuncusuymuş. Gilgalad onların dilinde Yıldızışığı anlamına geliyor. Elf Dostu Elendil ile birlikte gitmişler o..."

"Hayır!" diye sözünü kesti Yolgezer, "Düşman'ın hizmetkarları bu kadar yakındayken bu öyküyü anlatmak doğru olmaz bence. Eğer Elrond'un evine varmayı başarabilirsek,

orada başından sonuna dinleyebilirsiniz."

"O zaman bize eski günlerden başka öyküler anlat," diye yalvardı Sam; "solup gitmeye başlamadan önceki elflerle ilgili bir öykü. Elflerden biraz daha bir şeyler duymak çok isterdim; karanlık üstüme üstüme geliyor sanki."

"Size Tinüviel'in öyküsünü anlatacağım," dedi Yolgezer, "kısaca, çünkü bu sonu bilinmeyen uzun bir öyküdür ve artık Elrond'dan başka bu öyküyü eskiden anlatıldığı gibi, doğru dürüst hatırlayan kimse kalmadı. Bütün Orta Dünya öyküleri gibi güzel ama acıklı bir öyküdür, yine de içinizi açabilir." Bir süre sessiz kaldı; sonra konuşmaya değil, yavaş yavaş söylemeye başladı:

Yapraklar uzun, çimenler yeşildi,
Ne hoştu şemsiyesi uzun göknarların
Ormanın açıklığında, gölgede
Göz kırpıyordu ışığı yıldızların
Tinüviel dans ediyordu orada şimdi,
Görünmeyen bir kavalın ezgisiyle
Yıldızların ışığı saçlarında
Ve parıl parıl parlıyordu elbisesi sırtında.

Beren buz gibi dağlardan geldi oraya,
Kaybolmuştu yaprakların altında gezinirken,
Kederli kederli dolaşıyordu bir başına
Elf Nehri'nin akıp gittiği yerde
Baktığında göknar yapraklarının gerisinden
O altın çiçekleri gördü şaşkınlıkla

Kızın pelerinini ve kollarını örten,
Ve saçları sanki ardında bir gölge

Tılsım iyi geldi, dağlarda gezinmeye
Mahkûm edilen yorgun ayaklarına,
Atıldı hemen güçlü ve çevik elleriyle
Parıldayan ay ışınlarını yakalamak için.
Çabucak kaçtı kız dans eden ayaklarıyla
ElfYurdu 'nun sık ormanlarının içine
Ve onu bıraktı ki dinleyen, sessiz ormanda
Bir başına biraz daha gezinsin.

Ormanda sık sık duydu uçuşan sesini
Ihlamur yaprağı kadar hafif ayakların,
Duydu ormandaki oyuklarda gizli
Titreşerek taşan müziği yeraltından.
Artık solmuş sarkıyordu desteleri göknar ın,
Ve tek tek, fısıltıyla ah edip yere indi,
Salınan yaprakları kayının,
Kış basmıştı artık, soğuktu orman.

Vazgeçmedi hiç aramaktan, ta uzaklara gitti,
Yıllanmış yaprakların biriktiği yerlere,
Kâh ay ışığı, kâh yıldız ışığı ona rehberlik etti
Titreyerek gezdi durdu, üstünde donmuş gökyüzü.
Ayışığı vururdu kızın parlayan pelerinine
Sanki yüce ırak bir dağ başında dans eder gibi;
Yayılırdı ayaklarının dibinde
Titreşen bir pus un gümüşü.

Kış geçince kız döndü tekrar,
Bahar birden geliverdi şarkısıyla
Yükselen tarlakuşu, düşen yağmurlar
Ve eriyen suyun köpürüşü gibi.
Baktı ki elf çiçekleri açıyor kızın ayakları altında,
Şifa bulunca yeniden, ne kadar
İstedi dertsiz çimlere basa basa
Onunla birlikte dans edip şarkı söylemeyi

Kaçtı kız yine, ama bu kez Beren yetişti hemen
Tinüviel! Tinüviel! diye.
Elfçe ismiyle seslendi ona birden,
Ve bunu duyunca kız, kalakaldı oracıkta.
Bir an durdu Tinüvie, efsunlandı sesiyle,
Yetişip onu kollarına aldı Beren,
Kötü kader hükmetmişti bir kez Tinüviel'e
Parıldayarak yatarken oğlanın kollarında.

Saçlarının gölgesinde
Gözlerine bakarken Beren kızın,
Aksini gördü göklerde
Donuk donuk titreyen ürpertili yıldızların.
Tinüvie, elf güzeli,
Ölümsüz kız, elf soylu bilge
Gölgeli saçlarının hapsine aldı onu
Ve gümüş parıltılı kollarının.

Onları upuzun bir yola sürdü kader
Boz ve soğuk dağları aşan,
Demir saraylar ve karanlık kapılardan geçtiler
Gece gölgeli ormanlardan, şafaksız.
Ayıran Denizler geçiyordu aralarından,
Yine de sonunda bir kez daha görüştüler

Ve çekip gittiler çok önceleri bu zamandan,

Orman içinden şarkı söyleyerek, gamsız.

Yolgezer iç çekip bir süre sustu, sonra tekrar konuştu. "Bu şarkı," dedi, "Elflerin annthennath dediği makamdadır, ama bizim Ortak Lisan'da söylenmeye pek uygun sayılmaz; dinlediğiniz, asıl şarkının kaba bir yankısından başka bir şey değildi. Barahir oğlu Beren ile Lüthien Tinûviel'in karşılaşmalarını anlatıyor. Beren ölümlü bir insanmış, Lûthien'se dünyanın genç olduğu zamanlarda Orta Dünya'daki Elfler'in Kralı olan Thingol'un kızı; Lûthien bu dünyanın tüm evlatları arasında gelmiş geçmiş en güzel kızmış. Kuzey topraklarını örten pusun tepesindeki yıldızlar gibiymiş güzelliği, yüzünde bir nur yanarmış. O vakitler Mordor'daki Sauron'un da efendisi olan Büyük Düşman, Kuzey'deki Angband'da yaşıyormuş; Batı Elfleri Orta Dünya'ya geri gelip, Düşman'ın çaldığı Silmarilleri geri almak için ona savaş açmışlar; insan ataları da elflerden yana savaşmış. Fakat Düşman galip gelmiş, Barahir katledilmiş ve büyük tehlikeler içinden kaçıp gelen Beren Dehşet Dağları'nı aşıp Neldoreth ormanlarında gizli Thingol Krallığı'na ulaşmış. Orada, büyülü nehir Esgalduin'in yanında ormandaki açıklık bir alanda şarkı söyleyip dans etmekte olan Lüthien'i görmüş; ona Tinüviel adını takmış, bu kadim lisanda Bülbül demektir. Ondan sonra pek çok sıkıntılar çekmiş, uzun süre ayrı düşmüşler. Tinüviel Beren'i Sauron'un zindanlarından kurtarmış ve birlikte büyük tehlikelerden geçip hatta Büyük Düşman'ı bile tahtından indirerek demir tacından ziynetlerin en parlağı olan üç Silmaril'in birini, Lüthien'in başlık parası olarak babası Thingol'e vermek için almışlar. Lakin son anda Beren, Angband'ın kapılarından gelen Kurt'a yenik düşmüş ve Tinûviel'in kollarında can vermiş. Fakat Tinüviel de ölümlü olmayı, dünya üzerinde ölüp gitmeyi seçmiş ki onun peşinden gidebilsin; onların Ayıran Denizler'in gerisinde tekrar bir araya geldikleri söylenir şarkılarda; kısa bir süre için tekrar yeşil ormanlarda canlı olarak yürüdükten sonra birlikte bu dünyanın hudutları dışına göçüp gitmişler çok uzun bir zaman önce. Böylece, Elf Soyu'ndan sadece Lûthien Tinüviel gerçekten de öldü ve bu dünyayı terk etti; elfler de en çok sevdikleri varlığı kaybetmiş oldular. Fakat onun sayesinde, eski Elf Hükümdarlar soyu insanlar arasında sürdü gitti. Lüthien'in nice kuşak sonraki torunu olan kimseler bugün bile yaşamaktadır ve denir ki onun soyu hiç tükenmeyecektir. Ayrıkvadili Elrond bu Soydandır. Çünkü Beren ile Lüthien'den Thingol'un varisi Dior olmuş; ondan da, Silmaril'i alnında taşıyarak gemisinin yelkenlerini dünyanın puslarından göğün denizlerine doğru açan Earendil'in evlendiği Ak Elwing. Earendil'in soyundan da Nûmenor Kralları, yani Batılılar gelmiş."

Yolgezer konuşurken, diğerleri de onun odun ateşinin kızıl aleviyle belli belirsiz aydınlanan garip, heyecanlı yüzünü seyrettiler. Gözleri parlıyordu, sesi kalın ve ahenkliydi. Üzerinde kara, yıldızlı bir gök vardı. Birdenbire, arkasındaki Fırtınatepesi'nin zirvesinde soluk bir ışık belirdi. Yeni ay tepelerinde dikilen dağın ardından yavaş yavaş yükselmeye başladı; dağın tepesindeki yıldızlar soldu.

Öykü bitti. Hobbitler kıpırdanıp gerindiler. "Bakın!" dedi Merry. "Ay yükseliyor: Demek ki vakit ilerledi."

Diğerleri yukarı baktı. Tam başlarını kaldırırken de, tepenin başında, yükselmekte olan ayın parıltısında küçük ve kara bir şey gördüler. Belki de iri bir taş parçası veya dışarı çıkıntı yapan bir kayanın soluk ışıkta belirginleşmesiydi bu.

Sam ve Merry kalkıp ateşin yanından uzaklaştı. Frodo ile Pippin hiç seslerini çıkartmadan oturdukları yerde kaldılar. Yolgezer tüm dikkatini tepeye vuran ay ışığına vermişti. Her şey sessiz ve sakin görünüyordu fakat artık Yolgezer de konuşmadığı için, Frodo soğuk bir dehşetin kalbine dolmakta olduğunu hissetti. Ateşe biraz daha yaklaştı. Tam o anda Sam koşarak çukurun kenarından geri geldi.

"Ne olduğunu bilmiyorum," dedi, "ama birdenbire ödüm koptu. Dünyaları verseler burdan dışarı adımımı atmam; bir şeyin yamacı tırmandığını hissettim."

"Her hangi bir şey gördün mü?" diye sordu Frodo ayağa fırlayarak.

"Hayır beyim. Bir şey görmedim, ama durup bakmadım da."

"Ben bir şey gördüm," dedi Merry; "ya da gördüğümü zannettim ilerde batıda, ay ışığının dağ tepelerinin gölgelerinin ardındaki düzlükler üzerine düştüğü yerde, iki veya üç tane kara şekil gördüm gibi geldi. Bu tarafa doğru hareket ediyor gibiydiler."

"Yüzlerinizi dışa verip ateşin yakınında durun!" diye bağırdı Yolgezer. "Uzun

odunlardan birkaçını elinizde hazır bulundurun!"

Bir an için nefes nefese, sırtları ateşe dönük, her biri etraflarını çevreleyen gölgelere dikkatle bakarak, sessiz ve tetikte, öylece oturdular. Hiçbir şey olmadı. Gecenin içinde ne bir ses, ne bir hareket vardı. Frodo, sessizliği bölmesi gerektiğini hissederek kıpırdandı: Yüksek sesle bağırmamak için kendini zor tutuyordu.

"Şşt!" diye fısıldadı Yolgezer. "Oda ne?" diye, heyecanla konuştu aynı anda Pippin.

Bulundukları küçük çukurun tepeden uzak kenarında bir gölgenin bir ya da birden çok gölgenin yükselmekte olduğunu, görmekten çok hissettiler. Gözlerini zorladılar, gölgeler adeta büyüyor gibi geldi. Kısa bir süre sonra artık şüphe götürecek tarafı kalmamıştı: Orada, yamaçta üç ya da dört tane uzun boylu kara şekil duruyor, tepeden onlara bakıyordu. O kadar karaydılar ki, arkalarındaki derin gölge içindeki kara deliklere benziyorlardı. Frodo zehirli bir nefes gibi cılız bir tıslama sesi duydu sanki ve içine işleyen ince bir ürperti hissetti. Sonra şekiller yavaş yavaş yaklaşmaya başladı.

Pippin ve Merry dehşete kapılarak yüzükoyun yere kapandılar.

Sam, Frodo'nun yanına büzüştü. Frodo'nun da arkadaşlarından kalır yanı yoktu korku konusunda; sanki soğuktan donuyormuş gibi tir tir titriyordu, fakat birdenbire beliren Yüzük'ü parmağına takma dürtüsü dehşeti de bastırmaktaydı. Bunu yapma arzusu hakim oldu Frodo'ya, başka bir şey düşünememeye başladı. Höyük'ü ve Gandalf in yolladığı haberi unutmamıştı; fakat bir şey onu tüm uyanları kulak ardı etmeye zorluyordu sanki ve o da bu fikre teslim olmak için yanıp tutuşuyordu. Kurtulmak veya iyi ya da kötü bir şey yapmak ümidiyle değil: Sadece Yüzük'ü çıkartıp parmağına takması gerektiğini hissediyordu, o kadar. Konuşamıyordu. Sam'in sanki beyinin bir sıkıntı içinde olduğunu hissetmiş gibi kendisine baktığını hissediyor, fakat ona doğru dönemiyordu. Gözlerini kapatarak bir süre mücadele verdi; fakat direnmek dayanılır gibi değildi, nihayet zinciri yavaş yavaş çekip çıkarttı ve Yüzük'ü sol elinin işaret parmağına geçirdi.

Her şey eskisi gibi bulanık ve karanlık kaldığı halde, siluetler aniden korkunç bir biçimde belirginleşiverdi. Kara örtülerinin altını görebiliyordu. Uzun boylu beş siluet vardı: ikisi oyuğun kıyısında duruyor, üçü yaklaşıyordu. Beyaz yüzlerinde keskin ve acımasız gözleri yanmaktaydı; pelerinlerinin altında uzun gri cübbeleri, beyaz saçları üzerinde gümüş miğferleri, pençe gibi ellerinde çelikten kılıçlan vardı. Gözleri Frodo'yu bulup içine işledi, hızla üstüne yürüdüler. Çaresiz, Frodo da kendi kılıcını çekti; kılıcı meşale misali, al al pırıldıyor gibi geldi ona. Siluetlerin ikisi duraladı. Üçüncüsü diğerlerinden daha uzun boyluydu: Saçları uzun ve parlaktı ve miğferinde bir taç vardı. Bir elinde uzun bir kılıç, diğerinde de bir bıçak tutuyordu; hem bıçak, hem de bıçağı tutan eli soluk bir ışıkla parlamaktaydı. Atıldı ve Frodo'ya hamle etti.

Tam o anda Frodo kendini öne, yere doğru attı ve kendi sesinin haykırdığını duydu: O Elbereth! Gilthoniel! Aynı sırada, düşmanının ayağına sapladı kılıcını. Tiz bir çığlık gecede çınladı; sol omuzunda zehirli buzdan bir okun batması gibi bir acı hissetti. Gözü kararırken, sanki girdaplı bir sisin içinden, Yolgezer'in iki elinde alevli birer odunla karanlıktan sıçrayıp geldiğini gördü belli belirsiz. Son bir gayretle elindeki kılıcı bıraktı, Yüzük'ü parmağından çıkartarak sağ elinin içinde sıkı sıkı tuttu Frodo.

BÖLÜM XII

NEHİR GEÇİDİNE KAÇIŞ

Frodo kendine geldiğinde Yüzük'ü hâlâ tüm gücüyle avucunda sıkmaktaydı. Artık odunları yüksekçe istif edilmiş ve alev alev yanmakta olan ateşin yanında yatıyordu. Üç arkadaşı üzerine eğilmişlerdi.

"Ne oldu? Soluk kral nerede?" diye sordu çılgınca.

Hobbitler Frodo'nun konuştuğunu duyduklarına o kadar sevindiler ki, ona bir süre cevap veremediler; hatta sorusunu bile anlamadılar. Neden sonra, Frodo Sam'den onların kendilerine doğru gelmekte olan belirsiz gölge şekillerden başka bir şey görmediklerini öğrendi. Sam birdenbire efendisinin yok olduğunu görüp dehşete kapılmış ve tam o anda kara bir gölge hızla yanından geçince yere düşmüştü. Frodo'nun sesini duymuştu, ama ses çok uzaktan veya yerin altından geliyor gibiydi ve garip sözler haykırıyordu. Daha başka bir şey görmemişlerdi; ta ki Frodo'nun ölü gibi, kılıcı altında, yüzükoyun otların üzerine uzanmış yatmakta olan bedenine ayaklan takılıncaya kadar. Yolgezer Frodo'yu kaldırıp ateşin yakınına yatırmalarını buyurup gitmişti. Bu da epey bir zaman önceydi.

Belli ki Sam gene Yolgezer'den kuşkulanmaya başlamıştı; fakat onlar konuşurken Yolgezer aniden gölgelerin içinden belirerek geri döndü. Hepsi yerlerinde sıçradılar, Sam kılıcını çekerek Frodo'ya siper oldu; fakat Yolgezer çabucak Frodo'nun yanma diz çöktü.

"Ben Kara Süvari değilim Sam," dedi dostça, "ne de onlarla iş birliği içindeyim. Nereye kaybolduklarını keşfetmeye çalışıyordum; ama bir şey bulamadım. Neden gittiklerini ve neden tekrar saldırmadıklarını anlayamıyorum. Fakat etrafta herhangi bir yerde, onların varlıklarına dair en ufak bir his yok."

Frodo'nun anlattıklarını dinledikten sonra çok ciddileşti, başını salladı ve içini çekti. Sonra Pippin ile Merry'ye, yarayı yıkayabilmek için küçük çaydanlıklarında ısıtabildikleri kadar su ısıtmalarını buyurdu. "Ateşi iyi besleyin ve Frodo'yu sıcak tutun!" dedi. Sonra ayağa kalkıp biraz uzağa giderek Sam'i yanına çağırdı. "Sanırım artık olanları daha iyi anlıyorum," dedi alçak sesle. "Anlaşılan, düşmanlardan sadece beş tanesi buradaymış. Neden hepsi birden gelmemiş bilmiyorum; ama kendilerine karşı konulmasını beklemiyorlardı her halde. Şimdilik çekildiler. Fakat korkarım pek uzaklaşmamışlardır. Eğer kaçamazsak, başka bir gece yine gelirler. Sadece bekliyorlar çünkü amaçlarına hemen hemen ulaştıklarını, yüzüğün artık pek bir yere gidemeyeceğini düşünüyorlar. Korkarım ki Sam, efendinin sonunda onlara boyun eğmesini sağlayacak ölümcül bir yara aldığı inancındalar. Göreceğiz bakalım!"

Sam gözyaşlarına boğuldu. "Umutsuzluğa kapılma!" dedi Yolgezer. "Artık bana güvenmen gerek. Senin Frodo benim tahmin ettiğimden daha sağlam çıktı, gerçi Gandalf böyle olabileceğini ima etmişti. Ölmedi ve benim tahminime göre yaranın melun gücüne düşmanlarının umduğundan daha uzun dayanacak. Ona yardım etmek ve iyileştirmek için elimden geleni yapacağım. Ben yokken onu iyi koru!" Aceleyle dönüp tekrar karanlığın içinde kayboldu.

Gerçi yarasının acısı yavaş yavaş artıyor ve ölümcül bir ürperti omuzundan koluna ve böğrüne doğru yayılıyordu, ama Frodo yine de biraz kestirdi. Arkadaşları, onu ısıtıp yarasını yıkayarak başında nöbet tuttular. Gece yavaş ve yorgunlukla geçti. Nihayet Yolgezer geri geldiğinde gökyüzünde seher vakti olgunlaşmaya, çukur gri ışıkla dolmaya başlamıştı.

"Bakın!" diye bağırdı; eğilip karanlıkta gizli kalmış kara bir pelerin aldı yerden. Eteğin alt ucunun yarım metre kadar üzerinde bir kesik vardı. "Bu Frodo'nun kılıcının darbesi," dedi. "Düşmanına bütün verdiği zarar bundan ibaret korkarım; çünkü kılıç sağlam kalmış, halbuki korkunç Kral'a batan bütün kılıçlar zail olur. Elbereth'in ismi onun için daha öldürücüydü."

"Ve bu da Frodo için daha öldürücüymüş!" Tekrar eğilerek yerden uzun ince bir kama

kaldırdı. Kamada soğuk bir pırıltı vardı. Yolgezer kaldırınca, kamanın uç kısmına yakın bir yerde kenarının çentilmiş, ucunun da kırılmış olduğunu gördüler. Fakat o kamayı kuvvetlenen ışığa doğru tutunca, hepsi hayret içinde bakakaldı; çünkü kama adeta eriyip duman gibi havaya karıştı ve Yolgezer'in elinde sadece kabzası kaldı. "Heyhat!" diye haykırdı Yolgezer. "Yarayı açan bu lanetli bıçakmış. Artık böylesine melun silahlarla başa çıkabilecek kadar şifa hünerine sahip pek az kişi var. Ama elimden geleni yapacağım."

Yere oturdu, kamanın kabzasını alıp dizlerine koydu ve üzerine eğilip yabancı bir dilde yavaş bir şarkı söyledi. Sonra kabzayı bir yana bırakıp Frodo'ya döndü, yumuşak bir tonda diğerlerinin seçemediği sözler döküldü ağzından. Kemerindeki keseden bir bitkinin uzun yapraklarını çıkarttı.

"Bu yaprakları," dedi, "bulabilmek için çok uzaklara gittim; çünkü bu bitki çıplak dağlarda yetişmez; ta ilerde, Yol'un güneyindeki sık çalılıkta, karanlıkta yapraklarının kokusundan buldum bunu." Bir yaprağı parmakları arasında ezdi, tatlı ve keskin bir rayiha yükseldi. "Bunu bulabilmem büyük bir şans, çünkü bu Batı İnsanları'nın Orta Dünya'ya getirdiği bir bitki, ismini Athelas koymuşlar; artık çok nadir, sadece onların eskiden yaşadıkları veya konakladıkları yerlerin yakınında bulunuyor ve Yabanlık'ta gezinenlerin bir kısmından başka Kuzey' de kimse bunu tanımıyor. Çok büyük tesiri vardır, ama böyle bir yara karşısında şifa gücü hafif kalabilir."

Yaprakları kaynayan suyun içine atıp Frodo'nun omuzunu yıkadı. Buharın rayihası ferahlık veriyordu; yaralanmamış olanlar içlerinin yatışıp akıllarının berraklaştığını hissettiler. Otun yara üzerinde de bir gücü vardı, çünkü Frodo yan tarafındaki acının ve donmuşluk duygusunun azaldığını hissetti; fakat kolu tekrar canlanmadı, elini ne kaldırabiliyor ne de kullanabiliyordu. Acı acı aptallığına yanıyor ve iradesi bu kadar zayıf olduğu için kendi kendine kızıyordu; çünkü şimdi anlıyordu ki Yüzük'ü takmakla kendi arzusuna değil, düşmanlarının emrine uymuştu. Hayatı boyunca sakat kalıp kalmayacağını ve yolculuklarına nasıl devam edeceklerini düşünmekteydi. Kendini ayağa kalkamayacak kadar zayıf hissediyordu.

Diğerleri de aynı soruyu tartışmaktaydılar. Fırtınatepesi'nden bir an önce ayrılmaya karar vermeleri uzun sürmedi. "Şimdi düşünüyorum da," dedi Yolgezer, "düşman birkaç gündür burayı gözlüyordu herhalde. Gandalf buraya gelmişse bile uzaklaşmak zorunda kalmış olmalı, o yüzden de geri gelmeyecektir. Her halükârda, dün akşamki saldırıdan sonra, hava kararınca burada büyük bir tehlike içinde oluruz; hem, nereye gidersek gidelim buradakinden daha büyük bir tehlikeyle karşılaşacak değiliz ya."

Güneş iyice doğar doğmaz, alelacele bir şeyler atıştırıp toparlandılar. Frodo'nun yürümesi imkânsızdı, o yüzden yükün büyük bir bölmünü dördü aralarında paylaşarak Frodo'yu midillinin üzerine yerleştirdiler. Son birkaç günde hayvancağız mükemmel bir biçimde kendine gelmişti; şimdiden eskisinden daha şişman ve güçlü görünüyor, yeni sahiplerine, özellikle de Sam'e karşı sevgisini göstermeye başlıyordu. Vahşi doğada yapılan bir yolculuğun hayvana bu kadar iyi geldiğine bakılırsa, Bili Eyrelti ona gerçekten çok kötü davranmış olmalıydı.

Güney yönüne doğru yola çıktılar. Bu, Yol'u geçmek anlamına geliyordu ama daha ağaçlıklı araziye de en kestirme rotaydı. Hem, yakıta ihtiyaçları vardı; çünkü ateşin hepsi için bir korunma sağlayacağı bir yana, Yolgezer Frodo'nun özellikle de geceleri sıcak tutulması gerektiğini söylüyordu. Ayrıca, Fırtınatepesi'nin gerisinde, doğuda, Yol yön değiştirerek kuzeye doğru geniş bir kavis çiziyordu ve Yolgezer araziden gidip bu büyük kavisi de atlayarak yolculuklarını kısaltmak niyetindeydi.

Yavaş yavaş ve dikkatle dağın güney batı yamaçlarım dönüp kısa sürede Yol'un kenarına geldiler. Ortalıkta Süvariler'den eser yoktu. Fakat tam Yol'u aceleyle geçiyorlardı ki, uzaktan gelen iki çığlık sesi duydular: Biri haykıran, öbürü de cevap veren iki soğuk ses. Titreyerek fırladılar ve ilerdeki sık çalılara doğru koştular. Önlerindeki arazi güneye doğru alçalıyordu, ama vahşi ve yolu izi olmayan bir araziydi: Sık çalılıklar ve bodur ağaç öbekleri arasında geniş çıplak alanlar uzanmaktaydı. Otlar seyrek, kaba ve bozdu; çalılıklardaki yapraklar da solmuş, dökülüyordu. Neşesiz bir toprak parçasıydı ve onların yolculukları da yavaş ve kasvetli geçiyordu. Zahmetle ilerliyor, çok az konuşuyorlardı. Diğerlerinin başlan önlerinde ve yüklerinin ağırlığıyla belleri bükülmüş halde yanında yürüdüklerini gördükçe, Frodo'nun içi ezilmekteydi. Yolgezer bile yorgun ve sıkkın görünüyordu.

Birinci günün yürüyüşü henüz bitmeden Frodo'nun acısı yeniden artmaya başladı, fakat uzun süre bundan söz etmedi. Dört gün geçti, ne arazi, ne manzara değişti, sadece arkalarında Fırtınatepesi yavaş yavaş batıyor, önlerinde uzaktaki dağlar biraz daha yaklaşarak büyüyorlardı. Yine de o uzaktaki çığlığı duyduklarından beri, düşmanın onların kaçışlarını fark ettiği ve onları izlediğine dair ne bir şey duymuşlar, ne de bir şey görmüşlerdi. Karanlık saatlerden korkuyor, her an bulutla peçelenmiş ayın kasvetle aydınlattığı gri gece içinde yavaş yavaş yaklaşan siyah şekiller görme beklentisi içinde geceleri ikişer ikişer nöbet tutuyorlardı; fakat hiçbir şey görmediler, buruşmuş yaprakların ve otların iç çekişinden başka ses duymadılar. Bir kez bile etrafta, çukurluktaki saldırıdan önce üzerlerine çöken melanet hissini algılamadılar. Süvariler'in daha şimdiden izlerini kaybetmiş olduklarını ummak fazla iyimserlik olurdu herhalde. Belki de dar bir yerde pusuya yatmış bekliyorlardı.

Beşinci günün sonunda, arazi inmiş oldukları geniş alçak vadiden yavaş yavaş tekrar yükselmeye başladı. Yolgezer güzergâhlarını yeniden kuzey doğuya doğru çevirdi ve altıncı günde yavaş yavaş yükselen bir yamacın tepesine varıp, ileride uzakta ormanlık tepelerden oluşan bir küme gördüler. Ta altlarında, Yol'un tepelerin eteklerinden dolandığını görebiliyorlardı; sağlarındaysa gri bir nehir sönük güneş ışığında solgun solgun pırıldamaktaydı. Uzakta, pusun yan yarıya örttüğü taşlık bir vadi içinde bir nehir daha çarptı gözlerine.

"Korkarım burada bir süre için Yol'a geri dönmemiz gerekecek," dedi Yolgezer. "Artık elflerin Mitheithel dedikleri Buzlupınar Nehrine geldik. Buzlupınar Ettenavlakları'ndan, Ayrıkvadi'nin kuzeyindeki trolkırlığından çıkıp ilerde güneyde Gürültülüsu'yla birleşir. Oradan sonrasına Grisel de derler. Koca bir ırmak olup Deniz'e akar. Ettenavlakları'ndaki kaynaklarından sonra, Yol'un geçtiği Son Köprü'den başka geçit vermez."

"Ta orada gördüğümüz o öbür nehir ne?" diye sordu Merry.

"O Gürültülüsü, Ayrıkvadi'nin Bruinen'i," diye cevap verdi Yolgezer. "Yol, Köprü'den Bruinen Geçidi'ne kadar miller boyunca dağların kıyısını takip ediyor. Fakat henüz o suyu nasıl geçeceğimize karar vermedim. Bir kerede bir nehir yeter! Son Köprü'yü tutmamışlarsa gerçekten şanslı sayılırız."

Ertesi gün, sabahın erken bir vaktinde, tekrar Yol'un sanırına indiler. Sam ve Yolgezer gidip baktı, fakat ne bir yolcu ne de atlılara ait bir iz bulabildiler. Burada, dağların gölgesi altında biraz yağmur yağmıştı. Yolgezer'in tahminine göre iki gün oluyordu yağmur yağalı; bütün ayak izleri silinmişti. O zamandan beri geçen bir atlı olmamıştı, gördüğü kadarıyla.

Bütün hızlarıyla yola koyuldular ve bir iki mil kadar sonra önlerinde kısa dik bir yokuşun sonunda Son Köprü'yü gördüler. Orada bekleyen kara siluetler bulmaktan korkmuşlardı, ama hiçbir şey yoktu. Yolgezer, Yol kenarındaki çalılıklara gizlenmelerini tembihleyip keşfe çıktı.

Çok geçmeden, aceleyle geri geldi. "Düşmandan hiç iz göremiyorum," dedi, "bunun ne anlama geldiğini bilmek isterdim. Fakat çok garip bir şey buldum."

Elini uzatıp avucundaki uçuk yeşil tek taşı gösterdi. "Bunu Köprü'nün orta yerindeki çamurun içinde buldum," dedi. "Bu bir beril, bir elf taşı. Oraya bırakıtmış mı yoksa tesadüfen mi düşmüş, bilemeyeceğim; ama beni umutlandırıyor. Ben bunu, Köprü'yü geçebileceğimize dair bir işaret olarak alıyorum; fakat onun ötesinde, daha belirgin bir işaret görmeden Yol'dan gitmeye cesaret edemem."

Hemen yeniden yola koyuldular. Köpürerek üç kocaman kemerin altından akan suyun sesinden başka bir ses duymadan, güvenlik içinde Köprü'yü geçtiler. Bir mil kadar ilerde Yol'un solunda dik araziler içinden kuzeye doğru uzanan dar bir koyağa vardılar. Burada Yolgezer yana saptı; çok geçmeden, asık yüzlü dağların eteğini dolanan karanlık ağaçların loş diyarında kaybolmuşlardı.

Hobbitler neşesiz toprakları ve tehlikelerle dolu Yol'u arkalarında bıraktıklarına memnundular; ama bu yeni yerler de tehditkâr ve dostluktan uzak görünüyordu, ilerledikçe, etraflarındaki dağlar gitgide yükseldi. Tepe ve sırtlarda yer yer eski taş duvarlar ve harap kuleler takılıyordu gözlerine: Meşum bir görüntüleri vardı. Frodo yürümediği için, çevreye bakıp düşünecek zamanı oluyordu. Bilbo'nun yolculuğunun öyküsünü, Yol'un kuzeyindeki dağlarda, ilk ciddi macerasını yaşadığı Trol korusu

civarındaki tehditkâr kuleleri hatırladı. Artık kendilerinin de aynı bölgede bulunduklarını tahmin ederek, yollarının o noktadan geçip geçmeyeceğini merak etti.

"Bu topraklarda kimler yaşıyor?" diye sordu. "Bu kuleleri kim yapmış? Burası trol memleketi mi?"

"Hayır!" dedi Yolgezer. "Troller yapı yapmaz. Bu topraklarda kimse yaşamıyor. Bir zamanlar, asırlar önce insanlar yaşıyormuş; artık kalan yok. Efsaneye göre buradaki insanlar zamanla kötüye gitmiş, çünkü Angmar'ın gölgesi düşmüş üstlerine. Fakat Kuzey Krallığı'nı yıkan savaşta hepsi yok olmuşlar. Ama artık çok vakit geçmiş bütün bunların üstünden; bu topraklarda hâlâ bir gölge olsa da, dağlar onları unutmuş."

"Bütün buralar boşsa ve unutkanlığa gömülmüşse, sen bu hikâyeleri nereden öğrendin?" diye sordu Peregrin. "Kurtlarla kuşlar bu tür hikâyeler anlatmaz."

"Elendil'in varisleri geçmişin tümünü unutmuş değildir," dedi Yolgezer; "ayrıca benim anlatabileceklerimden çok daha fazlası, Ayrıkvadi'de hatırlanmakta."

"Ayrıkvadi'ye çok gittin mi?" dedi Frodo.

"Gittim," dedi Yolgezer. "Bir zamanlar orada yaşardım, şimdi de fırsat buldukça giderim. Gönlüm orada; fakat Elrond'un güzel evinde bile olsa, huzur içinde oturmak yazılmamış benim yazgıma."

Dağlar artık onları kuşatmaya başlamıştı. Geride Yol, Bruinen Nehri'ne doğru olan güzergâhından devam ediyordu, fakat ikisi de artık görünmüyordu. Yolcular uzun bir vadiye vardılar; dar, derin, karanlık ve sessiz. Yaşlı ve bükük kökleriyle ağaçlar uçurumların tepesinden sarkıyor, onların ardında da sıkış tıkış birbiri üzerine yığılmış çam ormanı yamaçları yükseliyordu.

Hobbitler çok yorulmuşlardı. Yavaş ilerliyorlardı, çünkü yolu izi olmayan bir arazide, devrilmiş ağaçlar ve yuvarlanmış taşlar arasından adım adım yol seçmek zorundaydılar. Hem Frodo'yu yormamak kaygısıyla, hem de dar vadilerden yukarı doğru giden bir yol bulmak gerçekten zor olduğu için, mümkün oldukça tırmanmamaya gayret gösteriyorlardı. Hava yağmura döndüğünde, bu topraklara gireli iki gün olmuştu. Rüzgâr durmadan batıdan esmeye ve uzaktaki denizlerin suyunu ortalığı sırılsıklam eden ince bir sağanak halinde dağların koyu renkli başlarına dökmeye başladı. Akşam çöktüğünde hepsi iliklerine kadar ıslanmıştı, konak yerlerinin de tadı tuzu yoktu çünkü ateşi bir türlü yakamıyorlardı. Ertesi gün dağlar önlerinde daha da dikleşip yükselerek güzergâhlarından çıkıp kuzeye doğru dönmelerine sebep oldu. Yolgezer endişelenmeye başlamış gibi görünüyordu: Fırtınatepesi'nden ayrılalı neredeyse on gün olmuştu ve yanlarındaki erzak azalmaktaydı. Yağmur hâlâ yağıyordu.

O gece düz bir kayalık üzerinde konakladılar; arkalarında kayadan bir duvar vardı, duvarda da dağın içine doğru giren minik bir oyuktan ibaret sığ bir mağara. Frodo çok huzursuzdu. Soğuk ve ıslaklık yüzünden yarası her zamankinden daha çok ağrıyordu; acısı ve ölümcül ürperti hissi bütün uykusunu kaçırmıştı. Yattığı yerde bir o yana bir bu yana dönerek korku içinde sinsi gece seslerini dinledi: Kayanın çatlakları içindeki rüzgâr, damlayan su, bir çıtırtı, yerinden oynamış bir taşın takırtıyla aniden düşmesi. Kara şekillerin yaklaşmakta olduğunu, onu boğacaklarını hissetti; fakat doğrulup oturduğunda kamburunu çıkartıp oturmuş, pipo içerek nöbet tutan Yolgezer'in sırtından başka bir şey görmedi. Tekrar yatıp huzursuz bir rüyaya daldı; rüyasında Shire'daki bahçesinin çimenlerinde yürüyordu, fakat bahçe soluk ve loştu, çitin arkasından bakan uzun boylu kara gölgelerden daha az belirgindi.

Sabah kalktığında bir de baktı ki yağmur durmuş. Bulutlar hâlâ yoğundu ama bölünmeye başlamışlardı; aralarından soluk mavi parçalar görünüyordu. Rüzgâr yeniden yön değiştirmekteydi. Yola hemen çıkmadılar. Soğuk ve yetersiz kahvaltıları biter bitmez, Yolgezer diğerlerine o geri gelinceye kadar uçurumun kanadı altında kalmalarını söyleyerek tek başına gitti. Eğer becerebilirse yukarıya tırmanıp arazinin durumuna bir göz atacaktı.

Geri döndüğünde pek de içlerini rahatlatacak şeyler söylemedi. "Fazla kuzeye gelmişiz," dedi, "tekrar güneye doğru dönmenin çaresini bulmamız gerek. Bu doğrultuda ilerlemeye devam edersek Ayrıkvadi'nin çok kuzeyindeki Ettenvadisi'ne çıkarız. Orası trol bölgesidir; benim de pek bilmediğim bir yerdir. Belki içinden geçip Ayrıkvadi'ye kuzeyden dolanıp gelmek mümkündür; fakat bu çok uzun sürer çünkü yolu bilmiyorum,

ayrıca yiyeceğimiz de yetmez. Yani öyle veya böyle Bruinen Geçidi'ni bulmamız gerek."

O günün geri kalan zamanını taşlık arazide debelenerek geçirdiler, iki tepe arasından bir geçit bulup güney doğuya, yani gitmek istedikleri yöne doğru uzanan bir vadiye çıktılar; fakat günün sonuna doğru bir dağ yükseltisi gene yollarını kesti; göğe doğru uzanan kara kenarında kör bir testerenin dişleri gibi kırık kırık çıplak taşlar görünüyordu. Ya geri dönecekler, ya da oradan tırmanacaklardı.

Tırmanmayı bir denemeye karar verdiler, ama bu hiç de kolay bir iş değildi. Pek geçmeden Frodo'nun midilliden inip yola güç bela yayan olarak devam etmesi gerekti. Bu durumda bile, midillilerini yukarı çıkarmak, hatta o kadar yükle kendileri için bir patika bulmak bazen neredeyse imkânsız görünüyordu. Sonunda tepeye vardıklarında günışığı hemen hemen geçmiş, hepsi son derece yorulmuştu, iki yüksek nokta arasındaki dar bir bele tırmanmışlardı ve önlerindeki arazi azıcık ileride tekrar sert bir meyille alçalıyordu. Frodo kendini yere atıp titreyerek yattı kaldı. Sol kolu tamamen hissizleşmişti, böğrünü ve omzunu sanki buzdan pençeler kavramış gibiydi. Etrafındaki ağaçlarla kayaları gölgeli ve bulanık görüyordu.

"Daha fazla ilerleyenleyiz," dedi Merry Yolgezer'e. "Korkarım bu tırmanış Frodo'ya çok fazla geldi. Onun için müthiş endişeleniyorum. Şimdi ne yapacağız? Sence Ayrıkvadi'de onu iyileştirebilecekler mi, yani oraya varabilirsek?"

"Göreceğiz," diye cevapladı Yolgezer. "Benim yabanlıkta yapabileceğim daha fazla bir şey yok; özellikle Frodo'nun yarası yüzünden bir an önce gidelim diye acele ediyorum. Fakat bu gece daha fazla ilerleyemeyeceğimiz konusunda hemfikirim."

"Beyimin nesi var?" diye sordu Sam alçak sesle ve yalvaran gözlerle Yolgezer'e bakarak. "Yarası küçüktü, hemen hemen de kapandı. Omuzundaki soğuk beyaz izden gayri görünürde bir şey yok."

"Frodo'ya Düşman'ın silahlan değdi," dedi Yolgezer "ve benim şifa kabiliyetimi aşan bir zehir veya melanet işliyor yarada. Fakat umudunu yitirme Sam!"

Yüksek sırtta gece soğuktu. Alçak bir çukur üzerine sarkmış yaşlı bir çamın eğri büğrü kökleri altında küçük bir ateş yaktılar: Eski bir taş ocağına benziyordu burası. Birbirlerine sokularak oturdular. Boğazdan dondurucu bir rüzgâr esiyor, aşağıdaki ağaçların inleyip ah ettiği duyuluyordu. Frodo, sonsuz kara kanatların üzerinden süzüldüğünü ve bu kanatların dağların tüm oyuklarında onu arayan takipçiler taşıdığını düşleyerek, yarı uykuda yan uyanık yattı bütün gece.

Şafak parlak ve güzel geldi; hava temiz, yağmurla yıkanmış gökyüzünde ışık soluk ve berraktı, içlerine cesaret gelmişti, bir de güneşin doğup üşüyüp tutulmuş kol ve bacaklarını ısıtmasını iple çekiyorlardı. Hava ışır ışımaz Yolgezer Merry'yi de alıp boğazın doğusundaki tepeden çevredeki araziye göz atmaya gitti, içlerini rahatlatan bir haberle geri geldiğinde güneş yükselmiş, parıl parıl parlamaktaydı. Artık iyi kötü, doğru istikamette gidiyorlardı. Bu sırtın öbür yanına indiler mi, Dağları sollarına almış olacaklardı. Yolgezer ilerilerde Gürültülüsu'yu yine görmüştü ve görüş alanında olmasa da Geçit'e giden Yol'un Nehir'den pek uzakta olmadığını ve onlardan taraftaki kıyıda bulunduğunu biliyordu.

"Tekrar Yol'a çıkmamız gerek," dedi. "Bu dağlardan ilerlememiz mümkün değil. Yol'u hangi tehlike tutmuş olursa olsun, Nehir Geçiti'ne varmak için tek çaremiz o."

Kahvaltı eder etmez yeniden yola koyuldular. Sırtın güney tarafından ağır ağır indiler; fakat tahmin ettiklerinden çok daha kolay ilerlemeye başladılar, çünkü yamaç bu tarafta o kadar dik değildi ve çok geçmeden, Frodo tekrar midilliye binebildi. Bili Eyrelti'nin zavallı ihtiyar midillisi, yol seçme ve binicisini mümkün olduğu kadar sarsıntılardan koruma konusunda beklenmedik bir kabiliyet edinir gibiydi. Grubun morali yeniden düzeldi. Frodo bile sabah ışığında kendini daha iyi hissetmekteydi, fakat arada sırada bir pus görüşünü örter gibi oluyor, gözlerini oğuşturuyordu. Pippin öbürlerinin biraz önündeydi. Aniden arkasını dönüp, "Burada bir patika var!" diye seslendi.

Yanına vardıklarında, yanılmadığını gördüler: Aşağıdaki ormandan döne döne çıkıp gerideki dağın tepesine doğru gözden kaybolan bir patikanın başlangıcı apaçık ortadaydı. Bazı yerlerde artık silinmeye başlamış, üzerini otlar bürümüş veya devrilen ağaçlar ve taşlarla boğulmuştu; ama bir zamanlar çok kullanılmış olduğu anlaşılıyordu. Güçlü kolların ve ağır ayakların açtığı bir patikaydı bu. Yolu açabilmek için vaktiyle

orada burada ağaçlar kesilmiş ve devrilmiş, iri kayalar yarılmış veya kenara çekilmişti.

Bir süre bu izden gittiler çünkü aşağıya uzanan en kolay yoldu bu, yine de onlar dikkatle gidiyorlardı; karanlık ormanlara girip de keçiyolu daha belirginleşip genişleyince, huzursuzlukları arttı. Yol aniden bir köknar ağacı kuşağından çıktı, dimdik bir yamaçtan aşağı inip sert bir kavisle kayalık bir dağ yamacının oluşturduğu bir dirsekten sola donuverdi. Dirseğe gelip öbür tarafa başlarını uzattıklarında, patikanın üzerinden ağaçlar sarkmış alçak bir uçurumun altında uzanan dar bir düzlükten geçtiğini gördüler. Kaya duvarda tek bir büyük menteşe üzerinde açık duran, eğri büğrü bir kapı çarptı gözlerine.

Kapıya gelince hep beraber durakladılar. Kapının ardında bir mağara ya da kayadan bir oda vardı, ama içerdeki karanlıkta hiçbir şey görünmüyordu. Yolgezer, Sam ve Merry bütün güçleriyle iterek kapıyı biraz daha açabilmeyi başardılar; Yolgezer'le Merry içeri girdi. Pek ileriye gitmediler çünkü yer kemiklerle doluydu, girişin yakınındaysa birkaç kocaman boş kavanoz ile kırık çanak çömlekten başka görülecek bir şey yoktu.

"Belli ki burası harfi harfine bir trolini!" dedi Pippin. "Hadi çıkın, hey, çıkın da gidelim. Artık patikayı kimin açtığını biliyoruz ve bir an önce

başka yola sapsak iyi olacak."

"Buna pek gerek yok sanırım," dedi Yolgezer dışarı çıkarak. "Bu bir trolini, orası doğru, fakat uzun süre önce terk edilmişe benziyor. Korkulacak bir şey olduğunu zannetmiyorum. Biz gene de dikkatle inelim, bakalım ne olacak."

Patika kapının önünden devam ediyor ve düzlükte tekrar sağa dönerek sık ağaçlı bir bayırdan dimdik aşağıya dalıyordu. Hâlâ korkmakta olduğunu Yolgezer'in anlamasını istemeyen Pippin, Merry ile önden gitmekteydi. Sarın ve Yolgezer Frodo'nun midillisinin iki yanında arkadan geliyorlardı, patika artık dört beş hobbitin yan yana yürüyebileceği kadar genişlemişti. Fakat henüz az bir şey gitmişlerdi ki, Pippin peşinde Merry'le koşarak geri geldi. Her ikisi de dehşet içindeydi.

"Troller burada!" dedi Pippin soluk soluğa. "Az aşağıda, ağaçlar arasındaki bir açıklıkta. Ağaç gövdeleri arasından gördük onları. Çok büyükler!"

"Gidip bir görelim bakalım," dedi Yolgezer yerden bir dal alarak.

Frodo hiçbir şey söylemedi, fakat Sam korkmuş görünüyordu.

Güneş artık yükselmiş, ağaçların yan çıplak dalları arasından parlıyor ve açıklığı göz alıcı ışık lekelerine boğuyordu. Açıklığın kenarında aniden durup, nefeslerini tutarak ağaçların gövdeleri arasından baktılar. Troller oradaydı işte: Üç kocaman trol. Biri eğilmişti, diğer ikisi de durmuş ona bakıyorlardı.

Yolgezer umursamazca üzerlerine yürüdü. "Kalk bakalım ihtiyar taş!" deyip, elindeki dalı eğilmiş duran trolün üzerinde kırdı. Hiçbir şey olmadı. Hobbitlerden bir hayret nidası yükseldi, bunun üzerine Frodo bile gülmeye başladı. "Ee!" dedi. "Aile tarihimizi unutmaya başladık galiba! Bunlar on üç cüce ile bir hobbiti nasıl pişirecekleri konusunda tartışırken Gandalf a yakalanan o üç trol olmalı."

"Oranın yakınlarında olduğumuzdan hiç haberim yoktu!" dedi Pippin. Hikâyeyi gayet iyi biliyordu. Bilbo ile Frodo sık sık anlatırlardı; ama her nedense hiçbir zaman tam olarak inanmamıştı. Şimdi bile, bir sihirle yeniden canlanıverirlerse diye taştan trolleri kuşkuyla gözlemekteydi.

"Sadece aile geçmişinizi değil, troller hakkında bütün bildiklerinizi de unutuyorsunuz," dedi Yolgezer. "Gündüz vakti, tepede pırıl pırıl güneş var; siz gelip canlı troller açıklıkta bizi bekliyor diye bir masalla beni korkutmaya çalışıyorsunuz! En azından, içlerinden birinin kulağının arkasında eski bir kuş yuvası olduğuna dikkat edebilirdiniz. Bu, canlı bir trol için pek alışılmamış bir süs doğrusu!"

Hepsi güldü. Frodo neşesinin yerine geldiğini hissetti: Bilbo'nun ilk başarılı macerasının hatırası cesaret veriyordu. Güneş de sıcak ve rahatlatıcıydı ve gözleri önündeki pus da biraz biraz dağılıyordu sanki. Bir süre açıklıkta dinlenip öğlen yemeklerini tam da trollerin koca bacaklarının gölgesinde yediler.

"Güneş yukardayken bize birazcık şarkı söyleyecek birileri yok mu?" dedi Merry, yemeklerini bitirdiklerinde. "Günlerdir ne bir şarkı, ne bir öykü duyduk."

"Fırtınabaşı'ndan beri," dedi Frodo. Diğerleri ona baktılar. "Benim için kaygılanmayın!" diye ekledi. "Kendimi çok daha iyi hissediyorum, ama şarkı söyleyebileceğimi zannetmem. Belki Sam hafızasından bir şeyler çıkartabilir."

"Hadi bakalım Sam!" dedi Merry. "Açık ettiğinden çok daha fazlasını istiflemişsin kafana."

"Orasını bilmem," dedi Sam, "Ama buna ne dersiniz? Tam olarak şiir diyebileceğim bir şey değil yani: Saçma sapan bir şeyler. Ama işte buradaki şu eski suretler aklıma getirdi." Ayağa kalkıp sanki okuldaymış gibi ellerini arkasında kavuşturarak, eski bir melodiye uyarlanmış bir şarkıya başladı.

Oturmuş Trol bir taşın üstüne,
Elinde bir kemik, kemirmekte;
Yıllar boyu hep aynı kemik, kemirip durmuş,
Çünkü memlekette et çok kıtmış.
Çok kıtmış! Mok kıtmış!
Dağlarda bir mağarada yaşıyormuş Trol,
Ve oralarda et çok kıtmış.

Çıkagelmiş Tom, ayaklarında iki koca çizme.
Demiş ki Trol'e, "Hey, o elindeki de ne?
Amcam Tim'in kaval kemiği mi yoksa?
Ne işi var onun, mezarının dışında?
Dışında! Başında!
Yıllar geçti Tim amcam öleli,
Öyleyse ne işi var mezarının dışında?"

"Oğlum," demiş Trol, "ben yürüttüm o kemiği.
Delikte çürüyen kemiğin kime ne faydası var ki?
Amcan çoktan nalları dikmişti
Ben o kemiği bulmadan.
Bulmadan! Bilmeden!
Ama bilse, biçare bir Trol'den bir kemiği esirgemezdi.
O kemik mezarda ne işine yarar ki?"

"Senin gibiler,"demiş Tom, "ne cesaretle,
Canlarının istediği şeyi geçiriyor ele?
O şey amcamın kaval kemiğiyse hele.
Geri ver o kemiği bakalım!
Çakalım! Kakalım!
Nalları dikse de o kemik amcamın,
Kemiği ver de işimize bakalım."

Trol sırıtmış ve sonra demiş ki:
"Ben seni yiyeyim şimdi, iyisi mi?
Taze et de ne iyi gider şimdi.
Dişlerim de kaşınmaya başladı.

Haşladı! Taşladı!
Bıktım eski kemikleri tıkınmaktan;
Karnım da iyice acıkmaya başladı."

Ama tam mideye indirecekken yemeğini,
Bir de bakmış ki bomboş elleri.
Kaşla göz arasında Tom geçip arkasına
Tam oturak yerine tekmeyi basmış.
Basmış! Kasmış!
Trol'e bir güzel haddini bildirmek için
Tom tam kıçına tekmeyi basmış.

Ama Trol tek başına yaşadığı için dağlarda,
Eti kemiği de sert olur, mabadı da.
Tekmeyi ha dağın köküne vurmuşsun, ha ona,
Çünkü Trolün mabadı bir şey hissetmez!
Hissetmez! Pisletmez!
Tom'un iniltisini duyan Trol, sırıtmış pis pis,
Çünkü anlamış ki artık Tom'un ayağı hayır etmez.

Köye dönmüş ki Tom, sakat bacağı,
Bir daha iflah olmamış çizmesiz ayağı.
Ama Trol'ün ne umuru, oturuyor aynı yerde,
Elinde sahibinden yürüttüğü kemik.
Kemik! Çemik!
Hiçbir hasar yok Trol'ün mabadında,
Elinde de sahibinden yürüttüğü kemik.

"Eh bu hepimizin kulağına küpe olsun!" diye güldü Merry. "iyi ki elinle değil de o dalla vurmuşsun Yolgezer!"

"Nereden öğrendin bu şarkıyı Sam?" diye sordu Pippin. "Bu sözleri daha önce hiç duymamıştım."

Sam anlaşılmaz bir şeyler mırıldandı. "Kendi kafasından uydurdu elbette," dedi Frodo. "Bu yolculukta Sam Gamgee hakkında çok şeyler öğreniyorum. Önce sizin suç ortağınızdı, şimdi de komedyen oldu. Sonunda büyücü falan olup çıkacak başımıza galiba ya da bir savaşçı!"

"Ağzınızdan yel alsın," dedi Sam. "Ne birini, ne öbürünü olmak istemem!"

Öğleden sonra ormandan aşağı vurdular. Büyük ihtimalle, seneler önce Gandalf, Bilbo ve cücelerin tuttuğu patikanın ta kendisinden gidiyorlardı. Birkaç mil sonra tam Yol'un üzerindeki yüksek bir bayırın tepesine vardılar. Bu noktada Yol Buzlupınar'ın dar vadisini çoktan geride bırakmış, tepelerin eteğine yapışmıştı; buradan da döne kıvrıla doğuya, ormanlar ve çalılarla kaplı bayırlar arasından Geçit'e ve Dağlara doğru ilerliyordu. Bayırın biraz aşağısında Yolgezer otlar arasındaki bir taşı işaret etti. Taşın üzerinde, artık yağmur çamurdan fena halde aşınmış da olsa, kabaca yontulmuş cüce rünleri ve gizli işaretler hâlâ seçilebilmekteydi.

"İşte!" dedi Merry. "Trollerin altınlarının saklı olduğu yeri belirten taş olsa gerek bu. Bilbo'nun hissesinden ne kadar kaldı acaba, Frodo?" Frodo taşa baktı; keşke Bilbo'nun eve getirdiği bütün hazine bu altınlar kadar tehlikesiz ve kolayca vazgeçilir olsaydı diye

geçiyordu içinden. "Hiç kalmadı," dedi. "Bilbo hepsini dağıttı. Hazineyi soygunculardan aldığı için gerçekten kendine ait gibi hissetmediğini söyledi bana."

Yol, akşamüstünün uzun gölgeleri altında sakin sessiz uzanıyordu. Etrafta başka bir yolcuya ait hiçbir işaret yoktu, izleyebilecekleri başka bir yol olmadığından bayırdan aşağı indiler ve sola dönerek mümkün olduğunca hızla ilerlemeye koyuldular. Çok geçmeden, bir dağ sırtı hızla batıya inen güneşin ışığını kesti. Önlerindeki dağlardan soğuk bir rüzgâr akıp geldi onları karşılamaya.

Yol'dan içeride geceleyebilecekleri bir yer bakınmaya başlamışlardı ki, içlerine yeniden ani bir korku salan bir ses çalındı kulaklarına: Arkalarından yaklaşmakta olan bir atın sesi. Geriye baktılar, ama Yol'un dönemeçleri nedeniyle pek uzağı göremiyorlardı. Toprak yoldan ellerinden geldiğince büyük bir hızla apar topar ayrılıp, bayırda iç içe geçmiş funda ve yaban mersini çalıları arasından tırmanarak sık bir fındıklığa attılar kendilerini. Çalıların arasından baktıklarında, kararan günün ışığında soluk ve boz duran Yol'u on metre kadar aşağılarında görebiliyorlardı. At sesi gitgide yaklaştı. Hafif bir tıkırtıyla, hızla ilerliyordu at. Sonra belli belirsiz, sanki rüzgârın süpürüp uzaklaştırdığı uzak bir şıngırtı, çın çın öten minik çıngırak sesleri duyar gibi oldular.

"Bu Kara Süvariler'in atlan gibi gelmiyor kulağıma!" dedi Frodo dikkatle dinleyerek. Diğer hobbitler de ümitle onayladılar onu, fakat içleri hâlâ kuşku doluydu. O kadar uzun zamandır takip korkusuyla yaşıyorlardı ki, arkalarından gelen her ses uğursuz ve düşmancaydı onlar için. Fakat Yolgezer şimdi bir eli kulağında, yattığı yerde ileri doğru uzanmaktaydı; yüzünde sevinç vardı.

Işık soldu, ağaçların yapraklan hafif hafif hışırdadı. Artık çıngıraklar daha yakından ve daha net olarak şıngırdıyordu; dıgıdık dıgıdık yaklaştı tırıs giden ayaklar. Aniden aşağıda, gölgeler arasında ışıldayarak, hızla koşan beyaz bir at belirdi. Hayvanın baş bağı sanki canlı yıldızlardan yapılma taşlarla süslenmiş gibi loş ışıkta pırıltılar saçıyordu. Binicinin kukuletası geriye düşmüş, pelerini arkasında çırpınıyor; hızından oluşan rüzgârla altın saçı ışıl ışıl dalgalanıyordu. Frodo, binicinin bedeninden ve giysilerinden tıpkı ince bir peçenin ardından görünür gibi ak bir ışık parlıyormuş hissine kapıldı.

Yolgezer saklandığı yerden fırladı, haykırarak fundalığın üzerinden sıçrayıp Yol'a doğru koştu; fakat daha o kıpırdanıp seslenmeden binici dizgini çekip atını durdurmuş, başını bulundukları çalılığa doğru kaldırmıştı bile. Yolgezer'i görünce atından inip, Ai na vedui Dûnadan! Mae govannen! diye seslenerek onu karşılamaya koştu. Konuşma tarzı ve çınlayan berrak sesi içlerinde hiçbir kuşku bırakmadı: Binici Elf halkındandı. Koca dünyada sesleri kulağa bu kadar hoş gelen başka kimseler yoktu ki. Fakat seslenişinde bir aciliyet ya da bir korku var gibiydi ve şimdi de Yolgezer'e çabuk çabuk, telaşla bir şeyler söylediğini görebiliyorlardı.

Çok geçmeden Yolgezer hobbitleri aşağı çağırdı; çalılıktan çıkıp tez elden Yol'a indiler. "Bu Glorfindel, Elrond'un evinde yaşar," dedi Yolgezer.

"Selam; nihayet kavuşabildik!" dedi Elf Beyi Frodo'ya. "Ayrıkvadi'den sizi bulayım diye gönderdiler beni. Yolda tehlikede olacağınızdan endişe ediyorduk."

"Demek Gandalf Ayrıkvadi'ye vardı?" diye haykırdı Frodo sevinçle.

"Hayır. Ben yola çıktığımda henüz vasıl, olmamıştı; lâkin bu dokuz gün önce idi," diye cevapladı Glorfindel. "Elrond'a gönlünü daraltan havadisler erişti. Baranduin'in* gerisinde, sizin yurdunuzda seyahat eden bazı soydaşlarım hayırsız işler döndüğünü öğrenip, ellerinden geldiğince tez haber ulaştırdılar bize. Dediklerine göre Dokuzlar ortalarda görünüyordu, sizlerse omzunuzda büyük bir yükle kılavuzsuz ortada kalmıştınız, çünkü Gandalf geri dönmemişti. Ayrıkvadi'de dahi Dokuzlar'a karşı kendini sakınmadan gezebilecek pek az kişi vardır; olduğu kadarını Elrond kuzeye, batıya ve güneye yolladı. Takipten kurtulmak için yolunuzu değiştirip Yabanlık'ta kaybolmuş olabileceğiniz düşünülmüştü.

*Brendibadesi nehri

"Benim bahtıma Yol düştü, yedi gün kadar evvel Mitheithel Köprüsü'ne varıp bir nişan bıraktım. Sauron'un uşaklarından üçü Köprü üzerindeydi fakat çekildiler, ben de onları batıya doğru sürdüm, iki tanesine daha rast geldim, onlar da güneye döndüler. O

zamandan beri sizi arıyor idim. iki gün evvel izinizi buldum ve Köprü'den bu yana takip ettim; bugün de tekrar dağlardan indiğiniz mahalli tespit ettim. Lâkin bırakalım şimdi bunları! Daha fazla malumat verecek vakit yok. Madem buradasınız, Yol'un tehlikesini göze alıp ilerleyeceğiz. Beşi ardımızda; sizin izinizi Yol'da görünce peşimizden rüzgâr gibi yetişirler. Hepsi bu kadar da değil. Diğer dördü nerededir, meçhul. Korkarım, Geçit'i tutulmuş bulabiliriz."

Glorfindel konuşurken akşamın gölgeleri derinleşmişti. Frodo üzerine büyük bir yorgunluk çöktüğünü hissetti. Güneş kavuşmaya başladığından beri gözlerinin önündeki pus koyulaşmaya başlamıştı ve arkadaşları ile arasına bir gölge giriyormuş gibi geliyordu ona. Artık ağrısı her yanını tutmuştu, çok üşüyordu. Sendeleyerek Şam'ın koluna y apıştı.

"Beyim hasta ve yaralı," dedi Sam hiddetle. "Hava karardıktan sonra midilli sürmeye devam edemez. Dinlenmesi lazım."

Glorfindel tam yere yığılırken Frodo'yu yakaladı, şevkatle kucağına alarak ciddi bir endişeyle yüzüne baktı.

Yolgezer Fırtınatepesi'deki konak yerinde uğradıkları saldırıyı ve ölümcül bıçağı anlattı kısaca. Yanında taşıdığı kabzayı çıkartıp elfe uzattı. Glorfindel kabzayı ürpererek aldı, uzun uzun inceledi.

"Kabzaya şer yazıları yazılı," dedi; "gerçi belki sizin gözleriniz bunları göremiyordur. Elrond'un evine varana dek sakla bunu Aragorn! Lâkin dikkatli ol ve mümkünse pek elini sürme! Heyhat! Bu silahın açtığı yaralara şifa vermek, benim kabiliyetim dışındadır. Elimden geleni yapacağım fakat şimdi mola vermeden yola devam etmemiz daha da ehemmiyet kazanıyor."

Frodo'nun omuzundaki yarayı parmakları ile muayene etti ve yüzü daha da ciddileşti, sanki gördüğü şeyden endişelenmiş gibiydi. Fakat Frodo yan tarafındaki ve kolundaki ürpertinin azaldığını hissetti; omuzundan eline doğru hafif bit sıcaklık aktı, ağrısı hafifledi. Çevresindeki akşam loşluğu sanki bir bulut kalkmışçasına hafifler gibi oldu. Arkadaşlarının yüzünü yeniden net olarak görmeye başlamıştı ve bu da ona biraz da olsa umut ve güç veriyordu.

"Siz benim atıma bineceksiniz," dedi Glorfindel. "Üzengileri eğerin eteğine kadar kısaltacağım, sizin de mümkün olduğu kadar dik oturmanız lazım gelecek. Lâkin korkmayınız: Atım, taşımasını emrettiğim bir biniciyi asla düşürmez üzerinden. Adımlan hafif ve yumuşaktır; eğer tehlike çok yakınlaşırsa, düşmanın kara küheylânlarının bile yanşamayacağı bir hızla alıp götürür sizi."

"Hayır, götüremez!" dedi Frodo. "Beni Ayrıkvadi'ye veya herhangi bir yere taşıyıp arkadaşlarımı arkada tehlike içinde bırakacaksa, o ata binmem."

Glorfindel gülümsedi. "Siz yanlarında olmazsanız," dedi, "hiç zannetmem ki arkadaşlarınız tehlike içinde olsun! Takipçiler sizin peşinize düşüp bizi rahat bırakacaktır benim kanaatimce. Bizi siz ve o taşıdığınız nesne tehlikeye sokuyor Frodo."

Buna Frodo'nun verebileceği bir cevap yoktu; Glorfindel'in ak atına binmeye ikna oldu. Midilli, Frodo yerine diğerlerinin yüklerinin büyük bir bölümüyle yüklendi, böylece hafifleyip bir süre epey hızlı ilerleyebildiler; fakat elfin yorgunluk nedir bilmez tez ayaklarına adım uydurmak hobbitlere giderek zor gelmeye başladı. Onları karanlığın ağzına ve yoğun bulutlu gece altında daha da ilerilere yürütmekteydi durmaksızın. Ne yıldız vardı ne de ay. Gri şafak vaktine kadar durmalarına fırsat vermedi. Bu arada Pippin, Merry ve Sam neredeyse titreyen bacakları üzerinde uyuklar hale gelmişlerdi; omuzlarının çöküklüğüne bakılırsa, Yolgezer bile yorgun görünüyordu. Frodo, kara bir rüya içinde atın üzerinde oturmaktaydı.

Kendilerini yol kenarından birkaç metre içerdeki fundalığa atıp derhal uykuya daldılar. Gözlerini anca kapatmışlardı ki, onlar uyurken nöbet tutmuş olan Glorfindel tekrar kaldırdı hepsini. Güneş sabahın geç saatlerine doğru ilerlemiş, gecenin bulutlan ve puslan gitmişti.

"Bunu için!" dedi Glorfindel gümüş kakmalı deri matarasından hepsine sırayla birazcık likör doldurarak, içtikleri şey pınar suyu kadar berraktı ve hiç tadı yoktu, ağızlarına ne sıcak ne de soğuk gelmişti; fakat içtikçe sanki kollarına bacaklarına güç ve hayat doldu. O yudumdan sonra yedikleri bayat ekmek ve kuru meyva (yanlarında artık bir tek bunlar

kalmıştı), Shire'da yaptıkları nice mükellef kahvaltıdan daha çok doyurdu adeta onları.

Yeniden Yol'a koyulduklarında beş saat bile dinlenmemişlerdi. Glorfindel hâlâ hızlı gitsinler diye uğraşmaktaydı, o günkü yürüyüşte sadece kısa kısa iki kere durmalarına izin verdi. Bu şekilde, akşam olmadan hemen hemen yirmi mil katederek Yol'un sağa dönüp vadinin dibine doğru ilerlediği ve dümdüz Bruinen'e doğru uzandığı bir noktaya vardılar. O vakte kadar, hobbitler in gördüğü duyduğu kadarıyla izlendiklerine dair ne bir işaret, ne bir ses vardı; fakat birazcık geride kalacak oldular mı Glorfindel durup bir an etrafı dinliyor ve yüzünü bir endişe kaplıyordu. Bir iki keresinde Yolgezer ile Elfçe konuşmuştu.

Fakat rehberleri ne kadar endişeli olursa olsun, hobbitlerin o gece daha fazla gidemeyeceği aşikârdı. Yorgunluktan sersemlemiş tökezliyorlar, ayaklan ile bacaklarından başka bir şey düşünemiyor lardı. Frodo'nun ağrısı iki kat artmış ve gün boyunca etrafındaki şeyler giderek solup hayalet grisi gölgelere dönüşmüştü. Neredeyse gece olduğuna sevinir gibiydi, çünkü o zaman dünya daha az solgun ve daha az boş görünüyordu.

Ertesi gün yeniden yola koyulduklarında hobbitler hâlâ yorgundu. Nehir geçidine kadar daha millerce yol vardı önlerinde; ellerinden geldiğince kör topal yürümeye koyuldular.

"Nehre vasıl olmamızdan hemen öncesi en tehlikeli vakittir," dedi Glorfindel; "çünkü yüreğim takipçilerin arkamızda daha bir süratlendiğini, Geçit'te de ola ki başka tehlikelerin beklediğini haber vermekte."

Yol hâlâ muntazam bir şekilde aşağıya doğru inişteydi, artık her iki yanda da yer yer gür çimenler vardı ve hobbitler fırsat buldukça yorgun ayaklarını dinlendirmek için çimenlikten gidiyorlardı. Öğleden sonra geç vakitte, Yol'un aniden yüksek çam ağaçlarının gölgesi altına girip oradan da dik, nemli kırmızı taştan kenarları olan derin bir yarmaya daldığı bir yere geldiler. Onlar aceleyle ilerlerken her yan yankılanıyordu; sanki onlarınkini izleyen daha bir sürü ayak sesi vardı. Sonra birdenbire, sanki bir ışık kapısından geçmiş gibi, Yol tünelin ucundan açıklığa çıkıverdi, önlerinde, dimdik inen bir yokuşun ucunda bir mil kadar giden uzun bir düzlük gördüler, onun gerisinde de Ayrıkvadi Nehir Geçit'i uzanıyordu. Nehrin diğer tarafında bir patikanın kıvrıla kıvrıla kendine yol bulduğu dik ve kahverengi bir kıyı vardı; bunun ardındaysa ulu dağlar, zirve zirve üstüne, omuz omuza, solmakta olan göğe doğru yükselmekteydi.

Arkalarındaki yarmadan hâlâ ayak seslerini andıran bir yankı, çamların dallarından yükselip dökülen rüzgâr gibi bir uğultu geliyordu. Glorfindel bir an dönüp arkaya kulak kabarttı, sonra haykırarak ileri atıldı.

"Kaçın!" diye bağırıyordu. "Kaçın! Düşman yetişti!" Beyaz at ileri sıçradı. Hobbitler yamaçtan aşağıya koştular. Glorfindel ile Yolgezer artçı olarak onları takip ediyordu. Düzlüğün daha yarısını geçmişlerdi ki, birdenbire dörtnala gelen atların gürültüsü duyuldu. Henüz arkalarında bırakmış oldukları ağaçlardaki o kapıdan bir Kara Süvari çıktı. Atının dizginlerini çekip, eyeri üzerinde sallanarak durdu. Onu bir başkası izledi, sonra bir başkası ve sonra iki tane daha.

"İleri! İleri!" diye bağırdı Glorfindel Frodo'ya.

Frodo hemen itaat etmedi, çünkü garip bir umursamazlık sarmıştı benliğini. Dizginleri çekip hayvanı yavaşlatarak geri döndü, arkasına baktı. Süvariler koca küheylanlarında bir tepe üzerindeki tehditkâr heykeller gibi oturuyorlardı, kara ve kallaviydiler, çevrelerindeki tüm ağaçlar ve arazi ise adeta bir pus içine gömülmüş gibiydi. Aniden, tüm benliğiyle bildi ki, sessizce ona beklemesini emrediyorlar. Sonra bir anda içinde korku ve nefret uyandı. Eli gemi bıraktı, kılıcının kabzasını kavradı ve kırmızı bir şimşekle kınından çekiverdi.

"Sürün atınızı! Sürün atınızı!" diye bağırdı Glorfindel, sonra yüksek ve berrak bir sesle elf dilinde ata seslendi: noro Hm, noro Um, Asfaloth!

Beyaz at derhal fırlayarak Yol'un son kısmını rüzgâr gibi aştı. Aynı anda kara atlar da peşinden bayır aşağı koşmaya başladı ve Süvariler'den, Frodo'nun ta Doğudirhem'de ormanları korkuyla doldurduğunu işitmiş olduğu feci bir çığlık yükseldi. Çığlığa bir cevap geldi; Frodo ve arkadaşları dehşetle sol taraftaki ağaçlardan ve kayalardan da dört Süvari'nin daha uçarcasına geldiğini gördüler, ikisi Frodo'ya doğru sürmekteydi

atlarını; iki tanesi de yolunu kesebilmek için çılgınca Geçit'e doğru koşturuyordu. Rüzgâr gibi koşuyorlar ve karşılaşacakları noktaya doğru yaklaştıkça süratle büyüyüp koyulaşıyorlar gibi geldi Frodo'ya.

Bir an omzu üzerinden geriye baktı. Artık arkadaşlarını göremiyordu. Arkadaki Süvariler geride kalmaktaydı: O koca küheylanları dahi Glorfindel'in beyaz elf atıyla aşık atamıyordu. Tekrar ileri doğru baktı ve bütün ümitleri karardı. Pusudan çıkan diğerleri yolunu kesmeden Geçit'e varma şansı hiç yok gibiydi. Artık onları açık seçik görebiliyordu: Kukuletaları ile kara pelerinlerini atmışlardı anlaşılan, beyaz' ve gri cübbeler içindeydiler. Solgun ellerinde çıplak kılıçları vardı; başları miğferliydi. Soğuk gözleri çakmak çakmaktı ve korkunç seslerle ona sesleniyorlardı.

Korku Frodo'nun zihnini tümüyle ele geçirdi. Artık kendi kılıcını düşünmüyordu. Haykırmıyordu da. Gözlerini yumup atın yelesine yapıştı. Rüzgâr kulaklarında ıslık çalıyor, koşum takımındaki çıngıraklar tiz notalarla delice çınlıyordu. Son bir hamle ile beyaz ateşten bir şimşek misali kanatlanmışçasına hızlanan elf atı en öndeki Süvari'nin hemen önünden geçerken, öldürücü soğuklukta bir nefes mızrak gibi deşti Frodo'yu.

Suyun şapırdadığını duydu. Ayaklarının altında köpürdü su. Hızlı bir çaba ve hamleyle atın nehirden çıkıp zorlanarak taşlık patikadan yukarı vurduğunu hissetti. Dik kıyıyı tırmanıyorduk! Geçit'i geçmişti.

Fakat takipçileri hemen arkasındaydılar. Nehirin kıyısının tepesinde at durdu ve hiddetle kişneyerek geri döndü. Aşağılıda, suyun kenarında Dokuz Süvari vardı; onların yukarı bakan yüzlerinin tehdidi karşısında ruhu ezildi Frodo'nun. Onun gibi rahatlıkla karşıya geçmelerini önleyecek hiçbir şey düşünemiyor; Süvariler bir kez nehri aştı m ı Geçit' ten Ayrıkvadi'nin kenarına kadar uzanan o uzun ve muğlâk patikadan kaçmaya çalışmanın boşuna olduğuna inanıyordu. Her halükârda, derhal durmasının emredildiğini hissetmekteydi. Nefreti yeniden kabardı içinde, fakat artık karşı koyacak gücü kalmamıştı.

Birden, en öndeki Süvari atını ileri doğru mahmuzladı. Hayvan suya değince duralayıp şaha kalktı. Büyük bir gayretle eyerinde doğrulup kılıcını kaldırdı Frodo.

"Geri gidin!" diye bağırdı. "Mordor Diyarı'na dönün ve peşimi bırakın!" Sesi kendi kulaklarına bile ince ve tiz geliyordu. Süvariler durakladılar, fakat Frodo'da Bombadil'in kudreti 3 yoktu ki. Düşmanları kaba ve tüyler ürpertici kahkahalarla güldüler ona. "Geri gel! Geri gel!" diye bağırdılar. "Seni Mordor'a götüreceğimiz!" "Geri gidin!" diye fısıldadı Frodo.

"Yüzük! Yüzük!" diye bağırdılar zehirli sesleriyle; liderleri derhal atını suya sürdü, diğerlerinden ikisi de hemen peşinden nehre girdiler, "Elbereth ve Güzel Lûthien adına," dedi Frodo son bir gayretle kılıcını kaldırarak, "ne beni ne de Yüzük'ü ele getiremeyeceksiniz!"

O zaman, Geçit'in hemen hemen yarısına kadar gelmiş olan Süvari '.lideri tehlike dolu bir ifadeyle üzengileri üzerinde ayağa kalktı ve elini kaldırdı. Frodo'nun dili tutuldu. Dilinin dalamağına yapıştığını ve kalbinin sıkıştığını hissetti. Kılıcı kırılarak tir tir titreyen elinden düştü. Elf atı burnundan soluyarak şahlanıyordu. E En öndeki kara at neredeyse kıyıya adım atmıştı bile.

Tam o anda bir gürleme ve taşma sesi duyuldu: Kayaları önüne katmış sürükleyen gürültülü suların sesi. Frodo altında uzanan nehrin kabardığını, nehir boyunca sorguçlu süvarilere misali dalgaların gelmekte olduğunu gördü hayal meyal. Dalgaların köpüren zirvelerinde sanki beyaz alevler yanıp sönüyordu ve suyun ortasında köpüklü yeleli beyaz atlara binmiş beyaz atlılar varmış gibi bir sanrıya kapılacaktı neredeyse. Hâlâ Geçit'in ortasında olan üç S Süvari sulara yenik düştü: Bir anda öfkeli köpüklere gömülüp, kaybolup gittiler. Arkadakilerse yılgınlık içinde geriledi.

Duyularını tamamen yitirmeden önce son olarak birtakım bağırışlar duydu ve kararsızca kıyıda duran Süvariler'in arkasında beyaz ışıktan parlak bir siluet görür gibi oldu Frodo; siluetin ardındaysa, tüm dünyaya çökmekte olan gri pusun içinde, ellerinde kıpkızıl alevlerle küçük gölge şekiller koşuşuyordu.

Siyah atlar çılgına dönmüştü, dehşetle ileri atılıp sırtlarında binicileriyle sel gibi akan nehre gömüldüler. Kulakları yırtan çığlıkları onları taşıyıp götüren nehrin çağıltısı içinde boğulup gitti. Sonra Frodo düştüğünü hissetti, suyun gürlemesi ve kargaşa yükselerek

onu da düşmanlarıyla birlikte içine çekip yuttu sanki. Artık ne bir ses kaldı, ne de ışık.

İKİNCİ KİTAP

BÖLÜM I

NİCE BULUŞMALAR

Frodo uyandığında kendini bir yatakta yatar buldu, ilk önce, hâlâ hafızasının kıyıcığında dolanan uzun ve kötü bir rüyanın ardından geç saatlere kadar uyumuş olduğunu düşündü. Veya, belki de hastaydı? Fakat tavan yabancı görünüyordu gözüne; dümdüzdü ve baştanbaşa oymalarla bezenmiş koyu renkli kirişleri vardı. Duvardaki gün ışığı lekelerine bakarak ve dökülen suyun sesini dinleyerek bir süre daha öylece yattı.

"Ben neredeyim ve saat kaç?" dedi yüksek sesle tavana.

"Elrond'un evindesin ve saat sabahın onu," dedi bir ses. "Yirmi dört Ekim sabahı, eğer merak ediyorsan."

"Gandalf!" diye haykırarak doğruldu Frodo. Yaşlı büyücü oradaydı işte, açık pencerenin yanında oturuyordu.

"Evet," dedi büyücü, "buradayım. Ve evden ayrıldığından beri yaptığın o saçma sapan şeylerden sonra, sen de burada olduğun için çok şanslısın."

Frodo yeniden uzandı. Kendisini tartışamayacak kadar rahat ve huzurlu hissediyordu, zaten tartışmasının bir işe yarayacağını da zannetmiyordu. Artık tamamen uyanmıştı, yolculuğunun hatıraları geri gelmekteydi: Yaşlı Orman'daki feci "kestirme yol"; Sıçrayan Midilli'deki "kaza" ve Fırtınatepesi'nin dibindeki oyukta Yüzük'ü parmağına takma deliliği. O tüm bunları düşünüp, Ayrıkvadi'ye nasıl vardığını beyhude yere çıkarmaya çalışırken, sadece Gandalf beyaz duman halkalarını pencereden üfledikçe piposundan çıkan puf pufların duyulduğu uzun bir sessizlik yaşandı.

"Sam nerede?" diye sordu sonunda Frodo. "Diğerlerinin hepsi iyi mi?"

"Evet, hepsi gayet iyiler," diye cevap verdi Gandalf. "Sam buradaydı, yarım saat kadar önce biraz dinlensin diye ben yolladım."

"Geçit'te neler oldu?" dedi Frodo. "Nedense her şey çok muğlaktı; hâlâ da öyle."

"Evet, öyle olmalı. Solmaya başlamıştın," diye cevap verdi Gandalf. "O yara sonunda seni mağlup ediyordu. Birkaç saat daha geçse sana BİZ de yardım edemeyecektik. Fakat sen de az kuvvetli sayılmazsın, sevgili hobbitim! Höyük'te de ispat etmiş olduğun gibi. Orada kıl payıyla kurtulmuşsunuz: Belki de bütün olanlar arasında en tehlikelisi oydu. Keşke Fırtınatepesi'nde de kendini tutabilseydin."

"Daha şimdiden epey şey biliyor gibisin," dedi Frodo. "Diğerlerine Höyük'ü anlatmadım. İlk başta çok korkunç geliyordu, sonra da düşünecek başka şeyler çıktı. Sen bunu nereden biliyorsun?"

"Uykunda uzun uzun konuştun Frodo," dedi Gandalf yumuşak bir sesle, "ayrıca zihnini ve hafızanı okumam da zor olmadı. Endişelenme! Az önce 'saçma sapan' dedim, ama ciddi değildim. Seni takdir ediyorum diğerlerini de. Böylesine tehlikelerden geçerek, Yüzük'ü de kaybetmeden buraya kadar gelmek az iş değil."

" Yolgezer olmasa asla başaramazdık," dedi Frodo. "Fakat seni çok aradık. Sen olmayınca ne yapacağımı bilemedim."

"Geciktirildim," dedi Gandalf, "bu da neredeyse felaketimiz oluyordu. Gerçi pek de emin değilim; belki böylesi daha iyi olmuştur." "Artık neler olduğunu bana da anlatsan!" "Vakti gelince! Senin bugün konuşman ve üzülmen yasak, Elrond'un emri bu."

"Fakat konuşmak beni, bir o kadar yorucu olan düşünmek ve merak etmekten alıkoyacak," dedi Frodo. "Artık tamamen uyandım ve açıklanması gereken bir sürü şey hatırlıyorum. Sen neden geciktin? En azından bunu söylemelisin bana."

"Çok yakında bütün istediklerini duyacaksın," dedi Gandalf. "Sen yeterince iyileşince hemen Divan'ı toplayacağız. Şimdilik sadece, hapsedildiğimi söylemekle yetmeyim."

"Sen mi?" diye bağırdı Frodo.

"Evet ben, Gri Gandalf," dedi büyücü ciddiyetle. "Dünyada iyisiyle, kötüsüyle, birçok

güç vardır. Bazıları benden daha kudretli. Bazılarına karşı gücüm henüz sınanmadı. Fakat vaktim yaklaşıyor. Morgul Hükümdarı ve Kara Süvarileri ortaya çıktılar. Savaş kapıda!"

"O halde ben onlarla karşılaşmadan önce de Süvariler'i biliyordun, öyle mi?"

"Evet, onları biliyordum. Hatta sana da bir sefer onlardan söz ettim; Kara Süvariler Yüzüktayfları'dır, Yüzüklerin Efendisi'nin Dokuz Hizmetkârı. Fakat onların yeniden uyandıklarını bilmiyordum, yoksa seni alıp hemen kaçardım. Haziranda senin yanından ayrıldıktan sonra onların haberini aldım; ama bu öykü sonraya kalsın. Şimdilik Aragorn sayesinde büyük bir felaketten kurtulduk."

"Evet," dedi Frodo, "bizi Yolgezer kurtardı. Halbuki ilk başlarda ondan korkmuştum. Sanırım Sam ona asla tam olarak güvenemedi, en azından Glorfindel ile karşılaşıncaya kadar."

Gandalf gülümsedi. "Sam meselesini anlattılar," dedi. "Artık kuşku duymuyor."

"Memnun oldum," dedi Frodo. "Çünkü Yolgezer'den pek hoşlanmaya başladım. Hoşlanmak lafı doğru olmadı aslında. Yani, zaman zaman garip ve sert olsa da, seviyorum onu. Hatta, bazen bana seni hatırlatıyor. Büyük Ahali arasında böylelerinin de olduğunu bilmezdim. Ne bileyim, sadece büyük ve biraz da aptal olduklarını düşünürdüm: Kaymakpürüzü gibi iyi kalpli ve aptal; ya da Bili Eyrelti gibi aptal ve kötü. Ama zaten biz Shire'da insanlar hakkında pek fazla şey bilmeyiz, olsa olsa Bree'lileri biraz tanırız belki, o kadar."

"Eğer yaşlı Arpadam'a aptal diyorsan, onları bile pek tanımıyorsun demektir," dedi Gandalf. "Kendi çerçevesinde aklı gayet iyi çalışır Arpadam'ın. Konuştuğundan daha az ve daha yavaş düşünür; yine de yavaş yavaş, ölçe biçe, taş duvarın gerisini bile görebilir (Bree'lilerin deyimiyle). Fakat Orta Dünya'da Arathorn oğlu Aragorn gibisini zor bulursun artık. Deniz'i aşıp gelmiş Krallar'ın soyu hemen hemen tükendi. Belki de bu Yüzük Savaşı onların son maceraları olur."

"Yani Yolgezer gerçekten de eski Krallar'ın halkından mı geliyor?" dedi Frodo hayretle. "Hepsinin uzun bir süre önce yok olduklarını zannediyordum. Onun sadece bir Kolcu olduğunu sanmıştım."

"Sadece Kolcu mu?" diye bağırdı Gandalf. "Frodo'cuğum, Kolcu dediklerin tam da budur zaten: Büyük bir halkın, Batı İnsanları'nın Kuzey'deki son kalıntıları. Bana daha önce de yardım etmişlerdi; önümüzdeki günlerde onların yardımına yine ihtiyacım olacak, çünkü Ayrıkvadi'ye vardık, ama henüz Yüzük'ün yolculuğu bitmedi."

"Galiba öyle," dedi Frodo. "Fakat şu ana kadar tek düşüncem buraya varmaktı ve umarım benim yola devam etmem gerekmiyordun Böyle yatıp dinlenmek bile çok hoş. Bir aydır sürgünde maceralar içindeydim, bu kadarı bana yeter de artar."

Susup gözlerini kapattı. Bir süre sonra yeniden konuştu. "Hesap ediyorum da," dedi, "Ekimin yirmi dördüne çıkamıyorum bir türlü. Ayın yirmi biri olmalı. Nehir Geçidi'ne ayın yirmisinde varmışızdır."

"Sen gerektiğinden fazla konuşup hesap yaptın zaten," dedi Gandalf. "Yan tarafınla omzun nasıl şimdi?"

"Bilmiyorum," diye cevap verdi Frodo. "Hiçbir şey hissetmiyorum: Ki bu da bir ilerleme sayılır ama" bir gayret gösterdi "kolumu yeniden biraz oynatabiliyorum. Evet, yeniden canlanıyor. Soğuk değil," diye ekledi sağ eliyle sol eline dokunarak.

"Âlâ!" dedi Gandalf. "Hızla iyileşiyor. Çok yakında yine turp gibi olacaksın. Seni Elrond tedavi etti: Buraya getirildiğinden beri, günlerdir seninle ilgileniyor."

"Günlerdir mi?"

"Eh, dört gece, üç gün tamı tamına. Elfler seni Geçit'ten ayın yirmisi gecesi getirdi, hesabını ondan karıştırıyorsun. Senin için çok endişelendik, Sam de haber getirip götürmek dışında gece gündüz hemen hemen hiç yanından ayrılmadı. Elrond şifanın ustasıdır, fakat Düşmanımızın silahlan ölüm saçar. Doğrusunu söylemek gerekirse benim çok az ümidim vardı; çünkü kapanmış yaranın içinde hâlâ bıçağın bir parçasının kaldığını tahmin ediyordum. Ama dün akşama kadar bir türlü bulamadık. Sonra Elrond bir kıymık bulup çıkarttı. Derinlere gömülmüş, içeri doğru işliyordu."

Frodo, Yolgezer'in ellerinde yok olan o ucu çentikli insafsız bıçağı hatırlayarak ürperdi. "Korkma!" dedi Gandalf. "Bir şey yok artık. Eridi gitti. Zaten anlaşılan hobbitler de solup yok olmaya pek meraklı değiller. Büyük Ahali'den nice güçlü savaşçılar tanırım ki, senin on yedi gün taşıdığın o kıymıkla çabucak devrilirlerdi."

"Bana ne yapacaklardı?" diye sordu Frodo. "Süvariler ne yapmaya çalışıyordu?"

"Yaranın içinde kırılacak şekilde yapılmış Morgul bıçağıyla kalbinden vurmaya çalıştılar. Eğer başarsalardı, sen de onlar gibi olacaktın; ama onlardan daha güçsüz ve onların emrinde. Karanlıklar Efendisi'nin hükmü altında bir hayalete dönüşecektin; Yüzük'ünü alıkoymaya kalkışmanın acısını çıkartacaktı senden; tabii Yüzük'ten uzak kalıp onun parmağında görmenden daha büyük bir eziyet bulabilirse."

"Evet ya kader, ya da talih yardımcın oldu," dedi Gandalf "ve tabii, cesaretin de. Çünkü kalbinden değil, sadece omzundan vurabildiler; bu da sonuna kadar karşı koyman sayesinde oldu. Ama deyim yerindeyse, kıl payıyla kurtulmuşsun. En çok da Yüzük'ü taktığın zamanlar tehlikedeydin, çünkü o zaman sen de yarı yarıya hayalet dünyasının içine girmiş oluyordun ve orada seni ellerine geçirebilirlerdi. Sen onları görebiliyordun, onlar da seni."

"Biliyorum," dedi Frodo. "Onlara bakmak bile korkunçtu! Fakat neden hepimiz onların atlarını görebiliyoruz?"

"Çünkü onlar gerçek at; tıpkı, canlılarla bir işleri olduğu zaman hiçliklerine şekil verebilmek için giydikleri kara giysilerin de gerçek giysiler olması gibi."

"O halde bu kara atlar, böyle binicilere nasıl dayanabiliyor? Bütün öbür hayvanlar onlar yaklaşınca çılgına dönüyorlar, hatta Glorfindel'in elf atı bile. Köpekler uluyor, kazlar avaz avaz bağırıyor onlara."

"Ama bu atlar Mordor'daki Karanlıklar Efendisi'ne hizmet için üretilip yetiştiriliyorlar. Hizmetkarlarıyla kölelerinin hepsi hayalet değil ki! Orklarla troller var, börülerle kurtadamlar var ve eskiden beridir olduğu gibi bugün de, güneş altında kanlı canlı yaşayıp yine de onun emri altında olan, savaşçısıyla kralıyla bir sürü insan var. Her geçen gün de sayılan artmakta."

"Peki ya Ayrıkvadi ve elfler? Ayrıkvadi emniyette mi?"

"Evet şimdilik, geri kalan her yer fethedilinceye kadar. Elfler Karanlıklar Efendisi'nden korkabilirler, ondan kaçabilirler, ama bir daha asla ne onu dinleyecek, ne de hizmet edeceklerdir. Ve onun can düşmanlarından bir kısmı hâlâ burada, Ayrıkvadi'de yaşamakta: Elf Bilgeleri, en uzaktaki denizlerin gerisinden gelen Eldar beyleri. Onlar Yüzüktayfları'ndan korkmazlar, çünkü Kutlu Diyar'dan gelenler her iki dünyada birden yaşar ve hem Görünen hem de Görünmeyen'e karşı büyük kudretleri vardır."

"Parlayan ve diğerleri gibi solmayan beyaz bir siluet görür gibi olmuştum. Demek, Glorfindel miydi o?"

"Evet, onu bir an için öbür taraftaki haliyle görmüşsün: ilkdoğanların en güçlülerindendir. Bir Elf Beyi'dir Glorfindel; prensler yetiştiren bir soydan gelir. Gerçekten de, Ayrıkvadi'de Mordor'un gücüne bir süre karşı koyacak bir kudret mevcut: Başka yerlerde de başka kudretler var hâlâ. Shire'da da farklı türden bir kudret var. Fakat işler böyle devam ederse, kısa bir süre sonra tüm bu yerler kuşatma altındaki adalara dönüşecek. Karanlıklar Efendisi tüm gücünü ortaya koyuyor."

Aniden ayağa kalktı, sakalları tel gibi sertleşiverip dümdüz olmuş çenesini ileri çıkartarak, "Yine de," dedi,"cesaretimizi kaybetmememiz gerek. Çok yakında iyileşeceksin, ben konuşa konuşa seni öldürmezsem tabii. Artık Ayrıkvadi'desin ve şimdilik hiçbir konuda endişelenmene gerek yok."

"Cesaretim yok ki kaybedeyim," dedi Frodo, "ama şu anda endişeli değilim. Bana arkadaşlarımdan bir haber ver, bir de Geçit'teki meselenin sonunu anlat; deminden beri bunları soruyorum, şimdilik bu kadarı yeter de artar bana. Ondan sonra tekrar bir uyurum herhalde; fakat sen anlatacaklarını bitirmeden gözlerimi bile kırpamam."

Gandalf sandalyesini yatağın kenarına çekti ve Frodo'yu şöyle güzelce bir süzdü. Yüzüne renk gelmiş, gözleri berraklaşmış, tam anlamıyla uyanmış ve idraki açılmıştı. Gülümsüyordu ve eni konu iyileşmiş görünüyordu. Fakat büyücünün gözüne çarpan belli belirsiz bir değişiklik vardı Frodo'da; sanki tüm gövdesi, özellikle de yatak örtüsünün

üzerinde duran sol eli, çok çok azıcık şeffaflaşmış gibiydi.

"Eh, buna şaşmamak lazım," dedi Gandalf kendi kendine. "Daha yolun yarısına bile gelmedi ve sonunda ne olacağını Elrond bile kestiremez. Kötüye varmayacaktır bence. Belki görmeyi bilenler için berrak bir ışık dolu cam bir kap gibi olur."

"Çok iyi görünüyorsun," dedi yüksek sesle. "Elrond'a danışmadan sana özet halinde bir hikâye anlatmayı göze alıyorum. Ama haberin olsun çok kısa anlatacağım, sonra da tekrar uyuman gerekiyor. Anlayabildiğim kadarıyla olan şu. Sen kaçmaya başlar başlamaz Süvariler doğru sana yöneldiler. Artık atlarının rehberliğine ihtiyaçları yoktu: Onların dünyasının eşiğinde olduğun için onlara görünür olmuştun. Aynı zamanda Yüzük de onları çekiyordu. Arkadaşların sıçrayıp onların yolundan çekildi, yoksa ezileceklerdi. Seni beyaz at da kurtaramazsa hiçbir şeyin kurtaramayacağını biliyorlardı. Süvariler onların yetişemeyeceği kadar hızlı ve savaşamayacakları kadar kalabalıktı. Yaya olarak Glorfindel ile Aragorn bile Dokuz'una birden karşı koyamaz.

"Yüzüktayfları rüzgâr gibi geçip gidince arkadaşların arkalarından koştular. Geçit'e yakın bir yerde, yolun yanında birkaç bodur ağaçla önü örtülmüş küçük bir oyuntu vardır. Orada aceleyle bir ateş yaktılar; çünkü Glorfindel Süvariler nehri geçmeye kalkışırsa bir taşkının geleceğini biliyordu; o zaman nehrin o tarafında kalan Süvariler'le onun ilgilenmesi gerekecekti. Sel taşkını başlar başlamaz ileri fırladı, arkasından da elidinde alevli odunlarla Aragorn ve diğerleri geliyordu. Ateş ve su r asında kalıp bir de karşılarında gazap içinde ayan beyan bir Elf Beyi görünce Süvariler yılgınlığa düştü, atları da deliye döndü. Üçü taşkının ilk sularına kapılıp gitti kalanlarda atlan tarafından suya savrulup mağlup oldular."

"Peki bu Kara Süvariler'in sonu mu olmuş oluyor?" diye sordu Frodo.

"Hayır," dedi Gandalf. "Atları telef olmuş olsa gerek, atsız kalınca onlar da sakat sayılır. Fakat Yüzüktayf ları'nın kendileri kolay kolay yok edilemez. Mamafih şimdilik onlardan korkmanıza lüzum yok. Arkadaşların taşkından sonra nehri geçip, seni altında kırık bir kılıçla yüzükoyun nehir kıyısında yatar durumda bulmuşlar. At başucunda nöbet tutuyormuş. Bembeyaz ve buz gibiymişsin, ölüp gittin, hatta b2l,..I daha da kötü bir şey oldu sanmışlar. Elrond'un halkı seni ağır ağır Ayrıkvadi'ye doğru taşırlarken buldu onları." A arkını kim yaptı?" diye sordu Frodo.

"Elrond'un emriyle oldu," diye cevap verdi Gandalf. "Bu vadideki nehir onun hükmü altındadır ve hayat memat halinde Geçit'i kapatması lazım gelirse sular kızgınlıkla kabarır. Yüzüktayfları'nın başı atını suya sürdüğü anda taşkın da salıverildi. Övünmek gibi olmasın, ben de bir iki hususi ilavede bulunmadım değil hani: Dikkatini çekmemiş olabilir ama, dalgalardan bir kısmı üzerinde parlak beyaz binicileri olan büyük beyaz atlar biçimindeydi, ayrıca bir sürü de gümbür gümbür yuvarlanan kaya vardı. Acaba haddinden fazla şiddetli bir gazabı mı serbest bıraktık, taşkın çığırdan çıkar da hepinizi süpürüp gider mi diye bile korktum bir an için. Dumanlı Dağlar'ın karlarından eriyip gelen sular hayat dolu oluyor."

"Evet şimdi hatırlamaya başladım," dedi Frodo; "o muazzam çağıltı. Arkadaşlarımla, düşmanlarımla hep birlikte boğuluyorum zannetmiştim. Ama artık emniyetteyiz!"

Gandalf çabucak Frodo'ya bir baktı, fakat Frodo gözlerini kapatmıştı. "Evet, şimdilik hepiniz emniyettesiniz. Yakında Bruinen Geçidi'ndeki zaferi kutlamak için ziyafet ve şenlikler ol d ak, hepiniz de baş köşede yer alacaksınız."

"Harika!" dedi Frodo. "Elrond ve Glorfindel gibi büyük beylerin, tabii Yolgezer'in de, bu kadar zahmete girip bana böyle iyi davranmaları fevkalade bir şey."

"Eh, böyle davranmaları için birçok neden var," dedi Gandalf gülümseyerek. "Geçerli nedenlerden biri benim. Bir diğeri de Yüzük: Sen Yüzüktaşıyansın. Ayrıca Yüzükbulan Bilbo'nun da varisisin."

"Sevgili Bilbo!" dedi Frodo uykulu uykulu. "Kimbilir nerelerdedir. Keşke burada olup, bunları duyabilseydi. Nasıl da gülerdi, İnek Ay'ın üzerinden atladı! Hele o zavallı yaşlı trol!" Sözü biter bitmez derin bir uykuya daldı.

Frodo artık Deniz'in doğusundaki Son Sıcak Yuva'da emniyetteydi. Bilbo'nun da uzun süre önce kaydetmiş olduğu gibi, "ister yemek yiyip uyumaktan, ister masallardan şarkılardan hoşlanın, ister oturup düşünmeyi yeğleyin, ister hepsinden biraz olsun deyin, burası mükemmel bir ev" idi. Sadece orada bulunmak bile yorgunluk, korku ve keder

için bir tedavi sayılırdı.

Akşam yaklaşırken Frodo tekrar uyandı ve artık dinlenmeye veya uykuya ihtiyacı olmadığını fark etti; canı yemek içmek, sonra da galiba şarkı ve hikâyeler dinlemek istiyordu. Yataktan çıktı ve kolunu da yine neredeyse eskisi kadar kullanabildiğini keşfetti. Yeşil kumaştan, tam üstüne göre, temiz giysiler bir kenarda onu bekliyordu. Aynaya bakınca, hatırladığından çok daha ince bir görüntü karşısında şaşırıp kaldı: Aynadaki görüntü Bilbo'nun Shire'da amcası ile yürüyüşlere çıkan genç yeğenine çok benziyordu, ama ona bakan gözlerinde düşünceli bir ifade vardı.

"Evet, aynadan dışarı son göz atışından beri az şey görmedin," dedi kendi aksine. "Ama şimdi sırada sevinçli bir vuslat var!" Kollarını uzatarak ıslıkla bir hava çalmaya başladı.

Tam o anda kapı çalındı ve Sam girdi içeri. Frodo'ya koştu, beceriksiz ve utangaç bir halde sol elini yakaladı. Eli hafifçe okşadı, sonra kızararak çarçabuk başını çevirdi. "Hayrola Sam!" dedi Frodo.

"Sıcak!" dedi Sam. "Elini diyorum yani Bay Frodo. O uzun geceler boyu öyle soğuktu ki. Ama şimdi bayram vakti!" diye bağırarak yeniden o yana döndü; gözleri parlıyor, olduğu yerde hoplayıp zıplıyordu. "Seni ayakta ve kendinde görmek ne hoş beyim! Gandalf aşağı inmeye hazır mıymışsın bir bakayım diye yolladı beni; ben de şaka yapıyor sandıydım."

"Hazırım," dedi Frodo. "Haydi gidip bizim ötekileri bulalım!" "Seni onlara götüreyim beyim," dedi Sam. "Çok büyük bir ev bura, çok da acayip. Hep bulup öğrenecek bir şeyler oluyor, köşeyi dönünce neylen karşılaşacağın belli değil. Hele elfler beyim! Orda elfler, burda elfler! Kimisi krallara benziyor, korkunç ve muhteşem; kimisi çocuk gibi şen. Ya o müzik, o şarkılar gerçi buraya geldiğimizden beri dinlemeye ne vaktim ne de gönlüm olduğundan değil ya işte. Fakat buranın usullerini öğrenmeye başladım."

"Neler yaptığını biliyorum Sam," dedi Frodo, onun koluna girerek. "Fakat bu gece eğlenecek ve gönlünün çektiği kadar dinleyeceksin. Haydi, şu köşelerde kılavuzluk et bana!"

Sam onu birkaç koridordan geçirip bir sürü merdivenden indirdikten sonra, nehrin dik kıyısına yukarıdan bakan yüksek bir bahçeye çıkarttı. Frodo arkadaşlarını evin doğuya bakan yanındaki bir sundurmada oturur buldu. Aşağıdaki vadiye gölgeler düşmüştü, fakat ta yukarılardaki dağların çehrelerinde hâlâ ışık vardı. Hava ılıktı. Akan ve dökülen suyun sesi gürül gürül geliyordu ve sanki yaz hâlâ Elrond'un bahçelerinde oyalanılmış gibi gece, ağaçların ve çiçeklerin belli belirsiz kokularıyla doluydu.

"Yaşasın!" diye bağırdı Pippin ayağa fırlayarak, "işte soylu kuzenimiz! Yüzük'ün Efendisi Frodo'ya yol açın!"

"Sus!" dedi Gandalf sundurmanın gerisindeki gölgeler içinden. "Kötü şeyler bu vadiye gelemez; ama yine de onların adını anmamak lazım. Yüzük'ün Efendisi Frodo değil, gücü yeniden tüm dünyaya yayılmakta olan Mordor'un Kara Kulesi'nin efendisidir! Biz bir kalede oturuyoruz. Dışarlanysa kararmakta."

"Gandalf da böyle neşeli şeyler söyler oldu," dedi Pippin.. "Benim hale yola girmem gerektiğini düşünüyor. Fakat her nedense burada gam kasavet yapmak mümkün değil adeta, içimden şarkılar söylemek geliyor da, duruma uygun bir şarkı bulamıyorum."

"Benim de içimden şarkılar söylemek geliyor," diye güldü Frodo. "Ama şu anda bir şeyler yiyip içmeyi daha çok istiyorum!"

"Bu dediğin hemen hallolur," dedi Pippin. "Her zamanki kurnazlığını bir kez daha göstererek tam yemek vaktinde kalktın."

"Yemekten de öte! Bir şölen!" dedi Merry. "Gandalf senin iyileştiğini bildirir bildirmez hazırlıklar başladı." Daha sözünü ancak bitirmişti ki, çalan bir sürü çıngırağın sesiyle büyük salona çağırıldı lar.

Elrond'un evinin büyük salonu baştanbaşa doluydu: içerdekilerin Çoğunluğu elflerden oluşuyordu, fakat diğer halklardan konuklar da vardı. Elrond, âdeti üzere, bir yükselti üzerindeki uzun masanın en ucunda büyük bir koltukta oturuyordu; bir yanına Glorfindel, bir yanına da Gandalf oturmuşlardı.

Frodo onlara merakla baktı, çünkü bunca hikâyede ismi geçen Elrond'u ilk görüşüydü

bu; ayrıca onun sağında oturan Glorfindel'in, hatta solunda oturan ve Frodo'nun çok iyi tanıdığını zannettiği Gandalf in bile, vakur ve kudretli beyler oldukları apaçık anlaşılıyordu.

Gandalf diğer ikisine göre daha kısa boyluydu; ama uzun ak saçları, ortalığı süpüren gümüş sakalı ve geniş omuzlarıyla, kadim efsanelerin bilge kralları gibi görünmekteydi. İhtiyar yüzünde kocaman karlı kaşları altındaki kara gözlen, aniden alev almaya hazır kömür parçaları gibi ışıl ısıldı.

Glorfindel uzun boylu ve dimdikti; saçları pırıl pırıl altın renkli, yüzü güzel, genç, korkusuz ve neşe doluydu; gözleri parlak ve keskindi, sesi müzik gibiydi; alnında bilgelik, ellerinde kuvvet vardı.

Elrond'un yüzü zamandan muaf gibiydi, ne yaşlı ne gençti, fakat kimi mutlu kimi mutsuz bir sürü anı yazılıydı bu çehrede. Saçları alacakaranlığın gölgeleri gibi karaydı, başını ince gümüş bir halka süslüyordu; gözleri berrak bir akşam misali griydi ve içlerinde yıldız ışıklarına benzer bir ışık vardı. Hem nice kış mevsimiyle taçlanmış bir kral gibi saygıdeğer, hem de gücünün doruğundaki tecrübeli bir savaşçı gibi dinç duruyordu. Ayrıkvadi'nin Hükümdarı ve gerek elfler, gerekse insanlar arasında kudretli biriydi.

Masanın orta bölümünde, duvardaki kumaş gergiler önüne yerleştirilmiş üzeri tenteli bir koltuk vardı ve burada bakmaya kıyılamayacak güzellikte bir hanım oturuyordu. Kadınlık haliyle Elrond'a o kadar çok benziyordu ki, Frodo onun yakın bir akrabası olduğunu tahmin etti. Gencecikti kadın, ama sanki değildi de. Kara saçlarının örgülerine kır değmemişti, beyaz kollarıyla berrak yüzü kusursuz ve düzgündü; yıldızların ışığı idi bulutsuz bir gece gibi gri parlak gözlerinde görülen; yine de bir kraliçe gibi duruyordu, yılların getirdiği nice şeyi tanımış gibi halaslarında düşünce ve bilgi vardı Alnının üstünde başı, beyaz beyaz pırıldayan küçük taşlarla örülmüş gümüş dantelden bir kep ile örtülüydü; fakat yumuşak gri giysisinde gümüş yapraklı bir kemerden başka süs yoktu.

O güne dek pek az ölümlünün görmüş olduğu kişiyi işte böyle gördü Frodo; Elrond'un kızı Arwen'di bu, onda Luthien'in çehresinin yeniden dünyaya geldiği söylenirdi; ona Undömiel derlerdi, çünkü halkının Akşamyıldızı idi. Uzun zamandır anne tarafının dağların arkasındaki ülkesinde, Lörien'de bulunuyordu; baba evi Rivendell'e daha yeni dönmüştü. Fakat erkek kardeşleri Elladan ile Elrohir orada değildi, gene Rivendell dışında bir maceraya atılmışlardı: Çünkü annelerinin ork inlerinde çektiği azabı hiç unutmaz, Kuzey Kolcularıyla birlikte sık sık uzaklara sürerlerdi atlarını.

Yaşayan bir şeyde böylesi bir güzellik ne görmüştü, ne de hayal etmişti Frodo; Elrond'un sofrasında, bu kadar ulu ve bu kadar güzel kişiler arasında kendisine de yer verdiklerine hem şaşırıyor hem de utanıyordu. Ona uygun bir sandalyede, birkaç minder üzerinde oturmakta olduğu halde, kendini çok küçük ve yakışıksız hissetti; fakat bu duygulan hemencecik kayboldu. Şölen neşeli, yiyeceklerde açlığının tüm arzularını karşılayacak zenginlikteydi. Yeniden etrafına baktığında, hatta yanında oturanlara nihayet bir göz attığında epey bir zaman geçmişti.

İlk önce arkadaşlarını arandı. Sam beyine hizmet etmek için yalvarmıştı, ama bu seferlik kendisinin de şeref konuğu olduğunu söylemişlerdi ona. Şimdi Frodo yükseltiye yakın yan masalardan birinin yukarı ucunda Pippin ve Merry ile oturmakta olan Sam'i görebiliyordu. Yolgezer'den eser yoktu.

Frodo'nun hemen sağında önemli birine benzeyen, zengin giysili bir cüce oturmaktaydı. Çatallı uzun sakalı neredeyse kar beyazı giysileri kadar beyazdı. Belinde gümüş bir kemer takılıydı, boynunda da gümüş ve elmaslardan yapılmış bir zincir sallanıyordu. Frodo ona bakabilmek için yemeğini bıraktı.

"Hoş geldin ve hoş gördük!" dedi cüce ona doğru dönerek. Sonra da basbayağı yerinden kalkıp eğilerek selam verdi. "Glöin emrinizde," dedi ve daha da çok eğildi.

"Frodo Baggins sizin ve ailenizin emrinde," dedi Frodo görgü kuralları uyarınca ve minderlerini dört bir yana saçarak şaşkınlıkla ayağa kalktı. "Siz o Glöin, Thorin Meşekalkan'ın on iki arkadaşından biri olan Glöin misiniz, yoksa yanılıyor muyum?"

"Tamamen haklısınız," diye cevap verdi cüce minderleri toplayıp Frodo'nun tekrar yerine oturmasına nezaketle yardım ederken. "Ben kim olduğunuzu sormayacağım, çünkü arkadaşımız şanlı Bilbo'nun akrabası ve kanuni varisi olduğunuzu öğrendim

zaten, izin verirseniz, iyileşmiş olmanızdan dolayı sizi kutlamak isterim."

"Çok teşekkür ederim," dedi Frodo.

"Çok tuhaf maceralar yaşamışsınız duyduğum kadarıyla," dedi Glöin. "Dört hobbitin bu kadar uzun bir yolculuğa çıkmasına sebep ne olabilir, merak ettim açıkçası. Bilbo bizle geldiğinden beri böyle bir şey görülmemişti. Ama Elrond ve Gandalf bu konuda konuşmaya istekli görünmediklerine göre, pek de fazla soru sormamalıyım belki?"

"Sanırım bu konuda konuşmasak daha iyi, en azından şimdilik," dedi Frodo kibarca. Elrond'un evinde bile Yüzük meselesinin uluorta konuşulmayacağını tahmin edebiliyordu; her halükârda bir süre için dertlerini unutmak istiyordu. "Fakat bu kadar önemli bir cüce Yalnız Dağ'dan bunca uzaklara neden gelmiş olabilir, ben de meraklandım doğrusu," diye ekledi.

Glöin ona baktı. "Eğer duymadıysanız, bu konuda da henüz konuşmasak iyi ederiz sanırım. Az bir zaman sonra Efendi Elrond hepimizi toplayacaktır kanaatimce; o zaman çok şeyler dinleyeceğiz. Fakat konuşabileceğimiz başka nice mevzu var."

Yemeğin geri kalan kısmında birbirleriyle sohbet ettiler, fakat Frodo konuşmaktan çok dinlemeyi yeğledi; çünkü Yüzük sayılmazsa Shire'a dair haberler küçük, uzak ve önemsiz görünmüştü gözüne, oysa Glöin'in Yabaneller'in kuzey bölgelerinde yaşanan olaylar hakkında anlatacak çok şeyi vardı. Frodo, artık Kocoğlan'ın oğlu Yaşlı Grimbeorn'un bir sürü güçlü kuvvetli insana beylik ettiğini ve onların Dağlar ile Kuyutorman arasındaki ülkesine ne bir ork ne de bir kürtün girmeye cesaret bile edemediğini öğrendi.

"Gerçekten de," diyordu Glöin, "Kocoğlangiller olmasa Vadi'yle Ayrıkvadi arasındaki yollar çoktan geçilmez olmuştu. Yiğit adamlar doğrusu, Yüksek Geçit ile Kocakaya Sığlığı'nı da açık tutuyorlar. Fakat geçiş ücretleri çok yüksek," diye ekledi başını sallayarak; "ve yaşlı Kocoğlan gibi onların da cücelere pek yakınlık duyduğu söylenemez. Yine de güvenilirler, bu da bu zamanda az şey değil. Vadili insanlar kadar bize dost olan insan bulunmaz fakat. Çok iyi bir halk şu Ozangiller. Okçu Ozan'ın torunu, Ozan oğlu Bain oğlu Mesel yönetiyor onları. Güçlü bir kral, ülkesi de artık Esgaroth'un iyice güneyine ve doğusuna kadar uzanıyor."

"Peki ya sizin halkınız?" diye sordu Frodo. "Anlatacak çok şey var, hem iyi, hem kötü," dedi Glöin; "yine de iyi şeyler daha fazla: Zamanın gölgesi bize de vuruyor, ama şu ana kadar şansımız yaver gitti. Eğer gerçekten bizimle ilgili bir şeyler dinlemek istiyorsan seve seve anlatabilirim. Fakat sıkıldığında sustur beni!

Kendi işlerinden söz ederken cücelerin dilleri durmak nedir bilmez, derler."

Bu sözle birlikte Glöin Cücekrallığı'nın hal ve gidişini uzun uzun anlatmaya başladı. Böylesine kibar bir dinleyici bulduğu için çok mutluydu; çünkü Frodo ne bir bıkkınlık emaresi gösteriyor ne de konuyu değiştirmek için bir girişimde bulunuyordu, fakat doğrusu şimdiye dek hiç duymadığı şahıs ve yerlerin tuhaf isimleri arasında kısa sürede aklı bir hayli karışmıştı. Yine de Dâin'in hâlâ Dağ'ın altında Krallığını sürdürmesi, (iki yüz ellinci yaşını geçtiği için) artık yaşlanmış, saygıdeğer ve inanılmaz derecede zengin olması ilgisini çekti. Beş Ordular Muharebesi'nden sağ salim kurtulan on arkadaşının yedisi hâlâ yanındaydı: Dwalin, Glöin, Dori, Nori, Bifur, Bofur ve Bombur. Bombur artık o kadar şişmanlamıştı ki kendi kendine kanapeden kalkıp da sofraya oturamıyordu, ancak altı genç cüce yerinden kaldırabiliyordu onu.

"Ya Balin, Ori ve Öin nasıllar?" diye sordu Frodo.

Glöin'in yüzü şöyle bir gölgelendi. "Bilmiyoruz," diye cevap verdi. "Ayrıkvadililere danışmak için gelişim de daha ziyade Balin içindir. Ama gel bu gece daha neşeli şeylerden konuşalım!"

Böylece, Glöin Frodo'ya halkının eserlerini, Vadi'deki ve Dağ'ın altındaki muazzam çalışmalarını anlatmaya koyuldu. "Çok iyi işler başardık," diyordu. "Fakat metal işlemede atalarımızla aşık atamayız, o eski sırların çoğu kayboldu. Güzel zırhlar, keskin kılıçlar yapıyoruz, ama ejderha gelmeden önce yapılan zırhlar ve bıçaklara denk şeyler yapamıyoruz artık. Sadece madencilik ve inşaat konusunda eski günleri geride bıraktık. Vadi'nin suyollarını, çeşmelerini, havuzlarını görmelisin Frodo! Taş döşeli rengârenk yollan görmelisin! Hele o yer altındaki, kemerleri ağaç biçiminde oyulmuş salonları ve gepgeniş caddeleri; Dağ'ın yamaçlarındaki terasları ve kuleleri! O zaman aylaklık etmediğimizi anlardın."

"Eğer mümkün olursa gelip göreceğim hepsini," dedi Frodo. "Bilbo, Smaug'un Viranesi'ndeki bunca değişikliği görse ne şaşırırdı kim bilir!"

Glöin Frodo'ya bakarak gülümsedi. "Bilbo'yu çok seviyordun, öyle değil mi?" diye sordu.

"Evet," diye cevap verdi Frodo. "Onu görmek için, dünyadaki bütün kuleleri ve sarayları görmekten vazgeçebilirdim."

Sonunda şölen bitti. Elrond ile Arwen ayağa kalkıp salonun ucuna ilerlediler, orada bulunanlar da uygun bir sırayla onları izledi. Kapılar ardına kadar açıldı, geniş bir koridordan ve başka kapılardan geçerek başka bir salona vardılar. Bu salonda masalar yoktu, fakat iki yanında oymalı sütunlar yükselen muazzam bir şöminede parlak bir ateş yanıyordu.

Frodo Gandalf la yanyana yürümekte olduğunu fark etti. "Burası Ateş Salonu," dedi büyücü. "Uyuyakalmazsan, burada bir sürü şarkı ve öykü dinleyeceksin. Fakat bayram günleri dışında genellikle boş ve sessizdir burası, sadece düşünmek isteyenler, huzur arayanlar gelir. Yıl boyunca ateş hep yanar burada; ateşten başka da pek bir ışık yoktur."

Elrond içeri girip kendisi için hazırlanmış yere doğru ilerlerken, elf çalgıcılar tatlı bir melodiye başladılar. Yavaş yavaş salon doldu. Bir araya toplanmış tüm bu çehreleri zevkle izlemekteydi Frodo; ateşin altın ışığı üzerlerinde oynaşıyor, saçlarında parıl parıl yansıyordu. Aniden, şöminenin öbür ucunun yakınlarında bir tabureye oturmuş, sırtını da bir sütuna dayamış küçük kara bir şekil çarptı gözüne. Hemen yanında, yerde, bir kupayla biraz ekmek duruyordu. Acaba hasta mı (tabii eğer Ayrıkvadi'de hasta olunabilirse), bu yüzden mi şölene gelemedi, diye düşündü Frodo. Sanki uyur gibiydi, çenesi göğsüne düşmüş, kara pelerininin bir ucuyla yüzünü örtmüştü.

Elrond gidin sessiz şeklin yanında durdu. "Uyanın bakalım küçük efendi!" dedi gülümseyerek. Sonra Frodo ya döndü, eliyle yanına çağırdı. "Nihayet dilediğiniz an geldi Frodo," dedi. "Bakın burada uzun zamandır hasretini çektiğiniz bir dost var." Kara şekil başını kaldırıp yüzünü açtı.

"Bilbo!" diye haykırdı Frodo aniden tanıyarak ve ona doğru itildi. "Vay, Frodo oğlum!" dedi Bilbo. "Demek ki sonunda buraya varabildin. Geleceğini umuyordum. Oh, oh! Bütün bu şölenler senin şerefineymiş, duyduğuma göre. Umarım eğlenmişsindir."

"Sen niye yoktun?" diye haykırdı Frodo. "Niye seni daha önce görmeme izin vermediler?"

"Çünkü sen uyuyordun. Ben seni bol bol gördüm. Her gün Sam'le birlikte senin yanında oturdum. Ama şölen dersen, artık bu tür şeylere pek gönlüm yok. Hem, yapacak başka bir işim vardı." "Ne yapıyordun?"

"Ne olacak, oturmuş düşünüyordum. Bugünlerde pek çok düşünüyorum ve genellikle bu iş için en uygun yer de burasıdır. Uyanayımmış!" dedi, Elrond'a bir göz atarak. Gözünde muzip bir ışıltı vardı ve Frodo'nun gördüğü kadarıyla hiç de uykuluya benzemiyordu. "Uyan! Uyumuyordum Efendi Elrond. Eğer merak ediyorsanız söyleyeyim, şöleninizi çok erken bitirip beni rahatsız ettiniz tam da bir şarkı yazmaktaydım. Bir iki mısrada takıldım, onları düşünüyordum; ama artık işin içinden çıkamam herhalde. Şimdi öyle bir şarkı vaveylası başlar ki, aklımdaki fikirlerde uçup gider. En iyisi arkadaşım Dünadan bana yardım etsin. Nerede o?"

Elrond güldü. "Bulunur şimdi," dedi. "Sonra bir köşeye çekilip işinizi tamamlarsınız; bizlerde eğlence bitmeden dinleyip fikrimizi söyleriz." Bilbo'nun arkadaşının nerede olduğunu ve neden şölene katılmadığını kimse bilmiyordu, ama bulunması için hemen ulaklar gönderildi.

Bu arada Frodo ile Bilbo yan yana oturdular, Sam de hemen gelip yanlarına yerleşti. Etraflarındaki salonu dolduran müzik ve eğlenceyi unutup alçak sesle sohbete koyuldular. Bilbo'nun anlatacak pek bir şeyi yoktu. Hobbitköy'den ayrıldıktan sonra Yol boyunca veya Yol'un her iki tarafındaki topraklarda hedefsizce dolanmıştı; her nasılsa adımlan onu hep Ayrıkvadi'ye doğru yöneltmişti.

"Pek bir maceraya bulaşmadan geldim buraya," dedi, "ve biraz dinlendikten sonra cücelerle Vadi'ye gittim: Son yolculuğumdu bu. Bir daha yolculuğa çıkmayacağım,

ihtiyar Balin orada değildi. Sonra buraya geri geldim ve hep burada kaldım. Onu bunu yaptım. Biraz kitabımı yazdım. Ve tabii ki arada da şarkı yazıyorum. Bazen söylerler şarkılarımı: Sadece beni memnun etmek için sanırım; çünkü, tabii aslında şarkılarım Ayrıkvadi'ye yakışacak kadar iyi değil. Bir de, dinliyorum ve düşünüyorum. Zaman burada geçmiyor adeta: Öylece var oluyor. Uzun lafın kısası, şayanı hayret bir yer.

"Dağlar'ın ötesinden, hatta Güney'den bütün haberleri alıyorum da, Shire hakkında pek bir şey duyamıyorum. Yüzük meselesini duydum elbette. Gandalf sık sık geldi gitti. Bana pek öyle bir şey anlattığını sanma, bu son yıllarda iyice ağzı sıkılaştı zaten. Çoğunu Dünadan'dan işittim. Benim şu yüzüğün işleri bu kadar karıştıracağı kimin aklına gelirdi? Keşke Gandalf bütün bunları daha önce keşfetmiş olsaydı, iş hiç uzamadan çoktan buraya getirmiş olurdum ben o nesneyi. Kaç kere, Hobbitköy'e gidip alayım diye geçti aklımdan; ama yaşlanmaya başladım, onlar da izin vermediler: Gandalf ile Elrond yani. Düşman'ın yerde gökte beni aradığını ve titrek titrek Yaban'da gezerken bulursa kıyma yapacağını düşünüyor gibiydiler.

"Gandalf bir de, Yüzük artık başkasına geçti Bilbo. Gene ona bulaşmaya kalkarsan ne kendine, ne başkalarına hayrın dokunur,dedi. Garip bir mütalâa, tam Gandalf a göre. Fakat sana göz kulak olduğunu söyledi, ben de işi oluruna bıraktım. Seni sağ salim gördüğüme pek memnunum." Durakladı, Frodo'ya kuşkuyla baktı.

"Yanında mı?" diye sordu fısıltıyla. "Bütün o duyduklarımdan sonra ister istemez meraklandım, anlarsın ya. Şöyle bir kerecik daha göz atabilmeyi çok isterdim."

"Evet, yanımda," diye cevapladı Frodo garip bir gönülsüzlük hissederek. "Eskisinden hiçbir farkı yok."

"Ee, bir saniyeliğine bir görsem diyorum," dedi Bilbo.

Frodo giyinirken, uyuduğu sırada Yüzük'ün yeni, hafif ama sağlam bir zincirle boynuna takılmış olduğunu görmüştü. Yavaş yavaş zinciri çıkarttı. Bilbo elini uzattı. Ama Frodo hemencecik geri çekti Yüzük'ü. Kederle ve hayretle farketti ki, artık Bilbo'yu görmüyordu karşısında; aralarına bir gölge düşmüş gibiydi ve bu gölgenin ardında aç yüzü ve kemikli arsız elleriyle buruş kırış küçük bir yaratık görür gibiydi, içinden ona vurmak geliyordu.

Etraflarındaki müzik ve şarkı sesleri adeta söndü, bir sessizlik çöktü. Bilbo çabucak Frodo'nun yüzüne baktı ve elini gözleri önünden geçirdi. "Şimdi anlıyorum," dedi. "Kaldır onu! Üzgünüm: Bu yükü yüklendiğin için üzgünüm: Her şey için üzgünüm. Maceraların bir sonu yok mudur hiç? Sanırım yok. Her zaman bir başkasının öyküyü sürdürmesi gerekiyor. Eh, ne yapalım. Kitabımı bitirmeye çalışmamın bir faydası var mı acaba? Ama bunları düşünmeyelim şimdi haydi biraz gerçek haber dinleyelim! Bana Shire'ı anlat!"

Frodo Yüzük'ü sakladı ve gölge neredeyse bir anı bile bırakmadan geçti gitti. Ayrıkvadi'nin ışığı ve müziği yine çevrelerindeydi. Bilbo sevinçle gülümseyip kahkahalar atıyordu. Hobbitköy'deki en önemsiz ağacın devrilmesinden en küçük çocuğun yaramazlıklarına kadar, Frodo'nun anlattığı Sam'in de ikide bir lafa karışıp düzeltmeler yaptığı her çeşit Shire haberini hevesle dinlemekteydi. Dört Dirhem'in işlerine o kadar dalmışlardı ki, koyu yeşil giysilere bürünmüş bir adamın gelişini fark etmediler bile. Adam kimbilir kaç dakika öylece durup gülümseyerek onları seyretti.

Birdenbire Bilbo başını kaldırdı. "Hah, nihayet gelebildin Dûnadan! "diye hay kırdı.

"Yolgezer!" dedi Frodo. "Senin de ne çok adın var öyle."

"Eh, en azından Yolgezer adını ben ilk defa duyuyorum," dedi Bilbo. "Nerden çıkarttınız bu adı?"

"Bree'de bana öyle derler," dedi Yolgezer gülerek, "Frodo'ya da o şekilde tanıştırdılar."

"Peki ya sen neden Dünadan diyorsun?" diye sordu Frodo.

"İsim değil, sıfat bu," dedi Bilbo. "Burada genellikle öyle derler ona. Ama senin hiç olmazsa dûnadan'ı anlayacak kadar Elfçe bildiğini sanırdım: Batı insanı, Nümenorean. Neyse, şimdi ders zamanı değil!" Yolgezer'e döndü. "Nerelerdeydin dostum? Neden şölene gelmedin? Arwen Hanım oradaydı."

Yolgezer Bilbo'ya ciddiyetle baktı. "Biliyorum," dedi. "Fakat her zaman eğlenceye vaktim olmuyor. Elladan ile Elrohir beklenmedik bir anda Yaban'dan geri döndüler ve

bir an önce dinlemek istediğim haberler getirdiler."

"Ee azizim," dedi Bilbo, "artık haberini aldığına göre bana da bir dakikanı ayıramaz mısın? Acilen yardımına ihtiyacım var. Elrond benim bu şarkımın akşam sona ermeden tamam olmasını istiyor ve ben takıldım kaldım. Hadi bir köşeye gidip şunu cilalayalım!"

Yolgezer gülümsedi. "Gel öyleyse! "dedi. "Bir dinleyeyim!"

Frodo bir süre tek başına kaldı, çünkü Sam uykuya dalmıştı. Yalnızdı ve neredeyse kimsesiz hissediyordu kendisini. Gerçi dört bir yanında Ayrıkvadi'nin ahalisi vardı, ama yakınında bulunanlar tümüyle seslerin ve çalgıların müziğine dalmış durumdaydılar, konuşmadan dinliyor ve başka hiçbir şeyle ilgilenmiyorlardı. Frodo da dinlemeye başladı.

İlk başta, ezgilerin ve çok az anlamasına rağmen elf dillerinde örülmüş kelimelerin güzelliği, daha kulak vermeye başlar başlamaz büyüledi onu. Sanki kelimeler maddeye dönüşüyor, daha hayalini bile kurmamış olduğu uzak diyarların ve parlak şeylerin görüntüleri önünde açılıyordu; ateşin aydınlattığı salon, dünyanın sınırlarında uğuldayan köpük denizlerinin üzerindeki altın bir pus gibi olmuştu. Sonra bu büyülenmişlik hali gitgide rüyaya benzemeye başladı ve sonunda düzeni anlaşılamayacak kadar yoğun, çağıl çağıl akan sonsuz bir altın ve gümüş nehrinin altında kalmış gibi bir hisse kapıldı; bu nehir etrafında nabız gibi atan havayla bütünleşti, onu iliklerine kadar ıslattı ve boğdu. Işıl ışıl ağırlığının altında hızla dibe batıp, uykunun derin diyarına daldı.

Bu diyarda uzun süre bir müzik rüyasında gezindi durdu, derken rüya önce akar suya, sonra da aniden bir sese dönüştü. Bir şarkının mısralarını okuyan Bilbo'nun sesiydi galiba bu. ilkin pek hafif duyduğu sözler giderek anlaşılır biçimde akmaya başladı.

Eârendil diye bir denizci vardı
Arvernien'de gezinip duran;
yolculuk etmek için bir gemi yapmıştı
Nimbrethil'de kesilmiş bir ağaçtan
yelkenlerini saf gümüşten örmüştü,
ışıl ışıl gümüştendi lambaları da
bir kuğu boynuydu pruvası
ve ışıklar parlardı bayraklarında.

Yekpare, zincirli bir zırhı vardı
Kadim krallardan kalan,
rünlerle çentilmiştiparlak kalkanı
Korunmak için beladan ve yaralardan;
yayı ejderha boynuzundandı,
abanozdan kesilmişti okları,
zırh yeleği gümüşten,
kalseduandandı kılıç kını;
güçlüydü çelikten dövülmüş kılıcı,
efsane taştan yüksek miğferinin
tam tepesinde bir kartal tüyü vardı,
ve bir de zümrüt göğsünün ortasında.

Gökte Ay, üzerinde yıldızlar,
çok uzaklara gitti kuzey sahillerinden,
çılgınca dolandı durdu büyülü yollarda,
ötesinde, fani toprakların günlerinden.

Donmuş dağlardaki gölgeler içinde
Ensiz Buzlar'm ezici gıcırtısından,
cehennem sıcağından, yakan tenhadan
döndü hemen, ama vazgeçmedi dolaşmaktan;
yolunu kaybetmişken yıldızsız sularda,
sonunda Hiçlik Gecesi'ne ulaştı;
geçti oradan, ama ne parlak sahili görebildi
ne de aradığı ışığı.

Gazap rüzgârları esip sürükledi onu,
körcesine kaçtı köpüklerin arasında
batıdan doğuya, amaçsız ve habersiz,
koşup gitti evinden tarafa.

işte burada, yanma vardı uçan Elwing
ve karanlıkta bir alev yandı;
Taşlarla bezeli boyunluğundaki ateş
elmasların ışığından daha parlaktı.
Elwing, Silnıarili Edrendile taktı,
yaşayan ışıktan bir taç koydu başına,
ve Eârendil alev alev alnıyla korkusuz,
çevirdi teknesini; gecenin yansında
güçlü ve özgür bir fırtına yükseldi
Denizin ötesindeki Öbür dünyadan,
Tarmanel'den bir kudret yeli esti;
fanilerin uğramadığı yollardan
ısıran bir solukla taşıdı rüzgâr teknesini,
ölümün gücü kedere boğarken
gri, terk edilmiş denizleri,
doğudan batıya doğru geçti gitti.

Günlerin başlamasından
çok önce batmış sahillerden,
fersahları aşarak gürleyen kara dalgalar
geri götürdü onu, geçerek Bitmezgece'den
dünyanın sona erdiği yerdeki inci dizilerinde
duyuncaya kadar, o uzun şarkıyı
köpüklü dalgaların kırıldığı yerde
mücevherlerin ve altının solduğunu.

Valinor'un dizlerinde uzanan alacakaranlıkta,
yükselen Dağ' gördü, ne bir ses ne bir sada,
ve denizlerin çok ötesinden

bu yana bakıyordu Eldamar da.
Bir gezgin, kaçıp geceden,
vardı sonunda beyaz sığınağa,
yemyeşil, latif Elfyurdu'na
açıktı hava şeffaf vadi içinde,
ve Umarin Dağı 'nın altında,
Tirion 'un aydınlık kuleleri
cam gibi berrak, yansıyordu Gölgegöl'de.

Macera arandı durdu bu yerde;
ve ona bir sürü ezgi öğrettiler orada,
ve yaşh arifler harikalar anlattı
ve altından harpler verdiler ona.
Ona elf beyazlan giydirdiler
ve yedi ışık yolladılar önünden,
Calacirian'ın içinden geçtiği gibi
ümitsizce gitti saklı topraklara.
Derken, Umarin'deki billur Dağ üzerinde;
sayısız yılların pırıl pırıl aktığı
zamandan da eski binalara
ve sonsuza dek hükmeden Yaşlı Krala rast geldi;
o zaman duyulmamış sözler söylendi
insan halkları ve Elf Soyu hakkında,
orada yaşayanlara yasaklanmış
dünya ötesi hayaller gösterildi ona.

Ona parlak pruvah, yeni bir gemi yaptılar
mithril'den ve elf camından
ne yontulmuş bir küreği vardı geminin
ne de gümüş direğinde yelkeni:
Lambanın ışığı yerine Silmaril
ve canlı aleviyle parlak bir sancak,
oraya gelen Elbereth'in eliyle
yerleştirildi, orada ısısın diye,
ve ona ölümsüz kanatlar yapıldı,
yüklendi ölmez kader omuzlarına
kıyısız göklerde yelken açıp koşsun diye
Güneş 'in ve Ay ışığının ardında.

Kanatları gezgin bir ışık gibi, aldı götürdü onu,
sim pınarların yavaşça döküldüğü
Daimdüz'ün yüce tepelerinden
muhteşem Dağ Duvar'ın ta ötesine.

O zaman Dünya'nrn Sonu'ndan dönüp,
gölgeler içinden geçerek, yeniden bulmak istedi,
çok uzaklarda kalan evini;
tek başına bir yıldız gibi yanarak
pusların üzerinden çıkageldi';
Güneş'in karşısında ırak bir alev gibi,
karanlık Norland sularının aktığı yerde
uyanan tan yerinden önce gelen bir mucizeydi.

Derken Orta Dünya üzerinden geçti,
kadınların ve elf kızlarının
Eski Günler'de, kadim zamanlarda çektiklerini
ve hıçkırıklarını duydu kulaklarıyla.
Ama Ay sönüp yıldızlar geçene dek,
fanilerin yaşadığı Beri Sahiller'de
vaktini geçirmesin diye,
dev bir yazgı yüklenmişti sırtına;
hâlâ bir habercidir o, hiç durmayacak,
hiç sona ermeyecek görevi,
parlayan lambayı hep uzağa taşıyacak
Batılıların Alevcisi.

Mısralar sona erdi. Frodo gözlerini açtı ve Bilbo'nun gülümseyip alkışlayan dinleyicilerden oluşan bir çemberin ortasında, taburesinde oturmakta olduğunu gördü.

"Şimdi, bunu bir kez daha dinlemeliyiz," dedi bir elf.

Bilbo ayağa kalkıp eğilerek selam verdi. "Çok naziksiniz Lindir," dedi. "Fakat hepsini tekrarlamak çok yorucu olur."

"Sizin için çok yorucu olmaz," diye cevap verdi elfler gülerek. "Bilirsiniz, kendi mısralarınızı tekrarlamak size hiçbir zaman yorucu gelmez. Lâkin, hakikaten bir kerecik dinlemekle sorunuzun cevabını veremeyiz!"

"Ne!" diye haykırdı Bilbo. "Yani hangi bölümlerin bana, hangilerinin Dûnadan'a ait olduğunu tahmin edemiyor musunuz?"

"Fanileri birbirinden ayırt etmek bizim için o kadar kolay değil,' dedi elf.

"Çok saçma Lindir," diye homurdandı Bilbo. "Eğer bir insan ile bir hobbiti birbirinden ayırt edemiyorsanız, sizin muhakemeniz benim tahmin ettiğimden daha zayıf demektir. Elmayla fasulye kadar bile benzemeyiz birbirimize."

"Belki. Şüphesiz ki koyunlar da birbirlerine farklı görünüyordur," diye güldü Lindir. "Veya çobanlarına. Fakat Faniler bizim uzmanlığımıza girmiyor. Bizim başka işlerimiz var."

"Sizinle tartışmayacağım," dedi Bilbo. "Bu kadar çok müzik ve şarkı uykumu getirdi. Ben gidiyorum, siz istiyorsanız tahminlerinizi yürütün."

Ayağa kalkıp Frodo'nun yanına geldi. "Eh, bu iş de bitti," dedi alçak bir sesle. "Beklediğimden daha iyi gitti. Şarkılarımı üst üste iki kere dinlemek istedikleri nadirdir. Sen nasıl buldun?"

"Ben tahmin yürütmeye kalkışacak değilim," dedi Frodo gülümseyerek.

"Buna gerek de yok," dedi Bilbo. "işin aslı, hepsini ben yazdım. Aragorn sadece şarkıya ille yeşil bir taş koymamı istedi. Buna pek bir önem veriyor gibiydi. Nedendir bilmem. Onun dışında, belli ki bütün bu işin benim boyumu aştığını düşünüyordu ve Elrond'un

evinde Eârendil ile ilgili mısralar dizecek kadar cüretim varsa, bunun benim sorunum olduğunu söyledi. Sanırım haklıydı."

"Bilmiyorum," dedi Frodo. "Açıklayamayacağım, ama bana nedense çok yerinde gibi geldi. Sen başladığında uyur uyanıktım ve sanki bu da rüyamda gördüğüm bir şeyin devamı gibiydi. Konuşanın sen olduğunu ta son mısralarda anlayabildim ancak."

"Alışıncaya kadar, burada uyanık kalmak sahiden zordur," dedi Bilbo. "Ne kadar alışırsak alışalım, hobbitlerin müzik, şiir ve hikâye merakında elflerle boy ölçüşebileceğini de sanma. Onlar bunları en az yemek kadar, hatta daha fazla seviyorlar sanki. Şimdi saatlerce durmak bilmezler. Ne dersin, sıvışıp daha sakin bir yerlerde sohbet edelim mi?"

"Gidebilir miyiz?" dedi Frodo.

"Elbette. Bu iş değil ki, eğlence. Gürültü yapmamak şartıyla istediğin gibi gidip gelebilirsin."

Ayağa kalkıp yavaşçacık gölgeler içine çekildiler ve kapıların yolunu tuttular. Sam'i, yüzünde bir tebessümle derin uykular içinde arkalarında bıraktılar. Frodo Bilbo'nun sohbetini çok severdi, ama gene de Ateş Salonu'ndan çıkarken hafif bir pişmanlık hissetmedi değil. Tam onlar eşikten geçerken, berrak bir sesin söylediği bir şarkı yükseldi arkalarından.

A Elbereth tGilthoniel,

silivren penna miriel

o menel ağlar elenath!

Na-chaered palandiriel

o galadhremmin ennorath,

Fanuüos, le Hnnaîhon

nefaear, slnefaearon!

Frodo bir an duraklayıp geriye baktı. Elrond koltuğundaydı ve ateş, ağaçlara vuran yaz ışığı gibi yüzünü aydınlatmıştı. Yanında Arwen Hanım oturuyordu. Frodo hayretle Aragorn'un da onun yanında durmakta olduğunu gördü; kara pelerini arkaya doğru atılmıştı, galiba üzerinde elf zırhı vardı ve göğsünde bir yıldız parlıyordu. Sohbet etmekteydiler, sonra sanki Arwen Frodo'ya doğru döndü ve gözlerindeki ışık ta uzaktan onu bulup yüreğinden vurdu.

Büyülenmiş gibi öylece durdu Frodo; elf şarkısının tatlı heceleri söz ve ezgiden oluşmuş berrak mücevherler gibi akmaktaydı. "Bu Elbereth'e yakılmış bir şarkı," dedi Bilbo. "Bu gece bunu ve Kutlu Diyar' in başka şarkılarını daha defalarca söylerler. Haydi gel!"

Frodo'yu kendi küçük odasına götürdü. Oda bahçelere açılıyor ve Bruinen vadisi üzerinden güneye bakıyordu. Burada epey bir zaman pencere başında.oturup, dimdik tırmanan ormanlar üzerindeki parlak yıldızları seyrederek alçak sesle sohbet ettiler. Artık uzaktaki Shire'ın küçük haberlerinden, veya etraflarını sarmış koyu gölgelerden ve tehlikelerden değil de, ikisinin de dünyada görmüş oldukları güzel şeylerden, elflerden, yıldızlardan, ağaçlardan, parlak yılın ormanlara ince ince çöküşünden konuşuyorlardı.

Sonunda kapı çalındı. "Kusura kalmayın," dedi Sam başını içeri uzatarak, "ama bir şey ister misiniz acaba diyordum."

"Sen kusura kalma Sam Gamgee," diye cevap verdi Bilbo, "Sanırım beyinin yatma zamanı geldi demek istiyorsun."

"Şey beyim, duyduğum kadarıyla yarın erkenden bir Divan varmış, o da daha bugün ayağa kalktı ilk defa olarak."

"Çok haklısın Sam," diye güldü Bilbo. "Koşup Gandalf'a Frodo'nun yattığını söyleyebilirsin, iyi geceler Frodo! Canıma değsin, seni yeniden görmek çok hoştu! Her şey bir yana, iyi bir sohbet istiyorsan hobbitler gibisi yoktur. Artık çok yaşlandım; hikâyemizin sana ait bölümlerini görmeye ömrüm vefa edecek mi diye merak etmeye başlamıştım, iyi geceler! Ben galiba bir yürüyüş yapıp bahçede Elbereth'in yıldızlarına bakacağım, iyi uykular!"

BÖLÜM II

ELROND'UN DİVANI

Ertesi gün Frodo kendisini dinlenmiş ve iyi hissederek erkenden kalktı. Gürleyerek akan Bruinen'in yukarısındaki setler boyunca yürüyüp, solgun ve serin güneşin uzaktaki dağlar üzerinden doğuşunu ve ince gümüş pus içinden yatık ışınlarla yere doğru parlayışını seyretti; sarı yapraklar üzerinde şebnemler göz alıyor, her çalının üzerinde incecik örümcek ağları ışıldıyordu. Sam hiç konuşmadan, havayı koklayıp arada bir de hayret dolu gözlerle Doğadaki azametli tepelere bakarak yanında yürüyordu. Zirvelerdeki karlar bembeyazdı.

Patikadaki bir dönemecin yanında, kayadan oyulmuş bir bankta derin derin konuşmaya dalmış Gandalf ile Bilbo'ya rastladılar. "Vay! Günaydın! "dedi Bilbo. "Büyük divana hazır mısın?"

"Her şeye hazır hissediyorum kendimi," diye cevapladı Frodo."Fakat bunlardan ziyade bir yürüyüşe çıkıp vadiyi keşfetmek ne iyi olurdu. Şu yukardaki çam ormanlarına gitmek isterdim." Ayrıkvadi'nin kuzey yamacında iyice yüksekleri işaret ediyordu.

"Belki daha sonra fırsat bulabilirsin," dedi Gandalf. "Fakat henüz bir plan yapamayız. Bugün çok şey duyup çok kararlar almamız lazım."

Onlar konuşurken, birdenbire berrak bir çan sesi tek bir kez çınladı. "Bu çan Elrond'un Divanı'nı haber veriyor," diye haykırdı Gandalf. "Haydi bakalım! Hem sen hem de Bilbo, ikiniz de bekleniyorsunuz!"

Frodo ile Bilbo büyücünün peşine düşüp dolambaçlı patikadan hızla eve doğru ilerlediler; davetsiz ve o an için unutulmuş olan Sam de, tıpış tıpış peşlerinden gelmekteydi.

Gandalf onları Frodo'nun önceki akşam arkadaşlarını bulmuş olduğu sundurmaya götürdü. Berrak sonbahar sabahı artık vadiyi pırıl pırıl ışığa boğmuştu. Köpükler içindeki dere yatağından gürüldeyen suyun sesi yükseliyordu. Kuşlar şakımaktaydı, dört bir yanda tekin bir huzur vardı. Frodo'ya o tehlikelerle dolu kaçışı ve dışarıdaki dünyada büyümekte olan karanlığa dair söylentiler daha şimdiden sadece huzursuz bir rüyanın hatıraları gibi gelmeye başlamıştı; fakat içeri girdiklerinde onlara doğru dönen yüzler ciddiydi.

Elrond oradaydı, etrafında da sessizlik içinde epey bir kişi oturmaktaydı. Frodo, Glorfindel ile Glöin'i gördü; gene yolculuktan yıpranmış giysilerine bürünmüş Yolgezer, tek başına bir köşeye yerleşmişti. Elrond Frodo'yu yanındaki bir sandalyeye çağırdı:

"İşte dostlarım, hobbit Drogo oğlu Frodo. Şimdiye dek bundan büyük tehlikelerden geçip, bundan acil bir vazifeyle yanımıza varan pek az kişi olmuştur," diyerek onu beraberindekilere takdim etti.

Sonra, Frodo'nun daha önce tanışmadığı kişileri bir bir tanıttı. Glöin'in yanında daha genç bir cüce vardı: Oğlu Gimli. Glorfingel'in çevresinde, Elrond'un soyundan birkaç danışman daha sıralanmıştı, bunlara başkanlık eden Erestor'un yanında de Gri Limanlar'dan Gemiyapımcısı Cirdan'ın gönderdiği Elf Galdor oturmaktaydı. Yeşil ve, kahverengilere bürünmüş, yabancı bir elf daha vardı: Kuzey

Kuyutorman Elfleri'nin kralı olan babası Thranduil'den ulak gelen Legolas. Diğerlerinin biraz uzağında da, zarif ve soylu bir yüze sahip, kara saçlı, gri gözlü, gururlu ve sert bakışlı, uzun boylu bir adam oturmuştu.

Pelerini ve çizmeleriyle, sanki at sırtında yolculuca hazırlanmış gibiydi; nitekim giysileri zengin, pelerini de kürk astarlı olmakla birlikte, üzerlerinde uzun bir yolculuğun lekeleri görülüyordu. ortasına tek bir beyaz taşın yerleştirilmiş olduğu gümüşten bir boyunluğu vardı, bukleleri omuzlarına gelecek şekilde kesilmişti. Çapraz bir kayışla omzuna astığı, o anda ise dizlerinin üzerinde duran, boynuzdan yapılmış ve ucu gümüş kaplı büyük bir boru taşımaktaydı Frodo ile Bilbo'ya ani bir hayretle baktı.

"Bu Boromir, Güney'den bir insan," dedi Elrond, Gandalf'a dönerek, "Sabah alacasında ulaştı buraya; bize, danışmak istiyor. Onu da Divan'a çağırdım, çünkü soruları burada cevap bulacaktır."

Divan'da konuşulan ve tartışılan her şeyin burada anlatılması gereksiz. Dışarıdaki dünyada, özellikle de Güney'de ve Dağların doğusundaki geniş topraklarda olup bitenler uzun uzun konuşuldu. Frodo zaten bunlar hakkında birçok söylenti duymuştu; fakat Gloin'in öyküsü onun için yeniydi ve cüce konuştuğu zaman, ona dikkatle dinledi. Öyle görünüyordu ki, el emeklerinin tüm ihtişamına rağmen Yalnız DağCüceleri'nin yürekleri sıkıntılıydı.

"Halkımızın üzerine," dedi Glöin, "bir huzursuzluk gölgesi düşeli çok yıllar oluyor. Bunun nereden geldiğini ilk başta fark edemedik. Kıyıda köşede fısıldaşmalar başladı: Bizim dar bir yere sıkışıp kaldığımız, daha geniş bir dünyada daha büyük zenginlikler ve ihtişam bulacağımız söyleniyordu. Bazıları kendi dilimizde Khazaddûm dediğimiz, dedelerimizin muazzam eseri Moria'dan söz ediyordu; artık nihayet oraya dönmek için yeterince güce ve nüfusa sahip olduğumuzu söylüyorlardı."

Glöin iç geçirdi. "Moria! Moria! Kuzey dünyasının Harikası! Haddinden fazla derinlere kadar kazıp, isimsiz korkuyu uyandırmıştık orada. Nicedir, Durin'in çocukları kaçtığından beri, Moria'nın engin malikaneleri bomboş yatıyordu. Ama şimdi gene hasretle adını anar olmuştuk; fakat korkuyorduk da, çünkü nice kralın ömrü boyunca Khazaddûm'un kapılarından geçmeye cüret etmiş tek bir cüce vardı, o da Thror idi ve orada can vermişti. Buna rağmen sonunda Balin fısıltıları dinledi ve gitmeye azmetti; Dain ona iznini gönül rızasıyla vermedi gerçi, ama o yanına Ori'yi, Öin'i ve halkımızdan daha nicesini alıp güneye gitti.

"Bu otuz yıl kadar önceydi. Bir süre haber aldık onlardan, haberler de iyiye benziyordu: Moria'ya girmiş ve büyük işlere başlamışlardı. Sonra sesleri solukları kesildi ve o zamandan bu yana Moria'dan tek bir kelime bile gelmedi.

"Sonra, bir yıl kadar önce Ddin'e bir ulak geldi, ama Moria'dan değil Mordor'dan: Gece vakti Dain'i cümle kapısına çağıran bir atlı. Onun deyimiyle Büyük Hükümdar Sauron, bizim dostluğumuzu dilermiş. Karşılık olarak da yüzükler verecekmiş, eskiden verdiği gibi. Ve haberci ısrarla hobbitlere dair sorular sordu: ne cins olduklarını, nerede yaşadıklarını. 'Çünkü' dedi, 'Sauron sizlerin vaktiyle bunlardan birini tanımış olduğunuzu biliyor.'

"Bunun üzerine biz pek sıkıntılandık ve cevap vermedik. Derken atlı o korkunç sesini alçalttı, elinden gelse tatlı tatlı konuşacaktı. 'Sauron sizden sırf dostluğunuzun küçük bir nişanı olarak bu hırsızı yakalayıp,' dedi aynen bu kelimeyle, 'ondan bir zamanlar çalmış olduğu küçük, kıymetsiz mi kıymetsiz bir yüzüğü rızası olsa da olmasa da geri almanızı istiyor. Bu Sauron'un gönlünü çelen basit bir oyuncak sadece, ama sizin iyi niyetinizin teminatı olacaktır. O yüzüğü bulursanız eskiden cüce atalarınızın olan üç yüzüğü geri alırsınız, Moria beldesi de ebediyen sizin olur. Sırf hırsızın haberini, hâlâ yaşayıp yaşamadığını, nerede yaşadığını bulsanız bile, hem büyük bir ödül hem de Hükümdar'ın sonsuz dostluğunu kazanırsınız. Bir reddedin hele, o zaman işler pek de hoş görünmeyecektir gözünüze. Reddediyor musunuz?

"Burada nefesi aynı bir yılan tıslaması gibi çıkınca etraftaki herkesin tüyleri diken diken oldu ama Dâin, 'Ne evet, ne hayır diyorum. Bu mesajı ve zarif kisvesinin ardında ne mana taşıdığını düşünmem icap ediyor,'dedi.

"O, iyi düşünün, ama çok uzamasın, dedi.

"Vakit benim vaktim, istediğim kadar düşünürüm,' diye cevapladı Dâin.

"O, 'Şimdilik,' diyerek karanlığın içine doğru sürdü atını.

"O geceden beridir, kasvet yüklü şeflerimizin yürekleri. Ulağın sesi öyle iç bulandırıcı olmasa da, sözlerinin hem tehdit ve hem de hile taşıdığından şüphe duyacak değildik; çünkü Mordor'a yeniden giren ol kudretin değişmediğini ve eskiden bize daima hıyanet ettiğini zaten biliyorduk. Ulak iki kere geri geldi ve cevap alamadan gitti. Yıl devrilmeden bir kez daha gelecekmiş ve dediğine göre bu son olacakmış.

"İşte böylece, Dâin nihayet Bilbo'yu Düşman'ın onu aradığından haberdar edeyim ve eğer mümkünse Düşman'ın bu yüzüğü, bu kıymetsiz mi kıymetsiz yüzüğü ne için istediğini öğreneyim diye, beni size yolladı. Ayrıyeten, Elrond'dan da nasihat istirham

etmekteyiz. Çünkü Gölge büyüyor ve yaklaşıyor. Vadi'deki Kral Brand'e de ulaklar geldiğini ve içine korku düştüğünü duyduk. Boyun eğeceğinden korkuyoruz. Ülkesinin doğu sınırları zaten savaşın eşiğinde. Eğer Düşman bizden cevap almazsa, hükmü altındaki insanları Kral Brand'e ve Dain'e karşı harekete geçirebilir."

"Gelmekle çok iyi yaptınız," dedi Elrond. "Düşman'ın gayesini anlamanız için ne lazımsa, hepsini bugün duyacaksınız, İster ümitle olsun, ister ümitsizce, direnmekten başka çareniz yok. Fakat yalnız değilsiniz. Göreceksiniz ki, derdiniz batı dünyasının tamamını saran derdin bir parçası sadece. Yüzük! Yüzük'ü, bu kıymetsiz mi kıymetsiz şeyi, Sauron'un gönlünü çelen bu basit oyuncağı ne yapacağız? Hakkında hükme varmamız gereken zeval bu.

"Buraya çağırılmanızın amacı buydu. Çağırılmanızın dedim, ama sizleri, uzak ülkelerden gelen bunca yabancıyı, yanıma ben çağırmadım. Sizler gelerek, tam da şu anda burada birbirinizle karşılaştınız; şans eseri gibi gelebilir size. Ama işin aslı öyle değil. Daha ziyade, dünyanın içinde bulunduğu tehlikeye karşı başka kimsenin değil, burada toplanmış oturan bizlerin bir çare bulmaklığımızın yazılı olduğuna inanınız.

"Bu nedenle, bugüne kadar birkaç kişi dışında herkesten saklı tutulmuş olan şeyler artık açık açık konuşulacak. Ve ilk olarak, tehlikenin ne olduğu herkes tarafından anlaşılabilsin diye, Yüzük'ün Öyküsü ilk başından bugününe kadar anlatılacak. Öyküye ben başlıyorum, lâkin sonunu getiren başkaları olacak."

Bunun üzerine, Elrond berrak sesiyle Sauron'u ve Kudret Yüzüklerini, bu yüzüklerin ta dünyanın ikinci Çağ'ında nasıl yapılmış olduğunu anlatmaya başladı; herkes de onu dinledi. Meclistekilerin bazıları anlattığı öykünün bir kısmını biliyorsa da, tamamını bilen yoktu; Elrond Eregion'lu Demircielfler'i, bu elflerin Moria ile olan dostluklarını ve öğrenme hevesleri sonucunda Sauron'un onları nasıl tuzağa düşürdüğünü anlattıkça, çoğunun gözleri korku ve hayretle büyüdü. O zamanlar Sauron'un kötülüğü henüz yüzüne vurmamıştı ve elfler onun yardımını kabul ederek zanaatlarında güçlenmişlerdi; Sauron'sa elflerin tüm sırlarını öğrenip, hainlik ederek Ateş Dağı'nda gizlice onlara hükmetmesini sağlayacak Tek Yüzük'ü yapmıştı. Fakat Celebrimbor ona kanmayıp kendi yaptığı Üç Yüzük'ü saklamış; sonra savaş çıkmış, her yer harap olmuş ve Moria'nın kapısı kapatılmıştı.

Sonra, Elrond bunu izleyen yıllar boyunca Yüzük'ün nerelerden geçtiğini anlattı; fakat bu tarihi olaylar Elrond'un kendi irfan kitaplarına kaydettiği biçimiyle başka kaynaklarda da hikaye edildiğinden, burada tekrarlamayacağız. Çünkü bu hem büyük hem korkunç eylemlerle dolu çok uzun bir hikayedir ve Elrond kısaca konuştuğu halde, güneş gökyüzünde yükselip gün öğlene yaklaşana dek sözü bitmedi.

Nümenor'un ihtişamını ve çöküşünü, fırtınanın kanatlarına binmiş insanların Kralları'nın açık Deniz'den Orta Dünya'ya geri dönüşlerini anlattı. Daha sonra Uzun Elendil ile kudretli oğullan İsildur ve Anarion büyük birer hükümdar olmuş; Arnor'da Kuzey Ülkesi'ni, Gondor'da da Anduin'in halicinin üzerinde Güney Ülkesi'ni kurmuşlardı. Fakat Mordor'lu Sauron onlara hücum edince onlar da elfler ile insanlar arasındaki Son İttifak'ı yapmışlar ve Gilgalad ile Elendil'in orduları Arnor'da toplanmıştı.

Burada Elrond bir süre ara vererek iç geçirdi. "Sancaklarının ihtişamını gayet iyi hatırlıyorum," dedi. "Bir arada onca ulu prens ve komutan, Kadim Günler'in görkemini ve Beleriand'ın ordularını aklıma getiriyordu. Yine de, Thangorodrim'in yıkıldığı ve elflerin de kötülüğe ilelebet son verdikleri yanılgısına kapıldıkları zamanki kadar kalabalık ve göz alıcı değillerdi."

"Hatırlıyor musun?" dedi Frodo, hayretinden düşüncelerini yüksek sesle söyleyerek. Elrond ona doğru dönünce de, "Ama ben," diye kekeledi, "ben Gilgalad'ın fi tarihinden önce düştüğünü zannediyordum."

"Gerçekten de öyledir," diye cevapladı Elrond vakarla. "Lâkin, benim hatıralarım ta Kadim Günler'e kadar gidiyor. Pederim, Gondolin düşmeden önce orada doğmuş olan Eârendil, validem de Doriath'lı Lüthien'in oğlu Dior'un kızı Elwing idi. Dünyanın Batısı'nda bozgunlarıyla, meyvesiz galibiyetleriyle üç çağ gördüm geçirdim.

"Gilgalad'ın emir subayıydım ve onun ordusunda savaşa yürüdüm. Mordor'un Kara Kapısı önündeki Dagorlad Muharebesi'nde bulundum: Biz galebe çaldık, çünkü Gilgalad'ın Mızrağı Aiglos ile Elendil'in Kılıcı Narsil'in önünde duracak hiçbir güç yoktu. Son çarpışmayı Orodruin'in yamaçlarından izledim; Gilgalad vefat etti, Elendil düştü ve

Narsil de onun altında kalıp kırıldı; fakat Sauron'un kendisi de devrildi ve İsildur babasının kırık kılıcıyla Yüzük'ü onun parmağından kesip kendine aldı."

Bu söz üzerine yabancı, yani Boromir, "Demek Yüzük böyle yitmiş!" diye haykırdı. "Güney'de böyle bir öykü duyulduysa bile, çoktan unutulmuş gitmiş. Memleketimde adı ağıza alınmayan o şahsın Âli Yüzük'ünü duymuştum; fakat ilk krallığının çökmesinden sonra dünyadan yok olduğuna inanıyorduk, İsildur almış! Bu gerçekten mühim haber."

"Heyhat! Öyle," dedi Elrond. "İsildur aldı onu, yapmaması gerektiği halde. Hazır Orodruin de yakınımızdayken, hemen yapıldığı ateşe atılıp yok edilmesi gerekirdi. Fakat İsildur'un ne yaptığını çok az kişi fark etmişti. O son ölümcül karşılaşmada babasının yanında bir tek o vardı; Gilgalad'ın yanında da sadece Cirdan ile ben vardık. Fakat İsildur bizim nasihatlerimize kulak vermedi.

"Bunu babamla kardeşimin kan pahası olarak ben alacağım, dedi; böylece bizler rıza göstersek de göstermesek de, onu alıp bağrına bastı. Lâkin çok geçmeden onun ihanetiyle hayatını kaybetti; bu yüzden Kuzey'de Yüzük'e İsildur'un Felaketi denir. Yine de, belki ölüm başına gelebilecek diğer şeylerden daha iyiydi.

"Bu havadisler sadece Kuzey'e ve pek az kişiye ulaşmıştır. Bunları duymamış olmanız pek şaşırtıcı sayılmaz Boromir. İsildur'un can verdiği Ferah Çayırlar harabatından sadece üç adam uzun yollardan geçip geri dönmeyi başarabilmişti. Bunlardan biri de Elendil'in kılıcının kırık parçalarını taşıyan İsildur'un silahtan Ohtar idi; bunları, henüz çocuk olduğu için burada Ayrıkvadi'de kalmış olan İsildur'un varisi Valandil'e verdi. Lâkin Narsil kırılmış, ışığı sönmüştü ve halen de yeniden yapılmış değildir.

"Son İttifak'ın zaferi için meyvesiz mı demiştim? Bütünüyle meyvesiz değildi aslında, amma gayesine de erişemedi. Sauron zayıflatılmış, lâkin yıkılmamıştı. Yüzük'ü kaybolmuş, ama yok edilememişti. Karanlık Kule yıkılmıştı, lâkin temelleri yerinde duruyordu; çünkü bu temeller Yüzük'ün gücüyle yapılmıştı ve Yüzük var oldukça onlar da dayanacaktır. Savaşta nice elf, nice kudretli insan ve bunların nice dostu telef oldu. Anarion katledildi, İsildur katledildi; Gilgalad ile Elendil toprak oldu. Elfler ile insanlar arasında böylesi bir ittifak bir daha asla görülmeyecektir; çünkü insanlar çoğalıyor, İlkdoğanlar azalıyor ve her iki soy birbirlerine yabancılaştı. Ve o günden sonra Numenor ırkı zayıfladı, ömürleri kısaldı.

"Kuzey'de, savaştan ve Ferah Çayırlan katliamından sonra Batı il insanları zayıfladı ve Alacakaranlık Gölü yanında kurmuş oldukları Annüminas şehri viran oldu; Valandil'in varisleri oradan çıkıp yüksek Kuzey Yaylaları'ndaki Fornost'a geçtiler ki şimdi orası dahi metruktür, insanlar burayı Ölüadamlar Hendeği diye tesmiye ediyor ve buralara ayak basmaya çekiniyor. Çünkü Arnor halkı azaldı ve hasımları onları bitirdi; böylece hükümranlıkları geçip gitti, ardlarında yalnız çimenli tepelerde yeşil höyükler kaldı.

"Güney'de Gondor ülkesi uzun süre dayandı; ihtişamı bir vakit aldı yürüdü, adeta Numenor'un yıkılmazdan evvelki kudretini andırır oldu. Ahalisi yüksek kuleler, müstahkem yerler, nice gemi barındıran limanlar inşa etti; İnsanların Kralları'nın kanatlı taçları değişik diller konuşan pek çok halkın hürmetini kazandı. Payitahtları, tam ortasından Nehir'in geçtiği Yıldızların Hisarı Osgiliath idi. Doğuya, Gölge Dağları'nın bir çıkıntısına Doğan Ay Kulesi'ni, Minas Ithil'i inşa ettiler; batıya, Ak Dağlar'ın eteğine de Batan Güneş Kulesi'ni, Minas Anor'u yaptılar. Kralın avlusunda ak bir ağaç vardı; bu ağaç İsildur'un engin suların ötesinden getirdiği ağacın tohumundan yetişmişti, onun tohumuysa Eressea'dan ve ondan da evvel dünya henüz gençken, günlerden önceki Gün, En Batı'dan gelmişti.

"Lakin Orta Dünya'nın akıp giden yıllarının yıpratmasıyla Ananen oğlu Meneldil'in soyu sona erdi, Ağaç kurudu ve Nûmenor'luların kanı sıradan insanların kanıyla karıştı. Derken Mordor'un surlarındaki nöbetçiler uyudu ve karanlık şeyler tekrar Gorgoroth'a sızdılar. Ve bir zaman sonra şer yaratıkları oradan akın edip Minas İthil'i aldılar, yerleşip burayı korkunç bir yere çevirdiler; böylece buraya Minas Morgul, Büyü Kulesi dendi. Bunun üzerine Minas Anor'un da adı değiştirilip Minas Tirith, yani Muhafız Kulesi oldu ve bu iki şehir bitmek bilmez bir savaşa tutuştular, aralarında kalan Osgiliath ise terk edildi ve harabelerinde gölgeler yürür oldu.

"Nice insan ömrüdür bu böyle gitmekte. Fakat Minas Tirith'in Efendileri hala düşmana boyun eğmeyip cenk ediyor ve Argonath'tan Deniz'e kadar Nehir geçişini açık tutuyorlar. Hikayenin benim anlatacağım bölümü artık sonuna yaklaştı. Çünkü İsildur'un

zamanında Hükmeden Yüzük meçhule karışmış, Üçler de onun hakimiyetinden kurtulmuştu. Lakin bu ahir zamanda bir kez daha tehlikedeler, çünkü ne yazık ki Tek Yüzük bulundu. Nasıl bulunduğunu başkaları anlatacak, çünkü bu işte benim pek az rolüm oldu."

Elrond sustu, fakat o susar susmaz uzun boyu ve mağrur endamıyla Boromir ayağa kalktı. "Müsaade ederseniz Efendi Elrond," dedi, "önce ben Gondor hakkında biraz daha konuşayım; çünkü bizatihi Gondor memleketinden gelmekteyim. Ve orada neler olduğunu herkes bilse iyi olur. Çünkü tahminimce bizim emeklerimizden haberdar olan pek az kimse var, o yüzden de bunca zamandan sonra yenik düşersek nasıl bir tehlikeyle karşılaşacaklarını bilmiyorlar.

"Gondor ülkesinde Nümenor kanının tükendiğini veya gurur ve şerefinin unutulduğunu zannetmeyin. Bizim yiğitliğimiz sayesinde Doğu'nun vahşi halkı şeddini yıkamıyor, Morgul'un dehşeti engelleniyor ve bizim, yani Batı'nın siperlerinin gerisindeki ülkelerde barış ve özgürlük ancak bu sayede korunabiliyor. Fakat ya Nehir'in geçitleri düşerse, o zaman ne olacak?

"Lâkin, o an artık hiç de uzak olmayabilir, isimsiz Düşman yeniden uyandı. Bizim Kıyamet Dağı dediğimiz Orodruin'den bir kez daha dumanlar yükseliyor. Kara Diyar'ın gücü büyüyor ve biz zordayız. Düşman geri döndüğünde halkımız Nehir'in doğusundaki güzel beldemiz İthilien'den sürülmüştü, ama yine de orada bir korunak ve biraz askeri kuvvet tutabilmiştik. Fakat daha bu sene, haziran ayında, Mordor'dan gelen ani bir taarruza maruz kaldık ve sökülüp atıldık. Sayıca bizden fazlaydılar, çünkü Mordor Doğudölleri ve zalim Haradrimlerle ittifak yaptı; fakat bizi yenen onların sayıları değildi. Daha önce hiç hissetmediğimiz bir güç vardı ortada.

"Bazıları bunun büyük kara bir atlı, ayın altındaki kara bir gölge gibi göze göründüğünü söylediler. Gittiği her yerde düşmanı bir delilik kaplarken bizim en cesurlarımızın bile içine korku düşüyor, insanlar da atlar da bozgun olup kaçıyordu. Doğu gücümüzün ancak küçük bir kısmı, Osgiliath'ın yıkıntıları arasında hâlâ ayakta kalmış olan son köprüyü de tahrip ederek geri dönebildi.

"Ben, köprü arkamızdan yıkılıncaya kadar köprüyü tutan bölükteydim. Dört kişi kurtulduk sadece yüzerek: kardeşim, ben ve iki kişi daha. Fakat Anduin'in bütün batı kıyısını tutarak savaşmaya hâlâ devam ediyoruz; bizim arkamıza sığınanlar, olur da ismimizi duyarlarsa bizi övüyorlar: Övgü bol, ama yardım pek az. Artık çağrılarımıza bir tek Rohan'ın atlıları geliyor.

"Bu belalı zamanda, tehlikelerle dolu fersahlarca yol katederek bir görevle Elrond'a geldim: Yüz on gündür tek başıma yollardayım. Fakat savaş için müttefik aramıyorum kendime." Elrond'un kudreti silahta değil, bilgeliğindedir derler. Akıl danışmak ve anlaşılmaz sözlerin çözümünü sormak için geldim. Zira o ani saldırının arifesinde, kardeşim huzursuz bir uyku arasında bir rüya görmüş; benzer bir rüya daha sonraları da birkaç kez onun uykularına, bir kez de benim uykuma girdi.

"Bu rüyada gökyüzünün doğusunun karardığını gördüm; bir de gitgide büyüyen bir gökgürültüsü vardı, fakat Batı'da soluk bir ışık hâlâ dayanıyordu ve bu ışığın içinden uzak ama berrak bir sesin haykırdığını duydum:

Kırılmış olan Kılıç'ı ara:

Onu İmladris 'te bulacaksın;

Orada Morgul büyülerinden güçlü

Öğütler alacaksın.

Göreceksin beliren alameti

Kıyameti haber verecek sana

Uyanacak İsildur'un Felaketi;

Ve Buçukluk atılacak öne.

"Bu sözlerden biz pek bir şey anlamadık ve Gondor irfanına vakıf olan Minas Tirith'in Efendisi babamız Denethor'a danıştık, İmladris'in ta kuzeydeki bir vadiye elflerin verdiği eski bir isim olduğu ve töre bilginlerinin en büyüğü olan Yanelf Elrond'un burada

oturduğundan gayri bir şey söylemedi. Bunun üzerine kardeşim, durumumuzun müşkiliyetini de düşünerek rüyayı ciddiye alıp İmladris'i aramaya çıkmak istedi; fakat yol kuşkular ve tehlikelerle dolu olduğu için yolculuğu ben üstlendim. Babam pek gönülsüz izin verdi bana; ben de unutulmuş yollarda, adını çok kişinin duyduğu ama yerini pek azının bildiği Elrond'un evini arayarak nice dolanıp durdum."

"Ve burada, Elrond'un evinde, daha birçok şeye vakıf olacaksınız," dedi Aragorn ayağa kalkarak. Kılıcını Elrond'un önünde duran masanın üzerine attı; kılıcın keskin yeri iki parçaya ayrılmıştı, "işte Kırılan Kılıç! "dedi.

"Peki, sen kimsin, hem Minas Tirith ile ne ilgin var?" diye sordu Boromir, Kolcu'nun yağız yüzüne ve mevsimlerin izlerini taşıyan pelerinine merakla bakarak.

"Arathorn oğlu Aragorn'dur kendisi," dedi Elrond; "Nesiller ötesinden, Minas İthil'li Elendil'in oğlu İsildur'un soyundan geliyor. Kuzey'deki Dûnedain'in Reis'i; o halktan çok az insan kaldı artık."

"O halde hiç de benim değil bu, sana ait!" diye haykırdı Frodo hayretler içinde ayağa fırlayarak; sanki Yüzük'ün hemen isteneceğini beklermiş gibiydi.

"İkimize de ait değil," dedi Aragorn; "fakat bir süre için senin taşıman mukadder kılındı."

"Yüzüğü çıkar ortaya Frodo!" dedi Gandalf ciddiyetle. "Vakti geldi. Yukarı kaldır, o zaman Boromir de bilmecesinin geri kalan kısmını anlayacaktır."

Bir sessizlik oldu ve tüm gözler Frodo'ya çevrildi. Ani bir utanç ve korkuyla sarsıldı Frodo; Yüzük'ü ortaya çıkarmaya büyük bir isteksizlik duyuyor, ona dokunmaya tiksiniyordu. Uzaklarda olmak isteği geçti içinden. Işıl ışıl yanıp sönen Yüzük'ü titreyen eliyle Divan'dakilerin önünde havaya kaldırdı.

"İşte İsildur'un Felaketi!" dedi Elrond.

Altın yüzüğe bakarken Boromir'in gözleri parlamıştı. "Buçukluk!" diye mırıldandı. "Demek Minas Tirith için kıyamet vakti geldi sonunda! Fakat öyleyse neden kırık bir kılıcı arayalım?"

"O sözler, Minas Tirith'in kıyameti, demiyor," dedi Aragorn. "Lakin kıyamet ile büyük eylemler, gerçekten de çok yakındır. Çünkü Kırılan Kılıç Elendil'in kılıcıdır ve düştüğünde altında kalıp kırılmıştır. Tüm diğer miraslar kaybolsa da, Elendil'in varisleri bu kılıca hep gözleri gibi baktılar; çünkü aramızda eskiden beri, Yüzük, yani İsildur'un Felaketi bulununca kılıcın da tekrar yapılacağı söylenirdi. Şimdi, aradığın kılıcı gördün, ne istersin? Elendil Hanedanı'nın Gondor Ülkesi'ne dönmesini arzu ediyor musun?"

"Lütuf dilenmek için değil, sadece bilmecenin anlamını bulmak için yollandım buraya," diye cevap verdi Boromir gururla. "Fakat zor durumdayız ve Elendil'in Kılıcı ümitlerimizin ötesinde bir yardım olurdu bizim için eğer böylesine bir şey gerçekten de geçmişin gölgeleri arasından çıkıp gelebilecekse." Tekrar Aragorn'a baktı; gözlerinde kuşku vardı.

Frodo yanında Bilbo'nun sabırsızca kıpırdandığını hissetti. Belli ki arkadaşı adına canı sıkılmıştı. Aniden ayağa kalkarak patladı Bilbo:

Altın olan her şey parlamaz,

Her gezgin yitirmemiştir yolunu,

Gücü olan yaşlı kolay kolay solmaz,

Derindeki kök atlatır donu.

Küllerden bir ateş dirilecek,

Bir ışık fırlayacak gölgelerden

Kırılan kılıç yenilenecek

Şimdi taçsız olan, kral olacak yeniden

"Pek güzel değil belki, ama tam konuya parmak basıyor-Elrond'un sözlerinden ötesine ihtiyacın varsa tabii. Madem bunu duymak için yüz on günlük yol gelmişsin, bari kulak ver." Burnundan soluyarak yerine oturdu.

"Bunu ben kendim yazdım," diye fısıldadı Frodo'ya, " Dûnadan için, uzun zaman önce

bana kendini ilk anlattığı zamanlar. Neredeyse keşke maceralarım sona ermiş olmasaydı da onun günü geldiğinde yanında gidebilseydim diye geçiyor içimden."

Aragorn ona gülümsedi; sonra tekrar Boromir'e döndü. "Kendi adıma, kuşkunuzu affediyorum," dedi. "Denethor'un salonlarında tüm heybetleriyle duran Elendil ile İsildur'un oyma suretlerine hiç de benziyor sayılmam, İsildur'un kendisi değil, sadece varisiyim ben. Zorlu ve uzun bir yaşamım oldu; Gondor ile buranın arasında uzanan fersahlar, benim yolculuklarımın pek küçük bir kısmıdır ancak. Ta göklerindeki yıldızların başka olduğu uzak Rhûn ve Harad ülkelerine kadar nice dağ, nice nehir aştım, nice ova katettim.

"Fakat yuva diyebileceğim bir yer varsa, Kuzey'dedir. Çünkü Valandil'in varisleri, muntazaman babadan oğula geçen bir soy halinde nesillerdir burada yaşamakta. Günlerimiz karardı, sayımız azaldı; ama Kılıç hep bir sonraki nesle aktarıldı. Ve son söz olarak size şu kadarını söyleyeceğim Boromir. Biz yabanın Kokulan yalnız adamlarız, avcıyız, ama avımız daima Düşman'ın uşaklarıdır; çünkü bu uşaklar sadece Mordor'da değil, pek çok yerde bulunurlar.

"Gondor sağlam bir kale ise, Boromir, biz de bir diğer rolü üstlendik. Sizin sağlam surlarınızın ve parlak kılıçlarınızın engelleyemediği nice şer yaratığı var. Kendi sınırlarınız dışındaki topraklan pek az tanıyorsunuz. Barış ve özgürlük mü demiştiniz? Biz olmasaydık Kuzey bunları pek az görmüş olurdu. Korkunun karşısında eriyip giderlerdi. Fakat karanlık şeyler ıssız dağlardan çıkıp geldiklerinde veya güneşsiz ormanlardan sürünüp çıktıklarında, bizden kaçıyorlar. Dünedain uyuşa, veya tümü ölüp gitmiş olsa, kim hangi yollarda seyahate cesaret edebilirdi, sessiz topraklarda yahut basit insanların evlerinde geceleri kimin canı emniyette olurdu ki?

"Yine de, sizin kadar bile şükran görmeyiz biz. Yolcular bize kötü gözle bakar, köylüler aşağılayıcı adlar takarlar. Biz her an nöbette olmasak kanını donduracak veya küçük kasabasını harabeye çevirecek düşmanlardan bir günlük mesafede oturan şişman bir adam, 'Yolgezer der bana. Yine de başka türlü olmasını istemeyiz. Basit halk ancak huzursuzluk ve korkudan azadeyse basit olabilir ve onları bu şekilde koruyabilmek için de bizim gizli kalmamız gerekir. Uzun yıllar boyunca, benim sülalemin görevi olmuştur bu.

"Fakat şimdi dünya bir kez daha değişiyor. Yeni bir zaman geliyor, İsildur'un Felaketi bulundu. Savaş kapıda. Kılıç yeniden yapılacak. Minas Tirith'e geleceğim."

"İsildur'un Felaketi bulundu, diyorsun," dedi Boromir. "Buçukluk un elinde parlak bir yüzük gördüm; fakat İsildur dünyanın bu devri başlamadan önce göçtü derler. Arifler bu yüzüğün onun yüzüğü olduğunu nereden biliyor? Ve bu kadar garip bir ulak tarafından buraya getirilene dek, bunca yıldır nasıl intikal etmiş?" "Bu anlatılacak," dedi Elrond.

"Ama ne olur hemen demeyin efendim!" dedi Bilbo. "Güneş öğlene doğru tırmanmaya başladı bile; bana kuvvet verecek bir şeylere ihtiyacım var doğrusu."

"Sizin adınızı söylememiştim," dedi Elrond gülümseyerek. "Ama şimdi söylüyorum. Haydi! Bize hikayenizi anlatın. Henüz mısralara dökmediyseniz, nesir olarak da anlatabilirsiniz. Ne kadar özlü olursa, yemeğe de o kadar çabuk yetişirsiniz."

"Pekala," dedi Bilbo. "Emrinize uyacağım. Fakat bu kez doğru öyküyü anlatacağım ve eğer burada öbür türlüsünü anlattığıma şahit olanlar varsa" yan gözle Glöin'e baktı "bunu unutup beni affetmelerini rica ediyorum. O vakitler bu hazinenin tamamen bana ait olduğuna şüphe bırakmamak ve bana yakıştırılan hırsız isminden kurtulmak istemiştim sadece. Ama belki de artık meseleyi biraz daha iyi anlıyordur. Her neyse, işte olanlar."

Oradaki bazıları için Bilbo'nun öyküsü tamamiyle yeniydi ve onlar hayretle dinlerken, aslında halinden hiç de şikayetçi görünmeyen yaşlı hobbit de Gollum ile olan macerasını baştan sona nakletti. Tek bir bilmeceyi bile eksik bırakmadı. Bıraksalar doğumgünü davetiyle Shire'dan yok oluşunun öyküsünü de anlatacaktı, fakat Elrond elini kaldırdı.

"Pek güzel anlattınız dostum," dedi, "lakin bu seferlik bu kadarı kafi. Şu an için Yüzük'ün varisiniz Frodo'ya geçmiş olduğunu bilmek yetişir. Şimdi izin verelim o konuşsun!"

Bunun üzerine Frodo, Bilbo gibi istekli olmasa da, kalkıp eline geçtiği günden itibaren Yüzük'e dair ne olup bittiyse hepsini anlattı. Hobbitköy'den Bruinen Geçidi'ne kadar olan

yolculuğunun her bir adımı sorgulandı, tartışıldı ve Kara Süvariler ile ilgili hatırlayabildiği her şey uzun uzun incelendi. Sonunda tekrar yerine oturdu.

"Fena sayılmaz," dedi Bilbo ona. "Eğer habire sözünü kesip durmasalardı, güzel bir öykü çıkartacaktın ortaya. Birkaç not almaya çalıştım, ama eğer bunları yazacaksam bir ara oturup baştan sona üzerinden geçmemiz lazım. Daha sen buraya gelinceye kadar, bölümler dolusu olay geçmiş!"

"Evet oldukça uzun bir öykü oldu," diye cevapladı Frodo. "Fakat bana hala tamamlanmış gibi gelmiyor. Ben daha bir sürü şeyi, özellikle de Gandalf ile ilgili meseleleri öğrenmek istiyorum."

Yakınlarında oturan Limanlar'dan Galdor onun sözlerine kulak misafiri olmuştu. "Buna aynen katılıyorum," diye haykırdı ve Elrond'a döndü: "Daha az bilgisi olanlara pek öyle gelmese de, buçukluğun hazinesinin uzun zamandır tartışılan Âli Yüzük olduğuna inanmak için Arifler'in haklı sebepleri olsa gerek. Fakat kanıtları bizler de duysak olmaz mı? Ve bir sorum daha var. Saruman nerede? O Yüzükler'in irfanına vakıf biridir, ama aramızda değil. Onun görüşü nedir eğer bizim dinlemiş olduğumuz şeylerden haberdar ise?"

"Sorduğunuz sorular birbiriyle bağlantılı, Galdor," dedi Elrond. "Bunları unutmuş değildim, bu sorular da cevaplandırılacak. Lâkin bunları açıklamak, Gandalf a düşüyor; son olarak onu konuşmaya davet ediyorum, çünkü şeref yeri ona aittir ve meselenin tümünde de başı çeken o olmuştur."

"Çoğu kişi için, Galdor," dedi Gandalf, "Glöin'in getirdiği haber ve Frodo'nun uğradığı takip, buçukluğun hazinesinin Düşman için çok büyük bir değer taşıdığını kanıtlamaya yeter de artar bile. Fakat bir yüzük bu. O halde? Dokuzlar Nazgül'un elinde. Yediler de ya alınmış ya da yok edilmiş." Bu söz üzerine Glöin kıpırdandı ama bir şey söylemedi. "Üçler'i biliyoruz. O halde onun bu kadar arzu ettiği bu tek yüzük de neyin nesi?

"Gerçekten de Nehir ile Dağ arasında, yani kaybolma ve bulunma arasında büyük bir zaman boşluğu var. Fakat Arifler'in bilgisindeki bu boşluk nihayet doldurulabildi. Ama fazlasıyla uzun sürdü bu. Çünkü Düşman hemen ensemizdeydi, benim korktuğumdan da daha yakındı bize. Ve bu yıla, görünüşe göre daha bu geçtiğimiz yaza kadar gerçeği tümüyle öğrenememiş olduğu için çok şanslıyız.

"Burada bulunanların bazıları, bizzat benim Dol-Guldur'daki Necromancer'ın kapılarından girip ahvalini gizlice araştırmaya cüret ettiğimi ve korkularımızın gerçekten de yerinde olduğunu öğrendiğimi hatırlayacaktır: O, en nihayet yeniden cisimleşip güç bulan Sauron'dan, eski Düşman'ımızdan başkası değildi. Kiminiz Saruman'ın bizi ona karşı açıkça harekete geçmekten caydırdığını ve uzun süre onu gözlemekle yetindiğimizi de hatırlayacaktır. Yine de en sonunda, onun gölgesi büyüdükçe Saruman da kabul etmek zorunda kaldı ve Divan gücünü ortaya koyarak kötülüğü Kuyutorman'dan attı ve bu da tam Yüzük'ün bulunduğu sene gerçekleşti: Garip bir rastlantı, eğer rastlantı idiyse.

"Fakat Elrond'un öngörmüş olduğu gibi, çok geç kalmıştık. Sauron da bizi izlemiş ve Mordor'u Dokuz hizmetkârının oturduğu Minas Morgul aracılığıyla uzaktan yöneterek, bizim saldırımıza karşı çoktan hazırlanmıştı. Sonra bizim önümüzden geri çekildi, ama sadece kaçar gibi yapıyordu; kısa bir süre sonra da Karanlık Kule'ye gelerek kendisini açık açık gösterdi. Bunun üzerine, Divan son kez toplandı; çünkü Tek Yüzük'ü gitgide daha büyük telaşla aramakta olduğunu artık öğrenmiştik. O sırada onun Yüzük hakkında bizim duymadığımız bir haber almış olacağından korkuyorduk. Fakat Saruman öyle olmadığını söyleyerek, daha önce dediklerini tekrarladı: Tek Yüzük'ün Orta Dünya'da bir daha hiçbir zaman bulunamayacağını.

"En kötü ihtimalle,' dedi, 'Düşmanımız Yüzük'ün bizde olmadığını ve hâlâ kayıp olduğunu biliyor. Fakat kaybolmuş bir şeyin yeniden bulunabileceğini düşünüyor. Korkmayın! Ümidi onu kandıracak. Bu konuyu ben var gücümle incelemedim mi? Yüzük Ulu Anduin'e düştü ve ta Sauron uyurken Nehir'de sürüklenerek Deniz'e vardı. Bırakın Son'a kadar orada yatıp dursun."

Gandalf bir an susup sundurmadan doğuya, muazzam köklerinde dünyanın tehlikesinin onca zaman saklı kaldığı Dumanlı Dağlar'ın uzaktaki zirvelerine doğru baktı, İç geçirdi.

"Orada yanlış yaptım," dedi. "Arif Saruman'ın sözleriyle yatıştım; oysa gerçeği daha

önce aramaya başlamalıydım, o zaman şu an içinde bulunduğumuz tehlike daha az olurdu."

"Hepimiz kabahatliyiz," dedi Elrond, "ve eğer sizin gayretleriniz olmasaydı belki de Karanlık çoktan üzerimize çökmüş olacaktı. Lâkin devam ediniz!"

"Mantıken ortada telaşlanacak bir şey yoktu, ama daha ilk başından içime sinmemişti," dedi Gandalf, "ve bu şeyin Gollum'un eline nasıl geçtiğini, ne kadar zamandır buna sahip olduğunu merak ediyordum. Bu yüzden eninde sonunda karanlığından çıkıp hazinesini arayacağını düşünerek yoluna gözcüler diktim. Çıktı, fakat kaçtı ve bulunamadı. Sonra da, heyhat! Çok vakit yaptığımız gibi, işin ucunu bırakıp sadece izlemek ve beklemekle yetindim.

"Zaman endişeler içinde akıp geçti, ta ki benim kuşkularım bir kez daha, ama bu kez ani bir korku halinde uyanıncaya kadar. Hobbitin yüzüğü nereden gelmişti? Korkulanında haklıysam ne yapılmalıydı? Bu konularda bir karar almam gerekiyordu. Fakat zamansız bir fısıltı olur da yanlış bir yere varırsa nasıl bir tehlike doğacağını bildiğimden, korkumdan kimseye söz etmiyordum. Karanlık Kule ile yaptığımız tüm o uzun savaşlarda en büyük düşmanımız hep hıyanet olmuştur.

"Bu on yedi yıl önceydi. Çok geçmeden Shire'ın civarında kurduyla kuşuyla her türden casusun toplandığını fark ettim ve korkum arttı. Dünedain'den yardım istedim, nöbetlerini iki misline çıkarttılar ve içimi İsildur'un varisi Aragorn'a açtım."

"Ve ben," dedi Aragorn, "olan olmuş gibi görünse de, Gollum'un peşine düşmemiz gerektiğini öğütledim. İsildur'un hatasını tamir etmek de İsildur'un varisine düşeceğinden, bu uzun ve ümitsiz araştırmada Gandalf a yoldaşlık ettim."

Sonra Gandalf, Yabaneller'i nasıl bir baştan bir başa, ta Gölge Dağları'nın dibine ve Mordor'un duvarlarına dek aradıklarını anlattı. "Buralarda onun hakkında söylentiler duyduk, karanlık tepelerde uzun süre kalmış olduğunu tahmin ettik; fakat bir türlü onu bulamadık ve sonunda ben umudumu kaybettim. Ama tam ümitsizlik içindeyken, belki de Gollum'un bulunmasına gerek bırakmayacak bir deney geldi aklıma. Yüzük'ün kendisi bize, Tek Yüzük olup olmadığını söyleyebilirdi. Divan'da konuşulan kelimeler hafızama geri geldi: Saruman'ın söylediği zaman pek de üzerinde durmadığım sözleri. Şimdi bu sözleri açık seçik yüreğimde duyuyordum.

"Dokuzlar, Yediler ve Üçler'in, demişti, 'hepsinin kendine has taşları vardır. Fakat Tek Yüzük öyle değildir, Sanki daha önemsiz yüzüklerden biriymiş gibi, yuvarlak ve süssüzdür; fakat yapıcısı yüzüğün üzerine öyle işaretler koymuştur ki, ustalar belki hala bunları görüp okuyabilir.'

"O işaretlerin ne olduğunu söylememişti. Şimdi kim bilecekti bunları? Yapanın kendisi. Ve belki Saruman? Fakat irfan ne kadar büyük olursa olsun bir kaynağı olmalıdır. Kaybolmadan önce bu şeye Sauron'dan başka kimin eli değmişti? Sadece İsildur'un eli.

"Bu düşünceyle takipten vazgeçerek derhal Gondor'a koştum. Eskiden benim tarikatımın üyeleri burada hüsnü kabul görür; özellikle de Saruman sık sık Şehrin Beyleri'ne konuk olup uzun süre kalırdı. Bey Denethor eskiye nazaran beni daha az bir muhabbetle karşıladı ve herkeslerden sakındığı parşömen tomarları ve kitapları arasında bir araştırma yapmama gönülsüzce müsaade etti.

"Eğer gerçekten de söylediğiniz gibi sadece eski günlerin ve Şehrin kuruluşunun kayıtlarına bakacaksanız, okuyun gitsin!' dedi. 'Çünkü benim için geçmiş, gelecekten daha az karanlık ve benim sorumluluğum altında olan da gelecektir. Fakat eğer burada uzun süre çalışmış olan Saruman'dan bile daha hünerli değilseniz, benim bu Şehrin irfanının üstadı olarak zaten çok iyi bildiğim şeylerden başka hiçbir şey bulamazsınız.'

"Böyle dedi Denethor. Oysa kütüphanesinde nice kayıt var ki artık töre bilginlerinin bile pek azı okuyabilir, çünkü insanlar zamanla bu kayıtlardaki yazı ve lisanları unutmuştur. Ve Boromir, hâlâ Minas Tirith'te duran, sanırım kralların kaybından beri Saruman ve benden başka hiç kimsenin okumadığı, İsildur'un kendisi tarafından yazılmış bir parşömen var. Çünkü İsildur bazı hikâyelerde anlatıldığı gibi Mordor'daki savaştan sonra hemen ordularını yürütmüş değildi."

"Kuzey'dekilerin bazıları öyle anlatmış olabilir," diye kesti sözünü Boromir. "Gondor'da herkes, onun önce Minas Anor'a giderek yeğeni Meneldil'e Güney Krallığı'nın idaresini teslim etmeden önce bir süre eğitim verdiğini bilir. Ve o sırada oraya, kardeşinin anısına

Ak Ağaç'ın son fidanını dikmiş."

"Fakat yine o sırada bu parşömeni de yazmış," dedi Gandalf; "ve bu Gondor'da hatırlanmıyor, görünüşe göre. Çünkü bu parşömen Yüzük ile ilgili ve İsildur orada şöyle yazmış: Âli Yüzük artık Kuzey Krallığı'nın mirası olacak; lâkin zaman gelir bu büyük olayların hatırası solabilir diye, gene Elendilin varislerinin yaşadığı Gondor'a da yüzüğün kayıtlan bırakılacaktır.

"Bu sözlerden sonra İsildur Yüzük'ü bulduğu haliyle tarif etmiş. İlk aldığımda sıcaktı, kor gibi sıcak, elimi öyle kavurdu ki ömrüm oldukça acısından kurtulacağımı zannetmem. Lâkin daha ben bu yazıyı yazarken söğüdü ve sanki çekti, küçüldü: gerçi ne güzelliğinden ne de biçiminden bir şey yitirdi, ilk baslarda üzerinde alev gibi kıpkızıl görünen yazı daha şimdiden soluyor ve artık hayal meyal okunabiliyor. Eregion'dan bir elf yazısıyla nakşedilmiş, çünkü Mordor'un harfleri bu kadar ince bir işe imkân vermez; ancak lisanı tanımıyorum. Menfur ve kaba olduğuna göre, zannımca Kara Ülke'nin dillerindendir. Ne kötülükler anlattığını bilemiyorum; lâkin tamamen silinip unutulmadan önce buraya bir kopyasını çizeceğim. Belki Yüzük kapkara olduğu halde ateş gibi yanan ve böylece Gilgalad'ı yok eden Sauron'un elinin hararetini arıyordur; belki de altın bir daha ısıtılırsa yazı gene okunabilir. Lâkin ben şahsen Sauron'un yaptığı yegâne güzel iş olan bu şeye bir ziyan gelmesini göze alamam. Bedelini büyük bir acıyla ödemiş olsam da, benim için kıymetlidir.

"Bu kelimeleri okuyunca araştırmam sona erdi. Çünkü çizilmiş yazı gerçekten de İsildur'un tahmin ettiği gibi Mordor'un ve Kule'nin hizmetkârlarının lisanındaydı. Ve orada söylenen şeyler zaten biliniyordu. Çünkü Sauron Tek Yüzük'ü ilk taktığı gün Üçler'in yapıcısı Celebrimbor, Sauron'u fark etmiş ve uzaktan onun bu sözleri söylediğini duymuş, Sauron'un kötü niyeti de böylece ortaya çıkmıştı.

"Hemen Denethor'dan müsade istedim fakat tam ben kuzeye doğru yola koyulmuştum ki, Lörien'den, Aragorn'un oradan geçmiş olduğuna ve Gollum denen yaratığı bulduğuna dair haberler geldi. O yüzden önce öyküsünü dinlemek için onunla buluşmaya gittim. Tek başına ne gibi ölümcül tehlikelere atıldığını tahmin etmekten bile korkuyordum."

"Onları anlatmaya pek hacet yok," dedi Aragorn. "Eğer insanın Kara Kapı menzilinde gezmesi yahut Morgul Vadisi'nin zehirli çiçekleri üzerinde dolanması gerekiyor ise, tehlikeleri de göze alacak demektir. Ben de sonunda yeise düşmüş, dönüş yolculuğuna başlamıştım. Derken, şans eseri, birdenbire aradığım şeye rast geldim: Çamurlu bir su birikintisinin yanında yumuşak ayakizleri. Fakat bu kez izler tazeydi ve hızlı oldukları anlaşıyordu ve Mordor'a değil, Mordor'dan bu yana geliyordu. Ölü Bataklıklar boyunca onu izleyip sonunda ele geçirdim. Durgun ve ölü bir bataklık kenarında pusuya yatmış, kara akşam çökerken suyun içini gözetler durumda yakaladım onu, Gollum'u. Yeşil balçıkla sıvalıydı. Korkarım beni hiçbir vakit sevmeyecek; çünkü beni ısırdı ve ben de yumuşak davranmadım. Dişlerinin izinden başka bir şey alamadım ağzından. Bu bölümünü, geri dönüş yolunu yani, sabah akşam onu gözetlemeyi, sonunda içecek ve yiyeceksizlikten terbiye oluncaya kadar boynunda bir yular, ağzında tıkaçla önümden yürütmeyi, durmadan onu Kuyutorman'a doğru sürmeyi, tüm yolculuğumun en kötü bölümü sayabilirim. Sonunda Kuyutorman'a varıp kararlaştırmış olduğumuz gibi onu elflere teslim ettim; ondan kurtulacağım anı iple çekmiştim doğrusu, çünkü berbat kokuyordu. Kendi adıma, bir daha yüzünü bile görmek istemem; fakat Gandalf gelip onunla uzun uzun konuşmaya tahammül etti."

"Evet, uzun ve yorucuydu," dedi Gandalf, "fakat kazançsız da sayılmazdı. Bir kere, onun yüzüğü nasıl kaybettiğine dair anlattığı öykü, Bilbo'nun şimdi ilk kez açık açık anlattıklarına uyuyordu; fakat bunu zaten tahmin ediyor olduğumdan, bunun pek bir önemi yoktu. Ama o sırada ilk kez Gollum'un yüzüğünün Ferah Çayırları'nın yakınındaki Büyük Nehir'den çıkmış olduğunu öğrendim. Ve aynı zamanda yüzüğe uzun bir süre sahip olduğunu da öğrenmiş oldum. Kendi küçük ırkının birçok ömrü boyunca sahip olmuştu yüzüğe. Yüzüğün gücü, ömrünü kat kat uzatmıştı; fakat bu kudret sadece Âli Yüzüklerde vardır.

"Ve eğer bu yeterince önemli bir kanıt sayılmazsa Galdor, bir de sözünü ettiğim diğer deney vardı. Burada, havaya kaldırıldığında gördüğünüz, yuvarlak ve süssüz olan bu yüzükte İsildur'un söylemiş olduğu harfler hala okunabilmekte, tabii eğer bu altın nesneyi bir süreliğine ateşe atacak yüreğiniz varsa. Bu dediğimi ben yaptım ve şunları okudum:

Ash nazg durbatulûk, ash nazg gimbatui, ash nazg thrakatulûk agh burzumishi krimpatu!"

Büyücünün sesindeki değişim hayret vericiydi. Sesi aniden tehditkar, güçlü ve taş gibi sert oluvermişti. Tepedeki güneşin önünden bir gölge geçmişti sanki, sundurma bir an için karardı. Herkes titredi ve elfler kulaklarını kapattılar.

"Şimdiye kadar hiç kimse İmladris'te o lisanın kelimelerini sarf etmeye cüret etmemişti Gri Gandalf," dedi Elrond, gölge geçip topluluk bir kez daha nefes almaya başlayınca.

"Bir daha da bunun tekrarlanmayacağını temenni edelim," diye cevapladı Gandalf. "Bununla birlikte, affınızı dilemiyorum Efendi Elrond. Eğer bu lisanın yakında Batı'nın her köşesinde işitilmesini istemiyorsak, artık herkes kuşkuyu bırakıp bu şeyin gerçekten de Arifler'in beyan ettiği şey olduğunu kabul etsin: Bu, Düşman'ın tüm garazıyla yüklü hazinesi ve onun eski gücünün bir kısmı bunda saklı. Eregion Demircileri'nin duyduğu ve ihanete uğradıklarını anlamalarını sağlayan kelimeler, Kara Yıllar'dan çıkıp gelmekte: *Hepsine hükmedecek Bir Yüzük, hepsini o bulacak Hepsini bir araya getirip karanlıkta birbirine bağlayacak*

"Aynı zamanda şunu da bilin dostlarım, Gollum'dan daha başka şeyler de öğrendim. Konuşmayı istemiyordu, öyküsü de pek açık sayılmazdı fakat Mordor'a gitmiş olduğuna ve burada bütün bildiklerinin zorla ağzından alındığına hiç kuşku yok. Böylelikle Düşman, Tek Yüzük'ün bulunduğunu ve uzun süredir Shire'da olduğunu biliyor ve uşakları yüzüğü neredeyse kapılarımıza kadar kovaladığına göre çok yakında; belki de şu anda, ben size bunları anlatırken, o yüzüğün burada olduğunu öğrenecek."

Uzun bir süre herkes sessizce oturdu, sonunda Boromir konuştu. "Bu Gollum ufak tefek bir şey mi demiştiniz? Kendi ufak, şerri büyük. Ona ne oldu? Kaderini nasıl bağladınız?"

"Şu anda hapiste ama hali kötü sayılmaz," dedi Aragorn. "Çok sıkıntılar çekmişti, işkence gördü°üne hiç şüphe yok, Sauron'un korkusu yüreğine kapkara işlemiş. Yine de, kendi adıma, Kuyutorman'ın dikkatli elflerinin elinde emniyette olduğuna seviniyorum. Gollum'un kötü niyeti çok büyük; bu kötü niyet, onun gibi zayıf ve buruşuk birinden beklenmeyecek kadar büyük bir güç veriyor ona. Eğer serbest olsaydı, hâlâ çok büyük kötülükler yapabilirdi. Ve Mordor'dan kötü bir görev için serbest bırakıldığına da h;ç şüphem yok."

"Eyvah ki eyvah!" diye haykırdı Legolas o zarif elf yüzünde büyük bir kederle, "iletmek üzere yollandığın havadisi söyleme zamanım geldi. Havadislerim iyi değildi, lâkin buradakiler :e.in ne kadar korkunç olduğunu ancak şimdi anlamış bulunuyorum. Smeagol, namı diğer Gollum, kaçtı."

"Kaçtı mı?" diye haykırdı Aragorn. "Bu gerçekten de kötü bir haber. Buna hepimiz çok yanacağız korkarım. Nasıl oldu da Thranduil halkı emaneti koruyamadı?"

"Yeterince dikkatli olmadığımızdan değil," dedi Legolas; "belki de fazla iyi yüreklilikten. Ayrıca korkarız ki mahkûm başkalarından yardım aldı ve her bir işimiz de fazlasıyla biliniyormuş. Bize ne kadar zor gelirse gelsin, Gandalf in isteğiyle bu yaratığın başında gece gündüz nöbet tuttuk. Fakat Gandalf, onun iyileşebileceğine dair hâlâ bir ümit olduğunu söylemişti ve biz de her anını tekrar eski kara düşüncelerine düşeceği yerin altındaki zindanlarda geçirmesine kıyamıyorduk."

"Bana bu kadar merhamet göstermemiştiniz," dedi, Elf Kralı'nın sarayının derinliklerindeki kendi mahkûmiyetinin eski hatıraları aklında canlanan Glöin gözlerinde bir şimşekle.

"Hele hele!" dedi Gandalf. "Azizim Glöin, şimdi o konuyu açma lütfen. Uzun süre önce düzeltilmiş, esef duyulacak bir yanlış anlaşılmaydı o. Eğer elfler ile cüceler arasındaki tüm zıtlaşmalar buraya taşınacaksa, bu Divan'dan vazgeçelim daha iyi."

Glöin ayağa kalkıp eğilerek selam verdi ve Legolas devam etti. "Hava iyi olduğu zamanlar Gollum'u ormanın içinde dolaştırıyorduk; tırmanmayı sevdiği, diğer ağaçlardan ayrı duran yüksek bir ağaç vardı. En üstteki dallara kadar çıkıp özgür rüzgârı hissetmesine sık sık izin verir, fakat ağacın dibine nöbetçi koyardık. Günün birinde aşağıya inmeyi reddetti, nöbetçilerin de onun peşinden tırmanmaya hiç niyetleri yoktu: Dallara elleriyle olduğu kadar ayaklarıyla da sıkı sıkı sarılmayı öğrenmişti; böylece

nöbetçiler gecenin ileri vakitlerine kadar ağacın altında oturdular.

"İşte tam da o gece, aysız ve yıldızsız bir yaz gecesi, orklar bizi gafil avladı. Bir süre sonra onları geri püskürttük; çok kalabalık, çok yırtıcıydılar, fakat dağlardan geliyorlardı ve ormana alışık değillerdi. Cenk bittiğinde Gollum'un gitmiş olduğu çıktı ortaya, nöbetçileri de ya öldürülmüş ya da esir edilmişti. O zaman bu saldırının onu kurtarmak için tertiplenmiş olduğu ve onun bunu daha önceden bildiği aşikâr oldu. Bunu nasıl tertiplemişlerdi, anlayabilmiş değiliz; lâkin Gollum çok hilekar, Düşman'ın casusları da çok fazla. Ejderha'nın düştüğü yıl kovulan kötü şeyler daha da kalabalık olarak geri döndüler ve bizim hükmümüzün sürdüğü bölge dışında Kuyutorman yeniden kötü bir yer oldu.

"Gollum'u yeniden yakalamayı başaramadık. Bir sürü ork izi arasında onun da izine rastladık; iz güneye doğru Orman'ın derinliklerine daldı. Fakat çok geçmeden bizim kabiliyetimiz dışına çıktı ve takibe devam etmeye cesaret edemedik çünkü Dol Guldur'a yaklaşıyorduk, orası da hâlâ çok fazla kötülükle dolu bir yerdir; bizler o tarafa gitmeyiz."

"Olan olmuş, giden gitmiş," dedi Gandalf. "Tekrar onu arayacak kadar vaktimiz yok. Ne yapacaksa yapacak artık. Fakat kim bilebilir, belki de ne kendisinin, ne de Sauron'un öngörememiş oldukları bir rol oynayacaktır.

"Artık Galdor'un diğer sorularını cevaplandırayım. Saruman nerede? Bu ihtiyaç anında onun bize vereceği öğütler nelerdir? Bu hikâyeyi sizlere tüm ayrıntılarıyla anlatmalıyım çünkü Elrond'dan başkası duymadı şimdiye kadar, o da özetle dinledi, fakat karar vermemiz gereken her şeyle alakası var. Bu, bu güne geldiği haliyle, Yüzük Hikâyesi'nin son bölümü.

"Haziran sonunda Shire'daydım, fakat kafamda bir endişe bulutu vardı ve henüz açık seçik göremediğim ama yaklaşmakta olan bir tehlike hissettiğimden, minik ülkenin güney sınırlarına doğru sürdüm atımı. Orada, Gondor'daki savaş ve bozgunla ilgili haberleri aldım ve Kara Gölge'yi duyunca yüreğim buz gibi oldu. Fakat Güney'den kaçan birkaç kişiden başka bir şey bulamadım; onların üzerine de sanki sözünü etmekten kaçındıkları bir korku sinmiş gibiydi. Bunun üzerine doğuya ve kuzeye doğru dönüp Yeşilyol boyunca ilerledim ve Bree yakınlarında bir yolcuya rast geldim; yolun kıyısına oturmuştu, atı da yanında otluyordu. Bu, eskiden Kuytuorman'ın sınırları yakınındaki Rhosgobel'de oturan Boz Radagast idi. Benim tarikatımdandır, fakat çok yıllardır görmemiştim onu.

"Gandalf! diye bağırdı. 'Seni arıyordum. Fakat bu yörelerin yabancısıyım. Bütün bildiğim, Shire diye tuhaf bir adla anılan yabani bir diyarda bulunabileceğindi.'

"Elindeki bilgi doğruymuş, dedim. 'Fakat buralı birileriyle karşılaşacak olursan böyle konuşayım deme. Shire sınırları yakınındayız. Beni niye arıyordun? Mühim bir şey olsa gerek. Çok acil bir durum olmadıkça pek seyahat etmezdin sen.

"Acil bir görevim var,' dedi. 'Havadisim kötü.' Sonra, sanki çitlerin bile kulağı olabilirmiş gibi etrafına bir bakındı. 'Nazgul, diye fısıldadı. 'Dokuzlar yeniden ortaya çıktı. Nehri gizlice geçmiş, batıya doğru İlerliyorlar. Kara giysili süvari suretindeler.

"O zaman, bilmeden korktuğum şeyin ne olduğunu anladım.

"Düşman ya çok darda, ya da çok mühim bir amacı var, dedi Radagast; 'fakat bu uzak ve metruk yerlere ne diye göz diktiğini bilemiyorum.

"Ne demek istiyorsun?' dedim.

"Duyduğuma göre, Süvariler her gittikleri yerde Shire yöresini soruyorlarmış.

"Shire memleketi,' dedim; fakat içim kararmıştı. Çünkü Dokuzlar o melun reislerinin etrafında toplandı mı, Arifler bile onların karşısına çıkmaktan çekinse gerektir. Eskinin büyük kralı ve büyücüsüydü o; şimdi de ölümcül bir korku çatmakta. 'Sana bunları kim söyledi, kim gönderdi? diye sordum.

"Ak Saruman,' diye cevapladı Radagast. 'Ve eğer ihtiyacın varsa, yardım edeceğini söylememi istedi; ama bir an önce yardımını istemen gerek, yoksa çok geç olacakmış.'

"Ve bu mesal bana ümit verdi. Çünkü Ak Saruman tarikatımızın en ulusudur. Radagast da elbette değerli bir büyücüdür, şekillerin ve renk değişimlerinin ustasıdır; ayrıca otlar ve hayvanlar hakkında gayet derin irfana sahiptir ve hele kuşlarla çok iyi anlaşır. Fakat Saruman nicedir bizzat Düşman'ın sanatları konusunda çalışıyordu ve bu sayede kaç kez

galebe çalmıştık. Onu Dol Guldur'dan çıkarmamız da Saruman'ın oyunları sayesinde olmuştu. Belki de Dokuzlar'ı geri sürecek bazı silahlar bulmuş olabilirdi.

"Saruman'a gideceğim,' dedim.

"O halde hemen gitmelisin, dedi Radagast; 'çünkü ben seni ararken zaman kaybettim ve vakit azalmakta. Seni Yazortası'ndan önce bulmamı söylemişti; Yazortası'nı ettik bile. Buracıktan yola çıksan dahi, Dokuzlar aradıkları ülkeyi bulmadan ona ulaşabilmen çok zor. Ben şahsen, hemen geri döneceğim. Bunu söyleyerek atına atladı, hemen çekip gidecekti.

"Bir dakika bekle!' dedim. 'Senin ve yardımını esirgemeyecek her şeyin yardımına ihtiyacımız olacak. Dostun olan bütün hayvanlara ve kuşlara haber yolla. Bu konuyla ilgisi olan her çeşit haberi Saruman'a ve Gandalf a getirmelerini iste. Orthanc'a haber ulaştırılsın.'

"Bunu yaparım,' dedi ve sanki Dokuzlar peşindeymiş gibi sürdü atını gitti.

"Onu hemen izleyemedim. O gün zaten çok fazla yol gitmiştim, atım da ben de yorgunduk; ayrıca olanları bir tartmak istiyordum. O gece Bree'de kaldım ve Shire'a dönmeye vaktim olmadığına karar verdim. Hayatımın en büyük halasıydı bu!

"Neyse, Frodo'ya bir mesal yazıp ona yollasın diye hancı arkadaşıma emanet ettim. Seher vakti yola çıktım; uzun yollar sonunda Saruman'ın yaşadığı yere vardım. Burası ta güneyde, İsengard'da, Dumanlı Dağlar'ın sonunda, Rohan Geçidi yakınlarında bir yerdir. Boromir'in de söyleyeceği gibi, Dumanlı Dağlar ile Ered Nimrais, yani onun memleketindeki Ak Dağlar'ın en kuzey etekleri arasında uzanan büyük, açık bir düzlüktür Rohan Geçidi. Fakat İsengard duvar gibi sarp kayalardan oluşan bir çemberdir; çemberin içinde bir vadi, vadinin tam ortasında da Orthanc adında taş bir kule vardır. Bu kule Saruman tarafından değil, çok zaman önce Nümenor'lu insanlar tarafından yapılmıştır; çok yüksektir, pek çok gizi vardır; yine de sanki el yapısı değilmiş gibi durur. Kuleye ulaşmak için İsengard çemberinden geçmek gerekir; bu çemberde de sadece tek bir kapı vardır.

"Bir akşam geç bir vakitte, kaya duvarın içinde büyük bir kemer gibi duran kapıya vardım; kapı sıkı korunma altındaydı. Fakat kapıdaki nöbetçiler benden haberliydi ve Saruman'ın beni beklediğini söylediler. Atımı kemerin altından sürdüm, kapı sessizce arkamdan kapandı ve birdenbire, görünürde hiç sebep yokken, içime bir korku indi.

"Yine de Orthanc'ın dibine kadar sürdüm atımı ve Saruman'ın merdivenlerine ulaştım; orada Saruman beni karşılayıp yukardaki odasına götürdü. Parmağında bir yüzük vardı.

"Geldin demek Gandalf, dedi bana ciddiyetle; fakat gözlerinde adeta beyaz bir ışık parlıyordu, sanki yüreğinde soğuk bir kahkaha varmış gibi.

"Evet, geldim,' dedim. 'Yardımını almaya geldim Ak Saruman.' Nedense bu sıfat kızdırdı onu.

"Öyle mi gerçekten de Gri Gandalf!' diye alay etti. "Yardım ha? Bu kadar kurnaz ve bu kadar bilge olan, ülkeden ülkeye dolaşan, kendisini ilgilendirse de ilgilendirmese de bütün işlere burnunu sokan Gri Gandalf in yardım istediği pek duyulmamıştır.

"Hayretle baktım ona. 'Fakat eğer aldatılmadıysam,' dedim, 'işler öyle gelişiyor ki hepimizin kuvvetinin birleşmesi icap ediyor artık.'

"Öyle olabilir,' dedi, 'fakat bunu düşünmekte biraz geç kaldın. Benden, Divan'ın başından, en önemli meseleyi ne kadar zamandır gizliyordun acaba? Peki ya şimdi seni Shire'daki ininden buralara getiren nedir?'

"Dokuzlar yeniden ortaya çıktı, diye cevap verdim. 'Nehri geçmişler. Radagast öyle söyledi.

"Boz Radagast! diye güldü Saruman, artık küçümsemesini gizlemiyordu. 'Kuş terbiyecisi Radagast! Saf Radagast! Salak Radagast! Yine de ona biçtiğim rolü oynayacak kadar aklı varmış. Geldin işte, benim de mesalımın bütün amacı buydu. Ve burada kalacaksın Gri Gandalf, yolculukları unutup dinleneceksin. Çünkü ben Arif Saruman'ım, Yüzük Yapıcısı Saruman, Rengarenk Saruman!'

"O zaman baktım ve gördüm ki giysileri beyaz gibi görünüyordu ama beyaz değildi, bütün renklerden dokunmuştu ve o hareket ettikçe öylesine ışıyıp renk değiştiriyordu ki

insanın gözü yanılıyordu.

"Ben akı tercih ederdim,' dedim.

"Ak! diye dudak büktü. 'Başlangıçtır o. Beyaz kumaş boyanabilir. Beyaz sayfaya yazılabilir; beyaz ışık kırılabilir.'

"Ve böylece beyaz olmaktan çıkar, dedim. 'Mahiyetini anlamak için bir şeyi kıran kişi de ariflik yolundan sapmış demektir.'

"Benimle, arkadaşım dediğin aptallarla konuşur gibi konuşmana gerek yok,' dedi. 'Seni buraya senden ders almak için değil, sana bir seçim sunmak için getirttim.

"Böylece omuzlarını dikleştirip nutuk çekmeye başladı, sanki uzun süredir bunun provasını yapmış gibiydi. 'Kadim Günler geçti. Orta Günler de geçmekte. Genç Günler başlıyor. Elflerin zamanı bitti fakat sırada bizim zamanımız var: Bizim yönetmemiz gereken insanların dünyası. Fakat bize kudret gerek, sadece Arifler'in görebileceği yararlar adına her şeyi dilediğimiz gibi yönetebilmek için kudret.

"Ve dinle Gandalf, eski dostum, yardımcım! dedi yakına gelip daha yumuşak bir sesle konuşmaya başlayarak. 'Biz, dedim, çünkü biz olabiliriz, eğer bana katılırsan. Yeni bir Güç yükselmekte. Buna karşı eski ittifaklar ve siyasetlerin bize bir yararı olmayacak. Elflerden veya ölmekte olan Nümenor'dan ümit yok. önündeki, önümüzdeki, bir seçenek bu. Bu Güç ile birleşebiliriz. Bu akıllıca olur Gandalf. Bu yolda umut var. Zafer kapıda; zafere katkıda bulunanlar cömertçe ödüllendirilecektir. Güç büyüdükçe, onun sağlam dostları da büyüyecek ve Arifler, yani senin benim gibi olanlar, sabrederek zamanla onu yönlendirip denetimleri altına alabilirler. Uygun zamanı beklerken düşüncelerimizi yüreklerimizde gizleriz, belki bu arada yapılan kötülükleri kınar, fakat âli ve nihai amacı takdir ederiz: Bilgi, Kural, Düzen; şimdiye kadar bizim beyhude yere başarmak için uğraşıp durduğumuz, zayıf ya da aylak dostlarımız tarafından desteklenmekten çok kösteklenen her şey. Niyetlerimizi gerçekten değiştirmemiz gerekmez, değiştirmeyiz de, sadece araçlarımız değişmiş olur.'

"Saruman,' dedim, 'bu türden nutukları daha önce de duydum ama bunları sadece Mordor tarafından, cahilleri kandırsın diye yollanan gizli temsilcilerin ağzından duymuştum. Beni onca yoldan, sadece kulaklarımı yormak için çağırmış olacağına inanamıyorum.

"Yan yan baktı bana ve bir süre susup düşündü. 'Eh, görüyorum ki bu akıllıca yol sana cazip gelmiyor, dedi. 'Zamanı mı değil? Belki daha iyi bir yol vardır, ha?

"Gelip uzun elini kolumun üzerine koydu. 'Neden olmasın Gandalf? diye fısıldadı. 'Neden olmasın? Hükmeden Yüzük? Eğer ona hâkim olursak o zaman Güç bize geçer. Seni buraya çağırmamın asıl nedeni buydu işte. Çünkü bir sürü gözüm var benim ve bence sen bu kıymetli şeyin şu anda nerede olduğunu biliyorsun. Öyle değil mi? Yoksa Dokuzlar neden Shire'ı sorup dursunlar, senin orada ne işin olsun?' Tam bunu söylerken gözlerinde gizleyemediği bir hırs parlamıştı aniden.

"Saruman,' dedim ondan uzaklaşarak, Tek Yüzük'ü bir anda bir el kullanabilir ancak ve sen de bunu çok iyi biliyorsun, o yüzden zahmet edip de biz deyip durma! Fakat onu vermem sana, hayır efendim, hele hele şimdi aklındakileri de öğrendikten sonra sana onun hakkında haber bile vermem. Sen Divan'ın başıydın, fakat sonunda maskeni çıkardın. Eh, görünüşe göre önümdeki seçenekler ya Sauron'a, ya da sana teslim olmakmış. ikisini de seçmiyorum. Başka teklifin var mı?'

"Artık buz gibi ve tehlikeliydi. 'Evet, dedi. 'Senin akıllıca davranacağını tahmin etmemiştim zaten, kendi hayrına bile olsa; yine de bana gönül rızasıyla yardım edip bir sürü zahmet ve eziyetten kurtulman için bir fırsat tanıdım sana. Üçüncü seçeneğin burada kalmaktır, sonuna kadar.'

"Neyin sonuna kadar?'

"Bana Tek Yüzük'ün nerede bulunabileceğini açıklayıncaya kadar. Seni ikna etmenin çaresini bulabilirim. Ya da sana rağmen yüzük bulununcaya ve Yönetici hafif meselelere vakit ayırıncaya kadar: Mesela Gri Gandalf in küstahlık ve engellemelerine karşılık münasip bir ödül tasarlamak gibi.'

"Bu zannettiğin gibi hafif meselelerden biri olmayabilir,' dedim. Bana güldü, çünkü sözlerim boştu ve bunu o da biliyordu.

"Beni alıp Orthanc'ın en tepesine, eskiden Saruman'ın yıldızları izlediği yere bıraktılar. Aşağıya, binlerce basamaktan oluşan dar bir merdivenden başka iniş yoktu; aşağıdaki vadi de çok uzak görünüyordu. Baktığımda, bir zamanlar yeşil ve latif olan bu yerlerin artık çukurlarla ve demir ocaklarıyla dolu olduğunu gördüm, İsengard'da kurtlar ve orklar oturuyordu çünkü Saruman kendi adına, henüz Sauron'un hizmetinde değil de ona rakip olarak büyük bir kuvvet toplamaktaydı. Aşağıdaki her şeyin üzerine kara bir duman çökmüş, Orthanc'ı da çepeçevre kuşatmıştı. Bulutlar üzerinde bir adada yapayalnızdım; kaçma şansım yoktu, günlerim de çok sıkıntılıydı. Soğuk içime işliyordu ve Süvariler'in Kuzey'e gelişlerini kara kara düşünerek ileri geri yürümek için ancak birkaç adımlık yerim vardı.

"Saruman'ın sözleri yalan olabilirdi, ama Dokuzlar'ın gerçekten uyandığından emindim artık, İsengard'a gelmeden çok önceden beridir, bu doğrultuda çok açık haberler almaktaydım. Yüreğim Shire'lı dostlarım için korkuyla doluydu; fakat yine de biraz umudum vardı. Frodo'nun mektubumda yazdığım gibi bir an önce yola koyulduğunu ve ölümcül takip başlamadan Ayrıkvadi'ye varmış olduğunu umuyordum. Hem korkum, hem umudum yersiz çıktı. Çünkü umudum Bree' deki şişko bir adama, korkum da Sauron'un kurnazlıklarına dayanıyordu. Fakat bira satan şişko adamlann pek çok işe koşturması gerekir; Sauron da hâlâ korktuğumuz kadar güçlü değil. Lâkin İsengard çemberinde tuzağa düşmüş ve yalnızken, bugüne dek kimsenin karşı koyamadığı avcıların uzaktaki Shire'da başarısız olacaklarını düşünmek pek o kadar kolay değildi."

"Ben seni gördüm!" diye bağırdı Frodo. "Bir ileri, bir geri yürüyordun. Saçında ayın pırıltısı vardı."

Gandalf hayretle durarak ona baktı. "Sadece bir rüyaydı," dedi Frodo, "şimdi birdenbire hatırlayıverdim. Aklımdan çıkmıştı. Göreli epey oldu; sanırım Shire'dan ayrıldıktan sonraydı."

"O halde rüyan biraz geç kalmış," dedi Gandalf, "şimdi göreceğin gibi. Çok kötü bir durumdaydım. Ve beni tanıyanlar takdir edecektir ki çok nadiren o kadar aciz bir duruma düşerim ve bu tür bedbahtlıklara da pek iyi tahammül edemem. Gri Gandalf, bir sinek gibi örümceğin tekinin hain ağına takılsın! Yine de en mahir örümcek bile zayıf bir ip bırakır.

"İlk başlarda Radagast'ın da yoldan çıkmış olmasından korktum, kuşkusuz Saruman da böyle sanmamı istiyordu. Fakat karşılaştığımız zaman, ne sesinde ne de gözlerinde bir terslik hissetmemiştim. Eğer böyle bir şey görmüş olsaydım İsengard'a hiç gelmez, ya da daha ihtiyatla gelirdim. Saruman da böyle olacağını tahmin etmiş, o yüzden de aklındakileri gizleyerek habercisini kandırmıştı. Her halükârda, dürüst Radagast'ı ihanete düşürmeye uğraşmak boşuna olurdu zaten. O bana iyi niyetle gelmiş, ben de o yüzden ikna olmuştum.

"Bu iyi niyet, Saruman'ın komplosunun bozulmasının da nedeni oldu. Çünkü Radagast isteğimi yerine getirmemek için bir sebep görmemişti; bir sürü eski dostunun bulunduğu Kuyutorman'a doğru sürmüştü atını. Dağ'ın Kartalları çok uzaklara kadar uçmuş, pek çok şey görmüşlerdi: Kurtların toplandığını, orkların silahbaşı yaptığını, Dokuz Süvari'nin memleketten memlekete gittiğini, Gollum'un kaçış haberini de duymuşlardı. Ve bu havadisleri bana getirmesi için bir haberci yollamışlardı.

"Böylece, yazın sonuna doğru ayın gökte olduğu bir gece, Ulu Kartallar'ın en hızlısı olan Yelefendisi Gwaihir beklenmedik bir zamanda Orthanc'a çıkageldi ve beni zirvede buldu. Onunla konuştum, daha Saruman'ın ruhu bile duymadan beni uzaklara taşıdı. Kurtlar ve orklar kapıdan fırlayıp peşime düşemeden İsengard'dan uzaklaşmıştım.

"Beni nereye kadar taşıyabilirsin? diye sordum Gwaihir'e. "Epey bir fersah,' dedi, 'ama dünyanın sonuna kadar değil. Yük değil, havadis taşımaya gelmiştim.'

"O halde karada bir bineğe ihtiyacım olacak, dedim, 'hem de fevkalade hızlı bir bineğe; çünkü ömrümde benzerini görmediğim derecede acelem var.'

"Öyleyse seni Edoras'a, Rohan Beyi'nin sarayında oturduğu yere götüreyim,' dedi; 'orası pek uzak değil.' Buna çok memnun oldum, çünkü Rohan'daki Atçanyurt'ta Rohirrimler yani At Beyleri yaşarlar ve Dumanlı Dağlar ile Ak Dağlar arasındaki o büyük vadide yetiştirdikleri atlar gibi at hiçbir yerde bulunmaz.

"Sence Rohan'lı İnsanlar'a hala güvenilir mi?' dedim Gwaihir'e, çünkü Saruman'ın

hainliği güvenimi sarsmıştı.

"Atlarıyla bac ödedikleri ve her yıl bir sürü atı Mordor'a yolladıkları söyleniyor,' diye cevap verdi, 'ama henüz boyunduruk altında değiller. Fakat Saruman dediğin gibi kötüye döndüyse, onların da sonu pek uzak değildir.

"Gün ağarmadan beni Rohan topraklarına bıraktı; ben de artık hikayemi fazla uzatmış bulunuyorum. Gerisini kısaca geçeyim. Rohan da kötülüğün çoktan harekete geçmiş olduğunu gördüm: Yani Saruman'ın yalanlan işlemekteydi ve ülkenin kralı uyarılarıma sırt çevirdi. Bana bir at alıp kaybolmamı söyledi; ben de öyle bir at seçtim ki, ben ne kadar memnun kaldıysam o da o kadar üzülmüş oldu. Ülkesindeki en iyi atı aldım, bir benzerini daha görmüş değilim o atın."

"O halde gerçekten de soylu bir hayvan olmalı," dedi Aragorn; "ve Sauron'un böyle bir bac alıyor olması, çok daha kötü sayabileceğiniz havadislerden daha çok üzdü beni. Oralara son gittiğimde durum böyle değildi."

"Şimdi de öyle değil, yemin edebilirim," dedi Boromir. "Bu Düşman'ın yaydığı bir yalan. Ben Rohan'lı Insanlar'ı tanırım, uzun süre önce onlara verdiğimiz topraklarda oturan mert ve yiğit insanlardır, müttefikimizdirler."

"Mordor'un gölgesi uzak memleketlere kadar ulaşıyor," diye cevapladı Aragorn. "Saruman bu gölge altında kaldı. Rohan kuşatılmış vaziyette. Geri dönebilirsen orada neyle karşılaşacağını kim bilebilir?"

"En azından, hayatlarını atlarıyla satın aldıklarını görmem," dedi Boromir, "Atlarını kendi soylarındanmış gibi severler. Haksız da sayılmazlar; Atçanyurt'un atları Gölge'nin çok uzağından, Kuzey'deki otlaklardan gelir ve soyları aynı sahiplerininki gibi eskinin özgür günlerine dayan ı r."

"Gerçekten de doğru!" dedi Gandalf. "Ve içlerinde biri var ki, sanki dünyanın sabahında doğmuş. Dokuzlar'ın atlan onunla boy ölçüşemez; yorulmayan, yel gibi tez bir at. Gölgeyele diyorlar ona. Gündüz gümüş gibi parlıyor; gece ise gölge rengine dönüp görünmeden geçiyor. Adımları ne hafif! Daha Önce kimse binmemiş ona, fakat ben onu alıp terbiye ettim ve beni o kadar hızlı taşıdı ki, Frodo Hobbitköy'den yola koyulduğunda ben de Rohan'dan yola çıktığım halde o Höyük Yaylaları'ndayken ben Shire'a varmıştım.

"Fakat atımı sürerken içimdeki korku büyüdü. Kuzey'e yaklaştıkça Süvariler hakkında daha çok şey duymaya başladım ve gün be gün onlarla aramı kapatsam da hep önümdeydiler. Güçlerini böldüklerini öğrendim: Kimisi Yeşilyol'un yakınlarında doğu sınırında kalmış, kimisi güneyden Shire'a girmiş. Hobbitköy'e geldiğimde Frodo gitmişti; fakat yaşlı Gamgee ile konuştum. Bir araba laftan ancak bir iki tanesi konuyla ilgiliydi. Çıkın Çıkmazı'nın yeni sahiplerinin kusurlarından şikâyet edip duruyordu.

"Değişiklikten hazetmiyorum,' dedi, 'bu yaşımda, hele de böyle beterin beteri değişikliklerden hiç hazetmiyorum.' 'Beterin beteri değişiklikler,' diye tekrar tekrar homurdandı.

"Beterin beteri, iyi bir söz değil,' dedim ona, 've umarım bunun ne olduğunu da hiç görmezsin. Fakat sonunda, konuşmalarının arasından Frodo Hobbitköy'den ayrılalı daha bir hafta bile olmadığını ve aynı akşam kara bir atlının Tepe'ye geldiğini öğrendim. Korku içinde yoluma devam ettim. Erdiyarı'na geldiğimde, arı kovanına çomak sokulmuş gibi bir yaygarayla karşılaştım. Çukurçay'daki evin kapısı kırılarak açılmıştı ve ev boştu; fakat eşikte Frodo'nun bir pelerini duruyordu. O zaman bir süre için içimdeki umut uçtu gitti ve haber toplamak için beklemedim, beklesem içim rahatlayacakmış halbuki; Süvariler'in izinden sürdüm atımı. Takip etmesi zordu, çünkü birçok yöne dağılıyordu izler ve hangisini süreceğimi şaşırmıştım. Fakat sanki bir iki tanesi Bree'ye doğru gider gibiydi; ben de o yöne sürdüm atımı, çünkü hancıya da iki çift lafım vardı.

"Kaymakpürüzü, diyorlar ona, diye düşünüyordum. 'Eğer bu gecikme onun suçuysa, onun kaymağını eriteyim de görsün gününü. O ihtiyar ahmağı az ateşte kızartacağım.' O da daha azını beklemiyormuş zaten, yüzümü görünce kendini yere atıp oracıkta erimeye başladı."

"Ne yaptın ona?" diye bağırdı Frodo telaşla. "Bize cidden çok iyi davrandı ve elinden geleni yaptı."

Gandalf güldü. "Korkma!" dedi. "Isırmadım, havlamam da pek hafif kaldı. Titremesi

geçtiğinde ağzından alabildiğim habere öyle sevinmiştim ki, ihtiyarı bağrıma bastım. Nasıl olduğunu o sırada tahmin edemiyordum ama, bir gece önce Bree'de olduğunuzu ve o sabah Yolgezer'le birlikte ayrıldığınızı öğrenmiştim.

"Yolgezer!' diye bağırmışım coşkuyla avaz avaz.

"Evet beyim, maalesef beyim,' dedi Kaymakpürüzü halimi yanlış anlayarak. 'Ne yaptıysam engel olamadım, yanlarına girdi ve onu hizmetlerine aldılar. Buradayken halleri pek tuhaftı zaten: Biraz başlarına buyruk gibiydiler.'

"Eşşek! Aptal! Saygıdeğer oğlu saygıdeğer, sevgili Arpadam!' dedim. 'Yazortasından beri duyduğum en iyi haberdi bu: En azından bir altına bedel. Birana öyle bir sihir düşsün ki yedi yıl süreyle fevkalade mükemmel olsun!' dedim. 'Artık, kimbilir ne zamandır hasret kaldığım güzel bir uyku çekebilirim.'

"Böylece o gece orada kaldım; bir yandan da Süvariler'in nereye kaybolduğunu çok merak ediyordum, çünkü anladığım kadarıyla Bree'de henüz sadece ikisinden haber vardı. Fakat gece danasını da duyduk. En azından beşi daha batıdan gelip kapıları devirerek uğulduyan rüzgarlar gibi Bree'den geçtiler; Bree'liler hala ürpererek dünyanın sonunu bekliyorlar. Ben ise seherden önce kalkıp peşlerinden gittim.

"Gözümle görmedim, ama bence şöyle olmuş olmalı: Liderleri Bree'nin güneyinde gizlenirken ikisi köyden geçip gitmiş, dört tanesi de Shire'a saldırmıştı. Fakat Bree'de ve Çukurçay'da işleri bozulunca bu haberlerle liderlerine gidip, casuslarını saymazsak bir süre için Yol'u boş bıraktılar. Bunun üzerine liderleri bir kısmını araziden dümdüz doğuya yollayıp, kendisi de geri kalanlarla büyük bir öfke içinde Yol'dan ilerledi.

"Kasırga gibi dört nala at sürüp, Bree'den ayrıldığımın ikinci günü güneş kavuşmadan Fırtınatepesi'ne vardım ve onları orada buldum. Geri çekildiler, çünkü hiddetimi uzaktan hissetmiş ve güneş gökyüzündeyken bu hiddetle yüzyüze gelmeye cesaret edememişlerdi. Fakat gece üzerime varıp dağın tepesinde, Amon SûTun eski çemberinde etrafımı kuşattılar. Gerçekten de zor duruma düşmüştüm: Eskinin savaş ateşlerinden bu yana, Fırtınatepesi'nde o kadar ışık ve alev görülmemiştir.

"Güneş doğar doğmaz kaçıp son hız kuzeye yöneldim. Daha fazla bir şey yapabileceğimi ummuyordum. Seni yabanda bulmak imkansızdı Frodo, ayrıca Dokuzlar'ın hepsi etekler imdeyken aramak da aptallık olurdu. O yüzden işi Aragorn'a bırakmak zorundaydım. Yine de birkaç tanesini peşime takıp sizden önce Ayrıkvadi'ye vararak size yardım göndermeyi ümit ediyordum. Gerçekten de dört Süvari beni izledi, fakat bir süre sonra geri dönüp anlaşılan Geçit'in yolunu tutmuşlar. Bunun biraz faydası oldu, çünkü sizin konak yerinize saldırdıklarında sadece beş tanesi vardı, dokuzu değil.

"Sonunda uzun ve zorlu bir yoldan, Buzlupınar'dan çıkıp Ettenavlakları'ndan geçerek kuzeyden buraya indim. Fırtınatepesi'nden buraya yolum neredeyse on dört gün sürdü, çünkü dev kırlığının kayaları arasında ata binemediğim için Gölgeyele gitti. Onu efendisine geri yolladım; fakat aramızda büyük bir arkadaşlık gelişti, ihtiyacım olduğu anda çağırmam yeter. Her neyse, böylece Ayrıkvadi'ye Yüzük'te " sadece üç gün önce gelebildim; çok şükür ki bu arada tehlike haberi buraya ulaşmıştı bile.

"Evet Frodo, benim öykümün sonu da böyle. Elrond ve diğerleri öykümün uzunluğunu mazur görsünler. Fakat böyle bir şey, Gandalf m sözünden dönüp vaat ettiği halde gelmemesi, daha önce hiç olmamıştı. Bu kadar tuhaf bir durumun Yüzük Taşıyıcısı'na açıklanması gerekiyordu bence.

"Evet, işte Hikâye baştan sona anlatıldı. Hepimiz buradayız, Yüzük de burada. Fakat henüz amacımıza yaklaşamadık bile. Yüzüğü ne yapacağı z?"

Bir sessizlik oldu. Sonunda Elrond tekrar konuştu.

"Saruman'a dair bu haberler elem verici," dedi; "çünkü ona güvenmiştik ve tüm fikirlerimizi derinen biliyor, İster hayır için olsun ister şer, Düşman'ın sanatlarım derinlemesine araştırmak tehlikelidir. Lâkin maalesef, yoldan çıkmalar ve hıyanetler daha önce de vuku bulmuştu. Bugün dinlediğimiz hikâyeler içerisinde bana en çok hayret vereni Frodo'nun hikâyesidir. Bilbo'dan gayri pek az hobbit tanıdım; o da benim zannettiğim kadar yalnız ve müstesna değilmiş galiba. Batıya giden yollardan son geçişimden bu yana dünya çok değişmiş.

"Höyüklü Kişiler'i farklı farklı isimlerle tanırız; Yaşlı Orman hakkında da pek çok

hikâye anlatılır: Artık bir tek en kuzey hudut kısmı kalmış durumda. Vaktiyle sincaplar şimdiki Shire'dan İsengard'ın batısındaki Garpeli'ne kadar daldan dala sıçrayarak gidebilirdi. O topraklardan bir kez geçip yabani ve tuhaf nice şey tanımıştım. Lâkin Bombadil'i unutmuşum, tabii eğer o zamanlar ormanlarda ve dağlarda dolaşan kişiyle aynı zat ise; o zaman bile yaşlılardan yaşlıydı. Eskiden ismi bu değildi. Ona İanvain Benadar diyorduk, yani en yaşlı ve babasız olan. Fakat o günden bu yana diğer halklar da nice isimler takmıştır ona: Cüceler Forn der, Kuzeyli insanlar Orald der, başka isimleri de vardır. Garip bir mahluktur, ama belki onu da Divan'a çağırmalıydım."

"Gelmezdi," dedi Gandalf.

"Gene de haber yollayıp yardımını isteyemez miyiz?" diye sordu Erestor. "Anlaşılan, Yüzük'e bile hükmü geçiyor."

"Hayır, tam öyle denemez," dedi Gandalf." Yüzük'ün onun üzerinde hükmü yok demek daha doğru olur. O kendi kendinin efendisidir. Fakat Yüzük'ü ne değiştirebilir, ne de diğerleri üzerindeki gücünü kırabilir. Ve artık, belki de günlerin değişmesini bekleyerek, kendi tespit ettiği sınırlar içinde küçük bir bölgeye çekilmiş durumda; bu sınırları ondan başkası göremez, o da sınırlarından dışarı adım atmaz."

"Fakat o sınırlar içinde hiçbir şeyden korkusu yok anlaşılan," dedi Erestor. "Yüzük'ü, sonsuza kadar zararsız bir şekilde orada alıkoyamaz mı?"

"Hayır," dedi Gandalf, "isteyerek yapmaz bunu. Eğer dünyadaki bütün özgür halklar ona yalvarırsa bunu kabul edebilir, ama gerekliliğini anlayamaz. Ve eğer Yüzük ona verilecek olsa kısa bir süre sonra unutur onu, hatta fırlatır atar. Bu tür şeyler onun aklında hiç kalmaz. Katiyen güvenilir bir koruyucu olamazdı; bu bile yeterince bir cevap sayılır."

"Zaten her halükârda," dedi Glorfindel, "Yüzük'ü ona yollamak sadece şer gününü ertelemek olurdu. O çok uzakta. Artık Yüzük'ü casuslara görünüp sezilmeden ona geri götüremeyiz. Götürebilsek bile Yüzüklerin Efendisi eninde sonunda saklandığı yeri öğrenip bütün gücünü oraya yönlendirir. Bombadil bu güce tek babına karşı koyabilir mi? Zannetmiyorum. Sanırım sonunda, eğer tüm diğer yerler ele geçerse Bombadil de düşer, ilk olduğu gibi Son olur ve o zaman Gece gelir."

"İarwain hakkında isminden gayri pek bir şey bilmem," dedi Galdor; "lâkin sanırım Glorfindel haklı. Düşman'ımıza karşı koyacak kadar gücü yok onun; bu tür bir güç toprağın kendisinde bulunuyorsa o başka, lâkin Sauron'un, dağlan bile tahrip ve yok edebildiğini görüyoruz. Bir güç kaldıysa bizlerde, burada İmladris'te veya Limanlar'daki Cirdan'da veya Lörien'de kaldı ancak. Lakin onlarda veya biz buradakilerde Düşman'a direnmeye, her şey yıkıldıktan sonra en sonunda Sauron'un gelişine karşı koymaya yetecek kadar kuvvet var mı?" "Bende bu kuvvet yok," dedi Elrond; "onlarda da yok." "O halde, eğer Yüzük'ü kuvvetimizle sonsuza kadar ondan saklayamayacaksak," dedi Glorfindel, "deneyebileceğimiz yalnız iki şey kalıyor: Ya Deniz'in ötesine yollayacağız, ya da yok edeceğiz."

"Lakin Gandalf elimizdeki hünerlerle onu yok edemeyeceğimi7İ açıkladı," dedi Elrond. "Deniz'in ötesi ndekilerse bizden almayı kabul etmezler: Hayır da olsa, şer de, Yüzük Orta Dünya'ya ait; onunla uğraşmak da hala burada ikamet etmekte olan bizlere düşüyor."

"O halde," dedi Glorfindel, "gelin onu derinlere atıp Saruman'ın yalanlarını doğru çıkartalım. Çünkü artık besbelli ki, daha Divan'dayken yoldan çıkmış o meğerse. Yüzük'ün sonsuza kadar kayıplara karışmış olmadığını biliyormuş fakat bizim böyle zannetmemizi istemiş; çünkü onu kendisi için arzulamaya başlamış. Lakin çok zaman yalanlarda da bir gerçek gizlidir: Deniz'de emniyette olur Yüzük." "Sonsuza kadar emniyette olmaz," dedi Gandalf. "Derin sularda bir sürü şey vardır; denizlerle karalar değişebilir. Hem, bizim görevimiz burada sadece bir mevsimi veya birkaç insan ömrü kadar zamanı, ya da dünyanın geçmekte olan bir çağını düşünmek değil. Biz bu tehlikeye bir son aramalıyız, bunu başaracağımıza dair bir umudumuz olmasa da."

"Bunu Deniz'e giden yollarda bulamayız," dedi Galdor. "Eğer İarwain'e geri dönmeyi çok tehlikeli buluyorsak, Deniz'e doğru kaçış en ciddi tehlikelerle yüklü demektir. Sauron olanları öğrenince bizim batı yoluna koyulmamızı bekleyecektir diyor gönlüm bana. Ve öğrenmesi de uzun sürmez. Dokuzlar gerçi atsız kaldılar ama sadece şimdilik, yakında yeni ve üstelik de daha hızlı küheylanlar bulurlar. Artık sahillerden tüm

kuvvetiyle yürüyüp Kuzey'e saldırmalarının önündeki tek engel, Gondor'un zayıflayan gücüdür; gelip Ak Kuleler'le Limanlar'a hücum ederlerse, elfler için Orta Dünya'nın uzayan gölgelerinden hiçbir kaçış kalmayabilir."

"O yürüyüş daha uzun süre durdurulacak," dedi Boromir. "Gondor'un gücü zayıflıyor diyorsunuz. Fakat Gondor hâlâ ayakta ve kuvvetinin son kalıntısı dahi çok güçlü."

"Lâkin yine de kahramanlığı artık Dokuzlar'ı durduramıyor," dedi Galdor. "Hem, Gondor'un korumadığı başka yollar da bulabilir."

"O halde," dedi Erestor, "Glorfindel'in de beyan ettiği gibi, sadece iki yol var: Yüzük'ü sonsuza kadar saklamak veya yok etmek. Fakat her ikisi de bizim gücümüz dışında. Bu bilmeceyi kim çözecek bize?" "Burada bulunan kimse çözemez," dedi Elrond ağır ağır. "En azından kimse, o yolu seçsek şu olur, bu yolu seçsek bu olur diye, gelecek hakkında kehanette bulunamaz. Lâkin hangi yolu seçmemiz gerektiği artık bana aşikâr görünüyor. Batıya giden yol en kolayı gibi görünmekte. O yüzden sakınılması gerekir. Orayı gözetleyeceklerdir. Elfler hep o tarafa kaçtı geçmişte. Şimdi bu son kertede daha zor, tahmin edilemeyecek bir yol tutmamız lazım. Tek umudumuz bu, buna umut denirse: Tehlikenin içine, Mordor'a gitmek. Yüzük'ü Ateş'e yollamalıyız."

Tekrar sessizlik çöktü. Frodo, o zarif evde, berrak suların gürültüsüyle dolu o güneşli vadiye bakarken bile, gönlünde ölü bir karanlık hissediyordu. Boromir kıpırdandı, Frodo ona baktı. Kaşlarını çatmış, büyük borusunu evirip çevirmekteydi. Sonunda konuştu.

"Bütün bunları anlayamıyorum," dedi. "Saruman bir hain, ama fikrinde bir irfan payı yok mu? Neden habire saklamaktan ve yok etmekten söz ediyorsunuz? Bu ihtiyaç anımızda Âli Yüzük'ün bize hizmet etmek için elimize geçtiğini neden düşünmeyelim? Hürler'in Hür Hükümdarları onu kullanınca mutlaka Düşman'ı yeneceklerdir. Kanaatime göre onun en çok korktuğu da bu.

"Gondor'un insanları yüreklidir, asla teslim olmazlar; amma yenilebilirler. Mertlik önce kuvvet, sonra da silah ister. Eğer anlattığınız kadar gücü varsa, Yüzük silahınız olsun. Onu alıp zafere yürüyün!"

"Heyhat, olamaz," dedi Elrond. "Hükmeden Yüzük'ü kullanamayız. Bunu artık çok iyi biliyoruz. Yüzük Sauron'a ait, sadece onun tarafından yapılmış ve tamamiyle kötüdür. O çok güçlüdür Boromir, öyle her isteyen değil, ancak zaten büyük bir kudrete sahip olanlar kullanabilir. Lâkin onlar için daha da ölümcül bir tehlike arzetmektedir. Uyandırdığı arzu bile yüreği bozar. Saruman'ı düşünün. Arifler'den biri Mordor Hükümdarı'nı bu Yüzük ile, kendi usullerini kullanarak altederse, Sauron'un tahtına yerleşir ve böylece yeni bir Karanlıklar Efendisi doğmuş olurdu. Yüzük'ün yok edilmesi biraz da bu yüzden elzem: Dünya üzerinde kaldığı sürece, Arifler için dahi bir tehlike olacaktır. Çünkü ilk başta hiçbir şey kötü değildir. Sauron bile değildi. Ben onu gizlemek için almaktan dahi korkuyorum. Kullanmak için hiç almam."

"Ben de almam," dedi Gandalf.

Boromir onlara kuşkuyla baktı fakat boynunu eğdi. "Öyle olsun," dedi. "O halde Gondor'da elimizdeki silahlara güvenmek zorundayız. Ve en azından, Arifler bu Yüzük'ü korurken biz de dövüşmeye devam ederiz. Belki Kınlan Kılıç seli durdurur tabii eğer kılıcı kullanan el sadece bir aile yadigârını değil, aynı zamanda insanların Kralı'nın kol gücünü de miras aldıysa."

"Kim bilebilir?" dedi Aragorn. "Fakat bir gün bunu sınayacağız." "O gün bir an önce gelsin umarım," dedi Boromir. "Çünkü, yardım istemesem de buna ihtiyacımız var. Diğerlerinin de ellerindeki tüm imkânlarla savaşmış olduğunu bilmek bizi rahatlatır."

"O halde içiniz rahat olsun," dedi Elrond. "Çünkü sizin bilmediğiniz başka güçler ve başka âlemler de var; bunlar sizden gizlenmişlerdir. Ulu Anduin Argonath'a ve Gondor'un kapılarına erişene dek nice kıyıdan geçer."

"Yine de," dedi Cüce Glöin, "bu kuvvetlerin hepsi birleşip her birinin gücü birlik içinde kullanılsa, herkes için hayırlı olurdu, ihtiyaç anımızda kullanabileceğimiz daha az tehlikeli başka yüzükler de olabilir. Yediler elimizden gitti eğer Balin Thrör'un yüzüğünü bulmadıysa; o son yüzüktü ve Thrör Moria'da can verdiğinden beri akıbeti meçhuldür. Hatta, artık gizlememe lüzum yok, Balin biraz da o yüzüğü bulma umuduyla gitmişti."

"Balin Moria'da yüzük müzük bulamayacak," dedi Gandalf. "Thrör onu oğlu Thrain'e

vermişti, ama Thrain Thorin'e veremedi. Yüzük Dol Guldur'un zindanlarında işkenceyle Thrain'den alındı. Ben gittiğimde her şey bitmişti."

"Ah, heyhat!" diye bağırdı Glöin. "Öcümüzü alacağımız gün ne zaman gelecek? Yine de Üçler var. Bitlerdeki Üç Yüzük'e ne oldu? Çok kudretli Yüzükler olduğu söylenir. Elf Hükümdarları saklamıyor mu onları? Gerçi onlar da yıllar evvel Karanlıklar Efendisi tarafından yapılmıştı. Bunlar boş mu duruyor? Burada Elf Beyleri görüyorum. Bir şey söylemiyecekler mi?"

Elfler cevap vermediler. "Beni duymadınız mı Glöin?" dedi Elrond. "Üçler Sauron tarafından yapılmamıştı, onlara dokunamadı bile. Lakin onlar hakkında konuşmaya izin yoktur. Ancak şu kadannı söyleyebilirim bu kuşku saatlerinde. Boş durmuyorlar. Lakin muharebe veya fetih silahı olarak yapılmadı onlar: Bu onların gücü dahilinde değil. Onları yapanlar güç veya hüküm veya servet değil, anlayış, bir şeyler yapma, iyileştirme peşindeydi; her şeyi kirlenmeden koruyabilmek istiyorlardı. Orta Dünya Elfleri bu istediklerini keder pahasına da olsa bir raddeye kadar elde etmişlerdir. Fakat eğer Sauron Tek Yüzük'ü tekrar ele geçirirse, Üçler'i kullananların yapmış olduğu her şey bozulacak ve zihinleriyle gönülleri Sauron'a malum olacaktır. Üçler hiç olmamış olsa daha hayırlı olurdu. Onun amacı bu."

"Ama o zaman, nasihat ettiğiniz gibi Hükmeden Yüzük yok edilirse ne olur?" diye sordu Glöin.

"Tam olarak bilmiyoruz," diye cevap verdi Elrond üzüntüyle. "Bir kısmımız Sauron'un hiç ellememiş olduğu Üç Yüzükler'in o zaman serbest kalacağını ve onları kullananların Sauron'un dünyaya verdiği yaralan iyileştirebileceğini umuyor. Lakin belki de Tek Yüzük gittiğinde Üçler de bitecekler ve birçok güzel şey solup unutulacak. Benim inancım bu."

"Yine de tüm elfler böyle bir ihtimale razı," dedi Glorfindel, "yeter ki bu yolla Sauron'un gücü kırılabilsin, hakimiyeti altına düşme korkusu sonsuza kadar kalksın."

"Böylelikle bir kez daha Yüzük'ün yok edilmesine dönmüş oluyoruz," dedi Erestor, "yine de yol alabilmiş değiliz. Yapılmış olduğu Ateş'i bulmaya gücümüz yetecek mi ki? O yol ümitsizlik yolu. Hatta Elrond'un bunca zamanlık irfanını bilmesem, divanelik yolu derdim." "Ümitsizlik mi, divanelik mi?" dedi Gandalf. "Ümitsizlik olamaz, çünkü ümitsizlik işin sonunu kuşku duymayacak biçimde görenler içindir. Biz göremiyoruz. Yanlış umutlara tutunmuş olanlara divanelik gibi gelse de, tüm ihtimalleri ölçüp biçtikten sonra mecburiyeti teslim etmek arifliktir. Eh, bırakın divanelik bizim pelerinimiz olsun ve bizi Düşman'ın gözlerinden gizlesin! Çünkü o çok akıllıdır ve garazının terazisinde her şeyi inceden inceye tartar. Fakat onun bildiği tek ölçü arzudur, kudret arzusu; bütün gönülleri de böyle yargılar. Birilerinin bunu reddedebileceği, hazır Yüzük'ü ele geçirmişken yoketmek isteyebileceğimiz düşüncesi, aklından bile geçmez. Eğer bunu amaçlarsak, onun hesaplarını bozarız."

"En azından bir süre için," dedi Elrond. "Bu yoldan geçmek zorundayız, lâkin çok zor olacaktır. Üstelik ne kuvvet, ne irfan bizi bu yolda fazla ilerletemez. Bu maceraya zayıflar da yeltenebilir; güçlülerin umutlan ne kadarsa onlarınki de o kadar olur. Nitekim dünyanın çarklarını döndüren eylemler ekseriya böyledir: Büyüklerin gözleri başka yerlerdeyken, küçük eller işleri başarmaya mecbur kalır."

"Pekâlâ, pekâlâ Efendi Elrond!" dedi Bilbo birdenbire. "Daha fazlasını söylemeyin! Ne kastettiğiniz yeterince açık. Budala hobbit Bilbo başlattı bu işleri; ya başladığı işi bitirsin, ya da kendini bitmiş bilsin. Burada rahatım yerindeydi, kitabımda da ilerliyordum. Merak ediyorsanız söyleyeyim, tam da sonunu yazmak üzereydim. Şöyle bir şey yazmayı düşünüyordum: ve bundan böyle ömrünün sonuna kadar mutluluk içinde yaşadı. Güzel bir son, daha önce kullanılmış olması hiç de önemli değil üstelik. Şimdi değiştirmem gerekecek: Pek gerçekleşirmiş gibi görünmüyor; zaten belli ki ömrüm vefa ederse birkaç bölüm daha eklemek gerekecek. Amma iş. Ne zaman başlayayım?"

Boromir şaşkınlık içinde Bilbo'ya baktı, fakat diğerlerinin hepsinin yaşlı hobbiti ağırbaşlı bir saygıyla süzdüklerini görünce kahkahası dudaklarında dondu kaldı. Sadece Glöin gülümsemişti ama onun tebessümü de eski anılardan kaynaklanıyordu.

"Elbette sevgili Bilbo'cuğum," dedi Gandalf. "Bu işi sahiden sen başlatmış olsaydın senin bitirmen beklenirdi. Lâkin artık sen de biliyorsun ki başlatma lafı kimseye mal edilemeyecek kadar büyük bir iddia ve her kahraman büyük eylemlerde sadece küçük bir rol oynar. Eğilmene gerek yok! Gerçi bu sıfatı hak ediyorsun, şaka kisvesi altında

yüreklice bir teklifte bulunduğundan da hiç şüphemiz yok. Fakat bu teklif senin gücünü aşıyor Bilbo. Bu şeyi geri alamazsın. Artık başkasına geçti. Hâlâ benim sözüme kulak vermeyi kabul edersen, derim ki bir vak'anüvis olmak dışında senin üzerine düşenler bitti. Kitabını bitir sen; sonunu da değiştirmeden bırak! Hâlâ öyle olması için umut var. Fakat geri döndüklerinde devamını yazmaya hazır ol."

Bilbo güldü. "Daha önce, bana hoş bir nasihat verdiğini hiç hatırlamıyorum," dedi. "Bütün nahoş nasihatlerin iyiye çıktığını göre, bu nasihatin kötü çıkmasın sakın. Yine de, sanırım Yüzük ile uğraşmaya ne gücüm kaldı, ne de şansım. O büyüdü, ben değil. Ama söylesene, onlar ile neyi kastediyorsun?"

"Yüzük ile yollanacak ulakları."

"Elbette! İyi de kim olacak bunlar? Bana öyle geliyor ki, bu meclisin karar vermesi gereken şey de bu; karar verilmesi gereken tek şey. elfler sadece sözle yetiniyor olabilirler, cüceler de her tür yorgunluğa katlanabilir; ama ben sadece yaşlı bir hobbitim ve de öğlen yemeğimin eksikliğini hissediyorum. Birkaç isim bulamaz mısınız hemen? Ya da yemekten sonraya bıraksanız olmaz mı?"

Kimse cevap vermedi. Öğlen çanı çaldı. Yine de kimse konuşmadı. Frodo bütün yüzlere baktı fakat yüzler ona doğru dönmemişti. Bütün Divan, sanki çok derin düşüncelerdeymişler gibi gözleri yerde oturuyordu. Sanki çok uzun bir zaman önce tahmin etmiş olduğu ve hiç söylenmeyeceğini boşu boşuna umduğu bir kararın açıklanmasını beklermiş gibi, büyük bir korku düştü içine. Ayrıkvadi'de Bilbo'nun yanında huzur içinde kalıp dinlenmek için karşı konulmaz bir özlem tüm yüreğini kapladı. Sonunda zorlukla konuştu ve sanki cılız sesini başka bir irade kullanıyormuş gibi, kendi sözlerini duyarak hayret etti.

"Ben Yüzük'ü götürürüm," dedi, "ama yolu bilmiyorum."

Elrond gözlerini kaldırarak ona baktı; bu bakışın ani keskinliğiyle yüreğine işlediğini hissetti Frodo. "Eğer duyduklarımın hepsini doğru anladıysam," dedi, "zannımca bu iş için siz tayin edilmişsiniz Frodo; siz bir yol bulamazsanız kimse bulamaz. Şimdi Shire halkının zamanı, sakin tarlalarından kalkıp Ulular'ın kulelerini ve düşüncelerini sarsacaklar. Arifler arasından kim öngörebilirdi bunu? Ya da, eğer arif iseler, vakti gelmeden bilmeyi ne diye umsunlar?

"Lakin ağır bir yüktür bu. Öyle ağır ki, kimse başkasına yükleyemez. Ben bu yükü size vermiyorum. Lakin rızanızla alırsanız, seçiminizin doğru olduğunu söyleyebilirim; eskinin bütün kudretli elf dostları Hador, Hurin, Türin ve bizzat Beren bir araya gelse, sizin yeriniz onların yanı olurdu."

"Ama herhalde onu tek başına yollamayacaksınız değil mi beyim?" diye bağırdı Sam kendini daha fazla tutamayıp, sessiz sedasız oturmakta olduğu köşeden sıçrayarak.

"Elbette ki hayır!" dedi Elrond yüzünde bir tebessümle ona doğru dönerek. "En azından siz onunla gideceksiniz. Baksanıza, onu gizli bir divana çağırıp sizi çağırmasak bile yanından ayrılmıyorsunuz."

Sam kızarıp mırıldanarak oturdu, "İyi iş açtık başımıza Bay Frodo!" dedi, kafasını sallayarak.

BÖLÜM III

YÜZÜK GÜNEYE GİDİYOR

O günün daha sonraki saatlerinde hobbitler bir de Bilbo'nun odasında kendi aralarında bir toplantı yaptılar. Merry ile Pippin Sam'in Divan'a sızıp Frodo'ya yoldaş olarak seçilmesine çok hiddetlenmişlerdi.

"Amma haksızlık," diyordu Pippin. "Onu dışarı atıp zincire vuracağına, Elrond tutmuş bir de bu arsızlığı için onu ödüllendirmiş!"

"Ödül mü!" dedi Frodo. "Ben bundan daha ağır ceza düşünemiyorum. Ne söylediğinin farkında bile değilsin: Bu umutsuz yolculuğa mahkûm edilmek ödül müdür? Daha dün, görevimin bitmiş olduğunu ve burada uzun bir süre, belki de temelli olarak dinlenebileceğimi hayal ediyordum."

"Hiç şaşmam," dedi Merry, "keşke hayal ettiğin gibi olabilseydi. Fakat biz Sam'i kıskanıyoruz, seni değil. Eğer sen gitmek zorundaysan, Ayrıkvadi'de bile kalacak olsak geride kalmak bizim için ceza sayılır. Seninle uzun bir yol katedip geldik, epey zorluk atlattık. Devam etmek istiyoruz."

"Benim kastettiğim de buydu," dedi Pippin. "Hobbitler olarak birbirimize destek olmalıyız ve de öyle yapacağız. Beni ancak zincirle burada tutabilirler, yoksa seninle geliyorum. Bu grupta zekâ sahibi birinin de bulunması gerekir."

"O halde senin seçilemeyeceğin kesinleşti Peregrin Took!" dedi Gandalf fazla yüksek olmayan pencereden içeri bakarak. "Fakat hepiniz kendinizi boş yere üzüyorsunuz. Henüz hiçbir şey kararlaştırılmadı."

"Kararlaştırılmadı mı!" diye haykırdı Pippin. "O zaman ne yapıyordunuz orada? Saatlerce kapandınız kaldınız."

"Konuşuyorduk," dedi Bilbo. "Epey bir konuşma yapıldı ve herkes hayrete şayan bir şeyler duymuş oldu. Bizim Gandalf bile. Bence Legolas'ın Gollum ile ilgili haberine o bile afalladı, ama çabuk toparlandı."

"Yanılmışsın," dedi Gandalf. "Dikkatli dinlememişsin. Bunu Gwaihir'den duymuştum zaten. Eğer merak ediyorsan, bence senin deyiminle hayrete değer diyebileceğimiz tek şey sen ve Frodo idiniz; şaşırmayan tek kişi de ben oldum."

"Her neyse," dedi Bilbo, "zavallı Frodo ile Sam'in seçilmesinden başka bir şeye karar verilmedi. Zaten başından beri, beni devre dışı bırakırlarsa işin oraya varacağından korkuyordum. Fakat bana soracak olursanız, hele raporlar bir gelsin, Elrond epey bir kişi yollayacaktır. Yola koyuldular mı Gandalf?"

"Evet," dedi büyücü. "Keşif kollarının bir kısmı yollandı bile. Yarın başkaları da gidecek. Elrond elfleri yolluyor, Kolcularla ve belki Kuyutorman'daki Thranduil'in halkıyla irtibata geçecekler. Aragorn da Elrond'un oğullarıyla gitti. Herhangi bir harekette bulunmadan önce civar yöreleri fersah fersah taramak zorundayız. O yüzden neşelen Frodo! Büyük ihtimalle daha epey zaman buradasın."

"Hah!" dedi Sam karamsarca. "Bekleyeceğiz ki kış da bastırsın." "Yapacak bir şey yok," dedi Bilbo. "Bu biraz da senin kabahatin Frodo, oğlum: ille benim yaşgünümü beklemek istediğin için böyle oluyor. Epey de tuhaf bir kutlama gibi geliyor doğrusu bana. Ben olsaydım o T.B.'leri Çıkın Çıkmazı'na sokmak için o günü seçmezdim. Ama neyse ne: Artık bahara kadar bekleyemezsiniz; raporlar gelmeden de gidemezsiniz.

Isırmaya başladığında kış,

buz tutmuş gecede çıtırdadığında taş,

göller kararıp ağaçlar soyununca,

kol gezen kötülüktür Doğa 'da.

Fakat korkarım sizin bahtınıza bu çıkacak."

"Korkarım öyle," dedi Gandalf. "Süvariler hakkında bir şeyler öğrenmeden harekete

geçemeyiz."

"Hepsi taşkında yok oldular sanıyordum," dedi Merry.

"Yüzüktayfları'nı öyle yok edemezsin," dedi Gandalf. "içlerinde efendilerinin gücü var; onunla ayakta durur, o düşerse düşerler. Hepsinin atsız kalmış ve maskelerinin düşmüş olduğunu, böylelikle bir süre daha az tehlike arz edeceklerini umuyoruz; fakat emin olmamız lazım. Bu arada sen sıkıntılarını unutmaya çalışmalısın Frodo. Sana yardımım olur mu bilemiyorum; fakat kulağına şu kadarını fısıldayayım. Birileri grupta zekaya ihtiyaç olacağını söylemişti. Haklıydı. Sanırım ben de sizinle geleceğim."

Bu haber karşısında Frodo öyle büyük bir sevinç gösterdi ki, Gandalf oturmakta olduğu pencere pervazından kalkıp şapkasını çıkarttı ve eğilerek selam verdi. "Sadece, sanırım geleceğim, dedim. Henüz hiçbir şeye bel bağlama. Bu konuda Elrond'a ve arkadaşınız Yolgezer'e çok söz düşer. Bak aklıma geldi, Elrond'u görecektim. Gitmem lazım."

"Burada ne kadar kalabilirim dersin?" dedi Frodo Bilbo'ya, Gandalf gidince.

"Oo, bilmem. Ayrıkvadi'de günleri sayamıyorum," dedi Bilbo. "Ama epey bir vaktin olacak sanırım. Bol bol sohbet edebiliriz. Kitabımda bana yardım edip bir sonrakine başlamaya ne dersin? Bir son düşündün mü?"

"Evet, birkaç tane ve hepsi de karanlık ve nahoş," dedi Frodo.

"Oho bu işe yaramaz!" dedi Bilbo. "Kitaplar iyi bitmeli. Buna ne dersin: ve rahata erip hep birlikte sonsuza kadar mutluluk içinde yaşadılar"

"İyi olur, tabii iş oraya varabilirse," dedi Frodo.

"Hah!" dedi Sam. "Nerede yaşayacaklarmış? Hep bunu merak ederim."

Bir süre daha hobbitler geride kalan yolculuk ve önlerindeki tehlikeler hakkında "konuşmaya ve düşünmeye devam ettiler; fakat Ayrıkvadi'de öyle bir uğur vardı ki, kısa bir süre sonra tüm korkulan ve endişeleri uçtu gitti akıllarından, iyisiyle kötüsüyle gelecek unutulmamıştı, ama artık bugünü etkileyemiyordu. içlerindeki sıhhat ile ümit iyice güçlendi; gelen her güzel günden memnundular, her öğünden, her sözden ve şarkıdan zevk alıyorlardı.

Böylece tüm parlaklığı ve güzelliği içinde ağaran sabahlan, serin ve berrak akşamlarıyla, günler geçti gitti. Fakat sonbahar hızla tükenmekteydi; altuni ışık yavaş yavaş açık gümüş rengine döndü ve geciken yapraklarda çıplak ağaçlardan düştü. Dumanlı Dağlar'dan doğuya doğru soğuk bir rüzgâr esmeye başladı. Avcılar Ayı gece semasını yusyuvarlak doldurup küçük yıldızlan kaçırdı. Fakat Güney'de ufka yakın tek bir yıldız al al parlamaktaydı. Ay tekrar küçülmeye başladığında yıldız da geceden geceye daha bir parlar olmuştu. Gökyüzünün derinliklerinde, vadinin kıyısındaki ağaçların tepesinden üzerine dikilmiş bir göz gibi öfkeyle yanan yıldızı penceresinden görebiliyordu Frodo.

Keşif kolları geri dönmeye başladığında hobbitler neredeyse iki aydır Elrond'un Evi'ndeydiler; kasım sonbaharın son kalıntılarını da alıp götürmüştü, artık aralıktaydılar. Keşifçilerin kimi kuzeye, Buzlupınar kaynaklarının ardındaki Ettenavlakları'nın içlerine gitmişlerdi; kimi de batıya gidip Aragorn ve Kolcular'ın yardımıyla, ta Kuzey Yolu'nun bir şehir yıkıntısının yanından nehri aştığı Tharbad'a kadar, Grisel boyunca bütün toprakları araştırmışlardı; epey sayıda Keşifçi doğuya ve güneye yönelmiş, bunların bazıları Dağlar'ı aşarak Kuyutorman'a girerken, bazıları da Ferah Nehri'nin kaynağındaki geçide tırmanıp Yabandiyar'a inmiş, Ferah Çayırlar'ı geçerek sonunda Radagast'ın memleketi olan Rhosgobel'e varmıştı. Radagast Rhosgobel'de değildi; onlar da Gölgelidere Basamakları denilen yüksek geçitten geri gelmişlerdi. En son Elrond'un oğullan Elladan ve Elrohir dönmüştü; Gümüşdamarı'ndan aşağı çok uzun bir yol katedip yabancı bir memlekete inmişlerdi, fakat Elrond'dan başka kimseye görevlerinden söz etmediler.

Ulaklar hiçbir bölgede Süvariler veya Düşman'ın uşakları hakkında bir ize rastlamamış, bir haber duymamışlardı. Dumanlı Dağlar'ın Kartalları bile yeni bir şeyler öğrenememişti. Gollum'dan da ses seda yoktu; fakat vahşi kurtlar toplanmaya devam ediyor ve gene Ulu Nehir'in ta yukarı bölgelerine kadar ava çıkıyorlardı, ilk elde kara atların üçü taşkına uğramış Geçit'te boğulmuş olarak bulunmuştu. Arayanlar aşağıda, ivinti yerindeki kayalar üzerinde beşinin daha leşlerine ve lime lime olmuş uzun siyah bir

pelerine rastladılar. Kara Süvariler'den kalan tek iz buydu ve hiçbir yerde varlıkları hissedilmemişti. Adeta Kuzey'den yok olmuş gibiydiler.

"Dokuz'dan sekizinin ne olduğu açıklığa kavuştu en azından," dedi Gandalf. "iyice emin olmak için henüz çok erken, ama yine de artık Yüzüktayfları'nın dağıldıklarını ve boş ve şekilsiz bir halde ellerinden geldiği kadarıyla Mordor'daki Efendileri'ne geri dönmeye mecbur kaldıklarım ümit edebiliriz.

"Eğer durum böyle ise tekrar ava başlamaları biraz zaman alır. Elbette Düşman'ın başka uşakları da var, ama onların izimizi bulmaları için önce ta Ayrıkvadi'nin sınırlarına kadar bunca yolu gelmeleri gerekiyor. Ve eğer biz dikkatli olursak izimizi kolay kolay bulamazlar. Ama artık gecikmemeliyiz."

Elrond hobbitleri yanına çağırdı. Frodo'yu ciddiyetle süzdü. "Zaman erişti," dedi. "Eğer Yüzük yola çıkacaksa, bir an önce çıkmalı. Lâkin onunla birlikte gidecek olanlar bu görevlerinin bir savaş veya bir güçle destekleneceğine güvenmesinler. Düşman'ın topraklarına hiç yardımsız girmeleri lazım. Yüzük Taşıyıcısı olma sözünüz hâlâ geçerli mi Frodo?"

"Geçerli," dedi Frodo. "Sam ile birlikte gideceğim."

"O halde nasihatle bile olsa fazla bir yardım sunamayacağım size," dedi Elrond. "Tutacağınız yolun sadece çok az bir bölümünde olacakları görebiliyorum; görevinizi nasıl yerine getireceğinizi bilmiyorum. Gölge artık Dağlar'ın eteklerine kadar yürüdü, hatta Grisel'in sınırlarına kadar yaklaşmada ve Gölge'nin altındaki her şey benim için karanlık. Birçok düşmanla karşılaşacaksınız, kimi gizli olacak kimi açık; yolunuzun üzerinde hiç beklemediğiniz anda dostlar bulabilirsiniz. Ben bu engin dünyada tanıdıklarıma elimden geldiğince haberler yollayacağım; lâkin artık her yer o kadar tehlikeli bir hal aldı ki bazıları yerine ulaşamayabilir, ya da sizden evvel varamayabilirler.

"Bir de istedikleri yahut kısmet olduğu yere kadar sizinle birlikte gidecek yoldaşlar seçeceğim size. Ümidiniz hıza ve gizliliğe bağlı olduğuna göre sayının az tutulması lazım gelir. Eski Günler'deki gibi zırhlara bürünmüş bir elf taburum olsaydı dahi, Mordor'un kudretini uyandırmaktan başka bir faydası olmazdı bunun.

Yüzük'ün Yoldaşları da Dokuz olacak; kötü Dokuz Süvari'ye karşı Dokuz Piyade koyuyoruz. Sen ve sadık hizmetkarının yanında Gandalf da gelecek; çünkü bu onun en büyük hizmeti ve belki de çabalarının sonu olacaktır.

"Diğerleri Dünya'nın Hür Halklarını temsil edecekler: elfler, cüceler ve insanlar. Elfler adına Legolas gelecek; cüceler adına da Glöin oğlu Gimli. En azından Dağlar'daki geçitlere ve belki daha da ileriye kadar seninle gitmeye gönüllüler, insanlar adına Arathorn oğlu Aragorn yanında olacak, çünkü İsildur'un Yüzük'ü onu yakinen ilgilendiriyor."

"Yolgezer!" dedi Frodo.

"Evet," dedi Aragorn gülümseyerek. "Bir kez daha yoldaşın olmak için iznini istiyorum Frodo."

"Gelmen için yalvarabilirdim," dedi Frodo, "yalnız senin Boromir ile birlikte Minas Tirith'e gideceğini zannediyordum."

"Gidiyorum," dedi Aragorn "Ve ben savaşa çıkmadan önce Kırılan Kılıç yeniden yapılacak. Fakat yolumuz yüzlerce mil birbirini tutuyor. O yüzden Boromir de Grup içinde olacak. Yiğit bir adam o."

"Geriye iki kişi kalıyor," dedi Elrond. "Onları bir düşüneceğim. Kendi hanemden münasip birilerini bulabilirim."

"Ama o zaman bize yer kalmaz!" diye bağırdı Pippin telaşla. "Biz geride kalmak istemiyoruz. Frodo'yla gitmek istiyoruz."

"Yolda nelerin beklediğini bilmiyor ve tahmin edemiyorsunuz da ondan," dedi Elrond.

"Bu Frodo için de geçerli," dedi Gandalf, hiç beklenmedik bir şekilde Pippin'i destekleyerek. "Hiçbirimiz ileriyi açıkça görüyor değiliz. Doğru, bu hobbitler tehlikeyi an layab ilseler gitmeye korkarlardı. Ama yine de gitmediklerine, cesaret gösteremediklerine yanar, utanıp mutsuz olurlardı. Elrond, sanırım bu konuda derin bir

irfan aramaktansa onların dostluklarına güvenmek daha yerinde olacak. Bizim için Glorfindel gibi bir Elf Beyi bile seçsen, kudretiyle ne Karanlık Kule'ye saldırabilir ne de Ateş'e giden yolu açabilir nasıl olsa."

"Mühim şeyler söylüyorsunuz," dedi Elrond, "lâkin benim kuşkularım var. Shire'ın da artık tehlikeden uzak olmadığı doğuyor içime; ben bu ikisini, kendi ülkelerinin usulünce ellerinden geleni yapsınlar, halkı tehlikeye karşı uyarsınlar diye oraya haberci olarak geri göndermeyi düşünüyordum. Her halükârda, benim kanaatimce bu daha genç olanı, Peregrin Took, kalmalı. Onun gitmesine gönlüm razı gelmiyor." "O halde Efendi Elrond, beni zindana atmanız ya da çuvala tıkıp eve göndermeniz gerekecek," dedi Pippin. "Aksi takdirde grubu takip edeceğim."

"Öyle olsun mademki. Siz de gideceksiniz," dedi Elrond ve içini çekti. "Artık Dokuzlar'ın sayısı tamam. Yedi gün içinde Grup yola çıkmalı."

Elendil'in Kılıcı elf demirciler tarafından yeniden dövüldü ve kılıcın üzerine hilal şeklindeki ay ile ışıyan güneş arasına yerleştirilmiş yedi yıldız nişanı çizilip etrafına bir sürü rün yazıldı; çünkü Arathorn oğlu Aragorn, Mordor'un ordularına karşı savaşa gidiyordu. Kılıç tekrar bütünlendiğinde pırıl pırıl olmuştu; içinde güneşin ışığı al al, ayın ışığı soğuk soğuk yanıyordu, ağzı sert ve keskindi. Ve Aragorn kılıca yeni bir isim takarak ona Anduril, yani Batı'nın Alevi, dedi.

Aragorn ile Gandalf birlikte yürüyerek veya otururak tutacakları yollar, karşılaşacaktan tehlikeler hakkında konuşuyor; Elrond'un evinde bulunan öykülü ve resimli haritalarla irfan kitaplarını İnceliyorlardı. Frodo da bazen onların yanında oluyordu; fakat onların rehberliğine güvendiği için vaktinin mümkün olduğunca büyük kısmını Bilbo ile geçiriyordu.

Bu son günlerde hobbitler akşamlan hep birlikte Ateş Salonu'nda oturuyorlardı ve orada diğer öykülerin yanı sıra Beren ile Lüthien'i ve Büyük Ziynet'in nasıl kazanıldığını anlatan şiiri eksiksiz dinlemişlerdi; fakat gün boyunca Merry ve Pippin çevrede dolanıp dururken, Frodo ile Sam Bilbo'nun küçük odasında onunla bulunmaktaydılar. Bu saatlerde Bilbo (hâlâ son derece eksik görünen) kitabından bölümler veya mısralarından parçalar okuyor, ya da Frodo'nun maceraları hakkında notlar alıyordu.

Son günün sabahında Frodo Bilbo ile yalnız kalmıştı; yaşlı hobbit yatağının altından tahta bir kutu çıkardı. Kapağını kaldırarak içini karıştırdı.

"İşte kılıcın," dedi. "Fakat kırılmıştı, biliyorsun. Saklamak için alıkoymuştum ama demircilere tamir edip edemeyeceklerini sormayı unutmuşum. Artık zaman kalmadı. Ben de düşündüm ki belki bunu almak istersin, ne dersin?"

Kutudan, eski püskü deri bir kının içinde küçük bir kılıç çıkarttı. Sonra kılıcı çekti, kılıcın parlak ve bakımlı ağzında aniden soğuk ve göz alıcı bir ışık çaktı. "Bu Sting," deyip hiç güç harcamadan kılıcı tahta bir direğe saplayıverdi. "Al bunu, eğer istersen. Artık bana lazım olmaz herhalde."

Frodo kılıcı minnetle kabul etti.

"Bir de bu var!" dedi Bilbo boyuna göre oldukça ağır görünen bir bohça çekerek. Birkaç kat eski püskü kumaşı açıp küçük bir zırh yelek çıkarttı. Zırh sıkı sıkı bir sürü halkadan örülmüştü; neredeyse keten kadar bükülgen, buz gibi soğuk ve çelikten daha sertti. Ay ışığı vurmuş gümüş gibi parlıyordu ve beyaz taşlarla süslenmişti. Yanında incili ve billurlu bir kemer vardı.

"Pek güzel, değil mi?" dedi Bilbo, zırhı ışığa tutarak. "Ve kullanışlı. Bu Thorin'in bana vermiş olduğu cüce zırhım, yola çıkmadan önce Ulığ Kazın'dan geri alıp eşyalarımla birlikte paketlemiştim. Yüzük dışında yolculuğumun bütün andaçlarını yanımda getirdim. Fakat bunu kullanmayı ummuyordum, zaten arada bir çıkartıp bakmaktan başka bir işime de yaramıyor artık. Giyince ağırlığım hissetmiyorsun bile."

"Ama ben biraz... Şey, bunun bende pek yakışık alacağını zannetmiyorum," dedi Frodo.

"Ben de aynen böyle demiştim," dedi Bilbo. "Fakat görünüşe hiç ehemmiyet verme. Bunu giysilerinin altına giyebilirsin. Haydi! Bu aramızda sır kalsın. Başka kimseye söyleme! Ama bunun üstünde olduğunu bilirsem daha mutlu olacağım. Naçiz fikrimce, Kara Süvariler'in bıçaklarına bile geçit vermez bu," diye ekledi alçak bir sesle.

"Pekala, alacağım," dedi Frodo. Bilbo zırhı Frodo'ya giydirdi ve Sting'i ışıltılı kemere taktı; sonra Frodo bunların üzerine eski yüzlü pantolonunu, tuniğini ve ceketini geçirdi.

"Sıradan bir hobbit gibi duruyorsun," dedi Bilbo. "Fakat artık dış görünüşüne aldanmamak lazım, iyi şanslar!" Başını çevirip pencereden dışarı baktı, bir ezgi mırıldanmaya çalışıyordu.

"Bu ve tabii geçmişteki tüm iyiliklerin için sana ne kadar teşekkür etsem azdır Bilbo," dedi Frodo.

"Hiç kalkışma!" dedi yaşlı hobbit dönüp Frodo'nun omuzuna vurarak. "Uf!" diye bağırdı sonra. "Artık vurulamayacak kadar sert oldun! Neyse işte: Hobbitler birbirlerine destek olmalı, özellikle de Bagginsler. Karşılık olarak istediğim tek şey şu: Elinden geldiğince kendine dikkat et ve toplayabildiğin her haberi, rastladığın tüm eski şarkı ve masalları getir bana. Kitabımı sen dönmeden bitirmeye çalışacağım. Ömrüm vefa ederse ikinci kitabı da yazmak isterim." Sustu ve tekrar pencereye dönerek alçak sesle bir şarkı söylemeye başladı.

Ocak başında oturmuş
düşünüyorum gördüklerimi,
çayır çiçekleri ve kelebekler
geçmiş yaz aylarındaki;

Sarı yapraklar, örümcek ağları
geçmiş sonbaharlar
sabah pusları ve gümüş bir güneş
ve saçlarımın arasında rüzgâr

Ocak başında oturmuş
düşünüyorum, nasıl olacak dünya, s
onsuz bir kış gelecek
göremeyeceğim bahan bir daha.

Çünkü hiç görmediğim
daha çok şey var
yeşiller başka başkadır
her ormanda her bahar

Ocak başında oturmuş
düşünüyorum eski insanları
ve hiç göremeyeceğim bir dünyayı
görecek olanları.

Fakat her oturup düşündüğümde
o eski zamanları
geri dönen ayak seslerini bekliyorum
ve kapı önündeki konuşmaları

Aralığın sonuna doğru soğuk, gri bir gündü. Doğu Rüzgârı ağaçların çıplak dallan arasından akıyor, tepelerdeki kara çamlarda dalgalanıyordu. Yukarıda koyu ve alçak, yırtık pırtık bulutlar koşturmaktaydı. Erken gelen akşamın neşesiz gölgeleri çökmeye başlarken Grup da yola çıkmaya hazırlandı. Alacakaranlıkla yola çıkacaklardı çünkü

Elrond Ayrıkvadi'den iyice uzaklaşıncaya kadar mümkün olduğunca gecenin örtüsü altında yolculuk yapmalarını öğütlemişti.

"Sauron'un uşaklarının binbir gözünden sakınmalısınız," diyordu. "Kuşkum yok ki Süvariler'in uğradıkları hezimetin haberini çoktan almıştır ve öfke içindedir. Yakında yaya ve kanatlı casusları kuzey topraklarında görünmeye başlar. Yolunuzda ilerlerken üzerinizdeki gökyüzüne bile dikkat etmelisiniz."

Grup yanına çok az savaş gereci almıştı, çünkü çatışmaya değil gizliliğe bel bağlıyorlardı. Aragorn'un Anduril'inden başka silahı yoktu ve yaban ellerde dolaşan bir Kolcu gibi paslı yeşil ve kahverengilere bürünmüştü sadece. Boromir'in Anduril'i andıran ama onun kadar köklü bir geçmişe dayanmayan uzun bir kılıcı vardı, aynca bir kalkan bir de savaş borusunu taşıyordu.

"Dağların vadilerinde yüksek ve berrak çınlar sesi," dedi, "ve o zaman ancak kaçarsa kurtulur Gondor'un düşmanları!" Boruyu dudaklarına götürerek tek bir kez üfledi; yankılar kayadan kayaya sıçradı ve Ayrıkvadi'de bu sesi duyan herkes yerinden uğradı.

"O boruya bir kez daha ses vermekte acele etmeseniz gerektir Boromir," dedi Elrond, "kendi topraklarınızın sınırına varıp başınız dara düşünceye kadar."

"Olabilir," dedi Boromir. "Fakat her yola çıkışımda borumu bir bağırtırım, hem bundan böyle gölgelerde yürüyecek de olsak gecenin hırsızları gibi çıkmam yola."

Sadece cüce Gimli çelik halkalardan oluşan kısa bir gömleği açık açık giyiyordu, çünkü cüceler yükten yorulmazlar; kemerinde de geniş ağızlı bir balta takılıydı. Legolas'ın yayı ile sadağı ve kemerinde uzun beyaz bir bıçağı vardı. Genç hobbitler höyükten almış oldukları kılıçları takıyorlardı, fakat Frodo sadece Sting'i almıştı; Bilbo'nun arzusuyla, zırhı da gizli kalmıştı. Gandalf bir asa taşıyordu ama belinden elf kılıcı Glamdring sarkmaktaydı; Glamdring, artık Yalnız Dağ' ın altında, Thorin'in göğsünde yatan Orcrist'in eşiydi.

Hepsi Elrond'un verdiği kalın, sıcacık giysilerle donanmışlardı; ceketleri ve pelerinlerinin içi kürklüydü. Yedek yiyecekler, giyecekler, battaniyeler ve diğer gerekli eşyalar bir midilliye yüklenmişti; bu da, Bree'den getirdikleri zavallı hayvandan başkası değildi.

Ayrıkvadi'de geçirdiği süre, muazzam bir değişiklik yaratmıştı midillide: Pırıl pırıldı, gençleşip dinçleşmiş gibiydi. Ona Bili ismini takan Sam, geride kalırsa hasretlik çeker diye tutturarak ille onu götürmekte ısrar etmişti.

"Bu hayvan her sözü anlıyor," diyordu ve burada biraz daha kalsaydı konuşacaktı da. Bana öyle bir baktı ki, Bay Pippin'in sözle dediklerini o da gözüyle dedi apaçık: Eğer beni yanına almazsan Sam, ben de kendi başıma sizi izlerim." Böylece Bili de yük havyanı olarak onlara katılmıştı, ama Grup'un neşesi yerinde görünen tek üyesi de oydu.

Vedalaşmalar büyük salondaki şöminenin başında yapılmıştı, artık sadece henüz evden çıkmamış olan Gandalfı bekliyorlardı. Açık kapılardan alevlerin parıltısı geliyor, pencerelerden yumuşak ışıklar akıyordu. Pelerine sarınmış Bilbo kapı eşiğinde, Frodo'nun yanında sessizce durmaktaydı. Aragorn başı dizlerine eğilmiş oturuyordu; bu saatin onun için tam olarak ne anlama geldiğini bir tek Elrond bilirdi. Diğerleri karardıkta gri siluetler halindeydiler.

Sam midillinin yanında durmuş dudağını emiyor, dalgın dalgın nehrin aşağıda sertçe gürlediği yerdeki karanlığa bakıyordu; maceraya olan arzusu en alt düzeydeydi.

"Bili oğlum," dedi, "sen bize takılmayacaktın. Burada kalıp, taze otlar çıkana kadar en iyi samanlarnan kursağını dolduracaktın." Bili kuyruğunu salladı ve bir şey demedi.

Sam omuzlarındaki yükü daha bir iyi yerleştirdi ve acaba bir şey unuttum mu diye kaygılanarak çantasına tıktığı şeyleri aklından bir bir saymaya başladı: En büyük hazinesi olan kap kaçakları; her zaman yanında taşıdığı, fırsat buldukça da doldurduğu küçük tuz kutusu; epey bir pipo otu (ama yetmeyeceğine kalıbımı basarım); çakmak taşı ile kav; yün çoraplar; çamaşır; Frodo'ya ait olup da onun unutmuş olduğu ve aradığı zaman Şam'ın kıvançla çıkartıp vereceği çeşitli ufak tefek. Hepsini bir bir saydı.

"İp!" diye mırıldandı, "İp yok! Daha da dün gece kendi kendine: 'Sam, bir parça ipe ne demeli? Yanına almazsan lazım olur, dediydin. Eh n'apalım, lazım olacak demek. Artık alamam."

Tam o sırada Elrond Gandalf ile birlikte dışarı çıktı ve Grup'u yanına çağırdı. "Son sözüm şu olacak," dedi alçak bir sesle. "Yüzük Taşıyıcısı, Hüküm Dağı Macerası'na başlıyor. Aranızdan bir tek onun bir mesuliyeti var: Yüzük'ü bir kenara atmayacak, Düşman'ın uşaklarına vermeyecek, kimsenin, hatta çok mecbur kalmadıkça Grup veya Divan üyelerinin bile ellemesine müsaade etmeyecek. Diğerleri yolda ona yardım etmek üzere hür refakatçiler olarak gidiyorlar. Bahtınıza göre yolda oyalanabilirsiniz, geri gelebilirsiniz, başka yollara sapabilirsiniz. Ne kadar ilerlerseniz ayrılmanız da o kadar zor olur; ancak, ne yemin ne de emirle arzu ettiğinizden daha ileri gitmeye bağlanmış değilsiniz. Çünkü henüz yüreklerinizin gücünü bilmiyorsunuz ve yolda her birinizin karşısına ne çıkacağını önceden göremezsiniz."

"Yol karardığında yolunu ayırana dost denmez," dedi Gimli.

"Belki," dedi Elrond, "lâkin gecenin çöktüğünü görmemiş olan, karanlıkta yürümeye aht etmemeli."

"Yine de, ağızdan çıkmış yemin titreyen yüreğe güç verebilir," dedi Gimli.

"Ya da çökertebilir o yüreği," dedi Elrond. "Çok ileriyi düşünmeyiniz şimdi! Yüreğiniz ferah gidin! Elflerin, insanların ve tüm hür halkların uğuru üzerinize olsun. Yüzünüzde yıldızlar parlasın!"

"İyi... iyi şanslar!" diye bağırdı Bilbo soğuktan titreyerek. "Frodo, günlük tutamazsın herhalde evlat, ama geri döndüğünde tafsilatlı bir hikâye bekliyorum. Ve de çok oyalanma! Hoşça gidin!"

Elrond'un hanesinden daha pek çok kişi, gölgelerde durarak onların gidişini seyretti ve alçak seslerle onları uğurladı. Ne bir kahkaha, ne şarkı, ne müzik vardı. Sonunda dönerek sessizce alacakaranlığa karıştılar.

Köprüyü geçip, Ayrıkvadi'nin çatal vadisinden dışarı uzanan uzun ve dik patikalardan yavaşça dolana dolana çıkmaya başladılar; nihayetinde de rüzgârın fundalar arasından ıslık çaldığı yüksek kırlara vardılar. Sonra, altlarında ışıldamakta olan Son Sıcak Yuva'ya son bir kez bakıp gecenin ta içine yöneldiler.

Bruinen Geçidi'nde Yol'dan ayrılıp yüksele alçala uzanan arazideki dar patikalardan güneye yöneldiler. Dağlar'ın batısından miller ve günler boyu bu güzergahı izleyeceklerdi. Arazi, sıradağların öteki yanında kalan Yabandiyar'daki Ulu Nehir'in yeşil vadisine nazaran çok daha sert ve çıplaktı, dolayısıyla hızlı gidemeyeceklerdi; fakat bu yolla dost olmayan gözlerden kaçmayı umuyorlardı. Bu ıssız arazide Sauron'un casusları pek az görülmüştü şimdiye dek, patikalar da Ayrıkvadi'nin halkı dışında çok az kişi tarafından bilinirdi.

Gandalf önde yürüyordu, yanında ise bu topraklan karanlıkta bile tanıyan Aragorn gidiyordu. Diğerleri arkaya dizilmişti, en arkada da gözleri keskin olan Legolas vardı. Yolculuklarının ilk bölümü zorlu ve sıkıcıydı ve Frodo'nun aklında rüzgardan gayri pek bir şey kalmadı. Günler boyunca doğudaki Dağlar'dan buz gibi bir rüzgar esmişti ve sanki hiçbir kıyafet bu esintinin kurcalayan parmaklarını engelleyemiyor gibiydi. Hepsi sıkı sıkı giyinmiş oldukları halde, ne dinlenirken ne de yürürken doğru dürüst ısınabiliyorlardı. Günün ortasında, bir çukura veya etrafta öbek öbek yetişen yumak olmuş dikenli çalıların altına gizlenip huzursuzca uyuyorlardı. Akşamüstü geç vakitlerde de nöbetteki arkadaşları tarafından uyandırılıp günün esas yemeğini yiyorlardı: Çoğunlukla soğuk ve neşesizdi bu yemekler, çünkü ateş yakma riskini pek nadir göze alabiliyorlardı. Akşam tekrar yollarına devam ediyor ve yollar elverdiğince hep güneye doğru gidiyorlardı.

İlk başta hobbitlere, yorgunluktan bitinceye kadar tökezlene tökezlene yürüseler de ancak kaplumbağa hızıyla ilerliyor ve hep yerlerinde sayıyorlar gibi gelmişti. Her yeni gün etraf bir gün öncekinden farksız gibiydi. Fakat dağlar gün begün biraz daha yaklaşmaktaydı. Ayrık vadi 'den güneye doğru iyice yükselip batıya kıvrılıyorlardı; anadağ sırasının eteklerinde, çıplak tepelerden ve gürleyen suların aktığı derin vadilerden oluşan ve gitgide genişleyen darmadağınık bir arazi uzanıyordu. Patikalar hem az hem de dolambaçlıydı ve çoğu dik bir yarın kıyısında veya güvenilmez bataklıklarda son buluyordu.

Yola çıktıklarının on beşinci gününde hava değişti. Rüzgar aniden hafifledi ve yön değiştirip güneye döndü. Hızla koşturan bulutlar yükselerek yok oldular, solgun ve

parlak güneş göründü. Ağır aksak uzun bir gece yürüyüşünün sonunda soğuk ve berrak bir şafak doğdu. Griyeşil gövdeleri dağların kendi taşlarından yapılmış gibi duran kadim çobanpüskülü ağaçlarıyla taçlanmış, alçak bir dağ çıkıntısına vardı yolcular. Ağaçların koyu renk yapraklan parlıyor, yükselmekte olan güneşin ışığında yemişleri al al ışıldıyordu.

Ta güneyde, artık Grup'un izlediği patikayı kesermiş gibi yükselen ulu dağların belirsiz siluetlerini görebilmekteydi Frodo. Bu yüksek dağ sırasının solunda üç zirve yükseliyordu; en yüksek ve onlara en yakın olanı, tepesi karla kaplı bir diş gibi dikilmişti; çıplak ve dimdik inen kuzey yamacı hala gölgeler içindeydi, ama güneş vuran yerleri al al parlıyordu.

Gandalf Frodo'nun yanında durup elini gözüne siper ederek ufka baktı, "iyi yol yaptık," dedi. "insanların Holün dedikleri diyarın sınırlarına eriştik; daha mutlu günlerde, ismi Eregion iken, burada birçok elf yaşardı. Ayaklanınız çok daha fazla mil katettiyse de, karga uçuşuyla kırk beş fersah geldik. Topraklar ve iklim daha yumuşak olacak artık, ama belki tehlikesi de ona göre artacak."

"Tehlikeli olsun olmasın, gerçek bir tan vakti pek makbule geçiyor," dedi Frodo kapişonunu geri atıp yüzünü sabah güneşine açarak.

"Fakat dağlar önümüzde," dedi Pippin. "Gece doğuya doğru dönmüş olmalıyız."

"Hayır," dedi Gandalf. "Fakat berrak ışıkta daha uzağı görebiliyorsun. O zirvelerin ardında sıra dağlar güney batıya doğru kıvrılır. Elrond'un evinde bir sürü harita vardı, ama onlara bakmak hiç aklına gelmemiştir herhalde?"

"Geldi, arada bir baktım," dedi Pippin, "ama hatırlamıyorum. O tür şeylere Frodo'nun aklı daha iyi çalışır."

"Benim haritaya ihtiyacım yok," dedi Legolasla birlikte gelmiş olan Gimli; çukur gözlerinde garip bir ışıkla ileriye bakmaktaydı, "işte vaktiyle atalarımızın çalıştığı memleket; bu dağların biçimlerini metal ve taştan yaptığımız nice esere, nice şarkıya ve öyküye işlemişizdir. Rüyalarımızda göğü doldururlar: Baraz, Zirak, Shathûr.

"Uyanıkken sadece bir kere uzaktan gördüm onları ama hepsini tanırım, isimlerini bilirim, çünkü bunların altında artık Kara Kuyu yani elf dilinde Moria denilen Khazaddûm, Cücegazuv yatıyor. Bu yandaki Barazinbar yani Kızılboynuz, zalim Caradhras; arkasındakiler de Gümüşçatal ile Bulutlubaş: Bizim Zirakzigil ve Bundushathûr dediğimiz Ak Celebdil ile Gri Fanuidhol.

"Orada Dumanlı Dağlar çatallanır ve kollarının arasında hiç unutamadığımız derin gölgeli vadi uzanır: Azanulbizar, elflerin Nanduhirion dedikleri Gölgelidere Vadisi."

"Biz de Gölgelidere Vadisi'ni hedefliyoruz zaten," dedi Gandalf. "Eğer Caradhras'ın öbür yamacının altındaki Kızılboynuz Geçidi denilen geçide tırmanırsak, Gölgelidere Basamaklan'ndan cücelerin derin vadisine ineceğiz. Aynagöl'ün uzandığı ve Gümüşdamar Nehri'nin buz gibi pınarlarından kaynadığı yere."

"Kapkaranlıktır Kheledzâram'ın suları," dedi Gimli, "ve buz gibidir Kibilnâla'nın kaynakları. Yakında onları görebileceğimi düşününce yüreğim titriyor."

"Gördüğünde mutlu olasın aziz cücem!" dedi Gandalf. "Fakat seni bilmem de, biz o vadide kalamayacağız. Bizim Gümüşdamar'dan aşağıya, gizli ormanlara inmemiz gerek; böylece Ulu Nehir'e, oradan da... " Durdu.

"Evet, oradan nereye?" diye sordu Merry. "Yolculuğun sonuna sonunda," dedi Gandalf. "Çok ileriyi düşünemeyiz, ilk bölümün salimen bittiğine şükredelim. Sanırım sırf bugün değil, akşam da burada dinlensek iyi olacak. Hollin'in tekin bir havası var. Bir yerde vaktiyle elfler yaşamışsa, o toprak çok büyük kötülükler geçirmedikçe onları hepten unutmaz."

"Bu doğru," dedi Legolas. "Fakat buranın elfleri biz orman ahalisine yabancı bir soydu; ağaçlar ve otlar onları hatırlamıyor. Sadece taşların onlara ağıt yaktığını duyuyorum: Derin derin kazdılar bizi, ince ince işlediler, yüksek yüksek inşa ettiler; ama gittiler. Gitmişler. Çok zaman önce Limanlar'ın yolunu tutmuşlar."

O sabah büyük çobanpüskülü çalılarıyla perdelenen derin bir çukurda ateş yaktılar; kahvaltıları da yola çıktıklarından beri yedikleri en neşeli yemek oldu. Yemekten sonra alelacele yatmadılar, çünkü bütün o gece diledikleri gibi uyuyabilebilmeyi umuyorlardı

ve ertesi günün akşamına kadar da yola devam etmeye niyetleri yoktu. Sadece Aragorn sessiz ve huzursuzdu. Bir süre sonra Grup'tan ayrılıp tepenin sırtına doğru yürüdü; orada bir ağacın gölgesinde durup sanki bir şeye kulak kabartıyormuş gibi başını dikerek güneye ve batıya doğru baktı. Sonra küçük vadinin kenarına geri dönerek aşağıda gülüp konuşan diğerlerini seyretmeye koyuldu.

"Hayrola Yolgezer?" diye seslendi Merry. "Neye bakıyorsun? Doğu Rüzgarı'nı mı özledin?"

"Aman eksik olsun," diye cevap verdi Aragorn. "Fakat bir şeyin yokluğunu hissediyorum. Hollin topraklarına her mevsimde gelip gitmişimdir. Artık burada yaşayan bir halk yok, ama her zaman başka yaratıklar bulunurdu, özellikle de kuşlar. Fakat şimdi sizden başka her şey sessiz. Bunu hissedebiliyorum. Etrafımızda miller boyunca ses yok ve sizin sesleriniz yerde yankılar yaratıyor adeta. Anlayamıyorum."

Gandalf ani bir ilgiyle başını kaldırdı. "Peki sence bunun nedeni ne?" diye sordu. "Ahalinin nadiren görülüp duyulduğu bir yerde dört hobbiti ve tabii diğerlerimizi görmenin verdiği şaşkınlıktan ibaret olabilir mi?"

"Umarım öyledir," diye cevapladı Aragorn. "Ama daha önce burada hiç hissetmediğim bir tetiktelik, bir korku sezinliyorum."

"O halde daha dikkatli olmalıyız," dedi Gandalf. "Eğer yola bir Kolcu'yla çıktıysan aklın varsa sözüne kulak verirsin, hele de bu Kolcu Aragorn ise. Yüksek sesle konuşmayı bırakıp sessizce dinlenelim ve nöbetçileri seçelim."

O gün ilk nöbet sırası Sam'in idi, fakat Aragorn da ona eşlik etti. Diğerleri uykuya daldılar. O zaman sessizlik Sam'in bile hissedeceği kadar derinleşti. Uyuyanların nefesleri rahatlıkla duyuluyordu. Midillinin kuyruğunu sallaması ve ara sıra ayaklarını oynatması büyük gürültü halini almıştı. Sam, kıpırdadığında kendi kemiklerinin takırdamasını duyuyordu. Etrafında ölü bir sessizlik vardı ve güneş doğudan yükselerek ilerlerken her şeyin üzerine mavi berrak bir gök asılı duruyordu. Uzakta, Güney'de kara bir leke belirdi, büyüdü ve rüzgârda uçan duman gibi kuzeye doğru yaklaşmaya başladı.

"O nedir Yolgezer? Buluta neyin benzemiyor," dedi Sam fısıltıyla Aragorn'a. Aragorn cevap vermedi, dikkatle gökyüzüne bakıyordu; fakat çok geçmeden Sam kendisi de yaklaşmakta olan şeyin ne olduğunu gördü. Büyük bir hızla uçan kuş sürüleriydi bunlar; dönüyorlar, dolaşıyorlar, sanki bir şeyi arar gibi bütün toprakları dikkatle inceleyerek gitgide yaklaşıyorlardı.

"Yere yat, hiç kıpırdama!" diye tısladı Aragorn, Sam'i bir çobanpüskülü çalılığının gölgesine çekerek; çünkü bir alay kuş aniden ana bölükten ayrılıp alçaktan uçarak dosdoğru tepenin sırtına doğru gelmeye başlamıştı. Sam bunları bir cins iri kargaya benzetti. Kuşlar gölgelerini yerde kapkara sürükleyecek kadar yoğun bir küme halinde üstlerinden geçerken, tek bir kaba gak sesi duyuldu.

Sürü iyice uzaklaşıp kuzeyde ve batıda yavaş yavaş küçülünceye ve gökyüzü arınıncaya kadar yerinden kalkmadı Aragorn. Sonra ayağa fırlayarak gitti Gandalf ı uyandırdı.

"Kara karga bölükleri Dağlar ile Grisel arasında uçuyor," dedi, "Hollin üzerinden de geçtiler. Buranın yerlileri değiller, Fangorn ve Garpeli'nden gelme crebain'ler. Neyin peşindeler bilmiyorum: Belki de güneyde bir beladan kaçıyorlardır; ama bence toprakları gözetliyorlar. Ayrıca gökyüzünde çok yukarlarda uçan atmacalar da çarptı gözüme. Sanırım bu gece yeniden hareket etmemiz gerekecek. Hollin artık bizler için tekin bir yer değil: Gözetleniyor."

"Bu durumda Kızılboynuz Geçidi de gözetleniyordur," dedi Gandalf; "ve oradan görünmeden nasıl geçeriz bilmem. Fakat bunu zamanı gelince düşünürüz. Hava kararır kararmaz hareket etmeye gelince, korkarım haklısın."

"Neyse ki ateşimiz az duman yapmış, crebain gelmeden de geçmeye başlamıştı," dedi Aragorn. "Söndürmek ve bir daha yakmamak lazım.'

"Al başına belayı!" dedi Pippin. Akşamüstü geç vakitte uyanır uyanmaz, ateş yakılmayacağı ve o gece hareket edileceğini haber vermişlerdi. "Hem de bir avuç karga yüzünden! Bu gece adam gibi bir yemek yemeyi ümit ediyordum: Sıcak bir şeyler."

"Sen ümit etmeye devam et," dedi Gandalf. "önünde hiç beklemediğin ziyafetler

bekliyor olabilir seni. Bana soracak olursan, ben de rahat rahat bir pipo içmek ve ayaklarımı ısıtabilmek isterdim. Yine de her halükârda bir şeyden eminiz: Güneye gittikçe hava ısınacak."

"Haddinden fazla ısınacak garanti," diye mırıldandı Sam Frodo'ya. "Ama artık şu Ateşli Dağ'ı bir görüp, tabiri caizse Yol'un sonuna varsak diye düşünüyorum, ilk başta bu Kızılboynuz mu ismi herneyse, o olabilir zannettiydim ama sonra Gimli o nutkunu çekti. Cücelerin dili de pek gak guk bir şeymiş!" Haritalar Sam'e hiçbir şey ifade etmiyordu ve bu yabancı topraklardaki tüm mesafeler gözüne o kadar engin görünüyordu ki hesabını iyice karıştırmıştı.

Bütün gün boyunca Grup saklanmaya devam etti. Ara sıra üstlerinden karakuşlar geçiyordu; fakat batıya kayan güneş kızıllaşmaya başlayınca hepsi güneye doğru gözden uzaklaştılar. Alacakaranlıkta Grup yola koyulup artık biraz doğuya dönerek yok olan güneşin son ışıklarıyla uzakta belli belirsiz hâlâ al al parlayan Caradhras'a yöneldi. Gökyüzü soldukça beyaz yıldızlar birer birer parlamaya başlamıştı.

Aragorn'un öncülüğünde güzel bir patika buldular. Frodo bunun vaktiyle geniş ve düzgün bir şekilde Hollin'den dağ geçidine giden kadim bir yolun kalıntısı olduğunu tahmin etti. Artık dolunay halini almış olan ay dağların tepesinden doğmuş, taşların gölgelerini kara kara ortaya çıkaran solgun bir ışık saçmaktaydı. Taşlar artık devrilip harap bir halde çıplak ve kasvetli bir araziye dağılmışlardı, ama gene de çoğu bir vakitler elle işlenmiş gibi duruyordu.

Şafağın ilk kıpırtılarından hemen önceki o iyice soğuk saati etmişlerdi, ay da alçalmıştı. Frodo gökyüzüne baktı. Birden, yüksekteki yıldızların önünden bir gölgenin geçtiğini görür ya da hisseder gibi oldu; sanki bir anlığına yıldızlar solmuşlar ve sonra tekrar parlamışlardı. Ürperdi.

"Üzerimizden geçen bir şey gördün mü?" diye fısıldadı tam önünde bulunan Gandalf'a.

"Hayır, ama her ne idiyse hissettim," diye cevap verdi Gandalf. "Hiçbir şey olmayabilir, belki de ince bir bulut dokusuydu."

"Çok hızlı hareket ediyordu o halde," diye mırıldandı Aragorn, "ve rüzgarla gitmiyordu."

O gece başka bir şey olmadı. Ertesi sabah bir gün öncekinden de daha parlak bir şafak söktü. Fakat hava yine serindi; rüzgar tekrar doğuya dönmeye başlamıştı bile. iki gece daha, yollan tepeleri dolanmaya ve dağlar an be an yaklaşıp önlerinde yükselmeye başladıkça gitgide yavaşlayarak da olsa, muntazaman tırmanmaya devam ettiler. Üçüncü sabah Caradhras önlerinde yükseldi: Tepesi gümüşsü karla taçlanmış, fakat kenarları tamamen çıplak ve kana bulanmış gibi donuk kırmızı, muazzam bir zirve.

Hava kapatacak gibiydi, güneş de solgundu. Rüzgar artık kuzey doğuya dönmüştü. Gandalf havayı koklayarak arkasına baktı.

"Arkamızda kış koyulaşıyor," dedi sessizce Aragorn'a. "Kuzeydeki dağlar eskisinden daha beyaz; kar eteklerine doğru iniyor. Bu gece Kızılboynuz Geçidi'ne iyice yaklaşmış olacağız. Dar patikada gözcüler tarafından görülmek, bir melanetin pususuna düşmek işten bile değil; fakat hava şartlan hepsinden daha kötü bir düşman çıkabilir. Seçtiğin yol hakkında şimdi ne düşünüyorsun Aragorn?"

Frodo bu sözlere kulak misafiri olmuş ve Gandalf ile Aragorn'un eski bir tartışmayı sürdürmekte olduklarını anlamıştı. Kaygıyla dinlemeye devam etti.

"Sen de biliyorsun ya Gandalf, tuttuğumuz yolu başından sonuna kadar hayırlı görmüyorum," diye cevap verdi Aragorn. "Ve biz ilerledikçe, bildiğimiz bilmediğimiz tehlikeler de büyüyecek. Lakin yolumuza devam etmemiz lazım; dağları aşmayı ertelemek de iyi olmaz. Daha güneyde ta Rohan Geçidi'ne kadar başka geçit yok. Senin Saruman haberini aldığımdan beri o yola hiç güvenmiyorum. At Beyleri' nin komutanlarının artık kime hizmet ettiklerini kim bilebilir?"

"Öyle, kim bilebilir!" dedi Gandalf. "Ama bir yol daha var ve bu yol Caradhras geçidi değil: Konuşmuş olduğumuz karanlık ve gizli yol."

"Ama bir daha o yoldan konuşmayalım! Daha değil. Diğerlerine bir şey söyleme ne olur, başka bir yol kalmadığı kesinleşinceye kadar söyleme."

"Daha ileri gitmeden bir karara varmamız gerek," diye cevap verdi Gandalf. '

"O halde diğerleri dinlenip uyurken bu konuyu zihinlerimizde bir tartalım," dedi Aragorn.

Akşamüstü geç vakitte, diğerleri kahvaltılarını bitirirken Gandalf ile Aragorn bir kenara çekilip Caradhras'a bakarak durdular. Dağın kenarları artık karanlık ve kasvetli, başı da gri bulutlar içindeydi. Frodo tartışmanın ne yönde gelişeceğini merak ederek onlan seyretti. Grup'a geri döndüklerinde Gandalf konuştu, o zaman Frodo hava koşullarını ve yüksek geçidi göze almaya karar vermiş olduklarını anladı. Rahatlamıştı. Diğer karanlık ve gizli yolun ne olduğu hakkında bir fikri yoktu, fakat bunun bahsi bile Aragorn'u o kadar telaşlandırdığına göre, Frodo o yoldan vazgeçtiklerine seviniyordu.

"Son zamanlarda gördüğümüz işaretlere göre," dedi Gandalf, "korkarım ki Kızılboynuz Geçidi gözleniyor; ayrıca arkamızdan yaklaşmakta olan hava şartları hususunda da kuşkularım var. Kar gelebilir. Bütün hızımızla gitmemiz lazım. Öyle bile, geçidin tepesine kadar en az iki günlük yürüyüş var önümüzde. Bu akşam karanlık erken çökecek. Hazır olur olmaz yola çıkmalıyız."

"Ben de bir tavsiyede bulunmak istiyorum müsade ederseniz," dedi Boromir. "Ben Ak Dağlar'ın gölgesi altında doğdum ve yükseklerde yolculuk yapmanın yabancısı değilim. Öbür tarafa inmeden önce keskin bir soğukla karşılaşacağız, tabii daha kötüsü olmazsa. Gizleneceğiz

derken donarak ölmenin yararı yok. Etrafta hâlâ bir iki ağaç ve çalılık olduğuna göre, buradan ayrılırken her birimiz taşıyabileceğimiz büyüklükte bir demet odun götürelim."

"Bili de biraz daha yük alabilir, değil mi oğlum?" dedi Sam. Midilli ona mahzun mahzun baktı.

"Pekâlâ," dedi Gandalf. "Fakat ölüm ile ateş arasında bir seçim yapmamız gerekmedikçe, bu odunları kullanmamalıyız."

Grup tekrar yola koyuldu; başta epey hızlı gidiyorlardı, fakat kısa bir süre sonra yolları dikleşti ve zorlaştı. Döne döne tırmanan yol yer yer neredeyse tamamen ortadan kayboluyor, devrilmiş taşlarla önü kesiliyordu. Kocaman bulutların altında gece gitgide ölümcül bir karanlığa büründü. Kayaların arasında buz gibi bir rüzgâr esmekteydi. Gecenin yansına varmadan büyük dağların dizlerine kadar tırmanmış oldular. Buradan sonra dar patika sol taraftaki dimdik bir kaya duvarının altından dolanıyor, kayaların üzerinde de Caradhras'ın sert yamaçları karanlık içinde görülmez bir heyula gibi yükseliyordu; sağlarında ise araziyi aniden derin bir vadiyle bölen karanlık bir uçurum vardı.

Zahmetle dik bir yamacı tırmanıp bir an için tepede durdular. Frodo yüzünde yumuşak bir temas hissetti. Elini uzattı ve hayal meyal beyaz kar taneciklerinin elbisesinin koluna düştüğünü gördü.

Devam ettiler. Fakat çok geçmeden kar hızlanıp havayı doldurmuş, Frodo'nun gözlerine girmeye başlamıştı. Sadece bir iki adım öndeki Gandalf ile Aragorn'un beli bükük karanlık siluetleri bile zor seçiliyordu.

"Bunu hiç sevmedim," dedi nefes nefese Sam tam arkasından. "Güzel bir sabahta yağan kara bir şey demem, tamam; ama kar yağarken ben yatakta olmalıyım. Bu karlar Hobbitköy'e gitse ya! Oradakilerin hoşuna gidebilir." Kuzeydirhem'deki yüksek avlaklar hariç Shire'da yoğun kar yağışı nadir görülür, oldu mu da çok hoş bir olay ve eğlenmek için fırsat olarak karşılanırdı. Beyaz kurtların donmuş Brendibadesi üzerinden gelip Shire'ı istila ettikleri 3 yılının Felaket Kışı'nı görüp hatırlayan (Bilbo hariç) tek bir hobbit yoktu.

Gandalf durakladı. Kar kapüşonunda ve omuzlarında birikmiş, daha şimdiden çizmelerinin bileğine kadar yükselmişti.

"Korktuğum buydu," dedi. "Şimdi ne diyorsun Aragorn?"

"Benim de bundan korktuğumu, derim," diye cevap verdi Aragorn, "ama diğer şeylere nazaran daha az korkuyordum. Gerçi dağların tepeleri hariç bu kadar güneyde bunca yoğun yağdığı nadirdir, ama kar yağabileceğin! bilmiyor değildim. Fakat henüz çok tepelerde değiliz; daha hala yolların genellikle bütün kış boyunca açık kaldığı bir yükseklikteyiz."

"Bu da Düşman'ın bir oyunu olabilir mi dersiniz," dedi Boromir. , "Ülkemde, onun

Mordor'un sınırlarındaki Gölge Dağları'nda çıkan fırtınalara hükmettiği söylenir. Tuhaf güçleri ve binbir müttefiki vardır."

"Bizi sıkıntıya sokmak için ta üç yüz fersah öteden buralara kar yağdırabiliyorsa," dedi Gimli, "kolu çok uzamış derim." "Kolu çok uzadı," dedi Gandalf.

Onlar duraklamışken rüzgar da dindi ve kar neredeyse durdu denecek kadar yavaşladı. Düşe kalka biraz daha yürüdüler. Fakat daha iki yüz metre gitmemişlerdi ki fırtına güç toplamış olarak geri döndü. Rüzgar ıslıklar çalıyordu, kar da göz gözü görmez bir tipiye dönüşmüştü. Kısa süre sonra Boromir bile ilerlemekte zorluk çeker olmuştu. Neredeyse iki büklüm olan hobbitler daha uzun boylu yoldaşlarının arkasından güçlükle yola devam ediyorlardı, ama kar devam ederse fazla gidemeyecekleri meydandaydı. Frodo'nun ayaklan kurşun gibiydi. Pippin gitgide arkada kalıyordu. Her cüce gibi sağlam yapılı olan Gimli bile zahmetle ilerlerken homurdanıp durmaktaydı.

Grup aniden, sanki hiç konuşmadan bir karara varmış gibi durdu. Etraflarındaki karanlıktan ürkütücü sesler duyuyorlardı. Kaya duvardaki çatlaklara ve yağmurun açtığı deliklere giren rüzgarın oyunu da olabilirdi bu, ama sesler tiz çığlıklar ve vahşi kahkaha ulumalarıydı. Yamaçtan, ıslıklar çalarak başlarının üzerinden geçip yanlarında patikaya çarpan taşlar düşmeye başladı. Arada yukarıdaki gözden uzak tepelerden kocaman bir taş yuvarlandıkça, boğuk bir gümbürtü de duyuluyordu.

"Bu gece daha fazla gidemeyiz," dedi Boromir. "isteyen rüzgâr desin buna; havada uğursuz sesler var; bu taşlar da bizi nişan alıyor."

"Ben rüzgâr diyorum," dedi Aragorn. "Fakat senin söylediğin de yanlış değil. Dünyada kötü ve düşmanca nice şey vardır ki iki ayaklı canlılara hiç sevgi beslemezler; fakat Sauron ile işbirliği içinde de değildirler, kendi amaçlarını güderler. Bazıları bu dünyada Sauron'dan da eskidir."

"Çok yıllar evvel, daha bu topraklarda Sauron'un adı bile duyulmamışken," dedi Gimli, "Caradhras'a Zalim derlerdi ve kötü bir namı vardı."

"Saldırısını savuşturamadıktan sonra, düşmanın kim olduğu pek fark etmez," dedi Gandalf.

"iyi ama ne yapabiliriz?" diye bağırdı Pippin acınacak halde. Merry ile Frodo'ya yaslanmış titriyordu.

"Ya olduğumuz yerde duracağız ya da geri döneceğiz," dedi Gandalf. "Devam etmeye çalışmanın bir anlamı yok. Eğer doğru hatırlıyorsam, birazcık daha yükselince bu patika uçurumdan ayrılıp iki yanında uzun ve dik yamaçlar yükselen geniş, alçak bir sel yatağına dalar. Orada kardan, taşlardan veya herhangi başka bir şeyden hiç korunamayız."

"Ve fırtına devam ederken geriye dönmek de bir fayda vermez," dedi Aragorn. "Buraya kadar altında bulunduğumuz bu uçurumun duvarından daha korunaklı bir yerden geçmedik."

"Korunaklıymış!" diye söylendi Sam. "Eğer burası korunaklı bir yerse, çatısız tek bir duvara da ev demek lazım gelir."

Grup artık birbirine sokularak mümkün olduğunca kayalığa yapıştı. Kayalık güneye bakıyordu ve dibine doğru biraz dışarı meylediyordu; bu çıkıntının kendilerini kuzey rüzgârından ve düşen taşlardan biraz olsun koruyacağını ummaktaydılar. Fakat girdaba benzeyen ani esintiler her yanlarında dönüyor, gitgide daha da yoğunlaşan bulutlardan kar dökülüp duruyordu.

Sırtlarını duvara vererek birbirlerine sokuldular. Midilli Bili sabırla fakat meyus meyus hobbitlerin önünde duruyor ve onlara biraz da olsa siper oluyordu; fakat biriken kar çok geçmeden dizlerini aştı, karnına doğru yükselmeye başladı. Eğer daha büyük arkadaşları olmasa, hobbitler kısa bir süre içinde tamamiyle gömülmüş olacaklardı.

Frodo'ya dayanılmaz bir uyku bastırmıştı; hızla ılık ve bulanık bir rüyaya dalmakta olduğunu hissetti. Bir ateşin ayak parmaklarını ısıtmakta olduğunu düşündü ve ocağın diğer yanındaki gölgelerden Bilbo'nun sesini duydu. Günlüğünü pek beğendiğini söyleyemem, diyordu Bilbo. On iki Ocak'ta kar fırtınası: Bunu haber vermek için geri gelmene hiç gerek yoktu!

Fakat dinlenmek ve uyumak istiyordum Bilbo, diye cevap verdi Frodo zorlukla ve tam

o sırada sarsıldığını hissederek can acısıyla uyandı. Boromir onu kardan bir yuvanın içinden alıp havaya kaldırmıştı.

"Buçukluklar burada ölüp gidecek Gandalf," dedi Boromir. "Kar tepemizden aşıncaya kadar burada oturmanın bir yaran yok. Kendimizi kurtarmak için bir şeyler yapmalıyız."

"Onlara bunu ver," dedi Gandalf eşyalarını karıştırıp içinden deri bir matara çıkartarak. "Kişi başına bir yudum sadece hepimize. Çok kıymetlidir. Miruvorbu, imladris'in likörü. Ayrılırken Elrond vermişti. Birbirinize geçirin!"

Frodo ılık ve rayihalı likörden bir yudum alır almaz yüreğine yeni bir güç dolduğunu hissetti, o ağır uyuşulduk üzerinden kalkıverdi. Diğerleri de hayat bulmuş, yeniden umuda ve güce kavuşmuşlardı. Fakat kar aman vermiyordu, iyice yoğunlaşarak etraflarında dönüyor, rüzgâr daha bir şiddetle uğulduyordu.

"Ateşe ne dersiniz?" diye sordu Boromir aniden. "Seçimimiz ateş ile ölüm arasına geldi sayılır artık Gandalf. Kar bizi örttüğünde bütün düşman gözlerden saklanmış oluruz şüphesiz, ama bunun bize pek yararı olmaz."

"Yakabiliyorsan yak ateşini," diye cevap verdi Gandalf. "Eğer etrafta bu fırtınaya dayanabilecek gözcü varsa, ateş olsa da olmasa görür bizi."

Boromir'in önerisine uyarak yanlarında odun ve çıra getirmişlerdi, ama bu dönen rüzgârda sönmeden ıslak yakacağı tutuşturacak bir ateş yakmak bir elf in, hatta cücenin bile hünerini aşıyordu. Sonunda, gönülsüzce Gandalf el attı işe. Bir odun kümesini alıp bir süre havada tuttu, sonra naur an edraith ammen! diye bir emir sözüyle asasının ucunu kümenin ortasına daldırıverdi. O dakika yeşil mavi, büyük bir alev sütunu fışkırdı; odun çıtır çıtır alev aldı.

"Eğer gören biri varsa, en azından ben kendimi açığa vurmuş oldum," dedi. "Anduin'in ağzından Ayrıkvadi'ye kadar herkesin okuyabileceği işaretlerle Gandalf burada diye yazdım."

Fakat artık gözcüler veya düşmanca gözler Grup'un umurunda bile değildi. Ateşin ışığı gönüllerini sevince boğmuştu. Odun neşeyle yanıyordu ve bütün etrafında karlar tıslasa, ayaklarının altından sulu çamur gölcükleri aksa da, ellerini ateşte ısıtmaktan memnundular. Dans ederek daldan dala sıçrayan küçük alevlerin etrafında iki büklüm bir halka oluşturup öylece durdular. Yorgun ve tedirgin yüzlerinde kırmızı bir ışık vardı; arkalarında ise gece kara bir duvar gibiydi.

Fakat odunlar hızla yanmaktaydı ve kar yağmaya devam ediyordu.

Ateş geçmeye başlamıştı, son odun parçasını da attılar.

"Gece eskimeye başladı," dedi Aragorn. "Şafak vakti uzak değil."

"Eğer bu bulutları delebilecek bir şafak varsa," dedi Gimli.

Boromir halkadan dışarı çıkarak tepelerindeki karanlığa baktı. "Kar hafifliyor," dedi, "rüzgâr da yatıştı."

Frodo yorgun argın, karanlıktan hâlâ dökülen ve sönmekte olan ateşin ışığında beyaz beyaz görünüp kaybolan kar tanelerini seyrediyordu; fakat uzun bir süre hafiflediklerine dair bir belirti göremedi. Sonra birdenbire, tam uyku tekrar üzerine çökmeye başlarken, gerçekten de rüzgârın durmuş olduğunu ve kar tanelerinin büyüyüp seyrekleştiğinin farkına vardı. Donuk bir ışık yavaş yavaş büyüdü. Sonunda kar tamamen durdu.

Işık kuvvetlendikçe sessiz ve örtülü bir dünyayı gözler önüne serdi. Sığınaklarından aşağıya doğru, geldikleri yolu tamamen örten beyaz tümsekler, kubbeler ve biçimsiz derinlikler uzanıyordu; yukardaki tepeler ise hala kar tehdidiyle dolu büyük bulutların altında gizliydi.

Gimli yukarı bakarak başını salladı. "Caradhras bizi affetmedi," dedi. "Yola devam edersek daha çok kar salacak üzerimize. Ne kadar çabuk geri inebilirsek o kadar iyi."

Buna kimsenin itirazı yoktu, fakat aşağı inişleri artık zorlaşmıştı. Hatta imkansız bile olabilirdi. Ateşin küllerinin birkaç adım ötesinden itibaren kar çok yükseliyor, hobbitlerin başlarını aşıyordu; yer yer rüzgarla savrulup kaya duvarın kenarında koca yığınlar halinde toplanmıştı.

"Gandalf parlak bir alev ile önümüzden gitse kan eritip size yol açabilirdi," dedi

Legolas. Fırtına onu pek etkilememişti ve Grup'ta bir tek onun içi rahattı.

"Elfler dağların üstünden uçabilse güneşi getirip bizi kurtarabilirlerdi," diye cevap verdi Gandalf. "Fakat benim bir şeyler yapabilmem için malzeme lazım. Kan yakamam."

"Eh," dedi Boromir, "kafalar ne yapacaklarını bilemeyince iş bedenlere düşer diye bir laf vardır bizim memlekette, içimizde en güçlü olanların bir yol bulması lazım. Bakın! Her şey karla kaplı gerçi, ama yolumuz şu berideki kayaların oradan dönüyordu, ilk orada k;ar belimizi bükmeye başlamıştı. O noktaya ulaşabilirsek belki gerisi daha kolay gelir, iki yüz metre ancak vardır, zannımca."

"O halde senle ben oraya doğru bir yol açalım," dedi Aragorn. Aragorn Grup'un en uzun boylusuydu, fakat hemen hemen onun kadar boyu olan Boromir daha iri ve daha yapılıydı. O önü çekti, Aragorn da onu izledi. Yavaş yavaş ilerlediler ve çok geçmeden ağır emek harcar oldular. Kar yer yer göğüslerine kadar geliyor, Boromir bazen yürümüyormuş da yüzüyor yahut o koca kollarıyla bir tünel kazıyormuş gibi görünüyordu.

Legolas bir süre dudaklarında bir tebessümle onları izledi, sonra diğerlerine döndü. "En güçlü olan bir yol bulmalı mı demiştiniz? Ama ben derim ki: Sabanı rençpere bırakın, ama yüzmek için bir susamuru seçin; otların, yaprakların ve karın üzerinden uçar gibi koşmak için ise bir elf."

Bunu deyip çevik bir hareketle ileri atıldı; Frodo, sanki ne zamandır bilmiyormuş da ilk defa görüyormuş gibi, elfin çizme değil her zamanki gibi hafif ayakkabılar giydiğini fark etti; ayakları da karın üzerinde neredeyse hiç iz bırakmıyordu.

"Hoşçakal!" dedi Gandalf a. "Güneşi bulmaya gidiyorum!" Sonra kum üzerinde bir koşucu kadar hızla fırladı, karla cebelleşen adamlara çabucak yetişip elini sallayarak onları geçti, rüzgâr gibi uzaklaşıp kayalık dönemeçten gözden kayboldu.

Diğerleri, birbirlerine sokulup Boromir ile Aragorn'un beyazlık içinde birer siyah nokta gibi görünecek kadar uzaklaşmasını seyrettiler. Bir süre sonra onlar da gözden kayboldu. Zaman uzadı. Bulutlar alçaldı ve birkaç kar taneciği döne döne aşağı inmeye başladı yine.

Onlara çok daha uzun gelen bir saat kadar bir süre geçti ve nihayet Legolas'ın geri geldiğini gördüler. Aynı anda Boromir ile Aragorn da ondan epey geride, dönemecin arkasından tekrar ortaya çıkıp emek zahmet yamaçtan yukarı tırmanmaya koyuldu.

"Eh," dedi Legolas bir yandan koşarken, "Güneşi getirmedim. O Güney'in mavi tarlalarında yürüyor ve Kızılboynuz tepeciğinin küçük bir kar çelengi takınmasını hiç de mühim bulmuyor. Fakat yayan gitmeye mahkûm olanlara bir umut ışığı getirdim. Dönemecin tam arkasında rüzgârın sürüklemiş olduğu en büyük kar yığını var; orada bizim Güçlü insanlarımız neredeyse gömülmüşlerdi. Ümitsizliğe kapılacaklarken, ben geri gelip onlara bu yığının ancak bir duvar kalınlığında olduğunu haber verdim. Ve diğer tarafta kar aniden azalıyor, biraz ilerleyince de ancak hobbitlerin ayak parmaklarını serinletebilecek beyaz bir örtüden ibaret kalıyor."

"Hah, tam dediğim gibi," dedi Gimli. "Sıradan bir fırtına değildi. Caradhras'ın düşmanlığı bu. Elflerle cüceleri hiç sevmez, o kar yığını da biz kaçamayalım diye yığılmıştı."

"Neyse ki sizin Caradhras yanınızda insanlar olduğunu unutmuş," dedi tam o anda yanlarına ulaşan Boromir. "Hem de, övünmek gibi olmasın, yiğit insanlar hani; gerçi eli kürekli bir iki adam yiğit olsa da olmasa da daha çok işinize yarardı ya. Yine de kar yığınından bir yol açtık; aranızdan elfler kadar hafif koşamayan kim varsa bize minnettar kalacak."

"Kar yığınından geçit açmış olsanız bile, biz oraya kadar nasıl gideceğiz?" dedi Pippin bütün hobbitlerin düşündüğünü dile getirerek.

"Umudunuzu kaybetmeyin!" dedi Boromir. "Yorgunum ama hâlâ biraz gücüm kaldı; Aragorn'un da öyle. Biz küçük ahaliyi taşırız. Diğerleri kuşkusuz patikada arkamızdan yürümenin bir yolunu bulacaktır. Gel Efendi Peregrin! Seninle başlayalım."

Hobbiti kaldırdı. "Sırtıma yapış! Kollarım bana lazım," dedi ve uzun adımlarla ilerlemeye koyuldu. Aragorn da Merry ile arkalarından geliyordu. Boromir'in o koca kollarından başka bir alet kullanmadan açtığı geçide bakan Pippin, onun gücüne hayran

kalmıştı. Yükü olduğu halde, şimdi bile geçtiği yoldaki karı kenarlara iterek yolu arkadan gelenler için genişletmekteydi.

Sonunda büyük kar yığınına geldiler. Dağ patikasının ortasına ani ve dimdik bir duvar gibi devrilmişti karlar ve sanki bıçakla yontulmuş gibi sivrilen tepesi Boromir'in boyundan iki kat yükseklere şahlanıyordu; fakat tam ortasında, kar sıkıştırılarak köprü gibi alçalıp yükselen bir geçit açılmıştı. Merry ile Pippin yığının öbür yanında yere ayak bastılar ve Legolas ile birlikte Grup'un geri kalanını beklediler.

Bir süre sonra Boromir sırtında Sam'le yanlarına ulaştı. Arkasından, dar fakat iyice ezilmiş yolda Bill'in yularını çekerek ilerleyen Gandalf geliyordu; Gimli de midillinin sırtındaki yüklerin arasına tünemişti. En arkada Frodo'yu taşıyan Aragorn vardı. Onlarda yoldan geçtiler; fakat daha Frodo yere henüz ayak basmıştı ki, derin bir gümbürtü koptu ve karlarla kayalar heyelan halinde inmeye başladı. Korunmak için iki büklüm halde yamacın dibine sığınan Grup, heyelanın kaldırdığı kar zerrelerinden neredeyse kör olmuş gibiydi; nihayet karlar yatıştığında, arkalarındaki patikanın kapanmış olduğunu gördüler. "Yetişir! Yetişir!" diye bağırdı Gimli. "Elimizden geldiğince tez elden gidiyoruz!" Ve gerçekten de, sanki bu son darbe ile dağın garazı tükenmiş, Caradhras işgalcilerin yenildiğine ve bir daha geri gelmeye cesaret edemeyeceklerine ikna olmuştu. Havadaki kar beklentisi geçti; bulutlar açılıp ışık parlamaya başladı.

Legolas'ın da haber verdiği gibi aşağı indikçe kar gitgide daha da alçaldı, hobbitler bile bata çıka yürüyebilir oldular. Kısa bir süre sonra yeniden, bir gece önce ilk kar taneciklerini hissetmiş oldukları o dik yamacın başındaki düz çıkıntıda dikilmekteydiler.

Sabah artık iyice ilerlemişti. Bu yüksek yerde durup batıya, aşağıda uzanan düzlüklere baktılar. Uzakta dağın eteğinde, arazinin alçaldığı yerde, geçide doğru tırmanışlarına başladıkları küçük vadi görülebiliyordu.

Frodo'nun bacakları ağrıyordu, iliklerine kadar donmuş ve acıkmıştı; ayrıca dağdan aşağıya doğru yapılacak uzun ve sancılı yürüyüşün düşüncesiyle başı dönüyordu. Gözünün önünde kara noktacıklar uçuşur gibiydi. Gözlerini ovuşturdu, ama kara noktacıklar kaybolmadılar. Altında uzanan fakat yine de dağın eteklerinden oldukça yukarda kalan derinliklerde, havada kara şekiller dönüp durmaktaydı. "Yine kuşlar!" dedi Aragorn aşağısını işaret ederek. Artık çaremiz yok," dedi Gandalf. "isteriyi olsunlar ister kötü, ister bizimle hiç alakalan olmasın, biz biran önce aşağıya inmek zorundayız. Caradhras'ın dizlerinde bile olsa, bir gece daha beklememiz mümkün değil!"

Peşlerinde soğuk bir rüzgarla, sırtlarını Kızılboynuz Geçidi'ne çevirip yorgun argın tökezleyerek yamaçtan aşağıya yöneldiler. Caradhras onları alt etmişti.

BÖLÜM IV

KARANLIKTA YOLCULUK

Gecelemek için durduklarında akşam olmuş, gri ışık yine hızla solmaya başlamıştı. Çok yorgundular. Dağlar giderek koyulaşan alacakaranlıkla peçelenmişti ve rüzgâr soğuk esiyordu. Gandalf titizlikle her birine birer yudum Ayrıkvadi miruvor'u verdi. Herkes biraz bir şeyler yedikten sonra da, onları toplantıya çağırdı.

"Bu gece, tabiidir ki, yolumuza devam edemeyiz," dedi. "Kızılboynuz Geçidi'ndeki çabalarımız hepimizi bitkin düşürdü, burada bir süre dinlenmemiz lazım."

"Ya sonra nereye gideceğiz?" diye sordu Frodo.

"Önümüzde hâlâ bizi bekleyen bir yol ve bir görev var," diye cevap verdi Gandalf. "Tek seçeneğimiz ilerlemek, ya da Ayrıkvadi'ye geri döneriz."

Ayrıkvadi'ye dönmenin lafı bile, Pippin'in yüzünü bariz bir şekilde aydınlatmaya yetmişti; Merry ile Sam de umutla kaldırdılar başlarını. Fakat Aragorn ile Boromir hiç renk vermedi. Frodo kaygılı görünüyordu.

"Keşke orada olabilseydim," dedi. "Fakat gerçekten başka çare kalmadığı veya yenilgimiz kesinleşmediği müddetçe, utanmadan nasıl dönebilirim?"

"Haklısın Frodo," dedi Gandalf. "Geri dönmek yenilgiyi kabul etmek ve ilerde daha büyük bir yenilgiyi göze almak olur. Şimdi geri gidersek Yüzük artık mecburen orada kalacaktır: Bir daha yola çıkamayız. O vakit de eninde sonunda Ayrıkvadi kuşatılacak, kısa ve ıstıraplı bir zamandan sonra da yok edilecektir. Yüzüktayf ları korkunç düşmanlardır, ama Hükmeden Yüzük tekrar efendilerinin eline geçerse kazanacakları gücün ve dehşetin ancak gölgesi sayılırlar henüz."

"O halde yolumuza devam etmeliyiz, tabii eğer bir yol varsa," dedi Frodo içini çekerek. Sam tekrar kedere gömüldü.

"Zorlayabileceğimiz bir yol var," dedi Gandalf. "Ta baştan, bu yolculuğu ilk tasarlamaya başladığımdan beri, bu yolu denememiz gerektiğini düşünüyordum. Fakat hoş bir yol değildir, onun için Grup'a daha önce sözünü etmedim. Aragorn dağdaki geçidi en azından bir denemeden bu yolu seçmemize karşıydı."

"Kızılboynuz Geçidi'nden daha kötüyse gerçekten de berbat bir yol olmalı," dedi Merry. "Fakat bari anlat da, başımızdaki derdi bir an önce öğrenelim."

"Sözünü ettiğim yol Moria Madenleri'ne gidiyor," dedi Gandalf. Sadece Gimli başını kaldırdı; gözlerinde için için yanan bir ateş vardı. Geri kalan herkesin içineyse bir korku düşmüştü. Hobbitler için bile müphem bir korku efsanesiydi bu isim.

"Yol Moria'ya gidebilir, ama Moria'nın içinden geçip dışarıya ulaşacağını nasıl ümit edebiliriz?" dedi Aragorn karanlık bir yüzle.

"Bu uğursuz bir isimdir," dedi Boromir. "Oraya gitmenin gerekliliğini de göremiyorum. Eğer dağlan geçemeyeceksek, benim buraya geldiğim yoldan güneye doğru gidip halkıma dost insanların yaşadığı Rohan Geçidi'ne varalım. Veya oraya da sapmayıp, Isen'den Langstrand ile Lebennin'e geçerek denize yakın bölgelerden Gondor'a ulaşabiliriz."

"Sen kuzeye geldiğinden beri çok şey değişti Boromir," diye cevap verdi Gandalf. "Saruman hakkında anlattıklarımı duymadın mı? Bu mesele bitmeden onunla şöyle bir karşı karşıya gelebilirim. Ama, çok darda kalmadıkça Yüzük'ü İsengard'a yaklaştırmamalıyız. Yüzük'ün Taşıyıcısı ile birlikte gittiğimiz sürece Rohan Geçidi bize kapalı.

"Daha uzun yola gelince: O kadar zaman harcayamayız. Öyle bir yolculuk bir yılımızı alabilir, ayrıca boş ve sığınacak bir yer bulunmayan topraklardan geçmek zorunda kalırız. Üstelik emniyetli de olmaz oralar. Hem Saruman'ın, hem de Düşman'ın gözleri üzerlerindedir. Sen kuzeye gelirken Düşman'ın gözünde sadece Güney'den gelen başıboş bir gezgindin Boromir, onun için mühim değildin: Aklı Yüzük'ün takibiyle meşguldü. Fakat şimdi Yüzük Grubu'nun üyesi olarak geri dönüyorsun ve bizle kaldığın sürece tehlike içinde olacaksın. Çıplak gök altında güneye ilerlediğimiz her fersahla tehlike

daha da artacak.

"Gözler önünde dağ geçidini zorlamamızdan sonra korkarım iyice çaresiz durumdayız. Bir süre için ortadan kaybolup izimizi örtmezsek, şahsen artık çok az ümit görüyorum. O yüzden de dağların üzerinden veya etrafından değil, altından gidelim diyorum. En azından, Düşman'ın gitmemizi en beklemediği yol olacaktır bu."

"Onun ne bekleyeceğini bilemeyiz," dedi Boromir. "Akla gelecek gelmeyecek bütün yollan gözlüyor olabilir. Bu durumda, Moria'ya girmek kendi ayağımızla tuzağa düşmek sayılır; bizzat Karanlık Kule'nin kapılarını çalmaktan farksız neredeyse. Moria'nın karanlık bir adı vardır."

"Moria'yı Sauron'un kalesine benzettiğin zaman bilmediğin bir şeyden söz etmiş oluyorsun," diye cevap verdi Gandalf. "Aranızda bir tek ben Karanlık!ar Efendisi'nin zindanlarına girip çıktım; oda sadece eski ve daha zayıf meskeni olan Dol Guldur'daydı. Baraddûr'un kapılarından geçenler bir daha geri dönmez. Ama tekrar çıkma umudu olmasa sizi Moria'ya sokmazdım. Eğer orada orklar varsa bizim için kötü olur, doğru. Fakat Dumanlı Dağlar'ın orklarının çoğu Beş Ordular Muharebesi'nde ya dağılmış, ya da yok edilmişlerdi. Kartallar orkların ta nerelerden gelip tekrar toplanmakta olduklarını haber veriyor, fakat Moria'yı henüz ele geçirmediklerine dair bir ümit var.

"Hatta cücelerin orda olma ihtimali bile var; atalarının derin salonlarından birinde Fundin'in oğlu Balin'i bulabiliriz. Sonuç ne olursa olsun, kişi mecbur kaldığı yolda ilerlemelidir!"

"Ben o yolda yanında olacağım Gandalf!" dedi Gimli. "Orada beni ne bekliyorsa beklesin, gidip Durin'in salonlarını göreceğim eğer sen kapalı kapılan bulabilirsen."

"Yaşa Gimli!" dedi Gandalf. "Beni yüreklendiriyorsun. Gizli kapılan birlikte arayacağız. Ve dışarı çıkacağız. Cücelerin harabelerinde bir cüce elfler, insanlar veya hobbitler gibi kolay kolay yolunu kaybetmez. Gerçi bu benim Moria'ya ilk girişim olmayacak. Thrör oğlu Thrâin kaybolduğu zaman orayı uzun uzun aramıştım. Oradan geçtim ve tekrar canlı olarak dışarı çıktım!"

"Ben de bir kere Gölgelidere Kapısı'ndan geçmiştim," dedi Aragorn düşünceli bir sesle; "fakat ben de dışarı çıkabildiğim halde, hatırası çok kötü. Moria'ya ikinci bir kere girmeye istekli değilim." "Ben bir kere bile girmek istemiyorum," dedi Pippin. "Ben de," diye mırıldandı Sam.

"Elbette ki istemezsiniz!" dedi Gandalf. "Kim ister ki? Fakat mesele şu: Eğer sizi oraya götürürsem, peşimden kimler gelir?" "Ben," dedi Gimli hevesle.

"Ben," dedi Aragorn ağır ağır. "Sen karda felaketin eşiğine kadar benim peşimden geldin ve beni suçlamadın bile. Ben de senin peşinden geleceğim eğer bu son ihtar da fikrini değiştirmezse. Benim düşündüğüm ne Yüzük, ne de içimizden biri şu anda, ben seni düşünüyorum Gandalf. Ve diyorum ki: Eğer Moria kapılarından geçeceksen, kendini kolla!"

"Ben gitmeyeceğim," dedi Boromir; "bütün grubun reyleri bana zıt çıkmadıkça da gitmem. Legolas ile küçük ahali ne diyor? Yüzük Taşıyıcısı'nın da fikrini soracağız herhalde."

"Ben Moria'ya gitmek istemiyorum," dedi Legolas. Hobbitler bir şey söylemedi. Sam Frodo'ya baktı. Sonunda Frodo konuştu. "Gitmek istemiyorum," dedi; "ama Gandalf'ın öğüdüne karşı gelmek de istemiyorum. Rica ederim, önce üzerine bir uyuyalım sonra oylama yapılsın. Gandalf bu soğuk karanlıktansa sabahın ışığında daha kolay oy alır. Rüzgâr nasıl da uluyor!"

Bu sözler üzerine hepsi sessiz bir düşünceye daldı. Rüzgarın kayalar ve ağaçlar arasında ıslık çaldığını duyabiliyorlardı, çevrelerini saran gecenin boş alanlarında da ulumalar ve feryatlar vardı.

Aniden Aragorn ayağa sıçradı. "Rüzgâr nasıl da uluyor!" diye haykırdı. "Kurt sesleriyle uluyor. Varglar Dağlar'ın batısına gelmis!"

"Sabaha kadar beklememize gerek var mı artık?" dedi Gandalf. "Dediğim çıktı. Av başladı! Günün ağardığını görecek kadar yaşasak bile, artık kim peşinde vahşi kurtlarla geceler boyu güneye yürümek ister?"

"Moria ne kadar uzakta?" diye sordu Boromir.

"Kuş uçuşuyla on beş mil, kurdun koşusuyla da yirmi mil kadar mesafede, Caradhras'ın güney batısında bir kapı vardı," diye cevap verdi Gandalf sert bir yüzle.

"O halde kısmet olursa yarın gün ışır ışımaz yola koyulalım," dedi Boromir. "Kulağın duyduğu kurt, yüreğin korktuğu orktan daha kötüdür."

"Doğru!" dedi Aragorn, kılıcını kını içinde gevşeterek. "Fakat vargın uluduğu yerde ork da bulunur."

"Keşke Elrond'un sözünü dinleseydim," diye mırıldandı Pippin Sam'e. "Bir işe yaradığım da yok zaten. Boğakükreten Bandobras'a pek çekmemişim galiba: Bu uluma sesleri kanımı donduruyor. Şimdiye kadar hiç böyle perişan olmamıştım."

"Benim de yüreğim yerlerde sürünüyor Bay Pippin," dedi Sam. "Fakat daha kurtlara yem olmadık, hem aramızda güçlü kuvvetli adamlar da var. İhtiyar Gandalf in kaderinde ne yazılı bilemem ama, bahse girerim ömrü bir kurdun midesinde bitmeyecektir."

Gece boyunca korunabilmek için, altına sığınmış oldukları küçük tepeye tırmandılar. Tepe, koca kayalardan yapılmış parça bölük bir çemberle çevrili yaşlı ve eğri büğrü ağaçlarla taçlanmıştı. Bu çemberin ortasında bir ateş yaktılar, çünkü nasıl olsa karanlık ve sessizliğin onları avlanan sürülerden gizlemesi mümkün değildi.

Ateşin etrafına oturdular ve nöbette olmayanlar huzursuz bir tavşan uykusuna daldı. Zavallı midilli Bili durduğu yerde tir tir titreyerek ter dökmekteydi. Kurtların ulumaları artık etraflarını olduğu gibi sarmış, kah yakından kah uzaktan duyuluyordu. Gecenin en derin vaktinde, tepenin sırtında bir sürü parlak göz belirdi. Bunların bir kısmı taş çemberin dibine kadar yaklaştılar. Kocaman kara bir kurt silueti çemberin boş bir yerinde dikilip grubu süzdü. Sonra, adeta sürüsüne saldırı emri veren bir komutan gibi, tüyler ürperten bir uluma koparttı.

Gandalf ayağa kalktı, asasını kaldırarak iri adımlarla ileri çıktı. "Dinle Sauron'un İti!" diye bağırdı. "Gandalf burada. Eğer o murdar postuna değer veriyorsan çabuk kaç! Bu çembere girmeye kalkışırsan, kuyruğundan burnuna kadar pestile çeviririm seni."

Kurt hırlayarak müthiş bir sıçrayışla üzerlerine atıldı. Tam o anda sert bir kiriş sesi yankılandı. Legolas yayını boşaltmıştı. Korkunç bir çığlık duyuldu, elf okunun sıçrarken yakalayıp boğazını parçaladığı siluet güm diye yere düştü. Onları izleyen gözler aniden söndü. Gandalf ile Aragorn ileri çıktılar, fakat tepe artık boştu; avcı sürüler kaçmıştı. Etraflarındaki karanlık sessizleşti, inleyen rüzgarın taşıdığı bağırtılar dindi.

Gece ilerlemiş, küçülmekte olan ay dağılan bulutların arasından bir parlayıp bir kaybolarak batıya doğru alçalmaya koyulmuştu. Frodo aniden sıçrayarak uyandı. Bir anda konak yerinin etrafında hiddetli ve vahşi bir uluma tufanıdır koptu. Büyük bir varg sürüsü sessizce toplanmış ve aynı anda dört bir yanlarından saldırıya geçmişti.

"Ateşe odun atın!" diye bağırdı Gandalf hobbitlere. "Kılıçlarınızı çekip sırt sırta verin!"

Taze odunların alev almasıyla taştan taşa sıçrayan ışıkta, taş çemberin üzerinden atlayan bir sürü gri siluet gördü Frodo. Siluetlerin ardı arkası kesilmiyordu. Aragorn kılıcının tek darbesiyle iri kıyım liderlerden birinin boğazını deşti; Boromir de kılıcını savurarak bir diğerinin kellesini kopardı. Yanlarında Gimli güçlü bacaklarını açarak dikilmiş, cüce baltasını kullanmaktaydı. Legolas'ın yayı da çınlayıp duruyordu.

Dalgalanan ateşin ışığında Gandalf aniden büyüdü sanki: Tıpkı bir tepeye dikilmiş kadim bir kral heykeli gibi kocaman, ürkütücü bir siluet halinde ayağa kalktı. Bir bulut gibi yere uzanarak yanan bir dal aldı ve kurtların üzerine yürüdü. Karşısındakiler gerilediler. Alevler içindeki odunu ta yukarıya fırlattı. Odun şimşek gibi ani beyaz bir çakıntıyla parladı ve gökgürültüsü gibi gümbür gümbür Gandalf'ın sesi duyuldu.

"Natır an edraith ammen! Naur dan i ngaurhoth!" diye haykırıyordu.

Bir gümbürtü ve çatırtı oldu; Gandalf in üzerindeki ağaç sanki bir anda yaprak ve çiçek açar gibi gözleri kör edici alevlere boğuldu. Ateş ağaçtan ağaca yayıldı; göz kamaştıran ışık bütün tepeyi örttü. Müdafaacıların kılıç ve bıçakları titrek alevleri yansıtıyordu. Legolas'ın son oku uçarken havada tutuştu ve yanarak büyük bir kurt liderinin kalbine saplandı. Geri kalanlar kaçtılar.

Ateş, ardında yalnızca dökülen küller ve kıvılcımlar bırakarak yavaş yavaş söndü; tan vaktinin ilk ışığı belli belirsiz göğü aydınlatırken, keskin bir duman yanık ağaç

kütüklerinin üstünde kıvrım kıvrım dolanıp tepeden öteye kara kara savruldu. Düşmanları bozguna uğramıştı, bir daha görünmediler.

"Sana ne demiştim Bay Pippin?" dedi Sam, kılıcını kınına koyarken. "Kurtlara yem olmaz bizimki. Bu onlara ders olmuştur, hiç şüphen olmasın! Kafamdaki saçları bile ütülüyordu neredeyse!"

Sabah tüm aydınlığıyla çöktüğünde kurtlardan tek bir iz kalmamıştı ve ne kadar ararlarsa arasınlar, leşleri bile bulamadılar. Geceki çatışmadan geriye kalan tek belirti, tepenin üzerindeki kömür olmuş ağaçlar ve Legolas'ın oklarıydı. Yalnız ucu kalmış tek bir ok dışında, okların hiçbiri hasar da görmemişti.

"Korktuğum çıktı," dedi Gandalf. "Yabanlıkta yiyecek avlayan sıradan kurtlar değildi bunlar. Haydi, çabuk çabuk bir şeyler yiyip gidelim!"

Geçitten geri çekildiklerinden beri kar yağışına gerek duymayan ve artık yabanda hareket eden şeylerin ta uzaktan görülmelerini sağlayacak berrak bir ışık isteyen bir gücün emrindeymişçesine, o gün hava yine değişti. Gece kuzeyden kuzey batıya dönen rüzgâr şimdi durmuştu. Bulutlar güney yönünde gözden kayboldu; ferah ve mavi gökyüzü belirdi. Onlar yola çıkmaya hazır, tepenin yamacında dururken, solgun bir güneş ışığı dağların tepelerinde panldıyordu.

"Gün kavuşmadan kapılara ulaşmamız lazım," dedi Gandalf, "yoksa korkarım hiç ulaşamayız. Uzak değil, ama dolana dolana gitmek zorunda kalabiliriz çünkü burada Aragorn bize rehber olamayacak; bu topraklardan pek geçmemiştir; ben de Moria'nın batı duvarı altına sadece bir kere gelmiştim, o da çok zaman önceydi.

"Orada işte," dedi güney batı yönlerinde dağların yamaçlarının eteklerdeki gölgelere doğru dimdik indiği yerleri işaret ederek. Uzakta belli belirsiz, sarp çıplak kayalıklar görülüyordu ve bunların tam ortasında da diğerlerinden daha yüksek, kocaman gri bir dağ cephesi vardı. "Bazılarınız belki fark etmiştir, geçitten ayrıldığımızda gerisin geri başlangıç noktamıza değil de güneye doğru yönlendirdim sizi. iyi ki de öyle yapmışım çünkü böylelikle yolumuz birkaç mil kısalmış oluyor; bizim de acelemiz var. Gidelim!"

"Hangisini dileyeceğimi şaşırdım," dedi Boromir asık suratla, "Gandalf aradığı şeyi bulsun mu, yoksa kayalıklara vardığımızda kapıların sonsuza kadar kaybolmuş oldukları mı çıksın ortaya? ikisi de birbirinden kötü görünüyor; büyük ihtimalle de kurtlarla duvar arasında sıkışıp kalacağız. Haydi düş önümüze!"

Moria'ya bir an önce varmak için sabırsızlanan Gimli artık önde, büyücünün yanında yürüyordu. Birlikte Grup'u tekrar dağlara doğru yönlendirdiler. Eski Moria'yı batıya bağlayan tek yol kayalıkların dibinden, vaktiyle kapıların bulunduğu yerden çıkan Sirannon deresi boyunca uzanırdı. Fakat ya Gandalf yolunu şaşırmıştı ya da son yıllarda arazi değişmişti; çünkü dereyi onun hatırladığı yerde, yani yola çıktıkları noktadan birkaç mil güneyde bulamadılar.

Sabah yerini öğlene bırakmaya başlamıştı ve Grup hala kırmızı taşlı çıplak bir arazide ine çıka dolaşıp durmaktaydı. Etrafta ne bir su pırıltısı, ne de su sesi vardı. Her şey çıplak ve kuruydu. Yürekleri karardı. Yakınlarda bir canlı, havada tek bir kuş görünmüyordu; ama bu metruk topraklarda geceye yakalanacak olurlarsa nelerle karşılaşacaklarını düşünmek bile ürkütücüydü.

Önden gidip arayı biraz açmış olan Gimli aniden dönüp Grup'a seslendi. Küçük bir yükselti üzerinde durmuş, sağ tarafı işaret ediyordu. Hızlı hızlı tırmanınca altlarında derin, dar bir kanal gördüler. Kanal boş ve sessizdi, yatağındaki kahverengi kırmızı lekeli taşlar arasından birkaç damla su ancak akıyordu; fakat onlara yakın olan tarafında, harabe halindeki duvarlarla eski ana yolun kaldırım taşlan arasından dolanan pek eski ve silik bir patika vardı.

"Hah! Nihayet bulduk!" dedi Gandalf. "Derenin aktığı yer burasıydı: Sirannon, Kapıderesi, derlerdi eskiden ona. Fakat suya ne olmuş bilmem; eskiden coşkun ve gürültülü bir dereydi. Haydi! Acele etmemiz lazım. Geç kaldık."

Ayaklan ağrıyordu, yorulmuşlardı; fakat dişlerini sıkıp sert ve dolambaçlı yolu millerce sebatla takip ettiler. Güneş öğleni devirip batıya doğru yattı. Kısa bir mola ve acele bir yemekten sonra yollarına devam ettiler. Karşılarında dağlar hiddetle dikilmekteydi, ama patika derin bir yarığı izlediği için sadece yüksek sırtları ve uzakta doğudaki zirveleri görebiliyorlardı.

Sonunda keskin bir dönemece geldiler. Kanalın kıyısı ile sollarındaki arazinin dik yamacı arasında güneye doğru yatmakta olan yol, burada dönerek tekrar tam doğuya doğru ilerlemeye başlıyordu. Köşeyi dönünce beş fersah kadar yükseklikte, tepesi kırık kırık sivri uçlu, alçak ve sarp bir kayalıkla karşılaştılar. Vaktiyle suyu bol ve güçlü bir çağlayan tarafından oyulmuşa benzeyen kayalıktaki geniş bir yarıktan, aşağıya damla damla su akmaktaydı.

"Gerçekten de çok şey değişmiş!" dedi Gandalf. "Fakat doğru yerde olduğumuza şüphe yok. işte Merdiven Şelalesi'nin kalıntısı. Eğer doğru hatırlıyorsam şelalenin kenarlarındaki kayalara oyulmuş basamaklar vardı, fakat ana yol da sola kıvrılıp dolana dolana tepedeki düzlüğe varıyordu. Şelalenin gerisinde ta Moria Duvarları'na kadar uzanan alçak bir vadi bulunurdu; Sirannon'la yanındaki yol da bu vadiden geçerdi. Gelin gidip bakalım, şimdi durum nasılmış!"

Taş basamaklan bulmakta zorluk çekmediler; Gimli hızla yukarı seyirtti, Gandalf ile Frodo da hemen peşinden geliyordu. Tepeye vardıklarında bu taraftan daha ileriye gidemeyeceklerini gördüler, aynı zamanda Kapıderesi'nin kurumasının nedeni de ortaya çıktı. Arkalarında kavuşmakta olan güneş, serin batı göğünü altın pırıltılarına boğmuştu. Önlerindeyse karanlık, durgun bir göl uzanmaktaydı. Gölün kasvetli yüzeyi ne gökyüzünü, ne de kavuşangüneşi yansıtıyordu. Sirannon'un önü kapanmış ve vadiyi doldurmuştu. Bu meşum suyun gerisinde sert yüzleri azalmakta olan ışıkla solmuş, engin kayalıklar yükseliyordu: Nihai ve geçit vermez olarak. Ne bir kapı ne bir giriş izi, ne bir yarık ne bir çatlak görebiliyordu Frodo soğuk ifadeli kayada.

"İşte Moria Duvarları," dedi Gandalf, suyun ötesini işaret ederek. "Kapı da bir zamanlar şuradaydı; Hollin'den gelen, bizim de üzerinden gelmiş olduğumuz yolun sonundaki Elf Kapısı. Fakat bu yol kapanmış. Sanırım aramızdan hiç kimse günün sonunda bu kasvetli suda yüzmek istemez. Tekin olmayan bir görüntüsü var."

"Kuzey tarafından dolanan bir yol bulmamız gerek," dedi Gimli. "tik iş olarak ana yoldan tırmanıp o yolun nereye çıktığını bulmalıyız. Burası göl olmasaydı bile, yük midillimizi bu basamaklardan çıkaramazdık zaten."

"Fakat her halükârda zavallı hayvanı Madenler'e götüremeyiz," dedi Gandalf. "Dağların altındaki yol karanlık bir yoldur ve biz geçsek bile onun geçemeyeceği kadar dar ve diktir yer yer."

"Zavallı Bili!" dedi Frodo. "Bunu düşünmemiştim. Ve zavallı Sam! Acaba o ne diyecek?"

"Üzgünüm," dedi Gandalf. "Zavallı Bili yararlı bir yol arkadaşıydı, şimdi onu böyle başıboş bırakmak içimi yakıyor. Bana sorsanız daha az yükle yola çıkar, yanımıza da hele ki Sam'in bu kadar sevdiği bir hayvanı almazdım. Başından beri bu yolu seçmek zorunda kalacağımızdan korkuyordum zaten."

Grup elinden geldiğince hızla yamaçları tırmanıp gölün kenarına geldiğinde günün sonu yaklaşmış, gökyüzünde ufkun çok üzerlerinde soğuk yıldızlar parlamaya başlamıştı. Gölün eni en geniş yerinde iki ya da üç fersahtan fazla görünmüyordu. Güneye doğru ne kadar uzandığını azalmakta olan ışıkta göremediler; fakat kuzey ucu bulundukları yerden en fazla yarım mil ötedeydi ve vadiyi çevreleyen sarp kayalıklarla suyun kenarı arasında dar bir kıyı şeridi vardı. Aceleyle ilerlediler, çünkü karşı kıyıda Gandalf in hedeflediği noktaya varmak için bir iki mil daha gitmeleri gerekiyordu; sonra da daha Gandalf in kapıyı bulması gerekecekti.

Gölün en kuzey köşesine geldiklerinde, yollarım kesen dar bir çayla karşılaştılar. Yeşil ve durgun bir çaydı, etrafı çevreleyen tepelere doğru balçıklı bir kol gibi uzanmıştı. Yılmadan yola devam eden Gimli suyun sığ olduğunu, kıyıda bilek boyunu geçmediğini keşfetti. Arkasından diğerleri de tek sıra halinde dikkatli adımlarla ilerlediler, çünkü otlarla dolu su birikintilerinin dibinde kaygan taşlar vardı ve bastıkları yerler güven vermiyordu. Karanlık ve pis su ayaklarına değdiğinde tiksintiyle ürperdi Frodo.

Tam Sam Grup'un son elemanı olarak öbür tarafta Bill'i kuru toprağa çekerken hafif bir ses duyuldu: Sanki bir balık suyun durgun yüzeyini kıpırdatmış gibi, bir fısırtı, sonra da bir şapırtı. Çabucak geri baktıklarında suda halkalar gömdüler, solmakta olan ışıkta kenarları siyah, gölgeli halkalar: Gölün açıklarında bir noktadan büyük halkalar dışarı doğru genişliyordu. Bir fokurtudan sonra sessizlik çöktü. Alacakaranlık derinleşti, kavuşan güneşin son ışınlarını bulutlar örttü.

Gandalf artık hızlı adımlarla ilerliyordu, diğerleri de ellerinden geldiğince çabuk çabuk onu izliyordu. Göl ile kayalar arasındaki kuru toprak şeride vardılar: Burası dardı, çok yerde genişliği bir iki metreyi aşmıyordu, sık sık da devrilmiş kayalar ve taşlarla kesiliyordu; fakat sarp kayalığa yapışıp karanlık sudan mümkün olduğunca uzak kalmaya çalışarak ilerlemenin bir yolunu buldular. Kıyı boyundan güneye doğru bir mil ilerleyince çobanpüskülü ağaçlarına rastladılar. Suyun sığ yerlerinde, galiba vaktiyle bu boğulmuş vadiyi kat eden yolun iki yanında uzanan çalı veya çitlerden artakalmış kütükler ve ölü dallar çürümekteydi. Fakat uçurumun dibinde kayalara yakın bir yerde hala güçlü ve canlı iki ulu ağaç duruyordu; Frodo'nun görmüş olduğu veya tahayyül edebileceği çobanpüskülü ağaçlarından çok daha iri iki ağaç. Ağaçların muazzam kökleri duvardan suya doğru yayılmıştı. Uzaktan, Basamak'ın üzerinden bakıldığında heybetli sarp kayaların altında sadece birer çalı gibi görünmüşlerdi; ama şimdi ayaklarının dibine derin gece gölgeleri düşürerek, yolun sonundaki nöbetçi sütunlar gibi sert, karanlık ve sessiz, başlarının üzerinde yükseliyorlardı.

"Evet, sonunda geldik işte!" dedi Gandalf. "Hollin'den gelen elf yolu burada biterdi. Çobanpüskülü o ülke halkının nişanıydı ve bu ağaçları topraklarının burada sona erdiğini işaretlemek için dikmişlerdi; çünkü Batı Kapısı esas olarak Moria Hükümdarları ile ticaretlerini kolaylaştırmak için açılmıştı. Değişik ırktan gelen halkların, hatta cüceler ile elflerin bile, zaman zaman hala yakın bir dostluk kurabildiği, daha mutlu günlerdi o günler."

"Dostluğun zayıflaması cücelerin suçu değil," dedi Gimli. "Suçun elflerde olduğunu da duymadım şimdiye kadar," dedi Legolas.

"Ben her ikisini de duydum," dedi Gandalf; "ve şimdi bu konuda bir hüküm verecek değilim. Fakat ikinizden rica ediyorum, Legolas ve Gimli, en azından dostça geçinip bana yardımcı olun. Her ikinize de ihtiyacım var. Kapılar kapalı ve gizli; onları ne kadar çabuk bulursak o kadar iyi olur. Gece çok yaklaştı!"

Sonra diğerlerine döndü: "Ben ararken, sizler de Madenler'e girmek için hazırlanır mısınız? Çünkü korkarım burada sevgili yük hayvanımıza veda etmek zorundayız. Sert havalar için getirdiğiniz şeylerin çoğunu burada bırakın: Onlara ne içerde, ne de, umarım, dışarı çıktığımızda Güney'e doğru inerken ihtiyacınız olmayacak. Onun yerine her birimizin midillinin taşıdığı şeylerin bir kısmını, özellikle de yiyecek ve su tulumlarını alması lazım."

"Ama zavallı yaşlı Bill'i bu bitip gitmiş yerde bırakamazsınız Bay Gandalf!" diye bağırdı Sam, öfke ve telaşla. "Sözüm söz olsun ki bunu kabul etmem ben. Hayvancık bunca yol geldi bizimle!"

"Kusura bakma Sam," dedi büyücü. "Fakat Kapı açıldığında Bili' ini içeriye, Moria'nın o uzun karanlığına sürükleyebileceğini hiç zannetmiyorum. Bili ile beyin arasında bir seçim yapmak zorunda kalacaksın."

"Önünde ben olduktan sonra, o Bay Frodo'yu ejderhanın inine kadar takip eder," diye karşı çıktı Sam. "Etrafta bu kurtlar dolanırken onu başıboş bırakmak cinayetten başka bir şey değil."

"Umarım cinayetten başka bir şey olur," dedi Gandalf. Elini midillinin başına koyarak alçak bir sesle konuştu. "Koruyan, yol gösteren sözlerim üzerinde olsun. Sen zeki bir hayvansın, Ayrıkvadi'de de çok şey öğrendin. Otu bol yerlere doğru tut yolunu ve zamanla Elrond'un evine var, ya da nereye gitmek istiyorsan oraya. Evet, Sam! Onun da kurtlardan kaçıp eve varma konusunda en az bizim kadar şansı var artık."

Somurtarak midillinin yanında duran Sam karşılık vermedi. Olup biteni gayet iyi anlıyor gibi görünen Bili sokulup burnunu Sam'in kulağına dayadı. Sam bir anda gözyaşlarına boğuldu, hayvanın kayışlarını güç bela açarak tüm yüklerini alıp yere atmaya koyuldu. Diğerleri eşyaları ayırıp, geride bırakabileceklerini bir kenara yığarak kalanları bölüştüler.

Bu bitince dönüp Gandalf a baktılar. Hiçbir şey yapmamış gibiydi. İki ağaç arasında durmuş, sanki gözleriyle bir delik açabilecekmiş gibi sarp kayalığın boş duvarını süzüyordu. Gimli baltasıyla kayanın orasını burasını yoklayarak etrafta dolaşıp durmaktaydı. Legolas'sa bir şey dinlercesine kulağını kayaya dayamıştı.

"Ee, işte biz hazır ve nazırız," dedi Merry; "ama ya Kapılar nerede? Onların izini bile

göremiyorum."

"Cücelerin kapılan, kapalıyken görülecek şekilde yapılmaz," dedi Gimli. "Görünmezdirler ve eğer sırları unutulmuşsa kendi efendileri bile onları ne bulabilir, ne açabilir."

"Fakat bu Kapı sadece cüceler tarafından bilinmesi gereken bir sır olarak yapılmamıştı," dedi Gandalf aniden canlanıp onlara dönerek. "Eğer her şey tamamiyle değişmemişse, neyi aradığını bilen bir göz işaretleri bulabilir."

Duvara doğru yürüdü. Tam ağaçların gölgeleri arasında kalan pürüzsüz bir bölgeyi seçip, anlaşılmaz sözler mırıldanarak ellerini buranın üzerinde şöyle bir gezdirdi. Sonra geri çekildi.

"Bakın! "dedi. "Şimdi bir şey görebiliyor musunuz?" Ay artık taşın gri yüzünde parlıyordu; fakat bir süre kadar bu ışıktan başka bir şey göremediler. Sonra yavaş yavaş arifin ellerinin gezinmiş olduğu yüzeyde, taşın içinden geçen ince gümüş damarları gibi hafif çizgiler belirdi. Önceleri solgun örümcek ağlarının ipliklerinden farksızdılar, o kadar inceydiler ki sadece ayın vurduğu yerlerde pırpır ettikleri seçilebiliyordu. Fakat yavaş yavaş desenleri tahmin edilebilecek kadar kalınlaşıp belirginleştiler.

En tepede Gandalf'ın ancak yetişebildiği yükseklikte, bir elf alfabesinin içice geçmiş harflerinden oluşan bir kemer vardı. Altında, çizgiler yer yer silik veya kopuk kopuk da olsa, yedi yıldızlı bir taca temel oluşturan bir örs ve çekicin hatları görülebiliyordu. Bunların da altında, Hilallerle süslenmiş iki ağaç yükselmekteydi. Hepsinden daha belirgin olarak da, kapının tam ortasında bir sürü ışını olan tek bir yıldız parıldıyordu.

"Bu Durin'in arması!" diye bağırdı Gimli. "Bu da Yüksek Elfler'in Ağacı!" dedi Legolas. "Ve Feanor Hanedanı'nın Yıldızı," dedi Gandalf. "Bunlar, sadece yıldız ve ay ışığını yansıtan ve artık Orta Dünya'da çoktan unutulmuş sözcükler söyleyen birinin eli değmedikçe uykuda kalan ithildin'le işlenmiş. Bu sözcükleri çoktandır duymamıştım, hatırlamak için derin derin düşünmem gerekti."

"Yazıda ne diyor?" diye sordu kemerin üzerindeki harfleri çözmeye çalışan Frodo. "Elf harflerini bildiğimi zannederdim, ama bunları okuyamıyorum."

"Bu sözcükler Kadim Günler'de, Orta Dünya'nın Batı'sında konuşulan elf lisanından," diye cevap verdi Gandalf. "Fakat yazıda önemli bir şey yok. Moria Hükümdarı Durin'in Kapıları. Deyiver, dost, öyle gir, diyor sadece. Altında da daha küçük ve daha soluk olarak şunlar yazılmış: Ben, Narvi, yaptım bunları. Hollin'li Celebrimbor bu işaretleri çizdi."

"Deyiver, dost, öyle gir, demekle ne kastediyor?" diye sordu Merry.

"Orası besbelli," dedi Gimli. "Eğer dostsan parolayı söyle, kapılar açılır, sen de içeri girersin."

"Evet," dedi Gandalf, "büyük bir ihtimalle bu kapılara sözler hükmediyordur. Bazı cüce kapıları sadece özel zamanlarda açılır, ya da belirli kişilere açılır; bazılarında ise gerekli zaman ve sözler bilinse bile kilit ve anahtarlara da ihtiyaç vardır. Bu kapıların anahtarı yok. Durin'in zamanında bu kapılar bir sır değildi. Genellikle açık durur, önünde de kapıcılar otururdu. Fakat eğer kapalı iseler, açma sözünü bilen herkes bunu söyleyip girebilirdi. En azından kayıtlarda böyle yazar, değil mi Gimli?"

"Öyle," dedi cüce. "Fakat parolanın ne olduğunu hatırlayan yok. Narvi, zanaatıyla ve bütün soyuyla dünya üzerinden yok oldu."

"Ama sen o sözü bilmiyor musun Gandalf?" diye sordu Boromir şaşkınlıkla.

"Hayır!" dedi büyücü.

Diğerleri yıkılır gibi oldular; sadece Gandalf ı çok iyi tanıyan Aragorn sessiz ve sakin kaldı.

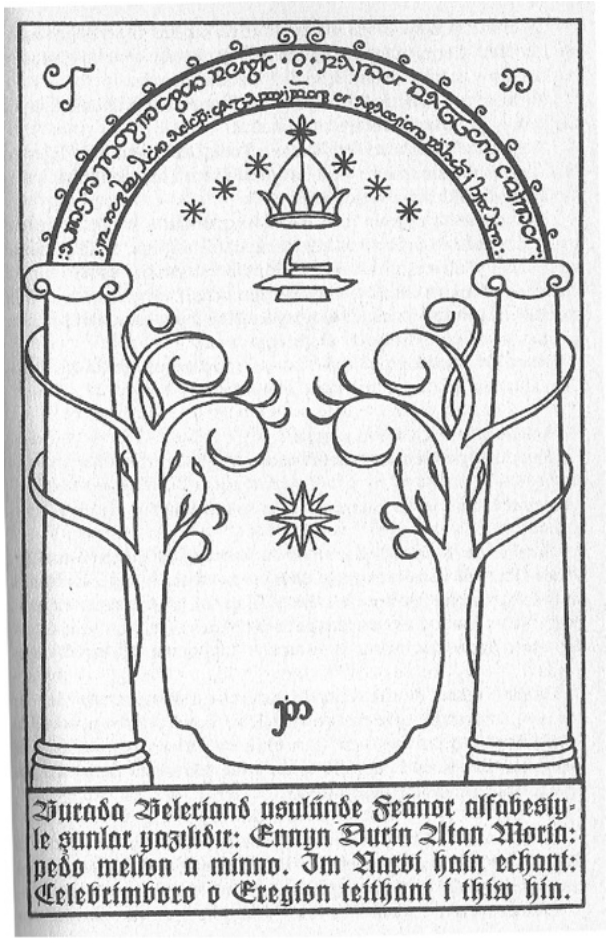
"O halde bizi bu lanetli yere getirmenin âlemi neydi?" diye haykırdı Boromir, karanlık suya ürpertiyle bakarak. "Bize Madenler'den bir kere geçmiş olduğunu söyledin, içeri girmesini bilmiyorsan, bu nasıl oldu peki?"

"İlk sorunun cevabı Boromir," dedi büyücü, "sözcüğün ne olduğunu bilmediğimdir henüz. Fakat bir bakalım hele. Ve," diye ekledi fırça gibi kaşlarının altından gözlerinde bir kıvılcım çakarak, "sen de yaptıklarımın ne işe yaradığını, bir işe yaramadıkları zaman

sorgularsın. Diğer soruna gelince: Anlattıklarımdan şüphen mi var? Ya da hiç aklın kalmadı mı? Ben bu taraftan girmemiştim. Doğu'dan gelmiştim.

"Eğer merak ediyor isen söyleyeyim, bu kapılar dışarı doğru açılıyor, içerden ellerinle iterek açabilirsin. Dışardan ise emir büyüsünden başka bir şey açamaz onları, içeri doğru zorlanamazlar."

"O halde ne yapacaksın?" diye sordu Pippin, büyücünün diken diken olmuş kaşlarından cesareti kırılmadan.

"Kapıyı kafanla çalacağım Peregrin Took," dedi Gandalf. "Eğer bu da kapıyı parçalamazsa ve bana da aptalca sorularınızdan fırsat kalırsa, açma sözcüklerini arayacağım.

"Bir zamanlar elflerin, insanların veya orkların bütün dillerinde böyle durumlarda kullanılan bütün büyüleri bilirdim. Hâlâ gözümü kırpmadan yüzlercesini hatırlayabilirim. Ama sanırım sadece bir iki deneme yetecek ve Gimli'ye kimseye öğretmedikleri gizli cüce dilinin sözcüklerini sormak zorunda kalmayacağım. Tıpkı kemerdeki yazılar gibi açma sözleri de Elfçe idi: Bundan eminim."

Tekrar kayaya doğru yürüdü, asası ile kapının ortasında örs işaretinin altındaki gümüş yıldıza hafifçe dokundu.

Annon edhellen, edro hi ammen!

Fennas nogothrim, lasto beth lammen!

dedi emreden bir sesle. Gümüş çizgiler soldu, ama düz gri kaya kıpırdamadı.

Sırasını ve sözleri değiştirerek bu komutu defalarca tekrarladı. Sonra kâh hızlı ve yüksek sesle, kâh yavaş ve alçak sesle konuşarak art arda başka büyüler denedi. Derken Elfçe tek tek kelimeler söyledi. Hiçbir şey olmadı. Sarp kayalık geceye doğru yükseliyor, sayısız yıldız tutuşuyor, soğuk bir rüzgâr esiyor ve kapılar sımsıkı kapalı duruyordu.

Gandalf tekrar duvara yaklaştı, kollarını kaldırarak emreder bir tonda ve kabaran bir öfkeyle konuştu. Edro, edro! diye bağırdı ve kayaya asasıyla vurdu. Açıl, açıl! diye haykırıp, bunu o güne kadar Orta Dünya'nın Batı'sında konuşulmuş her dilde tekrarladı. Sonra asasını yere çalarak hiç konuşmadan oturdu.

Tam o sırada, dikkat kesilmiş kulaklarına ta uzaklardan kurtların ulumalarını getirdi rüzgâr. Midilli Bili korkuyla irkildi; Sam hemen yanına fırlayarak kulağına yumuşak sözler fısıldamaya koyuldu.

"Sakın kaçırma!" dedi Boromir. "Anlaşılan ona yine ihtiyacımız olacak, tabii eğer kurtlar bizi bulmazsa. Bu uğursuz gölden nasıl nefret ediyorum!" Eğilip koca bir taş aldı, karanlık suyun açıklarına fırlattı hışımla.

Taş hafif bir şap sesiyle yok oldu; fakat aynı anda bir şıpırtı ve fokurtu duyuldu. Yüzeyde taşın düştüğü yerde oluşan büyük halkalar, yavaş yavaş sarp kayalığın kıyısına doğru ilerlemeye başladı.

"Neden yaptın bunu Boromir?" dedi Frodo. "Ben de bu yerden nefret ediyorum ve korkuyorum. Korktuğumun ne olduğunu da bilemiyorum: Kurtlardan değil, kapıların arkasındaki karanlıktan da değil, başka bir şeyden. Gölden korkuyorum. Gölü uyandırma!" "Keşke şuradan gidebilsek!" dedi Merry. "Gandalf bir an önce bir şeyler yapsa ya!" dedi Pippin. Gandalf onlara hiç kulak asmıyordu. Ya çaresizlik, ya da kaygılı düşünceler içinde, başı öne eğik öylece oturmaktaydı. Kurtların kasvetli ulumaları bir kez daha duyuldu. Sudaki halkalar büyüyerek yakınlaştı; bazıları kıyıya çarpmaya başlamıştı bile.

Hepsini yerinden uğratan bir sıçramayla aniden ayağa kalktı büyücü. Gülüyordu! "Buldum!" diye bağırdı. "Elbette, elbette! Cevabı bulunan bütün bilmeceler gibi, saçmalık derecesinde basit."

Asasını alarak kayanın önünde durdu ve berrak bir sesle konuştu: Mellon!

Yıldız kısaca parıldayıp tekrar soldu. Sonra, o ana kadar ne bir çatlak ne ek yeri görülen kayada büyük bir kapının hatları sessizce ortaya çıktı. Kapı yavaş yavaş ortadan ayrıldı ve her iki kanat duvarlara dayanıncaya kadar santim santim dışarı doğru açılmaya başladı. Açıklıktan yukarıya doğru dimdik tırmanan gölgeli bir merdiven göründü; fakat en aşağıdaki basamaklardan hemen sonra başlayan karanlık, geceden de derindi. Grup hayretle bakakaldı.

"Meğerse yanılıyormuşum," dedi Gandalf, "Gimli de yanılmış. Olacak şey değil ama, Merry haklıymış meğer. Açma sözü orada, kemerin üzerinde yazılı işte! 'Dost'deyiver, öyle gir, diye tercüme etmeliydik bunu. Dost sözcüğünün Elfçesini söylememle birlikte, kapılar açılıverdi. Çok basit. Kuşkulu günlerde yaşayan irfanı bol bir arif için fazla basit. O günler daha mutlu günlerdi. Evet, artık gidelim!"

Kararlı bir şekilde yürüyüp en alttaki basamağa adımını attı. Fakat tam o anda birkaç şey birden oldu. Frodo bir şeyin ayak bileğini kavradığını hissetti ve bağırarak yere düştü. Midilli Bili deli gibi bir korku çığlığı kopartıp tabanlarını yağlayarak göl kenarından karanlığa doğru fırladı. Sam onun arkasından seyirtti, ama Frodo'nun çığlığını duyunca bir yandan ağlayıp bir yandan lanetler okuyarak tekrar geri koştu. Diğerleri telaşla geri bakınca, sanki bir sürü yılan gölün güney ucundan o yana doğru yüzüyormuş gibi suların kaynaşmaya başladığını gördüler.

Sudan sürünerek açık yeşil, parlak ve ıslak, uzun yılankavi bir dokungaç çıkmıştı. Parmaklı ucu Frodo'nun ayağını yakalamış, onu suya doğru çekiyordu. Dizleri üzerine çöken Sam elindeki bıçağı hırsla kola batırmaktaydı.

Kol Frodo'yu bıraktı; Sam, imdat çığlıkları atarak Frodo'yu kıyıdan içeri çekti. Yirmi kol daha çıktı dalgacıklar yaratarak. Karanlık su kaynadı, etrafı bir leş kokusu sardı.

"Kapıya! Merdivenlerden yukarı! Çabuk!" diye bağırdı Gandalf geriye sıçrayarak. Sam'den başka herkesi toprağa mıhlamışa benzeyen dehşetten çıkarıp, Grup'u ileri doğru sürdü.

Kıl payıyla kurtuldular. Sam ile Frodo ancak bir iki basamak çıkmışlardı, Gandalf da daha yeni tırmanmaya başlamıştı ki, el yordamıyla ilerleyen dokungaçlar dar kıyı şeridinde kıvıldanarak kaya duvarı ve kapılan yoklamaya koyuldular. Biri yıldız ışığında ıslak ıslak parlayarak kıvrım büklüm eşiği tırmandı. Gandalf dönüp duraksadı. Ama eğer

hangi sözcüğün içeriden kapılan kapatacağını düşünüyor idiyse, boşuna zahmet etmişti. Boğum boğum bir sürü kol her iki yandan kapılan kavradı ve korkunç bir güçle savurarak çekti. Kapılar çatırdayan bir yankıyla çarparak kapandı, göz gözü görmez oldu. Ardından, kaim kayaların gerisinden parçalanma ve çarpma gürültüleri duyuldu.

Frodo'nun koluna yapışmış olan Sam zifiri karanlıkta bir basamağa çöküp kaldı. "Vah garibim Bili!" dedi hıçkırıklı bir sesle. "Vah garibim Bili! Kurtlarla yılanlar! Ama yılanlar artık canına tak dedirtti. Seçmek zorundaydım Bay Frodo. Seninle gelmek zorundaydım."

Gandalf ın basamaklardan geri inip asasını kapılara değdirdiğini duydular. Taşlarda bir titreşim oldu, basamaklar sarsıldı, ama kapılar açılmadı.

"Bak sen!" dedi büyücü. "Arkamızdaki çıkış artık kapalı, tek bir çıkış yolu var o da dağların diğer tarafında. Gelen seslere bakılırsa, korkarım kapının arkasına kayalar yığıldı ve ağaçlar köklenip devrildi. Üzüldüm: Çünkü ağaçlar çok güzel ve çok görmüş geçirmişlerdi."

"Daha ayağım suya ilk değdiği andan itibaren korkunç bir şeylerin yakında olduğunu hissetmiştim," dedi Frodo. "Neydi o şey, ya da birden çok muydular?"

"Bilmiyorum," diye cevap verdi Gandalf, "fakat bütün kollar tek bir amaçla yönlendiriliyorlardı. Dağların altındaki karanlık sulardan bir şey sürünüp çıkmış ya da çıkartılmış. Dünyanın derin yerlerinde orklardan daha eski ve daha iğrenç şeyler vardır." Gölde yaşayan her ne idiyse, Grup içinde ilk Frodo'yu yakalamış olduğu hakkındaki düşüncelerini ise seslendirmedi.

Boromir kendi kendine mırıldandı, fakat yankılar yaratan taşlar sesi çoğaltıp herkesin duyabileceği kaba bir fısıltı haline getirdi: "Dünyanın derin yerlerinde! Ve istemesem de oraya doğru gidiyoruz. Şimdi bu ölümcül karanlıkta bizi kim yönlendirecek?"

"Ben," dedi Gandalf, "ve Gimli de benimle birlikte yürüyecek. Asamı takip edin!"

Büyücü önlerine düşüp koca basamaklardan tırmanmaya başlarken asasını havaya kaldırdı ve asanın ucunda hafif bir ışıltı belirdi. Geniş merdiven sağlam ve hasarsızdı, irili ufaklı iki yüz basamak saydılar ve merdivenlerin tepesinde karanlığa doğru uzayıp kaybolan dü? bir zemine açılan kemerli bir geçit buldular.

"Yemek odasını bulamadığımıza göre burada, merdiven sahanlığında biraz oturup dinlenelim ve bir şeyler yiyelim!" dedi Frodo. Kendisini yakalayan kolun dehşetini üzerinden atmaya başlamış ve birdenbire büyük bir açlık hissetmişti.

Bu teklif herkes tarafından memnuniyetle karşılandı; loş ışıkta belirsiz siluetler olarak üst basamaklara oturdular. Yemeklerini yedikten sonra, Gandalf üçüncü kez her birine Ayrıkvadi'nin miruvor'undan birer yudum daha verdi.

"Uzun süre dayanmayacak korkarım," dedi; "fakat sanırım kapıdaki korkudan sonra buna ihtiyacımız vardı. Ve eğer şansımız çok yaver gitmezse, diğer tarafı görünceye kadar her damlasına ihtiyacımız olacak! Suyu da dikkatli kullanın! Madenler'de bir sürü akarsu ve kuyu vardır, ama bunlara yaklaşmamak gerekir. Ta Golgelidere Vadisi'ne ininceye kadar tulumlarımızı ve şişelerimizi doldurma fırsatı bulamayabiliriz."

"O ne kadar sürer?" diye sordu Frodo.

"Bir şey söyleyemem," dedi Gandalf. "Bu ayrı ayrı birçok ihtimale dayanıyor. Fakat bir aksilik olmaz, yolumuzu da kaybetmez dosdoğru gidersek, üç ya da dört yürüyüşlük yolumuz var tahminimce. Batı Kapısı'dan Doğu Kapısı'na olan mesafe kuş uçuşu kırk milden az olamaz, yol da muhtemelen oldukça dolambaçlıdır."

Pek kısa bir moladan sonra tekrar yollarına koyuldular. Hepsi yolculuğu mümkün olduğunca çabuk bitirme konusunda hevesliydi ve yorgun oldukları halde birkaç saat daha yürümeye gönüllüydüler. Gandalf gene önden yürümekteydi. Sol elinde ancak ayağının dibini aydınlatabilen parıltılı asasını taşıyordu; sağ elinde ise kılıcı Glamdring vardı. Arkasından, loş ışıkta başını sağa sola çevirdikçe gözlerinde ışıklar çakan Gimli geliyordu. Cücenin arkasında Frodo yürüyordu, o da kısa kılıcı Sting'i çekmişti. Sting ile Glamdring'de ışıltı yoktu; bu da gönülleri biraz ferahlatıyordu, çünkü kılıçlar Eski Günler deki elf demircilerin eseri olduğundan etrafta orklar varsa soğuk bir ışıkla parlarlardı. Frodo'nun arkasından Sam, onun da arkasından Legolas, genç hobbitler ve Boromir geliyordu. En geride, karanlıkta ise sert ve sessiz Aragorn vardı.

Geçit birkaç kere sağa sola döndükten sonra aşağı doğru alçalmaya başladı. Uzun bir süre muntazaman aşağı doğru gidip nihayet tekrar bir düzlüğe çıktı. Hava sıcak ve boğucu olmaya başlamıştı ama pis değildi ve zaman zaman görmekten çok sezebildikleri duvar aralıklarından yayılan daha serin hava akımlarını yüzlerinde hissediyorlardı. Bu açıklıklardan bir sürü vardı. Frodo büyücünün asasının soluk ışığında her iki yanda hayal meyal merdivenler, kemerler, yukarı doğru giden veya dimdik aşağı inen veya sadece bomboş bir siyahlığa açılan başka geçitler ve tüneller seçebiliyordu. Hepsi öyle karmakarışıktı ki, hatırlamak söz konusu bile olamazdı.

Gimli'nin Gandalf a çok az yardımı oluyordu; belki en büyük faydası da sağlam yüreğiydi. En azından o, diğerlerinin çoğu gibi zifiri karanlığın kendisinden rahatsız olmamıştı. Hangi yolu seçecekleri konusunda bir kuşku oldu mu, büyücü ona danışıyordu genellikle; fakat son sözü söyleyen hep Gandalf ti. Dağ soyundan gelen cücelerden olsa da, Moria Madenleri Glöin oğlu Gimli'nin hayal gücünün ötesinde engin ve karmaşıktı. Gandalf a ise uzun bir zaman önce yapılan bir yolculuğun uzak hatıraları o anda pek fayda vermiyordu, fakat karanlığa ve yolun tüm dolambacına rağmen ne yana gitmek istediğini biliyor, hedefine doğru giden bir patika olduktan sonra hiç tereddüt etmiyordu.

"Korkmayın!" dedi Aragorn. Normalden daha uzun süren bir ara vermişlerdi, Gandalf ile Gimli bir köşede fısıldaşıyordu; diğerleri ise endişeyle bekleyerek, arkada toplaşmıştı. "Korkmayın! Gerçi hiçbiri bu kadar karanlık değildi, ama onunla çok yolculuk yaptım ben; Ayrıkvadi'de benim gördüklerimden çok daha büyük kahramanlıklarının öyküleri anlatılır hep. Bulunacak bir yol varsa, muhakkak bulur. Tüm korkularımıza karşın bizi buraya soktu, ama tekrar çıkmamızı da sağlayacaktır kendisi için bedeli ne olursa olsun hem de. Zifiri karanlık bir gecede evinin yolunu bulma konusunda Kraliçe Beruthiel'in kedileri bile onunla boy ölçüşemez."

Grubun böyle bir rehbere sahip olması büyük şanstı. Ellerinde ne yakacakları, ne de meşale yapabilecekleri araçları vardı; can havliyle kapılardan girdikleri sırada birçok şeyi geride bırakmışlardı. Fakat ışık olmasaydı, bir felakete uğramaları uzun sürmezdi. Karşılarına hem aralarından bir seçim yapmaları gereken birçok yol çıkıyordu; hem de yolları boyunca birçok yerde, geçerken ayak seslerinin yankılandığı delikler, çukurlar, dipsiz kuyular. Duvarlarda ve yerde yarıklar, dar boğazlar vardı ve arada sırada tam adımlarının önünde bir çatlak açılı veriyordu. Bunların içinde en büyükleri boylamasına iki buçuk metreye yakındı ve Pippin'in o korkunç yarığın üzerinden atlayacak kadar cesaret toplaması bayağı zor olmuştu. Ta aşağılardan, sanki derinliklerde devasa bir değirmen dönüp duruyormuş gibi çalkalanan suyun sesi duyulabiliyordu.

"İp!" diye mırıldandı Sam. "Yanıma almazsam lazım olacağını biliyordum!"

Tehlikeler sıklaştıkça yürüyüşleri de yavaşladı. Daha şimdiden, dağların köklerine doğru ağır adımlarla ezelden beridir yürümekteymişler gibi gelmeye başlamıştı. Yorgunluk sınırını çoktan aşmışlardı, ama yine de herhangi bir yerde duraklama düşüncesi dahi bir rahatlık vermez gibiydi. Kurtuluşundan, yemek yiyip o bir yudum likörü içmesinden sonra Frodo'ya bir süre için şevk gelmişti; fakat şimdi derin bir huzursuzluk, gitgide artan bir korku tekrar üzerine çöküyordu. Bıçak yarası Ayrıkvadi'de iyileştirilmişti ama, geriye bir takım izler kalmıştı gene de. Görünmeyen şeyler konusunda duyulan daha keskin ve daha uyanıktı artık. Kısa sürede farkına vardığı şeylerden biri de, karanlıkta belki bir tek Gandalf hariç tüm arkadaşlarından daha iyi görebildiğiydi. Ve her halükârda Yüzük'ün taşıyıcısıydı o: Zincirinin ucunda göğsünde asılıydı ve zaman zaman taşınması çok zor bir yük oluyordu. Önlerinde bekleyen ve arkalarından gelen kötülüklerin varlığını kesin olarak hissedebiliyordu Frodo; ama bir şey söylemedi. Kılıcının kabzasına daha bir sıkı yapıştı ve sebatla yoluna devam etti.

Arkasında kalan Grup üyeleri nadiren, o da ancak telaşlı fısıltılar halinde konuşuyorlardı. Kendi ayaklarının seslerinden başka ses yoktu; Gimli'nin cüce çizmelerinin tok gürültüsü; Boromir'in cüssesinin ağırlığını hissettiren yürüyüşü; Legolas'ın hafif adımlan; hobbit ayaklarının neredeyse duyulmayan pıtırtısı; arkada da Aragorn'un uzun adımlarının yavaş ve sağlam sesi. Kısa duraklamalarında, arada bir görünmeyen bir suyun belli belirsiz tıpırtısından başka hiçbir şey duymuyorlardı. Yine de Frodo başka bir şey daha duymaya, ya da duyduğunu zannetmeye başladı: Çıplak ayaklardan çıkan yumuşak ve hafif adım sesleri. Hiçbir zaman duyduğuna emin olabileceği kadar yüksek veya yakın olmuyordu bu ses; fakat ilk duyduğu andan bu yana,

Grup hareket ettiği müddetçe ses de aralıksız peşlerindeydi. Ama yankı da değildi, çünkü onlar durduklarında o kendi başına biraz daha tıpırtısına devam ediyor sonra kesiliyordu.

Madenler'e girdiklerinde gece çökmüştü. Sadece kısa bir iki mola vererek birkaç saat yürüdükten sonra, Gandalf ilk ciddi engeliyle karşılaştı. Önünde üç ayrı geçide bağlanan geniş ve karanlık bir açıklık vardı: Geçitlerin hepsi aşağı yukarı aynı yöne, doğuya doğru ilerliyordu; fakat sağ taraftaki geçit yukarı tırmanırken soldaki geçit aşağıya dalıyor, ortadaki ise muntazam ama çok dar bir koridor olarak düz gidiyor gibiydi.

"Burayı hiç mi hiç hatırlamıyorum!" dedi Gandalf, tereddütle kemerin altında durarak. Seçim yapmasını kolaylaştıracak bir işaret veya yazı bulmak ümidiyle asasını kaldırdı; fakat bu tür bir şeyler yoktu görünürde. "Bir karar veremeyecek kadar yorgunum," dedi başını sallayarak. "Ve sanırım hepiniz de en az benim kadar, belki benden de yorgunsunuzdur. Gecenin sonuna kadar burada konaklayalım. Aklınız karışmasın! Burası hep karanlıktır; fakat dışarıda son demlerini yaşayan ay batıya doğru inmekte; gecenin yarısı geçti."

"Zavallı Bili!" dedi Sam. "Acaba nerelerde. Umarım o kurtlara yem olmamıştır daha."

Büyük kemerin solunda taştan bir kapı buldular: Kapı yarı yarıya kapalıydı fakat hafif bir dokunuşla hemencecik açıldı. Ardında kayaya oyulmuş geniş bir oda vardı göründüğü kadarıyla.

"Yavaş! Yavaş!" diye bağırdı Gandalf, Merry ile Pippin en azından açık geçitten daha fazla barınak hissi veren, dinlenebilecekleri bir yer bulmanın sevinciyle ileri doğru atılınca. "Yavaş! Henüz içerde ne olduğunu bilmiyorsunuz. Önce ben gireceğim."

içeri dikkatle girdi, diğerleri de peşinde sıralandılar, "işte!" dedi, zeminin tam orta yerini asasıyla işaret ederek. Ayağının dibinde, bir kuyunun ağzına benzeyen büyük yuvarlak bir delik gördüler. Kenarlarındaki kırık ve paslı zincirler kara deliğin içine doğru iniyordu. Etrafına taş parçalan yayılmıştı.

"İçinizden biri buraya düşmüş, ne zaman çarpacağını merak ederek hala dibe doğru iniyor olabilirdi," dedi Aragorn Merry'ye. "Bir rehberiniz varken, bırakın önce o girsin."

"Burası o üç geçidi gözetim altında tutmak için yapılmış bir muhafız odasına benziyor," dedi Gimli. "O delik de belli ki muhafızların kullanması için açılmış, taş bir kapakla örtülü bir kuyuymuş. Fakat kapak kırılmış; hepimiz karanlıkta dikkatli olmalıyız."

Pippin garip bir şekilde kuyunun cazibesine kapılmış gibiydi. Diğerleri battaniyelerini açıp duvar kenarlarında, yerdeki delikten mümkün olduğu kadar uzakta yataklarını yaparken, o deliğin kenarına kadar emekleyip içine baktı. Görünmez derinliklerden soğuk bir rüzgar yükselerek yüzüne çarpmıştı sanki. Ani bir dürtüyle elini uzatıp yerden bir taş buldu ve kuyuya bırakıverdi. Kalbinin atışlarını dinleyerek beklediği uzun saniyeler boyunca hiçbir ses çıkmadı önce. Neden sonra ta aşağılardan, taş sanki mağara gibi bir yerde derin bir suya düşmüş gibi bir cup sesi duyuldu; ses çok uzaktan gelmiş, fakat kuyunun boş duvarlarında yankılanarak büyümüştü.

"Neydi o?" diye bağırdı Gandalf. Pippin yaptığını itiraf edince rahatladı; ama kızmıştı ve Pippin gözlerinin çakmak çakmak olduğunu görebiliyordu. "Took ahmağı!" diye homurdandı. "Bu ciddi bir yolculuk, bir hobbit eğlenti yürüyüşü değil. Bir dahaki sefere kendini at kuyuya, böylece bir daha başımıza dert de olmazsın. Artık sessiz ol!" Birkaç dakika başka bir şey duyulmadı; fakat sonra derinliklerden belli belirsiz vuruşlar yükseldi: Tomtap, taptom. Sesler durdu, yankılar susunca bir kez daha tekrarlandı: Taptom, tomtap, taptap,tom. Bunlar fena halde bir çeşit sinyale benziyordu; fakat bir süre sonra vuruşlar sustu ve bir daha duyulmadı.

"Ben bu işten bir gıdım anlıyorsam, bu bir çekiç sesiydi," dedi Gimli.

"Evet," dedi Gandalf, "ve bu hiç hoşuma gitmedi. Bunların Peregrin'in sersem taşıyla ilgisi olmayabilir; fakat büyük bir ihtimalle uyandır ılmaması gereken bir şey uyanmış oldu. Rica ederim, bir daha bu tür şeyler yapmayın! Daha fazla sorun çıkmadan biraz dinlenebileceğimizi umalım bari. Sen Pippin, ilk nöbeti alabilirsin, mükafat olarak," diye de homurdanarak ekledi bir battaniyeye sarınırken.

Pippin bedbaht bir şekilde kapının yanına oturdu zifiri karanlıkta; ama bilinmedik bir şeyin kuyudan tırmanıp çıkacağından korktuğu için habire arkasına dönüp duruyordu.

Bir battaniyeyle bile olsa deliği kapatabilmek isterdi, fakat Gandalf uyuyor gibi görünse dahi ne kıpırdamaya ne de kuyuya yaklaşmaya cesareti vardı.

Aslında, hareketsiz ve sessiz yatsa da Gandalf uyumamıştı. Düşüncelere dalmış, daha önce Madenler'e yapmış olduğu yolculuğun her anını hatırlamaya çalışıyor, endişeyle bundan sonra hangi yolu seçeceğini ölçüp biçiyordu; bu anda yanlış yola sapmak felaket getirebilirdi. Bir saat sonra kalkarak Pippin'in yanına gitti.

"Bir köşeye git de biraz uyu evlat," dedi müşfik bir tonda. "Uyumak istiyorsundur sanırım. Ben gözümü bile kırpamıyorum, bari nöbeti üstleneyim."

"Derdimin ne olduğunu biliyorum," diye mırıldanarak kapının yanma oturdu. "Dumana ihtiyacım var! Kar fırtınasından önceki sabahtan beri tüttürmüyorum."

Uykuya dalmadan önce Pippin'in son gördüğü şey, yere çömelmiş, yıpranmış ellerini dizlerinin arasında kor halinde bir yongaya siper eden büyücünün kara siluetiydi. Alevin titrek ışığında sivri burnu ve bir duman bulutu bir an görünüp kayboldu.

Onları uykudan uyandıran Gandalf ti. Altı saat kadar tek başına oturup nöbet tutmuş, diğerlerinin istirahatini bozmamıştı. "Nöbet tutarken karara da vardım," dedi. "Orta yolun uyandırdığı hissi beğenmedim; soldaki yolun da kokusunu sevmedim: Orada kötü bir hava yoksa, ben de rehber mehber değilim. Sağ yolu seçeceğim. Tekrar tırmanmaya başlayalım artık."

Verdikleri iki kısa mola sayılmazsa, sekiz karanlık saat boyunca yürüyüşlerine devam ettiler, hiçbir tehlikeyle karşılaşmadılar, hiçbir şey duymadılar, büyücünün bataklık alevi gibi alçala yüksele önlerinden ilerleyen ışığının solgun pırıltısından başka bir şey görmediler. Seçmiş oldukları geçit sürekli döne döne yukarı tırmanıyordu. Anlayabildikleri kadarıyla yol yukarı doğru büyük kavislerle ilerliyordu ve yükseldikçe de dikleşip genişlemekteydi. Artık iki yanda diğer geçitlere veya tünellere bağlanan girişler yoktu; zemin de çatlaksız deliksiz, düz ve sağlamdı. Belli ki bir zamanlar önemli yollardan olan bir geçite rast gelmişlerdi ve ilk yürüyüştekinden daha hızlı ilerliyorlardı.

Bu şekilde, doğuya doğru kuş uçuşu bir on beş mil kadar gittiler; gerçekte katettikleri yol ise en az yirmi mil tutmuş olmalıydı. Yol yukarı doğru tırmandıkça Frodo'nun morali biraz yerine geldi; ama yine de üzerinde bir sıkıntı vardı ve hala zaman zaman Grup'un arkasında uzaklarda, kendi ayak seslerinin ve tıkırtılarının gerisinde, onları izleyen ve hiç de yankıya benzemeyen bir ayak sesi duyuyor, ya da duyduğunu zannediyordu.

Hobbitlerin dinlenmeden gidebildiği kadar ilerlediler; hepsi uyuyabilecekleri bir yer düşlemeye başlamıştı ki, aniden sağdaki ve soldaki duvarlar yok oluverdi. Kemerli bir kapıdan geçip simsiyah, boş bir alana çıkmışlardı anlaşılan. Arkalarında kuvvetli bir ılık hava akımı vardı; önlerindeki karanlıksa, soğuk soğuk yüzlerine geliyordu. Duraklayıp endişeyle birbirlerine sokuldular.

Gandalf memnun görünüyordu. "Doğru yolu seçmişim," dedi. "Sonunda oturulabilir yerlere yaklaştık ve sanırım artık doğu tarafından çok uzakta değiliz. Fakat fazla tırmanmışız, eğer yanılmıyorsam Gölgelidere Kapısı'ndan oldukça yüksekteyiz. Havanın serinliğine bakılırsa geniş bir salonda olmalıyız. Riskli gerçi, ama azıcık gerçek ışık görmenin zamanı geldi."

Asasını kaldırdı, kısa bir an için şimşek gibi bir aydınlık çaktı. Büyük gölgeler belirip etrafa dağıldı ve bir saniye kadar başlarının üzerinde ta yukarıda, taştan yontulmuş bir sürü muazzam direk tarafından taşınan geniş tavanı gördüler. Önlerinde ve her iki yanlarında kocaman boş bir salon uzanıyordu; cam gibi cilalanmış, pürüzsüz kara duvarları ışıl ışıl, pırıl pırıldı. Üç tane daha giriş gördüler, üç simsiyah kemer: Biri tam önlerinde doğuya doğru, birer tane de her iki yanda. Sonra ışık söndü.

"Şimdilik bu kadarına cüret edebilirim," dedi Gandalf. "Dağ tarafında kocaman pencereler vardı, Madenlerin üst kısımlarındaki aydınlığa doğru da hava bacaları açılırdı. Sanırım artık onlara ulaştık, ama dışarda yine gece var; yarın sabaha kadar emin olamayız. Eğer haklıysam, yarın sabahın ilk ışıklarını görmemiz mümkün. Fakat bu arada daha fazla gitmesek iyi olur. Gelin dinlenebilirsek dinlenelim. Şu ana kadar her şey iyi gitti, karanlık yolun büyük bölümünü aştık. Fakat henüz dışarıya ulaşmadık ve dünyaya açılan Kapılar'a daha epey yolumuz var."

Grup o geceyi mağara gibi kocaman salonda, hava cereyanından korunabilmek için bir köşeye çekilip bir araya büzüşmüş durumda geçirdi: Doğudaki kemerli yoldan sürekli bir

serin hava akımı var gibiydi. Yattıkları yerin dört bir yanında boş ve hudutsuz karanlık uzanıyordu; kayaya oyulmuş salonların ve bitmek tükenmek bilmeden dallanıp budaklanan merdivenlerle geçitlerin yalnızlığında ve enginliğinde boğulmuşlardı. Hobbitlere karanlık söylentilerin ilham ettiği en çılgın hayaller bile Moria'nm gerçek dehşeti ve görkemi yanında hiç kalmıştı.

"Vaktiyle burada ordu gibi kalabalık bir cüce ahalisi yaşıyordu herhalde," dedi Sam; "ve de bunca işi yapabilmek için her biri beş yüz yıl köstebek gibi durup dinlenmeden çalışmış olmalı; hem de sert kaya işçiliği yani! Bütün bunları ne zoruna yapmışlar? Bu karanlık deliklerde yaşamıyorlardı herhalde, değil mi?"

"Bunlar delik değil," dedi Gimli. "Burası Cücegazuv'un büyük diyarı ve şehri. Ve eskiden burası karanlık değildi, ışıkla, ihtişamla doluydu; şarkılarımızda da hala öyle hatırlanır."

Ayağa kalkıp karanlıkta dikildi, yankılan tavana doğru kaçışan derin bir sesle bir ezgi söylemeye başladı.

Dünya gençti, yemyeşildi dağlar
Lekelenmemişti Ay'ın yüzü daha
Ne derelere isim konmuştu,
ne taşlara Durin uyanıp tek başına dolaştığında.
İsimsiz tepelerle vadilere isimler verdi;

Henüz tadılmamış kuyulardan su içti;
Eğilip baktığında Aynagöl'e
Gördü başının gölgesi üzerinde
Yıldızlardan yapılmış bir tacın belirdiğini
Sanki gümüş bir ipe dizilmiş mücevherler gibi

Dünya saftı, dağlar y üçe mi y üçe;
O eski günlerde, çok daha önce
Devrilişinden Nargothrond 'un yüce kralının
Ve göçmesinden Gondolin'in
Batı Denizleri'nin ötesine,
Saftı Dünya Durin 'in Günlerinde.

Bir Kraldı o, oymah tahtında
Sütunlarla dolu salonlarında
Gümüş zemin, altın çatı
Güç rünleriyle örtülüydü kapı.
Güneş, yıldız ve ay ışığı
Doldururdu billur lambaları,
Ne bulut örter ne de gölgelerdi gece
Pırıldardı sonsuza dek zarafetle.

Orada döverdi çekiçler örsü,
Hakkak yazardı, yontardı keski;
Orada dövülürdü kılıç, bağlanırdı kabzası,
Kazıcı kazar, örerdi duvarcı.

Orada beril, solgun opa, inci
Ve metal işlenirdi balık pulları gibi,
Kalkanlar, zırhlar, baltalar, kılıçlar
Yığınlaydı parıl parıl parlayan mızraklar.

Yorulmazdı o zamanlar Durin'in halkı;
Dağların altında müzik uyanırdı:
Harpçılar harp çalar, okurdu ozanlar
Kapılarda durmadan öterdi borazanlar.
Dağlar yaşh, dünya kül rengi,
Demirhanenin ateşi küllenmiş buz gibi;
Çalınan harp, düşen çekiç yok artık:
Durin'in salonlarında tek yaşayan karanlık;
Bir gölge uzanıyor şimdilerde

Af ona, Khazaddûm'daki mezarı üzerinde
Ama batmış yıldızlar görünüyor hâlâ
Karanlık ve rüzgarsız Aynagöl sularında;
Tacı orada, derin sularda yatar
Durin tekrar uykusundan uyanıncaya kadar.

"Bak bu hoşuma gitti!" dedi Sam. "Bunu bellemek isterdim. Moria' da, Khazaddûm'da Fakat bütün o lambaları hayal edince, bu karanlık daha da bir ağırlaştı sanki. Hala buralarda mücevher ve altın yığınları var mı?"

Gimli cevap vermedi. Şarkısını söylemiş, lafını bitirmişti.

"Mücevher yığınları mı?" dedi Gandalf. "Hayır. Orklar defalarca Moria'yı talan ettiler; yukarı salonlarda bir şey kalmadı. Ve cüceler kaçtığından beri kimse derinliklerdeki galerileri ve hazine dairelerini aramaya cesaret edemiyor: Buraları ya sulara ya da bir korku gölgesine gömülmüş durumda."

"O halde cüceler ne zoruna geri gelmek istiyorlar?" diye sordu Sam.

"Mithril için," diye cevapladı Gandalf. "Moria'nın zenginliği cücelerin oyuncağı olan altından ve değerli taşlardan gelmiyordu; onların hizmetkarı olan demirden de gelmiyordu. Onların hepsini burada buldular gerçi, özellikle de demiri; fakat bunun için kazmalarına gerek yoktu: istedikleri her şeyi ticaretle elde edebilirlerdi. Çünkü Moria Gümüşü dünyada bir tek burada çıkardı: Kimileri hasgümüş der ona, Elfçesi *mithrildir.* Cücelerin de takmış olduğu bir isim var ama kimseye söylemezler. Altından on kez daha değerliydi mithril, şimdi ise paha biçilemez; çünkü toprak üzerinde çok az kaldı, burada kazı yapmaya ise orklar bile cesaret edemiyor. Maden damarları kuzeye Caradhras'a ve derinlerdeki karanlığa doğru uzanmakta. Cüceler o günleri hiç anlatmazlar; fakat mithril nasıl servetlerinin temeli idiyse, çöküşlerinin de sebebi oldu: Açgözlülük edip çok derinleri kazdılar ve onlan buradan süren şeyi, yani Durin'in Felaketi'ni uyandırdılar. Gün ışığına çıkardıkları kadarının da hemen hemen hepsi orkların eline geçip bu gömülere göz diken Sauron'a bac olarak gitti.

"Mithril'i kim istemezdi ki! Bakır gibi dövülebilir, cam gibi cilalanabilirdi; cüceler onunla su verilmiş çelikten hem daha sert, hem daha hafif bir metal yapıyorlardı. Güzelliği bildiğimiz gümüşe benziyordu ama mithril'in güzelliği ne kararır, ne donuklaşırdı. Elfler çok severlerdi onu; nice işlerin yanında, kapıların üzerinde görmüş olduğunuz ithildin'i yani yıldızayı da mithril'den yapmışlardır. Bilbo'ya Thorin'in verdiği mithril örgüsü bir zırh vardı. Acaba o zırha ne oldu? Herhalde hala Ulığ Kazın'daki Belek Evi'nde toz topluyordur."

"Ne?" diye bağırdı Gimli sessizliğinden aniden çıkarak. "Moria gümüşünden bir zırh

mı? Bu krallara layık bir hediye!"

"Evet," dedi Gandalf. "Ona hiç söz etmedim, ama o zırhın değeri içindekilerle birlikte tüm Shire'ı satın almaya yeterde artardı."

Frodo hiçbir şey söylemedi ama elini tuniğinin altına sokarak zırhının örgüsüne dokundu. Ceketinin altında Shire'a denk bir pahayla etrafta dolaşıyor olduğu düşüncesi elini ayağını birbirine dolaştırmıştı. Bilbo biliyor muydu acaba? Hem de gayet iyi bildiğinden emindi Frodo. Bu gerçekten de krallara layık bir hediyeydi. Fakat şimdi düşünceleri karanlık Madenler'den çıkmış, Ayrıkvadi'ye, Bilbo'ya ve Bilbo'nun hala orada yaşadığı zamanlardaki Çıkın Çıkmazı'na gitmişti. Bütün kalbiyle yeniden orada, o günlerde olmayı, çimenleri biçmeyi, çiçekler arasında oyalanmayı, Moria'yı veya mithril'i veya Yüzük'ü hiç duymamış olmayı diliyordu.

Derin bir sessizlik çöktü. Diğerleri birer birer uykuya daldılar. Frodo nöbetteydi. Sanki derin yerlerden çıkıp görünmeyen kapılardan geçerek gelen bir nefes gibi, bir korku geldi üzerine. Elleri buz gibi, alnı ıslaktı. Dinliyordu. Geçmek bilmeyen iki saat boyunca bütün dikkatini dinlemekten başka bir şeye vermemişti; ama hiçbir ses, hatta hayali ayak seslerinin yankısını dahi duymadı.

Uzakta, batıdaki kemerli yol olduğunu tahmin ettiği bir yerde fener gibi bir çift gözü andıran iki solgun ışık noktası gördüğünü zannettiğinde, nöbeti neredeyse bitmişti. Sıçradı. Başı, uyuklar gibi Önüne düşmüştü. "Nöbetteyken uyumuş olmalıyım," diye düşündü. "Bir rüyanın kıyısındaydım." Ayağa kalkarak gözlerini ovuşturdu ve Legolas kalkıp nöbeti devralıncaya kadar dikkatle karanlığı süzerek ayakta durmaya devam etti.

Yattığında çabucak uykuya daldı ama sanki rüyası devam eder gibiydi: Fısıltılar duyuyor, iki solgun ışık noktasının yavaş yavaş yaklaştığını görüyordu. Uyandığında diğerlerini yanında mini mini konuşur durumda buldu, solgun bir ışık da yüzüne vurmaktaydı. Yukarlardan, doğudaki kemerli yolun üzerinde tavana yakın bir hava bacasından uzun solgun bir ışık huzmesi geliyordu ve salonun karşı tarafında, kuzeydeki kemerli yolun içinde de, uzak ve belli belirsiz bir ışık parıldıyordu.

Frodo doğrulup oturdu. "Günaydın!" dedi Gandalf. "Çünkü sonunda tekrar sabah oldu. Haklıydım, görüyorsun ya. Moria'nın doğu bölümünde, yukarlarda bir yerlerdeyiz. Bugün bitmeden Büyük Kapılar'ı bulup, Gölgelidere Vadisi'ndeki Aynagöl'ün sularım önümüzde görmeliyiz."

"Buna çok memnun olacağım," dedi Gimli. "Moria'yı gördüm, çok muazzam ama kararmış ve korkunçlaşmış; akrabalarımın izine de rastlamadık. Artık Balin'in buraya gelip gelmediğinden de kuşkuluyum."

Kahvaltılarını ettikten sonra Gandalf yeniden hemen yola çıkmaya karar verdi. "Yorgunuz ama dışarı çıktığımızda daha iyi dinleniriz," dedi. "Sanırım hiçbirimiz bir geceyi daha Moria'da geçirmek istemeyiz."

"Hem de hiç istemeyiz!" dedi Boromir. "Ne taraftan gideceğiz?

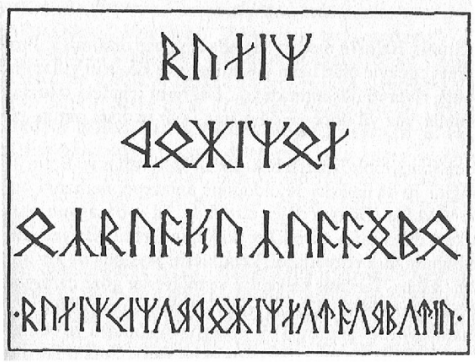
Ötede, doğudaki kemerli yoldan mı?" "Belki," dedi Gandalf. "Fakat hâlâ tam olarak nerede olduğumuzu bilmiyorum. Eğer yönümü tamamen şaşırmadıysam Büyük Kapıların üzerinde ve kuzeyindeyiz; onlara inecek yolu bulmak o kadar kolay olmayabilir. Doğudaki kemerli yol seçmemiz gereken doğru yol çıkacaktır muhtemelen; ama karar vermeden önce etrafımıza iyice bakınmamız gerek. Gelin kuzey kapısındaki ışığa doğru gidelim. Bir pencere bulabilsek çok işimize yarardı, ama korkarım ışık sadece uzun hava bacalarından geliyor."

Grup Gandalf m peşine düşüp kuzeydeki kemerin altından geçti. Kendilerini geniş bir koridorda buldular. Koridorda ilerledikçe hafif ışık kuvvetlendi ve aydınlığın sağ taraflarındaki bir kapıdan geldiğini gördüler. Kapı yüksekti, tepesi düzdü ve yan yarıya açık bir şekilde hâlâ menteşeleri üzerinde duruyordu. Gerisinde geniş, kare biçimli bir oda vardı. Oda loştu ama karanlıkta geçen o kadar uzun zamandan sonra onlara göz kamaştıracak kadar parlak geldi; içeri girerken hepsi gözlerini kırpıştırmaktaydılar.

Adımlan zemindeki derin bir toz tabakasını bozuyor, ayaklan kapının önündeki ilk başta ne olduğunu seçemedikleri şeylere takılıyordu. Oda doğu duvarındaki geniş bir hava bacasıyla aydınlatılmıştı; baca oldukça dik bir açıyla yükseliyor ve çok yukarda kare şeklinde bir mavi gök parçası görülüyordu. Hava bacasından gelen ışık doğruca, odanın ortasındaki masanın üzerine vurmaktaydı: Üzerinde düz ve büyük beyaz bir taş

bulunan, iki ayak yüksekliğinde yekpare bir dikdörtgen blok.

"Bir mezara benziyor," diye mırıldandı Frodo ve garip bir önseziyle, daha yakından bakabilmek için öne doğru eğildi. Gandalf çabucak yanına geldi. Tabakanın üzerine derin rünler kazılmıştı:

"Bunlar eskiden Moria'da kullanılan Daeron'un Rünleri," dedi Gandalf. "Burada insanların ve cücelerin dilinde şöyle yazıyor:

FUNDİN OĞLU BALİN

MORİA HÜKÜMDARI."

"O halde ölmüş," dedi Frodo. "Ben de bundan korkuyordum." Gimli kukuletasıyla yüzünü örttü.

BÖLÜM V

KHAZADDÛM KÖPRÜSÜ

Yüzük Grubu, Balin'in mezarı başında sessizce dikilmişti. Frodo Bilbo'yu, onun cüceyle olan uzun dostluğunu ve Balin'in yıllar önce Shire'a yaptığı ziyareti düşünmekteydi. Dağların içindeki o tozlu odada, bütün bunlar yüz yıl önce ve dünyanın öbür ucunda olmuş gibi geliyordu.

Neden sonra kıpırdanarak bakışlarını kaldırdılar ve Balin'in başına ne geldiğini ya da halkına ne olduğunu anlatacak herhangi bir iz aramaya koyuldular. Odanın diğer tarafında, hava bacasının altında küçük bir kapı daha vardı. Şimdi her iki kapının etrafında yerlerin kemik dolu olduğunu fark ediyorlardı; kemiklerin arasında da kırılmış kılıçlar, balta başları, yarılmış kalkanlar ve miğferler göze çarpıyordu. Kılıçların bazıları eğriydi: Keskin yerleri kararmış ork palaları.

Odanın kaya duvarlarında bir sürü göz oyulmuştu ve bunların içinde de demir perçinli büyük tahta sandıklar vardı. Sandıkların hepsi kırılıp yağmalanmıştı; fakat birinin paramparça kapağının yanında bir kitabın kalıntıları duruyordu. Kitap kesilmiş, delinmiş ve yer yer yakılmıştı; isle ve kurumuş kan gibi daha başka koyu renkli izlerle o kadar lekelenmişti ki pek azı okunabiliyordu. Gandalf kitabı dikkatle kaldırdı, fakat beyaz taşın üzerine koyarken kitabın varakları çıtırdıyarak kırılmaya başladı. Bir süre hiç konuşmadan kitabı derin derin inceledi. O varaklan ihtiyatla çevirirken, yanında duran Frodo ve Gimli kitabın birkaç elden çıktığını ve hem Moria hem de Vadi rünleriyle, yer yerde Elfçe harflerle yazılmış olduğunu görebiliyorlardı.

Sonunda Gandalf bakışlarını kaldırdı. "Anladığım kadarıyla, Balin'in halkının neler görüp geçirdiğinin kayıtları bunlar," dedi. "Sanırım ilk olarak hemen hemen otuz yıl önce Gölgelidere Vadisi'ne gelişleriyle başlıyor: Sayfalara buraya varmalarından itibaren yıllara göre numara vermişler galiba. En üstteki sayfa bir üç diye numaralandırılmış, yani baştan en az iki sayfa eksik. Şunu dinleyin!

"Orkları büyük kapıdan ve nöbetçi galiba; bir sonraki kelime bulaşmış ve yanmış: muhtemelen odasından atıp, birçoğunu vadideki parlak sanırım günışığında katlettik. Flöi bir ok yiyip can verdi. Büyüğü o öldürdü. Sonra bir bulanıklık var, bulanıklığı takiben Flöi'yi Aynagöl yanında çimenlerin altına yazıyor. Sonraki bir iki satırı okuyamıyorum. Sonra, Yerleşmek için Kuzey uçtaki yirmi birinci salonu aldık. Burada, gerisini okuyamıyorum. Bir hava bacasından söz ediliyor. Sonra, Balin divanını Mazarbul Odası'nda kurdu. " "Kayıtlar Odası," dedi Gimli. "Sanırım şu anda oradayız" "Hmm, buradan sonra epey bir yerini okuyamıyorum," dedi Gandalf, "bir tek altın, Durin'in Baltası ve bir şey bir şey miğfer kelimeleri seçiliyor. Sonra, Balin artık Moria'nın hükümdarıdır. Bu bölüm böylece bitiyor galiba. Birkaç yıldızdan sonra başka bir el başlıyor, hasgümüşü bulduk, diye bir yazı görüyorum, daha sonra iyi dövülmüş bir şey, tamam buldum! mithril; son iki satır da Öin, Üçüncü Derinlik'in yukarı cephanelerini araması için, bir şey batıya doğru gidiyor, bir bulanıklık, Hallin kapısına."

Gandalf duraklayarak birkaç varağı kenara koydu. "Aynı şekilde birkaç sayfa var, oldukça özensiz yazılmış ve çok zarar görmüş," dedi; "fakat bu ışıkta pek fazla bir şey çıkartamıyorum. Epeyce kayıp varak olması gerek, çünkü sonraki varaklar beş diye numaralandırılmış, yani yerleşimin beşinci yılı sanırım. Bir bakalım! Yok yok, çok fazla kesilmiş ve lekelenmiş; okuyamıyorum. Gün ışığında daha iyi bir şeyler çıkartabiliriz. Bir dakika! Bu güzel işte: Elf harfleriyle iri, rahat bir y azı."

"Ori'nin yazısıdır," dedi Gimli, büyücünün kolu üzerinden bakarak. "Çok güzel ve hızlı yazardı, genellikle de elf harfleri kullanırdı."

"Korkarım o güzel yazısıyla kötü haberler kaydetmek zorunda kalmış," dedi Gandalf. "Belirgin ilk sözcük elem, fakat satırın gerisi kaybolmuş, galiba önceki diye bitiyor yalnız. Evet, bu önceki olmalı, sonra da şöyle devam ediyor, gün, Kasım 'm onu, Moria Hükümdarı Balin Gölgelidere Vadisi'nde vefat etti. Tek babına Aynagöl'e bakmaya gitmişti. Kayaların arkasına saklanmış bir ork onu vurdu. Orku telef ettik ama daha fazla sayıda... doğudan, Gümüşdamarı'ndan çıkıp. Sayfanın geri kalan kısmı o kadar, silik ki

hemen hemen hiçbir şey anlaşılmıyor, ama şu kadarını okuyabiliyorum, kapıları sürgüledik, sonra onları uzun süre tutabilir eğer ki, sonra galiba korkunç ve ıstırap.

Zavallı Balin! Üstlendiği unvanı beş sene bile taşıyamamış anlaşılan. Sonra ne olduğunu merak ettim; fakat son birkaç sayfayı çözecek kadar zaman yok. işte sayfaların en sonuncusu." Durdu ve iç geçirdi.

"Acı bir hikâye," dedi. "Korkarım sonlan kötü olmuş. Dinleyin! Dışarı çıkamıyoruz. Dışarı çıkamıyoruz. Köprü'yü ve ikinci salonu ele geçirdiler. Frâr, Löni ve Nâli orada öldü. Sonra dört satır lekelenmiş, sadece şunları okuyabiliyorum 5 gün önce gitti. Son satırlar şöyle, göl Batı Kapısı'na kadar yükseldi. Sudaki Nöbetçi Öin'i kaptı. Dışarı çıkamıyoruz. Sonumuz geldi, sonra, davullar, derinliklerdeki davullar. Acaba ne demek istiyor. Son yazı, elf harfleriyle alelacele bir karalama: Geliyorlar. Başka bir şey yok." Gandalf durdu; sessizce düşünceler içinde kaldı.

Grup'a aniden odanın korkusu ve dehşeti çökmüştü. "Dışarı çıkamıyoruz" diye mırıldandı Gimli. "Neyse ki biz geldiğimizde göl biraz çekilmişti, Nöbetçi de güney ucunda uyuyordu."

Gandalf başını kaldırarak etrafına bakındı, "iki kapıda son bir müdafaa yapmışlar sanırım," dedi; "ama belli ki artık çok az kişi kalmışlardı. Moria'yı geriye alma girişimi böylece son buldu! Cesur, ama aptalca bir şeydi. Bunun zamanı henüz gelmedi. Şimdi, korkarım Fundin oğlu Balin'e veda etmek zorundayız. O burada, atalarının salonlarında kalacak. Bu kitabı, Mazarbul Kitabı'nı alacağız ve sonra daha dikkatle inceleyeceğiz. En iyisi kitabı sen muhafaza et Gimli; eğer mümkün olursa onu Dâin'e götür. Bu ona çok keder verse bile, çok da ilgisini çekecektir. Haydi, gidelim! Sabah ilerliyor." "Ne taraftan gideceğiz?" diye sordu Boromir. "Salona geri döneceğiz," diye cevap verdi Gandalf. "Fakat bu odaya yaptığımız ziyaret boşa gitmedi. Şimdi nerede olduğumuzu biliyorum. Burası, Gimli'nin de söylemiş olduğu gibi, Mazarbul Odası; salon da Kuzey uçtan yirmi birinci salon olmalı. O yüzden salonun doğu kemerinden çıkıp sağa ve güneye, aşağı doğru gitmemiz gerek. Yirmi Birinci Salon Yedinci Kat'ta olmalı, bu da kapıların altı kat üstü oluyor. Haydi! Salona dönüyoruz!"

Daha Gandalf sözünü ancak bitirmişti ki, büyük bir ses duyuldu: Adeta çok aşağıdaki derinlerden gümbürdeyerek gelen ve ayaklarının altındaki taşı titreten bir Bum sesi. Hepsi korkuyla kapıya doğru fırladılar. Sanki devasa eller bizzat Moria'nın mağaralarını muazzam bir davula çevirmiş de vuruyor gibi, dum, dum diye tekrar gümbürdedi ortalık. Sonra yankılanan bir cayırtı koptu: Salonda çok büyük bir boru üflenmişti; uzaktan bu boruya cevap veren başka borular ve kaba haykırışlar geldi. Koşan bir kalabalığın ayak sesleri duyuldu.

"Geliyorlar!" diye haykırdı Legolas.

"Dışarı çıkamayız," dedi Gimli.

"Kapana kısıldık!" diye bağırdı Gandalf. "Neden oyalandım sanki? Tıpkı bizden öncekiler gibi burada kıstırıldık. Ama o zaman ben burada değildim. Görelim bakalım ne..."

Dum, dum diye duyuldu davul sesleri ve duvarlar sarsıldı.

"Kapıları kapatıp arkasına kıskı koyun!" diye bağırdı Aragorn. "Ve taşıyabiliyorsanız çantalarınızı sırtınızda tutun: hâlâ onları yarıp çıkma ihtimalimiz var."

"Hayır!" dedi Gandalf. "Burada kapalı kalmamalıyız. Doğu kapısını aralık tutun! Fırsat bulursak o taraftan gideceğiz."

Gene sert bir boru sesi ve tiz çığlıklar koptu. Ayak sesleri koridordan yaklaşmaktaydı. Gruptakiler odayı çınlatan bir gürültüyle kılıçlarını çektiler. Glamdring soluk bir ışık yayıyor, Sting'in de kenarları pırıldıyordu. Boromir omuzunu batıdaki kapıya dayadı.

"Bir dakika! Daha kapatma!" dedi Gandalf. Boromir'in yanına fırlayıp dimdik durdu.

"Buraya gelip de, Moria'nın Hükümdarı Balin'in istirahatım bozan

kimdir?" diye bağırdı sert bir sesle.

Kayarak bir çukura dökülen bir taş selini andıran kaba kahkahalar duyuldu ve bu yaygaranın ortasında kalın bir ses emir verircesine yükseldi. Dum, bum, dum diye devam etti derinliklerdeki davullar.

Gandalf çabuk bir hareketle kapının dar aralığından öne bir adım attı ve asasını ileri uzattı. Odayı ve dışarıdaki geçiti aydınlatan göz kamaştırıcı bir şimşek görüldü. Büyücü bir anlığına dışarı baktı. O geri sıçrarken koridorda oklar vızıldayıp ıslıklar çalmaya başlamıştı.

"Orklar var, hem de çok kalabalıklar," dedi. "Ve bazıları çok iri ve çok kötü: Mordor'un kara Uruk'ları. Şimdilik geride duruyorlar fakat orada başka bir şey var. Bir tane ya da birden fazla büyük mağara trolü sanırım. O taraftan kaçma umudumuz yok."

"Öbür kapıdan da gelirlerse hiç umudumuz kalmaz," dedi Boromir.

"Burada ses yok henüz," dedi doğu tarafındaki kapıdan dışarıyı dinlemekte olan Aragorn. "Buradaki geçit doğrudan aşağıya inen bir merdivene bağlanıyor: Salona doğru gitmediği kesin. Fakat onlar peşimizdeyken bu tarafa körü körüne gitmemizin bir yararı yok. Kapıyı engelleyemeyiz. Anahtarı yok, kilidi kırılmış ve içeri doğru açılıyor. Önce düşmanı oyalayacak bir şeyler yapmamız lazım. Onlara Mazarbul Odasından korkmayı öğretelim!" dedi kararlılıkla, kılıcı Anduril'in kenarına dokunarak.

Koridorda ağır ayak sesleri duyuldu. Boromir kendini kapının üzerine atarak büyük bir güçle abandı; sonra altına kırık kılıçlar ve odun parçalan sıkıştırdı. Grup odanın diğer tarafına geriledi. Fakat henüz kaçamayacaklardı. Kapıyı zangırdatan bir darbe duyuldu ve kapı ağır ağır, sürtüne sürtüne, kıskılarını geriye iterek açılmaya başladı. Açılan aralıktan içeri yeşilimtırak pullu kara derili devasa bir kol ve omuz uzandı. Sonra, kocaman, ağız, parmaksız bir ayak aşağıdan zorlaya zorlaya içeri girdi. Dışarıda çıt çıkmıyordu.

Boromir ileri fırlayarak bütün gücüyle kılıcını o kola indirdi; fakat kılıç çınlayarak geri sekti ve sarsılan elinden yere düştü. Keskin yanı çentilmişti.

Birdenbire kendi bile nasıl olduğunu anlayamadan hararetli bir öfkenin yüreğinde alevlendiğini hissetti Frodo. "Shire!" diye bağırarak Boromir'in yanına fırladı, eğilip Sting'i o iğrenç ayağa sapladı. Bir böğürtü duyuldu ve ayak neredeyse Sting'i Frodo'nun elinden koparacak bir hızla geri çekiliverdi. Kılıçtan duman duman kara renkli damlalar aktı yere. Boromir fırlayıp tüm gücüyle kapıyı tekrar çarptı.

"Shire'a bir sayı!" diye bağırdı Aragorn. "Hobbitin ısırığı derinmiş! Güzel bir kılıcın var Drogo oğlu Frodo!"

Kapıda bir çatırtı sesi duyuldu, sonra darbeler yağmur gibi yağmaya başladı. Şahmerdanlar ve tokmaklarla saldırıyorlardı kapıya. Çatlaklar oluştu, kapı içeriye doğru eğildi ve aniden aralık buy uy ü verdi. Oklar ıslıklar çalarak içeri yağdı ama kuzey duvarına çarparak zarar vermeden yere düştü. Bir boru sesi ve koşuşturan ayak sesleri duyuldu, orklar birbiri ardı sıra atlayarak odaya doldular.

Kaç tane olduklarını Grup sayamadı bile. Çok zorlu bir çatışmaydı, ama savunmanın şiddeti de orklara kötü bir sürpriz olmuştu. Legolas iki tanesini gırtlaklarından vurdu. Gimli, Balin'in mezarına atlayan birinin bacaklarını biçti. Boromir ile Aragorn birçoğunu kılıçtan geçirdi. On üç tanesi düşünce geriye kalanlar, kafasında bir sıyrık olan Sam hariç müdafaacılara hiç zarar veremeden bırakıp viyaklayarak kaçtılar. Başını çabucak eğmesi kurtarmıştı Sam'i; üstelik Höyük kılıcının sağlam bir darbesiyle karşısındaki orku da devirmişti. Ted Kumlukişi kahverengi gözlerinde için için yanan ateşi görse neye uğradığını şaşırırdı.

"Şimdi tam sırası!" diye bağırdı Gandalf. "Trol geri dönmeden gidelim!"

Fakat çekilmeye başladıklarında, daha Pippin ile Merry dışarıdaki merdivene ulaşamadan, neredeyse insan boyunda, tepeden tırnağa kara zırhlara bürünmüş kocaman bir ork reisi odanın içine sıçradı adamları da arkasından kapıya yığıldılar. Ablak ve basık yüzü esmerdi gözlen kömür gibi, dili kırmızıydı; büyük bir mızrak kullanıyordu' Kocaman kalkanının bir hamlesiyle Boromir'in kılıcını karşılayıp onu geriye, yere düşürdü. Saldıran bir yılan hızıyla eğilip Aragorn'un hamlesinden sıyrılarak Grup'a daldı ve mızrağını dosdoğru Frodo'ya sapladı. Darbe Frodo'yu sağ yanından yakalamış, savurup duvara yapıştırmıştı. Sam bir çığlık atarak kılıcını mızrağın sapına indirmeye koyuldu, sap koptu. Fakat ork tam elinde kalan sapı bir yana atıp palasını çekmişti ki, Anduril miğferine iniverdi. Alev gibi bir şimşek çaktı, miğfer paramparça oldu. Ork kafası yarılmış olarak yere yığıldı. Boromir ile Aragorn kapıya doğru atılınca orkun adamları uluyarak kaçtılar. Dum, dum diye yankılanmaktaydı davullar

derinliklerden. O büyük ses yeniden gümbürdedi.

"Haydi!" diye bağırdı Gandalf. "Artık bu son şansımız. Var gücünüzle kaçın!"

Aragorn, Frodo'yu duvarın yanında yattığı yerden kucaklayıp Merry ile Pippin'i de öne doğru iterek merdivenlere yönlendi. Diğerleri de peşindeydiler; bir tek, bütün tehlikeye rağmen başı önünde Balin'in mezarının yanında oyalanan Gimli'nin Legolas tarafından zorla çıkarılması gerekmişti. Boromir menteşeleri üzerinde zorlukla hareket eden doğudaki kapıyı abanarak örttü: Kapının her iki yanında büyük demir halkalar vardı, fakat açılmayacak şekilde tutturmak mümkün değildi.

"Ben iyiyim," dedi Frodo güçlükle. "Yürüyebilirim. Yere indir!"

Aragorn hayretten Frodo'yu düşürüyordu neredeyse. "Öldün sanıyordum!" diye bağırdı.

"Henüz değil!" dedi Gandalf. "Fakat hayreti sonraya bırakalım. Hemen gidin, hepiniz, merdivenlerden aşağıya! Aşağıda beni bir iki dakika bekleyin ama hemen gelmezsem yolunuza devam edin! Çabuk çabuk gidin, sağa ve aşağıya giden yolları seçin."

"Seni bırakamayız, kapıyı tek başına tutamazsın!" dedi Aragorn.

"Dediğimi yapın!" dedi Gandalf şiddetle. "Kılıçlar artık burada bir işe yaramaz. Gidin!"

Geçit herhangi bir hava bacasıyla aydınlatılmamıştı, zifir zindandı. Sayısız basamak boyunca yollarını el yordamıyla bularak ilerlediler, sonra arkalarına baktılar; fakat yukarda büyücünün asasının solgun ışığından başka hiçbir şey göremiyorlardı. Hala kapalı duran kapının yanında bekliyor gibiydi. Frodo soluk soluğa Sam'e yaslandı, Sam de kollarını dolayarak ona destek verdi. Merdivenlerden yukarıya, karanlığa bakarak durakladılar. Frodo ta yukarıda, alçalan tavandan aşağıya ah eden bir yankıyla dökülen sözler mırıldanan Gandalf m sesini az çok duyar gibiydi. Ama neler söylediğini çıkaramıyordu. Duvarlar titremekteydi sanki. Arada bir dum dum davul vuruşları gümbürdüyordu.

Aniden merdivenlerin tepesinde beyaz bir ışık parladı söndü. Sonra boğuk bir gurultu ile ağır bir gümleme duyuldu. Davul sesi delice yükseldi: dumbum, dumbum; sonra sustu. Gandalf uçar gibi merdivenlerden aşağıya geldi ve Grup'un ortasına yere kapaklandı.

"Âla, ala! Bu da tamam!" dedi ağır aksak ayağa kalkarken. "Elimden geleni yaptım. Fakat dengime çattım ve az kalsın mahvoluyordum. Ama burda durmayın! Devam edin! Bir süre ışıksız idare etmeniz gerek: Bende pek hal kalmadı. Devam edin! Devam edin! Neredesin Gimli? Benimle önden gel! Sizde arkamızdan ayrılmayın!"

Ne olduğunu merak ederek, tökezlene tökezlene Gandalf m peşine; takıldılar. Dum, dum diye davul sesleri yine başlamıştı: Artık boğuk ve uzaktan geliyordu, ama peşlerindeydi. Başka bir takip sesi yoktu; ne bir ayak gürültüsü, ne bir konuşma. Gandalf sağa sola sapmadan' ilerlemekteydi; geçit onun istediği yönde gidiyordu anlaşılan. Arada bir yol elli kadar basamaktan oluşan merdivenlere bağlanarak bir alt kattaki kata iniyordu. O anda başlarındaki en büyük tehlike buydu; çünkü karanlıkta ta basamaklara varıp da ayaklarını boşluğa atıncaya kadar merdivenleri fark edemiyorlardı. Gandalf kör bir adam gibi asasıyla yeri yoklamaktaydı.

Bir saat sonunda bir mil, belki biraz daha fazla gitmişler ve bir sürü merdiven inmişlerdi. Hala takip edildiklerine dair bir ses yoktu. Neredeyse kaçabileceklerini ümit etmeye bile başlamışlardı. Yedine merdivenin sonunda Gandalf durakladı.

"Sıcak olmaya başladı!" dedi nefes nefese. "Artık, en azından kapıların seviyesine inmiş olmamız gerek. Yakında solda, bizi doğuya yöneltecek bir dönemeç aramaya başlamalıyız. Umarım çok uzakta değildir. Çok yorgunum. Dünyanın gelmiş geçmiş bütün orkları peşimizde olsa bile şurada biraz dinlenmem lazım."

Gimli onu kolundan tutarak basamaklardan birine oturmasına yardım etti. "Yukarda kapının yanında neler oldu?" diye sordu. "Davulları çalanla karşılaştın mı?"

"Bilmiyorum," diye cevap verdi Gandalf. "Fakat birdenbire kendimi, daha önce hiç karşılaşmamış olduğum bir şeyle yüz yüze buldum. Kapıya bir kapama büyüsü yapmaya çalışmaktan başka bir şey gelmemişti aklıma. Birçok kapama büyüsü bilirim; fakat bu tür şeyleri tam hakkıyla yapmak için zaman lazımdır, ki öyle bile kapı güç kullanılarak kırılabilir.

"Kapının arkasından ork sesleri geliyordu: Her an kapıyı kırıp açmalarım bekliyordum. Neler söylendiğini duyamıyordum; kendi iğrenç dillerinde konuşuyor gibiydiler. Bir tek ghâsh kelimesini seçebildim: Bu 'ateş' demektir. Sonra odaya bir şey geldi bunu kapalı kapıdan bile hissettim; orklar da korkup susmuşlardı. Bu şey demir halkaları tuttu ve sonra hem beni, hem büyümü sezdi.

"Onun ne olduğu hakkında hiçbir fikrim yok, ama böyle zorlu rakip hiç görmedim. Karşıt büyüsü korkunçtu. Neredeyse sonum olacaktı. Bir an için kapı kontrolümden çıkıp açılmaya başladı! Bir Hüküm sözcüğü söylemek zorunda kaldım. Bu çok fazla geldi. Kapı paramparça dağıldı. Bulut gibi kara bir şey içerdeki tüm ışığı kesiyordu ve ben merdivenlerden aşağıya savruldum. Bütün duvar çöktü, sanırım odanın tavanı da çöktü.

"Korkarım Balın derinlere gömüldü; belki başka bir şeye daha mezar olmuştur oda. Bilemiyorum. Fakat en azından arkamızdaki geçit tamamiyle kapanmış oldu. Ah! Hiç bu kadar bitkin düşmemiştim, ama neyse, geçiyor. Şimdi gelelim sana Frodo. Daha önce söyleyecek zamanım olmadı ama, hayatımda hiçbir şey o an senin sesini duymak kadar mutlu etmemiştir beni herhalde. Aragorn'un cesur fakat ölü bir hobbiti taşımakta olduğundan korkuyordum."

"Bana mı gelelim?" dedi Frodo. "Hayattayım ve iyiyim galiba. Berelendim ve canım acıyor, ama çok kötü değil."

"Eh," dedi Aragorn, "ne diyebilirim, hobbitler benim bu güne kadar benzerine rastlamadığım çok dayanıklı bir şeyden yapılmışlar anlaşılan. Bilseydim, Bree'deki Han'da daha kibar konuşurdum! O mızrak vuruşu yabani bir domuzu bile deler geçerdi!"

"Eh, neyse ki beni delip geçemedi işte," dedi Frodo; "gerçi kendimi çekiçle örs arasında kalmış gibi hissediyorum." Daha fazla bir şey söylemedi. Nefes almak canını yakıyordu.

"Bilbo'ya çekmişsin," dedi Gandalf. "Ona da vakti zamanında dediğim gibi, göze göründüğü kadar basit değilsin." Frodo Gandalf in bir şeyler ima edip etmediğini düşünmekten kendini alamadı.

Birazdan tekrar yola koyuldular. Çok geçmeden, karanlıkta gayet iyi gören Gimli, "Galiba," dedi, "İlerde ışık var. Ama bu gün ışığı değil. Kırmızı. Ne olabilir?"

"Ghâshl" diye mırıldandı Gandalf. "Acaba alt katların yanmakta olduğunu mu kastediyorlardı? Yine de ilerlemekten başka seçeneğimiz yok."

Kısa bir süre sonra ışık şüphe götürmez bir şekilde belirginleşip herkese görünür oldu. Önlerinde uzanan geçitin duvarlarında titreşiyor ve parlıyordu. Artık yollarını görebiliyorlardı: Yol önlerinde dik bir açıyla aşağıya meyletmekteydi ve biraz ilerde alçak bir kemer vardı; parlayan ışık bunun altından geliyordu. Hava çok ısınmıştı.

Kemere vardıklarında Gandalf onlara beklemelerini işaret ederek öteki tarafa geçti. Kapının hemen yanında durduğunda, diğerleri yüzüne kızıl bir alev vurduğunu fark ettiler. Hemen geriye çekildi.

"Burada yeni bir şeytanlık var," dedi, "bizi karşılamak için hazırlanmış kuşkusuz. Ama artık nerede olduğumuzu biliyorum: ilk Derinlik'e vardık, tam Kapıların altındaki kattır. Burası Eski Moria'nın ikinci Salonu; Kapılar çok yakında: Doğu uçta, sol tarafta, olsa olsa çeyrek mil ilerde. Köprü'yü geçince dar bir merdivenden yukarı çıkıp Birinci Salon'daki geniş bir yoldan dışarı ulaşılır! Ama gelin de bir bakın!"

Başlarını uzatıp öbür tarafa bir göz attılar. Önlerinde gene mağaramsı bir salon vardı, içinde uyudukları salondan daha yüksek ve çok daha uzundu. Onlar doğu ucuna yakındılar; salon batıya, karanlığa doğru uzanıyordu. Tam ortasında çifter çifter çok yüksek sütunlar sıralanmıştı. Ulu ağaçların gövdeleri gibi yontulmuşlardı; kalın kolları tavanın ağırlığını yükleniyor ve orada taşa işlenmiş ince dallar halinde devam ediyordu. Gövdeleri dümdüz ve siyahtı, fakat yüzlerinde kızıl bir ışığın koyu renkli yansıması oynaşmaktaydı. Koca sütunlardan ikisinin hemen dibinde, salonu bir baştan bir başa kesen büyük bir yarık açılmıştı. Hiddetli kırmızı ışık buradan yükseliyor ve arada bir de alevler yarığın kenarını yalayarak direklerin kaideleri arasında kıvrılıyordu. Sıcak havada karanlık dumanlar bulut buluttu.

"Eğer yukardaki salonlardan, ana yolu izleyerek gelmiş olsaydık burada kapana kısılacaktık," dedi Gandalf. "Şimdi ateşin bizi izleyenlerle aramızda kaldığını ümit

edelim. Gelin! Kaybedecek vakit yok." Daha o konuşurken, peşlerindeki davul sesi yine duyuldu: Dum, dum, dıtm. Salonun batı ucunda, gölgelerin ardından haykırışlar ve boru sesleri yükseldi. Dum, dum: Direkler sarsıldı, alevler titreşti adeta. "Evet, son yarış!" dedi Gandalf. "Eğer dışarıda güneş parlıyorsa, hala kaçma şansımız var demektir. Arkamdan gelin!"

Sola dönerek salonun düzgün zemini üzerinden hızla seyirtti. Mesafe göründüğünden daha fazlaydı. Grup koşarken, arkalarında bir sürü aceleci ayağın adım seslerini ve yankılarını duyabiliyorlardı. Tiz bir çığlık yükseldi: Görülmüşlerdi. Bir çelik şangırtısı koptu. Bir ok ıslık çalarak Frodo'nun başı üzerinden geçti.

Boromir güldü. "Bunu beklemiyorlardı," dedi. "Ateş onların önünü kesti. Biz öbür taraftayız!"

"Önünüze bakın!" diye bağırdı Gandalf. "Köprüye yaklaştık. Tehlikeli ve dar bir köprüdür."

Frodo aniden önünde kara bir uçurum gördü. Salonun sonunda zemin yok oluyor ve bilinmeyen bir derinliğe dalıyordu. Dış kapıya ulaşmak için, ne bir kenar taşı ne de parmaklığı olan ve elli ayak uzunluğunda tek bir yay çizerek uçurumu aşan dar bir taş köprüden geçmek gerekliydi. Bu, cücelerin herhangi bir düşman ilk Salon'la dış geçitleri ele geçirirse diye geliştirmiş olduğu çok eski bir savunma önlemiydi. Buradan sadece tek sıra halinde geçebilirlerdi. Gandalf tam kenarda durdu, diğerleri de arkasında toplandı.

"Önden git Gimli!" dedi. "Pippin ve Merry, onun arkasına. Doğru ileri, sonra kapının ardındaki merdivenlerden yukarı!"

Oklar aralarına düşüp duruyordu. Biri Frodo'ya çarpıp geri sekti. Bir diğeri kara bir tüy gibi Gandalf m şapkasına saplandı. Frodo arkaya baktı. Ateşin gerisinde kaynaşan kara şekiller görebiliyordu: Yüzlerce ork vardı sanki. Ateşin ışığında kan gibi al al parlayan mızraklarını ve palalarını sallıyorlardı. Dum, dum diye gürlüyordu davul sesleri, gitgide daha da güçlenerek, dum, dum.

Mesafe küçük yayının menzilinden fazla gibiydi, ama Legolas gene de dönüp yayına bir ok taktı. Yayı gerdi fakat eli boşaldı, ok kayıp düştü. Bir yeis ve korku çığlığı attı. Kocaman düz kayalar taşıyan iki büyük trol belirmişti ve bunları ateşin üzerinden uzatarak bu tarafa bir geçit oluşturmaktaydılar. Fakat elfi dehşete düşüren şey troller değildi. Ork safları açılmış, orklar sanki kendileri de korkmuşlar gibi iki yana toplanmıştı. Arkalarından bir şey yaklaşmaktaydı. Ne olduğu görülmüyordu: Tam ortasında insan biçimli ama insandan daha büyük kara bir siluet olan koca bir gölge gibiydi; sanki bu gölgede ondan önce gidip yolunu açan bir güç, bir dehşet vardı.

Ateşin kenarına geldi, ışık sanki üzerine bir bulut çökmüş gibi soldu. Sonra bir sıçrayışla yarıktan atladı. Alevler onu selamlamak için gürleyerek etrafını kapladılar; kara bir duman havaya yayıldı. Dalgalanan yelesi tutuşarak arkasından alev saçtı. Sağ elinde sivri bir ateş diline benzeyen bir kılıç vardı; sol elinde ise çok uçlu kösele bir kırbaç tutuyordu.

"Ay! Ay!" diye feryat etti Legolas. "Bir Balrog! Bir Balrog bu gelen!"

Gimli gözleri fal taşı gibi açılmış bakakaldı. "Durin'in Felaketi!" diye bağırdı ve baltasını düşürerek ellerini yüzüne kapadı.

"Bir Balrog," diye mırıldandı Gandalf. "Şimdi anlıyorum." Sendeleyerek, asasına dayandı tüm ağırlığıyla. "Ne kem talih! Bense gücümü neredeyse tükettim."

Ateşle dalgalanan kara şekil onlara doğru hızla ilerledi. Orklar bağrışarak taş geçitlerin üzerinden akmaya başladılar. Birden, Boromir borusunu kaldırıp üfledi. Bu meydan okuma, bir sürü gırtlaktan yükselen bir haykırış gibi çınlayarak doldurdu mağaramsı tavanı. Bir an içirt orklar sindiler, ateşli gölge duraksadı. Sonra yankılar kara bir yelle sönen alevler gibi aniden bitiverdi ve düşman yeniden ilerledi.

"Köprüyü geçin!" diye bağırdı Gandalf gücünü toplayarak. "Kaçın! Bu hepinizi aşan bir düşman. Dar yolu benim tutmam lazım. Kaçın!" Aragorn ile Boromir bu emre kulak asmayıp Gandalf in gerisinde, köprünün diğer ucunda yan yana yerlerinde kaldılar. Diğerleri de liderlerini düşmanın karşısında yalnız bırakamıyorlardı; salonun ucundaki kapının eşiğinde durup geriye bakmaya koyuldular.

Balrog köprüye vardı. Gandalf köprünün tam ortasındaydı, sol elindeki asasına

dayanıyordu fakat diğer elinde Glamdring beyaz ve soğuk soğuk parlamaktaydı. Düşmanı tam karşısına gelince tekrar durdu ve etrafındaki gölge iki engin kanat gibi açıldı. Kırbacı havaya kaldırdı, kösele şeritler sızlanarak sakladı. Burun deliklerinden ateşler çıktı. Fakat Gandalf hiç istifini bozmadı.

"Geçemezsin," dedi. Orklar taş gibi duruyor, etrafta çıt çıkmıyordu. "Ben Gizli Ateş'in bir hizmetkârıyım, Arnor'un alevini kullananım. Geçemezsin. Kara ateş seni kurtaramaz, Udûn'un alevi. Gölge'ye geri dön! Geçemezsin."

Balrog cevap vermedi, içindeki ateş söndü adeta, ama karanlık büyüdü. Yavaş yavaş köprüye doğru adım attı ve aniden upuzun dikildi, kanatlan bir duvardan bir duvara uzandı; ama Gandalf karanlık içinde ışıl ışıl hâlâ gözler önündeydi; küçücük ve yapayalnız görünüyordu: Gri ve iki büklüm, bir fırtınanın hücumu karşısında eğilmiş yaşlı bir ağaç gibi.

Gölgenin içinden alev alev kırmızı bir kılıç fırladı. Glamdring ak ışıltısıyla ona cevap verdi.

Çınlayan bir şakırtı yükseldi, beyaz bir ateş patladı. Balrog geri düştü ve kılıcı erimiş kor parçalan halinde havaya uçtu. Büyücü köprünün üzerinde sallandı, bir adım geriledi, sonra tekrar kıpırdamadan durdu.

"Geçemezsin!" dedi.

Balrog bir sıçrayışta köprüye çıkıverdi. Kırbacı fırıldayarak tıslamaktaydı.

"Tek başına dayanamaz!" diye bağırdı Aragorn aniden ve köprünün ortasına doğru atıldı. "Elendil!" diye haykırıyordu. "Yanındayım Gandalf!"

"Gondor!" diye bağırdı Boromir ve o da onun arkasından fırladı. Tam o anda Gandalf asasını kaldırdı, bir haykırışla köprünün kendi önüne denk gelen kısmına vurdu. Asa paramparça olup elinden düştü. Gözleri kör eden beyaz alevden bir perde yükseldi. Köprü çatırdadı. Tam balrogun ayağının dibinden kırıldı, diğer kısımları boşluğa uzanmış taştan bir dil gibi titreyerek dururken balrogun üzerinde durduğu yer gürültüyle uçuruma yuvarlandı.

Balrog korkunç bir çığlıkla boşluğa düştü, gölgesi aşağı doğru dalarak gözden kayboldu. Fakat daha düşerken kırbacını savurmayı başarmıştı; kösele şeritler büyücünün dizlerini kavradı ve onu da kenara doğru sürükledi. Büyücü sendeleyerek devrildi, taşa tutunmaya çalıştı ama dipsiz çukura doğru kaymaktan kurtulamadı. "Kaçın aptallar!" diye bağırdı ve gözden kayboldu.

Ateş söndü, kör bir karanlık çöktü. Grup çukura bakarak, dehşetle çakılıp kalmıştı. Aragorn ile Boromir uçarcasına geri koşar koşmaz köprünün geri kalanı da çatırdayarak çöktü. Aragorn bir haykırışla diğerlerini harekete geçirdi.

"Gelin! Şimdi size ben öncülük edeceğim!" diye bağırıyordu. "Son emrine uymalıyız. Beni takip edin!"

Kapının ardındaki büyük merdivenden deliler gibi tırmandılar apar topar. Aragorn başı çekiyordu, Boromir de en arkadaydı. Tepede yankılarla dolu geniş bir geçit vardı. Hızla buraya daldılar. Frodo yanında Şam'ın ağladığını duyuyordu, sonra kendisinin de bir yandan koşarken bir yandan ağlamakta olduğunu fark etti. Dum, dum, dum diye artık yaslı ve ağır güdüyordu davul sesleri ardlarından; dum.

Aynı hızla devam ettiler. Önlerindeki ışık artmaya başladı; tavandan aşağıya büyük hava bacaları uzanıyordu. Daha hızlı koşmaya başladılar. Doğuya bakan yüksek pencerelerinden parlak gün ışığıyla aydınlanmış bir salona girip bir baştan bir başa koşarak geçtiler. Salonun kocaman kırık kapılarından çıkınca, aniden önlerinde Büyük Kapılar açılıverdi: Parlak ışıktan bir kemer.

Her iki yanda yükselen büyük kapı kazıklarının arkasındaki gölgelere sinmiş ork muhafızlar vardı, ama kapılar kırılmış ve yerle bir olmuştu. Aragorn, yoluna çıkan ork komutanı devirdi, diğerleri de Aragorn'un hiddetinden dehşete kapılarak kaçtılar. Onları kaale bile almadan önlerinden esti geçti Grup. Koşarak Kapılar'dan çıkıp Moria'nın eşiğinden, yılların yıprattığı muazzam merdivenlerden aşağıya atıldılar.

Böylece, nihayet umudun ötesinden gökyüzünün altına çıkıp rüzgârı yüzlerinde hissettiler.

Duvarlardan gelebilecek okların menzilinden çıkıncaya kadar durmadılar. Gölgelidere Vadisi etraflarında uzanıyordu. Dumanlı Dağlar'ın gölgesi üzerine düşmüştü, fakat doğuya doğru arazinin üzerinde altın renkli bir ışık vardı. Öğleni geceli ancak bir saat olmuştu. Güneş parlıyordu; bulutlar yüksek ve beyazdı.

Arkalarına baktılar. Dağın gölgesi altında kara kara esniyordu Kapılar. Toprağın çok altında, belli belirsiz yavaşlamış davul sesi gümbürdüyordu: dum. İnce, kara bir duman sızdı dışarı. Başka görünen bir şey yoktu; etraflarında bomboş bir vadi uzanıyordu. Dum. Sonunda kedere iyice yenik düştüler ve kimi ayakta sessiz, kimi kendini yere atarak, uzun uzun ağladılar. Dum, dum. Davul sesi silinip gitti.

BÖLÜM VI

LOTHLÖRİEN

"Heyhat! Korkarım burada fazla kalamayız," dedi Aragorn. Dağlara doğru bakarak kılıcını kaldırdı. "Hoşçakal Gandalf!" diye bağırdı. "Sana, Moria'nın kapılarından geçeceksen, dikkatli ol, dememiş miydim? Yazık ki doğru söylemişim! Sensiz ne ümidimiz kalır bizim?"

Gruba döndü. "Ümidi unutmamız gerek," dedi. "En azından hâlâ intikamımızı alabiliriz. Yüreğimizi pek tutalım ve ağlamayalım artık! Haydi! Yolumuz uzun, yapılacak çok işimiz var."

Ayağa kalkarak etraflarına bakındılar. Kuzeye doğru vadi iki ulu dağ kolu arasında kalmış gölgeli ve dar bir dere yatağına doğru ilerliyor, hepsinin üzerinde de üç beyaz doruk parlıyordu: Celebdil, Fanuidhol, Caradhras; Moria Dağları. Dar dere yatağının başından sel gibi boşanan bir su kısa kısa çağlayanların üzerinden beyaz dantel gibi akıyor, dağın eteğinde havada bir köpük pusu asılı duruyordu.

"Öte yan Gölgelidere Basamakları'dır," dedi Aragorn çağlayanları işaret ederek. "Şu hızlı akıntının yanından tırmanan derin çatallı yoldan inmiş olacaktık, eğer şansımız biraz yaver gitseydi."

"Ya da Caradhras daha az zalim olsaydı," dedi Gimli. "Orada güneşin altında durmuş gülüyor bize!" En uzaktaki karlı zirveye yumruğunu sallayarak sırtını döndü.

Doğuda, dağların ileri fırlamış kolu biraz daha ilerleyip aniden bitmekteydi, ta gerilerindeyse geniş ve belirsiz topraklar seçiliyordu hayal meyal. Güneye doğru Dumanlı Dağlar gözün görebildiğince devam ediyordu. Bir mil kadar uzaklarında ve onlar hâlâ vadinin batı tarafında yüksekte durdukları için biraz aşağılarında bir göl vardı. Uzun ve ovaldi göl, kuzey dere yatağında derine saplanmış büyük bir mızrak ucu şeklindeydi; fakat güney ucu gölgelerin ilerisine, güneşin o aydınlattığı göğün altına kadar geliyordu. Yine de suyu karanlıktı; lambası yanan bir odanın penceresinden görünen berrak bir akşam göğü gibi koyu maviydi rengi. Yüzü sakin ve kırışıksızdı. Çevresinde, dört bir yanından küçük taraçalar halinde çıplak ve düzgün kenarlarına doğru inen muntazam bir çayır uzanıyordu.

"İşte Aynagöl, derin Kheledzâram!" dedi Gimli üzüntüyle. "'Görünce mutlu olmam dilerim! Ama orada oyalanamayız, demişti bana. Tekrar mutluluğu tatmam için çok yollar katetmem gerek artık. Benim kısmetime acele gitmek düştü, onun kısmetineyse burada kalmak."

Grup Kapılar'ın yolundan aşağı doğru inmeye başladı. Yol kaba ve kırık döküktü, giderek küçülüp kayalardaki çatlaklardan fışkırmış fundalarla katırtırnakları arasında ilerleyen dolambaçlı bir patikaya dönüşüyordu. Fakat yine de çok vakitler önce Cüce Krallığı'nın aşağı topraklarından yukarıya, taşlarla döşenmiş geniş ve kavisli bir yoldan çıkıldığı görülebiliyordu. Patikanın sağında solunda artık yıkıntı halini almış taş eserler, narin huş ağaçlarıyla taçlanmış yeşil tümsekler veya rüzgârda ah eden yeşil köknarlar vardı. Doğuya doğru keskin bir dönemeçten Aynagöl'ün çimenliğinin tam yanına çıktılar ve orada, yol kenarından az ileride dikilmiş, tepesi kopuk tek bir sütunla karşılaştılar.

"Bu Durin'in Taşı!" diye haykırdı Gimli. "Bir dakikacık olsun durup vadinin mucizesine bakmadan buradan geçemem!"

"O zaman acele et!" dedi Aragorn dönüp Kapılar'a bakarak. "Güneş erken batıyor. Orklar belki de alacakaranlığa kadar dışarı çıkmazlar ama akşam çökmeden uzaklaşmış olmamız lazım. Ay iyice küçüldü, bu gece karanlık olacak."

"Benimle gel Frodo!" diye bağırdı cüce, yoldan dışarı sıçrayarak. "Kheledzâram'ı görmeden gitmene gönlüm razı gelmez." Uzun yeşil yamaçtan aşağı koştu. Bütün yorgunluğu ve acılarına rağmen durgun mavi su tarafından çekildiğini hisseden Frodo ağır ağır onu izledi; Sam de peşlerindeydi.

Gimli dikili taşın yanında durup yukarı baktı. Taş çatlamış yıpranmıştı; üstündeki ince

rünler artık okunmuyordu. "Bu sütun, Durin'in Aynagöl'ün içine ilk defa baktığı yeri mimliyor," dedi cüce. "Gitmeden biz de bir kerecik bakalım!"

Karanlık suyun üzerine eğildiler. Önce hiçbir şey göremediler. Sonra yavaş yavaş, etraflarını çevreleyen dağların derin mavi yansımaları görülür oldu; zirveler dağların üzerinde yükselen beyaz alevden tüyler gibiydi; onların ötesindeyse gökyüzü uzanmaktaydı. Yukarıda gökyüzünde hâlâ güneş vardı, ama suda gölün derinlerine çökmüş değerli taşlar gibi ışık ışık yıldızlar parlıyordu. Kendi eğilmiş siluetlerininse gölgesi bile yoktu görünürde.

"Ey zarif ve harika Kheledzâram!" dedi Gimli. "işte Durin'in tacı, o uyanana kadar burada bekleyecek. Elveda!" Eğilerek selam verdi ve dönüp yeşil çayırdan hızla yola doğru tırmandı.

"Ne gördün?" diye sordu Pippin Sam'e, fakat Sam cevap veremeyecek kadar derin düşüncelere dalmıştı.

Yol burada güneye dönüyor, vadinin kollan arasından sıyrılıp hızla aşağıya doğru iniyordu. Gölün biraz aşağısında billur gibi berrak, derin bir kaynağa vardılar; buradan kaynayan pınar, ışıldayıp çağıldayarak taş bir çıkıntının üzerinden dimdik kayalık bir dere yatağına dökülmekteydi.

"Bu, Gümüşdamarı'nın çıktığı kaynak," dedi Gimli. "Sakın suyundan içmeyin! Buz gibi soğuktur."

"Daha birçok dağ pınarlarından da su toplayıp az ilerilerde hızla akan bir nehir halini alır," dedi Aragorn. "Yolumuz epey bir vakit nehrin yanından gidecek. Çünkü sizi Gandalfın seçmiş olduğu yoldan götüreceğim; ilk olarak da şuraya, Gümüşdamarı'nın Ulu Nehir'e döküldüğü ormana ulaşmayı ümit ediyorum." Aragorn'un gösterdiği yöne bakınca, önlerinde derenin vadiden aşağı doğru sıçraya sıçraya aktığını ve alçalan araziyi katedip sonunda altın rengi bir pus içinde gözden kaybolduğunu gördüler.

"İşte Lothlörien ormanı!" dedi Legolas. "Halkımın mekânlarının en güzelidir orası. Oranın ağaçları gibi ağaç hiçbir yerde bulunmaz. Çünkü

güzün yapraklan düşmez, altına dönüşür. Ancak bahar gelip yeni yeşiller açınca dökülür bu yapraklar, dallar da gümrah sarı çiçeklerle dolar; ormanın zemini de altın rengi olur, tavanı da; sütunları ise gümüştendir, çünkü ağaçların gövdeleri hem pürüzsüzdür hem de gridir. Böyle söyler bizim Kuyutorman'daki şarkılarımız hâlâ. O ormanın çatısı altında olsaydım, mevsimlerden de bahar olsaydı, gönlüm sevinirdi!"

"Benim gönlüm kışın bile sevinecek," dedi Aragorn. "Ama ormana daha çok miller var. Haydi, acele edelim!"

Frodo ile Sam bir müddet diğerlerine ayak uydurmayı başardılar; fakat Aragorn Grup'u büyük bir hızla götürüyordu ve bir süre sonra iki yaralı geri kalmaya başladı. Sabahın erken vakitlerinden beri bir şey yememişlerdi. Sam'in yarası ateş gibi yanıyor, başı dönüyordu.

Parlayan güneşe rağmen, Moria'nın ılık karanlığından sonra rüzgâr soğuk gibiydi sanki. Sam ürpermekteydi. Frodo'nun ağrısı da her adımda biraz daha artıyor, nefes almakta zorlanıyordu.

Sonunda Legolas dönüp onların artık iyice geride kaldıklarını görünce Aragorn'u uyardı. Diğerleri durdular, Aragorn Boromir'e de seslenerek geriye koştu.

"Özür dilerim Frodo!" diye haykırmaktaydı üzüntüyle. "Bugün o kadar çok şey oldu ve acele gitmemiz o kadar önemli ki, senin yaralı olduğunu unuttum; senin de Sam. Keşke seslenseydiniz. Moria'nın bütün orkları peşimizde olsa bile, sıkıntınızı azaltacak bir şeyler yapmamız gerekirdi. Haydi! Az ileride biraz dinlenebileceğimiz bir yer var. Orada sizin için elimden geleni yaparım. Gel Boromir! Onları taşıyacağız."

Kısa bir süre sonra, batıdan doğru gelip köpüklü suyunu aceleci Gümüşdamarı'na ekleyen başka bir dereye rast geldiler. Böylece büyüyen nehir, rengi yeşile dönük bir kayanın üzerinden cavlan yapıp köpürerek küçük bir vadiye iniyordu. Vadiyi kısa boylu, beli bükük köknarlar sarmıştı; dik yamaçları ise geyikdilleri ve çayüzümü çalılarına bürünmüştü. Aşağıda derenin parlak çakıl taşları üzerinden gürültüyle aktığı bir düzlük vardı. Burada dinlendiler. Artık öğle vaktini geceli hemen hemen üç saat olmuştu ve Kapılar'dan sadece birkaç mil uzaklaşabilmişlerdi. Güneş batıya doğru dönmeye

başlamıştı bile.

Gimli ile iki genç hobbit fundalık ve köknar odunlarından bir ateş tutuşturup su çekerken, Aragorn da Sam'le Frodo'nun yaralarına baktı. Sam'in yarası derin değildi ama kötü görünüyordu ve yarayı incelerken Aragorn'un yüzü ciddileşmişti. Biraz sonra, rahatlamış bir şekilde başını kaldırdı.

"Şansın varmış Sam!" dedi. "ilk orkunu öldürmek, çok kişiye daha pahalıya patlamıştır. Ork silahlarının açtığı yaralar genellikle zehirlidir, ama bunda zehir yok. Ben bakımını yaptıktan sonra kolayca iyileşecektir sanırım. Gimli suyu ısıtınca yıka yaranı."

Kesesini açıp buruşmuş birkaç yaprak çıkardı. "Bunlar kuru, tesirleri biraz azalmıştır," dedi, "fakat Fırtınatepesi yakınlarında topladığım athelas yapraklarından bir kısmı hâlâ burada işte. Birini suyun içine ufalayıp yarayı iyice yıkayın, ben de sonra sararım. Şimdi sıra sende Frodo!"

"Ben iyiyim," dedi giysilerine dokunulmasına pek istekli olmayan Frodo. "Biraz yemek, biraz da istirahat yetti bana."

"Hayır!" dedi Aragorn. "Şu Örsle çekicin sana ne yaptığına bir bakmamız lazım. Ben sağ kalmış olduğuna bile inanamıyorum hâlâ." Frodo'nun eski ceketini ve yıpranmış tuniğini nazikçe sıyırdı ve hayretle nefesini tuttu. Sonra güldü. Gümüş yelek gözleri önünde çırpıntılı bir deniz üzerindeki ışık gibi parlamaktaydı. Dikkatlice çıkartıp havaya kaldırdı; yeleği süsleyen değerli taşlar yıldız gibi ışıldadı, halkaları göl üzerinde yağmuru andıran bir sesle titreşti.

"Bakın dostlarım!" diye haykırdı. "Burada, elf prenslerine layık güzel bir hobbit derisi var! Hobbitlerin böyle derileri olduğu bilineydi, Orta Dünya'nın bütün avcıları Shire'a akın ederdi."

"Ve dünyadaki bütün avcıların oklan da bir işe yaramazdı," dedi hayranlıkla zırha bakakalan Gimli. "Bu mithril zırhı. Mührü! Bu kadar zarifini ne gördüm, ne duydum. Gandalfın sözünü ettiği zırh bu mu? Az bile söylemiş. Fakat münasip bir armağanmış doğrusu!"

"Ben de Bilbo ile o küçük odasına kapanıp ne yaptığınızı merak edip duruyordum," dedi Merry. "Bizim ihtiyar hobbit çok yaşasın! Onu her zamankinden çok seviyorum. Umarım ona olanları anlatma fırsatımız olur!"

Frodo'nun sağ yanında ve göğsünde kararıp morarmış bir çürük görünüyordu. Zırhın altında yumuşak deriden bir gömleği vardı fakat bir noktada halkalar bundan geçerek etine batmıştı. Sol yanında da duvara çarptığı yer berelenip çürümüştü. Diğerleri yemeği hazırlarken Aragorn athelas'h suyla yaralan yıkadı. Keskin bir rayiha bütün vadiye yayıldı ve dumanlan tüten suyun üzerine kim eğildiyse kendisini canlanmış ve güçlenmiş hissetti. Kısa bir süre sonra Frodo acısının geçtiğini fark etti, nefesi de rahatlamıştı: Gene de daha birkaç gün tutuk tutuk ve bereli kalacaktı. Aragorn Frodo'nun böğrüne yumuşak bezlerden bir destek yaptı.

"Zırh harikulade hafif," dedi. "Eğer taşıyabileceksen yine giy. Üstünde böyle bir şey olduğunu bilmek içimi rahatlatıyor. Uyurken bile çıkarma; tabii bir süre için emniyette olacağın bir yere yolun düşerse o başka, ama maceran devam ettiği sürece bu pek sık rast gelmeyecektir."

Yemeklerini yedikten sonra Grup yola devam etmek için hazırlandı. Ateşi söndürüp bütün izlerini sakladılar. Sonra vadiden tırmanıp çıkarak tekrar yola vurdular. Çok gitmemişlerdi ki güneş arkalarında batı tepelerinin arkasına gömüldü ve yamaçlardan büyük gölgeler sokuldu. Alacakaranlık ayaklarını örttü, dereden sis yükseldi. Uzakta doğuda, hayal meyal seçilen ovanın ve ormanın üzerine soluk akşam ışığı düşmekteydi. Artık rahatlamış ve oldukça canlanmış olan Sam ile Frodo diğerlerine ayak uydurabiliyorlardı; böylece Aragorn sadece tek bir kısa molayla Grup'u hemen hemen üç saat daha yürütmeyi başardı.

Karanlıktı. Gece iyice çökmüştü. Bir sürü parlak yıldız vardı, ama hızla küçülmekte olan ay geç vakitlere kadar görünmeyecekti. Gimli ile Frodo en gerideydi; arkalarındaki yolda ses var mı diye kulak kabartmış, hiç konuşmadan sessizce yürüyorlardı. Sonunda Gimli sessizliği bozdu.

"Rüzgârdan başka ses yok," dedi. "Yakınlarda bir gulyabani varsa benim de kulaklarım

odundan yapılmış demektir. Orkların bizi Moria'dan atmakla yetinecekleri ümit edilebilir. Belki de bütün amaçlan buydu, Yüzük'le falan alakaları yoktu. Lâkin orklar bir komutan kaybettiler mi, öcünü almak için düşmanlarını ovanın içlerine kadar takip ederler çokluk."

Frodo cevap vermedi. Sting'e baktı, kılıç sönüktü. Yine de bir şey duyar gibi olmuştu sanki. Etraflarına gölgeler düşüp ardlarındaki yol kararır kararmaz, o çabuk çabuk ayak pıtırtıları gene başlamıştı. O anda bile duyuyordu bu sesi. Hızla arkasına döndü. Geride iki minik parlak ışık vardı, ya da bir an için olduğunu zannetmişti fakat bunlar hemen kenara çekilip gözden kaybolmuşlardı.

"Ne var?" dedi cüce.

"Bilmiyorum," diye cevap verdi Frodo. "Ayak sesi duyduğumu ve göz gibi bir ışık gördüğümü zannettim. Moria'ya ilk girdiğimiz andan beri kaç seferdir böyle oluyor."

Gimli durup yere eğildi. "Bitkilerle taşların akşam muhabbetinden başka bir şey duymuyorum," dedi. "Gel! Acele edelim! Diğerleri gözden kayboldu."

Gece rüzgârı vadiden yukarı serin serin eserek karşılamaktaydı onları. Önlerinde geniş, gri bir gölge yükseliyordu; meltemdeki kavaklar gibi bitmek tükenmek bilmeyen bir yaprak hışırtısı duyuyorlardı.

"Lothîörien!" diye haykırdı Legolas. "Lothlörien! Altın Orman'ın çatısı altına vardık. Ne yazık ki kış!"

Yolun ve bir anda geniş dalların gölgesine dalan derenin üzerine kemer olmuş ağaçlar, gecenin altında önlerinde upuzun yükselmekteydi. Yıldızların loş ışığında ağaçların gövdeleri gri, titreşen yapraklarıysa açık altın renginde görünüyordu.

"Lothlörien!" dedi Aragorn. "Ağaçlararasındaki rüzgârın sesini yeniden duymak ne hoş! Kapılar'dan ayrılalı hâlâ beş fersahtan ancak biraz fazla oldu, ama daha fazla yürüyemeyiz. Bu gece burada elflerin faziletlerinin bizi peşimizdeki tehlikeden koruyacağını ümit edelim."

"Tabii eğer kararan dünyamızda burada hâlâ elf kalmışsa," dedi Gimli.

"Benim halkım yüzyıllarca önce üzerinde gezindiği bu topraklara çoktandır ayak basmadı," dedi Legolas, "lâkin Lorien'in henüz terk edilmemiş olduğunu işitiyoruz, çünkü burada kötülükleri bu topraktan uzak tutan gizli bir güç mevcutmuş. Mamafih buranın halkı nadiren ortaya çıkar; belki de artık ormanın derinliklerinde, kuzey sınırından uzakta yaşıyorlardır."

"Gerçekten de ormanın derinliklerinde yaşıyorlar," dedi Aragorn ve sanki içinde bir hatıra kımıldanmış gibi iç çekti. "Bu gece kendi başımızın çaresine bakmalıyız. Biraz daha yürüyüp iyice ağaçların arasına girelim, sonra yoldan saparak dinlenecek bir yer arayacağız." ileriye doğru bir adım attı; fakat Boromir kararsız bir ifadeyle kalakalmıştı. Aragorn'un peşine düşmek yerine, "Başka bir yol yok mu?" diyordu.

"Bundan daha güzel ne yolu isterdin ki?" dedi Aragorn. "Kılıçlar içinden geçiyor olsa bile basit bir yolu tercih ederdim," dedi Boromir. "Bu Grup acayip yollara sevkedildi hep ve şu ana dek talihi hep ters gitti. Reyim hilafına Moria'nın karanlığından geçtik, zararlı çıktık. Şimdi de Altın Orman'a girmemiz lazım diyorsun. Fakat o tehlikelerle dolu ülkenin namı bilinir Gondor'da; derler ki girenlerin çok azı dışarı çıkabilirmiş; o çok azın da her birine bir ziyan gelmiş."

"Ziyan gelmiş deme, değişmiş de, belki o zaman dediğin doğru olur," dedi Aragorn. "Fakat bir zamanlar arif olanların şehrinde Lothlörien hakkında kötü konuşuluyorsa, Gondor'da irfan azalmakta demektir Boromir. Sen neye istersen ona inan, ama bundan başka yolumuz yok Moria kapısına geri dönmek, ya da yolu olmayan dağlara tırmanmak, veya Ulu Nehri tek başına yüzüp geçmek istiyorsan o başka."

"O halde düş önümüze!" dedi Boromir. "Fakat tehlikeli bir yer bu."

"Tehlikeli tabii ki," dedi Aragorn, "hem güzel, hem tehlikeli; ama sadece kötüler ya da yanlarında biraz da olsa kötülük taşıyanlar korksun. Gelin!"

Ormanın içinde bir milden biraz fazla ilerlemişlerdi ki, yeniden batıya dağlara doğru tırmanan ağaçlarla örtülü yamaçlardan hızla aşağıya akan bir dereye rast geldiler. Sağ taraflarında gölgeler içinde bir çağlayandan döküldüğünü duyabiliyorlardı derenin.

Önlerindeki yolu kesen aceleci karanlık suları, ağaçların kökleri arasında loş birikintilerde girdaplanarak Gümüşdamarı'na katılmaktaydı.

"İşte Nimrodel!" dedi Legolas. "Bu dere hakkında Orman Elfleri bir sürü şarkılar yakmışlardı; biz de hâlâ bunları Kuzey'de söyleyip çağlayanlarındaki gökkuşaklarını, köpükleri içinde yüzen altın çiçeklerini hatırlarız. Artık her şey karanlık, Nimrodel Köprüsü de yıkıldı. Ayaklarımı suya sokacağım, çünkü bu suyun yorgunluğu aldığım söylerler." Yürüyüp dik dere yatağından indi, dereye adım attı.

"Beni izleyin!" diye bağırdı. "Su derin değil. Gelin karşıya geçelim! Diğer kıyıda dinlenebiliriz; dökülen suların sesi uykumuzu getirir, acımızı unutturur belki."

Teker teker aşağı inip Legolas'ı izlediler. Frodo bir an derenin kenarında durup suyun yorgun ayaklan üzerinden akmasını seyretti. Su soğuktu ama tertemiz dokunuyordu ayaklarına; ilerledikçe dizlerine kadar yükseldi ve Frodo yolculuğun kirinin de bütün yorgunluğunun da yıkanıp gittiğini hissetti.

Bütün Grup karşıya geçtikten sonra oturup dinlendiler ve biraz bir şeyler yediler; Legolas Kuyutorman'daki elflerin hep gönüllerinde sakladıkları Lothlörien'e, dünya bu kurşuni rengi almadan önce Ulu Nehir'in yanındaki çayırlara vuran güneş ve ay ışıklarına dair öyküler anlatmaktaydı.

Zamanla bir sessizlik çöktü ve gölgeler içinde tatlı tatlı dökülen çağlayanın müziğini duydular. Frodo neredeyse suyun sesiyle karışmış şarkı söyleyen bir ses duyduğunu zanneder gibiydi.

"Nimrodel'in sesini duyuyor musunuz?" diye sordu Legolas. "Size, çok zaman önce yanında yaşadığı bu dereyle aynı adı taşıyan Nimrodel kızın şarkısını söyleyeceğim. Bu bizim orman dilimizde çok hoş bir şarkıdır; ama artık Ayrıkvadi'de kimileri bunu Westron Dili'nde söylüyorlar, yani şöyle." Üzerlerindeki yaprakların hışırtısı arasından ancak duyulan hafif bir sesle mırıldanmaya başladı:

Bir zamanlar bir elfkızı vardı,
Bir yıldızdı sanki gündüz parlayan:
Ak mintanı altınla bastırılmıştı,
Pabuçları ise gümüş beyazından.

Alnına bir yıldız iliştirilmişti
Bir ışık yanardı saçlarında
Tıpkı parıldayan güneş gibi,
Latif Lorien 'in altın dallarında.

Saçı uzundu, bembeyazdı teni,
Güzeller güzeliydi, hürdü;
Rüzgârda bir ıhlamur yaprağı gibi
Hafifçecik yürürdü.

Nimrodel çağlayanları yanındaki
Berrak ve serin suyun eteğinde,
Saçılan gümüş gibi akardı sesi
Parlayan gölün içlerine.

Nerelerdedir bilinmez şimdi,
Gölgede mi dolanır, günışığında mı
Çünkü Nimrodel kayıplara karıştı

Dağlarda kayboldu gitti.

Bir elf gemisi, dağın rüzgârdan koruduğu
Boz Umanda
Onu günlerce bekledi durdu
Uğultulu denizin kıyısında

Bir gece bir yel esti gürleyerek
Kuzey Toprakları 'ndan bu yana
Yükselen medde sürükleyerek
Götürdü gemiyi elf sahillerinden uzağa.

Soluktan yerinde gözden yitmişti kara
Kör edici su zerreciklerinden tüylerini
Püskürten dalgaların ardında
Batıp gidiyordu dağlar ufukta

Amroth kaybolan sahile bir göz attı
Kabaran deniz kıyıyı örtüyordu,
Ve bu imansız gemiye lanet etti
Nimrodel'den uzağa götürdüğü için onu

Bir Elf Kralı'ydı eskilerde
Hükümdarıydı vadilerle ağaçların,
Altın rengi olduğu zamanlarda
Zarif Lothlörien'de bahar dallarının.

Baktılar ki atlamış, yaydan çıkan ok misali
Dümen yekesinden denize,
Rüzgârdaki martı gibi
Dalmış gitmiş derinlere.

Uçuşan saçlarının arasında rüzgâr,
Etrafında parlıyordu dalgaların köpükleri;
Uzaklarda güçlü ve zarif yüzdüğünü gördüler,
Süzülerek gidiyordu sanki bir kuğu gibi.

Ancak Batı 'dan hiç haber gelmedi
Beri Sahilde yaşayanlara,
Bir daha hiçbir şey işitmedi
Elf Halkı, Amroth hakkında.

Legolas'ın sesi zayıflayıp sustu. "Gerisini söyleyemeyeceğim," dedi. "Bu şarkının sadece bir bölümü, çünkü çoğunu unuttum. Uzun ve acıklıdır; cüceler dağlardaki kötülüğü uyandırdığında Lothlörien'in, Çiçeklerin Lörien'inin nasıl kederle tanıştığını

anlatır."

"Ama kötülüğü cüceler yapmadı," dedi Gimli.

"Öyle demedim zaten; yine de kötülük geldi," diye cevap verdi Legolas hüzünle. "Sonra, Nimrodel'in soydaşı olan elflerin birçoğu yerlerini yurtlarını terk etmişler; o da Güney'de, Ak Dağlar'ın geçitlerinde kaybolmuş; sevgilisi Amroth'un onu beklediği gemiye gelmemiş. Fakat bahar aylarında, rüzgâr taze yapraklarda estiğinde, kendi adını taşıyan çağlayanlarda hâlâ sesinin yankısı duyulabilir. Rüzgâr Güney'den gelince de Amroth'un sesi denizden çıkar gelir; çünkü Nimrodel elflerin Celebrant adını verdiği Gümüşdamarı'na akar, Celebrant Ulu Anduin'e, Anduin de Lörien'li Elfler'in denize açıldığı Belfalas Koyu'na dökülür. Lâkin ne Nimrodel, ne de Amroth geri gelmiştir bir daha.

"Nimrodel'in çağlayanların yakınındaki bir ağacın dalları arasında bir ev kurduğu söylenir; çünkü Lörien Elfleri'nin âdeti böyleydi, ağaçlarda y aşarlardı; belki hâlâ böyledir. O yüzden onlara Galadhrim, yani Ağaç Halkı, denir. Ormanlarının derinliklerinde ağaçlar çok büyüktür. Orman halkı cüceler gibi toprağı kazmazdı; Gölge gelinceye dek muhkem taş yapılar da inşa etmezlerdi."

"Ve bu ahir zamanda bile, ağaçlarda ikamet etmenin yerde böyle oturmaktan daha emniyetli olduğu düşünülebilir," dedi Gimli. Önce derenin üzerinden Gölgelidere Vadisi'ne doğru giden yola, sonra da başlarının üzerinde karanlık dallardan oluşan çatıya bakmıştı bunu söylerken.

"Sözlerin güzel bir öğüt taşıyor Gimli," dedi Aragorn. "Ev kuramayız, ama bu gece Galadhrimler gibi yapıp ağaç tepelerine sığınacağız. Burada yolun kıyısında haddinden fazla oturduk zaten düşüncesizce."

Grup böylece yoldan ayrılıp Gümüşdamarı'ndan da uzaklaşarak dağ akarsuyu boyunca batıya, ormanın derinliklerindeki gölgelere doğru yöneldi. Nimrodel çağlayanlarından pek de uzak olmayan bir yerde, kimileri akarsuyun üzerine eğilmiş ağaçlardan oluşan bir öbek buldular. Ağaçların ulu gri gövdeleri muazzam genişti, boyları ise kimbilir nereye kadar uzanıyordu.

"Ben tırmanacağım," dedi Legolas. "Gerçi bu ağaçlar benim bilmediğim ağaçlar, isimlerini şarkılarda duydum o kadar, ama köküyle dalıyla ağaçlar benim için yuva gibidir. Mellyrn denir bunlara; sarı çiçekleri açan bunlardır işte, lâkin bu cinse şimdiye dek tırmanmışlığım yoktu. Biçimleri nasıldır, nasıl büyürler, şimdi göreceğim."

"Orasını bilmem de," dedi Pippin, "kuşlardan başka kimse gece bunlarda dinlenebilecekse sahiden şapkamı çıkaracağım. Ben tünekte uyuyamam!"

"Eh, halkının âdetlerine daha çok uyacaksa yerde bir kovuk kaz öyleyse," dedi Legolas. "Ama orklardan saklanmak istiyorsan pek çabuk ve derin kazman gerekecek." Tüy gibi sıçrayıp başının üzerinde göğe doğru yükselen ağaç gövdesinden bir dalı yakaladı. Fakat daha dala asıldığı anda, üzerindeki ağaç gölgesinden bir ses duyuldu aniden.

"Daro!" diyordu ses emreden bir edayla; Legolas hayret ve korku içinde gerisingeri yere atladı. Ağacın gövdesine sokuluverdi.

"Kıpırdamayın!" diye fısıldadı diğerlerine. "Öyle kalın, hiç konuşmayın!"

Başlarının üzerinde küçük kahkahalar yükseldi, sonra başka bir berrak ses elf dilinde bir şeyler söyledi. Frodo söylenenin pek azını anlayabilmişti, çünkü dağların Doğu'sundaki Orman halkının kendi arasında konuştuğu dil Batı'dakinden farklıydı. Legolas yukarı bakarak aynı dilde cevap verdi.

"Kim bunlar, ne diyorlar?" diye sordu Merry.

"Elfler," dedi Sam. "Seslerini duyamıyor musun?"

"Evet, elfler," dedi Legolas; "ve o kadar ağır soluyormuşsunuz ki, isteseler sizi karanlıkta bile vurabileceklerini söylüyorlar." Sam hemencecik ağzını eliyle kapattı. "Lâkin, aynı zamanda korkmamanız gerektiğini de söylüyorlar. Çoktandır gözlüyor larmış bizi. Nimrodel'in ötesinden benim sesimi işitip Kuzeyli akrabalarından olduğumu anlamışlar, o yüzden akarsuyu geçişimize engel olmamışlar; sonra da şarkımı duymuşlar. Şimdi Frodo'yla yukarı tırmanmamı istiyorlar; onunla ve yolculuğumuzla ilgili bazı haberler almış gibiler. Onlar ne yapacaklarına karar verinceye kadar da geri kalanlarınızın ağacın altında biraz bekleyip etrafı gözlemesini rica ediyorlar."

Gölgeler içinden bir merdiven sarktı aşağıya: Gümüş gri renkli, karanlıkta pırıl pırıl parlayan bir ipten yapılmıştı; ince göründüğü halde epey kişinin ağırlığını çekecek kadar sağlam olduğu fark ediliyordu. Legolas rahatlıkla tırmanıverdi, Frodo yavaş yavaş izledi onu; sessiz solumaya çalışan Sam de peşinden geldi. Mallorn ağacının dallan gövdeden neredeyse yere paralel olarak yayılıp sonra yukarıya kıvrılıyordu; fakat ana gövde tepeye doğru birçok iri dala ayrılmaktaydı ve bunların arasına ahşaptan bir platform, ya da o günlerde söylendiği şekliyle biıflet yapılmıştı: Elfler bunlara talan derlerdi. Fletin girişi tabanındaki yuvarlak bir delikten ibaretti ve merdiven de buradan geçmekteydi.

Frodo nihayet flete vardığında, Legolas'ı üç elf ile başbaşa oturmuş buldu. Elfler gölgeli gri giysilere bürünmüşlerdi ve ani bir hareket yapmadıkça ağaçların gövdeleri arasında fark edilmeleri mümkün değildi. Ayağa kalktılar, içlerinden biri ince gümüşsü bir ışın yayan küçük bir lambanın örtüsünü açtı. Lambayı havaya kaldırıp önce Frodo'nun sonra da Sam'in yüzlerine baktı. Sonra ışığı yeniden örttü ve kendi elf dilinde hoşgeldiniz dedi. Frodo duraksayarak karşılık verdi ona.

Bu kez Ortak Dil'de, ağır ağır, "Hoşgeldiniz!" diye tekrarladı elf bunun üzerine. "Çok nadiren kendi lisanımızdan başka bir lisan kullanırız; çünkü artık ormanın derinlerinde yaşıyoruz ve diğer halklarla görüşmeye pek istekli değiliz. Kuzey'deki kendi akrabalarımız bile bizlerden koptular. Lâkin yine de aramızdan bazıları havadis toplamak ve düşmanlarımızı gözetlemek için dışarıya gider ve başka ülkelerin lisanlarını bilir. Ben de bunlardan biriyim. Haldir'dir ismim. Kardeşlerim Rümil ile Orophin sizin dilinizi çok az konuşabilir.

"Lâkin sizin gelişinize dair söylentiler duymuştuk, çünkü EIrond'un habercileri, Gölgelidere Basamakları'ndan yurtlarına doğru giderken Lörien'den geçtiler. Hobbitler, namı diğer buçukluklar hakkında uzun yıllardır bir şey duymamıştık, hâlâ Orta Dünya'da yaşıyor olduklarından haberimiz yoktu. Siz kötüye benzemiyorsunuz! Hem de bizim soyumuzdan bir elf ile birlikte geldiğinize göre, yabancıları topraklarımızdan geçirmek âdetimiz olmasa da Elrond'un rica etmiş olduğu gibi sizinle dost olmaya razıyız. Lâkin bu gece burada kalmanız gerek. Kaç kişisiniz?"

"Sekiz," dedi Legolas. "Ben, dört hobbit; iki insan, ki bunlardan birisi Batıillilerden Elf Dostu Aragorn'dur."

"Arathorn oğlu Aragorn Lörien'de tanınır," dedi Haldir, "ayrıca kendisi Hanım'ımızın lütfuna mazhardır. O halde her şey yolunda. Lâkin şimdilik sadece yedi kişiden söz ettiniz." "Sekizincisi bir cüce," dedi Legolas.

"Cüce mi!" dedi Haldir. "Bu iyi değil. Karanlık Günler'den bu yana cücelerle hiç irtibatımız olmadı. Yurdumuza girmeleri yasaktır. Onun geçmesine izin veremem."

"Fakat kendisi Yalnız Dağ'dan, Dâin'in güvenilir halkından biridir, üstelik Elrond'un da dostu," dedi Frodo. "Elrond bizzat seçti onu grubumuza; o da cesur ve sadık bir yoldaş oldu."

Elfler kısık sesle kendi aralarında konuşup Legolas'ı kendi dillerinde sorguladılar. "Pekâlâ," dedi Haldir sonunda. "Hoşumuza gitmese de, şöyle yapacağız. Eğer Aragorn ile Legolas ona mukayyet ve kefil olurlarsa, geçebilir; fakat Lothlörien'den gözleri bağlı olarak geçmesi gerekiyor.

"Lâkin artık tartışacak vaktimiz yok. Sizinkiler yerde durmamalı. Büyük bir bölük orkun birkaç gün önce dağların eteğinden kuzeye, Moria'ya doğru gittiğini gördüğümüzden beri nehirleri gözlüyorduk. Kurtlar ormanın sınırında uluyorlar. Eğer gerçekten Moria'dan geldiyseniz, tehlike pek uzakta olamaz. Yarın erkenden yolunuza devam etmeniz lazım.

"Dört hobbit buraya tırmanıp bizimle kalacak onlardan korkumuz yok! Yandaki ağaçta bir talan daha var. Diğerleri orada konaklamalı. Legolas, onlardan sizi sorumlu tutuyoruz. Eğer rast gitmeyen bir şey olursa bize seslenin! Ve o cüceye göz kulak olun!"

Legolas hemen Haldir'in mesajını iletmek için merdivenden indi; kısa bir süre sonra da Merry ile Pippin paldır küldür yüksek flete tırmandılar. Nefes nefeseydiler ve enikonu korkmuş görünüyorlardı.

"Alın!" dedi Merry kesik kesik. "Kendimizinkilerle birlikte sizin battaniyelerinizi de taşıdık. Yolgezer kalan bütün yükü koca bir yaprak öbeğine gizledi."

"Yüklerinize hiç gerek yoktu," dedi Haldir. "Bu gece rüzgâr Güney'den esiyorsa da, kışın ağaç tepeleri soğuk olur; lâkin hem gecenin ürpertisini geçirecek yiyecek ve içecekler, hem de yedek kürk ve pelerinler sunabiliriz size."

Hobbitler bu ikinci (ve çok daha mükellef) akşam yemeğini memnuniyetle kabul ettiler. Sonra yalnız elflerin kürk pelerinlerine değil, aynı zamanda kendi battaniyelerine de sarınıp sarmalanıp uyumaya çalıştılar. Fakat o kadar yorgun olmalarına rağmen sadece Sam kolaycacık uyuyacak gibi görünüyordu. Hobbitler yükseklikten hoşlanmazlar ve nadir görülen iki katlı kovuklarda bile üst katlarda uyumazlar. Flet hiç de onların zevkine göre bir yatak odası değildi. Duvan yoktu, parmaklığı bile yoktu; sadece bir yanda rüzgâra göre yeri değiştirilerek başka başka yerlere takılabilen zigzaglı, hafif bir paravan vardı.

Pippin bir süre konuşmaya devam etti. "Eğer bu güvercin yatağın da uyuyabilirsem, aşağı düşmem umarım," diyordu.

"Ben bir daldım mı," dedi Sam, "yuvarlansam da yuvarlanmasam da uyanacak değilim. Ve ne kadar az konuşulursa da o kadar çabuk dalacağım uykuya, bilmem anlatabildim mi?"

Frodo bir süre uyumadan yatıp titreşen yaprakların oluşturduğu solgun damın arasından pırıldayan yıldızlara baktı. O gözlerini kapatmadan çok önce Sam yanında horlamaya başlamıştı bile. Hareket etmeden, elleri dizlerinde oturmuş fısıltı halinde konuşan iki elfin gri şekillerini anca seçebiliyordu. Üçüncüsü alttaki dallardan birinde nöbet tutmaya gitmişti. Sonunda yukarıdan dallar arasındaki rüzgâr ve aşağıdan da Nimrodel çağlayanlarının tatlı mırıltısıyla içi geçen Frodo, Legolas'ın şarkısını zihninde duyarak uykuya daldı.

Gece geç bir vakitte uyandı. Diğer hobbitler uykudaydı. Elfler ortada yoktu. Hilal şeklindeki ay, yapraklar arasından belli belirsiz parlamaktaydı. Rüzgâr durmuştu. Az uzaklardan kaba bir kahkaha ve aşağıda toprağı ezen ayakların sesini duydu. Madeni bir şakırtı oldu. Sesler güneye, sanki ormanın içlerine doğru yönelerek yavaş yavaş eriyip gitti.

Aniden, fletteki delikte bir baş belirdi. Frodo telaşla yerinde doğruldu ve gelenin gri kukuletalı bir elf olduğunu gördü. Elf hobbitlere doğru baktı.

"Ne oluyor?" dedi Frodo.

"Yrchf" dedi elf tıslayan bir fısıltıyla ve toplanmış ip merdiveni flete attı.

"Orklar!" dedi Frodo. "Ne yapıyorlar?" Fakat elf gitmişti bile. Artık hiç ses duyulmuyordu. Yapraklar bile sessiz, hatta çağlayanlar bile susmuş gibiydi. Frodo oturduğu yerde, örtüleri altında titredi. Yerde yakalanmadıkları için minnettardı; fakat ağaçlar onları gizlese de, korunmalarına pek bir faydaları yokmuş gibi geliyordu ona. Orkların en az av köpekleri kadar iyi koku aldıkları söylenirdi ve üstelik onlar ağaca da tırmanabilirlerdi. Sting'i çekti: Kılıç çakmak çakmak mavi bir alev gibi pırıldadı; sonra yavaş yavaş solarak yeniden donuklaştı. Kılıcının solmasına rağmen, yakınlardaki tehlike hissi Frodo'yu bir türlü terk etmemiş, hatta daha da artmıştı. Yerinden kalkarak deliğe kadar emekleyip aşağıya baktı. Ta aşağıda, ağacın dibinde sinsi sinsi bir kıpırtı duyduğuna yemin edebilirdi.

Elfler değildi bu; çünkü orman halkı bütün hareketlerinde tamamiyle sessizdiler. Sonra biri bir yerleri kokluyormuş gibi belli belirsiz bir ses duydu; bir de sanki bir şey ağacın gövdesini tırmalıyordu. Nefesini tutarak aşağıya, karanlığa baktı.

Artık bir şey ağır ağır yukarı tırmanmaya başlamıştı ve kenetlenmiş dişleri arasından yumuşak bir tıslama halinde nefesi duyulabiliyordu. Sonra, ağacın gövdesine iyice sokulmuş, gittikçe yaklaşan iki soluk göz gördü Frodo. Gözler durup hiç kırpışmadan yukarıya baktı. Aniden döndüler ve gölge gibi bir şekil ağacın diğer yanına dolanarak gözden kayboldu.

Hemen ardından Haldir dallar arasından hızla tırmanarak çıktı. "Bu ağaçta bu güne kadar hiç görmediğim bir şey vardı," dedi. "Ork değildi. Ben ağacın gövdesine değer değmez kaçtı. Böyle hem ürkek, hem de ağaca tırmanmasını bilen bir şey olmasa, siz hobbitlerden biri zannedebilirdim.

"Ok atamadım, çünkü şimdi gürültü çıkaracak zaman değil: Çatışmayı göze alamayız.

Büyük bir ork bölüğü geçti. Nimrodel'i aştılar temiz sularına giren o kirli ayaklarına lanet olsun! ve nehrin yanındaki eski yoldan ilerlediler. Bir koku almış olacaklar ki, sizin konaklamış olduğunuz yerde bir süre toprağı incelediler. Biz üçümüz yüz kişiye meydan okuyamazdık, o yüzden önden giderek sesimizi değiştirip konuştuk, onlan ormana doğru çektik.

"Orophin şimdi halkımızı uyarmak için acilen yerleşim yerimize gitti. Orklardan hiçbiri Lörien'den sağ çıkamayacak. Ve yarın gece çökmeden önce kuzey sınırında birçok elf gizlenmiş olacak. Fakat gün tamamen ışır ışımaz sizin güneye doğru gitmeniz gerek."

Doğu'dan solgun bir gün doğdu. Işık artıp rnallornun sarı yapraklan arasından süzüldükçe, hobbitlere sanki serin bir yaz sabahının ilk ışıklan parlıyormuş gibi geliyordu. Soluk mavi gök, salınan dallann arasından bir görünüp bir kaybolmaktaydı. Fletin güney tarafındaki bir açıklıktan bakan Frodo, Gümüşdamar vadisini hafif esintide küçük küçük dalgalanan soluk altın rengi bir deniz misali bir baştan bir başa karşısında bulmuştu.

Grup bu kez Haldir'le kardeşi Rumü'in rehberliğinde tekrar yola koyulduğunda daha sabahın erken vakitleriydi ve serindi. "Elveda canım Nimrodel!" diye haykırdı Legolas. Frodo arkasına bakıp gri ağaç gövdeleri arasında beyaz köpüklerin ışıltısını şöyle bir görür gibi oldu. "Hoşçakal!" dedi o da. Sayısız notalannı durmaksızın sonsuz ve değişken bir müziğe dönüştüren böylesine güzel bir akarsu sesini, ömrü boyunca bir daha duyamazmış gibi geliyordu.

Gümüşdamar'ın batı yanından ilerlemeye devam eden patikaya geri döndüler ve bir zaman bunu güneye doğru izlediler. Toprakta ork ayaklarının izleri vardı. Fakat kısa bir süre sonra Haldir Grup'u ağaçların arasına sokarak dalların gölgelediği nehir kıyısına getirdi.

"Siz herhalde göremezsiniz, amma," dedi, "derenin öte yanında halkımdan biri var." Sonra kuş ötüşünü andıran hafif bir ıslık çaldı ve içice büyüyen bir küme genç ağacın arasından bir elf belirdi; elf grilere bürünmüştü, fakat kukuletası açıktı ve sabah güneşinde saçları altın gibi parlıyordu. Haldir derenin üzerinden bir bağ gri ipi maharetle fırlattı, karşıdaki de bunu yakalayarak dere kenarının yakınındaki bir ağaca bağladı.

"Gördüğünüz gibi, Celebrant daha buralarda bile epeyce güçlü bir nehir sayılır," dedi Haldir, "hem hızlı akar, hem derindir, hem de çok soğuktur. Bu kadar kuzeyde mecbur kalmadıkça nehre girmeyiz. Fakat dikkatli hareket edilmesi gereken bu zamanda köprüler de kurmuyoruz. Bu şekilde geçiyoruz! Beni takip edin!" O da ipin kendi tarafındaki ucunu bir ağaca bağladı ve sanki yolda yürürmüş gibi ipin üzerinden rahatlıkla koşarak önce karşıya sonra tekrar bu tarafa geçiverdi.

"Ben bu yolda yürüyebilirim," dedi Legolas; "fakat diğerlerinin bu hüneri yok. Yüzmeleri mi lazım gelecek?"

"Hayır!" dedi Haldir, "îki ipimiz daha var. Bunların birini omuz, birini de bel hizasından bu ipten yukarıya bağlarız; yabancılar herhalde bunlara tutunarak dikkatli dikkatli geçebilseler gerektir."

Bu narin köprü yapılınca, kimi tedirgin ve yavaş yavaş, kimi daha rahat yürüyerek Grup üyeleri karşı kıyıya geçtiler. Hobbitler arasından en beceriklisi Pippin'di, çünkü ayaklarını sağlam basıyordu ve sadece tek eliyle tutunarak suyun üzerinden hızla aştı; fakat gözlerini karşı kıyıya dikmiş, hiç aşağıya bakmamıştı. Sam ayaklarını sürüye sürüye, iplere sımsıkı yapışa yapışa ve girdaplanarak akan soluk suya sanki dağlar içindeki derin bir uçurummuş gibi baka baka geçti.

Sağ salim karşıya geçince rahat bir nefes aldı. "Benim babalığın hep dediği gibi, öğrenmenin sonu yok! Gerçi o kuş gibi tünemeyi yahut örümcek gibi yürümeyi değil, bahçıvanlığı kastederdi ya. Böyle bir cambazlığı Andy amcam bile yapmamıştır!"

En nihayetinde bütün Grup Gümüşdamarı'nın doğu yakasında bir araya toplanınca elfler ipleri çözerek ikisini topladılar. Diğer yanda kalan Rümil son ipi de çekerek omuzuna attı ve onlara el sallayıp nöbet tutmak için Nimrodel'e doğru uzaklaştı.

"Şimdi dostlarım," dedi Haldir, "Lörien Naith'ine girmiş bulunuyorsunuz; siz buraya Üçgen diyeceksinizdir çünkü burası Gümüşdamarı'nın kollarıyla Ulu Anduin arasında, mızrak ucu gibi bir toprak parçasıdır. Hiçbir yabancının Naith'in sırlarını gözlemesine

müsaade etmeyiz. Hatta buraya ayak basmasına izin verdiklerimiz bile sayılıdır.

"Anlaştığımız gibi, burada Cüce Gimli'nin gözlerini bağlayacağım. Diğerleri Egladil'de, sular arasındaki Açı'da bulunan yerleşim merkezimize yaklaşıncaya kadar daha bir süre serbestçe gidebilirler."

Bu Gimli'nin hiç de hoşuna gitmemişti. "Anlaşma benim rızam dışında yapılmış," dedi. "Dilenci veya mahkum gibi gözlerim bağlanarak yürümem. Ben casus değilim. Halkımın hiçbir zaman Düşman'ın

uşaklarıyla bir alış verişi olmamıştır. Elflere de hiç kötülüğümüz dokunmamıştır. Legolas veya gruptaki diğer arkadaşlarımın size hıyanet etme ihtimali ne kadarsa, benimki de o kadardır ancak."

"Sizden kuşkum yok," dedi Haldir. "Ama bu bizim kanunumuz. Kanunların uzmanı ben değilim ve kanunları bir yana bırakamam. Sizi Celebrant'ın bu yanına geçirmekle yeterince büyük bir iş yapmış oldum zaten."

Gimli'nin dediği dedikti. Ayaklarını açıp sıkı sıkı bastı yere ve elini baltasının sapına koydu. "Ya hür olarak ilerlerim," dedi, "ya da tek başıma yabanlıkta kurda kuşa yem olma pahasına geri döner, sözüme güvenilen kendi topraklarımı ararım."

"Geriye gidemezsiniz," dedi Haldir sert bir biçimde. "Bu kadar ileriye kadar geldikten sonra Bey ile Hanım'ın huzuruna çıkmanız lazım gelir. Sizi değerlendirip, alıkoymak ya da salıvermek hususunda irade bildirecekler. Nehirleri bir daha geçemezsiniz, arkanızda da artık aralarından geçmeniz mümkün olmayan gizli gözcüler var. Daha onları görmeden öldürülürsünüz."

Gimli baltasını kemerinden çıkardı. Haldir ile yoldaşı yaylarını gerdiler. "Kahrolası Cüceler ve dik kafaları!" dedi Legolas.

"Haydi!" dedi Aragorn. "Eğer ben hâlâ bu Grup'un lideri sayılıyorsam, benim sözümü dinleyin. Bu şekilde mimlenmek cüceye ağır geliyor. Hepimiz gözlerimizi bağlatacağız, Legolas dahil. Gerçi bu yolculuğu yavaşlatacak ve sıkıcı bir hale sokacak ama, en iyisi bu."

Gimli aniden güldü. "Bir bölük ahmağa benzeriz! Haldir bizi tek bir köpeği olan bir sürü dilenci gibi ipe dizip de mi çekecek? Yok, içinizden bir tek Legolas körlüğümü paylaşsın, bana yeter."

"Ben elfim ve onların soyundanım," dedi Legolas, hiddetlenme sırası şimdi ondaydı.

"Haydi şimdi de, 'Elflerin kahrolası dik kafaları!' diyelim," dedi Aragorn. "Fakat bütün Grup eşit muamele görecek. Gözlerimizi bağla Haldir!"

"Eğer bizi doğru dürüst götürmezseniz, her düşüşüm ve ayağımın her taşa çarpışı için şikâyetimin karşılığını isteyeceğim," dedi Gimli gözlerine bez bağlanırken.

"Hiçbir şikâyetiniz olmayacak," dedi Haldir. "Sizi doğru dürüst götüreceğim, üstelik yollar hem muntazam hem de dümdüz."

"Yazıklar olsun şu günlerin ahmaklığına!" dedi Legolas. "Burada herkes tek Düşman'ın düşmanı, yine de altuni yapraklar altındaki orman diyarında güneş böylesine parlarken, ben gözlerim bağlanarak yürümek zorunda kalıyorum."

"Ahmaklık gibi gelebilir," dedi Haldir. "Gerçekten de, Karanlıklar Efendisi'nin gücünün en iyi ispatı hâlâ ona karşı koymakta olanların arasını açan şu yabancılaşmadır işte. Lâkin, belki bir tek Ayrıkvadi hariç, artık Lothlörien'in dışındaki dünyada öyle az vefa ve itimat buluyoruz ki, kendi itimadımız yüzünden topraklarımızı tehlikeye atmaya cesaretimiz yok. Artık birçok tehlikeyle kuşatılmış bir adada yaşıyoruz ve ellerimiz harplerden çok ok yaylarına gider oldu.

"Nehirler uzun zamandır korudu bizi, ama artık onlar da tam bir emniyet veremezler; çünkü Gölge kuzeye doğru ilerledi, etrafımızı sardı. Bazıları gitmekten söz ediyor, ama galiba artık bunun için çok geç. Batıdaki dağlar gittikçe kötüye dönmekte; doğudaki topraklar çorak ve Sauron'un yaratıklarıyla dolu; artık Rohan'dan geçmenin de emniyetli olmadığı ve Düşman'ın Ulu Nehir'in denize döküldüğü yerleri de gözlediği rivayet ediliyor. Deniz'in kıyılarına ulaşabilsek bile, orada barınacak bir yer bulamayız artık. Yüksek Elfler'in limanlan hâlâ duruyormuş söylendiğine göre, fakat çok kuzeyde ve batıda, buçuklukların ülkesinin ardındaymış. Fakat orası neresidir Bey ile Hanım bilir

belki, ama ben bilmiyorum."

"Bizi gördükten sonra bunu en azından tahmin edebilirsin," dedi Merry. "Ülkemin, hobbitlerin yaşadığı Shire'ın batısında Elf Limanları vardır."

"Deniz kıyısında yaşadıkları için ne mutlu bir halk olmalı hobbitler!" dedi Haldir. "Gerçi hâlâ şarkılarda hatırlarız, ama çoktandır benim halkımdan kimse denizi gözüyle görmüş değil. Bir yandan yürürken, bir yandan da bana bu limanlan anlatın."

"Anlatamam," dedi Merry. "Hiç görmedim oraları. Daha önce ülkemden hiç çıkmamıştım. Ve dışarıdaki dünyanın neye benzediğini bileydim, şimdi de çıkmaya cesaret edemezdim herhalde."

"Güzel Lothlörien'i görmek için bile mi?" dedi Haldir. "Dünya gerçekten de tehlikelerle dolu ve içinde bir sürü karanlık yer var; lâkin nice güzellik de hâlâ ayakta ve artık bütün topraklarda içine keder karışmış olsa da, belki daha bile çok serpiliyor sevgi.

"Aramızda, Gölge'nin yeniden çekileceği ve huzurun yeniden geleceği sarkılan söyleyenler var. Yine de, ben etrafımızdaki dünyanın bir daha eskisi gibi olacağını veya güneşin ışığının önceki zamanlardaki gibi parlayacağını zannetmiyorum. Korkarım ki elfler için en iyi ihtimalle, engellenmeden Deniz'e ulaşıp Orta Dünya'yı sonsuza kadar terk etmelerine olanak sağlayan bir ateşkes getirebilir talih. Eyvah ki eyvah canım Lothlörien'e! Mallorn yetişmeyen bir yerde yaşam ne fakirdir. Yok eğer Büyük Deniz'in gerisinde mallorn ağacı var ise de, bizim kulağımıza gelmedi."

Onlar bu şekilde konuşurken, Grup tek sıra halinde yavaş yavaş ormanda ilerlemekteydi; başlarında Haldir vardı, diğer elfse en arkadaydı. Ayaklarının altındaki toprağın düzgün ve yumuşak olduğunu hissediyorlardı ve bir süre sonra düşme ve yaralanma korkusu olmadan daha rahat yürümeye başladılar. Frodo görme duyusundan mahrum kalınca, işitme duyusuyla diğer duyularının daha keskinleştiğini fark etmişti. Ağaçların ve ezilen çimlerin kokusunu alabiliyordu. Başının üzerindeki yaprakların hışırtısında, sağ yanındaki derenin mırıltısında ve gökyüzündeki kuşların ince, berrak seslerinde nice notalar duyabiliyordu. Açık bir alandan geçerken güneşi yüzünde ve ellerinde hissediyordu.

Gümüşdamarı'nın bu yanma adım attığından beri üzerine garip bir his gelmişti ve Naith'in içlerine doğru ilerledikçe de bu his arttı: Kadim Günler'in bir köşeciğine uzanan bir zaman köprüsünü geçmiş ve şimdi de artık var olmayan bir dünyada yürüyormuş gibi geliyordu ona. Ayrıkvadi'de eski şeylerin hatırası vardı; Lörien'de ise eski şeyler hâlâ canlıların arasında yaşıyordu. Burada kötü şever görülmüş ve duyulmuştu, keder biliniyordu; elfler dışandaki dünyadan korkuyor, güvensizlik duyuyordu; kurtlar ormanın kıyısında ulumaktaydı: Fakat Lörien topraklarına hiçbir gölge düşmemişti.

Bütün gün boyunca, ta serin akşam çöküp akşam rüzgârının bir sürü yaprak arasında fısıldadığını duyana kadar yürüdüler. Sonra da yerde korkusuzca dinlendiler ve uyudular; çünkü rehberleri gözlerini açmalanna izin vermediğinden ağaca tırmanamazlardı. Sabah acelesizce yürüyerek tekrar yollarına devam ettiler. Öğlen bir mola verdiler. Frodo parlamakta olan güneşin altına çıkmış olduklarının farkındaydı. Aniden etrafında bir sürü ses duydu.

Bir bölük elf gelmişti yanlarına sessizce: Moria'dan gelebilecek herhangi bir saldırıya karşı önlem almak için acilen kuzey sınırlarına doğru gidiyorlardı. Haldir onlardan aldığı haberlerin bir kısmını Grup'a da anlattı, istilacı orklar pusuya düşürülmüş ve hemen hemen hepsi temizlenmişti; kalanlar batıya, dağlara doğru kaçmışlardı ve elfler onların da peşindeydi. Bir de garip bir yaratık görülmüştü: Elleri yere değercesine iki büklüm koşan, hayvana benzeyen ama hayvan biçiminde olmayan bir şey. Onu yakalayamamışlar ve iyi mi kötü mü olduğunu bilemediklerinden okla da vurmamışlardı; Gümüşdamarı'ndan aşağıya güneye doğru gözden kaybolmuştu.

"Ayrıca," dedi Haldir, "Galadhrim Beyi ile Hanımı'ndan da haber getirdiler. Hepiniz özgürce yürüyebileceksiniz, cüce Gimli bile. Hanım, Grup'unuzdaki herkesin kim ve ne olduğunu biliyormuş anlaşılan. Belki de Ayrıkvadi'den yeni haberler gelmiştir."

Önce Gimli'nin gözündeki bağı çıkarttı. "Affınızı rica ederim!" dedi, yere kadar eğilerek. "Artık bize dostça gözlerle bakınız! Bakıp da mutlu olunuz, çünkü Durin Günleri'nden beri Lörien Naith'ini gören ilk cüce sizsiniz!"

Sırası gelip kendi gözleri de çözülünce Frodo başını yukarı kaldırdı ve nefesi kesildi.

Açık bir alanda duruyorlardı. Sollarında Eski Günler'in ilkbaharları kadar yeşil çimenlerle kaplı büyük bir tümsek vardı. Tümseğin üzerinde iç içe çifte taç gibi yetişmiş ağaçlardan oluşan iki çember yükselmekteydi: Dış çemberdeki ağaçların kar gibi beyaz gövdeleri vardı ve yapraksızdılar, ama biçimli çıplaklıkları içinde çok güzeldiler; içtekiler ise hâlâ soluk altın rengiyle kuşanmış çok ulu mallorn ağaçlarıydı. Çemberlerin tam merkezinde duran yüksek mi yüksek bir ağacın ta yukarıdaki dallan arasında beyaz bir flet görülüyordu. Ağaçların dibinde ve yeşil yamaçların dört bir yanında çimenler yıldız şeklindeki küçücük altın çiçeklerle bezenmişti. Aralarında ince saplan üzerinde rüzgârda salınan beyaz ve uçuk yeşil başka çiçekler de doluydu ve çimenlerin canlı rengi içinde bir pus gibi ışıldıyorlardı. Tepelerinde gökyüzü masmaviydi; akşamüstünün güneşi tepenin üzerine parlıyor, ağaçlar altına uzun yeşil gölgeler düşürüyordu.

"Bakın! Çerin Amroth'a geldiniz," dedi Haldir. "Burası geçmişteki haliyle eski diyarın kalbidir; bu da daha mutlu günlerde Amroth'un yüksek evinin inşa edilmiş olduğu Amroth höyüğüdür. Burada solmayan çimenler üzerinde kış çiçekleri hiç durmadan açarlar: sarı elanor ile uçuk mphredil. Burada biraz durup Galadhrim şehrine alacakaranlıkta gireceğiz."

Diğerleri kendilerini mis kokulu çimlerin üzerine attı ama Frodo bir süre daha hayretler içersinde ayakta kaldı. Sanki yitip gitmiş bir dünyaya açılan büyük bir pencereden geçmiş gibiydi. Lisanında, çevresini saran ışığı adlandıracak bir kelime bile bulamıyordu. Gördüğü her şey biçimliydi; fakat biçimler hem adeta gözleri açıldığı anda tasavvur edilip çizilivermiş gibi taptaze, hem de ezelden beri dayanmış gibi kadimdiler. Bildiği renklerden, altın renginden, beyazdan, maviden, yeşilden başka bir renk görmüyordu, fakat bu renkler sanki Frodo onları o anda idrak etmiş ve onlara yeni ve muhteşem isimler yakıştırmış gibi taze ve keskindi. Kışın burada yazı veya baharı özlemek mümkün değildi. Toprak üzerinde yetişen hiçbir şeyde ne bir kusur, ne hastalık, ne biçimsizlik göze çarpıyordu. Lörien ülkesi lekesizdi.

Döndü ve şimdi Sam'in de aklı karışmış bir ifadeyle etrafına bakarak ve sanki uyanık olup olmadığından şüphe eder gibi gözlerini ovuşturarak yanında durmakta olduğunu gördü. "E, işte basbayağı güneşli, parlak mı parlak gündüz vakti," diyordu. "Elflerin gönlünde tek ayla yıldızlara yer olduğunu sanırdım: Fakat bu, bugüne kadar duyduğum her şeyden daha Elfçe. Sanki bir şarkının içındeymişim gibi geliyor bana, bilmem anlatabiliyor muyum."

Haldir onlara baktı, gerçekten de hem düşünceyi hem de sözü anlamışa benziyordu. Gülümsedi. "GaJadhrim Hanımı'nın gücünü hissediyorsunuz," dedi. "Benimle birlikte Çerin Amroth'a tırmanmak ister miydiniz?"

Hafif adımlarla çimenli yamaçlardan yukarıya vurdu, Frodo'yla Sam de peşinden gittiler. Yürüyüp, nefes aldığı, etrafındaki canlı yapraklar ve çiçekler yüzünü ferahlatan aynı serin rüzgâr ile kıpırdandığı halde Frodo solmayan, değişmeyen, unutulmaya yenik düşmeyen zaman ötesi bir yerde olduğunu hissediyordu. O ayrılıp yeniden dışarıdaki dünyaya çıktığında bile, Shire'lı gezgin Frodo orada, güzel Loth lörien'deki çimenler üzerinde *elanor* ve *niphrediller* arasında yürümeye devam edecekti.

Beyaz ağaçlardan oluşan çembere girdiler. Tam o sırada da Güney Rüzgârı Çerin Amroth üzerinde eserek dallar arasında ah etti. Frodo, uzaklardaki büyük denizlerin çoktan suya karışmış sahillerdeki sesini ve soyları dünyada tükenmiş deniz kuşlarının çığlıklarını duyarak, kıpırdamadan durdu.

Haldir ilerlemiş, yukarıdaki flete tırmanmaya başlamıştı. Frodo onu izlemeye hazırlanırken elini merdivenin yanına, ağacın üzerine koydu: Daha önce hiç bu kadar ani ve kesin olarak bir ağaç kabuğunun hissini, dokusunu, onun içindeki yaşamı hissetmemişti. Odundan ve oduna dokunmaktan büyük bir haz alıyordu; ama bu bir oduncunun ya da marangozun tattığı gibi bir haz değil, canlı ağacın kendisinden gelen bir hazdı.

Nihayet yüksek platforma ayak bastığında Haldir elini tutarak Güney'e doğru döndürdü onu. "Önce bu yana bakın!" dedi.

Frodo baktı ve biraz ilerde üzerinde bir sürü ulu ağacın olduğu bir tepe, ya da yeşil kulelerden oluşan bir şehir gördü: Ağaç mıydı kule miydi gördükleri, bilemiyordu. Bütün ülkeye hükmeden o güç ve nur, buradan yayılıyormuş gibi geldi ona. Aniden kuş gibi uçup o yeşil şehire konabilmek geldi içinden. Sonra doğuya baktı, bütün Lörien

topraklarının Ulu Nehir Anduin'in soluk parlaklığına doğru uzanışını gördü. Gözlerini nehrin öte yanına kaydırınca ışık kayboldu, tekrar bildiği dünyaya dönmüştü. Nehrin gerisinde arazi düz ve boş, biçimsiz ve müphem ilerliyor, sonra tekrar korkutucu ve karanlık bir duvar gibi göğe tırmanıyordu. Loth lörien üzerindeki güneşin, o uzaktaki yükseklerin gölgesini aydınlatacak gücü yoktu.

"Orası Güney Kuyutorman'ın istihkâmı," dedi Haldir. "Ağaçların birbirleriyle çekiştiği, dallarının çürüyüp solduğu kara bir çam ormanına bürünmüş. Tam ortada taşlık bir tepede, Düşman'ın uzun vakit gizlice kendine mesken tuttuğu Dol Guldur vardır. Şimdi oraya üstelik yedi kat daha güçlü olarak yeniden yerleştiklerinden korkuyoruz. Son zamanlarda sık sık kara bir bulut çöküyor üzerine. Bu yüksek noktada, karşı karşıya gelmiş olan bu iki gücü görebilirsiniz; artık durmaksızın zihinlerini çatıştırmaktalar; fakat ışık karanlığın ta kalbine kadar sızsa da, kendi sırrı hâlâ emniyette. Şimdilik öyle." Dönüp hızla aşağı indi, onlar da arkasından gittiler.

Tepenin eteğinde Frodo Aragorn'u buldu; bir ağaç kadar kıpırtısız ve sessiz duruyordu, fakat elinde minik altın rengi bir elanor çiçeği, gözlerinde de bir ışık vardı. Güzel bir anıya dalıp gitmişti: Frodo baktı ve onun vaktiyle burada yaşanmış başka bir zamanı görmekte olduğunu anladı. Çünkü Aragorn'un yüzünden o çetin yıllar silinmişti; sanki üzerinde ak giysiler vardı ve uzun boylu, zarif, genç bir hükümdara benziyordu; Frodo'nun göremediği birine elf dilinde sözler söylemekteydi. Arwen vanimelda, namarie! dedi, sonra derin bir nefes aldı, daldığı düşüncelerden sıyrılıp Frodo'ya baktı ve gülümsedi.

"Yeryüzünde elf diyarının kalbi burası," dedi, "ve eğer seninle benim hâlâ aşmamız gereken o karanlık yolların gerisinde bir ışık yoksa, benim kalbim de hep burada kalacak. Haydi gel!" Frodo'nun elini tutup Çerin Amroth tepesinden ayrıldı ve bir daha yaşayan bir insan olarak oraya dönmedi.

BÖLÜM VII

GALADRİEL'İN AYNASI

Güneş dağların arkasından batar, ormanlardaki gölgeler yeniden derinleşirken tekrar yola koyuldular. Yolları artık, alacakaranlığın şimdiden toplaştığı çalılıklardan geçmekteydi. Onlar yürürken ağaçların altına gece indi ve elfler gümüş lambalarının örtülerini açtılar.

Birden tekrar bir açıklığa çıkıverdiler ve kendilerini erken doğan birkaç yıldızla beneklenmiş soluk akşam göğünün altında buldular. Önlerinde büyük bir daire şeklinde uzanan ve her iki yana kıvrılarak açılan ağaçsız, geniş bir alan vardı. Bunun gerisinde^yumuşak bir gölge içinde kaybolmuş derin bir hendek bulunuyordu; hendeğin kenarındaki otlar yeşildi, sanki batmış güneşin hatırasıyla panldıyorlardı hala. Hendeğin karşı kıyısında, o ana kadar bu ülkede gördükleri en yüksek mallorn ağaçlarıyla dolu yeşil bir tepeyi çevreleyen yeşil bir sur göğe doğru yükselmekteydi. Ağaçların boylarını tahmin etmek imkansızdı, fakat alacakaranlıkta canlı kuleld gibi görünüyorlardı. Kat kat yükselen dallan ve durmadan harekat eden yapraklan arasında sayısız ışık, yeşil yeşil, altın altın, gümüş gümüş parlıyordu. Haldir Grup'a döndü.

"Caras Galadhon'a hoş geldiniz!" dedi. "İşte Celeborn Bey'in ve Lörien Hanımı Galacnel'in yaşadığı Galadhrim şehri. Fakat buradan giremeyiz, çünkü kapılar kuzeye bakmaz. Güney yanına dolanmamız gerekecek, yol da kısa değildir, çünkü şehir büyük."

Hendeğin dış tarafı boyunca uzanan, beyaz taşlar döşenmiş bir yol vardı. Hep yeşil bir bulut gibi sol yanlarında yükselen şehirin kıyısından, batıya doğru bu yolu izlediler; gece koyulaştıkça yeni yeni ışıklar parladı ve en sonunda tepe yıldızlarla tutuşmuş gibi ışıl ışıl bir hal aldı. Nihayet beyaz bir köprüden geçtiler ve şehnn büyük kapısını karşılarında buldular: Şehrin etrafını kuşatan surların iki ucunun kavuştuğu noktada yapılmış olan kapı güney batıya bakıyordu; büyük ve sağlamdı, üstüne de bir sürü lamba asılmıştı.

Haldir kapıyı çalıp seslendi ve kapılar sessizce açıldı; fakat Frodo nöbetçilerden eser bile göremedi. Yolcular içeri girdi, kapılar ardlarından kapandı. Surun üst üste binmiş iki ucu arasından ilerleyen derin bir yoldaydılar, buradan çabucak geçerek Ağaçlar Şehri'ne girdiler. Halktan kimseyi göremiyor, yol üzerinde ayak sesi duymuyorlardı; fakat etraflarında ve üstlerindeki havada bir sürü ses konuşmaktaydı. Tepenin ta yukarılarından, hafif bir yağmurun yapraklar üzerindeki tıpırtısı gibi dökülen bir şarkı sesi geliyordu.

Birçok yoldan geçip nice merdiven çıkarak sonunda yükseklere ulaştılar ve karşılarında geniş bir çimenliğin ortasında ışıldayan bir çeşme buldular. Çeşme, ağaçların dallarına asılmış gümüş lambalarla aydınlatılmıştı; gümüşten bir yatağa akıyor, oradan da beyaz bir akarsu halinde taşıp gidiyordu. Çimliğin güney tarafında ağaçların en ulusu yükselmekteydi; kocaman pürüzsüz gövdesi gri ipek gibi parlayarak göğe doğru uzuyor, ilk dallan ta yukarılarda gölgeli yaprak bulutlan altında geniş geniş yayılıyordu. Gövdesine geniş beyaz bir merdiven dayanmıştı, dibinde de üç elf oturuyordu. Yolcular yaklaşınca onlar da ayağa fırladılar; Frodo bunların uzun boylu ve gri zırha bürünmüş elfler olduklarını gördü, omuzlarından da uzun beyaz pelerinler sarkmaktaydı.

"Burada yaşar Celeborn ile Galadriel," dedi Haldir. "Yukarı çıkıp onlarla konuşmanızı diliyorlar."

Bunun üzerine elf muhafızlardan biri küçük bir boru çıkarıp tek ve berrak bir nota çaldı; buna yukarıdan, uzaklardan bir yerden üç kez karşılık geldi. "Ben önden gideceğim," dedi Haldir. "Arkamdan Frodo ve Legolas gelsin. Diğerleri istedikleri sırayla gelebilir. Bu tür merdivenlere alışık olmayanlar için uzun bir tırmanış olacaktır, fakat yol boyunca dinlenebilirsiniz."

Yavaş yavaş yukarı tırmanırken kimi o tarafta, kimi bu tarafta, kimi merdiveni de içine alacak şekilde ağaç gövdesinin çevresinde pek çok flet geçti Frodo. Sonunda yerden çok yükseklerde bir yerde, büyük bir geminin güvertesi gibi geniş bir talan'a. vardı. Bunun üzerine büyük bir ev inşa edilmişti, o kadar büyüktü ki yerde olsa neredeyse insanlara

göre bir saray sayılabilirdi. Haldir'in ardından içeri girince, tam ortasında büyük mallorn ağacının tepeye doğru incelmeye başlayan ama hâlâ geniş bir sütun oluşturan gövdesinin bulunduğu oval bir odada buldu kendini.

Oda yumuşak bir ışıkla doluydu; duvarları yeşil ve gümüş rengi, çatısı altındandı. Birçok elf oturmaktaydı burada. Ağacın gövdesinin hemen dibinde, üstü canlı dallarla taçlanmış yan yana iki koltukta Celeborn ile Galadriel oturuyordu. En kudretli krallar için bile geçerli olan elf âdetleri uyarınca, konuklarını karşılamak için ayağa kalktılar. Çok uzun boyluydular, Hanım da Bey kadar uzundu; vakur ve güzeldiler. Tamamiyle beyaza bürünmüşlerdi; Hanım'ın saçı derin bir altın rengindeydi; Celeborn Bey'in saçı gümüş rengi, uzun ve parlaktı; fakat gözlerinin derinliğinden başka üzerlerinde yaşlarına dair hiçbir iz yoktu; gözleri yıldız ışığındaki keskin mızraklara benziyordu, ama bir yandan da derin hatıra kuyuları gibi dipsizdi.

Haldir Frodo'yu onların huzuruna götürdü ve Bey onu kendi dilinde buyur etti. Galadriel Hanım bir şey söylemedi, ama uzun uzun baktı yüzüne.

"Koltuğumun yanına oturunuz şimdi Shire'lı Frodo!" dedi Celeborn. "Herkes teşrif ettiğinde hep birlikte konuşacağız."

Gruptakilerin her biri içeri girdikçe isimleriyle kibarca karşıladı. "Hoşgeldiniz Arathorn oğlu Aragorn!" dedi. "Dışarıdaki dünyanın sekiz ve otuz yılı geçti siz bu topraklara geleli; üzerinizde bu yıllann ağırlığı görünüyor. Fakat ister hayır ister şer olsun, sona az kaldı. Burada yükünüzü bir zaman indirin omuzlarınızdan!"

"Hoşgeldiniz Thranduil oğlu! Akrabalarım pek nadir gelebiliyor Kuzey'den buraya kadar."

"Hoşgeldiniz Glöin oğlu Gimli! Caras Galadhon'da Durin'in halkından birini görmeyeli çok zaman olmuştu gerçekten. Lâkin bugün bu eski kanunumuzu bozduk. Umalım ki bu, günümüzde dünya karanlık da olsa, daha güzel günlerin yakın olduğunun ve halklarımız arasındaki dostluğun yenileneceğinin işareti olsun." Gimli yere kadar eğildi.

Bütün konuklar Celeborn'un koltuğunun önüne oturtulunca, Bey tekrar onlara baktı. "Burada sekiz kişi var," dedi. "Dokuz kişi çıkacaktı yola; haberler öyle diyordu. Lâkin belki de tasarılarda bizim duymadığımız bir değişiklik olmuştur. Elrond çok uzaklarda, aramızda da karanlıklar toplanmakta ve bu yıl boyunca gölgeler daha da uzadı."

"Hayır, tasarılarda bir değişiklik olmadı," dedi Galadriel Hanım, ilk kez konuşarak. Sesi berrak ve ahenkli, fakat olağan kadın seslerinden daha kalındı. "Gri Gandalf da Grup ile birlikte yola koyulmuştu, amma bu ülkenin sınırlarından girmedi. Şimdi bize onun nerede olduğunu söyleyiniz; çünkü onunla bir kez daha konuşmayı çok arzu ediyordum. Lâkin Lothlörien'in çitlerinin içine girmedikçe onu uzaktan gözleyemiyorum: Etrafında gri bir pus var; ayaklarının ve aklının yollan da gözümden gizlidir."

"Heyhat!" dedi Aragorn. "Gri Gandalf artık gölgelere düştü. Moria'da kaldı, çıkamadı."

Bu sözler üzerine salondaki elflerden keder ve hayret haykırışları koptu. "Bunlar kem havadisler," dedi Celeborn, "burada, acıklı olaylarla dolu nice yıllar boyunca işitilmiş olan en kem havadisler." Haldir'e döndü. "Neden bu konu hakkında bir şey söylenmedi daha önce bana?" diye sordu elf dilinde.

"Haldir'e yaptığımız işlerden ve gayemizden söz etmedik," dedi Legolas. "ilk başlarda yorgunduk ve tehlike çok yakınımızdaydı; daha sonra da, Lörien'in güzel yollarında mutluluk içinde yürürken bir süre için kederimizi neredeyse unuttuk."

"Yine de acımız çok büyük ve kayıbımız telafi edilemez," dedi Frodo. "Gandalf bizim rehberimizdi, bizi Moria'dan geçirdi ve kaçmamız için ümit kalmamış gibi görünürken bizi kurtardı, kendi düştü." "Artık bize bütün hikâyeyi anlatın!" dedi Celeborn. Bunun üzerine Aragorn, Caradhras geçidinde ve onu izleyen günlerde olanları bir bir anlattı; Balin ile kitabından, Mazarbul Odası'ndaki dövüşten, ateşten, dar köprüden ve Dehşet'in gelişinden söz etti. "Kadim Dünya'dan gelen bir kötülüğe benziyordu, daha önce böylesini hiç görmemiştim," dedi Aragorn. "Hem bir gölgeydi, hem de ateş; güçlü ve korkunçtu."

"Bir Morgoth Balrog'uydu," dedi Legolas; "Karanlık Kule'de oturan Tek'den sonra elf afetlerinin en ölümcülü."

"Gerçekten de köprünün üzerinde en karanlık rüyalarımıza giren şeyi, Durin'in

Felaketini gördüm," dedi Gimli alçak bir sesle; gözlerinde korku vardı.

"Heyhat!" dedi Celeborn. "Uzun zamandır Caradhras'ın altında bir dehşetin uyuduğundan korkuyorduk. Fakat, cücelerin Moria'daki bu kötülüğü yeniden uyandırdığını bilseydim sizin kuzey sınırlarından girmenizi yasaklardım; sizin ve sizinle gelen herkesin. Ve dilim varsa, Gandalf lüzumsuz yere Moria'nın ağına girerek sonunda ariflikten ahmaklığa düşmüş diyesim geliyor."

"Böyle bir şey söyleyen kişi, biraz fazla acele etmiş olur gerçekten de," dedi Galadriel ciddiyetle. "Yaşarken gereksiz hiçbir hareketi olmamıştı Gandalf in. Onu izleyenler, onun aklındakileri bilemezler ve amacını olduğu gibi bize iletemezler. Lakin rehber ne yapmış olursa olsun, onu izleyenler masumdur. Cüceyi dostça karşılamış olmaktan nadim olmayınız. Halkımız çok uzun zaman önce Lothlörien'den uzaklara sürülmüş olsaydı, hatta burayı ejderhalar mesken tutsaydı, gene de, Arif Celeborn da dahil olmak üzere Galadhrimler arasından kim buralardan geçip de eski yurduna bir dönüp bakmak istemezdi?

"Kapkaradır Kheledzâram'ın suları; buz gibidir Kibilnâla'nın pınarları ve ne latifti Khazaddûm'un sütunlu salonları Eski Günler'de, büyük krallar kayalar altında düşmeden önce." Galadriel hınç ve keder içinde oturan Gimli'ye baktı ve gülümsedi. Bu isimlerin kendi kadim lisanında söylendiğini duyan cüce gözlerini kaldırarak Galadriel in gözlerine baktı; aniden sanki bir düşmanın kalbine bakmış da, orada sevgi ve anlayış görmüş gibi bir duygu doldu içine. Yüzünü hayret bürüdü, sonra o da gülümsedi karşılık olarak.

Beceriksizce ayağa kalkarak cüce usulü eğilip selam verdi, "Yine de hayat dolu Lörien ülkesi çok daha zarif ve Galadriel Hanım yer altındaki bütün kıymetli taşlardan çok üstün!" diyerek.

Bir sessizlik oldu. Bir süre sonra Celeborn tekrar konuştu. "Durumunuzun bu kadar kötü olduğunu bilmiyordum," dedi. "Gimli acı sözlerimi unutsun: Gönlümün sıkıntısıyla konuşmuştum. Sizi desteklemek için elimden geleni yapacağım, herkese kendi isteği ve ihtiyacına göre bir yardımını olacak; özellikle de küçük halkın yükü taşıyan üyesine."

"Maceranız bizce bilinmekte," dedi Galadriel Frodo'ya bakarak. "Lâkin burada daha açık olarak bahsetmeyeceğiz bundan. Yine de, herhalde Gandalf m da amaçlamış olduğu gibi, yardım istemek için bu ülkeye gelmiş olmanız boşa çıkmayacaktır muhtemelen. Çünkü Galadhrim Beyi Orta Dünya'daki elflerin en yüksek irfanlısı ve kralların gücünün ötesinde armağanlar veren bir elf olarak tanınır. Şafak günlerinden beri Batı'da yaşamıştır, ben de artık sayılamayacak kadar uzun bir zamandır onunla yaşamaktayım; Nargothrond yani Gondolin düşmeden önce dağlan geçmiştim ve dünyanın bunca çağı boyunca yenilgiye giden bu uzun yolda birlikte savaş verdik.

"Ak Divan'ı ilk toplayan ben idim. Ve eğer planlarım bozulmasaydı divanı Gri Gandalf yönetecek, olaylarda belki başka şekilde gelişecekti Lâkin, hâlâ ümit var. Size, şunu yapın, bunu yapın, diye öğüt vermeyeceğim. Çünkü yapmakta, kurmakta, veya yollar arasında tercih göstermekte değil; ancak geçmişi, hali ve kısmen de geleceği bilmektedir benim kudretim. Lâkin şu kadarını söyleyeceğim size: Maceranız bir bıçağın sırtındadır. Biraz yoldan çıkarsanız, yenilip herkesin mahvına sebep olursunuz. Yine de Grup gayesine sadık olduğu sürece ümit olacaktır."

Ve bu sözlerle Galadriel gözlerini onlara dikti ve sessizce hepsini teker teker süzdü. Legolas ve Aragorn dışında hiçbiri gözlerini kaçırmadan uzun süre duramadılar bu bakışlar karşısında. Sam hemencecik kızararak başını öne eğdi.

En nihayetinde Galadriel Hanım onları gözlerinden azat etti ve gülümsedi. "Gönüllerinizi sıkmayınız, "dedi. "Bu gece huzur içinde uyuyacaksınız." Bunun üzerine derin bir nefes aldılar ve yüksek sesle tek bir kelime bile konuşulmamış olduğu halde sanki uzun ve ayrıntılı bir sorguya çekilmişler gibi kendilerini çok yorgun hissettiler.

"Gidiniz şimdi!" dedi Celeborn. "Acı çekmiş, çok didinmişsiniz. Eğer Macera'nız bizi yakından ilgilendirmiyor olsaydı bile, yaralarınız iyileşip gücünüz yerine gelinceye kadar bu Şehir size kucak açardı. Şimdi dinleneceksiniz ve önünüzdeki yoldan bir süre söz etmeyeceğiz."

O gece Grup'takiler toprak üzerinde uyudular; buna da en çok hobbitler memnun oldu. Elfler onlara, çeşmenin yakınındaki ağaçlar arasına bir çadır kuruvermiş, içine yumuşak divanlar sermiş, sonra zarif elf sesleriyle barış sözcükleri söyleyerek ayrılmışlardı.

Yolcular bir süre ağaç tepelerinde geçirdikleri daha önceki geceden, gündüz yaptıkları yolculuktan ve Bey ile Hanım'dan konuştular; çünkü henüz daha gerilere bakmaya içleri elvermiyordu.

"Sen niye kızardıydın Sam?" dedi Pippin. "Hemencecik su koyuverdin. Kim görse vicdanında bir leke olduğunu düşünürdü. Umarım benim battaniyelerimden birini çalmak için kurduğun muzır planlarından ibarettir mesele."

"Hiç öyle planım neyim yok," diye cevap verdi Sam, şaka kaldırmayacak bir ruh haliyle. "Eğer merak ediyorsan, kendimi çırçıplak hissettim ve bu hiç hoşuma gitmedi, îçime bakıyordu adeta ve bana Shire'a, kendime ait minicik bir bahçesi olan küçük bir oyuğa geri uçma fırsatını verirse ne yapacağımı soruyordu."

"Ne tuhaf," dedi Merry. "Neredeyse ben de aynısını hissettim; sadece, şey sadece, neyse bu kadar yeter sanırım," diye bitirdi sözlerini yarım yamalak.

Öyle görünüyordu ki hepsi aynı tecrübeyi yaşamışlardı: Her biri, önlerinde uzanan korkularla dolu bir gölge ile çok arzu ettiği bir şey arasında bir seçim hakkı sunulduğunu hissetmişti: Akıllarında tüm açıklığıyla belirmişti arzu ettikleri şey; onu elde etmek içinse yoldan sapmaları, Macera'yı ve Sauron'la savaşı diğerlerine bırakmaları yeterliydi.

"Ve sanki," dedi Gimli, "vereceğim bu karar sadece bana kalacak ve diğerleri tarafından bilinmeyecek gibi bir his vardı içimde."

"Bana son derece garip geldi bu iş," dedi Boromir. "Belki bu sadece bir sınavdı ve Galadriel düşüncelerimizi iyi niyetle okuyordu, ama dilim varsa bizi kışkırtıyor ve aslında veremeyeceği bir şeyler teklif ediyordu derdim. Onu dinlemeyi bile reddettiğimi söylememe gerek yok. Minas Tirith'in insanları sözünün eridir." Fakat Hanım'ın ona ne teklif ettiği konusunda hiçbir şey söylememişti.

Frodo'ya gelince, o hiç konuşmadı; oysa Boromir onu sorularıyla sıkıştırmaktaydı. "Seni uzun uzun tuttu bakışlarıyla, Yüzük Taşıyıcısı," diyordu.

"Evet," dedi Frodo; "fakat o anda aklıma ne geldiyse, orada kalacaktır."

"Neyse, ayağını denk al!" dedi Boromir. "Ben bu Elf Hanım'dan ve niyetinden pek emin değilim."

"Galadriel Hanım hakkında kötü konuşma!" dedi Aragorn sertçe. "Ne dediğini bilmiyorsun, insan kendisi getirmedikçe ne onda, ne de bu topraklarda kötülük bulunmaz. Kötülük getireninse vay haline! Fakat bu gece, Ayrıkvadi'den çıktığımızdan beridir ilk kez korkusuzca uyuyacağım. Keşke derin uyusam da, bir süre için kederimi unutsam! Hem bedenim, hem gönlüm yorgun." Kendini divanının üzerine atarak hemen derin bir uykuya daldı.

Diğerleri de kısa bir süre sonra onu izlediler; uykularını ne bir ses, ne de bir rüya bozdu. Uyandıklarında gün ışığını çadırın önündeki çimenler üzerine yayılmış, çeşmeyi güneş altında pırıltıyla fıskiyelenip akar buldular.

"Yakında Bay Bilbo'yu bile geçersin sen!" dedi Sam.

"Hayır, korkarım geçemem," dedi Frodo. "Fakat şimdilik elimden gelenin en iyisi bu."

"Eh Bay Frodo, eğer biraz daha yazacaksan havai fişeklerinden de söz et emi," dedi Sam. "Şunun gibi bir şey:

Anladıkları ve hatırladıkları kadarıyla, birkaç gün Lothlörien'de kaldılar. Tüm bu süre boyunca, zaman zaman düşen ve her şeyi daha canlı ve temiz bırakarak geçip giden latif yağmur dışında, her gün pırıl pırıl güneşli geçti. Hava sanki baharın ilk günleriymişçesine serin ve yumuşaktı, ama yine de etraflarında kışın derin ve düşünceli sükûnetini hissediyorlardı. Bütün yaptıkları yemek, içmek, dinlenmek ve ağaçlar arasında dolaşmaktan ibaretti adeta; bu da yetip artıyordu.

Bey ile Hanım'ı tekrar görmemişlerdi ve elf halkıyla da çok az konuşuyorlardı; çünkü halkın çok azı Westron dilini biliyor veya kullanıyordu. Haldir onlarla vedalaşıp, Grup'un Moria'dan getirdiği haberlerden bu yana iyice sıkı denetim altına alınan Kuzey'deki sınıra geri dönmüştü. Legolas vaktinin çoğunu Galadhrimler'in arasında geçirmekteydi ve ilk geceden sonra, yemek yemek ve sohbet etmek için uğramakla birlikte, uyku saatlerini Grup'la geçirmez olmuştu. Çevreyi dolaşmaya çıkarken sık sık yanına Gimli'yi

de alıyordu; diğerleri bu değişiklikten hayret içindeydiler.

Artık yol arkadaşları birlikte otururken veya yürürken Gandalf tan söz ediyorlardı; her birinin onun hakkında bildiği veya gördüğü her şey tüm açıklığıyla zihinlerinde canlanıyordu. Yaralarıyla bedenlerinin yorgunluğu geçmeye başladıkça, kayıplarının acısı daha da keskinleşmişti. Sık sık yakınlarında şarkı söyleyen elf sesleri duyuyorlardı ve onun düşüşüyle ilgili ağıtlar yaktıklarını anlıyorlardı, çünkü anlamını bilmedikleri o hüzünlü ve tatlı sözler arasında onun ismini yakalıyorlardı.

Mithrandir, Mithrandir, diye söylüyordu elfler, Ah Gri Hacı! Çünkü ona öyle hitap etmeyi çok severlerdi. Fakat Legolas Grup'un yanında olsa bile, bu işin onun hünerini aştığını ve acısının hâlâ çok taze olduğunu, bu acıya henüz şarkı değil ancak göz yaşlan dökebileceğini söyleyerek şarkıları onlara tercüme etmiyordu.

İçindeki yası kırık dökük ilk olarak söze döken Frodo oldu. Çok nadiren bir şarkı veya şiir yazmaya heveslenirdi; Ayrıkvadi'de bile, belleği ondan öncekilerin yapmış olduğu birçok şeyle dolu olduğu halde hep dinlemişti de kendi söylememişti. Fakat şimdi Lörien'deki çeşmenin yanında oturup etrafında elflerin seslerini duydukça, düşünceleri ona fena gelmeyen bir şarkı halinde biçimlenmekteydi; yine de bunları Sam'e tekrarlamak istediğinde sadece bölük pörçük parçalar hatırlayabildi ve onlar da bir avuç porsumuş yaprak gibi soluktu.

Shire'da akşam alınca kurşun rengini
ayak sesleri duyulurdu Tepe'de;
tan vaktinden önce giderdi
tek söz etmeden, uzun bir seyahate.

Yabaneller'den ta Batı kıyıları 'na
kuzeydeki ıssızlardan, güneydeki tepelere
gizli kapıdan, ejderha ininden,
geçti karanlık ormanlardan keyfince.

Cüce, hobbit, ef ve insanla
ölümlü ve ölümsüz ahaliyle
daldaki kuşla, indeki hayvanla
konuştu kendi gizli lisanlarında.

Ölümcül bir kılıç ve şifalı bir elle,
bükülüyordu beli yükü altında,
çınlayan sesi ve yanan işaretiyle,
yorgun bir hacıydı kendi yolunda.

Tahtına kurulmuş bir irfan sahibi
kızmakta çabuk, daha da kolay gülmesi
yaşlı bir adam şapkası hırpani
yaslanmış duruyor, asası dikenli.

Köprüde durdu bir başına
ne ateşe pabuç bıraktı ne de gölgeye;
asası kırıldı taşa vurunca
irfanı öldü gitti Khazaddûm'da.

Havai fişeklerin en güzeli patlar

mavi yeşil yıldızlar gibi,

gökgürültüsünden sonra altın bir yağmur

semadan çiçekler gibi yağar.

Gerçi bu sözlerde o fişeklerin hakkını vermekten çok uzak ya."

"Hayır, bunu sana bırakacağım Sam. Ya da belki de Bilbo'ya Ama... neyse bu konuda daha fazla konuşamayacağım. Ona bu haberi götüreceğimizi düşündükçe fena oluyorum."

Bir akşam Frodo ile Sam serin alacakaranlıkta yürüyorlardı. Her ikisi de tekrar huzursuzlanmaya başlamıştı. Frodo'ya aniden ayrılışın gölgesi düşmüştü: Her nasılsa, Lothlörien'i terk etme zamanının çok yaklaşmış olduğunu hissediyordu.

"Elfler hakkında şimdi ne düşünüyorsun Sam?" dedi. "Aynı soruyu bir kez daha sormuştum sana çok uzun bir zaman önce gibi geliyor; fakat o zamandan bu yana onları daha çok gördün."

"Hem de nasıl!" dedi Sam. "Ve galiba, elf var elf var. Elfliğine hepsi elf, ama hepsi bir değil. Mesela bu ahali gezgin değil, evsiz de değil, bize biraz daha benzer gibiler: Hobbitlerin Shire'da olduğu gibi, hatta daha bile fazla, burada yerli yerindeler. Onlar mı memleketi kendilerine benzetmişler, yoksa memleket mi onları kendi gibi yapmış belli değil, bilmem anlatabildim mi. Burası fevkalade sakın. Sanki hiçbir hareket yok, ve hareket isteyen de yok. Eğer etrafta bir tılsım var ise çok derinlerde, deyim yerindeyse, benim parmağımı basamayacağım bir yerdedir."

"Bunu her yerde görüp hissedebilirsin," dedi Frodo.

"Ee," dedi Sam, "kimsenin sihir yaptığını görmüyorsun ama. Zavallı Gandalf ın gösterdiği gibi havai fişekler yok. Bey ile Hanım'ı bunca zamandır neden hiç görmedik acaba? Düşünüyorum da, Hanını da canı isterse pek harika şeyler yapabilir bana sorarsan. Elf büyülerinden görmeyi o kadar çok isterdim ki Bay Frodo!"

"Ben istemezdim," dedi Frodo. "Ben halimden memnunum. Ve ben Gandalfın havai fişeklerini değil, çalı gibi kaşlarını, çabucak öfkelenişini ve sesini özlüyorum."

"Doğru söylüyorsun," dedi Sam. "Benim kusur bulduğumu da zannetme. O eski masallarda lafı geçen sihirden birazcık görmeyi hep istemişimdir, ama şimdiye kadar burdan daha güzel bir ülkenin varlığını duymadıydım. Sanki aynı anda hem yuvanda, yurdundaki, hem de bir tatile çıkmışsın; bilmem anlatabildim mi. Gitmek istemiyorum. Ama bir yandan da, eğer yolumuza devam edeceksek bunu bir an önce halletsek iyi olacak diye düşünmeye başladım.

"En bitmek bilmeyen iş, daha başlamadığın iştir, derdi benim babalık. Ve kanaatimce, ister büyüylen ister büyüsüz, bu ahali bizim için yapabileceği kadarını yaptı artık. Gandalf m yoklusunu esas bu ülkeden ayrıldıktan sonra çekeceğiz bana sorarsan."

"Korkarım söylediğin çok doğru Sam," dedi Frodo. "Yine de bütün kalbimle, gitmeden Elflerin Hanım'ını bir kez daha göreceğimizi umuyorum."

Daha o konuşurken, sanki onların sözlerini duyup da gelmiş gibi Galadriel Hanım'ın yaklaşmakta olduğunu gördüler. Uzun, boyu, zarif endamıyla ağaçların altında yürümekteydi. Hiçbir şey söylemeden yanına çağırdı onları.

Yana sapıp onları Caras Galadhon'un güney yamaçlarına doğru götürdü ve yüksek yeşil çalılardan geçerek etrafı kapalı bir bahçeye vardılar. Burada hiç ağaç yetişmemişti, gökyüzüne açık olarak duruyordu. Akşam yıldızı yükselmiş, batı ormanlarının üzerinde beyaz bir ateşle yanmaktaydı. Uzun bir merdivenden aşağıya, tepedeki çeşmeden kaynayan gümüş derenin mırıldanarak aktığı derin yeşil bir çukura indi Hanım. Çukurun dibinde, dallanmış budaklanmış bir ağaç gibi yontulmuş olan alçak bir kaide üzerinde gümüşten bir tas, yanında da gümüş bir ibrik duruyordu.

Galadriel tası derenin suyuyla ağzına kadar doldurup üzerine üfledi, su tekrar durulduğunda konuştu nihayet, "işte Galadriel'in Aynası," dedi. "Sizi buraya eğer dilerseniz Ayna'ya bakasınız diye getirdim."

Hava çok durgun, çukur karanlık, yanındaki elf hanım uzun boylu ve solgundu. "Neye bakacağız ve ne göreceğiz?" diye sordu hayretle dolan Frodo.

"Ayna'nın pek çok şeyi meydana çıkarmasını sağlayabilirim bir buyruğumla," diye cevap verdi Galadriel. "ve kimilerine görmek istedikleri şeyleri de gösterebilirim. Lâkin ayna beklenmedik şeyler de gösterir ve bunlar ekseriya bizim görmek istediklerimizden daha acayip ve dahn faydalı şeyler olurlar, îşi Ayna'ya bırakırsanız, ne göreceğinizi bilemem Çünkü Ayna, olmuş, olan ve olabilecek şeyleri gösterir. Lâkin en bilgeler bile bunlardan hangisini gördüğünü anlayamaz bazen. Bakmak istiyor musunuz?"

Frodo cevap vermedi.

"Ya siz?" dedi Galadriel, Sam'e dönerek. "Çünkü bu sizin halkınızın sihir diyebileceği türden bir şey sanırım; gerçi tam olarak neyi kastettiklerini bilemiyorum; galiba Düşman'ın aldatmacaları için de aynı kelimeyi kullanıyorlar. Lâkin böyle demek isterseniz, işte bu Galadriel'in sihri. Elflerin sihirini görmek istediğinizi söylememiş miydiniz?"

"Söylemiştim," dedi Sam, korku ile merak arasında bir hisle biraz titreyerek. "Ben bir yol bakıvereyim, Hanım, müsaade edersen."

"Evde neler olup bitiyor, baksam fena mı," diye de fısıldadı Frodo'ya. "Ayrılalı çok uzun zaman olmuş gibi geliyor. Gerçi, ya sırf yıldız ya da anlamayacağım bir şeyler görürüm ya herhal."

"Herhal," dedi Hanım sevgi dolu bir kahkahayla. "Lâkin geliniz, bakıp nasibinizdekini göreceksiniz. Suya dokunmayın!"

Sam kaidenin ayağına tırmanarak tasın üzerine eğildi. Su sert ve karanlık görünüyordu, içinde yıldızlar yansımaktaydı.

"Dedim ya, bir tek yıldızlar var," dedi. Sonra birden nefesi kesilir gibi oldu, çünkü yıldızlar sönmüştü. Karanlık bir perde açılmış gibi Ayna önce griye döndü, sonra berraklaştı. Güneş parlıyor, ağaçların dallan rüzgârda sallanıp dalgalanıyordu. Fakat daha Sam ne gördüğüne karar veremeden ışık soldu; bu sefer sanki Frodo'nun büyük karanlık bir uçurumun dibinde, solgun bir yüzle derin derin uyuduğunu görüyordu. Sonra kendisini loş bir geçit boyunca ilerlerken ve sonu olmayan, dönen merdivenlere tırmanırken görür gibi oldu. Birden, telaşla bir şeyler aramakta olduğu doğdu içine, ama aradığı neydi bilemiyordu. Görüntü bir rüya gibi bulandı, geriye döndü, yeniden ağaçlar belirdi. Fakat bu kez o kadar sık değillerdi ve neler olduğunu görebiliyordu: Ağaçlar rüzgârla dalgalanmıyordu, devriliyor, yere düşüyorlardı.

"Hop!" diye bağırdı Sam hışımla. "Şu Ted Kumlukişi'ye bak hele, üstüne vazifeymiş gibi ağaçları kesip duruyor. O ağaçların kesim vakti gelmediydi: Burası, Subaşı yoluna gölge veren, Değirmen'in ardındaki ağaçlıklar. Şu Ted'e elim yetişeydi de ben de onu bir devirivereydim!"

Fakat o sırada, artık Eski Değirmen'in de yok olmuş olduğunu fark etti; değirmenin yerine kocaman kırmızı kiremitli bir bina dikilmişti. Bir kalabalık, hani harıl çalışmaktaydı. Az ileride uzun, kırmızı bir baca vardı. Ayna'nın yüzeyine siyah dumanlar yayılıyor gibiydi.

"Shire'da bir şeytanlıklar dönüyor," dedi. "Elrond Bay Merry'yi geri göndermek istediğinde yerden göğe haklıymış." Sonra aniden bir çığlık atarak geriye sıçradı. "Burada kalamam," dedi gözü dönmüş bir halde. "Eve dönmeliyim. Çıkınsaçması Sıraevleri'ni yıkmışlar; bak, zavallı ihtiyar babalık üç parça eşyasını el arabasına doldurmuş Tepe'den aşağı iniyor. Eve gitmeliyim!"

"Eve tek başına gidemezsiniz," dedi Hanım. "Ayna'ya bakmadan önce beyiniz olmadan eve gitmeyi istememiştiniz, halbuki Shire'da kötü şeyler olabileceğini o zaman da biliyordunuz. Unutmayın, Ayna çok şey gösterir ve bunların bir kısmı henüz olmamış şeylerdir. Kimi de hiç yaşanmaz, yeter ki görüntüleri görenler olanları engellemek için yoldan sapmasın. Ayna ne yapmak gerektiği konusunda tehlikeli bir rehberdir"

Sam yere oturup başını elleri arasına aldı. "Keşke buraya hiç gelmeseydim; artık başka tılsım mılsım görmek de istemiyorum," dedi ve sustu. Bir süre sonra, sanki gözyaşlarıyla savaşırmış gibi boğuk bir sesle yeniden konuştu. "Yok' Ya Bay Frodo ile birlikte uzun yoldan dönerim eve; ya da hiç dönmem. Ama er geç yolum eve çıkar umarım. Eğer

gördüklerim doğru çıkarsa, birilerinin başı fena halde yanacak!"

"Siz artık bakmak istiyor musunuz Frodo?" dedi Galadriel Hanım. "Elf tılsımı görmeyi arzu etmiyordunuz, halinizden memnundunuz."

"Bakmamı tavsiye eder misiniz?" diye sordu Frodo.

"Hayır," dedi elf. "Ne öyle yapın, ne böyle yapın diye öğüt vermem ben. Danışılacak bir kişi değilim. Bir şey öğrenebilirsiniz; gördüğünüz şey hayır da olabilir şer de, bu sizin için karlı da olabilir, yararsız da. Görmek hem iyidir hem de tehlikeli. Yine de Frodo, benim fikrimce sizde bu riski göze alacak kadar cesaret ve bilgelik var, yoksa sizi buraya getirmezdim. Nasıl dilerseniz öyle yapın!"

"Bakacağım," dedi Frodo ve kaideye tırmanarak karanlık suyun üzerine eğildi. Ayna hemen netleşti; loş bir ülke gördü. Uzakta, soluk bir göğe doğru kara kara dağlar yükseliyordu. Kurşuni bir yol kıvrıla dolana uzanıp ufka karışıyordu. Uzaktan, yoldan biri gelmekteydi; başta silik ve küçük, ama yaklaştıkça büyüyüp belirginleşen bir siluet. Frodo birdenbire bu siluetin kendisine Gandalf ı hatırlattığını fark etti. Neredeyse büyücünün ismini haykıracaktı ama derken bu siluetin gri değil beyaz giysili olduğunu fark etti; alacakaranlıkta hafifçe parlayan bir beyaz. Elinde de beyaz bir asa vardı. Başı o kadar eğikti ki yüzü görülmüyordu ve yavaş yavaş yolun kavisini dönerek Ayna'nın görüntüsünden çıktı. Frodo'nun aklına bir kuşku girmişti: Gandalf m yıllar önce yaptığı uzun yolculuklardan birinin görüntüsü müydü bu, yoksa Saruman mıydı?

Görüntü değişti. Az ve öz ama çok net bir biçimde, odasında huzursuzca yürüyen Bilbo'nun görüntüsü çarptı gözüne. Masa karmakarışık kağıtlarla doluydu; pencerelere yağmur çarpıyordu.

Sonra bir duraksama oldu, bu duraksamayı Frodo'nun kendisinin de karıştığı büyük bir tarihin parçalan olduğunu her nasılsa hissettiği, çabuk çabuk geçen bir sürü sahne izledi. Sis dağıldı ve o güne kadar hiç görmediği ama hemen tanıdığı bir manzara çıktı karşısına: Deniz. Karanlık çöktü. Deniz büyük bir fırtınayla kabararak hiddetlendi. Sonra karanlık bulutlara gömülmekte olan kan kırmızısı güneşe karşı, yırtılmış yelkenleriyle Batı'dan çıkmış gelen büyük bir geminin siyah silueti belirdi. Ardından, kalabalık bir şehirden akan geniş bir nehir gördü. Sonra yedi kulesi olan beyaz bir hisar. Sonra tekrar siyah yelkenleri olan bir gemi; fakat artık yeniden sabah olmuştu ve su ışıl ısıldı; üstüne beyaz bir ağaç işlenmiş bir sancak güneşte parlıyordu. Savaş ve yangını hatırlatan bir duman yükseldi, güneş cayır cayır bir kırmızıyla yeniden battı, hava kararıp gri bir pusa dönüştü ve pusun içine doğru ışıl ışıl küçük bir gemi geçti gitti. Gemi yok oldu ve Frodo bir iç geçirerek çekilmeye hazırlandı.

Fakat birdenbire Ayna, sanki görüntü dünyasında bir delik açılmış da Frodo boşluğa bakıyormuş gibi tamamen karardı. Kara çukurda, yavaş yavaş büyüyerek neredeyse tüm Ayna'yı kaplayan tek bir Göz belirdi. O kadar korkunçtu ki, Frodo bağıramadan ve gözlerini ayıramadan, mıhlanmış gibi kalakaldı. Göz, ateş ile çevrelenmişti fakat kendisi camla kaplı gibiydi, bir kedinin uyanık ve dikkatli gözü kadar sarıydı, ve gözbebeğinin uzunlamasına ince siyahlığı bir çukura, hiçliğe bakan bir pencereye açılıyordu.

Sonra göz, bir o yanı, bir bu yanı tarayarak dönmeye başladı ve Frodo dehşetle, hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak bir kesinlikle, gözün aradığı binbir şey arasında kendisinin de bulunduğunu hissetti. Fakat aynı zamanda onun kendisini göremeyeceğini de biliyordu kendisi istemedikçe, henüz göremeyeceğini. Boynundaki zincirinde duran Yüzük ağırlaşmaya başladı, büyük bir taştan daha da ağır oldu, Frodo'nun başı aşağıya doğru çekildi. Ayna sanki ısınmaya başlamıştı, sudan buhar lüleleri yükseliyordu. Frodo öne doğru kaymaktaydı.

"Sakın suya dokunmayın!" dedi Galadriel Hanım yavaşça. Görüntü karardı, Frodo kendini gümüş tasta pırıldayan serin yıldızlara bakarken buldu. Tirtir titreyerek geriye indi ve Hanım'a baktı.

"Son gördüğünüz şeyin ne olduğunu biliyorum," dedi Hanım; "çünkü aynı şey benim de zihnimde mevcut. Korkmayın! Lâkin, Lothlörien ülkesinin Düşman'a karşı, sadece ağaçlar arasında şarkılar söylemekle ve hatta elf yaylarının ince oklarıyla korunuyor ve muhafaza ediliyor olduğunu da zannetmeyin. Size diyorum ki Frodo, şu anda sizinle konuşurken dahi Karanlıklar Efendisi'ni sezebiliyor, aklından geçenleri biliyorum; en azından elfleri ilgilendiren bütün düşüncelerini biliyorum. O ise hiç durmadan beni ve düşüncelerimi görebilmek için uğraşmakta. Lâkin kapı hâlâ kapalı!"

Beyaz kollarını kaldırdı ve reddeder, inkâr edercesine ellerini Doğu'ya doğru uzattı. Elflerin en sevgilisi, Akşam Yıldızı Eârendil, yukarda tüm berraklığıyla parlamaktaydı. O kadar parlaktı ki yıldız, Elf Hanım'ın sureti yerde hafif bir gölge bırakıyordu. Yıldızın ışınlan Hanım'ın parmağındaki yüzüğü sıyırıp geçti; yüzük gümüş bir ışıkla kaplanmış parlak altın gibi ışıdı ve sanki Akşam Yıldızı yere inip Hanım'ın eline konmuş gibi tek bir beyaz taş yanıp söndü. Frodo yüzüğe hayretle bakakaldı; çünkü aniden anlar gibi olmuştu.

"Evet," dedi Hanım, Frodo'nun ne düşündüğünü anlayarak, "bu konuda konuşmaya izin yoktur; Elrond size açıklayamadı. Lâkin bu Yüzük Taşıyıcısı'ndan, Göz'ü görmüş birinden gizlenemez. Gerçekten de, Lörien ülkesinde, Galadriel'in parmağında durmakta Üçler'den biri. Bu Nenya, Serttaşı Yüzüğü, ben de onun muhafızıyım.

"Bundan şüpheleniyor ama bilmiyor henüz bilmiyor. Şimdi sizin gelişinizin bizim için nasıl da Kıyamet'in ayak sesleri demek olduğunu anlıyorsunuz, değil mi? Çünkü eğer siz başaramazsanız, biz tüm çıplaklığımızla Düşman'ın önünde kalacağız. Yok başarırsanız, o zaman bizim gücümüz azalacak, Lothlörien solacak ve Zaman'ın gelgitleri onu süpürüp götürecek. Ya Batı'ya gitmemiz, ya da yavaş yavaş her şeyi unutmuş ve unutulmuş, kuytu vadilerde ve mağaralarda yaşayan yaban bir halka dönüşmemiz gerekecek."

Frodo başını eğdi. "Peki ne arzu ederdiniz?" dedi sonunda.

"Olması gerekenin olmasını," diye cevapladı Hanım. "Elflerin ülkelerine ve eserlerine olan sevgileri, Deniz'in derinliklerinden bile derindir; hasretleri ölümsüzdür ve hiçbir zaman tam olarak teskin olmaz. Yine de Sauron'a teslim olmaktansa ellerindekini atmaya razıdırlar: Çünkü artık onu tanıyorlar. Lothlörien'in kaderinden değil, sadece kendi vazifenizden sorumlusunuz siz. Yine de, mümkün olsaydı Tek Yüzük'ün hiç yapılmamış veya sonsuza kadar kaybolmuş olmasını dilerdim."

"Hem irfan sahibi, hem korkusuz, hem zarifsiniz Galadriel Hanım" dedi Frodo. "Eğer isterseniz Tek Yüzük'ü size veririm. Bu benim için fazla büyük bir mesele."

Ani ve berrak bir kahkaha attı Galadriel. "Galadriel Hanım irfan sahibi olabilir," dedi, "yine de burada, nezaket konusunda kendi dengine rast geldi ilk karşılaşmamızda gönlünüzü sınamamın öcünü çok kibarca aldınız. Keskin bir gözle görüyorsunuz artık. Gönlümün, bana sunduğunuz şeyi çok fazla arzuladığını inkar etmiyorum. Çünkü uzun yıllar boyunca Ali Yüzük benim elime geçse ne yapardım diye düşünmüştüm ve işte! Yüzük avucuma düştü. Sauron ister kalsın ister yenilsin, çok uzun zaman önce tertip edilmiş olan şer çok değişik şekillerde işlemeye devam eder. Eğer yüzüğü konuğumdan zorla veya korkutarak alsaydım, bu tam da onun Yüzük'ünün tesirine yaraşacak soylu bir hareket olurdu, değil mi?

"Ama şimdi, nihayet Önümde işte. Yüzüğü bana kendi rızanızla vereceksiniz! Karanlıklar Efendisi'nin yerine bir Ece oturtacaksınız. Ve ben karanlık da olmayacağım, Gündüz ve Gece gibi çok güzel ve korkunç olacağım! Deniz gibi, Güneş gibi, Dağ'daki Kar gibi zarif!.. Fırtına ve Şimşek gibi korkunç! Dünyanın temellerinden daha güçlü. Herkes beni sevecek ve önümde çaresiz kalacak!"

Elini kaldırdı; takmakta olduğu yüzükten sadece onu aydınlatıp, geri kalan her şeyi karanlıkta bırakan büyük bir ışık çaktı. Frodo'nun önünde, artık ölçülemeyecek derecede uzun boylu, dayanılmayacak kadar güzel, korkunç ve tapılacak biri gibi duruyordu. Sonra indirdi elini; ışık soldu, tekrar güldü aniden. Ve o ne! küçülmüştü: Sadece beyazlara bürünmüş, kibar sesi yumuşak ve hüzünlü, ince bir elf kadınıydı.

"Sınavı geçtim," dedi. "Gücüm zayıflayacak, Batı'ya gideceğim ve Galadriel olarak kalacağım." artık seçimimizi yaptık velcaderin ırmakları akıyor."

"Gitmeden önce bir şey sormak istiyorum," dedi Frodo, "Aynkvadi'de hep Gandalfa sormak istediğim bir şey. Tek Yüzük'ü takmama izin veriliyor: Neden diğerlerini görüp onları takanların düşüncelerini bilemiyorum?"

"Bunu yapmayı denemediniz" dedi Hanım. "Neye sahip olduğunuzu fark ettiğinizden beri sadece üç kere taktınız onu parmağınıza. Sakın denemeyin! Sizi mahveder. Gandalf size yüzüklerin her takana kendilerine denk bir kudret verdiğini söylememiş miydi? O kudreti kullanabilmeniz için önce çok daha güçlenmeniz ve iradenizi başkalarına hükmetmeye çalıştırmanız gerekir. Gene de, Yüzük Taşıyıcısı, yüzüğü parmağına takmış ve gizli olanları görmüş biri ularak görüşünüz keskinleşti. Benim düşüncelerimi, arif

sayılan birçok kişiden daha açık olarak algıladınız. Yediler'i ve Dokuzlar'ı elinde tutanın Göz' ünü gördünüz. Ve yüzüğü benim parmağımda görüp tanıdınız, öyle değil mi? Siz yüzüğümü gördünüz mü?" diye sordu tekrar Sam'e dönerek.

"Hayır Hanım," diye cevap verdi Sam. "Doğruyu söylemek lazım gelirse, neden söz ettiğinizi merak etliydim. Parmağınızın arasından parlayan bir yıldız gördüm ben. Fakat küstahlık saymazsanız, beyim haklıydı kanaatimce. Keşke Yüzük'ü alsanız. O zaman işleri yoluna koyardınız. Babalığın evini yıkmalarına ve onu yerinden yurdundan etmelerine engel olurdunuz. Bazı tiplere yaptıkları pis işleri ödetirdiniz.

"Ödetirdim," dedi Hanım. "Öyle başlardı. Fakat ne yazık ki orada kalmazdı! Artık bunu konuşmayacağız. Haydi gidelim!"

Uzun bir süre sessizce durdular. Neden sonra Hanım tekrar konuştu. "Haydi, geri dönelim!" dedi. "Sabah ayrılmanız lazım gelir çünkü."

BÖLÜM VIII

LÖRİEN'E VEDA

O gece Grup yeniden Celeborn'un salonuna çağırıldı; Bey ile Hanım hepsini hoş sözlerle karşıladılar. Sonunda, Celeborn yola çıkmalarına getirdi konuyu.

"Artık," dedi, "Macera'ya devam etmek isteyenlerin bu ülkeden ayrılabilmek için gönüllerini pekleştirme vakti erdi. Yola devam etmek istemeyenler bir süre daha burada kalabilirler. Fakat ne kalanlara ne de gidenlere huzur sözü veremeyiz. Çünkü artık kıyametin eşiğine vardık. Dileyenler bizle kalıp, dünyanın yollarının tekrar açılacağı saatin gelişini veya Lörien'in son savunması için onları çağıracağımız anı burada bekleyebilir. Ondan sonra da ya kendi yurtlarına döner, ya da savaşlarda ölenlerin ırak yuvalarına giderler."

Bir sessizlik oldu. "Hepsi yola devam etmek kararında," dedi Galadriel onların gözlerine bakarak.

"Beni sorarsanız," dedi Boromir, "evimin yolu zaten geriye değil, ileriye doğru."

"Bu doğru," dedi Celeborn, "lâkin bütün Grup sizinle birlikte Minas Tirith'e mi gidiyor?"

"Güzergâhımızı henüz kararlaştırmadık," dedi Aragorn. "Lothlörien'den sonra Gandalf ne yapmak istiyordu bilemiyorum. Aslında onun bile belirli bir planı olduğunu zannetmiyorum."

"Belki yoktu," dedi Celeborn, "yine de bu ülkeden çıkınca, artık Ulu Nehir'i yok sayamazsınız, içinizden bazılarının çok iyi bildiği gibi, yükü olan yolcular Lorien ile Gondor arasında bu nehri kayıksız geçemez. Ve ayrıca Osgiliath köprüleri yıkılmadı mı, artık bütün iskeleler Düşman'ın elinde değil mi?

"Nehrin hangi yanından yolculuk yapacaksınız? Minas Tirith'e giden yol bu taraftan, batıdandır; lâkin Macera'ya uzanan en doğru yol Nehir'in doğusunda, daha karanlık olan kıyıdadır. Hangi kıyısını seçeceksiniz şimdi?"

"Eğer benim öğüdüme kulak asan olursa, batı kıyısı, Minas Tirith'e olan yol seçilir," diye cevap verdi Boromir. "Fakat Grup'un lideri ben değilim." Diğerleri bir şey söylemedi; Aragorn kuşkulu ve sıkıntılı görünüyordu.

"Görüyorum ki henüz ne yapacağınızı bilemiyorsunuz," dedi Celeborn. "Sizin yerinize seçim yapmak bana düşmez; lâkin elimden geldiğince size yardımcı olurum. Aranızda kayık kullanmayı bilenler bulunuyor: Legolas var, halkı hızlı Orman Nehri'ni iyi tanır; sonra Gondor'lu Boromir ve gezgin Aragorn var."

"Birde hobbit var!" diye haykırdı Merry. "Hepimiz kayıklara vahşi at gözüyle bakmayız. Benim ailem Brendibadesi kıyılarında yaşar." "Bu çok iyi," dedi Celeborn. "O halde Grup'unuza kayıklar vereceğim. Küçük ve hafif olmalı bu kayıklar, çünkü nehir üzerinden çok yol alacaksanız, kayıkları taşımak zorunda kalacağınız yerler olacaktır. Sarn Gebir çavlanlarına, hatta belki sonunda Nehir'in Nen Hithoel'den gümbürdüyerek döküldüğü büyük Rauros şelalelerine varacaksınız; ayrıca başka tehlikeler de vardır. Kayıklar yolculuğunuzu bir süre daha az zahmetli kılabilir. Yine de size akıl veremezler: Sonunda kayıkları ve Nehir'i terk etmeniz ve ya batıya ya doğuya dönmeniz gerekecek."

Aragorn Celeborn'a tekrar tekrar teşekkür etti. Kay ı ki an n hediye edilmesi onu çok rahatlatmıştı; çünkü başka faydalarının yanı sıra, ne yöne gideceklerine karar vermek için de birkaç gün daha kazanmış oluyorlardı. Diğerleri de daha ümitli görünüyorlardı. Önlerinde ne gibi tehlikeler uzanırsa uzansın, onlarla karşılaşmak için Anduin'in geniş akıntısı üzerinden süzülerek gitmek, sırtlan iki büklüm olmuş bir halde zar zor yürümekten iyiydi. Sadece Sam kuşkuluydu: O, ne olursa olsun kayıkları hâlâ vahşi atlar gibi hatta daha da kötü görüyordu ve atlattığı bunca tehlike bile bu konudaki fikrini değiştirememişti.

"Her şey hazırlanıp, yarın öğleden önce rıhtımda sizi bekleyecek," dedi Celeborn. "Sabah size birilerini göndereceğim ki, yolculuk için hazırlanmanıza yardımcı olsunlar.

Şimdi size iyi bir gece, huzurlu bir uyku diliyoruz."

"İyi geceler dostlarım!" dedi Galadriel. "Huzur içinde uyuyasınız! Bu gece yolu düşünerek pek sıkmayın gönüllerinizi. Belki de her birinizin gideceği yol şimdiden ayaklarınızın önüne serilmiştir de, siz göremiyorsunuzdur. iyi geceler!"

Grup böylece müsaade isteyerek çadırına çekildi. Legolas da onlarla birlikte geldi, çünkü bu Lothlörien'deki son geceleri olacaktı ve Galadriel'in öğüdüne rağmen bu konuyu birlikte ölçüp biçmek istiyorlardı.

Ne yapmak gerektiğini, Yüzük ile ilgili amaçlarını en iyi nasıl gerçekleştirebileceklerini uzun süre tartıştılar; ama bir sonuca varamadılar. Çoğunun Önce Minas Tirith'e gitmeyi ve en azından bir süre için Düşman'ın dehşetinden kaçmayı arzu ettiği besbelliydi. Birisi önlerine düşse onun peşinden Nehir'i aşıp Mordor'un gölgelerine kadar girmeye razıydılar; fakat Frodo hiçbir söz söylemiyordu, Aragorn'un fikri de hâlâ ikiye bölünmüş durumdaydı.

Gandalf henüz yanlarındayken, Aragorn'un planı Boromir ile gitmek ve kılıcı ile Gondor'un kurtulmasına katkıda bulunmaktı. Çünkü rüyalarda görülen mesajların bir çağrı olduğuna ve artık Elendil'in varisinin öne çıkıp üstünlük için Sauron ile çatışma saatinin geldiğine inanıyordu. Fakat Moria'da Gandalf in yükü onun omuzlarına binmişti; artık Frodo Boromir ile yola devam etmeyi reddederse Yüzük'ü bırakamayacağını biliyordu. Yine de gerek kendisi, gerek Grup'tan her hangi biri, körü körüne Frodo'yla karanlığa yürümekten başka ne işe yarayabilecekti ki?

"Ben tek başıma bile olsa Minas Tirith'e gideceğim, çünkü bu benim görevim," dedi Boromir; bu sözlerden sonra bir süre, sanki buçukluğun düşüncelerini okumaya çalışıyormuş gibi gözlerini Frodo'ya dikerek sessiz kaldı. Sonra ağır ağır, sanki kendi kendiyle tartışırmışçasına tekrar konuştu. "Eğer sadece Yüzük'ü yok etmeyi arzu ediyorsanız," dedi, "o zaman savaşa ve silahlara pek ihtiyaç yok; Minas Tirith'li insanlar da size bir fayda sağlamaz. Yok eğer Karanlıklar Efendisi'nin silahlı kudretini yok etmek istiyorsanız, onun ülkesine silahsız gitmek ahmaklık olur; atmak da öyle..." Fakat düşüncelerini yüksek sesle söylediğini fark edivermiş gibi aniden durdu. "Yani hayatlarımızı tehlikeye atmak, demek istiyorum," diye bitirdi sözünü. "Bu sağlam bir yerde savunma yapmakla, açık açık ölümün kollarına gitmek arasında bir seçim. En azından ben böyle görüyorum."

Frodo Boromir'in gözlerinde yeni ve yabancı bir bakış görmekteydi; dikkatle süzdü onu. Belli ki Boromir'in düşüncesi, son sözlerinden farklıydı. Atmak da ahmaklık olurdu: Neyi? Kudret Yüzüğü'nü mü? Bu tür bir şeyi Divan'da da söylemiş fakat sonra Elrond'un sözlerini düzeltmesine razı olmuştu. Frodo Aragorn'a baktı, fakat Aragorn kendi düşüncelerine iyice dalmış gibiydi, Boromir'in sözlerini dinlediğine dair hiçbir harekette bulunmadı. Ve tartışmaları böylece sona ermiş oldu. Merry ile Pippin uyumuşlardı bile, Sam de uyuklamaktaydı. Gece ilerliyordu.

Sabah azıcık kalmış eşyalarını hazır larlarken, onların dilini konuşabilen elfler geldiler ve yolculukları için gerekli olan bir sürü yiyecek ile giyecek getirdiler. Yiyeceklerin büyük bölümü ince peksimet şeklindeydi ve dışı açık kahverengi içi kaymak renginde pişmiş bir undan yapılmıştı. Gimli peksimetlerden birini alıp kuşkulu gözlerle süzdü.

"Kram," dedi kendi kendine, gevrek bir ucunu ısırıp kemirmeye koyuldu. Fakat yüzünün ifadesi hemen değişti, büyük bir iştahla peksimetin tamamını yeyiverdi

"Yeter, yeter!" diye bağırıştı elfler gülerek. "Bütün günlük bir yürüyüşe yetecek kadar yediniz bile."

"Ben bunu bir çeşit kram zannetmiştim, Vadiinsanlannın yabana yolculuk ederken yaptıkları gibi," dedi cüce.

"Öyledir," diye cevap verdiler. "Lâkin biz buna lembas, diğer bir deyişle yolazığı deriz; insanlar tarafından yapılan bütün yiyeceklerden daha çok güç verir ve her halükârda kram'dan daha lezzetlidir."

"Gerçekten de öyle," dedi Gimli. "Kocoğlanların ballı çöreklerinden bile daha güzel bunlar yahu; emin olun bu da çok büyük bir iltifattır, çünkü Kocoğlanlar benim bildiğim en iyi fırıncılardır ve bu devirde çöreklerini yolculara vermeye de pek gönüllü sayılmazlar. Siz çok iyi ev sahiplerisiniz!"

"Yine de size yiyeceklerinizi dikkatli kullanmanızı öneririz," dedi elfler. "Her seferinde azar azar yeyin, o da sadece mecbur kalınca. Çünkü bunları diğer yiyecekler tükenince kullanmanız için veriyoruz. Peksimetleri bölmez ve size getirdiğimiz şekilde yapraktan sargılan içinde tutarsanız uzun süre tatlan m korurlar. Tek bir tanesi bir yolcuyu yorucu ve uzun bir gün boyunca ayakta tutmaya yeter; hem de bu yolcu Minas Tirith'in uzun boylu insanlarından biri olsa bile."

Elfler daha sonra paketleri açarak Grup'ta herkese onlar için getirdikleri giysileri verdiler. Herkese kendi bedenine göre, Galadhrimler'in dokuduğu hafif ama sıcak tutan ipeksi bir kumaştan yapılmış bir başlık ile bir pelerin tedarik etmişlerdi. Bunların ne renk olduğunu söylemek zordu: Ağaçların altındaki alacakaranlık rengi gibi bir griye benziyorlardı; fakat kumaşlar kıpırdadığında veya ışığa tutulduğunda kâh gölgelenmiş yapraklar gibi yeşil veya nadasa bırakılmış tarlaların gece göründükleri gibi kahverengi, kâh yıldızlar altındaki su gibi loş bir gümüştendiler. Her pelerinin yakasında, gümüşten damarları olan yeşil bir yaprağa benzeyen bir toka vardı.

"Bunlar sihirli pelerinler mi?" diye sordu Pippin pelerinlere hayranlıkla bakarak.

"Bununla ne kastettiğinizi bilmiyorum," dedi elflerin başı. "Bunlar zarif giyeceklerdir, dokuması da iyidir çünkü bu ülkede yapıldılar. Bunlar elbette ki elf giysileridir, eğer kastettiğiniz bu ise. Yaprak ve dal, su ve taş: Lörien'in alacakaranlığında sevdiğimiz tüm bu şeylerin rengine ve güzelliğine sahiptirler; çünkü biz yaptığımız her şeye sevdiğimiz her şeyin düşüncesini de katarız. Yine de bunlar giysidir, zırh değil; ne oku, ne kılıcı geri çevirirler. Fakat işinize yarayacaklardır kanaatimizce: Üzerinizde taşıması kolaydır ve ihtiyaca göre yeterince sıcak veya yeterince serin olurlar. Bir de, ister ağaçlar ister taşlar arasında yürüyün, düşman gözlerden çok iyi koruyacaklardır sizi. Gerçekten de Hanım'ın sevgisini kazanmışsınız! Çünkü kendisi ve kızları dokudular bu kumaşları; şimdiye dek yabancıları kendi halkımızın kılığına bürüdüğümüz de görülmemişti."

Sabah kahvaltılarından sonra Grup çeşmenin yanındaki çimenliğe veda etti. içleri sıkılıyordu; çünkü burası çok hoş bir yerdi ve burada kaç gün ve kaç gece geçirdiklerini hesaplayamasalar da onlara kendi yuvalan gibi gelmeye başlamıştı. Bir an durmuş güneş altındaki beyaz suya bakarlarken, Haldir yeşil çimenliği aşıp yanlarına geldi. Frodo onu sevinçle selamladı.

"Kuzey Çitleri'nden döndüm," dedi elf, "şimdi de size rehberlik etmem için yolladılar beni. Gölgelidere Vadisi buhar ve duman bulutlarıyla dolu, dağlarda ise huzursuzluk var. Toprağın derinlerinden sesler geliyor. Eğer içinizde kuzeye, evlerinize geri dönmeyi düşüneniniz var idiyse bile o taraftan geçemezdiniz. Lâkin geliniz! Sizin yolunuz artık güneye gidiyor."

Caras Galadhon'dan geçerken yeşil yolların boş olduğunu gördüler; fakat yukardaki ağaçlarda bir sürü ses mırıldanıyor, şarkılar söylüyordu. Onlarsa sessizce yürümekteydiler. Nihayet Haldir onları tepenin güney yamacından aşağı doğru yönlendirdi; yine üzerinde lambaların asılı olduğu büyük kapıya ve beyaz köprüye geldiler ve böylece elflerin şehrinden çıkmış oldular. Sonra taş döşeli yoldan ayrılıp, içice yetişmiş mallorn ağaçlarının arasına dalan ve onları gümüş gölgeli ormanlık arazinin küçük tepecikleri arasında dolana dolana daima aşağıya, Nehir'in kıyısına, güneye ve doğuya doğru götüren bir patikaya saptılar.

Yüksek, yeşil bir duvara vardıklarında on mil kadar gelmişlerdi ve öğlen olmak üzereydi. Bir geçitten geçince aniden kendilerini ağaçların dışında buldular. Önlerinde güneşte ışıldayan elanorlar ile bezenmiş, otlan parlak mı parlak bir çimenlik vardı. Çimenlik gittikçe daralarak iki göz alıcı kenar arasında bir dil gibi uzanmaktaydı: Sağ yanda, batıda Gümüşdamarı pırıldayarak akıyordu; solda, doğuda ise Ulu Nehir'in koyu renkli ve derin, engin suları dalgalanıyordu. Nehirlerin diğer kıyılarında ormanlık araziler güneye doğru göz alabildiğine devam etmekteydi, fakat su kenarları açık ve çıplaktı. Lörien Ülkesi'nin dışında dalları altın yüklü mallorn ağaçları yoktu.

Gümüşdamarı kıyısında, iki nehrin kavuştuğu yerden biraz geride beyaz kayalardan ve beyaz ahşaptan bir iskele yapılmıştı, iskelede bir sürü kayık ve mavna demirlemiş duruyordu. Kimisi parlak renklerle boyanmış, gümüş, altın ve yeşil ışıltılarla parlamaktaydı bunların; fakat çoğu ya beyazdı, ya gri. Üç küçük kayık yolcular için hazır edilmişti, elfler eşyalarını bunların içine istif ettiler. Her kayığa üçer tane de ip kangalı koydular, ipler incecik ama sağlam görünüyordu; ipek gibi yumuşak ve elf pelerinlerinin

grisindeydiler.

"Bunlar nedir?" diye sordu Sam, çimenler üzerinde duran bir kangal ipi elleyerek.

"İp elbette ki!" diye cevap verdi bir elf kayıklardan. "Yanınıza ip almadan uzun yola çıkmak olur mu? Hem de uzun, sağlam ve hafif bir ip. Bunlar gibi. Çok ihtiyaçlarınızı görür bunlar."

"Bilmez miyim!" dedi Sam. "Yanıma almadan geldim zaten, yola çıktığımızdan beri kahrolup duruyordum. Fakat bunların neden yapıldıklarını merak ettiydim ben, ip yapımından biraz anlarım da: Aile işi gibi bir şey yani."

"Hithlain'den yapılmıştır," dedi elf, "lâkin şu anda sizi bu işin sanatı hakkında aydınlatacak vakit yok. Bu zanaattan hoşlandığınızı bilseydik size çok şey öğretebilirdik Lâkin heyhat! Eğer buralara günün birinde dönmezseniz elinizdeki armağanla yetinmek zorunda kalacaksınız. Umarım işinize yarasın!"

"Haydi!" dedi Haldir. "Artık her şeyiniz hazır. Kayıklara binin! Lakin ilkbaşl arda dikkatli olun!"

"Bu sözlere kulak verin!" dedi diğer elfler. "Bu kayıklar çok hafif yapılmıştır ve oynaktırlar, diğer halkların kayıklarına benzemezler. Ne kadar yüklerseniz yükleyin batmaz, ama yanlış idare edilirlerse yoldan şaşarlar. Hazır burada iskele varken kendinizi nehrin sularına bırakmadan evvel kayıklara binip inmeyi biraz talim etseniz iyi olur."

Grup şu şekilde ayrılmıştı kayıklara: Aragorn, Frodo ve Sam bir kayığa; Boromir, Merry ve Pippin bir diğerine; üçüncüsüne de artık çok sıkı dost olmuş olan Legolas ile Gimli binmişti. Eşyaların ve denklerin çoğunu bu son kayığa istif lemişlerdi. Kayıklar kısa saplı, enli yaprak biçiminde uçlan olan küreklerle hareket ettiriliyor ve yönlendiriliyordu. Herkes hazır olunca Aragorn onları Gümüşdamarı'nda bir deneme gezisine çıkarttı. Akıntı hızlıydı, onlar da ileri doğru yavaş yavaş yol aldılar. Sam kayığın her iki yanına yapışmış bir şekilde buruna oturmuş, özlemle karaya bakmaktaydı. Suyun üzerinde pırıldayan güneş ışıkları gözlerini kamaştırıyordu. Dil'in yeşil tarhını geçtiklerinde ağaçlar nehrin kıyısına kadar indi. Orada burada, kıpırtılı akıntı üzerinde altın yapraklar savrulup yüzmekteydi. Hava çok parlak ve durgundu; tarlakuşlarının uzaktan gelen tiz şarkıları hariç bir sessizlik vardı.

Nehirde keskin bir dönemeçten döndüler ve birden nehirden aşağıya onlara doğru kocaman bir kuğunun vakarla gelmekte olduğunu gördüler. Eğri boynu altındaki ak göğsünün her iki yanında sular dalgalanıyor, gözleri sarı taşlara kakılmış kara kehribar gibi pırıldıyordu; kocaman beyaz kanatları yan açıktı. Yaklaştıkça, nehirden bir müzik de gelmeye başladı; aniden bunun, elf hüneriyle kuş suretinde yapılıp yontulmuş bir gemi olduğunu anladılar. Beyazlar içinde iki elf gemiyi siyah küreklerle yürütüyordu. Teknenin tam ortasında Celeborn oturuyor, onun arkasında da beyazlar içinde upuzun Galadriel duruyordu; saçında alün çiçeklerden bir taç vardı, elinde bir harp tutuyor ve şarkı söylüyordu. Serin, berrak havada hüzünlü ve tatlıydı sesi:

Şarkısını söylüyorum yaprakların, altın yaprakların, orada yetişen altın yaprakların:

Rüzgârın şarkısını söylüyorum, oraya gelip dallar arasında esen rüzgârın.

Güneş 'in gerinde, gerisinde Ay 'in, köpükler Deniz üzerindeydi,

İlmarin kıyılarında altından bir Ağaç yetişmişti

Ağaç parlıyordu Eldamar'daki Bitmezakşam yıldızları altında,

ElfTirion'unun surları dibinde, Eldamar'da.

Dallanan yıllar boyunca altından yapraklar orada çoğaldı,

Burada, Ayıran Denizler ardında bir yandan dökülürken elf gözyaşları.

Ah Lorien! Çıplak ve yapraksız Gün, Kış geliyor,

Yapraklar akıntıya dökülüyor, Nehir uzağa akıyor.

Ah Lorien! Çok uzun zamandır yaşadım bu Beri Kıyısı 'nda,

Ve altın elanoru sarmaladım solan bir taçla.

Lâkin gemiler için şarkı söylersem hangi gemi gelir bana şimdi,

Hangi gemi geri taşır, bu kadar engin bir Deniz'den beni?

Kuğu-gemi yanlarına gelince Aragorn kayığını durdurdu. Hanım şarkısını bitirerek onları selamladı. "Size son kez veda etmek için ve yolunuz açık olsun diye sizleri ülkemizden inayetle yollamak için geldik," dedi.

"Bizim konuklarımız olduğunuz halde," dedi Celeborn, "henüz birlikte sofraya oturmamıştık; o yüzden sizi burada, Lörien'den alıp götürecek akar sular arasında bir veda şölenine davet ediyoruz."

Kuğu yavaş yavaş iskeleye doğru ilerledi; onlar da kayıklarını çevirerek peşinden gittiler. Veda şöleni orada, Egladil'in ucunda, yeşil otların üzerinde yapıldı; fakat Frodo çok az yiyip içti, çünkü tümüyle Hanım'ın güzelliğine ve sesine kapılmıştı. Artık tehlikeli ve korkunç, veya gizli bir güçle dolu gibi görünmüyordu Galadriel. Bu çok sonraki zamanımızda insanlar çok nadiren gördükleri elfleri nasıl algılıyorsa, Frodo da daha şimdiden Hanım'ı öyle algılamaktaydı: Hem burada, hem çok uzakta; Zaman'ın akar sularında çok gerilerde kalmış bir şeyin canlı hayali gibi.

Çimenler üzerinde oturup yemeklerini yiyip içtikten sonra Celeborn bir kez daha yolculuklarından söz açtı ve elini kaldırarak güneyi, Dil'in gerisindeki ormanları işaret etti.

"Sudan aşağıya doğru gittikçe," dedi, "ağaçların azaldığını göreceksiniz ve çorak topraklara varacaksınız. Ondan sonra Nehir birkaç fersah boyunca yüksek avlaklar arasındaki taşlık bir vadiden geçip nihayet bizim Tol Brandir dediğimiz dağlık Kurkaya adasına varır. Orada kollarını adanın sarp kıyılarına dolar, büyük gümbürtü ve buğularla Rauros çavlanlarından aşağıya Nindalf a yani sizin dilinizde Islakçene denilen yere dökülür. Nehirin çok kollara ayrılıp kıvrım kıvrım dolandığı durgun bir sazlıktır bu. Burada batıdan Fangorn Ormanı içinden birçok koldan Entsağnağı gelip katılır ırmağa. O noktada, Ulu Nehir'in bu tarafında Rohan vardır. Diğer tarafında ise Emyn Muil'in çıplak tepeleri. Burada rüzgâr Doğu'dan eser, çünkü buraları Ölü Bataklar ve Kimsesizeller üzerinden Cirith Gorgor'a ve Mordor'un kara kapılarına bakar.

"Boromir ve onunla birlikte Minas Tirith'e gideceklerin, Ulu Nehir'i Rauros'un üzerinde bırakıp nehir bataklıklara varmadan Entsağnağı'nı geçmeleri yerinde olacaktır. Lâkin o nehirde çok ilerlememeli ve Fangorn Ormanı'nda kaybolma tehlikesine de düşmemelidirler. Orası garip bir yerdir ve artık hakkında pek az şey biliniyor. Fakat kuşkusuz Boromir ile Aragorn'un bu ikaza ihtiyacı yoktur."

"Öyle, gerçekten de Minas Tirith'te Fangorn'u duymuştuk," dedi Boromir. "Fakat duyduklarım, bana soracak olursanız çocuklara anlattığımız cinsten kocakarı masalından başka bir şey değil. Artık Rohan'ın kuzeyinde uzanan her şey bizim için o kadar uzak ki, hayal gücü başıboş dolanabiliyor. Eskiden Fangorn bizim ülkemizin sınırlarına dayanırmış; fakat nice insan ömrüdür ki, kimseler oraya gidip de uzak yıllardan bu güne uzanıp gelen efsaneleri doğru veya yalan çıkarmış değil.

"Ben kendim zaman zaman Rohan'da bulundum, fakat ülkeyi kuzeye doğru hiç geçmedim. Ulak olarak yollandığımda, Ak Dağlar'ın eteklerindeki Geçit'ten geçip, isen ile Grisel'ın üzerinden aşarak Kuzey Toprakları'na varmıştım. Uzun ve yorucu bir yolculuktu. Dört yüz fersah diye hesapladım ve birkaç ay aldı; çünkü atımı Tnarbad'da, Grisel'i geçerken kaybettim. O yolculuktan ve Grup ile birlikte geçtiğim yollardan sonra Rohan'dan da, hatta gerekirse Fangorn'dan da bir yol bulabileceğime güvenim var."

"O halde başka bir şey söylememe lüzum yok," dedi Celeborn. "Lâkin ırak yıllardan bugüne gelen bilgileri de küçumsemeyiniz; çünkü bir zamanlar ariflerin bilmesi lazım gelen şeylerin yaşlı ebelerin hatırasında yaşayıp geldiği görülmemiş şey değildir."

Derken Galadrieî çimenlerin üzerinden kalktı, nedimelerinin birinden bir kupa alıp mayalandırılmış bal ile sudan yapılan bir içkiyle doldurarak Celeborn'a uzattı.

"Artık ayrılık içkisini içme zamanı erdi," dedi. "İçin Galadhrimler'in Beyi! Ve sıkmayın gönlünüzü öğlen vaktini gece izlese ve daha şimdiden akşamımız erişmekte olsa bile."

Sonra kupayı birer birer Grup üyelerine getirip herbirine iyi yolculuklar diledi. Fakat hepsi içtikten sonra tekrar çimenlerin üzerine oturmalarını söyledi; Celeborn ile kendisi için sandalyeler kuruldu. Nedimelerinin arasında sessizce oturup bir süre konuklarına baktı. Sonunda tekrar konuştu.

"Ayrılık içkisini içtik," dedi, "artık aramıza gölgeler düşecek. Lâkin gitmenizden evvel, gemimde Galadhrimler'in Beyi ve Hanımı'nın Lothlörien anısına sizlere sunduğu armağanları getirdim." Sonra sırayla hepsini çağırdı.

"işte Celeborn ile Galadriel'ın Grup'unuzun liderine armağan]," dedi Galadrieî Aragorn'a ve kılıcına uygun olarak yapılmış bir kın verdi. Kın gümüş ve altından kabartma çiçek ve yaprak motifleriyle bezeliydi ve üzerine bir sürü değerli taş ile şekillendirilmiş elf rünleriyle Anduril ismi ve kılıcın şeceresi işlenmişti.

"Bu kından sıyrılacak kılıç yenilgide bile ne lekelenir, ne de kırılır," dedi. "Lâkin veda ettiğimiz şu anda benden arzu ettiğiniz başka bir şey var mı? Çünkü aramıza karanlık akacak ve belki bir daha ancak buradan çok uzakta, geriye dönüşü olmayan bir yolda karşılaşabileceğiz."

Ve Aragorn cevapladı: "Hanımım, benim tüm arzumu biliyorsunuz ve dilediğim yegâne hazineyi nicedir siz saklıyorsunuz. Yinede, isteseniz dahi, onu bana vermek sizin elinizde değil; sadece karanlığın içinden geçerek varabilirim ona."

"Yinede belki bu gönlünüzü rahatlatır," dedi Galadrieî; "çünkü bu, eğer bu topraklardan geçerseniz size vermem için bana emanet edilmişti." Soma kucağından, kanatlarını açmış bir kartal gibi yonttulmuş ve gitmiş bir broş içine oturtulmuş, berrak yeşil büyük bir tıs aldı eline; yukarı kaldırınca, sanki bahar yaprakları arasından parlayan güneş gibi şimşek misali çaktı taş. "Bu taşı ben kızım Celebrian'a vermiştim. Oda kendi kızına vermişti; şimdi ümidin bir nişanı olarak size geçiyor. Şu saatte, sizin için vaktiyle öngörülmüş olan isim artık sizindir: Elessar, yani Elendil hanedanının Elftaşı!"

O zaman Aragorn taşı alarak broşu göğsüne iğneledi ve ona bakanlar hayrete düştüler; çünkü ne kadar uzun boylu olduğunu ve nasıl da krallar gibi durduğunu o ana dek fark etmemişlerdi; ayrıca sanki birçok yılın yorgunluğu omuzlarından kalkmış gibi de geldi görenlere. "Bana vermiş olduğunuz armağanlar için size teşekkür ederim," dedi. "Ey Celebrian ile Akşamyıldızı Anven'e hayat veren Lörien Hanımı. Sizi övmek için bundan daha güzel ne söyleyebilirim ki?"

Hanım başını eğdi, sonra Boromir'e döndü ve ona altından bir kemer verdi; Merry ile Pippin'e her biri altından bir çiçeğe benzeyen bir tokası olan küçük gümüş kemerler armağan etti. Legolas'a Galadhrimler'in kullandığı gibi, Kuyutorman'daki yaylardan daha sağlam ve daha uzun, elf saçıyla gerilmiş bir yay, yanında da bir sadak ok verdi. "Ve minik bahçıvan, ağaçları seven sizin için," dedi Sam'e, "sadece ufak bir armağanım var." Sam'in avucuna sade, kapağındaki tek gümüş ründen başka süsü olmayan gri tahtadan minik bir kutu koydu. "Buraya Galadriel'i temsilen bir G harfi işlenmiştir," dedi; "lâkin sizin lisanınızda gülistanı da simgeleyebilir. Bu kutunun içinde benim meyva bahçemin toprağından var ve Galadriel'in hâlâ bahşedebileceği olanca ihsan da bu toprağın üzerinde. Bu size yolunuzda rehberlik etmez, sizi tehlikelerden de koruyamaz; lâkin eğer bu toprağı muhafaza edebilir ve sonunda tekrar evinizi görebilirseniz, o zaman belki size bir kazanç sağlayabilir. Heryeri çıplak, çorak bulsanız bile, eğer bu toprağı bahçenize serperseniz Orta Dünya'da sizin bahçeniz gibi tomurcuklanan başka bahçe olmayacaktır. O zaman Galadriel'i hatırlayıp, uzakta kalan ve sadece kış aylarımızda görmüş olduğunuz Lörien'den bir esinti yakalayabilirsiniz. Çünkü bizim baharımız, yazımız geçti ve artık hatıralar dışında bir daha da dünyada görülmeyecekler."

Sam kulaklarına kadar kızarıp kutuyu sıkı sıkı göğsüne bastırdı, elinden gelenin en iyi şekliyle yerlere kadar eğilirken duyulmaz bir şeyler mırıldandı.

"Ya bir cüce, elflerden nasıl bir armağan ister?" dedi Galadriel Gimli'ye dönerek.

"Hiçbir şey, Hanımım," diye cevap verdi Gimli. "Benim için Galadhrimler'in Hanımı'nı görmek ve onun o latif sözlerini duymuş olmak kâfi."

"Duyun ey elfler!" diye haykırdı etrafındakilere Galadriel. "Bir daha sakın ola cüceler tamahkâr ve nezaketsiz demesin kimse! Yine de, Gloin oğlu Gimli, size verebileceğim bir şey arzu ediyorsunuzdur muhakkak ki? Size emrediyorum, söyleyin dileğinizi! Armağan almayan tek konuk olmamalısınız."

"Hiçbir şey yok Galadriel Hanım," dedi Gimli yerlere kadar eğilip kekeleyerek. "Hiç, ama belki... belki talep etmeme, yok, adını söylememe izin verilirse, nasıl yıldızlar

madenlerdeki kıymetli taşlardan daha üstünse, dünyanın tüm altınlarından öylesine daha üstün tek bir tel saçınız olabilir bu. Böyle bir armağan talep etmiyorum. Fakat arzumu söylememi siz buyurmuştunuz."

Elfler hayret içinde kıpırdanarak fısıldaştılar; Celeborn cüceye şaşkınlık içinde baktı, ama Hanım gülümsedi. "Cücelerin hünerinin dillerinden çok ellerinde olduğu söylenir," dedi; "maamafih bu Gimli için geçersiz. Çünkü şimdiye kadar kimse bu kadar cüretkâr ama bir o kadar da ince bir ricada bulunmamıştı benden. Ve nasıl reddedebilirim, ona konuşmasını ben emrettikten sonra? Lâkin söyleyin bana, böyle bir hediyeyi ne yapacaksınız?"

"Bir hazine gibi saklayacağım Hanımım," diye cevap verdi cüce, "ilk karşılaşmamızda bana söylediğiniz sözlerin anısına. Ve eğer bir daha yurdumun demir ocaklarına dönebilirsem, onu kırılmaz bir kristal içine yerleştirip torunlarıma bir yadigâr ve Dağ ile Orman arasındaki iyi niyetin ebedi taahhütü olarak bırakacağım."

O zaman Hanım uzun örgülerinden birini açarak, üç tel altın saçını kesti ve bunları Gimli'nin avucuna bıraktı. "Armağanın yanında şu sözleri de veriyorum," dedi. "Kehanette bulunmuyorum, çünkü artık bütün kehanetler beyhude. Bir tarafta karanlık uzanıyor, diğer tarafta ise sadece umut. Lâkin eğer umut yenilmez ise, o zaman size şunu söylüyorum Gidin oğlu Gimli, elleriniz altınla dolup taşacak, yine de altın sizin üzerinizde hüküm süremeyecek.

"Ve siz Yüzük Taşıyıcısı," dedi Frodo'ya dönerek. "En son size geldim ama düşüncelerimde en son sırada değilsiniz. Sizin için bunu hazırladım." Küçük kristal bir şişeyi havaya kaldırdı Galadriel; şişeyi hareket ettirdikçe şişe pırıldıyor, elinden beyaz ışınlar saçılıyordu. "Bu minik şişenin içinde," dedi, "Earendil'in yıldızının ışığı zaptedilip benim çeşmemin sularına sindirilmiştir. Etrafınız geceyle çevrili olduğunda daha da parlak yanar. Karanlık yerlerde, diğer bütün ışıklar söndüğünde, size ışık olsun bu. Galadriel ile Ayna'sını unutmayınız!"

Frodo küçük şişeyi aldı ve bir an, şişe aralarında parlarken, onu yeniden bir kraliçe gibi gördü karşısında; ulu ve güzeldi, ama artık korkunç değildi. Eğilerek selam verdi ve ne diyeceğini bilemedi.

Sonra Hanım ayağa kalktı, Celeborn onları iskeleye geri götürdü. Dil'in yeşil topraklan üzerinde san bir öğlen uzanıyor, su gümüş gümuş pırıldıyordu. Artık her şey hazır edilmişti. Grup daha önceki gibi kayıklara yerleşti. Veda sözcükleri haykıran Lörien'li Elfler uzun gri sopalarla kayıkları akıp giden dereye itti; dalgalı sular onları yavaş yavaş uzaklaştırdı. Yolcular kıpırdamadan ve konuşmadan oturdular.

Dil'in tam ucundaki noktaya yakın bir yerde, yeşil nehir kıyısında Galadriel Hanım tek başına sessizce duruyordu. Onun yanından geçerken döndüler, gözleri onun kendilerinden yavaş yavaş sürüklenerek uzaklaşmasını izledi. Çünkü onlara öyle gelmişti ki, sanki Lörien büyülü ağaçlardan direkleri olan ve unutulmuş sahillere yelken açan parlak bir gemi gibi geriye doğru sürükleniyordu da, kendileri kurşuni ve yapraksız bir dünyanın sınırında oturmuş kalmışlardı.

Onlar bakmaya devam ederken Gümüşdamarı Ulu Nehir'in akıntıları arasına karışmış, kayıkları dönüp güneye doğru hızlanmaya başlamıştı bile. Kısa bir süre sonra Hanım'ın beyaz şekli küçülüp uzaklaştı. Batmakta olan güneşe karşı, uzaktaki bir tepede bulunan cam bir pencere ya da dağın tepesinden görünen ırak bir göl gibi parlıyordu: Toprağın kucağına düşmüş bir kristal. Sonra Frodo'ya son bir kez elveda dercesine kollarını kaldırdı gibi geldi; geriden esen rüzgâr, uzaktan ama kulakları delercesine berrak bir tonda şarkı söyleyen sesini getirdi. Ama artık Deniz'in gerisindeki elflerin kadim lisanıyla söylüyordu şarkısını ve Frodo sözleri anlamıyordu: Müzik çok latifti ama onu teselli etmedi.

Yine de Elfçe sözler mutad olduğu üzere hatırasında kazılı kaldılar ve çok uzun bir zaman sonra elinden geldiğince yorumladı onları Frodo: Dili eski elf şarkılarının diliydi ve Orta Dünya'da pek bilinmeyen şeylerden söz ediyordu.

Ail laurie lanlar lassi sûrinen,

yeni ûnotime ve râmar aldaron!

Yeni ve Hnte yuldar avânier

mi oromardi Ussemiruvöreva
Andûne pella, Vardo tellumar
nü luîni yassen tintilar i eleni
ömarya airetâri-Hrinen.

Si man i yulma nin ençuantuva?

An si Tintalle Varda Oiolosseo
vefanyar mâryat Elentâri ortane
ar i İye tier undulâve lumbule;
ar sindanöriello caita morni'e
ifalmalinnar inıbe met, ar hisie
untûpa Calaciryo miri oiale.
Sı vatmanâ, Römellovamva, Valimar!

Namdrie! Nai hiruvalye Valimar.
Nai elye hiruva. Namdrie!

"Ah! altın gibi dökülüyor yapraklar rüzgârda, uzun yıllar ağaçların kanatları gibi sayısız! Uzun yıllar Batı'nın ötesinde, yıldızların Varda'nın kutsal ve kraliçelere yakışır sesinin şarkısıyla titrediği mavi seması altındaki yüksek saraylarda içilmiş yudum yudum bal likörü gibi gelip geçti. Şimdi kadehi benim için kim dolduracak? Çünkü artık Tutuşturan, Varda, Yıldızların Kraliçesi, Hepak Dağı'ndan kollarını bulutlar gibi kaldırdı ve bütün yollar derin gölgelere battı; kurşuni ülkeden çıkan karanlık, aramızdaki köpüren dalgalar üzerine uzanmış ve sis Calacirya'nın cevherlerini sonsuza kadar örtmüş. Artık yitti, yitti Doğulular için Valimar! Elveda! Belki sen Valimar'ı bulursun. Belki sen bile bulabilirsin onu. Elveda!" Varda, bu sürgündeki elflerin Elbereth dedikleri Hanım'ın adıdır.

Nehir aniden bir dönemeçten savruldu ve her iki yandaki kıyılar yükseldi, Lörien'in ışıkları gizlendi. Frodo bir daha o zarif ülkeye hiç gelmedi.

Yolcular artık yüzlerini önlerindeki yolculuğa çevirmişlerdi; güneş önlerindeydi, gözleri kamaşıyordu çünkü hepsinin gözleri yaşlarla doluydu. Gimli açık açık ağlamaktaydı.

"En zarif olana son kez baktım," dedi yol arkadaşı Legolas'a. "Bundan böyle, onun armağanından gayri hiçbir şeye zarif demeyeceğim." Elini göğsünün üzerine koydu.

"Söyle Legolas neden ben bu Macera'ya atıldım? Asıl tehlikenin nerede olduğundan bihabermişim! Elrond yolda ne ile karşılaşacağınızı önceden bilemezsiniz dediğinde ne kadar haklıymış. Benim için tehlike dediğin karanlıkta çekilen eziyetti, bu da beni yolumdan alıkoymuyordu. Fakat aydınlık ile mutluluğun tehlikesini bilseydim gelmezdim. Şimdi bu ayrılıkla en büyük yaramı aldım ben, hemen bu gece dosdoğru Karanlıklar Efendisi'ne gitsem bile bir şey fark etmez artık. Vah sana Glöin oğlu Gimli!"

"Hayır!" dedi Legolas. "Vah hepimize! Vah dünyaya bu sonraki günlerde ayak basmış olan herkese. Çünkü böyle işte bu: kayığı nehir üzerinde akıp gidenler bulup da kaybetmiş gibi oluyor. Fakat bence sen talihlisin Glöin oğlu Gimli: Çünkü sen İçendi özgür iradenle yaptığın seçim yüzünden kaybının acısını çekiyorsun; başka bir seçim de yapabilirdin. Lâkin grup arkadaşlarını yüz üstü bırakmadın; en azından, Lothlörien'in hatırası gönlünde sonsuza kadar lekelenmeden ve berrak kalacak; bu hatıra ne solacak ne de kuruyacak."

"Belki," dedi Gimli; "sözlerin için de teşekkür ederim sana. Doğru sözler bunlar kuşkusuz; yine de bu tür teselliler hep soğuk kalıyor. Gönlün arzuladığı şey hatıralar değil, isterse Kheledzâram kadar berrak olsun, hatıra gene de bir aynadır ancak. Ya da böyle diyor Cüce Gimli'nin gönlü. Elfler bunu başka türlü görebilirler. Hatıraların onlar

için bir rüyadan çok, uyanıklık gibi olduğunu işitmiştim. Cüceler için öyle değildir.

"Ama artık bundan konuşmayalım. Kayığa bak! Bu kadar yükle suya çok gömülmüş ve Ulu Nehir de çok hızlı. Kederimi soğuk suda boğmaya hiç niyetim yok." Bir kürek alarak kayığı batı kıyısına doğru çevirdi, çoktan orta akıntıdan ayrılmış olan öndeki Aragorn'un kayığının peşine düştü.

Böylece, aceleyle akan geniş su boyunca, hep güneye doğru, uzun yoluna devam etti Grup. iki yanda da kıyılar çıplak ormanlarla kaplıydı; ormanların gerisindeki toprakların ucunu bile göremiyorlardı. Esinti kesildi, Nehir hiç ses çıkarmadan akmaktaydı. Hiçbir kuş sesi sessizliği bozmuyordu. Gün ilerledikçe güneşin etrafı puslandı, sonunda solgun gökyüzünde yüksekte beyaz bir inci gibi parlar oldu. Sonra solarak Batı'ya indi; erken çöken alacakaranlığı gri ve yıldızsız bir gece izledi. Karanlık sessiz saatlerin derinlerine kadar, batı ormanlarının sarkan gölgeleri altında kayıklarını yönlendirerek suyla akıp gittiler. Büklüm büklüm kavruk köklerini suya daldıran ulu ağaçlar pusun içinden hayaletler gibi geçmekteydi. Hava kasvetli ve soğuktu. Frodo uzun uzun oturup ağaç kökleri ve kıyıya yakın sürüklenmiş çalı çırpı arasında çalkalanan Nehir'in zayıf patpatları ve çağıltılarını dinledi, nihayet başı önüne düşüp huzursuz bir uykuya daldı.

BÖLÜM IX

ULU NEHİR

Frodo Sam'ın sesiyle uyandı. Ulu Nehir Anduin'in batı kıyısında, ormanın kuytu bir köşesinde uzun gri kabuklu ağaçların altında güzelce sarılıp sarmalanmış yatar buldu kendisini. Bütün geceyi uyuyarak geçirmişti; çıplak dallar arasından loş ve kurşuni bir sabah görünüyordu. Az ilerisinde Gimli küçük bir ateşle meşguldü.

Gün iyice sökmeden tekrar yola koyuldular. Grup'un çoğu güneye doğru gitmeye hevesli olduğundan değil: En geç Rauros ve Kurkaya Adası'na vardıklarında almak zorunda oldukları kararın birkaç gün ertelenmiş olmasından memnundular; hangi yolu seçerlerse seçsinler ileride uzanan tehlikelerle buluşmakta da aceleleri olmadığından, kendilerini Nehir'in hızına bırakmışlardı. Aragorn, güçlerini ilerideki yorgunluk günlerine saklayarak akıntının götürdüğü gibi gitmelerine itiraz etmiyordu. Fakat en azından her gün yola erken koyulmaları ve akşamın geç saatlerine kadar yol almaları konusunda ısrarlıydı; çünkü içinden bir ses zamanın azaldığını söylüyor, onlar Lörien'de oyalanırken Karanlıklar Efendisi'nin boş durmamış olmasından korkuyordu.

Gene de ne o gün, ne de ertesi gün düşmanın izine rastladılar. Sıkıcı kurşuni saatler olaysız geçiyordu. Yolculuklarının üçüncü günü ilerlerken arazi yavaş yavaş değişmeye başladı: Ağaçlar seyreldi, sonra tamamen yok oldu. Sol yanlarındaki doğu kıyısında uzun şekilsiz yamaçlar gökyüzüne doğru uçsuz bucaksız yükselmekteydi; sanki üzerlerinden bir yangın geçmiş de tek bir canlı yeşil yaprak bırakmamış gibi kahverengi ve çorak görünüyorlardı: Boşluk hissini hafifletecek tek bir kırık ağaç veya tek bir göze çarpar kayanın dahi olmadığı, düşmanca metruk bir arazi. Güney Kuyutorman ile Emyn Muil tepeleri arasında uzanan, engin ve terkedilmiş Boz Topraklar'a varmışlardı. Bu bölgenin ne gibi bir salgın veya savaş, veya Düşman'ın kem bir işiyle bu hale geldiğini Aragorn da bilmiyordu.

Sağlarına düşen batı tarafındaki topraklar da ağaçsızdı, ama düzlüktü ve yer yer geniş yeşil otluklar görülüyordu. Nehir'in bu tarafında büyük kamış ormanlarından geçtiler; bunlar o kadar yüksekti ki, küçük kayıklar kamışların sallanan sınırlarını hışırdatarak geçerken batı yönünde manzarayı tamamen kesmişlerdi. Kara kuru sorguçları hafif soğuk hava akımlarında eğilip bükülüyor, yavaş yavaş ve hüzünle tıslıyordu. Arada bir çıkan açıklıklardan, geride uzanan kırlıklarla onların ardında günbatımındaki dağların görüntülerini ve görüş alanının ta ucunda Dumanlı Dağlar'ın en güney sıradağlarının uzandığı karanlık bir çizgiyi görür gibi oluyordu Frodo.

Kuşlar haricinde hareket eden tek bir canlı yoktu görünürde. Kuşlar ise öbek öbekti: Kamışlar arasında ıslıklar çalıp cıvıldaşan ama nadiren göze yakalanan küçük av kuşları. Yolcular bir iki kez de kuğu kanatlarının rüzgârını ve sızlanışını duyup, başlarını kaldırınca büyük bir kuş alayının gökyüzü boyunca aktığını gördüler. "Kuğular!" dedi Sam. "Hem de çok büyükleri!" "Evet," dedi Aragorn, "ve bunlar siyah kuğular." "Bu topraklar ne kadar engin, ne kadar boş ve ne kadar mahzun görünüyor!" dedi Frodo. "Güneye doğru yolculuk ettikçe havanın gitgide ısınıp etrafın daha neşeli olacağını ve sonunda kışın ebediyen geride kalacağını zannederdim hep."

"Fakat henüz yeterince güneye inmedik," diye cevap verdi Aragorn. "Kış hâlâ devam ediyor, biz de denizden uzaktayız. Burada bahar aniden çökünceye dek dünya soğuk olur, hâlâ karla karşı labiliriz. İyice aşağıda Anduin'in döküldüğü Belfalas Körfezi'ncie hava sıcak ve neşelidir, ya da Düşman olmasaydı öyle olurdu. Fakat burada, yüzlerce uzun mil ötede bulunan sizin şu Shire'daki Güneydirhem'den olsa olsa altmış fersah daha güneydeyizdir. Şu anda At Beyleri'nin ülkesi Rohan'a, Atçanyurt'un kuzey ovalarının güney batısına bakıyorsunuz. Çok geçmeden Ulu Nehir'e kavuşmak için Fangorn'dan akıp gelen Kireçışığı'nın ağzına varacağız. Burası Rohan'ın kuzey sınırıdır; eskiden Kireçışığı ile Ak Dağlar arasında kalan her yer Rohirrimler'e aitti. Burası zengin ve hoş bir ülkedir, otlarının bir benzeri daha yoktur; fakat bu kötü günlerde halk Nehir kıyısında oturmuyor, kıyılara da pek sık yolculuk yapmıyor. Anduin geniştir ama yine de ork okları nehrin karşı kıyısına kadar yetişebiliyor; denilene göre, son zamanlarda suyu geçmeye de cüret edip Rohan'ın sürüleriyle tavlalarını yağmalamışlar."

Sam kıyıdan kıyıya huzursuzca bakındı. Daha önceleri ağaçlar sanki gizli gözleri ve pusuya yatmış tehlikeleri barındırmış gibi düşmanca görünmüştü gözüne; şimdi ise keşke gene ağaçlık olsaydı diye geçiyordu içinden. Barınaksız topraklar ortasında minik açık kayıklar içinde, hem de savaşa cephe olmuş bir nehir üzerinde, Grup'un adeta çıplak olduğunu hissetmekteydi.

Ondan sonraki bir iki gün boyunca yollarına devam edip sürekli güneye doğru ilerledikçe, bu güvensizlik hissi tüm Grup'ta artmaya başladı. Bütün bir gün küreklere asılıp ileri doğru hızlandılar. Kıyılar yanlarından akıp geçiyordu. Kısa bir süre sonra Nehir genişleyip daha da sığlaştı, doğuda taş örtülü uzun kumsallar görülmeye başladı; ayrıca suyun içinde de taşlıklar vardı, yani dikkatli seyretmek gerekiyordu. Boz Topraklar yükselip, Doğu'dan soğuk bir havanın üzerlerine boşaldığı renksiz yaylalara kavuştu. Diğer tarafta kırlar yerini sazlıklar ve çalılıklar arasında kalmış, kuru otlarla dolu inişli çıkışlı meralara bırakmıştı. Frodo Lörien'in çimenliklerini ve çeşmelerini, berrak güneşini, latif yağmurlarını hatırlayarak ürperdi. Kayıkların üçünde de çok az konuşuluyor, kimse gülmüyordu. Grup'un her üyesi kendi düşüncelerine dalmıştı.

Legolas'ın gönlü, kuzeyde bir kayın ormanının ortasındaki bir açıklıkta, yaz akşamlarının yıldızları altında tasasızca koşmaktaydı; Gimli ise hayalinde bir altın külçesi almış, bu külçeden Hamm'ın armağanını yerleştirmeye layık bir kap yapıp yapamayacağına karar vermeye çalışıyordu. Merry ile Pippin orta kayıkta huzursuzdular, çünkü Boromir oturduğu yerde kendi kendine mırıldanıyor, bazen sanki bir sıkıntı veya kuşku benliğini kemiriyormuşçasına tırnaklarını yiyor, bazen bir kürek kaparak kayığı Aragorn'un kayığının hemen arkasına kadar çekiyordu. O anlarda, kayığın burnunda arkaya dönük oturan Pippin, ilerideki Frodo'ya bakmakta olan Boromir'in gözlerinde garip bir ışık yakalamaktaydı. Sam bir zamandır, kayıkların ona öğretmiş oldukları kadar tehlikeli olmasa da, onun tahmininden çok daha rahatsız oldukları konusunda kararını vermişti. Her yanı tutuk tutuktu, yanlarından akıp giden kış topraklarına ve her iki yandaki kurşuni suya bakmaktan başka yapacak bir şeyi olmadığından acınacak haldeydi. Küreklere ihtiyaç olduğu zaman bile, Sam'e bir kürek emanet eden olmuyordu.

Dördüncü gün hava kararırken, Sam Frodo ile Aragorn'un eğik başlan üzerinden arkadan izleyen kayıklara bakmaktaydı; üzerine ağırlık basmıştı, dört gözle konaklama vaktini bekliyor, ayaklan altında toprağı hissetmek istiyordu. Aniden gözüne bir şey takıldı: ilk başta dikkatsizce bakıyordu, sonra doğrularak gözlerini ovuşturdu; fakat tekrar baktığında artık onu göremez olmuştu.

O gece, nehrin batı kıyısına yakın minik bir adada konakladılar. Sam, battaniyelere sarılarak Frodo'nun yanına yattı. "Mola vermeden bir iki saat önce tuhaf bir rüya gördüm Bay Frodo," dedi. "Belki rüya değildir ya. Ama tuhaftı."

"Ee, neymiş o?" dedi Frodo, Sam'in öyküsü her ne ise oturup anlatmadıkça huzur bulmayacağını bildiğinden. "Loth lörien'den ayrıldığımızdan beri beni gülümsetecek bir şey ne gördüm, ne düşündüm."

"O tür tuhaf değildi Bay Frodo. Garipti. Rüya değildiyse, her şeyi tersti. Ve senin duymanda yarar var. Şöyle ki: Gözleri olan bir kütük gördüm!"

"Kütük tamam," dedi Frodo. "Nehirde bir sürü kütük var. Ama gözleri bırak!"

"Ama bırakamam," dedi Sam. "Gözler beni uyardı, aslına bakarsan. Yarı ışıkta Gımli'nin kayığının arkasında yüzen bir kütük gördüm zannettiydim; ama üstünde durmadım. Sonra sanki kütük kayığa yetişmeye başladı. Herkesin nehrin akıntısıyla birlikte sürüklendiğini düşünecek olursak, senin de diyeceğin gibi bir acayipti bu Tam o anda gözleri gördüm: Kütüğün bize yakın ucundaki bir tümsek üzerinde solgun, parlağımtrak iki nokta. Dahası, o şey kütük de değildi çünkü perdeli ayaklan vardı, neredeyse kuğularınki gibi, sadece biraz daha büyüktüler ve suya dalıp dalıp çıkıyorlardı.

"İşte tam o sırada doğrulup gözlerimi ovaladım, uykumu üzerinden attığımda hâlâ orada olsaydı bağıracaktım. Çünkü her ne idiyse, artık hızla yaklaşıyordu ve Gimli'ye iyice yetişmişti. Fakat o iki fener benim kıpırdanarak ona baktığımı fark ettiğinden midir yoksa ben uyandım ondan mıdır bilmiyorum, tekrar baktığımda orada değildi. Yine de sanki gözümün ucuyla, öyle derler ya, gözümün ucuyla kara bir şeyin nehrin kıyısının gölgesi altına dalıp gittiğini gördüm gibi. Bir daha göz möz görmedim gerçi.

"Kendi kendime dedim ki: 'yine rüya görüyorsun Sam Gamgee, dedim ve kimseye ses etmedim. Fakat o zamandan beri düşünüp duruyorum da içime bir şüphe düştü. Sen ne dersin buna Bay Frodo?"

"Hepsi hepsi bir kütük, alacakaranlık ve de gözlerindeki uyku işte derdim," dedi Frodo, "eğer o gözler ilk kez görülmüş olsaydı. Ama bu ilk değil. Onları Lörien'e varmadan, ta kuzeyde görmüştüm. Ve fletteki gece de gözleri olan garip bir yaratığın bize doğru tırmandığını gördüm. Haldir de gördü. O ork alayı geçtikten sonra elflerin söylediklerini hatırlıyor musun?"

"Ah," dedi Sam, "hatırlıyorum; dahasını da hatırlıyorum. Aklıma gelen şey hoşuma gitmiyor; fakat oydu buydu derken, Bay Bilbo'nun hikâyelerini falan da düşününce, galiba bu yaratığın ismini bile çıkartabilecek gibiyim. Kötü bir isim. Gollum olmasın?"

"Evet, bir süredir benim de korktuğum isim bu," dedi Frodo. "O fletteki geceden beri. Sanırım Moria'da yuvalanmıştı ve peşimize oradan düştü; fakat biz Lörien'de konaklayınca izimizi kaybetmiştir diye umuyordum. Herhalde sefil yaratık Gümüşdamarı kenarındaki ormanlarda gizlenip yola çıkmamızı beklemiş olmalı!"

"Aşağı yukarı öyle," dedi Sam. "Biz kendimiz de biraz daha dikkatli olsak iyi olacak, yoksa gecelerden bir gece iğrenç parmaklarını boğazımıza yapışmış bulabiliriz, tabii uyanıp da bir şey anlayacak kadar vaktimiz olursa. Ben de bunu demeye getiriyordum. Bu gece Yolgezer'i ya da diğerlerini rahatsız etmeye gerek yok. Ben nöbet tutarım. Yarın uyurum, çünkü nasıl olsa kayığın içinde bavuldan bir farkım yok."

"Öyle mi," dedi Frodo, "yoksa 'gözleri olan bir bavul mu desek? Nöbet tutabilirsin; ama beni gecenin yansında uyandırman şartıyla, o da tabii daha önce bir şey olmamışsa."

Gecenin köründe, Sam'in sarsmasıyla derin, koyu bir uykudan uyandı Frodo. "Seni uyandırmak çok ayıp," diye fısıldadı Sam, "fakat öyle dediydin. Anlatacak bir şey yok, ya da pek bir şey yok. Bir vakit önce hafif su şıpırtıları ve etrafı koklayan birinin seslerini duyar gibi oldum, fakat geceleri nehir kıyısında bu tür garip sesler duyulur hep."

Sam yattı, Frodo battaniyelerine sarınıp sarmalanıp uykusuyla savaşarak oturdu. Dakikalar ya da saatler yavaş yavaş ilerliyor, hiçbir şey olmuyordu Frodo tam tekrar yatmak için içinden gelen dürtüye teslim olmak üzereydi ki, bağlı duran kayıklardan birine suyun içinden belli belirsiz kara bir şekil yanaştı. Uzun beyazımtrak bir el uzanıp borda tirizine yapıştı; soluk fenerler misali bir çift göz soğuk soğuk parlayarak kayığın içine baktı, sonra bakış yükseldi ve adanın üzerindeki Frodo'yu buldu. Gözler bir iki kulaç ilerideydi ancak; Frodo karşısındakinin tıslayarak nefesini tuttuğunu işitti. Sting'i kınından çekerek ayağa kalktı ve gözlerin karşısına dikildi. Anında ışıkları kesildi gözlerin. Bir tıslama daha ve suya düşen bir şeyin şapırtısı duyuldu ve o kütük sureti nehir boyunca geceye doğru hızla ilerledi. Aragorn uykusunda kıpırdandı, döndü ve doğruldu.

"Ne var?" diye fısıldadı yerinden fırlayıp Frodo'nun yanına gelirken. "Uykumda bir şey hissettim. Neden kılıcını çektin?"

"Gollum," diye cevap verdi Frodo. "Ya da ben öyle tahmin ediyorum."

"Ah!" dedi Aragorn. "Demek yol kesen minik eşkıyamızın farkındasın sen de. Moria boyunca, ta Nimrodel'e kadar peşimizdeydi. Kayıklara geçtiğimizden beri bir kütüğe uzanmış, elleri ve ayaklarıyla kürek çekip duruyor. Bir iki kere gece onu yakalamaya çalıştım; ama hem bir tilkiden daha kurnaz hem de bir balıktan daha kaygan. Nehir yolculuğunun onu dize getireceğini umuyordum fakat suda onunla başa çıkılmıyor.

"Yarın daha hızlı gitmeyi denemeliyiz. Sen yat şimdi, gecenin geri kalan kısmında ben nöbet tutarım. Keşke o sefil elime düşse, işimize yarayabilir. Ama eğer elime geçiremezsem, elimizden geleni ardımıza koymayıp takibinden kurtulmalıyız. Çok tehlikelidir. Geceleri kendi hesabına işleyeceği cinayetler bir yana, etrafta olan diğer düşmanları da peşimize takar."

O gece Gollum'un bir daha gölgesi bile görünmeden geçti. O olaydan sonra Grup çok daha dikkatli oldu ama yolculuk boyunca Gollum'u tekrar görmediler. Hala onları takip ediyor idiyse bile çok ihtiyatlı ve çok kurnazdı. Aragorn'un emriyle artık uzun uzun kürek çekmekteydiler; kıyılar hızla akıp gidiyordu. Fakat etraflarındaki toprakların çok azını görebiliyorlardı, çünkü genellikle arazinin elverdiğince gizlenerek gündüzleri dinlenip gece ve alacakaranlıkta yolculuk yapıyorlardı. Bu şekilde, yedinci güne kadar

hiçbir şey olmadan geçti zaman.

Hava hala kurşuni ve kasvetliydi, rüzgar Doğu'dan esiyordu; ama akşam yaklaştıkça batı tarafındaki gökyüzü açıldı, bulutun kurşuni kıyılarında san ve soluk yeşil renkte cılız ışık birikintileri ortaya çıktı. tşte, yeni ayın beyaz tırnağı da uzaktaki göller içinde pırıldamaktaydı. Sam aya bakarak kaşlarım çattı.

Ertesi gün her iki kıyıda arazi hızla değişmeye başladı. Kıyılar yükseliyor, kayalık bir hal alıyordu. Çok geçmeden, dağlık taşlık bir bölgede yol almaktaydılar ve her iki kıyı da böğürtlen çalıları ve sürüngen asmalarla karışmış derin diken ve çakaleriği çalılıklarına gömülmüş dik yamaçlardan oluşuyordu. Bunların ardında heyelanlı alçak kaya duvarları ve sarmaşıklarla kararmış, hava koşullarından kurşunileşmiş kaya bacaları vardı; bunların da gerisindeyse, rüzgarın altında kıvranan çam ağaçlarıyla taçlanmış yüksek sarp tepeler yükseliyordu. Yabaneller'in en güney ucu olan Emyn Muil'in dağlık kurşuni topraklarına yaklaşmaktaydılar.

Uçurumlarda ve kaya bacalarında bir sürü kuş vardı ve bütün gün boyunca havada yükseklerde, soluk gök üzerinde kara kara kuş sürüleri dönüp durmuştu. O gün konakladıkları yerde yatarken Aragorn, acaba Gollum bir şeyler karıştırıyor da yolculuklarının haberi yabanda yayılıyor mu diye, bu uçan kuşları kuşkuyla izledi. Daha sonra güneş batarken ve Grup tekrar yola koyulmak için kıpırdanırken azalmakta olan ışığa karşı kara bir nokta seçti uzakta. Çok uzakta ve yüksekte, kâh dönen, kâh güneye doğru yavaş yavaş uçan büyük bir kuş. "Nedir o Legolas?" diye sordu, kuzey göğünü işaret ederek. "Tahmin ettiğim gibi bir kartal mı?"

"Evet," dedi Legolas. "Bir kartal, avlanan bir kartal. Acaba iyiye mi kötüye mi işaret? Dağlardan pek uzakta."

"Hava tamamen kararmadan yola çıkmayacağız," dedi Aragorn.

Yolculuklarının sekizinci gecesi gelip çattı. Sessiz ve rüzgârsız bir geceydi. Kurşuni doğu rüzgârı dinmişti artık. Hilal halindeki ay erkenden solgun gün batımı içine batmıştı, fakat gökyüzünün üst kısmı berraktı ve uzakta Güney'de büyük bulut kümeleri hâlâ hafif hafif panldasa da Batı'da yıldızlar ışıl ışıl yanıp sönüyordu.

"Haydi!" dedi Aragorn. "Son bir kez gece yolculuğunu göze alacağız. Nehir'in pek bilmediğim yerlerine doğru yaklaşıyoruz; çünkü daha önce hiç bu taraflarda, burasıyla Sarn Gebir ivinti yerleri arasında nehir yolculuğu yapmamıştım. Fakat eğer hesaplarım doğruysa, Sarn Gebir daha millerce uzakta. Yine de daha oraya gelmeden başka tehlikeli yerler de var: Nehirin içinde taşlı adacıklar ve kayalar bulunur. Çok dikkatli olmamız ve fazla hızlı kürek çekmememiz lazım."

Baştaki kayıkta duran Sam'e gözcülük görevi verdiler. Öne doğru uzanıp gözlerini karanlığa dikti. Gece karardı, fakat tepedeki yıldızlar garip bir biçimde parlaktı ve Nehir'in yüzeyinde bir ışıltı vardı. Gece yarısına doğru, bir süredir küreklerini pek kullanmadan akıntıyla ilerliyorlardı ki Sam aniden bağırdı. Sadece birkaç kulaç ileride nehrin içinden kara kara şekiller yükseliyordu ve döne döne hızla akan suyun sesini duymuştu. Sola, nehir yatağının daha düzgün olduğu doğu kıyısına doğru hızlı bir akıntı koptu. Yolcular yana doğru savrulurken, Nehir'in kırık diş gibi sudan çıkmış sivri kayaları kamçılayan soluk köpüklerini çok yakınlarında gördüler. Kayıklar borda bordaya gelmişti.

"Hu Aragorn!" diye bağırdı Boromir kayığı liderinkine çarparken. "Delilik bu! ivinti Yeri'ni gece geçmeyi göze alamayız! Ama Sarn Gebir'de ister gece, ister gündüz olsun hiçbir kayık barınamaz."

"Geriye, geriye!" diye haykırdı Aragorn. "Dönün! Dönebilirseniz dönün!" Kayığına hâkim olup geri çevirmeye çalışarak küreğini suya daldırdı.

"Yanlış hesaplamışım," dedi Frodo'ya. "Bu kadar ilerlemiş olduğumuzun farkında değildim: Anduin tahmin ettiğimden daha hızlı akıyor. Sarn Gebir'e çok yaklaşmış olmalıyız."

Büyük bir güç sarfederek kayıklarına hâkim oldular ve yavaş yavaş çevirdiler; fakat ilk başlarda akıntıya karşı çok az yol alabiliyor ve gitgide doğu kıyısına doğru sürükleniyorlardı. Artık doğu kıyısı kara kara, uğursuz bir biçimde yükselmekteydi gece içinde.

"Hep beraber, asılın küreklere!" diye bağırdı Boromir. "Asılın! Yoksa sığlığa oturacağız." Daha o seslenirken, Frodo kayığın alt omurgasının bir kayaya sürtündüğünü hissetti.

Tam o anda yay kirişinden çıkan sesler duyuldu: Üzerlerinden birkaç ok ıslık çalarak geçti, bazıları aralarına düştü. Bir tanesi Frodo' nün omuzları arasına isabet etti; Frodo küreği bırakıp bağırarak öne sendeledi: Fakat ok, gizli zırhı tarafından engellenerek geri sekti. Bir başka ok Aragorn'un kukuletasını delip geçti; bir üçüncüsü Merry'nin elinin hemen yanına, ikinci kayığın borda tirizine saplandı kaldı. Sam, doğu kıyısının altında uzanan çakıllı sahilde kara kara şekillerin ileri geri koşturduklarını görebiliyordu. Çok yakın görünüyorlardı.

"Yrch!" dedi Legolas, kendi diline dönerek.

"Orklar!" diye bağırdı Gimli.

"Gollum'un işi değilse ne olayım," dedi Sam Frodo'ya. "Öyle de güzel bir yer seçmişler ki. Nehir bizi tam kucaklarına atmaya aht etmiş sanki!"

Hepsi öne eğilip küreklere asılmışlardı: Sam bile yardım ediyordu. Her an, kara tüylü okların ısırığını bekliyorlardı. Bir sürü ok başlarının üzerinden geçiyor ya da yakınlarda suya saplanıyordu; ama başka isabet eden olmadı. Karanlıktı, ama orklarm gece gözlerine yetecek kadar ışık vardı gene de; yıldızların ışıltısı altında kurnaz düşmanlarına pek güzel hedef teşkil edebilirlerdi, fakat anlaşılan Lörien in gri pelerinleriyle elf yapımı kayıkların gri tahtaları Mordor'un okçularının kötü niyetini alt etmişti.

Var güçleriyle kürek çekmeye devam ettiler. Karanlıkta gerçekten hareket ettiklerinden bile emin olmak mümkün değildi; fakat yavaş yavaş sudaki anafor azaldı ve doğu kıyısındaki gölgeler tekrar gece içinde solup gittiler. Kestirebildikleri kadarıyla, sonunda yeniden nehrin ortasına varmış ve kayıklarını çıkıntı yapan kayalardan uzaklaştırmışlardı. Sonra kayıklarını yarım döndürerek bütün güçleriyle batı kıyısına sürdüler, suya uzanmış çalıların gölgesi altında duraklayıp soluklandılar.

Legolas küreğini bırakarak Lörien'den getirmiş olduğu yayını aldı. Sonra kıyıya sıçrayarak birkaç adım yukarıya tırmandı. Yayını gerip bir ok yerleştirdi, döndü ve gözlerini Nehir'in gerisindeki karanlığa dikti. Suyun karşı tarafından tiz çığlıklar duyuluyor, ama hiçbir şey görülmüyordu.

Tepesinde upuzun boyuyla durmuş, okunu atabileceği bir hedef arayarak karanlığı süzen elfe baktı Frodo. Legolas'ın koyu renk saçları, arkasındaki göğün siyah göllerinde pırıldayan keskin beyaz yıldızlarla taçlanmıştı. Derken Güney'den kalkıp gelen büyük bulutlar, yıldızlı tarlalara kara öncülerini salarak yaklaştılar. Grup'un üzerine ani bir korku çöktü.

"Elbereth Gilthoniel!" diye bir iç çekip yukarı baktı Legolas. Aynı anda, buluta benzeyen ama bulut olmayan çünkü çok daha hızlı hareket eden kara bir şekil, yaklaşırken bütün ışıkları karartarak Güney'deki siyahlıktan çıktı geldi ve hızla Grup'a doğru uçtu. Çok geçmeden, gece içinde dipsiz kuyulardan daha kara, kocaman kanatlı bir yaratık olarak belirginleşti. Onu selamlayan haşin sesler yükseldi karşı kıyıdan. Frodo aniden her yanını bir ürpertinin kapladığını ve kalbini sıkıştırdığını hissetti; omuzunda eski bir yaranın hatırası gibi öldürücü bir soğuk vardı. Saklanmak istercesine yere çömeldi.

Birden Lörien'in büyük yayının şarkısı duyuldu. Tiz bir sesle fırladı ok elf yayından. Frodo yukarı baktı. Neredeyse tam tepesinde şöyle bir sarsıldı kanatlı şekil. Kaba, gaklar gibi bir çığlıkla havadan düşüp doğu kıyısının karanlığı içinde gözden kayboldu. Gökyüzü yeniden temizlenmişti. Uzakta, küfreden ve feryat eden bir sürü sesin kargaşası duyuluyordu; sonra sessizlik oldu. O gece doğudan artık ne bir ses, ne bir ok geldi bir daha.

Bir süre sonra Aragorn kayıkları akıntıya karşı geri döndürdü. Bir müddet su kenarını tarayarak gidip nihayet küçük sığ bir koy buldular* Burada suya yakın birkaç küçük ağaç yetişmişti, gerilerinde ise dik kayalık bir yamaç yükseliyordu. Grup burada durup şafağı beklemeye karar verdi: O gece ilerlemeye çalışmak faydasızdı. Kamp kurmadılar, ateş de yakmayıp birbirlerine yakın demirlenmiş kayıklarında büzüşüp yattılar.

"Galadriel'in yayına ve Legolas'ın eli ile gözüne şükürler olsun!" dedi Gimli lembas

peksimetinden bir dilim atıştırırken. "Karanlıkta muazzam bir atıştı, dostum!"

"Lâkin ne vurduğunu kim bilebilir?" dedi Legolas.

"Ben bilemem," dedi Gimlı. "Fakat gölgenin daha yakına gelememiş olmasına memnunum. Hiç mi hiç beğenmemiştim. Moria'daki gölgeye fazlasıyla benziyordu bence balrogun gölgesine," diye bitirdi sözlerini fısıltıyla.

"Balrog değildi," dedi Frodo, hâlâ aynı ürpertiyle titreyerek. "Bu daha soğuk bir şeydi. Galiba bir..." Sonra duraksayıp sustu.

"Neydi sence?" diye sordu Boromir sanki Frodo'nun yüzünü görmeye çalışıyormuş gibi hevesle kayığından uzanarak.

"Sanırım... Hayır, söylemeyeceğim," diye cevap verdi Frodo "Her ne idiyse, onun düşüşü düşmanlarımızı korkuttu."

"Öyle görünüyor," dedi Aragorn "Yine de, neredeler, kaç kişiler, şimdi ne yapacaklar bilemiyoruz. Bu geceyi hepimiz uykusuz geçumeliyiz! Şimdi karanlık bizi gizliyor. Fakat günün ne göstereceğini kim bilebilir? Silahlarınızı el altında tutun!"

Sam, sanki bir şey sayıyormuş gibi parmaklarını kılıcının kabzasına vurarak gökyüzüne bakıp duruyordu "Çok garip," diye mırıldandı. "Ay Shire'da da Yabaneller'de de aynı ay, ya da aynı olmalı. Ama ya yoldan çıktı, ya da ben hesabımı şaşırdım. Bay Frodo siz de hatırlarsınız ki, o ağaçtaki flette yattığımızda ay küçülüyordu: Dolunay geceli bir hafta olmuştu hesabımca. Ama yola çıkalı dün bir hafta oldu, yeni ay tırnak ucu gibi yeniden çıkıverdi, sanki elf ülkesinde hiç kalmamışız gibi.

"Ee, ben orada en az üç geceyi hatırlıyorum ve sanki başka geceleri de hatırlıyor gibiyim, ama yemin edebilirim ki bir tam ay geçmemiştir. Neredeyse, saatin orada işlemediğine inanacağım!"

"Belki de öyledir," dedi Frodo. "O ülkede belki de, başka yerlerde çoktan yitip gitmiş bir zamandaydık. Bana kalırsa ancak Gümüşdamarı bizi Anduin'e taşıyınca ölümlü topraklardan Büyük Deniz'e akan zamana geri döndük. Ayrıca Caras Galadhon'da ne yeni, ne eski, hiç ay gördüğümü hatırlamıyorum: Sadece gece yıldızlar, gündüz güneş vardı."

Legolas kayığında kıpırdandı. "Hayır, zaman hiç durmaz," dedi; "lâkin her şeydeki ve her yerdeki değişim ve gelişim bir değildir. Elfler için dünya döner ama hem çok hızlı, hem de çok yavaş döner. Hızlıdır, çünkü bütün öbür şeyler yanlarından çabucak geçip giderken kendileri çok az değişirler: Bu keder verir onlara. Yavaştır, çünkü kaçıp giden yılları saymazlar, kendileri için saymazlar. Geçen mevsimler uzun, çok uzun bir nehirde durmadan tekrarlanan dalgacıklardır. Yine de güneş altındaki her şey nihayetinde bir sona doğru yıpranır." "Ama bu yıpranma Lörien'de çok yavaş," dedi Frodo. "Hanım'ın gücü var o topraklarda. GaladrieJ'in Elf Yüzük'ünü kullandığı Caras Galadhon'da, saatler her ne kadar kısa gibi görünse de çok dolu."

"Bu Lörien'in dışında söylenmemeli, bana bile," dedi Aragorn. "Bu konuda bir daha konuşma! Fakat doğrusu bu Sam: O ülkede hesabını şaşırmışsın. Orada zaman elfler gibi bizim de çabucak yanımızdan geçip gitti. Biz orada oyalanırken eski ay geçti, yeni ay büyüyüp küçüldü dışardaki dünyada. Ve dün akşam yeni bir ay doğdu yine. Kış bitmek üzere artık. Zaman, umudu kıt bir bahara doğru akıyor."

Gece sessiz geçti. Suyun öte yanından ne bir ses, ne bir çığlık duyuldu bir daha Kayıklarında birbirlerine sokulmuş yolcular havanın değiştiğini hissettiler. Hava, Güney'den ve uzak denizlerden yüzüp gelen kocaman nemli bulutlar altında ısınıp durgunlaştı. Nehir'in kayaların üzerinden aştığı ivinti yerinin sesi adeta daha bir yükselmiş ve yakınlaşmıştı. Üzerlerindeki ağaçların minik dallarından çiğ damlamaya başladı.

Gün doğduğunda, etraflarındaki dünyanın hali yumuşamış ve mahzunlaşmıştı. Şafak yavaş yavaş yaygın ve gölgesiz soluk bir ışığa döndü. Nehir'in üzerinde pus vardı; beyaz bir sis kıyıyı sarmalıyor, diğer kıyı görülmüyordu.

"Sise hiç tahammül edemem," dedi Sam; "ama bu uğurlu bir sise benziyor. Artık belki o lanet olası gulyabaniler bizi görmeden gidebiliriz."

"Belki," dedi Aragorn. "Lakin sis bir zaman sonra kalkmazsa yolu bulmak zor olacak. Ve eğer Sarn Gebir'i aşıp Emyn Muil'e varacaksak, o patikayı bulmak zorundayız."

"Neden tvinti Yeri'ni geçmek veya Nehir'den devam etmek zorunda olduğumuzu anlayamıyorum," dedi Boromir. "Eğer Emyn Muil önümüzdeyse, bu fındık kabuklarını bırakıp Entsağnağı'na varıncaya kadar batıya ve güneye doğru gider, oradan da ülkeme geçebiliriz."

"Minas Tırith'e gidiyorsak dediğin gibi olur," dedi Aragorn, "ama buna henüz karar verilmedi. Ve böyle bir yol, göründüğünden daha tehlikeli çıkabilir. Entsağnağı vadisi düz ve bataklıktır; sis orada yaya ve yüklü olanlar için ölümcül bir tehlike arz eder. Ben mecbur kalıncaya kadar kayıkları terk etmeme taraftanyım. En azından Nehir'de yolu kaybetme korkusu yok."

"Ama doğu kıyısını Düşman tutuyor," diye karşı çıktı Boronvr. "Ve Argonath Kapıları'ndan geçip kazasız belasız Kurkaya'ya varsanız bile sonra ne yapacaksınız? Şelalelerden atlayıp, bataklıklara mı düşeceksiniz?"

"Hayır!" diye cevap verdi Aragorn. "Kayıklarımızı kadim yoldan Rauroseteğine taşıyacağız ve orada tekrar suya ineceğiz diyelim. Kuzey Basamakları'nı ve büyük krallar devrinde yapılmış olan Amon Hen'in üzerindeki tahtı bilmiyor musun Boromir, yoksa bilmezlikten mi gelmek istiyorsun? Ben en azından, önümdeki yolu seçmeden önce o yüksek yerde bir kez daha oturmak isterim. Orada belki bize yol gösterecek bir işaret buluruz."

Boromir uzun süre bu seçime karşı koydu; fakat Frodo'nun Aragorn'u nereye giderse gitsin izleyeceği kesinleşince pes etti. "Arkadaşlarını ihtiyaç anında terk etmek Minas Tirith'li insanlar'ın âdeti değildir," dedi, "ve eğer Kurkaya'ya ulaşabilirseniz benim gücüme ihtiyacınız olacak. O yüksek adaya kadar giderim, ama daha ileriye değil. Eğer yaptığım yardımlar bana bir yol arkadaşı bile kazandıramamışsa, gerekirse tek basıma yurduma dönerim oradan.

Gün artık ilerliyordu ve sis biraz kalkmıştı. Dlgerîen lâyıklarda beklerken Aragorn ile Legolas'ın hemen kıyı boyunca ilerlemelerine karar verildi. Aragorn hem kayıklarını hem de eşyalarını ivinti Yeri'nin gerisindeki daha düzgün sulara taşıyabilecekleri bir yol bulmayı umuyordu.

"Elflerin kayıkları batmayabilir belki," dedi, "ama bu bizim Sarn Gebir'den sağ salim çıkacağımız anlamına gelmez. Bunu daha kimse başaramadı. Bu bölgede Gondor'lu insanlar hiçbir yol yapmamıştır, çünkü en muhteşem günlerinde bile topraklan Anduin'de Emyn Muil'den ileriye uzanmazdı; ama batı kıyısında bir yerlerde bir nakliyat yolu vardır, tabii eğer bulabilirsem. Hâlâ duruyor olmalı; çünkü daha birkaç yıl öncesine, Mordor'lu Orklar'ın buralarda çoğalmasına dek, hafif kayıklarla Yabaneller'den Osgiliath'a yolculuk yapılırdı."

"Ben doğdum doğalı Kuzey'den çok az kayık geldi; orklar da doğu kıyısında fırsat kollayarak gezinip dururlar," dedi Boromir. "Eğer ileri giderseniz, bir yol bulsanız bile her milde tehlike artacak."

"Tehlike güneye giden bütün yollarda var," diye cevap verdi Aragorn. "Bizi bir gün bekleyin. Eğer bu süre içerisinde geri dönmezsek bilin ki başımıza bir felaket gelmiştir. O zaman kendinize yeni bir lider seçip, elinizden geldiğince onu izlersiniz."

Ezik bir yürekle seyretti Frodo, Aragorn ile Legolas'ın nehir kıyısındaki dik yamacı tırmanıp sis içinde yok oluşlarını; fakat korkulan yersiz çıktı. Sadece iki üç saat sonra, daha öğlen bile olmadan, kaşiflerin gölgeli şekilleri belirdi tekrar.

"Her şey yolunda," dedi Aragorn yamaçtan aşağı inerken. "Bir keçiyolu var ve hâlâ kullanılabilir durumda bir iskeleye iniyor. Pek uzakta değil: ivinti Yeri'nin başlangıcı buradan sadece yarım mil aşağıda; çavlanlar da bir mili biraz aşar. Oradan kısa bir mesafe sonra ırmak hızlı akmakla birlikte yeniden durulup düzeliyor, işin en zor kısmı kayıklarımızı ve eşyalarımızı o eski nakliyat yoluna çıkarmak olacak. Yolu bulduk ama, burada su kıyısından iki yüz, iki yüz elli metre kadar içerde, bir kayalığın dibinde, korunaklı bir yerden gidiyor. Kuzeydeki iskelenin nerede olduğunu bulamadık. Eğer hâlâ ayaktaysa dün gece geçmiş olmalıyız. Akıntıya karşı saatlerce kürek çekip yine de siste iskeleyi görmeden geçebiliriz. Korkarım nehirden burada ayrılıp, elimizden geldiğince nakliyat yolunu tutmamız gerekecek."

"Bu o kadar kolay değil, hepimiz insan olsaydık bile kolay olmazdı," dedi Boromir.

"Yine de, bu halimizle elimizden geleni yapmaya çalışacağız," dedi Aragorn.

"Evet, öyle," dedi Gimli. "Zor yollarda insanlar ayaklarını sürümeye başlar da, sırtındaki yük boyunun iki misli olsa bile bir cüce yoluna devam eder Efendi Boromir!" îş gerçekten de zorlu çıktı, yine de sonunda başardılar. Eşyalar kayıktan boşaltılarak nehir kıyısındaki yamacın düzlük tepesine çıkarıldı. Sonra kayıklar sudan çekilip yukarı taşındı. Kayıklar tahmin ettiklerinden çok çok daha hafifti. Elf ülkesinde yetişen hangi ağacın kerestesinden yapıldıklarını Legolas bile bilmiyordu; ama tahtası hem çok sert, hem de garip bir biçimde tüy gibiydi. Düzlükte Merry ile Pippin kendi kayıklarını rahatlıkla taşıyabiliyorlardı. Bununla beraber kayıkları kaldırıp Grup'un önündeki araziden çekmek için iki insanın gücü gerekmişti. Arazi Nehir'den yukarı doğru tırmanıyordu, karman çorman kurşuni kireçtaşı kayalanyla kaplı, yabani otlar ve çalıların örtüp gizlediği çukurlarla dolu viran bir yerdi; böğürtlen çalıları, dimdik minik vadiler ve orada burada iç kısımlardaki daha yüksek yerlerden damla damla gelen sularla beslenen bataklıklı su birikintileri vardı.

Boromir'le Aragorn kayıkları birer birer taşırken diğerleri eşyalarla kan ter içinde onların arkasından ilerlediler. Sonunda her şey taşındı ve nakliyat yoluna kondu. Ondan sonra, yayılmış fundalıklar ve yuvarlanmış bir sürü taş dışında pek engelle karşılaşmadan hep birlikte yürüdüler. Sis hala heyelanlı kayalık duvar üzerinde perde perde asılı duruyordu, sol taraflarında Nehir pus altındaydı: Nehir'in keskin kayalıklar ve Sarn Gebir'in taştan dişleri üzerinden köpürerek hızla aktığını duyuyor, ama göremiyorlardı. Her şeyi sağ salim güneydeki iskeleye taşıyıncaya kadar iki kere bu yolu gidip geldiler.

Burada nakliyat yolu su kenarına dönerek, yavaşça minik bir su birikintisinin sığ kıyısına doğru inmekteydi. Birikintinin yatağı, insan eliyle değil de Sarn Gebir'den gelip suya doğru fırlamış alçak bir kaya çıkıntısına çarparak anafor yapan sular tarafından nehir kıyısına oyulmuşa benziyordu. Bunun gerisinde nehrin kıyısı dik gri bir uçurum olarak yükseliyordu ve yayalar için buradan öteye geçit yoktu.

Kısa akşam üstü saatleri geçmişti bile; kasvetli, bulutlu bir alacakaranlık çökmekteydi. Suyun kenarında oturup pus içinde gizlenmiş olan ivinti Yeri'nin karışık çağıltısını dinlediler; yorgun ve uykuluydular, gönülleri de ölmekte olan gün gibi kasvetliydi.

"Evet, işte geldik ve burada bir gece daha geçirmek zorundayız," dedi Boromir. "Uykuya ihtiyacımız var, Aragorn Argonath Kapılan'nı gece geçmeyi düşünüyorsa bile kuşkusuz metanetli cücemiz hariç hepimiz çok yorgunuz."

Gimli cevap vermedi: Oturduğu yerde başı düşüyordu.

"Şimdi dinlenebildiğimiz kadar dinlenelim," dedi Aragorn. "Yarın, tekrar gündüz vakti yolculuk yapacağız. Tabii eğer su bir daha değişip bizi arkadan vurmazsa, doğu kıyısındaki gözlere yakalanmadan sıyrılıp kurtulmayı umabiliriz. Lakin bu gece ikişer ikişer nöbet tutmalıyız sırayla: Üç saat uyku, bir saat nöbet."

O gece, tan vaktinden bir saat önce atıştıran kısa bir yağmurdan daha kötü bir şey olmadı. Etraf iyice aydınlanır aydınlanmaz yola koyuldular. Daha o vakitten sis incelmeye başlamıştı. Batı tarafına yakın gidiyorlar; gitgide yükselen alçak uçurumların, ayaklan aceleci nehire dalmış gölgeli duvarların karanlık şekillerini görüyorlardı. Sabah ilerleyince bulutlar alçaldı ve yağmur şiddetle yağmaya başladı, içleri su dolmasın diye kayıkların deri örtülerini kapattılar ve suyla sürüklenmeye devam ettiler; dökülen gri perdeden, önlerinde veya etraflarında çok az şey görünüyordu.

Fakat yağmur çok uzun sürmedi. Yavaş yavaş üzerlerindeki gökyüzü aydınlandı, derken bulutlar aniden parçalandı, bulutların sürüklenen saçakları kuzeye doğru Nehir üzerinden uzayıp gitti. Sis ve pus dağılmıştı. Yolcuların önünde çıkıntılar ve dar yarıklar arasına birkaç biçimsiz ağacın tutunmuş olduğu iri iri kayalarla kaplı geniş ve derin bir dere yatağı uzanıyordu. Kanal daraldı, Nehir hızlandı. Artık önlerinde neyle karşılaşırlarsa karşılaşsınlar, kolay kolay ne durabilecek ne de dönebilecek kadar hızlı gidiyorlardı. Üzerlerinde bir şerit soluk mavi gökyüzü, etraflarında gölgeli Nehir, önlerinde siyah, güneşi kapatan ve kesintisiz uzanan Emyn Muil tepeleri vardı.

Frodo ileri doğru bakınca iki kocaman kayanın yaklaşmakta olduğunu gördü: Taştan iki büyük kuleye veya sütuna benziyorlardı. Akarsuyun her iki yanında dik ve meşum yükselmekteydiler. Aralarından geçen dar bir yarık belirdi ve Nehir kayıkları oraya doğru sürükledi.

"İşte Argonath; Kralların Sütunları!" diye bağırdı Aragorn. "Birazdan onları geçeceğiz. Kayıkları bir hizada ve mümkün olduğu kadar aralıklı tutun! Akıntının ortasında kalın!"

Frodo hızla yaklaştıkça, büyük sütunlar onu karşı larcasına kuleler gibi yüksekli. Dev gibi gelmişlerdi ona; sessiz fakat tehditkâr iri kurşuni siluetler. Sonra sütunların gerçekten de elle biçimlendirilmiş olduğunu gördü: Eskinin hüneri ve gücü bunlar üzerinde çalışmıştı ve üzerlerine yontulmuş olan o fevkalade suretleri unutulmuş yılların güneşlerine, yağmurlarına rağmen bugüne kadar getirmişti sütunlar. Derin sulara oturtulmuş kocaman kaidelerin üzerinde taştan iki ulu kral duruyor, bulanık gözlerle, yank alınla hâlâ Kuzey'e doğru kaşlarını çatıyorlardı. Her ikisinin de sol eli, ayaları dışarı bakacak şekilde, uyanda bulunurcasına havadaydı; sağ ellerinde birer balta, başlarında ufalanmaya başlamış birer miğfer ve taç vardı. Hâlâ büyük bir güç ve heybet taşıyordu çok önceleri yok olmuş krallığın bu sessiz bekçileri. Frodo'nun üzerine korku sindi, kayık yaklaştıkça bakmaya cesaret edemeyerek gözlerini kapatıp iyice büzüştü. Kayıklar Nümenor'un nöbetçilerinin ebedi gölgeleri altından zayıf ve gelip geçici minik birer yaprak gibi hızla geçerken, Boromir bile başını eğdi. Kapılar'ın karanlık dar boğazına böylece girdiler.

Her iki yanda dehşetengiz sarp kayalık duvarlar tahmin edilemeyecek yüksekliklere doğru dimdik yükselmekteydi. Karanlık gökyüzü çok uzaktaydı. Siyah sular gürlüyor, yankılanıyor, üzerlerinde rüzgâr çığlıklar atıyordu. Dizleri üzerine büzüşmüş olan Frodo önünde Sam in mırıldanıp homurdandığım duydu: "Ne yer yahu! Ne korkunç bir yer! Ah şu kayıktan bir çıksam, bir daha nehir şöyle dursun, su birikintilerine bile sokmam ayaklarımı!"

"Korkmayın!" dedi garip bir ses arkasından. Frodo dönünce Yolgezer'i gördü, ama gördüğü yine de Yolgezer değildi; çünkü yıpranmış Kolcu yoktu artık orada. Kayığın kıçında mağrur ve dik Arathorn oğlu Aragorn oturmuş, kayığı hünerli kürek darbeleriyle idare etmekteydi; geriye düşmüş kukuletasının altından çıkan kara saçları rüzgârda dalgalanıyordu, gözlerinde bir ışık vardı: Sürgünden kendi ülkesine dönen bir kral.

"Korkmayın!" dedi. "Nicedir arzu ediyordum atalarım îsildur ile Anarion'un suretlerine bakabilmeyi. Elendil'in varisi, îsildur'un oğlu Valandil'in Hanedanından Arathorn'un oğlu Elftaşı Elessar'ın, onların gölgeleri altında hiçbir şeyden korkması gerekmez!"

Sonra gözlerinin feri söndü ve kendi kendine konuştu: "Gandalf da burada olabilseydi keşke! Gönlüm nasıl da Minas Arnor'u ve kendi şehrimin surlarım özlüyor! Lâkin nereye gideceğim?"

Dar boğaz uzun ve karanlıktı; rüzgârın, hızla akan suyun ve yankılanan kayaların sesiyle doluydu. Biraz batıya doğru kıvrıldığından ilk başlarda ilerisi karanlık duruyordu; fakat kısa bir süre sonra Frodo önünde gitgide büyüyen yüksek bir ışık aralığı gördü. Hızla yaklaştı aralık ve kayıklar bir anda buradan dışan, engin berrak bir ışığa uğradılar.

Öğleni çoktan devirmiş olan güneş, rüzgarlı bir gökyüzünde parlıyordu. Gücü nihayet tükenen sular uzun oval biçimli bir göl halinde yayılmıştı: Soluk Nen Hithoel'di bu; çevresini kapatan, yamaçtan ağaçlık fakat başları kel, dik kurşuni dağlar gün ışığında soğuk soğuk yanıp sönmekteydi. En güney ucunda üç sivri tepe yükseliyordu. Ortadaki sanki diğerlerinden biraz daha önde ve ayrıydı: Nehir'in soluk titrek kollarla iki yanından aktığı bir ada. Rüzgarda, çok ötelerden duyulan gök gürültüsü sesi gibi uzak ama derin, gümbürtülü bir ses vardı.

"Tol Brandir'e bakın!" dedi Aragorn güneydeki yüksek zirveyi göstererek. "Sol tarafta Amon Lhaw, sağ tarafta Amon Hen, Duyma ve Görme Tepeleri duruyor. Büyük krallar zamanında bunların üzerinde tahtlar varmış ve buralara gözcüler konurmuş. Fakat Tol Brandir'e hiçbir insanın veya hayvanın ayak basmamış olduğu söylenir. Gecenin gölgesi düşmeden onlara varmış olacağız. Rauros'un susmayan sesinin bizi çağırdığını duyuyorum."

Grup artık kayıklarını gölün ortasından güneye doğru sürüp giden akıntıya bırakarak bir süre dinlendi. Biraz bir şeyler yediler; sonra küreklerini alarak tekrar hızlandılar. Batıdaki tepelerin yamaçları gölge içinde kaldı; güneş tostoparlak olup kızardı. Üç sivri tepe alacakaranlıkta kara kara büyüdü önlerinde. Rauros koca bir sesle kükrüyordu. Yolcular sonunda tepelerin gölgesi altına girdiklerinde akan suların üzerine gece düşmüştü bile.

Yolculuklarının onuncu günü de bitmişti. Yabaneller'i geride bırakmışlardı. Şimdi doğu

yoluyla batı yolu arasında bir seçim yapmadan yolculuğa devam edemezlerdi. Maceralarının son bölümü önlerindeydi artık.

BÖLÜM X

KARDEŞLİK DAĞILIYOR

Aragorn onları Nehir'in sağ koluna doğru yönlendirdi. Burada, nehirin batı kıyısında Tol Brandir'in gölgesi altında Amon Hen'in eteklerinden suya kadar yeşil bir çimenlik uzanıyordu. Çimenliğin gerisinde dağın ağaçlarla kaplı ilk hafif eğimleri yükselmekteydi; batıya doğru, gölün kıvrımlı kıyısı boyunca da ağaçlar vardı. Minik bir pınar atlaya "icraya akıyor, çimenleri besliyordu.

"Bu gece burada dinleneceğiz," dedi Aragorn. "Burası Parth Galen çimenliği: Eski zamanın yaz günlerinde hoş bir yerdi burası. Umarım henüz bir kötülük inmemiştir."

Kayıklarını nehirin yeşil kıyısına çekip yanlarına kamplarını kurdular. Nöbet sırasını da saptadılar, ama düşmanlarından ne bir ses vardı ne de bir işaret. Eğer Gollum onları izlemenin bir yolunu bulduysa, görünmeden ve duyulmadan kalmayı başarmıştı. Bununla beraber gece ilerledikçe Aragorn'un huzuru kaçtı, sık sık uykusunda dönüp, uyanır oldu. Gece yarısından sonraki saatlerde kalkıp nöbeti devralmış olan Frodo'nun yanına geldi.

"Neden uyandın?" diye sordu Frodo. "Senin nöbetin değil ki."

"Bilmiyorum," diye cevap verdi Aragorn; "ama uykumda bir gölge ve bir tehdit vardı büyüyen. Kılıcını çeksen iyi olur."

"Neden?" dedi Frodo. "Düşmanlar yakında mı?"

"Bakalım Sting ne gösterecek," diye cevap verdi Aragorn.

Frodo bunun üzerine elf kılıcını kınından çekti. Ne yazık ki, kılıcın kenarları gece içinde donuk donuk parıldamaktaydı. "Orklar!" dedi. "Pek yakında değiller ama, yeterince yakınlar yine de."

"Ben de bundan korkuyordum," dedi Aragorn. "Ama belki Nehir' in bu tarafında değillerdir. Sting'in ışığı cılız; Amon Lhavv'nun yamaçlarında dolanan Mordor casuslarını gösteriyordur belki de sadece. Daha önce Amon Hen üzerinde orkların olduğunu hiç duymamıştım. Ama Minas Tirith'in artık Anduin'in geçitlerini emniyette tutamadığı bu kötü günlerde her şey mümkün. Yarın dikkatli olmalıyız."

Sabah ateşle duman gibi geldi. Doğu'da aşağılarda, büyük bir yangının dumanlan gibi kara kara bulut sütunları vardı. Yükselmekte olan güneş bu bulutlan aşağıdan kasvetli bir kızıllıkla tutuşturuyordu; ama kısa bir süre içinde bulutları aşıp açık gökyüzüne ulaştı. Tol Brandir'in zirvesi altın rengine döndü. Frodo doğuda ve yüksek adada gezdirdi gözlerini. Adanın yanları, akarsudan dimdik yükseliyordu. Göğe doğru tırmanan kayalıkların yukarısında basamak basamak ağaçların tırmandığı dik yamaçlar vardı; onların da üzerinde, en tepesi muazzam bir sivri kayayla taçlanmış ulaşılmaz kayalıkların kurşuni yüzü görünüyordu. Zirvenin etrafında bir sürü kuş daireler çizmekteydi, fakat görünürde başka hiçbir canlı yoktu.

Yemeklerini yedikten sonra Aragorn bütün grubu topladı. "Sonunda zamanı geldi çattı," dedi: "uzun zamandır ertelediğimiz karar günü. Bu ana kadar kardeşlik içerisinde yolculuk yapmış Grup'umuz şimdi ne olacak? Boromir ile birlikte batıya dönüp Gondor savaşlarına mı gideceğiz; doğuya, Korku ve Gölge'ye mi yöneleceğiz; yoksa kardeşliğimiz dağılıp herkes kendi yoluna mı gidecek? Ne yapacaksak bir an önce yapmamız gerekir. Burada uzun süre duramayız. Düşman doğu kıyısında, bunu biliyoruz; ama ben orkların daha şimdiden suyun bu yanına geçmiş olmalarından korkuyorum."

Kimsenin konuşmadığı, kıpırdamadığı uzun bir sessizlik oldu.

"Evet, Frodo," dedi Aragorn sonunda. "Korkarım yük senin omuzlarında. Sen Divan tarafından tayin edilmiş Taşıyıcısın. Kendi yolunu ancak kendin seçebilirsin. Bu konuda ben sana bir tavsiyede bulunamam. Ben Gandalf değilim ve onun görevini üstlenmeye çalıştıysam da şu saat için neler tasarlıyordu, neler umuyordu, hatta bir tasarısı var mıydı, bilmiyorum. Büyük ihtimalle, o da burada olsaydı bile seçim yine sana kalacaktı. Senin kaderin bu."

Frodo hemen cevap vermedi. Sonra yavaş yavaş konuştu. "Acele etmemiz gerektiğini

biliyorum, ama yine de bir seçim yapamıyorum. Yük ağır. Bana bir saat daha tanıyın, sonra konuşayım. Biraz yalnız kalmalıyım!"

Aragorn ona müşfik bir merhametle baktı. "Pekâlâ Drogo oğlu Frodo," dedi. "Bir saat vereceğiz sana ve tek başına kalacaksın. Biz bir süre burada kalırız. Fakat birbirimizin seslendiğini duyamayacağımız kadar uzağa gitme."

Frodo bir an başı önünde öylece oturdu. Beyini büyük bir endişe ile izlemekte olan Sam başını sallayarak mırıldandı: "Ayna gibi ortada, ama Sam Gamgee'nin burnunu sokma sırası değil."

Neden sonra Frodo kalktı, yürüyüp uzaklaştı; diğerlerinin kendilerini tutup ona bakmamalarına rağmen, Frodo Amon Hen'in eteğindeki ağaçlar içinde gözden kaybolunca kadar Boromir'in gözlerinin onu ısrarla izlediğini gördü Sam.

Frodo önce ormanda gayesizce dolaşıyordu, derken ayaklarının onu yukarıya dağın eteklerine doğru götürmekte olduğunu fark etti. Çok eski bir yolun kırık dökük kalıntısı bir patikaya rastladı. Dik yerlerinde taştan basamaklar oyulmuştu, ama artık bu basamaklar çatlamış, yıpranmış ve ağaçların kökleriyle yarılmış durumdaydı. Bir süre nereye gittiğini umursamadan tırmanıp sonunda otluk bir yere geldi. Otluğun etrafında üvez ağaçları yetişmişti ve tam ortasında geniş düz bir taş vardı. Bu küçük yüksek çimenlik Doğu'ya bakıyordu ve daha şimdiden erken güneşin ışıklarıyla dolmuştu. Frodo durup ta aşağısında kalan Nehir'e, Tol Brandir"e ve ayak basılmayan ada ile arasındaki hava akıntısında dönüp duran kuşlara baktı. Rauros'un müthiş gürlemesine kalın boğuk bir gümbürtü karışmaktaydı.

Taşın üzerine oturup çenesini avuçları içine aldı, pek de bir şey görmez gözlerle bakışlarını doğuya çevirdi. Aklından Bilbo Shire'dan ayrıldığından beri olup bitenler geçiyor, Gandalf in sözlerinden hatırlayabildiği her kelin.~yi bir bir ölçüp biçiyordu. Zaman geçip gittiği halde o hâlâ bir seçim yapabilmekten çok uzaktı.

Aniden düşüncelerinden uyandı: Sanki arkasında bir şey varmış, üzerine dostça olmayan gözler dikilmiş gibi garip bir his doğmuştu içine. Ayağa fırlayıp döndü; fakat hayret, karşısındaki Boromir'den başkası değildi, yüzünde de dostça bir tebessüm vardı.

"Sana bir şey olur diye korkmuştum Frodo," dedi ona doğru yaklaşarak. "Eğer Aragorn haklıysa ve orklar yakmdaysa hiçbirimizin tek başına dolaşmaması gerekir, özellikle de senin: Her şey sana bağlı neredeyse, içimde de bir sıkıntı var. Seni bulduğuma göre biraz burada kalıp seninle konuşabilir miyim? Bu beni rahatlatacak. Bu kadar çok kişi bir arada olunca her sohbet bitmek bilmez bir tartışmaya dönüyor. Halbuki iki kişi başbaşa verince aklın yolunu bulabilir belki." "Çok iyisin," dedi Frodo. "Fakat sohbet etmenin bana bir yararı olacağını zannetmiyorum. Çünkü ne yapmam gerektiğini biliyorum ama bunu yapmaya korkuyorum Boromir: Korkuyorum."

Boromir sessiz kaldı. Rauros durmaksızın gürlemeye devam ediyordu. Rüzgar ağaçların dallan arasında mırıldandı. Frodo ürperdi.

Aniden Boromir gelip Frodo'nun yanına oturdu. "Gereksiz yere eziyet çekmediğine emin misin?" dedi. "Sana yardım etmek istiyorum. Bu zorlu kararında öğüde ihtiyacın var. Benim öğüdümü istemez misin?"

"Sanırım ne öğütleyeceğini zaten biliyorum Boromir," dedi Frodo. "Bu aklıma da yatardı, ama içimden beni uyaran bir ses var."

"Uyaran mı? Neye karşı uyaran?" dedi Borornir sertçe.

"Gecikmeye karşı. Daha kolay görünen yola karşı. Üzerime yüklenen yükü inkar etmeme karşı. Şey, doğruyu söylemem gerekirse insanlann gücüne ve sadakatına güvenmeye karşı."

"Ancak sen bilmesen de, bu güç nicedir minik ülkende sağ salim koruyordu seni."

"Ben senin halkının yiğitliğinden kuşkulanmıyorum. Fakat dünya değişiyor. Minas Tirith'in surları sağlam olabilir, ama bu sağlamlık yetmez ki. Eğer yıkılırlarsa ne olacak?"

"Savaşarak yiğitçe düşmüş olacağız. Ama kazanmak için hala umudumuz var."

"Yüzük varken hiçbir umut yok," dedi Frodo.

"Ah! Yüzük!" dedi Boromir gözleri ışıyarak. "Yüzük! Bu kadar minicik bir şey için

bunca korku ve kuşku çekmemiz garip bir yazgı değil mi? Minicik bir şey! Üstelik onu Elrond'un evinde bir an için görebilmiştim sadece. Yeniden bir bakamaz mıyım?"

Frodo başını kaldırdı, îçi birden soğuy u vermişti. Boromir'in yüzü hala müşfik ve dostçaydı, ama gözünde garip bir ışıltı görüyordu. "Gizli kalsa daha iyi," diye cevap verdi.

"Nasıl istersen. Benim için fark etmez," dedi Boromir. "Onun hakkında konuşmama da izin yok mu yoksa? Çünkü sen onun kudretini sadece Düşman'ın elinde hayal eder gibisin: Kötüye kullanılmasını düşünüyorsun, iyiye değil. Dünya değişiyor dedin. Eğer Yüzük var olursa Minas Tirith düşecekmiş. Ama neden? Yüzük Düşman'da olursa mutlaka düşer. Ama bizde durursa neden düşsün?"

"Sen de Divan'da değil miydin?" diye cevap verdi Frodo. "Çünkü bunu kullanamayız ve bununla yakılan her şey kötüye çıkar."

Boromir ayağa kalktı ve sabırsızca dolanmaya başladı. "Hep aynı laflar," diye bağırdı. "Gandalf, Elrond bütün o tipler sana ne söylemen gerektiğini öğretmişler. Kendi adlarına haklı olabilirler. Bu elfler, yarı elfler, büyücüler; yüzük onları çökertir belki. Ama bazen, bunlar gerçekten irfan sahibi mi yoksa sadece korkaklar mı diye geçiyor aklımdan. Fakat herkes kendi soyuna göre konuşsun. Yüreği sağlam insanlar, işte onlar hiç yozlaşmayacaktır. Biz Minas Tirith'liler yılların sınavlarında metanetimizi ispatladık. Biz büyücü hükümdarların kudretini istemiyoruz, sadece kendimizi savunmak için, haklı bir dava için kuvvet istiyoruz. Ve buyurun! Tam ihtiyaç anında Kudret Yüzüğü ortaya çıkıveriyor. Bu bir armağan bana soracak olursan; Mordor'un düşmanlarına bir armağan. Yüzük'ü, Düşman'ın gücünü, Düşman'a karşı kullanmamak delilik. Sadece korkusuzlar ve insafsızlar muzaffer olabilirler. Bu zamanda bir savaşçı, büyük bir lider neler başarmazdı? Aragorn neler başarmazdı? Veya o bunu reddediyorsa, neden Boromir elmasın? Yüzük bana da Komuta gücü verir. Mordor'un ordularını nasıl da dağıtırdım, bütün askerler koşup sancağım altında toplanırdı!"

Boromir gittikçe sesini yükselterek bir ileri bir geri yürüyüp duruyordu. Neredeyse Frodo'nun varlığını bile unutmuş, surlardan, silahlardan, askerlerin silah altına alınmasından dem vurmaktaydı; sonra büyük ittifaklar ve kazanılacak şanlı zaferler hakkında planlar yaptı; Mordor'u yıktı, kendi kudretli bir kral oldu, yardımsever ve bilge bir kral. Aniden durdu ve kollarını salladı.

"Ve bize onu atmamızı söylüyorlar!" diye bağırdı. "Yok etmemizi bile değil. Bu bir işe yarayabilirdi, tabii eğer böyle bir şey yapmak için en ufak bir ümit olduğunu mantık alsaydı. Almıyor. Bize sunulan tek tasan bir buçukluğu körü körüne Mordor'a gönderip, Duşman'a onu yakalaması için her türlü şansı tanımak. Ahmaklık!

"Her şey besbelli değil mi dostum?" dedi birdenbire tekrar Frodo ya dönerek. "Korktuğunu söylüyorsun. Eğer öyle ise, en cesur olan bile seni mazur görmelidir. Fakat gerçekte baş kaldıran sağduyun değil mi?"

"Hayır, ben korkuyorum," dedi Frodo. "Sadece korkuyorum. Fakat senin bu kadar açık konuşmana sevindim. Artık kafam daha berrak."

"O halde Minas Tirith'e geleceksin!" diye bağırdı Boromir. Gözleri parlıyordu, yüzü şevklenmişfi.

"Beni yanlış anladın," dedi Frodo.

"Fakat en azından bir süreliğine gelirsin," diye ısrar etti Boromir. "Şehrim artık yakın sayılır ve oradan Mordor, buradan olduğundan pek az daha uzakta. Çoktandır yabanlıktayız; harekete geçmeden önce Düşman'ın neler yaptığından haberdar olmalısın. Benimle gel Frodo," dedi. "ille de gitmek zorundaysan, tehlikeye atılmadan önce dinlenmen gerek." Elini dostça hobbitin omuzuna koydu; fakat Frodo elin bastırılmış bir heyecanla titrediğini fark etmişti. Hemen uzaklaştı, kendisinin neredeyse iki misli ve kuvvet açısından kendisinden çok çok daha güçlü olan uzun boylu insanı korkuyla süzdü.

"Neden bu kadar yabanisin?" dedi Boromir. "Ben dürüst bir adamım, ne hırsızım, ne de eşkıya. Senin Yüzük'üne ihtiyacım var: Bunu artık biliyorsun; ama onu alıkoymak gibi bir arzum olmadığına yemin ederim. En azından tasarılarımı denemem için bana bir şans tanımayacak mısın? Yüzük'ü bana ödünç ver!"

"Hayır, hayır!" diye bağırdı Frodo. "Divan onu taşıma sorumluluğunu bana verdi."

"Kendi ahmaklığımız yüzünden Düşman'a yenileceğiz," diye haykırdı Boromir. "Deli ediyor bu beni! Ahmak! Dik kafalı ahmak! Gönüllü olarak ölüme koşacaksın ve davamızı mahvedeceksin. Eğer bir ölümlü soyunun bu Yüzük üzerinde bir hakkı varsa, o da Nümenor'lu insanlar'dır, buçukluklar değil. Senin elinde olmasının tek sebebi uğursuz bir rastlantı. Benim de olabilirdi. Benim olmalı. Onu bana ver!"

Frodo cevap vermeyip büyük düz taş aralarında kalıncaya kadar geriledi. "Haydi ama dostum!" dedi Boromir daha yumuşak bir sesle. "Neden onu başından atmayasın? Neden kuşkularından ve korkularından kurtulmayasın? istersen suçu da bana atabilirsin. Benim çok güçlü olduğumu ve zorla aldığımı söylersin. Çünkü gücüm sana fazla fazla yeter buçukluk," diye bağırdı ve aniden taşın üzerinden atlayarak Frodo'ya doğru hamle yaptı. Zarif ve sevimli yüzü korkunç bir biçimde değişmişti; gözlerinde hiddetli bir ateş vardı.

Frodo yana kaçıp kurtuldu ve yine taşı aralarına aldı. Yapabileceği tek bir şey vardı: Tam Boromir tekrar üzerine atlarken titreyerek zincirindeki Yüzük'ü çıkarttı, hemencecik parmağına geçirdi. Adam nefesini tuttu bir an, hayretler içinde baktı; sonra orayı burayı, kayaların ve ağaçların arasını araştırarak deliler gibi etrafta koşturmaya başladı. "Sefil düzenbaz!" diye haykırıyordu. "Dur hele seni bir elime geçireyim! Şimdi anlıyorum içyüzünü. Yüzük'ü Sauron'a götürüp hepimizi satacaksın. Bizi en güç anımızda terk etmek için bekliyordun sırf. Sana da bütün buçukluklara da lanet olsun, ölümün karasına düşesiniz!" Sonra ayağı bir taşa takılarak yüzükoyun yere serildi. Bir süre sanki kendi laneti kendine işlemiş gibi yerde kıpırdamadan yattı; sonra birdenbire ağlamaya başladı.

Ayağa kalktı, alnını oğuşturup gözyaşlarını sildi. "Neler dedim ben?" diye bağırdı. "Ne yaptım? Frodo, Frodo!" diye seslendi. "Geri gel! Bir cinnete düşmüştüm, ama artık geçti. Geri gel!"

Cevap yoktu. Frodo onun seslenişlerini duymamıştı bile. Çoktan uzaklaşmış, bastığı yeri bile görmeden patikaya vurmuş, tepeye doğru koşturmaktaydı. Zihninde Boromir'in delirmiş hiddetli yüzü ve yanan gözleri canlanıyor, dehşet ve kederle zangır zangır titriyordu.

Sonunda tek başına Amon Hen'in zirvesine vardı ve nefes nefese durakladı. Sanki bir pus içinden büyük ve yassı kaldırım taşlarıyla döşenmiş ve artık dökülen mazgallı siperlerle çevrelenmiş geniş düz bir daire gördü; tam ortasında, dört oyma sütun üzerine yerleştirilmiş ve uzun bir merdivenle çıkılan bir taht vardı. Yukarı tırmandı ve kendisini yolunu kaybedip de emekleye emekleye dağ krallarının tahtına çıkmış bir çocuk gibi hissederek o eski koltuğa oturdu.

ilk başta çok az görebiliyordu. Sanki sadece gölgelerin olduğu sisten bir dünyadaydı: Yüzük parmağındaydı çünkü. Sonra sis parça parça aralandı ve bir sürü görüntü gördü: Sanki gözlerinin hemen altındaki bir masa üzerinde gibi küçük ve net görüntülerdi bunlar, ama yine de uzaktılar. Ses yok, sadece parlak canlı hayaller vardı. Dünya çekip küçülmüş ve sessizleşmişti sanki. Amon Hen'de, yani Nümenor'lu insanlar'ın Göz Dağı'nda, Görme Tahtı'nda oturuyordu. Doğuya, meçhul engin topraklara, isimsiz ovalara, keşfedilmemiş ormanlara baktı. Kuzeye baktı, Ulu Nehir bir kurdele gibi altında uzandı, Dumanlı Dağlar kırık dişler gibi küçük ve sert dikildiler. Batıya baktı ve Rohan'ın geniş odaklarıyla kara bir mızrak gibi duran îsengard'ın kulesi Orthanc'ı gördü. Güneye baktı, Ulu Nehir ayaklarının hemen dibinde devrilen bir dalga gibi kıvrılıp Rauros şelalelerini aştı, köpüren bir çukura döküldü; su zerreciklerinin üzerinde pırıldayan bir gökkuşağı oynaşmaktaydı. Ve Nehir'in muazzam deltası Ethir Anduin'i, güneşte beyaz toz gibi dönen sayısız deniz kuşlarını, kuşların altında sonsuz çizgilerle çalkalanan yeşil ve gümüşi denizi gördü.

Fakat baktığı her yerde savaş izleri görülüyordu. Dumanlı Dağlar karınca yuvası gibi kaynaşmaktaydı: Her delikten orklar dökülüyordu. Kuyutorman'ın dalları altında elfler, insanlar ve korkunç hayvanlar ölümcül bir mücadeleye tutuşmuştu. Kocaoğlanların ülkesi alev alevdi; Moria üzerinde bir bulut vardı; Lörien'in sınırlarından duman tütüyordu.

Rohan'ın çimenleri üzerinde biniciler at koşturmaktaydı; Isengard' dan kurtlar boşanıyordu. Harad limanlarından savaş gemileri denize açılmıştı ve Doğu'dan bitmek bilmez bir insan akını vardı: Atlan üzerinde kılıç erleri, mızraklı adamlar, okçular,

reislerin savaş arabaları, yük vagonları. Karanlıklar Efendisi'nin bütün gücü hareketteydi. Sonra tekrar güneye dönerek Minas Tirith'e baktı. Çok uzakta ve çok güzel görünüyordu Minas Tirith: Beyaz surlu, binbir kuleli, dağ üzerinde mağrur ve zarif; kale burçlarında mazgallı siperlerden çelik ışıltıları geliyor, gözcü kuleleri bir sürü sancakla parıldıyordu. Yüreğine umut doldu. Fakat Minas Tirith'in karşısına daha büyük ve daha güçlü bir kale dikilmişti. O yöne, doğuya doğru çekildi gözleri istemeye istemeye. Osgiliath'm harap olmuş köprülerini geçti, Minas Morgul'un sırıtan kapılarını, hayaletli Dağları geçti ve Mordor Ülkesi'ndeki dehşet vadisi Gorgoroth'a baktı. Orada, güneş altında karanlık uzanıyordu. Dumanın ortasında ateşler parıldıyordu. Hüküm Dağı yanıyor, koca bir buğu yükseliyordu. Sonunda bakışları sur üzerine sur, siper üzerine siper, kara, ölçülemeyecek kadar güçlü, demirden bir dağ, çelikten kapı, serttaşından bir kuleye takıldı kaldı: Baraddûr, Sauron'un Kalesi. Bütün umutlan söndü.

Ve aniden Göz'ü hissetti. Karanlık Kule'de uyumayan bir göz vardı. Gözün onun bakısını fark ettiğini biliyordu. Sabırsız, hiddetli bir irade vardı ardında. Ona doğru fırladı göz; adeta bir parmak gibi kendisini aradığını hissetti. Çok kısa bir süre sonra onu mıhlayacak, nerede olduğunu kesin olarak anlayacaktı. Amon Lhaw'ya dokundu. Tol Brandir'e değdi Frodo kendini koltuktan atıp büzüldü, gri kukuletasıyla başını örttü.

Kendi sesinin haykırdığını duydu: Asla, asla! Yoksa şöyle mi demişti: Evet, sana geliyorum, sana geliyorum? Ayırt edemiyordu. Sonra sanki başka bir güç noktasından bir şimşek çakar gibi, aklına başka bir düşünce girdi: Çıkar onu! Çıkar! Sersem, çıkar! Yüzük'ü çıkar!

İçinde iki güç cebelleşti. Bir an için ikisinin de sivri uçlannın tam ortasında, ıstırapla kıvrandı Frodo. Aniden tekrar kendi kendisinin bilincine vardı. Ne Ses, ne de Göz; Frodo: Seçme özgürlüğüne sahip ve bu seçimi yapmak için tek bir anı kalmış olan Frodo. Yüzük'ü parmağından çıkarttı. Tahtın önünde, berrak günışığı altında diz çökmüştü. Kara bir gölge bir kol gibi üzerinden geçti sanki; Amon Hen'i gözden kaçırarak batıya doğru ilerledi ve soldu. Artık bütün gökyüzü temizdi, maviydi, ağaçların hepsinde kuşlar ötüyordu.

Frodo ayağa kalktı. Üzerinde büyük bir yorgunluk vardı, fakat niyeti kesinleşmiş, içi hafiflemişti. Yüksek sesle kendi kendine, "Artık yapmam gerekeni yapacağım," dedi. "En azından şu belli: Yüzük'ün şerri daha şimdiden Grup'u bile etkilemeye başladı; daha fazla zarar vermeden Yüzük onlardan ayrılmalı. Tek başıma gideceğim. Bazılarına güvenemem; güvendiklerime ise kıyamıyorum: Zavallı Sam, Merry ve Pippin. Ve Yolgezer Kalbi Minas Tirith için yanıyor, hele şimdi Boromir de kötüye saptığına göre orada ona ihtiyaçları olacak. Tek başıma gideceğim. Hemen."

Çabucak geri inerek Boromir'in onu bulmuş olduğu çimliğe döndü. Sonra durup etrafı dinledi. Aşağıdaki sahilin yakınlarında ormandan çığlıklar ve bağırışlar duyar gibiydi.

"Beni arıyorlar," diye düşündü. "Kim bilir ne kadar zamandır yoktum ortalıklarda. Saatler geçmiş olmalı." Tereddüt etti. "Ne yapabilirim?" diye mırıldandı. "Ya şimdi giderim, ya da bir daha hiç gidemem. Bir daha böyle fırsat olmaz. Onları terk etmekten, hem de hiç açıklamasız terk etmekten nefret ediyorum. Ama mutlaka anlayacaklardır. Sam anlar. Hem başka ne gelir zaten elimden?"

Yavaşça Yüzük'ü çıkartarak bir kez daha taktı. Gözden kayboldu ve rüzgarın hışırtısı kadar bile varlık göstermeden tepeden aşağı inip gitti.

Diğerleri uzun süre nehir kenarında kalmışlardı. Bir süre için sessiz durmuş, huzursuzca bir ileri bir geri dolanmışlardı; fakat artık bir halka halinde oturmuş konuşmaktaydılar. Arada bir, diğer şeyler hakkında konuşmaya yelteniyor, uzun yolculuklarından, başlarına gelen birçok maceradan söz açıyorlardı; Aragorn'a Gondor diyarı ve buranın kadim tarihi, Emyn Muil'in bu garip sınır topraklarında hâlâ görülebilen büyük eserlerinin kalıntıları, taş krallar, Lhaw ile Hen'deki tahtlar, Rauros şelaleleri yanındaki büyük Basamaklar hakkında sorular soruyorlardı. Fakat düşünceleri ve sözleri hep dönüp dolaşıp Frodo'ya ve Yüzük'e geliyordu. Frodo ne yapmayı seçecekti? Neden tereddüt ediyordu?

"Hangi yol daha ümitsiz diye tartıyor sanırım," dedi Aragorn

"Haksız da değil. Gollum izimizi bulduğuna ve yolculuğumuzun sırrının daha şimdiden ortaya çıkmış olması tehlikesi doğduğuna göre, artık Grup'un doğuya gitmesi iyice ümitsizleşti. Fakat Minas Tirith de, Ateş'e ve Yük'ün imhasına götürmez bizi.

"Orada bir süre kalıp yiğitçe savunma yapabiliriz. Fakat ya Yük'ü saklamak, ya da Düşman onu almaya geldiğinde olanca gücüne karşı koyabilmek gerek. Elrond bile bunun kendi gücünü aşacağını söylemişti; ne kadar adamı olursa olsun, Denethor Bey de başarmayı umamaz. Frodo'nun yerinde olsaydık bizler ne seçerdik? Bilemiyorum. Gandalf in yokluğunu en çok şimdi hissediyoruz asıl."

"Kaybımız çok elem verici," dedi Legolas. "Yine de onun yardımı olmaksızın bir karar almak zorundayız. Neden biz karar verip böylece Frodo'ya yardımcı olmayalım? Onu çağırıp bir oylama yapsak ya! Ben Minas Tirith'e verirdim reyimi."

"Ben de öyle yapardım," dedi Gimli. "Tabii biz sadece yol boyunca Taşıyıcı'ya yardımcı olmak, dilediğimiz kadar ona eşlik etmek üzere yollandık; hiçbirimiz Hüküm Dağı'nı aramak emri ve yeminiyle bağlı değiliz. Lothlörien'den ayrılmak çok zordu benim için. Yine de buraya kadar geldim ve şunu söylüyorum: Bu son tercihe gelip dayanınca, Frodo'yu terk edemeyeceğimi iyice anladım. Ben Minas Tirith'i seçerdim, ama eğer o seçmezse onu izlerim."

"Ben de onunla birlikte giderim," dedi Legolas. "Şu anda hoşçakal demek sadakatsizlik olur."

"Onu hepimiz birden bırakırsak gerçekten hainlik olur," dedi Aragorn. "Fakat eğer o doğuya giderse herkesin onunla gitmesine gerek yok; bence herkesin gitmemesi de gerekir. O yol ümitsiz: iki üç kişi veya tek kişi için ne kadar ümitsizse, sekiz kişi için de o kadar ümitsiz. Eğer benim bir seçim yapmama izin verirseniz ben yol arkadaşı olarak üç kişi önerirdim: Onsuz kalmaya asla katlanamayacak olan Sam, bir de Gimli'yle ben. Boromir ona ihtiyacı olan babası ve halkının yanına, kendi şehrine geri dönecek; diğerleri de onunla birlikte gitmeli, ya da eğer Legolas bizden ayrılmaya razı olmazsa, en azından Meriadoc ile Peregrin onunla gitmeli."

"Bu kesinlikle olmaz!" diye bağırdı Merry. "Biz Frodo'yu bırakamayız! Pippin ile ben en baştan beri o nereye giderse yanında gitmek niyetindeydik, hala da öyle istiyoruz. Fakat bunun ne anlama geleceğinin farkında değildik. Ta Shire'dan veya Ayrıkvadi'den bakınca her şey başka görünüyordu. Frodo'nun Mordor'a gitmesine izin vermek hem delilik hem de zalimlik olur. Onu durduramaz mıyız?"

"Onu durdurmalıyız," dedi Pippin. "Ve eminim onu düşündüren de bu. Onun doğuya gitmesini kabul etmeyeceğimizi biliyor. Kimsenin kendisiyle gelmesini de isteyemiyor, zavallıcık. Bir düşünün hele: Mordor'a tek başına gitmek!" Pippin oturduğu yerde titredi. "Fakat sevgili sersem hobbitçik, bunun için ricada bulunması gerekmediğini bilmesi lazım. Onu durduramazsak yanında olacağımızı bilmesi lazım."

"Affınıza sığınırım," dedi Sam. "Efendimi anladığınızı hiç sanmıyorum Hangi tarafa gideceği hususunda tereddüt ettiği yok onun. Daha neler! Minas Tirith ne işe yarar ki zaten? Onun ne işine yarar demek istiyorum, kusura kalmayın Efendi Boromir," diye ekledi ve döndü. Başlarda sessizce halkanın dışında oturmakta olan Boromir'in artık orada olmadığını, işte o zaman keşfettiler.

"Nereye kayboldu bu şimdi?" diye bağırdı Sam endişeli bir yüzle. "Son zamanlarda bir tuhaf zaten bana sorarsanız. Ama neyse, o bu işin içinde değil. Baştan beri dediği gibi yurduna gidecek. Kimse de buna kusur bulmaz. Fakat Bay Frodo, Bay Frodo bir yolu varsa Kıyamet Çatlakları'nı bulması gerektiğini biliyor. Ama korkuyor, îş o noktaya varınca bildiğiniz tür dehşete düştü. Derdi bu işte. Elbette ki evden ayrıldığımızdan beri tabiri caizse biraz mektep gördü, hepimiz gördük; yoksa öyle bir ödü patlardı ki, Yüzük'ü Nehir'e fırlattığı gibi kaçardı. Fakat hala başlamaya cesaret bulamıyor. Ayrıca bizim için de endişelenmiyor: Bizim onunla gidip gitmeyeceğimiz konusunda yani. Gitmeye niyetli olduğumuzu biliyor. Biraz da buna sıkıntı lanıyor zaten. Eğer kendini toplayıp gitmeyi kafasına koyarsa tek başına gitmek isteyecek. Bu sözüme mim koyun! Geri döndüğünde işimiz var demektir. Çünkü adım gibi eminim, gitmeyi kafasına koymuş olacak."

"Sanırım sen hepimizden daha bilgece konuşuyorsun Sam," dedi Aragorn. "Peki ya söylediklerin çıkarsa ne yapacağız?"

"Durduracağız! Gitmesine izin vermeyeceğiz!" diye bağırdı Pippin.

"Acaba?" dedi Aragorn. "O Taşıyıcı; Yük'ün kaderi onun omuzlarında. Öyle veya böyle, onu yönlendirmek bize düşmez bence. Denesek bile başarılı olabileceğimizi de zannetmem. Bu işte bizden çok daha güçlü başka kudretler rol oynuyor."

"Eh, bari Frodo 'kafasına koyup gelsin de şu iş bitsin artık," dedi

Pippin. "Böyle beklemek korkunç bir şey! Zaman çoktan dolmadı mı?"

"Evet," dedi Aragorn. "Bir saatten fazla oldu. Sabah geçmek üzere. Onu çağırmamız gerek."

Tam o anda Boromir tekrar ortaya çıktı. Ağaçlar arasından çıkıp konuşmadan onlara doğru yürüdü. Yüzü sert ve kederliydi. Sanki oradakileri sayarmış gibi bir durakladı, sonra gözleri yerde, az uzaklarına oturdu.

"Neredeydin Boromir?" diye sordu Aragorn. "Frodo'yu gördün mü?"

Boromir bir an için tereddüt etti. "Hem evet, hem hayır," diye cevap verdi ağır ağır. "Evet: Onu tepenin yukarılarında buldum ve konuştum. Doğuya gitmeyip Minas Tirith'e gelmesi için ısrar ettim. Öfkeye kapıldım ve beni bırakıp gitti. Yok oldu. Masallarda duyardım, ama böyle bir şeyi ilk defa görüyorum. Yüzük'ü takmış olmalı. Bir daha onu bulamadım. Sizin yanınıza döner diye düşünmüştüm."

"Bütün söyleyeceklerin bu kadar mı?" dedi Aragorn, Boromir'e dikkatle ve sertçe bakarak.

"Evet," diye cevap verdi Boromir. "Henüz başka bir şey söylemiyeceğim."

"Bu çok kötü!" diye bağırdı Sam, ayağa sıçrayıp. "Bu insan neler karıştırdı kimbilir. Neden Bay Frodo onu taksın ki? Takmaması gerekirdi; taktıysa her şey olmuş olabilir!"

"Fakat yüzüğü sürekli parmağında tutmaz ki," dedi Merry. "Bilbo'nun yaptığı gibi hoşlanmadığı misafirden kurtulur kurtulmaz çıkarır."

"Ama nereye gitti? Nerde o?" diye bağırdı Pippin. "Gidelı yüzyıllar oldu."

"Frodo'yu son gördüğünden bu yana ne kadar zaman geçti Boromir?" diye sordu Aragorn.

"Yarım saat olmuştur," diye cevap verdi Boromir. "Veya belki de bir saat. Sonra biraz dolaştım. Bilmiyorum! Bilmiyorum!" Başını elleri arasına aldı ve sanki kedere yenik düşmüş gibi iki büklüm, öylece kaldı.

"Ortadan kaybolalı bir saat olmuş!" diye bağırdı Sam. "Onu hemen bulmamız lazım. Haydi!"

"Bir dakika bekleyin!" diye bağırdı Aragorn. "ikişer ikişer ayrılıp bir plan... Bir dakika! Durun!"

Faydasızdı. Ona kulak bile asmadılar, îlk önce Sam fırlayıp gitmişti. Arkasından Merry ile Pippin atılmış, tiz hobbit sesleriyle Frodol Frodo! diye haykırarak hemen batıda, kıyıdaki ağaçlar içinde kaybolmuşlardı bile. Legolas ile Gimli koşturmaktaydı. Grup bir anda paniğe kapılmış, veya çıldırmış gibiydi.

"Hepimiz bir yana dağılıp kaybolacağız," diye homurdandı Aragorn. "Boromir! Bu zararda ne parmağın var bilmiyorum, ama şimdi yardım et bana! O iki genç hobbitın peşinden git; Frodo'yu bulamasan bile en azından onları koru bari. Eğer onu bulabilirsen veya izine rastlarsan buraya dön. Ben hemen geliyorum."

Aragorn hızla fırlayıp Sam'in peşinden gitti. Sam Frodo! diye bağırarak nefes nefese, kan ter içinde yokuş yukarı koştururken, üvezler arasındaki çimenlikte ona yetişti.

"Benimle gel Sam!" dedi. "Hiçbirimiz yalnız kalmamalıyız. Etrafta bir musibet var. Hissediyorum. Ne var ne yok görmek için yukarı, Amon Hen'in Taht'ına gidiyorum ben. Bak! Tıpkı içime doğduğu gibi, Frodo da bu taraftan gitmiş. Beni takip et ve gözlerini dört aç!" Hızla patikadan yukarıya vurdu.

Sam elinden geleni yapıyordu, ama Kolcu Yolgezer'e ayak uydurması imkansızdı; çok geçmeden geride kaldı. O daha azıcık ilerlemişken Aragorn ilerde gözden kaybolmuştu bile. Sam oflayıp puflayarak durdu. Aniden alnına bir şaplak indirdi.

"Çüş Sam Gamgee!" dedi yüksek sesle. "Madem bacakların çok kısa, kafanı kullan! Dur bir hele! Boromir yalan söylemiyor, yalan söylemek huyu yok; lakin her şeyi anlatmadı. Bir şey Bay Frodo'yu çok kötü biçimde korkuttu. O da bir anda kendini toplayı verdi. Nihayet bir karara vardı: gitmek kararına. Nereye? Doğu'ya. Sam'siz gider mi? Evet, yanma Sam'ini bile almadan gidecek. Çok, çok insafsızlık bu."

Sam gözlerindeki yaşlan kuruladı. "Sakin ol Gamgee!" dedi. "Aklını bul da düşün! Nehirlerin üzerinden uçamaz, şelalelerden de atlayamaz. Hiç aleti edevatı yok. Demek ki kayıklara gitmesi lazım. Kayıklara! Doğru kayıklara Sam, şimşek gibi!"

Sam dönüp patikadan aşağıya fırladı. Düştü, dizleri çizildi. Kalktı ayağa ve koşmaya devam etti. Kayıklarını karaya çektikleri Parth Galen çimenliğinin kenarına geldi. Kimsecikler yoktu. Arkadaki ormandan haykırışlar duyar gibiydi, fakat kulak asmadı. Bir an kıpırdamadan, ağzı bir karış açık kalakaldı. Kayığın biri kendi kendine çimlerin üzerinde kaymaktaydı. Bir çığlık atarak çimlerin üzerinden rüzgar gibi uçtu Sam. Kayık suya indi.

"Geliyorum Bay Frodo! Geliyorum!" diye bağırdı Sam ve uzaklaşmaya başlayan kayığa doğru bir hamle yaparak kendini nehrin kıyısından atıverdi. Kulaç boyuyla kayığı kaçırmıştı. Bir çığlık attı, koca bir şapırtıyla yüz üstü hızla akan suda buldu kendini Ağzından hava kabarcıkları çıkartarak dibe giderken, Nehir kıvırcık saçlı başının üzerinde kapandı.

Boş kayıktan bir telaş nidası duyuldu. Bir kürek hareketlendi, kayık döndü. Tam ağzından sular püskürtüp çırpınarak yukarı çıktığı anda, yetişip Sam'i saçlarından yakaladı Frodo. Sam'in kahverengi gözleri dehşetle yusyuvarlak açılmıştı.

"Haydi yukarı Sam evlat!" dedi Frodo. "Şimdi elimi yakala!"

"Kurtar beni Bay Frodo!" dedi nefes nefese Sam. "Booldum. Elini göremiyorum."

"İşte burada. Çimdikleme oğlum! Seni bırakmam. Ayaklarını çırp, debelenip durma, yoksa kayığı devireceksin. Tamam işte, yan tarafa tutun sen, ben de küreği kullanayım!"

Bir ıkı kürek darbesiyle Frodo kayığı tekrar kıyıya getirdi, Sam sıçan gibi ıslanmış bir biçimde sudan çıkabildi. Frodo Yüzük'ü çıkartarak tekrar karaya ayak bastı.

"Bütün bu karışık belalar içinde sen en beterisin Sam!" dedi.

"Ah Bay Frodo, çok insafsızsın!" dedi Sam titreyerek. "Böyle bensiz gitmeye kalkışman içime oturdu. Eğer doğru tahmin etmeyeydim şimdi nerelerde olacaktın?"

"Sağ salim yolumda."

"Sağ salimmiş!" dedi Sam. "Tek başına, benim yardımım olmadan ha? Buna dayanamazdım, ölüp kalırdım."

"Asıl benimle gelirsen olup gidersin Sam," dedi Frodo, "buna da ben dayanamam."

"Onun garantisi yok, ama arkanda kalırsam yüzde yüz Ölürüm," dedi Sam.

"Ama ben Mordor'a gidiyorum."

"Bunu gayet iyi biliyorum Bay Frodo. Elbette ki oraya gidiyorsun. Ve ben de seninle geliyorum."

"Bak Sam," dedi Frodo, "beni oyalama! Diğerleri her an geri gelebilir. Eğer beni burada yakalarlarsa onlarla tartışıp açıklama yapmak zorunda kalacağım, bir daha ne böyle fırsat ne de cesaret bulurum. Halbuki hemen gitmem gerekiyor. Tek yol bu."

"Elbette tek yol bu," diye cevap verdi Sam. "Ama tek başına değil. Ben de geliyorum, yoksa ikimiz de gitmeyiz. Gerekirse kayıkları bile delerim."

Frodo bir kahkaha koyuverdi. Ani bir sıcaklık ve sevinç dokunmuştu gönlüne. "Birini bırak!" dedi. "Bize lazım. Fakat eşyasız yiyeceksiz falan böyle çıkıp gelemezsin."

"Bir dakika bekleyiver, gidip eşyalarımı alayım!" diye haykırdı Sam hevesle. "Hepsi hazır. Bugün yola çıkmak gerekir diye düşündüydüm." Konaklama yerine fırladı, Frodo'nun yol arkadaşlarının eşyalarını boşalttığı yığın içinden kendi eşyalarını bulup çıkarttı; yedek bir battaniye, birkaç paket fazladan yiyecek kaptı ve geri koştu.

"Böylece bütün planım bozulmuş oldu!" dedi Frodo. "Senden kurtulmaya çalışmanın yaran yok. Ama memnun oldum Sam. Ne kadar memnun olduğumu anlatamam. Haydi gel! Belli ki birlikte gitmemiz yazılıymış. Biz gidiyoruz, dilerim diğerleri de güvenli bir yol bulsun! Yolgezer onlara göz kulak olur. Bir daha onları görebileceğimizi zannetmiyorum."

"Belli mi olur Bay Frodo? Görürüz belki," dedi Sam.

Böylece Frodo ile Sam beraberce maceralarının son kısmına doğru yola çıktılar. Frodo

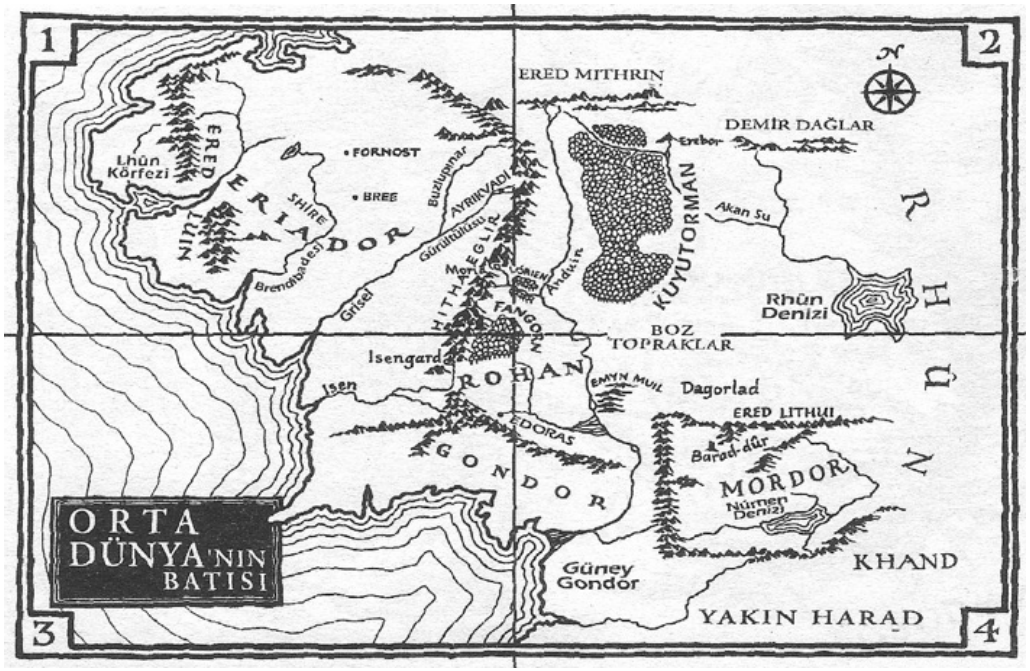
kürek çekerek sahilden uzaklaştı, Nehir de onları hızla batıdaki kolundan aşağı taşıdı ve Tol Brandir'in çatık kaşlı zirvelerinin yanından geçirdi. Büyük şelalelerin gümbürtüsü yaklaştı. Sam'in becerebildiği kadar yardımıyla bile adanın güney ucundaki akıntıdan diğer kıyıya doğru geçebilmek hiç de kolay olmadı.

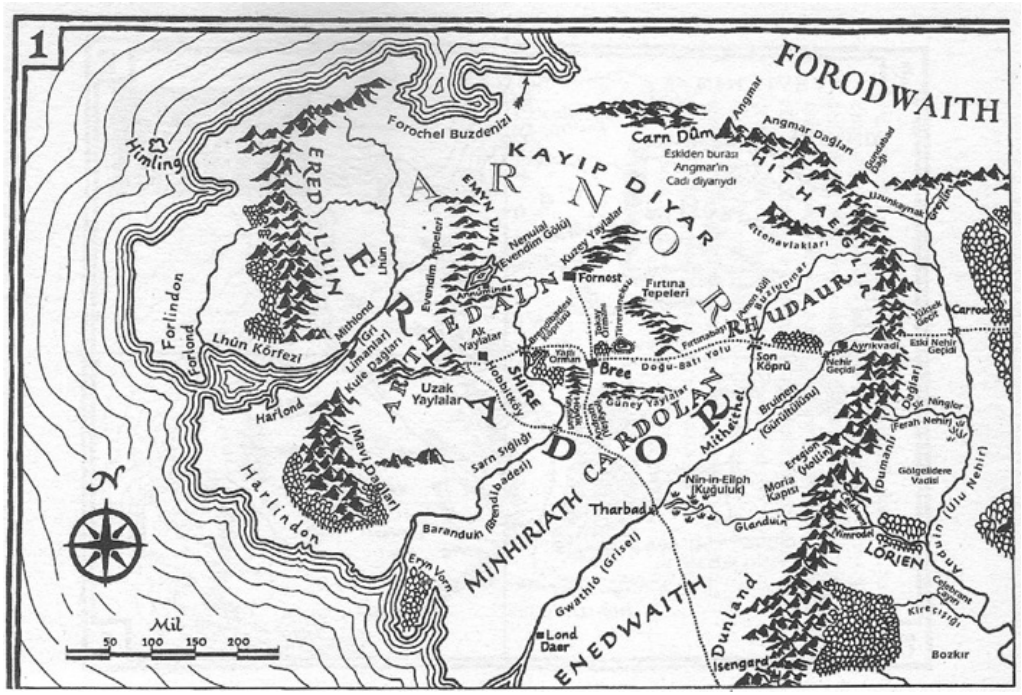
Sonunda Amon Lhaw'ın güney yamaçlarında tekrar karaya vardılar. Burada meyilli bir sahille karşılaştılar; kayıklarını karaya, suyun oldukça yükseğine çıkardılar ve devrilmiş iri bir kayanın gerisine ellerinden geldiğince gizlediler. Sonra yüklerini omuzladılar, onları Emyn Muil'in kurşuni dağlarından aşırıp Gölgeler Ülkesi'ne indirecek bir patika arayarak yola koyuldular.

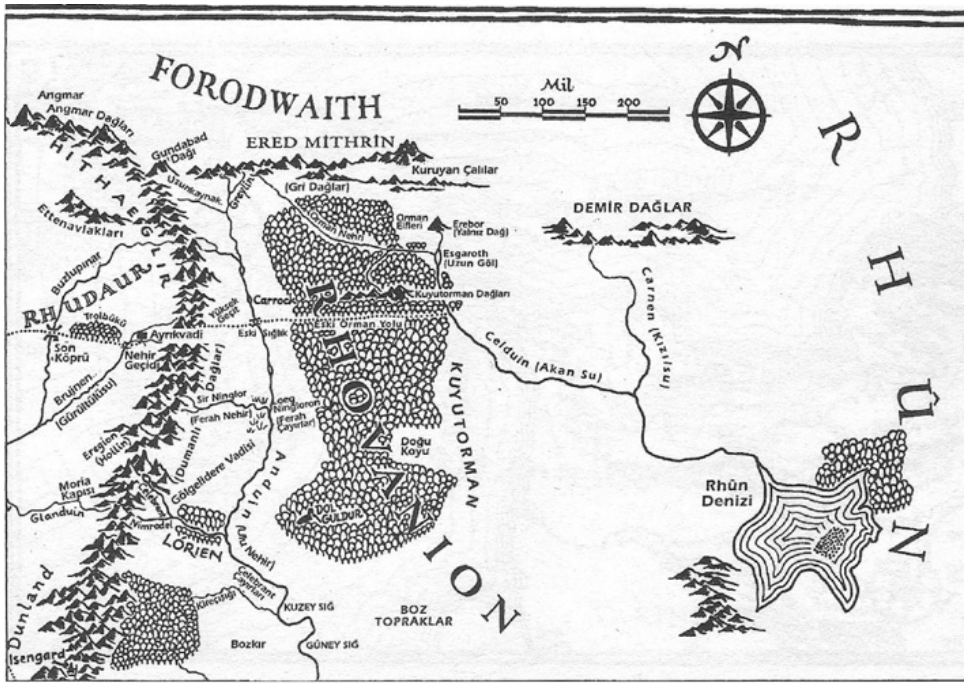
HARİTALAR

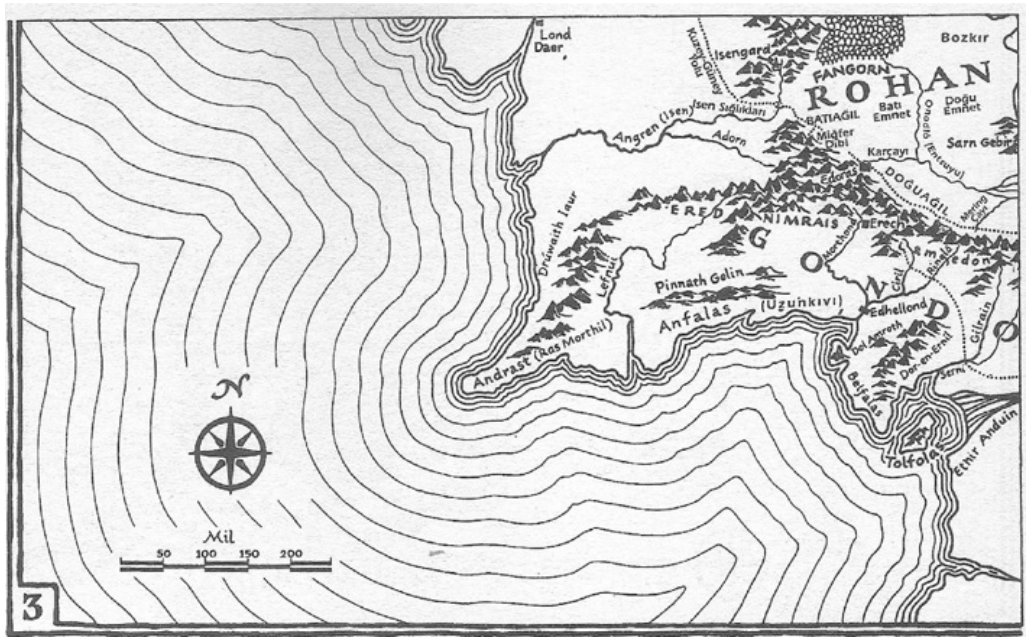
HARİTALAR HAKKINDA NOT

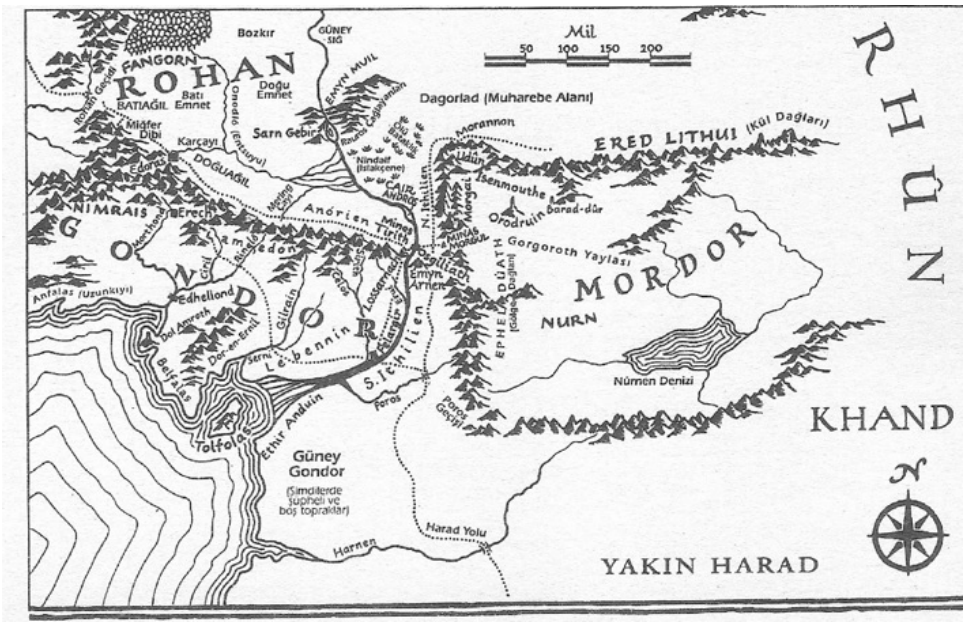
Bu harita ilk kez eserin 1954 - 1955 tarihli ilk baskısı için, yazarın oğlu Christopher Tolkien tarafından çizildi. Christopher Tolkien, 1980'de yayımlanan Bitmemiş Öyküler için haritayı yeniden çizdi ve bu harita Yüzüklerin Efendisi'nin sonraki baskılarında da kullanılmaya başlandı. Eserin daha küçük boydaki baskılan için, genel harita dört parçaya bölündü ve ayrıntılı yer isimleri bu dört ayn haritada yer aldı. Elinizdeki baskıdaki haritalar, Stephen Raw'nun bu çevirinin yapıldığı Harper Collins baskısı için hazırladığı ve Christopher Toikien haritalarının sadık ve daha temiz kopyalarından alınmıştır.

1
2
3
4
ERED MITHRIN
DEMİR DAĞLAR
Erebor
Lhûn Körfezi
ERED LUIN
ERIADOR
SHIRE
• FORNOST
• BREE
Buzdurmar
AYRIKVADI
Gürültüdüzü
MEGLIR
Mor
Ardu'in
KUYUTORMAN
Akan Su
RHÛN
Rhûn Denizi
Brenşpadesi
Grisel
HITHAEGLIR
FANGORN
BOZ TOPRAKLAR
Isengard
ROHAN
EMYN MUIL
Dagorlad
Isen
ERED LITHUI
EDORAS
Barad-dûr
GONDOR
MORDOR
Nûrnen Denizi
ORTA DÜNYA'NIN BATISI
Güney Gondor
KHAND
YAKIN HARAD

1
FORODWAITH
Carn Dûm
Eskiden burası Angmar'ın Cadı diyarıydı
Angmar
Angmar Dağları
HITHAEGLIR
Ettenevlakları
Ununkaymak
Gevşek
KAYIP DİYAR
ARNOR
Himling
Forochel Buzdenizi
ERED LLUIN
Nenuial (Evendim Gölü)
Evendim Tepeleri
Kuzey Yaylalar
Fornest
Fırtına Tepeleri
Fırtınabaşı
Ormanlı Tepeler
Yılın Ormanı
Bree
Doğu-Batı Yolu
Son Köprü
RHUDAUR
Ayrıkvadi
Eski Nehir Geçidi
Nehir Geçidi
Carrock
Forlond
Lhûn Körfezi
Mithlond
Gri Limanları
Kule Dağları
Ak Yaylalar
Uzak Yaylalar
Hobbitkby
SHIRE
Haflond
Harlindon
Mavi Dağları
Sarn Sığlığı
Brandywine Köprüsü
Güney Yaylalar
Brunien (Gümüşlüdüzü)
Ogre Mağaraları
Ogre Nehirleri
Ferah Nehri
Mitheithel
Eregion (Yellin)
Dumanlı Ovalar
Gölgelidere Vadisi
Moria Kapısı
Nin-in-Eilph (Kuğuluk)
Tharbad
Glanduin
Rimrodel
LÓRIEN
Anduin (Ulu Nehir)
Celebrant Çayırı
Kireçtaşı
Bozkır
Barandukı
Erm Vorn
MINHIRIATH
Gwathló (Grisel)
Lond Daer
ENEDWAITH
Dunland
Isengard
Mil
50 100 150 200

FORODWAITH
Mil
50 100 150 200
N
RHÛN
Angmar
Angmar Dağları
ERED MİTHRİN
Gundabad Dağı
Kuruyan Çalılar
(Gri Dağlar)
DEMİR DAĞLAR
Ettenavlakları
Orman Elfleri
Erebor (Yalnız Dağ)
Esgaroth (Uzun Göl)
Kuyutorman Dağları
Carrock
Eski Orman Yolu
Celduin (Akan Su)
Carnen (Kızılsu)
Aymkvadi
Son Köprü
Nehir Geçidi
Sir Ninglor
Loeg Ninglorod (Ferah Çayırları)
(Ferah Nehir)
Doğu Koyu
KUYUTORMAN
Rhûn Denizi
Ered Lithui
Moria Kapısı
Glanduin
Nimrodel
LÓRIEN
Anduin
Celebrant Çayırları
Dunland
Isengard
KUZEY SIĞ
BOZ TOPRAKLAR
Bozkır
GÜNEY SIĞ

Lond Daer
Isengard
FANGORN
ROHAN
Bozkır
Angren (Isen)
Adorn
Batı Emnet
Doğu Emnet
Sarn Gebir
Karçayı
DOĞUAĞIL
ERED NIMRAIS
Pinnath Gelin
Anfalas (Uzunkıyı)
Andrast (Kas Morthil)
Edhellond
Tolfolas
Etnir Anduin
Mil
50 100 150 200
3

Mil
50 100 150 200
RHÛN
Bozkır
GÜNEY SIĞ
FANGORN
ROHAN
Doğu Emnet
Batı Emnet
BATIAĞIL
Dagorlad (Muharebe Alanı)
Morannon
EMYN MUIL
Sarn Gebir
Midfer Dibi
Karçayı
DOĞUAĞIL
Nindalf (Batakçene)
CAIR ANDROS
ERED LITHUI (Kül Dağları)
Isenmouthe
Orodruin Barad-dûr
NIMRAIS
Erech
Anórien
Minas Tirith
N. Henüz
Gorgoroth Yaylası
MORDOR
GONDOR
Edhellond
Anfalas (Uzunkıyı)
Gilrain
Lossarnach
Emyn Arnen
DÛATH (Gölge Dağları)
NURN
Lebennin
Belfalas
Dol Amroth
Dor-en-Ernil
S. Ithilien
Nûmen Denizi
Poros
Poros Geçidi
KHAND
Tolfalas
Ethir Anduin
Güney Gondor
(Şimdilerde şüpheli ve boş topraklar)
Harad Yolu
Harnen
YAKIN HARAD